

FÜSÜS"ÜL HİKEM YORUMLU ÖZETİ İÇİN SUNU

İBN ARABÎ VE FÜSÜS"ÜL HİKEM HAKKINDA KISA BİLGİ

Gerçek ismi Ebû Bekir Muhyiddin Muhammed bin Âlî'dir. Miladi 1165 yılında bir zamanlar İslâm toprakları olan İspanya'nın Mürsiye şehrinde doğdu. Ailesi İspanya'nın fethinden sonra (M. 711) Arabistan'dan gelerek yerleşmiştir.

İspanya'daki Endülüs Emevî Devleti'nin İşbiliye şehri o dönemin dünya ilim merkezi idi. İbn Arabî küçük yaşta bu şehre gelerek fıkıh (inanç ve davranış kuralları bilimi) ve hadis (Hz. Muhammed'in sözleri) ilimlerini tamamladı. Daha sonra yine bir başka ilim merkezi olan Kurtuba şehrine gitti. Orada meşhur İslâm Filozofu İbn Rüşd'den dersler aldı. İbn Rüşd İslâmî ilimlerdeki enginliğini eski Yunan felsefesinde de kanıtlamıştır. Eski Yunan'ın akılcı filozofu Aristo'nun ve tıpçı filozof Galenos (Galyen) ile ilgili şerhler (açıklamalar) yazarak bu filozofları İslâm ve Batı dünyasına tanıtmıştır. İbn Rüşd dinî ilimleri ilk defa doğa bilimleriyle buluşturan ilk bilgelere aittir. İbn Rüşd, İbn Arabî'ye âyet ve hadislerin dış anlamından iç anlamına inme cesareti ve anlama yöntemi kazandırmıştır.

İbn Arabî daha sonra bu etkiyi şöyle dile getirmiştir. —Hakikat bilgisine bilge kişiler akıl ve araştırma yöntemiyle yükselirler. Resuller ve Nebîler ise hakikat bilgisine vasıtasız olarak tümel bir şekilde ulaşmışlardır. Önemli olan bilgiye nasıl ulaşıldığı değil insanların akıl kapasitelerine göre nasıl anlatıldığıdır.

Şeriat ilimlerinin ezbere öğretildiği medreselerin aksine gerçek İslâm Sûfileri Platon, Aristoteles, Galenos, ve Plotinus gibi filozofları yadırgamamışlardır. Onların kendi çağlarına bakan akıl ve doğa bilimlerinden yararlanmışlardır.

İbn Arabî Endülüs'deki bu bilim çeşitliliği içinde kendisini çok iyi yetiştirmiştir. İlim ve irfan mertebelerinde hayli ilerledikten sonra Mısır üzerinden Hicaz'a gitmiştir. Mekke'deki tefekkür günlerinde Fütûhat-ı Mekkiyye (Mekke Açılımları) adlı eserini yazmıştır. Beş yüz altmış bölümlük dev bir eserdir. Kozmoloji (evreni yaratılış ve düzen olarak inceleyen bilim), astronomi (gök cisimlerini inceleyen bilim), astroloji (gök cisimlerinin canlılar üzerindeki fiziksel ve psikolojik etkilerini inceleyen bilim), İslâmî ilimler, sûfilerin hayatları, kendi keşif ve ilhamlarını bu eserde toplamıştır. Şimdiye kadar tamamı tercüme edilmemiştir.

İbn Arabî Anadolu Selçukluları döneminde Konya'ya gelmiştir. Konya'da kaldığı zaman içinde çocuk yaşta Sadrettin Konevî'yi etkilemiştir. Füsûs'ül Hikem'in ilk defa şerh ve izahı Konevî tarafından yapılmıştır.

Mevlâna Celâleddin Rûmî'nin o sıralarda on iki yaşında olduğu ve İbn Arabî'yi bakışlarıyla derin derin süzdüğü rivayet edilmektedir.

İbn Arabî Konya'dan sonra bir müddet Malatya'da ikamet etmiş ve oradan da Şam'a giderek yerleşmiştir. Şam'daki ilim adamları ve halk onun gelişinden itibaren iki cepheye ayrılmıştır. Âyetleri ve hadisleri o zamana kadar hiç duyulmamış tarzındaki yorumları nedeniyle bir cephe onu;

Hatem'ül Evliyâ (Velâyet boyutunun zirvesi/Bir velînin ulaşabileceği son makam sahibi) ve Ârif-i Billah (Allah'ı hakkı ile bilen/B sırrı ile Allah'ı kendi özünde fark eden) olarak ilan etmiştir, ve iki anlamı da içeren Şeyh-i Ekber (en büyük âlim) ünvanını vermiştir.

İbn Arabî'nin Allah ismi ile işâret olunan sonsuz tek/ahad varlığı tanımlayış üslûbunu kavrayamayan, âyetlerin ve hadislerin her insanın özünü şerh eden iç anlamlarını hiç düşünemeyen zahiri ezberci ilim adamları ve takipçileri ona;

Şeyh-i Ekfer (en büyük kâfir, tanrının varlığını ve tanrının gönderdiği ferman namelerini uydurma sözlerle örten) lakabını takmışlardır.

Çünkü o, yine ilk defa bilimsel yazı dili ile Allah ve Tanrı kavramları arasındaki farkı ilim

adamlarına ve halka açan şahsiyettir. Allah ismi ile işaret olunanı idrâk edebilenler ona en büyük âlim ve ârif demişlerdir. Fakat Allah ismi ile işaret olunanı ötede bir tanrı gibi algılayanlar ise İbn Arabî'nin tanrıyı reddini Allah'ı reddi gibi anlamışlar ve ona en büyük tanrı tanımaz demişlerdir.

İbn Arabî ve günümüzün —İbn Arabîlerine günümüzde de hâlâ aynı değerlendirmeler ne yazık ki yine aynı dinDAR zihniyetlerce devam etmektedir. Çünkü o yaşadığı çağdan itibaren İslam düşünce dünyasını (fıkıh ekolleri/mezhepler değil) tam ortadan ikiye bölebilen nâdir beyinlerden birisidir.

Şam'da vefât etmiştir. Vâdesiyle ya da katledilerek mi öldüğü kesin belli değildir. Kabiri Yavuz Sultan Selim Han tarafından Şam'ın fethi sırasında tesbit edilerek türbe haline getirilmiştir. İkinci Abdul Hamid Han zamanında restore edilmiştir. Türbenin girişinde mealen şu dizeler yazılıdır:

—Anılır her asr, yetiştirdiği dehâ adı ile... Bundan sonra anılacak her asr benim adım ile...

İbn Arabî Endülüs'de ve orta doğu ülkelerinde elliden fazla ilim adamı ve büyük velîlerle ciddi ilim alış verişinde bulunmuştur. Tarikat silsilesi Abdul Kadir Geylânî'ye varan Tilmisanlı Şeyh Ebu Medyen Salih'e intisaplıdır. Şeyhi ona —Sultân'ül Ârifîn (Âriflerin Sultânı) iltifatında bulunmuştur.

Abdul Kâdir Geylânî; —Benden sonra mağrib diyârından büyük bir düşünce doğacak, benim hırkamı ona teslim ediniz diye vasiyette bulunmuştur. Bu vasiyet gereği hırka kendisine ulaşmış ve onu Konya'da iken mânevî oğlu Sadrettin Konevî'ye hediye etmiştir.

İbn Arabî sâde bir hayat yaşamayı tercih etmiştir. Konya'da iken kendisine Selçuklu Sultanı tarafından verilen bir köşkü, kapısına gelen bir dilenciye hediye ederek çıkıp gitmiştir.

Yetmiş altı yıllık ömrünün son dakikasına kadar kitap yazmıştır. Eserlerinin sayısı beş yüzden fazladır.

Fûsus'ül Hikem'i vefâtından on bir yıl önce olgunluk çağında yazmıştır. Kendi ifâdesiyle, Resûlullah a.s.'ı rüyasında görmüş ve bâzı hakikatleri halka açıkla işâretini alarak yazmaya başlamıştır.

Eser yirmi yedi bölümden oluşmaktadır. Her bir bölümde bir Resule verilen en belirgin hikmeti yorumlamaktadır. Hikmetler farklıdır. Fakat tüm hikmetleri varlığın sadece Allah'a ait olduğu bilinciyle açıklamaktadır.

Burada kısaca belirtelim. İbn Arabî eserlerinde ve hayatında —vahdet-i vücud tâbirini yâni Tanrı'nın ve varlığın birbirinde eriyerek iki özlü tek bileşik olduğu anlamında asla kullanmamıştır. Kullandığı dili ve ilim ağırlığını kaldıramayan yetersiz âlimler okuduklarından anladıklarını İbn Arabî'ye mâletmişlerdir.

Yüzeysel beyinlerin vahdet-i vücuddan anladığı şudur: Tanrı (Allah ismi kullanılamaz) kendisini parçalayarak evrene yâni maddeye ve enerjiye dönüştürmüştür. Madde ve enerjiden de bitki, hayvan, insan, cin, melek boyutları oluşmuştur. Her bir parça tanrıdır. Tüm parçalar birleşince tek tanrı oluşmaktadır.

Bu düşünceye Avrupa'da —Panteizm denir. Hind kökenli inançlardan alınmadır.

İbn Arabî'nin düşünce evrenini oluşturan inanç ise Kur'an'a ve sünnete uygun olan —tevhid düşüncesidir.

Tevhid, kısaca; kesrette vahdeti, vahdette kesreti ap açık algılamaktır. Vahdet ve kesret sırrı ayetlerde ve hadislerde en alt tabaka anlayış bilinci dikkate alınarak mecâzî kavramlarla anlatılmıştır. Fakat en yüksek bilinç kavramları da bu mecazların içine gizlenmiştir. Meselâ; Allah en evvel benim nûrumu yarattı, her şeyi de benim nurumdan yarattı... anlamını taşıyan hadisi tevhid bilinciyle değerlendirelim.

—Allah, —nur ve —nurdan oluşturulan çokluk gibi kavramlar görünmektedir. Hâlbuki bu

mecazın içinde yatan tevhid gerçeği şudur.

—Allah var olan tek hakikattir.

—En evvel yaratılan nur, zamansal olarak evvel anlamını taşımaz, en yüce-en üst sıfat anlamına işaretir. Bu da kudret sıfatıdır, Kâdir ismi ile belirginleştirilir.

—Nur ise Allah'ın yoktan var edip de nur ve kendisi olarak iki varlık konumuna bürünmesi anlamını taşımaz. Nur; Allah'ın ilmi'dir.

—Allah'ın yaratması; ilminde (nurunda) kudret sıfatı ile sonsuz mânâları seyretmesidir.

—Muhammedî nur; Allah ilminin sonsuzluğunu ifâde eder. Öyle bir sonsuzluk ki sonu olmayan sonsuz mânâlar...

İşte —her şey Allah'dan gayrı varlık kazanmamış olan bu mânâlardır.

Görüldüğü gibi tek bir gerçek (vahdet), sonsuz mânâlar (kesret) olarak

anlatılabilmektedir. Mânâların çokluğu varlığın çokluğu anlamını ya da varlığın parça parça maddelerden oluştuğu anlamını içermiyor.

İbn Arabî'nin tüm eserlerinde savunduğu kısaca anlatmaya çalıştığımız bu görüştür ve çıkış noktası tam anlamıyla Muhammedî tevhid ilim ve irfânıdır.

Bâzı ilim erbâbı meselâ İmam Rabbânî gibi zâtlar Şeyh-i Ekber'in eserlerini okuyanların vahdet ve kesret sırrını tevhid edemediklerini ve panteizm felsefesine kaydıklarını

görmüştür. Yanlış anlaşılmayı engellemek için İbn Arabî'nin düşüncelerini reddetmiş ve kendisi —Her şey Allah'ın isimlerinin gölgeleridir tezini sûfizme yerleştirmeye çalışmıştır.

Aslında İbn Arabî'nin; —Her şey Allah'ın ilminde varlık kazanmadan yokluk mahiyetinde mânâ olarak mevcuttur düşüncesi ile İmam Rabbânî'nin tezi arasında sonuç olarak hiçbir fark yoktur. Sadece anlatım tekniği farklıdır.

Nasıl ki İbn Arabî'yi okuyanların tamamına yakını yeterli dini, tasavvufi bilgiye sahip olmadığı için panteizme benzeyen vahdet-i vücud düşüncesine kayıyorsa İmam

Rabbânî'yi okuyanların tamamına yakını da yine aynı nedenle Allah'ı ötedeki bir tanrı gibi düşünmek (şirk-i hafî/fark edilemeyen ikilik zannı) düşüncesinden çıkamıyorlar.

Bu konular o dönemlerde anlaşılması zor şeylerdi. Anlayanlar ya yanlış anlıyor ya da hemen —kâfirce düşünceler hükmünü veriyordu. Günümüzün dünyasında ise sûfizm tevhid düşüncesi neredeyse (ilgilenenler için) ilkokul seviyesinde dahi kavranılabilecek geniş düşünce kaynakları arz etmektedir.

* * *

Panteizme benzeyen vahdet-i vücuda ve Allah'ı tanrı gibi anlamak şirk-i hafîsine kayma tehlikesi yaşamadan... âyetler ve hadislerin... Şeyh-i Ekber Muhyiddîn Arabî'nin... ve diğer büyük sûfilerin... —tevhid düşüncelerinin... ve eserlerindeki hemen hemen her kavramların... günümüzün anlayış mantığına ve konuşma diline dönüştürülmüş açıklamalarını... çağdaş bilimlerden de yararlanarak hazırlanmış sunumlarını www.ahmedhulusi.org ve www.ahmedbaki.com ve www.okyanusum.com sitelerinden okuyabilirsiniz... Geçmişte tamamen mecaz olarak yazılmış evrensel sırları anlamak için mutlaka özel eğitim almak ya da kendini özel yönlendirmeye anlar hale getirmek gerekiyor. Benim vaktim ve imkânım yok diyenler için bu siteler ilim ve kültür dünyamıza sunulmuş bir şanstır.

Bu çalışmada Füsüs'ül Hikem'in paragraflarından anladığımız tevhid mesajlarını yazıya aktarmayı deneyeceğiz. Çalışmamız cümle tekrarı ve cümle özetleme şeklinde değildir. Mümkün olduğu kadar Arapça ve Osmanlı Türkçesi ile verilen tasavvuf kavramlarını kullanmamaya çalışacağız. Gerekli yerlerde de kısa parantez içlerinde orijinal kavramı ve ya günümüzün anlamını cümle yapısının devamı gibi vereceğiz.

Kitabın her paragrafında hemen hemen bağımsız bir kavram anlatılmaktadır. Kitabın orijinalinde de paragraflar arasında anlam bütünlüğü olmadığı için bu çalışmayı yavaş ve düşünerek okursak daha iyi anlaşılacağı kanaatindeyiz.

Başvuru kaynağımız MEB yayınlarının 1992 basımlı Füsûs ül-Hikem isimli kitabıdır.

ÂDEM KELİMESİNDEKİ İLÂHÎ HİKMET

Allah ki... Kendisini düşünebilecek ve kavrayabilecek varlık yoktur. Allah ki... Sayısız ve sonsuz güzel isimlere (esmâ'ül hüsnâ'ya) sahiptir. Sonsuz isimlerinin mânâlarını ve isim bileşiklerinin görünüşlerini âyan-ı sâbite âleminde (ilâhî bilgi boyutunda) seyr etmek (algılamak) diledi... Ya da başka bir anlatımla... Allah kendisini düşünebilecek ve kavrayabilecek başka varlıktan münezzeh olunca zâtındaki (kendi hakikatindeki) sonsuz tecellileri yine kendi zâtında görmeyi diledi. Kendi sırrını kendine açıklamayı murâd etti (istedi) diyebilirsin.. * * *

Bir şeyin kendi zâtında (kendi ilminde) seyredilmesi ayna gibi başka bir boyutta seyredilmesine benzemez.

Şöyle ki;

Aynaya bakan aynada kendisinin ruhsuz, cansız, derinliksiz tek boyutlu sûretini görür. Ayna yetersiz, bulanık, kırık parçalar halinde ise görülen sûretler de yetersiz, bulanık ve parçalar halinde olacaktır.

İşte bu nedenden dolayı, ilâhî seyrde Hak kendisini hariçteki ayna gibi bir yüzeyde seyretmez. Âlem (evren) dediğimiz şey Hak'ın kendi hakikatının dışındaki aynası değildir. Hak'ın âlem aynasına tecellisi, sonsuz mânâlarını yine kendi hakikatinde âlem olarak seyretmesidir. * * *

Âlem (her canlı boyutunun algıladığı kendi evreni) dediğimiz şey sonsuz ilâhî isimlerin ve mânâlarının zahiridir (dışsal anlamlarıdır).

Kendi hakikatini algılayacak bağımsız bir varlığa sahip olmayan âlem bu nedenle aynen ruhsuz bir ceset gibidir. Âlemin kendi hakikati olan esmâ boyutunu (salt ilim, saf bilgi boyutunu) algılayabilmesi için âdeta bir ruha (bilince) ihtiyacı vardı.

Bu ruh da (bilinç de) ona önce Feyz-i Akdes'den (Hak'ın en yüce makamı olan zât/öz boyutu'ndan) bir alt mertebe olan feyz-i mukaddes'e (Hak'ın zât makamından sonraki sıfat/özellikler mertebesine) inecek oradan da âleme tecelli edecekti.

Bu ruh (bu bilinç) insan tecelliyatında âlemde —**Âdem/Havvâ** ismi ile —**göründü**.

Âlemin sonsuz dışsal görüntüsü (anlamları), sonlu insan bedeni olarak tecelli etti.

Bundan dolayı insana sonsuz ilim boyutunun (evrenlerin/âlemlerin) küçültülmüşü, özeti anlamında —**âlem-i asgar** denildi.

İnsanın sonlu gibi görünen dışsal tecelliyatı sonsuz boyuta çevirildiği zaman âlemler olarak açılır. Sonsuz âlemleri sonlu bir dışsal görünüme indirgersen Âdem/Havvâ olarak tecelli eder... ve etmiştir.

Yine...

İnsanın cüzî (sınırlı) gibi algılanan ruhunun (bilincinin) hakikatini fark edenler onu küllî ruh (sınırsız, sonsuz, evrensel, tümel) olarak yaşarlar. Resuller, Nebî'ler ve Velî'ler bu yaşam idrakindedirler.

İnsanın tüm bu hakikatleri idrak ederek bilinç boyutunda yaşamasına mecâzen ruh üfürülmesi denilmiştir.

Âdemler ve Havvâlar (her an yeryüzünde yaşayan bireyler, insanlar) bu yaratılış sırlarına vâkıf oldukça âlemlerin ruhu ünvânını almaya başlarlar. * * *

Melekler büyütülerek âlem haline dönüştürülmüş insan (—insan-ı kebir) olarak anlatılan evrenin bazı kuvvetleri hükmündedir. Her kuvvet bir melektir ve kendisini sadece kendisi olarak algılar, kendisinden daha alt boyutu ve daha üst boyutu fark edemez. Her boyutta kendi hakikatini bulduğu ve bildiği için de her varlığın bilincini algırlar. Her kuvvet (her melek) bir öncekinin üst bilinci, bir sonrakinin alt bilinci olduğu için sonuçta yine tek bir tümel bilinçtir... En üst boyutta tümel akıl ve tümel bilinç Cebrâil olarak tecellî eder.

Cebrâiliyet boyutunu ancak Nebî ve Resul olarak halkedilmiş —**insan-ı kâmil**

algılayabilir. Bu boyutun hakikati bizlere tamamen kapalıdır. Ancak mecâzi benzetimlerle anlamaya çalışırız. * * *

Sonsuz esmâ boyutunun özü ve özeti olan varlığa —**insan ve halife** denildi. Hak'ın huzurunda insan bir gözün göz bebeği gibidir. Çünkü Hak kendi mânâlarının tecelliyatı olan âlemlerini kulunda gören göz olarak seyretmektedir... Kuluna kendinden gayrı varlık vermeden. * * *

İnsanın dışsallığına mecâzen —**mahlûk** yani sonradan yaratılmış (hâdis) denilir. İnsanın içselliğine, hakikatine mecazen —**Hak** denilir ki Hak kadîmdir (başlangıçsızdır).

Böylece insan, sonlu ve sonsuz denizi birleştiren (cem eden) yegâne varlık oldu.

İnsan, aslında tek/ahad olan mânâyı sonsuz anlamlara dönüştüren ve her bir anlamı çok değişik kavramlarla anlatan bir ayıraç gibidir. * * *

Hak'ın varlığı paha biçilemeyen sonsuz bir hazine gibidir. İnsan-ı Kâmil de o hazinenin koruyucusu olan mühür gibidir. Hazineyi açmak için **İnsan-ı Kâmil**'in ilmini açmak gerekir. Hazinenin değerini ancak İnsan-ı Kâmil dile getirebilir.

Âlemler hazinedir, insan da âlemlerin giriş kapısındaki koruma mühürü gibidir. Âlemler dâiresine insanın mühür hükmündeki beyninden (eski tabirle kalbinden) ulaşılabilir.

İnsan bilinci Hak'ın gölgesi olarak ebedî var oldukça sonsuz hazine de sonsuz olarak değerlendirilecektir.

İnsan bilinci (mühür) yok olursa hazine (sonsuz ilâhî ilim/data) de boşalmış olur. Değerini açığa çıkaracak olan ayıraç olmayınca hazine de değersiz, boş bir şey hükmüne girer.

Âhiret yaşamının sonsuzluk sırrı budur. Hazinenin sonsuz değeri için sonsuz boyutta insanın sonsuz tecellisi gerekmektedir. * * *

Tüm isimler **Âdem'e/Havvâ**'ya bunun için öğretildi, yani varlığında cem edildi (toplandı).

İnsana göre cüz (parça/sınırlı) varlık olan melekler varlıklarındaki esmâ eksikliklerinden dolayı insanın halife olarak atanmasındaki hikmeti tam olarak kavrayamadılar. Bu kavrayamamak gerçeği —**itiraz ettiler** mecazı ile anlatılmıştır.

Eğer meleklerin yaratılış terkiplerinde tamlik olsaydı böyle bir —**itiraz** açığa çıkmazdı. İnsan hakkındaki yetersiz değerlendirme konumu oluşmazdı. Ya da kendi eksikliklerini fark edecek bilinçte olsalardı insanın hakikatini anarlardı ve bu sözlerden kendilerini korurlardı.

Eksiklikleri davalarını daha da ileri götürmelerine ve tesbihde (Hak'ın varlığını her yönden kavrama yeteneğinde) ve takdiste (Hak'ın varlığının tek varlık olduğunu kavrama yeteneğinde) kendilerinin daha üstün olduğu yanılgısına sürüklenmelerine neden oldu. Hâlbuki Hak'ın tesbihi ve takdisi için insanın varlığı meleklerle göre daha tam idi. Hak insana bu tamlığını meleklerle konuşma motifiyle açıkladı ki insan kendi değerini fark edip gereğini yaşasın istedi.

Ayrıca insan henüz bilmediği bir konuda kendisini yeterli görüp de —**ben her şeyi bilirim** davasına kalkışmasını istedi. * * *

Akıl, ruh, hayat, ilim ve benzeri kavramlara umur-u külliye (tümel soyut kavramlar) denilir. Fakat soyut olarak bir varlığa sahip değildirler. Ancak her hangi bir varlıkta özellik (sıfat) olarak anlaşılabilirler. Örneğin, evreni ve kendisini karşılaştırarak yaşamın değerini ve kaynağını araştıran beyinin bu faaliyetine —**akıl** diyoruz... Sonlunun ardında gizli sonsuz varlığına —**ruh** diyoruz... Gelişimine, değişimine —**hayat** diyoruz... Ulaştığı değerlere, yargılara —**ilim** diyoruz.

Umur-u külliye (tümel soyut kavramlar) açığa çıktığı birimden ayrı bir varlığa sahip değildir, o birimlerle aynı da değildir. Mesela ruh insandan ayrı bir şey de değildir, insanın aynısı da değildir. Yine ilim, hayat akıl ve diğer soyut kavramlar insan değildir insanın haricinde de değildir. * * *

Allah hakkında mutlak ilim ve mutlak hayat sahibidir hükmü sabittir. Allah; hay'dır (hayatın ve yaşamın mutlak hâkimidir ve kendi sıfatıdır)... Allah; alîm'dir (bilendir,

bilgindir).

Meleklerde ve insanlarda da ilim ve hayat vardır. Varlığın kesreti (çok gibi algılanması) ilmin ve hayatın da kesretini (çokluğunu, parçalanmışlığını) gerektirmez. Allah, melek ve insanı üç ayrı varlıkmiş gibi kabul etmek umur-u külliyei de çok olarak düşünmeyi gerektirmez. İlim ve hayat bölünmez, parçalanmaz ahad olan hakikatlerdendir... Diğer sıfatları da bu iki misale göre düşünebiliriz.

Allah ile melek-insan arasındaki ilim-hayat farkı şudur. Allah'ın hayat ve ilim sıfatı kadîmdir (başlangıcı yoktur). Melek ve insanın ise başlangıcı Allah'a göre (hâdistir) sonradandır ki bundan dolayı hayatın ve ilmin birimlerdeki tecellisine sonradanlık ismi verilir. Fakat sadece ismi —sonradanlıktır, hakikati tek ve bölünmez olduğu için yine ezelîdir (kadîmdir). * * *

Allah ezelî ve ebedî varlıktır. Başlangıcı ve sonu yoktur.

Allah hakkındaki bu hükmü verebilmek, ezeliliğin ve ebediliğin zıttı olan başlangıçlı ve bitişli olan başka varlıklara bağlıdır. Allah'dan başka varlık olmadığı ve olamayacağı da değişmez gerçektir. Bu durumda akıl ve zihin tıkanıyor ve çözümü şöyle buluyor.

Allah zatında hiçbir şeye muhtaç değildir, (âlemlerden ganîdir). Zâtının varlığı geçici varlıklara bağlı değildir. Geçici varlıklar ise O'nun zatına muhtaçtır. Varlığını o zâttan alır. Meselâ zât; insan değildir. İnsan zâtın ilminden var olmuş sonradandır. İnsan olsa da olmasa da zât yine zâttır değişmez. Zâtın ilminde insan ve diğer mânâlar olsa da olur olmasa da olur. Fakat zât olmazsa insan ve diğer mânâlar olmaz. Böylece zâtın ilminden var olan mânâlara başlangıçlı ve bitişli denildi. Allah'ın ezeli ve ebedi olduğu bu şekilde anlaşıldı. * * *

Bizim sınırlı olarak algıladığımız sanal (vehmî) varlığımız Hak'ın ilminde mevcûd olmasından dolayı Hak kendi varlığına —**vâcib el-vücûd** (zorunlu varlık) dedi. Bizim sanallığımıza da —**mümkün el-vücûd** (zorunlu olmayan varlık) dedi.

Âyetlerini (kendi varlığının hakikatlerini) kendi ilmindeki sanal varlıklarına gösterdi. Bu sebeple biz O'nun varlığına kendi varlığımızı kanıt olarak bulduk. O'nun en büyük varlık delili her kulun kendi

nefsidir (kendi hakikatidir). Başka hiçbir delil aramaya gerek yoktur. Çünkü kendi varlığına kendi varlığı olan bizlerden başka delil olabilecek başka bir varlık boyutu daha mevcut değildir.

Bunun bu halde olduğunun bilgisi bizlere Resul ve Nebî dillerinden kelimeler olarak ulaştı.

Hak kendisini kulu ile vafsetti (tanımladı). Bu sırdan dolayıdır ki kul Hak'da kendini seyreder, Hak da kulunda kendini seyreder.

Fakat bu seyir bazı birimlerde fark edilemez. Eğer her birim bu seyir sırrını fark etmiş olsaydı şu anda varlıkta çokluk algısı olmazdı... Çokluk zannı ve vehmi de olmasaydı şu anda kulluk bilincinden doğan yaşam da olmazdı. * * *

Hak kendisine evvel ve ahir dedi. Fakat bize göre evvel ve ahir değildir. Çünkü —**biz** dediğimiz varlık O'ndan doğmuş ve O'ndan kopmuş bir parça değildir. Eğer Hak bize göre evvel ve ahir olsaydı bu onun için bir eksiklik olurdu. Hâlbuki O tüm eksikliklerden münezzehtir.

O'nun evvelliği bir an sonraki âhirliliğine göredir. O'nun evvelliği bir an sonraki daha da mükemmelliğine göre bir evvelliştir. Her an evvel, her an ahirdir. O her an mükemmelleşmektedir.

Günde en az yetmiş kez tövbe etmenin sırrı budur... yetmiş sayısı semboliktir... * * *

Sonra Hak kendisini zâhir ve Bâtın olarak tanımladı.

Âlemin varlığı bizim varlığımızla zâhirdir... Âlemin yokluğu bizim yokluğumuzla bâtındır. Bizim yokluğumuza —**gayb âlemi**... Bizim varlığımıza da —**şehadet âlemi** denilir.

Bizim yokluk halimiz O'nun —**gazabıdır**, o gazab da bizim havfımızdır (korkumuzdur)...

Bizim varlık halimiz O'nun —**rızâsı**dır, o rızâ da bizim recâmızdır (ümidimizdir). Bizler O'nun gazabından rızâsına, korkusundan ümîdine sığınırız... ve doğal olarak varlık her an rızâda ve her an ümîddedir... * * *

Allah ahad olan ilmini âlemlerin teferruatı olarak tecelli ettirince **Cemâl** ve Celâl sıfatlarını —**iki el** ile tabir etti. Varlığı ve varlığın özü olan insanı iki eli ile yarattığını söylemekle her an **Cemâl** ve **Celâl** kudretinin yürürlükte olduğunu bildirdi.

Allah bu cemel ve celal perdelerinin ardında kendi zatını gizledi. Bu perdeler nefsimizdeki ve ufkumuzdaki güzellikler ve şiddetlerdir.

Âlem dediğimiz cemel ve celal perdesi kendi varlığını bilmez Hak'ın varlığını da bilmez. Bundan dolayı içinde —**insan** olmayan âlem Hak'ı ebediyen kavrayamaz. Hak kendi varlığını kavraması için **Âdem'i/Havvâ'yı cemel** ve **celal** perdelerinin ardını bilinciyle idrak edebilecek nitelikte yarattı. Ve iki elimle yarattım mecazı ile vahyetti.

İşte bunun için Allah İblîs'e sordu: İki elimle yarattığım (cemel ve celal sıfatımla halk ettiğim) mahlûka secde etmekten seni men eden şey nedir?

İblîs ise âlemde bir kuvvettir (cüzdür, parçadır) ve insan gibi tümel değildir. İblis'in secde etmemesi kendi eksikliğini tam olan insanda görmesinden dolayıdır. Halifelik de bundan dolayı tümel varlık olan insanda aksetmiştir.

İblis'in ve meleklerin halife olamaması Hak'ı her yönüyle ve sonsuzluğuyla kavrayamamaları nedeniyledir. Ve eksikliklerini bilememeleri ve kendilerini tam olan insandan üstün zannetmeleri nedeniyledir.

Her insan halife donanımı ile yaratılmıştır fakat donanımını fark edip hilafetini açığa çıkarması gerekmektedir. Hilafetini açığa çıkaran insana da —**İnsan-ı Kâmil** denilir. Böylece İnsan-ı Kâmil bilincine erişmiş olanın dış sûreti âlemin dış sûretinden ayrılır (özgürleşir) ve özünde de Hak'ı iletme ve görme hakikati olarak keşfeder.

İnsan da kendini her an açılan, her an artan ilim tecellisi olarak algılamak zorundadır. Benim ilmim tamam oldu diye yanılgıya düşen hilafetten de düşmüş olur. * * *

İnsanın (Âdemlerin/Havvâların) bedenlerinin yaratılışındaki hikmet sonsuz Allah isimlerinin zahiri mânâlarını seyr içindir. Bilinçlerinin yaratılmasındaki hikmet de yine Allah isimlerinin bâtinî mânâlarını seyr içindir.

Âdem/Havvâ bir yönüyle Hak'ın kendinden kendine tecellisi bir yönüyle de Hak'ın kendinden halk'a (yaratılmışlığa) tecellisidir. * * *

Şimdi de şunu bilmemiz gerekir.

İnsan türü tek bir özden türetilmiştir. Allah buyurmuştur ki:

1-) *Ya eyyühen Nasutteku Rabbekümüllezîy halekaküm min nefsin vahıdetin ve haleka minha zevceha ve besse minhüma ricalen kesiyrân ve nisaen, vettekullahelleziy tesaelune Bihi vel erham* innAllahe kâne aleyküm Rakıyba;*

Ey insanlar!... Sizi nefs-i vahide'den (bir tek nefs'ten; tek bir öz'den; kozmik bilinçten) **halk eden ve ondan da kendi eşini halk eden ve o ikisinden bir çok rical** (erkekler) **ve nisa** (kadınlar) **üretip** (böylece) **yayan Rabbinizden ittika edin... Ve** (ancak) **O'nunla** (B sırrı?) **birbirinizden istemekte olduğunuz Allah'dan ve RAHMLer'den** (yakınlardan) **de ittika edin** (haklarını dikkate alın; o tarafla alakanızı sıkı tutun)...

Muhakkak ki Allah üzerinizde Rakıyb (kontrolünde tutan)"**dir.** (Nisâ Suresi 1. Âyet, B Meal)

Allah'ın bu emri zahiri varlığımızın hakikatinin ne olduğuna işaret taşımaktadır. Bâtını hakikatimizin de yine aynı olduğuna da işaret ederek bizi ittikaya (korunmaya) davet etmektedir. Korunmanın buradaki özel anlamı şudur. Hak'ın hem zahiren hem de batınen tüm isimlerine tam mazhar olduğumuzu unutmamamızdır. Kendimizin hakikatini unutmaya karşı korunmalı olmamızdır.

((...ibn Arabî bu bölümde açıkça bahsetmemiş olsa da Âdem hakkındaki görüşü kısaca şöyledir: Allah sayısız Âdem (öz, nefis, canlı) yaratmıştır. Bu Âdemlerden ilk defa olarak

Allah'ın varlığını ve ahadiyetini fark eden insan, Resul ve Nebî olan Hz. Âdem'dir. Diğerleri Allah'ı fark edemeyen, ahadiyeti anlayamayan insan olarak devam etmişlerdir. Kendisinde ahadiyet ilmi açığa çıkanın soyu bilgi yönüyle Hz. Âdem'e nisbet edilir. Resulullah a.s.'ın kendi nesebini de Hz. Âdem'e dayandırması bu sırra bağlıdır... Konuya açıklık getirmek için kısa bir alıntı yapıyoruz. Daha detaylı bilgi için de alıntı kaynağını linkte veriyoruz... {... Adem —**nefs**—inin hakikatını bilecek ve gereğini yaşayacak bir kapasite ile yaratıldığı için —**halife** oldu —**yeryüzünde**—!.. Burada, —**Adem** ismiyle, —**İnsan**—ı kastediyorum.

Esasen, bizim bildiğimiz Adem'in, yeryüzünde meydana gelen ilk Adem olmadığı yolunda bazı geçmiş beyanlar var. Yani, bizim neslimizin ilk insanı olan Adem, esas insanlığın başlangıcı olan Adem değil!.. **Kur'ân-ı Kerîm** in bahsettiği Adem, —**insan**—lığın başlangıcı olan Adem... Belki de yüz milyonlarla ifade edilebilecek bir süre önce yaşamış olan Zât!.. Oysa, o Adem'den bu yana değişik sayıda Ademlerin yaşamış olduğu belirtiliyor... Meselâ; **Muhyiddin-i Arabî**, —**Fütühât-ı Mekkiye** isimli kitabında; —**Kâ'be „de tavaf sırasında bir zâta rastladığını**, (tabii bu Zât, bildiğimiz maddi sûretli bir Zât değil, mânevî bir sûret olarak veya Ruh olarak diyelim), **kendisine kim olduğunu sorduğunu; o zâtın da cevaben: -Ben senin baban Adem'den kırk bin sene evvel yaşamış Adem'im** dediğini yazıyor... Bunun gibi, Hazreti **Rasûlullah Aleyhisselâm**'ın torunlarından, bâtın ve zâhir ilimleri konusunda son derece vukuf sahibi çok değerli bir Zât olan İmam **Cafer-i Sâdık** da şöyle diyor: —**Sen sanıyorsun ki, Allah sizden başka beşer yaratmamıştır. Hayır!. Vallahi, Allah, bin kere bin Adem yaratmıştı ki, siz, o Ademlerin sonuncusunuz**—!... Öyle veya böyle, neticede ilk Adem, —**Halife** olarak meydana gelmiştir; O'nun genetiğinden gelen bütün —**insan**—lar da aynı şekilde, Allah sûreti üzere, yani Esmâ-i ilâhînin değişik formüller şeklindeki bileşimler olarak meydana getirmiştir.. Şimdi bizler için bütün mesele, bu —**Hilâfet** hâlini, bilinçli olarak hissedip yaşayabilmektir... Bunu, nasıl bileceğiz ve yaşayacağız?... Bir insanın, —**Halife** olmasını **idrâk** etmesi için önce, geniş kapsamlı bir bilgiye, ilme ihtiyacı vardır!... Günümüzde bu, kısmen kolaylaşmıştır... Çünkü, eskiden mecaz yollu anlatılan pek çok şey, bugün bilimsel olarak açıklanıp izah edilebilmektedir...} [Ahmed Hulusi'den alıntıdır] <http://www.ahmedbaki.com/turkce/kitaplar/bilinc/bilinc03.htm> ...))) * * *

Allah Âdem'e/Havvâ'ya kendi nefsinde hem âlemin hakikatini gösterdi hem de evlâtlarının ulaşacağı bilgi mertebelerini gösterdi. Âdem ve Havva'ya açılan bu hakikat benim de nefsimde ilham olarak açığa çıkınca bu kitapta belli bir sınır içinde yazdım, fakat her şeyi olduğu gibi yazmaya ne sayfalar ne de ömürler yeter. Allah Resûlünün ilminden anladığım kadarıyla Âdem kelimesinde gizlenen ilâhî hikmetler bunlardır.

ŞİT KELİMESİNDEKİ NEFS HİKMETİNİN ÖZÜ

Nefs Arapçada üflemek anlamında bir kelimedir. Kullanıldığı konulara göre değişik anlamlar kazanmıştır. En çok; öz, benlik, kişilik, kendisi, kendi hakikati anlamlarında karşımıza çıkmaktadır..

Şît, İsrâiloğullarının konuştuğu dil olan İbranice de Allah'ın başışı, ihsanı anlamındadır. Araplar Şîs olarak telaffuz etmişlerdir. Hâbil'in kardeşi tarafından öldürülerek şehit edilmesi Hz. Âdem'i çok üzmüş ve Allah'dan tevhid hakikatine sahip olabilecek bir evlât istemişti. Allah da Âdem'in bu duâsına Şît'i ihsân ederek icâbet etmişti.

Bu bölümde ağırlıklı olarak Kulun Allah'dan dili ile, hâli ile ve potansiyel varlığı (istidâtı) ile istekte (duâda) bulunması ve Allah'ın da kuluna hangi ölçülere göre başışlarda ve ihsanlarda bulunduğu ele alınmaktadır.

Diğer ağırlıklı konu ise Risalet, Nübüvvet ve Velâyet'tir. ***

Hz. Âdem Allah'ın sınırsız esmâsı ile var olmuş bir varlıktır. Hâbil de sınırsız esmâ mânâlarını fark edip yaşayan bir insan-ı kâmindir. Hz. Âdem'in diğer oğlu Kâbil ise

varlığında mevcut olan sınırsız esmânın tam hakkını veremeyen ve bu nedenle kâmil sayılmayan bir varlıktır. Meleklerin ve İblis'in düştüğü aynı hataya düşerek kendini Hâbil'den üstün zanneder. Hâbil'in tüm esmâları hakkı ile yaşayan bir —**halife** olduğunu anladığı anda da onu öldürür.

Hız. Âdem ve Havvâ kendilerinden sonra gelecek olan insanlara Allah'ı ahadiyet ilmiyle anlatabilecek olan Hâbil'in ölümüne bu nedenle çok üzürlürlər. Kâbil'de ise ahadiyet ilmini Risalet ve Nübüvvet kemâlatıyla insanlara anlatabilme potansiyeli yoktur. Şî't'in doğumu ile Âdem ve Havvâ'nın bu üzüntüleri son bulmuştur çünkü Şî't'in simâsında —**potansiyel ahadiyet mertebesini** okumuşlardır.

Şî't'in Âdem'e/Havvâ'ya ihsânını sembolize ederek şöyle anlatabiliriz.

Allah'ın ahad olan zât mertebesi sınırsız esmâ ile Âdem'in/Havvâ'nın zâtında (özlerinde/hakikatlerinde/ruhlarında) tecellî etmiştir. Göğüste sıkışıp basınç yapan nefes nasıl ki tümüyle dışarı üflenirse Âdem/Havvâ da Hak'ın sınırsız zâtında sıkışan sınırsız esmânın ilâhi nefesle (ilâhî tecellî ile) dışa (ef'al boyutuna/maddî görünümler ve oluşumlar boyutuna) üflenmiş misalli (zâhir olmuş) görünümleridir.

Şî't de Âdem'in/Havvâ'nın zâtından dışarıya üflenlen (anne-baba vasıtasıyla doğum şeklinde tecellî eden) nefesi (özü) gibidir.

Allah'ın Âdem'in/Havvâ'nın isteklerine (dualarına) verdiği bağış ve ihsân ilk etapta Şî't'in bedensel varlığıdır. Asıl olan ise o beden olgunlaştıktan sonra o bedenden açığa çıkacak olan —halife bilincidir. ***

Allah'ın bağışları ve ihsanları iki kısımdır. Birisi zâtının (hakikatinin), diğeri esmâsının (isimlerinin) bağışları ve ihsanlarıdır. Allah'ın zâtı (isimsiz, sıfatsız, fiilsiz hakikati) ve esmâsı (isimleri / mânâları/sonsuz ilmi) insan, melek, cin gibi varlıklar olmasa da mevcuttur. Zâtından ve isimlerinden tecelli eden bağışlar ve ihsanlar Resul'ler ve Velî'ler dili ile anlatılmamış olsa da fark ettirilmemiş olsa da yine mevcut olacaktı. Fakat gizli hazine (kenz-i mahfî) hükmünde kalacaktı.

Allah'ın zâtında; sınırsız isimleri (mânâları), sıfatları (özellikleri) ve fiilleri (tecelliyatı, zâhir oluşu) yok (müstehlek) hükmünde mevcuttur.

Esmâ âlemi sıfatları ve fiilleri de kapsayan —**sınırsız ilim/data** boyutudur ve Hak'ın zâtının bağışdır.

İsimler, sıfatlar ve fiiller zâtın içinde yok hükmünde (sanal/vehmî) olarak mevcutken zâtın haricinde de varlık isterler.

—**Zâtın içinde olmak ve dışında olmak** kavramları bir gerçeği fark ettirmek için zorunlu olarak kullanılmaktadır. Zât için iç ve dış olmayınca Hak kendi zâtında isimlerine, sıfatlarına ve fiillerine sanki zâtının hâricinde imiş gibi —görünüşler verir.

Bu gerçeğe yâni Hak'ın zât (hiçlik, özelliksizlik, tanımsızlık) boyutundan esmâ-sıfat (heplik, özellik, tanımlanılabilirlik) boyutuna inerek sonsuz anlamlar oluşturmaya

—**feyz-i akdes** (kutsal görünüm/yansıma) denilir. Feyz-i Akdes Âdem bahsinde Hak'ın zât boyutu olarak tanımlanmıştı. Bu bölümde Hak'ın zâtından doğan isimlerin (esmâ boyutunun) ve sıfatların gölgelerini de (varlıkların vehmî-sanal özlerini de) yine —**feyz-i akdes** kavramıyla tanımlayabiliyoruz. Çünkü bu boyut henüz zât kapsamındadır ve şehâdet (madde ve enerji) âlemine inmemiştir. İnmeyecek... fakat indiği varsayılacaktır.

—**Feyz-i akdes** (kutsal görünüm) henüz tam kesafet kazanmamış (maddileşmemiş)

Allah'ın zâtından tecellî eden isimlerinin ve sıfatlarının gölgeleridir... vehimleridir, hayalleridir, sanallarıdır. Boyutsuz olan varlık imajları (programları) bir boyut daha aşağı inince (en-boy-derinlik kazanınca) kesâfet kazanmaya (maddeleşmeye) başlar. Ve

—**şehâdet âlemi** dediğimiz beş duyumuzla ancak dört boyutunu (en, boy, derinlik ve zaman) algıladığımız evrenimiz oluşur ... Artık algıladığımız her şey —**esmâ âleminin** (sınırsız mânâların) beynimizde oluşturduğu dört boyutlu görünümleridir.

Zât'dan esmâ âlemi, esmâ âleminde şehadet âlemi, şehâdet âleminde de dört boyut

algılı varlıklar açığa çıkar. Bu hiyerarşiye —**Hak'ın (zâtın) halk'a (biz görünömlere/esmâya/sıfata/fiillere) tenezzülü (inişi-tecelliyatı)** denilir.

Bizlere ulaşan tüm bağışlar ve ihsanlar zâtın esmâ boyutundandır. Zât boyutundan hiçbir varlığa direk bağış ve ihsan bu nedenle gerçekleşmez. İlâhî tenezzül (iniş) hiyerarşisi (âdetullah/sistem) asla bozulmaz ve değişmez.

Ancak... Hz. **Âdem**, Hz. **Havvâ**, Hz. **Şit**, Hz. **Mûsâ**, Hz. **Meryem**, Hz. **Îsâ**, Hz.

Muhammed gibi (ismini burada sayamadığımız diğer tüm) insan-ı kâmiller ve büyük velâyet ehli zâtlar zât boyutundan direk ilim (vahiy-ilham) ve kudret (mucize-keramet) tecellisine mazhar olurlar.

Burada sadece bir örnekle bu konuya açıklık getireceğiz.

Hz. Meryem Hak'ın yoktan var etme kudretini kendi nefsinde (özünde) mucize olarak açığa çıkarabilmiştir. Îsâ'yı annesiz ve babasız yaratılan Âdem/Havvâ misâli babasız olarak hakikatindeki zât boyutundan zahirindeki esmâ boyutunun —madde evrenine tecellî ettirmiştir.

Kur'an zât'dan direk ilim (vahiy ve ya ilham) almakta kadın ve erkek ayrımı yapmadan örnekler verir... ki kadın ve erkek doğasının ruhsal yeteneklerde eşit yaratıldığı anlaşılın... *** Esmâ boyutu zâtdan tecellî etmesi nedeniyle tüm bağış ve ihsanların ilk kaynağı yine de zât boyutudur. Fakat her an bu bilinçte olmak kâmiller dışındaki birimler için mümkün değildir. *** Şehâdet âleminde yâni evrenimizde oluşan her şey avama (halka) göre esmânın (sınırsız mânâların) tecellileridir. Hak'ın halk (yaratılmışlık) âleminde yine Hak olarak tecellî etmesine kısaca —feyz-i mukaddes diyebiliriz. Hak'ın zâten Hak olarak tecelli etmekten başka da bir tercihi ve hükmü ve rızâsı yoktur... Bâtıl (Hak'ın olmama hali) ebedîyen mümtendir (olması imkânsızdır)... Ancak Hak ve bâtil göreceli olarak tanımlanabilir. *** Allah'ın ihsanları ve bağışları iki özelliğe sahiptir. Birisi cemâl elinden (kudretinden) diğeri de celal elinden (kudretinden) verdikleridir.

İhsan ve bağış denilince sadece cemal elinden aldığımız ve bedenselliğimize ve ruhsallığımıza tatlı hazlar verenleri anlıyoruz. Halbuki hastalık, kıtlık, ölüm ve benzeri olaylar her ne kadar sebeplerle bize ulaşsa da aslında celal ağırlıklı ve cemal açılımlı dağıtılan —**ihsanlar ve bağışlardır**.

Cemal elinden gelenleri istemek görevimiz ve kulluğumuz icabıdır. Ve celal elinden gelenleri istememek, tedbirli olmak, önlem almak da görevimiz ve kulluğumuz icabıdır.

*** Birimsel varlığımıza gelen ihsanlar, bağışlar hangi ağırlıkta olursa olsun... doğamızın hoşuna gitsin gitmesin... bizim bilincimizin bilerek ya da bilmeyerek oluşturduğu istekleridir, duâlarıdır.

Meselâ kapıya üç tane çıplak ayaklı dilenci gelse, birisi çıplak ayaklarını göstererek —**bana ayakkabı ver** dese... diğeri de sadece çıplak ayağıyla orada beklese, üçüncüsü de ayağının çıplak olduğunu bilemeyecek kadar kendinde olmasa, üçü de ayakkabı istemiş olur. Birisi dili ile istemiştir. Diğeri çıplak ayaklı hâli ile istemiştir. Üçüncüsü ise hem konuşmadan hem de kendi hâlini bilmeden istidatı ile (potansiyel durumu ile/fıtratı ile) istemiştir.

Varlık o üç dilenci gibi her an Hak'ın zâtının huzurunda aynı anda üç hali ile istek (duâ) durumundadır. Dilimizle bizim için faydalı ya da zararlı olacak şeyleri bilemeden isteriz. Hâlimizin duâsı daha kuvvetlidir, dilimizin duâsını sürekli bozup engellemektedir. Hâl duâmızın daha net istekleri olmasaydı dil duâmızla bir dakika içinde hem kendi dengemizi hem de dünyanın dengesini alt üst ederdik. Üçüncü duâ halimiz olan potansiyel kabul durumumuz (fıtratımızın ihtiyaç dili), gerçek ihtiyacımızın ne olduğunu bilemememiz ise hâl duâmızdan daha etkin olup bizi zorunlu olarak gerçek duâ kulluğuna yükseltmektedir.

Bu üç duâ türünde en dikkat edilmesi gerekeni dil ile yapılanıdır. Resuller ve velîler bu yüzden dil ile —**kişisel istekler** yönelik özel dualardan kaçınmışlardır. Dil ile yaptıkları

duâda tüm varlığın genel istek dilini kullanmayı tercih etmişlerdir. Çünkü, kişisel isteklerle elde ettiğimiz ihsanların açılımlarına dayanıp dayanamayacağımızı önceden kestiremeyiz. Bana iyilikler ver demek yerine bize iyilikler ver demek daha güvenli bir tarzdır.

Her istenilen, her duâ mutlaka kabul olunmuştur. Fakat gerçekleşme zamanı bizim kişisel zamanlamamıza bağımlı olmadığı için duamız kabul olunmadı zannederiz. İnsan-ı kâmillerin zaman hakkındaki kabulleri; bir saniye içinde kabul olan duâ ile bir sene, on sene, bin sene ya da bir milyon sene sonra kabul olan duâ arasındaki zaman farkını kaldırmaktadır. *** İnsan aceleci bir fitratla yaratılmıştır. Dil ile ya da hal ile olan isteklerinin hemen gerçekleşmesini arzu eder. Fakat potansiyel kabul durumlarının isteklerine hazır olup olmadığını bilmez. Meselâ karın bölgesinde dayanılmaz şiddette bir ağrı hisseden şahıs... hâl lisanı ve dil lisanı ile o acının hemen sona ermesini talep eder. Halbuki o ağrı onun için hayırlı bir uyarıcıdır. Karnını uzman bir hekime göstermesi ve ağrının nedenini anlayıp ona göre tedavi olmasını ikaz etmektedir. Bağırsak iltihabı olmuş olabilir ve ameliyatla iltihaplı kısmın alınması gerekebilir. Eğer ağrı olmasaydı.. ağrı ilaç ile ya da duânın açtığı psikolojik etkilerle dindirilseydi hastalık tüm vücuda yayılabilirdi.

Hemen gerçekleşmeyen duâlar da bu sırdan dolayı vaktini beklemektedir. *** Potansiyel kabul durumumuz (fitratımız) her an bize lâzım olan cemal ve celal kudretinden ihsan olunacak olan şeyleri Hak'dan talep etmektedir. Başımıza gelen şeylerin acı ya da tatlı olaylar olmasının tek nedeni potansiyel kabul (lisan-ı istidat/fitrat) halimizin Hak'a durumunu her an arz etmesi ve gerekeni —**vakti geldikçe** Hak'dan almasıdır. İnsan potansiyel durumunun (fitratının) bir kısmını deneyimlerle anlayabilir. Meselâ matematik ilmine başlar. Konuları az bir gayretle hemen anlıyor ise o ilmi almaya potansiyel kabul programı (kabiliyeti/fitratı/zihinsel kapasitesi) müsaittir. Matematik ilminde üstâd olması atık o kişi için disiplinli çalışmalarına ve yılların geçerek onu olgunlaştırmasına kalmıştır. Fakat acele etse; —**Bu gün mektebe vardım yârin üstâd olayım** dese fitratının Hak'dan talep ettiği —**belirlenmiş vakte** isyan ederek duasına set çekmiş olur.

Aceleciliğin şeytandan (cehaletten, bilgi yetersizliğinden), akıllıca hareket etme, düşünerek acele etmeden olayları çözmenin (teenni'nin) meleklerden (planlı programlı bilinç halinden) kaynaklanması bu anlamdadır.

Her üç hal ile talep edilen istek (duâ) mutlaka kabul olmuştur, icabeti (ihsanı, gerçekleşmesi) ise bizim fitratımızın belirlediği cemal ve celal terkiplerine ve yine fitratımızın müsait olacağı vakte bağlanmıştır. Her şey yerli yerince yerine, vakti gelince oturacaktır. Sabır, bu bilinç halinin anlaşılmış olmasıdır.

Sabır, bir direğe bağlanmış esirin zorunlu olarak özgürlüğü beklemesi gibi anlaşılmamalıdır. *** Bize verilen —**istemek** (duâ) fiili bizim ayan-ı sabitemizin (esmâ terkibiyetimizin/özümüzün) kemâlata (olgunlaşmaya) ulaşma programıdır. Bu programın çalışmasına —**Allah'dan istemek**, gerçekleşen cemal ve celal tecellilerine de —**Allah'dan almak** denilmektedir.

İstemek kavramı ile dilenmek kavramını ayırmamız gerekmektedir. *** Aceleci olmayan huzûr ehli kâmiller yaşadıkları her olayda kendi ayan-ı sâbitelerinin (esmâ terkiplerinin/özlerinin) Hak'dan olan isteklerinin açığa çıkışını seyrederek. Kâmil insanlar ayan-ı sâbitelerinin küllî (sınırsız/toplu/tümel) istek (ihtiyaç talep) programını her detayı ile bilemeyeceklerini anlamışlardır. Bu gerçek ile Hak'ın kader programına teslim olmuşlardır. Günlük yaşamlarını da en doğal şekilde sürdürürler. *** Müminun Sûresinde (40/60) beyan olunan —**Duâ edin, isteyin... icâbet edeyim, vereyim** hükmü en özel anlamı ile tam kulluk (abd-i mahz) bilincini anlatmaktadır. Halka da en genel anlamı ile kulun istek makamında olduğunu Hak'ın ise ihsan ve bağış kaynağı olduğunu beyan

eder.

Tam kulluk bilinci duâsını dünya ya da ahiret isteklerine bağlamaz. Sadece duâ etmek için duâ eder. Duâ bir ibadettir, duâ kulluğun zirvesidir bilinciyle duâ eder. Allah'a duâ ile tanrıdan bir şeyler dilenmeyi birbirinden ayırt ederek davranış sergiler.

Dil ile duâ etmek kulluğun bir zirve makamı ise diğer ikiz zirve makamı da —**suskunluk** halidir. Meselâ Hz. Eyyüb, celâl tecellisi olan ihsanları (belaları) suskunluk zirvesi ile karşılaşmıştır. Belaların ref'inin (kaldırılmasının, şifâ halinin vaktinin gelmesini) de dili ile —**bana şifâ ver** duâ zirvesi ile karşılaşmıştır. Şifâ tecellisi gerçekleşikten sonra —**bana şifâ ver** duâsını etmiştir. Tecelliyatların gelmesine-gitmesine her hangi bir itirazı yoktur. İtirazı olamayacağını, itiraz ederse kendi kendini itiraz azabına atacağını bilmektedir. O sadece her şeyin daha iyiye gitmesi prensibiyle gayret etmiştir.

((...Hz. Eyyüb'ün vücudundan düşen kurtçukları yerden alıp tekrar yaralara koyması —**sadist mantık** (kendi kendine azap etme mantığı) taşımaz. Halk hekimliğinde bazı kurtçukların bazı yaraları tükettikleri mikroplarla ve salgıladıkları antibiyotiklerle tedavi ettiği bilinmektedir ve o Resul'ün o davranışı tedavi amacı taşımaktadır... Hz. Eyyüb'ün kadere teslimiyeti ölüsem öleyim anlamında değildir. Olayları olduğu yaşamak fakat her an iyiye gitmek için gayret etmek şeklindedir...))

Bu sırrı (sistemin işleme programının iç yüzünü) Hz. Eyyüb gibi okuyabilen nice kâimler cemal ve celal tecellileri karşısında içsel olarak her an rıza halindedirler. Dışsal olarak da kulluklarının görevleri olan celalden korunma ve cemâle sığınma halindedirler. Bu iki sır (iki gerçek) onlarda cem halindedir (tek gerçek halindedir). ***

İnsandan başka diğer canlılarda bu cem hali (tüm zıtları tek gerçek olarak algılama bilinci) yoktur. Meselâ hayvanlar sadece celal sıfatının görüldüğü mazhardır (tecelli yeridir). Geçici olarak kendi yavrularına veya kendi cinslerine karşı cemal sıfatı tecelli eder, fakat kısa sürer ve kalkar.

Tabiatımız (varlığımızın bedensellik yönü) tam bir celal tecellisidir. Çünkü varlığını sürdürmesi için bir bakımdan hayvanlar gibi —**mücadele** kanunlarına tabidir. Var olmak için yok etmek zorundadır. Buna — **Kahr** (ezmek/yok etmek) hali, celal boyutu denilir. Nefsinde (özünde) kahr tecellisi ağır basanlara da —**celâlî** denir. Hz. Mûsâ celâlî tabiatlıdır.

Ruhumuz (ayan-ı sâbitemiz yani esmâ terkibiyetimiz/özümüz) ise tam bir cemal tecellisidir. Var olmak için yok etmek kanunlarına bağlı değildir. Hak'a (Allah'ın sistemine) uyum ile güçlenir. Ruhundaki Hak'a uyum tecellisi ağır basan birimlere de —**cemâlî** denir. Hz. İsmâ'nın hem bedeni hem de ruhu cemâlî tabiatlıdır.

Bundan dolayı bazı Resul'ler ve Velî'ler celâlî bazıları da cemâlîdir.

Muhammedî tabiat ise her ikisini de (Mûsâ'yı ve İsmâ'yı) cem etmiş (birleştirmiş) haldedir. Zamana ve zemine göre gerekli olan tecelliyatı açığa çıkarır. Muhammedî tabiatlı velîlere kısaca —**tatlı sert** diyebiliriz. ***

Hak'ın dünyadaki tecellisi celal ağırlıklıdır. Canlı-cansız, inançlı-inançsız, kâmil (bilinci açık)- nâkıs (bilinci örtülü), iyi-kötü gibi sıfat ayırımı yapmadan her nefse isabet eder. Varlığı celal şiddeti ile dünyadan kopararak, dâimi cemal tecelligâhı olan sonsuz yaşam boyutuna (ahirete) sürükler.

Dünya geçici olduğu için —**celal ve kahr** da geçicidir. Ahiret sonsuz olduğu için —**cemal ve lutf** da sonsuzdur. Bu gerçek —Rahmeti ve merhâmeti gazabını aşmıştır mesajıyla beyan olunmuştur. *** Ruhumuza ve bedenimize gelen her türlü ihsan ve bağış mutlaka duâmız sonucudur diye belirtmiştik.

Dil ile istediklerimiz gerçekleşince duâmızı hatırlıyoruz. —**Ben bunu istemiştik** diyoruz. Fakat fıtratımızla istediğimiz şeyler ise daha çoktur. Neredeyse hayatımızın tamamına yakını fıtrat isteklerimiz/dualarımız oluşturur. Yaşadığımız olayları bizim fıtratımızın istediğini bu sır ile bilemiyoruz.

Aslında —**Ben bunları istememiştim** dediğimiz şeyler yukarıda bahsettiğimiz “**hal ve fitrat**” lisanıyla Hak’ın sisteminden talep ettiklerimizdir.

Dil ile istediklerimiz ve isteyerek elde ettiklerimiz —**hâl ve fitrat** ile isteyip de bilmeden elde ettiklerimize —**göredir**.

Dil duâsı ve fitrat duâsı görecelidir, birbirine göredir.

Başımıza gelenler bu nedenle ellerimizle işlediklerimiz yüzündendir... yâni dil, hal ve fitratımızın —**cemal ve celal** isteklerinin sonucudur... Bu işaret nedeniyle ârifler ne halkı yargılar ne de Hak’ı yargılar. *** İhsanlara ve bağışlara yaptığımız —**hamd/şükür** de görecelidir.

Mesela karnımızın acıkması hal ile duâdır. —**Yâ Rabbi ben acıktım**” demek dil ile duâdır. Karnımızın nimetlerle doyurulması ile meydana gelen doyumluk hissi —hâl ile hamddir. Tüm varlık her an hâli ile duâda ve her an ihtiyaçları giderildikçe —**ihtiyaçsız halleri** de —hal ile hamdleridir. Bundan dolayı hiç kimseyi ve hiçbir varlığı hamd etmiyor diye suçlayamayız. Hamdi illâ ki dil ile duymamız gerekmez. Fakat dil ile hamd kulluğun yine bir zirvesidir, hal ile hamd de yine kulluğun diğer ikiz zirvesidir.

Hal ile hamd dil ile hamde göre daha dar kapsamlıdır. Karnımızın doymasıyla meydana gelen doyumluk hissinin hamdi —**rezzak** isminedir (rezzak ismi ile kayıtlanmış, sınırlanmış ve o isme bağlanmıştır). Hakikatte tüm esmâyı (sınırsız isimleri/mânâları) toplamış olan Allah ism-i câmi’sine (sınırsız isimleri temsil eden Allah ismine) değildir. Dil ile —**elhamdulillah** demek ise Allah ism-i câmi’sinedir. Bu hamde mutlak hamd, kayıtsız-şartsız hamd denir. Dil ile yapılan hamd sadece rezzak ismine değil tüm sınırsız esmâya olur... nihâyetiyle hakikatimiz olan Hak’adır, Allah’adır.

Mutlak hamd bilincinde her bir isimde diğer sonsuz isimleri külliye (tümel olarak) fark edebilmek hali vardır. Bunun için hakikatte ehli kalbler (bilinci perdesizler) bir ismi diğerinden ayırmazlar, hepsine birden yönelirler. ***

—**Yâ Rabbi sen beni benden daha iyi bilirsin, bana ne gerekiyorsa onu ver** demek şuna benzer.

Aç bir adamın açlığını içinde bulunduğu toplumun diğer fertleri bilmez. Ancak kendisi bilir. Biz de Hak’ın huzurunda böyleyiz. Potansiyel varlığımızın (fitratımızın) gizli isteklerinin tümelini bilmemize ve keşfetmemize imkan yoktur. Fitratımızı bilen Hak her an cemal ve celal yoluyla tüm ihtiyaçlarımızı tümel olarak karşılamaktadır. Ameliyat masasında şuursuzca yatan bir hastanın tüm ihtiyaçlarının uzman hekimce karşılanması ve tedavi edilmesi gibi...

Bu hakikatin kabulü ve hazmı kolay değildir. *** Her bir sıfat her bir ismin kaynağıdır, köküdür.

Meselâ **îrâde sıfatı... mürîd ismini... İlim sıfatı... âlim ismini... Hayat sıfatı... hayy ismini... Sem** (işitmek/hal lisanının algılamak) **sıfatı... semî ismini... Basar** (görmek/fitratını algılamak) **sıfatı... basîr ismini... Kelam** (konuşmak/mânâlar oluşturmak) **sıfatı... mütekellîm** (konuşan/mânâları oluşturan) **ismini... Kudret** (tek güç) **sıfatı... kadîr ismini... Tekvîn** (yaratma/abdini kendi esmâsıyla seyretme) **sıfatı... mütekevvîn** (yaratıcı/kendi varlığını kendinde seyreden) **ismini oluşturur**.

Bu değerlendirme sonsuza kadar böyledir...

İsimler ve zahiri görünüşleri olan (varlıklar/kesret âlemi/çokluk) Allah’ın zâtının şunlarıdır (işleri ve oluşlarıdır). *** Zât, sıfat, isim ve fiil sıralaması bizi hayatın en büyük sırrı olan: Yaratılış, kader ve duâ gerçeklerine götürmektedir. Şöyle ki...

Zât’ın tecellisi sıfatlarıdır.

Meselâ zât hayat değildir fakat —Hayat sıfatının kaynağıdır. (((...Katı ve karanlık kütlenin —ışık olmayıp —ışığın kaynağı olması gibidir. Katı ve karanlık kütlede potansiyel ışık enerjisinin gizli olması gibidir...)))

Hayat sıfatı başlangıcı olmak (doğmak) ve sonu olmak (ölmek) özelliklerinden oluşan bir

özellik değildir . Hay...Hay'dan gelen (tecellî eden) birimin kaynağıdır. Hay'ın bir üst boyutu Hû'ya giden zât mertebesidir... Muhyî isminin (hayat veren/canlandıran ismin) zahiri görünümü hareket eden (doğan, büyüyen, gelişen) varlık olarak tecelli eder. Bu tecelliyatın boyutuna fiil âlemi (ef'al âlemi, oluşlar ve görünüşler boyutu, varlık âlemi) denilir.

Buradaki sıralama zamansal öncelik-sonralık değildir. Boyutsal öncelik-sonralıktır. *** Çok meşhûr bir söz vardır: —**İlim maluma tâbidir** denilmiştir.

Yâni bilgiyi (ilmi) bilinen şey oluşturur.

Bu kuralı —**Allah benim ne yapacağımı önceden bildiği için yazdı, ben de yazılanı oynuyorum** diye düşünmek sakıncalı bir yorumdur.

Allah ilminin varlık âlemindeki olaylardan önceliği zamansal öncelik değildir. Varlık mertebeleri yönünden bir önceliktir.

Allah ismi sınırsız isimleri yani mânaları toplayan küllî bir isimdir. Her isim O'ndan tecelli eder. Allah ismi küllî değeri yönüyle öncedir. Tek tek isimler ise cüzî değeri yönüyle sonradır.

Meselâ yaşça daha küçük olan bir asker yetenekleri nedeniyle rütbe atlayıp —**general** rütbesine sahip olsa, yaşça daha büyük olan bir askerin rütbesinin önüne geçer.

Örnekteki —**Generalin** önceliği ve üstünlüğü zamansallık açısından değil askeri bilgilere daha çok sahip olması itibarıyladır. ***

Zât boyutundaki ilim sıfatında varlık âlemindeki birimlerin tüm sınırsız isimlerinin ve fiillerinin toplu bilgileri mevcuttur. İlim sahibinin üstünlüğü zamansal açıdan değil toplu ilme sahip olmak bakımındandır.

Evrendeki her duâ, her istek, her açılım ezeli ve ebedî (kadîm) olan zâtın (Allah isimi ile işaret olunan ahad varlığın) kendi hakikatindeki ezeli ve ebedî (kadîm) olan —**bilgisidir**. Mâdem ki öyledir: —**Ben de duâ etmem, çalışmam...** demekle elde edeceğimiz sonuç kendi hakiki özümüzün “**acı gerçeğidir...**” “**Duâ ederim ve çalışırım ...**” demekle elde edeceğimiz sonuç da yine kendi hakiki özümüzün “**tatlı gerçeğidir**.”

Kader bu açıdan birilerinin yazdığı senaryo değildir, şimdinin ve geçmişin zaman engelsiz olarak kendi özümüzdeki kendi tercihlerimizin zaman sanallığında açılımıdır. Duâ ile açılacak olan hakikatler de yine kendi mânâlarımızdır.

((...Bu konuda Fusûl-Hikem şârihlerinin (yorumcularının) zamanımıza hitap etmesi yönüyle en mükemmellerinden olan Ahmed Avni Konuk (1871-1938) Fusûsu'l-Hikem Şerhi'nde şöyle diyor:

—Bu maârifin (bilginin) zevkine vusûlden (vardıktan) sonra anlarsın ki sen, sana verdin ve sen, senden aldın. Şu kadar ki bu alışveriş Hakk'ın... varlığında ve Hakk'ın... varlığıyla vâki' olmuş (gerçekleşmiş) ve olagelmekte bulunmuştur. Bu âlemde her ân-ı gayr-ı münkasimde, (kesintisiz anda, zamanda) eline geçen her bir metâ' (mal) ister tab'ına (tabiatına) mülâyim (uygun, hoş) gelsin ister gelmesin, hep senin hazînendeki metâ'dır (maldır). Beyhûde (boş) yere kimseye ta'n etme! (kıзма, ayıplama) ...[Bu kısım sufizmveinsan.com'dan Sn. Asliye Tavşanlı'nın Türkçeleştirme çalışmasından alıntıdır]...))

İlmin maluma tâbi olması Allah bilgisini oluşturan tecelliyatın zâten yine Allah'ın sınırsız isim ve fiilleri olmasıdır. *** İnsan-ı kâmillerin dahi kader ilmine küllî olarak sahip olamayacağındaki sır şudur ki...

İnsan nefis mertebelerinden yükselerek Hak'a ulaşır. Levh-i mahfuzdaki kendi ilmi sûretini (**ayan-ı sâbitesini, tüm mânâlarını**) görür. Fakat Hak'a vâsıl olmuş birimin cüzî iradesi, ilmi, hafızası ve tüm özellikleri de aslına dönerek küllî (sonsuz-sınırsız) olur. O bilinç düzeyinde öncelik, sonralık farkı, zaman ve mekânın sınırlı algılaması gibi kavramlar da hakikatine kavuşur. Kısaca damla denize düşünce damlalık sınırı denizin sınırı olur. Denizin ilmi damlanın ilmi, denizin hafızası damlanın hafızası olur. Senlik

benlik, damlalık denizlik kalkmış olur.

Hak'a vâsıl olan beşerde beşerî sıfatlar yoktur artık. Her şey tek ve toplu (ahad) haldedir. —**Şunun- bunun** varlığı, geleceği, kaderi diye bölümlerler hükmünü yitirmiştir. Hak tüm zâtıyla, sıfatıyla, isimleriyle ve fiilleriyle zamansız ve mekânsız olarak kendi hakikatini seyretmektedir.

Kâmil zâtlar bu boyuttan birimsellik boyutuna dönünce... birimselliğin tekrar verdiği sınırlılık ile sınırsız ilmi, sınırsız kaderi ifade edemezler.

Ancak... kâmil zâtlar fiiller âleminde (birimsellikten) çıkmadan kalblerine (parlak haldeki aynaları olan bilinçlerine) inen —**vahiy** yada —**ilham** ile bir kısım kadere vâkıf olabilir. Buna da Allah'ın dilediğine dilediği kadar kader ilminden vermesi denilir. *** Hak'ın cemâlini müşahade (Allah'ın görülmesi) konusuna gelince...

Kul sonsuz esmâ âleminin ancak kısmî bir tecellîsidir. Kendi kısmîliğini (sınırlı varlığını) sınırsız esmâ âleminde seyredebilir. Esmâ âlemi sonsuz büyüklükte bir ayna gibidir. Sınırlı varlık (kulluk tecellisi) esmâ aynasına baktığı zaman kendi isimlerinin zahiri cemalini sonsuz olarak görür. Çünkü sonsuz ayna sonlu olan görüntüyü sonsuza çevirerek yansıtır. Bu durumda aynaya bakanın ilmi yeterli değilse gördüğü kendi sonlu görüntüsünün sonsuz yansımasını Allah'ın cemâli (Allah'ın sonsuz tecellisi) zannederek —**Ben Allah'ı gördüm** iddiasında bulunur.

Bu iddia bilgi yetersizliğinden kaynaklanmaktadır. Gördüğü ve seyrettiği yine kendi sûretidir.

İnsan kendi sınırlı esmâ terkibiyetinin açılımındaki sınırsızlığı bilinç düzeyinde tefekkür ederse aynaya bakan varlık, ayna ve sınırsız varlık (ahad varlık) ayırımları da hükmünü yitirir. Gören, görülen ve görmek üçlemesi de hükmünü yitirir. Böylece Hak'ın ahad olması (tek olması) ve onu görecektir başka varlık olmaması hükmü açığa çıkar... Allah yine —**Âlemlerden ganîdir** âyeti ile kendinin kavranılamayacağını ilan eder. *** Her birimin (canlı bilinçlerin) Allah ilmindeki ilk isim bileşiklerine (ruhlarına, değişmez hakikatlerine, öz varlıklarına) Rabb-i has (idaresi altında olunan öz isim) denilir. Allah'ın zâtının sıfatları, isimleri ve fiilleri bu öz ismimiz vasıtasıyla bizde tecelli eder. Aklımızın, imanımızın, kalbimizin ulaşabileceği en yüksek ilim sınırı (sidre-i muntehâ) burasıdır yani rububiyet boyutudur (varlığın öz olarak ilk tecelli ettiği boyuttur). Daha ötesinde mutlak yokluk hüküm sürmektedir. Hiçbir kul bu ilim sınırından ötesi için kendisini zorlamamalıdır. Ancak o sınırın ötesine Muhammedî bilinç —**fakr** (yokluk) ilmi ile geçebilir, mirâc edebilir... *** Yukarıda Hak'ı gören (Allah'ın sınırsız mânâlarının tamamını gören) yanılmıştır diye hüküm vermiştik. Şimdi de şu hükmü veririz ki; görülen Rabb-i Has'tır (Allah'ın bizim ilk varlığımızı oluşturan ismidir) ki o isim Hak'ın zâtının gayrisindeki bir mânâdır.

Fakat Hak'dan gayri (başka) bir varlık olmayınca, o has isim yine Hak'a ait olur. Hak'ı gördüm diyeni ârifler bu açıdan değerlendirerek onun yanılmadığını da kabul ederler.

*** Dünyadaki varlık hakikatimiz nasıl ise ahiretteki varlık hakikatimiz de aynı anlamda devam edecektir. Dünya yaşamında kendi hakikatini anlayamayan ahiret yaşamında da kendi hakikatini anlayamaz.

Allah'ın zâtı yok hükmünde olan ilmî (sanal/öz) varlığımıza aynadır. Sanal varlığımız da Allah'ın zâtına aynadır.

Hallac-ı Mansûr bu sırrı, —**Ben** olarak görünen —**sen** misin?.. —**ben** miyim? Görünen varlıkta hem —**sen** hem de —**ben** olmak ikiliğinden hem —**seni** hem —**kendimi** tenzih ederim sözleriyle ifşâ etmektedir (kabiliyetine göre anlatmaya çalışmaktadır).

Hak'ın varlığını anlamanın sonu onun varlığını anlamaktan aciz olduğumuzu anlamaktır. Bu söz Hz. Ebû Bekr'e atfedilir.

Resûlullah a.s.'ın —**Yâ Rabbi sana olan hayretimi artır** sözü de Hak'ın sen ve ben ayrımı yapmadan —**var** olma kudretini ifade etmektedir.

*** İlahi bağışlar ister ilim gibi Rabbânî ruhsal ihsanlar olsun ister evlat, mal, mülk gibi cismânî (maddî) bağışlar olsun zâtdaki esmâ boyutundan tecellî ederler ve değer olarak hepsi de birbirine eşittir. Ancak tecelliyat maddi âlemde birbirlerine göre tekrar değer ayrımına tabi tutulur. Meselâ Hâbil'de açılan tevhid ilmi onu kardeşi Kâbil'e göre Âdem/Havvâ için daha değerli hâle getirmiştir. Halbuki aynı tevhid ilmi Kâbil'in hakikatinde (ruhunda) potansiyel (fıtrat) olarak mevcuttur, fakat üzeri örtülüdür. İki adet gül tomurcuğu düşünelim. Tomurcuğun birisi müsait şartları buluyor... önce goncaya dönüşüyor ve sonra da gül olarak açılım yapıyor. Rengini ve kokusunu çevresine dağıtıyor. Bu gül Hâbil'dir ve her devirde tekrar —açılan Hâbil'lerdir. Diğer tomurcuğun çevresi ise çamurla sıvanıyor. Işıksız ve ıssız kalan tomurcuk özündeki goncayı ve gül açılımını üzerindeki kalın örtü nedeniyle açığa çıkaramıyor. Bu hapsedilmiş —**tomurcuk** ise Kâbil'dir ve her devirde tekrar —**açılmayan** Kâbil'lerdir. İşte, Hâbil ve Şit gülleri... ve Kâbil tomurcuğu Hak'ın nazarında taşıdıkları öz nedeniyle eşit değerdedir. Fakat maddî âlemdeki açılım farkları nedeniyle birbirlerine göre tekrar değer almışlardır. Kâbil'in özündeki ilim, kabuğunu çatlatıp çıkamadığı için Hâbil'e göre —**ilimsiz** olarak kabul edilmiştir.

*** Allah hakkındaki ilmin en yüce mertebesi... Allah'ın sınırsız mânâlarından ancak kendi kapasitemiz kadar anlayabileceğimizi kabul etmek tevazuumuzdur . Sonsuz hayatta da Allah'ın mânâlarını sonsuza kadar yine sınırlı kapasitemizle anlamaya (seyretmeye) devam edeceğimizi kabul gerçeği ilmimizi sınırsız açılıma taşıyacaktır. Resuller, Nebîler ve Velîler de Allah mânâlarını kendi kapasitelerince seyrederek. Onların ilim kapasiteleri bizlere göre neredeyse sonsuz gibidir.

Allah mânâlarını bir de Hz. **Muhammed** seyrederek ki onun kapasitesi de diğer Resul ve Nebîlere göre daha muazzamdır.

Allah mânâlarını her kim seyrederek Risalet, Nübüvvet ve Velâyet bilincinin dünyada ve ahirette ulaşabileceği son mertebesinden yansıyan nûrun (ilmin) ışığı ile seyredebilir. O son mertebenin ismi sınırsız potansiyeliyle o ilimleri açığa çıkaran Hz. Muhammed a.s.'ın ismi ile anılmaktadır. Diğer Resuller, Nebîler ve her Velî Allah'ın mânâlarını Son Nebî'nin (Hâtem-i Enbiyâ Muhammed Mustafâ a.s.'ın) nûrundan (ilminden) seyrederek (mânaları algırlar).

((... Füsûsu'l Hikem'in bazı paragrafında anlatılan konuyu taşıdığı hassas anlamlar nedeniyle bir alıntı yaparak sunuyoruz.

{... Gerek —**Nebi** ve gerekse —**Rasûl**, —**Allah** adıyla işaret edilenin Esmâsından —**EL VELÎ** isminin zuhûru olan —**Velâyet** kemâlâtının mazharı olarak bu mertebeye kavuşmuşlardır.

Dünya yaşamında —**Nübüvvet** ve —**Risâlet** işlevini yerine getiren bu zevât, bu kemalâtlarını —**VELÎ** isminin mânâsından alırlar ve ölümötesi âhiret yaşamlarında da —**Velâyet** kapsamında olan —**Risâlet** mertebesiyle yaşamlarına devam ederler...

—**Allah** adıyla işaret edilenin —**Nebi** ismi yoktur; buna karşılık “**El Velî**” ismi Bâkidir!.

—**Nübüvvet** dünya yaşamı için geçerli olan bir işlevdir.

—**Risâlet** hem dünya hem ölümötesi yaşam için geçerli olan bir işlevdir.

Her —**Nebî**, her —**Rasûl** ve her —**Velî** varlığını —**Velâyet** hakikatından alır..

Her —**Nebi** zâhiri itibarıyla —**Nebi**, bâtını itibarıyla —**Velî**dir.

Geçmişteki her —**Rasûl**, zâhiri itibarıyla —**Nebi** olabilir veya olmayabilir; bâtını itibarıyla —**Velî**dir.

Her —**Velî** varlığını ve kemâlâtını —**Velâyet**inden alır...

—**Nübüvvet** görevi dünya yaşamıyla ilgili bir görevdir ve —**Nebinin** âhiret yaşamına intikaliyle son bulur... Esasen —**Nübüvvet**, —**Hatemin Nebi** olan Muhammed Mustafa ile son bulmuştur; ondan sonra kıyâmete kadar başka —**Nebi** gelmez. —**Nübüvvet** işlevi bitmiştir!.

—**Nebilerin** bazıları aynı zamanda —**Rasûldür**... —**Risâlet** işlevi olan —**Rasûllük** ise kıyâmete kadar geçerli bir görevdir.

—**Nebilik** geçicidir; —**Rasûllük** ise asâletendir ve dünyadan ayrılmakla son bulmaz, zira kendini tanımanın sonu yoktur ve dolayısıyla bu işlev sonsuz devam eder —**Rasûller** için... Bu yüzdendir ki bizler, İslâm Dinini kabul ve tasdik anlamında ifâde ettiğimiz —**Kelime-i Şehâdet**te Hazreti Muhammed aleyhisselamın —**Rasûl** oluşuna şehadet ederiz; ki bu onun sonsuz işleviyle ilgilidir. Bu yüzden —**Abduhudan** sonra —**Nebiiyihu** değil, —**Rasûluhu** deriz..

—**Risâlet** ve —**Nübüvvet**, —**Velâyetin** içindeki üst sınıftır... Tıpkı —**askeriye** genel tanımı içinde —**generaller** sınıfı gibi...

—**Nübüvvet**, içinde yaşanan topluma, onlara âhiret saâdetini kazandıracak olan asgarî, en alt sınır olan yaşam şartlarını bildirmek ve o insanları bu şartlara göre yaşamaya davet etmek işlevidir.

Nübüvvet gereği konulan kurallar geri dönülmez, asgarî, taban sınırlardır. İlerisi ise açık ve sınırsızdır. Burası çok önemlidir ve iyi anlaşılmalıdır.

—**Risâlet**, içinde yaşanan topluma, kendi hakikatlerini bildirmek ve bunun gereğini yaşayabilmeleri için gerekli olan çalışmaları ve yaşam biçimini tebliğ ederek, onlara bu yolda yol göstermektir.

—**Ulül-âzm** ise hem —**Nübüvvet** hem de —**Risâlet** işlevini deruhte eden Zâtlara verilen isimdir.

—**Velâyet**, Hakikâtini bilmek ve gereğini yaşamaktır.

Toplumla ilgili hangi işlevler —**Nübüvvet** kapsamında ise, o işlevlere işaret edilirken Kur'ân-ı Kerim'de, —**Nebi** kelimesi kullanılmıştır.

Toplumla ilgili yani dışa dönük olarak hangi kemâlâtın yaşanmasına dikkat çekilmek istenmişse, orada —**Rasûl** kelimesi kullanılmıştır...

—**Allaha** ermek ve gereğini yaşamak için nelerden sözedilmiş ise bu işleve işaret sadedinde —**Rasûllükten** ve —**Rasûlden** bahsedilmiştir.

Bireyin yaşamıyla ilgili olarak hangi kemâlâtın yaşanmasına dikkat çekilmek istenmişse, orada da —**Veli** kelimesi kullanılmıştır.

Yani —**Velâyet** hakikatine dayalı bir şekilde, dışa dönük görev alan yüksek kemâlât sahibi zevâtın bu durumuna —**Nübüvvet** ve —**Risâlet** adları verilerek, onlar, genel olarak içe yani kendilerine dönük kemâlâtı yaşayan —**Velilerden** ayrı bir sınıfta anlatılmışlardır.

Eğer bu tanımlamalar istikâmetinde yeniden okunursa ilgili âyetler, çok daha değişik boyutlarda mânâlar karşımıza çıkar...

Öte yandan...

Bir diğer tanımlama ile, şariat getiren —**Velilere** —**Nebi**; şariat getirmeyip, insanları hakikatlarının gereğini yaşamaya davet edenlere —**Rasûl**, böyle bir davet görevi almamışlara da —**Velî** denilmiştir...

—**Velâyet** babadan oğula geçen saltanat değil; kişinin Hakikâtı olan —**Allah** adıyla işaret edileni yaşamasının sonucudur.

—**Velâyet** kemâlâtının dayandığı hakikatın, bir —**Nebi** veya —**Rasûlde** tenezzülât hükmüyle açığa çıkan ilmine —**vahiy**, velâyet kemâlâtının urûc hükmüyle bir —**Velîde** açığa çıkışına da —**ilham** denilir.

—**Peygamber** kelimesi kullanıldığında bütün bu işaret ettiğimiz gerçekler örtüldüğü gibi; bunların sonucu olan pek çok sırlar daha ehlinden saklanmış olmaktadır...

Not: Daha geniş açıklama için —**Nebi** ve —**Rasûl** bölümlerine bakınız...}

...[Ahmed Hulusi'den alıntıdır] ...

<http://www.allahvesistemi.org/ahmedhulusidekavramlar/P1.htm> ...

Yukarıdaki alıntıdaki —**Velî**, **Resul** ve **Nebî** kavramları yeterince anlaşılabilirse

Fusûsu'l-Hikem'in en çetin kavramlarından birisi olan —... **Velî** deyimini anlamak da kolaylaşacaktır...))) *** Allah hakkında ulaşılabilecek en son bilgi boyutu (ilim) Resullerin ve Velîlerin en sonuncusuna verilmiştir. Bu ilmi Resul ve Nebîlerden görebilenler ancak Hatem-i Nübüvvet (Son Nebî) olan Hz. **Muhammed**'in ışıyla görürler. Velîlerden görebilenler de ancak Son Velî'nin kandilinden müşahade ederler.

Hatta Resuller ve Nebîler de aslında o ilmi Hz. **Muhammed**'in özü ve aslı olan Hâtem-i Velâyet'den (Velî ismine ait ilmin son boyutundan) alırlar. Hz. Muhammed a.s. da Velâyet ilmini kendi hakikati olan Hâtem-i Velâyet'den almıştır.

Hâtem-i Velâyet değişmeyen bir özdür. Resuller, Nebîler ve Velîler farklı zamanlarda ve mekanlarda değişmeyen özün tecellileri olarak aramıza gelmişlerdir.

Hz. Muhammed a.s. nasıl ki Son Nebî ise ve Hâtem-i Nübüvvet'in (Nebîlik ilminin son boyutunun) son tecellisi olmuş ise Hâtem-i Velâyet'in (Velîlik ilminin son boyutunun) son tecellisi de Son Velî olarak tecellî edecektir.

*** Şartlanmalarımız gereğince Resullerin dünyasal konularda asla yanılmadıklarını kabul ediyoruz. Fakat Hz. Muhammed a.s.'ın hayatındaki iki olay bizlerin bu yanılığını düzeltebilecektir.

Bedir savaşında yetmiş adet müşrik esir edilmişti. Haklarında hüküm vermek için Resulullah a.s. arkadaşlarıyla fikir alış verişinde (**istişârede**) bulundu. Bir grup (Hz. Ebû Bekir ve arkadaşları), esirlerin belli fidye (tazminat) ödeyerek serbest bırakılmalarını istedi. Bir grup da (Hz. Ömer ve Hz. Muaz olmak üzere sadece iki kişi) esirlerin öldürülmelerini teklif etti. Resûlullah a.s.'ın fikri de Hz. Ebû Bekir ve çoğunluktan yanaydı. Ve esirler fidye ile serbest bırakıldı. Bu olay sebebiyle nâzil olan ayette uygulanan kararın hatalı olduğu Allah tarafından beyan olundu. Resulullah a.s. ağlayarak; —**Eğer bu kararımız nedeniyle azap olunsaydık sadece Ömer ve Muaz kurtulurdu.** buyurmuştur.

Diğer olay ise hurmaların aşılınması hakkındadır.

Resulullah a.s.'a daha iyi ürün almak için hurma ağaçlarını aşılama konusu soruldu. O da; —**Aşılamanıza gerek yok zannediyorum.** Diye cevap verdi. Hurmalar o yıl aşılınmadı ve çok az ürün verdiler. Bunun üzerine; “**Siz dünyâ işlerini benden daha iyi bilirsiniz.** Buyurarak o konuda deneyimi olmadığı için yanıldığını kabul etti.

Resullerin dünyasal bâzı konularda yanılabilmesi bir gerçektir. Çünkü Resuller de diğer insanlar gibi tam beşeri özelliklere sahiptir. Fakat birkaç konuda hata yapsalar da kararlarının tamamen yakını isabetlidir. Resullerin sadece dünyasal bâzı konularda düşebilecekleri hatalı karar İslâmî bilimlerde —**zelle** kavramıyla anlatılır.

Zelle (dünyasal hata) hiçbir zaman haksızlık, adaletsizlik, adam kayırma ve benzeri —**günahlar** kapsamında oluşmaz.

Zelle olayı Resullerin Vahiy ve ilâhî ilimlerinde bir eksiklik oluşturmaz. İnsan-ı Kâmil sıfatlarından bir şey eksiltmez. Tam tersine onların kulluk makamlarını tamamlar. Çünkü kulluğun en büyük özelliği beşeriyetten kaynaklanan farklı düşünebilme, hatalı da olsa özgür karar verebilme gerçeğidir. Bu gerçeği yaşamayanın beşeriyetinde bir eksiklik olur. Beşeriyetteki eksiklik de kulluktaki eksikliği doğurur. Eksik kulluk ise Allah'a tam kul olamama sonucuna gider.

Resuller —**zelle** ile beşeriyetlerini tamamlayıp kulluğun zirvesine çıkmışlardır.

((... Hristiyan ilahiyatçıları Hz. İsa'ya mutlak yanılmazlık vererek onu yücelttiklerini zannetmektedirler. Halbuki bu Hz. İsa'ya atılan bir iftiradır. Onu beşeriyet tamlığından melekîyet noksanlığına taşır...))) *** Şimdi tekrar ihsanlar ve bağışlar konusuna dönüyoruz.

Allah ve **Rahman** isminin ikramları olan nimetler diğer esmâlar aracılığıyla âlemlere ve âlemlerin varlıklarına ulaşır.

Dünyasal boyutta ve kıyamet gününde (ölmeden evvel ölmek bilincinin yaşandığı

süreçte) bedensel ve ruhsal kimyamıza mutluluk veren, tatlı gelen ihsanlara —**hâlis rahmet** (karışimsız/salt/saf rahmet) denir. **Rahmân** ismine hizmet eden isimler aracılığıyla gelir. **Cemal** isminin tek başına hâkim olduğu bir nimetlendirmedir. İçilmesi acı bir ilacın alınmasına benzeyen fakat içildikten sonra derde dermân olup rahatlamayı sağlayacak olan ihsanlar ise Allah isminin iki eli (cemal ve celal özelliği) ile gelmiş anlamında —**karışık rahmet**lerdir. **Celal** ismi ağırlığıyla gelir. *** **Vâsi** ismi ile kula gerekli olan her türlü bağış ve ihsanlar ulaşır. **Hâkim** ismi ile ihsan ve bağışın vakti tespit olunur. **Vâhib** ismi ile gelenler karşılıksızdır, kul ihsan ve bağışların ne olduğunu fark edemediği için ibadet ve şükrü ile mükellef değildir. **Cebbar** ismi ile gelen rahmet ise hak ettiğimizi alırız. **Gaffâr** ismi ile kulunun günahlarını örtücü olanlar gelir. Diğer isimleri de bunlara göre kıyaslayın... *** Her bir ismin özel bir ihsan ve bağışı vardır ki böylece hakikatte, zât içinde birbirinden hiçbir farkı olmayan sınırsız isimler belirginleşsin ve birbirinden ayrılsın...

Aslında tüm bağış ve ihsanlar aynı kaynaktan ve aynı değerdedir. Fakat şehâdet âleminde (dünya boyutunda) isimlerin zâhirleri ve oluşturdıkları eylemler (etkiler) duyularımıza ve duygularımıza farklı geldiği için isimleri de birbirinden ayrı değerlermiş gibi algılarız.

Bu farklılaştırma mantığı ile hakikatleri aynı olan melekû kuvveleri de ayrılaştırarak isimlendiririz. Hayatı **İsrâfil**'e, ölümü **Azrâil**'e, maddî nimetleri **Mikâil**'e ve ruhsal nimetleri **Cebrâil**'e ilişkilendiririz.

Hak'a göre ihsan ve bağışlarda nitelik ve nicelik ayrımının olmamasını bilmek, kesret âleminde her bir nefse o nefsin algılamasına göre ayrılık verilmesini fark etmek Şit'in ilmidir. Şit'in İbrânice'deki anlamı —**Allah**'ın özel bağışıdır. *** Çocuk anne-babasının özüdür. Anne ve babanın özünden gelir. Anne-baba için çocukların sayısı kaç olursa olsun hepsinde kendilerini gördükleri için hakikatte bölünme olmamıştır, hepsi de —**bir** değerindedir.

Bâtında... Âdem ve Havvâ nasıl ki Hak'ın aynada kendisini o isimler ve resimlerle başkalaşma olmadan seyri ise; Âdem ve Havvâ da çocuklarında kendilerini seyredeler... Bölünme ve başkalaşma olmadan.

Zâhirde... bu seyir bölünme ve başkalaşma olarak algılanır.

İnsan için kendi nefsinin (kendi güzelliğini) evlât olarak seyretme nimeti herkese eşit olarak verilmiştir. Kimi insan kendi hakikatini —**evlât** tecellisiyle dünyâ boyutunda seyre başlar.

Çocuklarda tecelli eden —**iyi-kötü** huyun aslı —**cemal-celal** tecellisinin ayrılmaz birlikteliğidir.

Bâzı anne-baba dünya boyutunda kendi hakikatlerini —**evlât** tecellisi ile seyredemez, onların seyri tıbbî yada keyfî olarak (çocuk yapmamak tedbiri ile) engellidir. Burada kendi hakikatlerini seyirden mahrum olanlar (çocuksuzlar/çocuğu olamayanlar) âhiret âleminde her türlü engel kalkacağı için diledikleri taktirde diledikleri sayıda gerçek (doğal) evlât sahibi olabileceklerdir.

Cennette üreme (doğum yolu ile) çocuk sahibi olunamaz şeklinde bir düşünce vardır. Bu düşüncenin aslı şudur ki... Çocuk yapmak olarak adlandırılan eylemler aslında anne-babanın kendi özünü zâhirde seyir sürecidir. Bunun sıkıntılı aşamalarına hamilelik, doğum ve bakım denilmektedir. Bu olayların içyüzünde ise aslâ bölünme ve çoğalma görüntüsü yoktur. —**Cennette** kavramıyla kastedilen "**cennet bilincinde olmaktır**. Bu bilinçte bu dünyada da üreme yoktur, üremenin gerçeği kendi nefsinin (özünü) seyretmektir.

Bu gerçekten dolayı âhiret boyutunda —**evlâtlık** edinmeye gerek kalmadan herkes kendi evlâdını (kendi özünü/isimlerini/sıfatlarını) cennette seyredebilecektir. Kısaca... insan yaşamı için dünya ahiret sınırı yoktur, dileyenin isteyen —**çocuk** ihsan ve bağışı

mutlaka —**belirlenen vakit** tamam olunca gerçekleşecektir.

((... Müslüman olmayanların bebekleri ve çocukları cennette dünyadan çocuksuz olarak gelen Müslümanlara verilecektir şeklindeki akıl yürütme köle ticâretini ahirete de taşımaya benziyor. Ve akla yatkın gelmiyor...))) *** Her ne kadar sûretler **Âdem, Havvâ, Hâbil, Kâbil, Şit** gibi isim ve resimlerle değişik tecellî ediyorsa da hepsi de tek bir ağacın değişik renk tonlarında, değişik görüntülerde ve değişik tadlarda olan yemişleridir (meyveleridir). *** İnsan Hak'ın görüntüsü değildir. Hak da insanın görüntüsü değildir.

Hak —**kendisi** ve —**görüntüsü** olarak ikileşme kabul etmez. Hatta insan (âlem) Hak'ın aynadaki cansız, ruhsuz (özsüz) aksi (yansıması) da değildir. Hak —**işte böyledir**.

Bu hakikati Allah erlerinden pek az sayıda velî bilir. Hak ve görüntüsü ayrımının mevcûd olmadığını bildiren bir —**Ârif** gördüğün zaman ona inan ki kendi hakikatini anla!..

Biz ayna misalini vahdet ve kesret —**tümelliğini** anlatmak amacıyla kullandık.

“İsimlerin zâhirde seyri deyimini de misal olarak andık. Bu örneklerle

—**örneklenemeyen** ahad'ı anla... ***

Bâzı nazariyeciler (Allah'ın varlığını ham akıl ile kanıtlamaya çalışanlar/hakikat ve mârifet ilminden mahrûm olan, sayısal bilimlerden de nasibini almamış teorisyenler) varlığı ikiye ayırdılar. Allah'a vâcip (zorunlu) varlık dediler ve var olduğunu kanıtladıkları kendi zanlarında —**yarattıkları**(?) bir varlık oldu ve adına da —**Yaratıcı** koydular. Kendi varlıklarına da —**olası** (mümkün) varlık dediler ve ayrıca kendilerini de var kabul ettiler. Bu nazariyeler (düşünceler/teoriler/varsayımlar) Allah hakkındaki hikmete (gerçek bilgiye) uygun düşmez.

Bizden tahkik ehli olanlar ise (olgunlaşmış akıl ile varlığı araştıranlar ise) Allah'ın varlığını başka bir varlık icat ederek kanıtlamaya çalışmazlar. Hak'ın tecellilerine —başka ismini vermezler. Varlığı bölüp parçalamazlar. Bu incelikleri bilhassa (özellikle) Allah'a ârif olanlar (Allah isminin işaret ettiği mânâları bilenler) anlar... *** Allah'ın ihsan ve bağış sırlarının ilmini kendi özünden alarak insanlara ilan eden ilk çocuk Şit Aleyhiselâm'dır. İnsan türü bu ilmi taşıyan —**son çocuğu** dünyanın kıyametine yakın bir zamanda Çin (Asya) diyarında doğuracaktır.

((... Çin diyarı ile işaret edilme nedeni, insanlara Allah'ın ‘ahadiyet’ ilmini ulaştıran evrensel etkilerin o bölgede son olarak tecelli edeceğinin keşif ve fen ile tespiti/öngörüsü olabilir...)))

Son —**halife** çocuk Şit (a.s.) bilinci ile doğacaktır. Bu son çocuktan sonra doğacak olanlarda Allah'ı anlama ve tanıma ilmi olmayacaktır. Son çocuk onları Allah'a davet edecek fakat onu anlayan olmayacaktır. Böylece insan türü üzerindeki —**halifelik** kalkacak, sonraki insanlar âdeta ruhsuz bedenler gibi (((... **Üstâd A.Hulûsi'nin tâbiriyle...insansılar...**))) olacaklardır. Bu bir nevi bitkisel ve hayvansal bir yaşam türüdür. Yeryüzünde Allah diyen kalmayınca (((...Allah ismi ile işaret olunan varlığı anlayanlar kalmayınca... dil ile ezbere Allah harflerini sesli olarak çıkartmak bu gerçeği değiştirmez...))) insanlığın sonu gelmiş sayılacaktır. Bu insanlığın yok olması anlamındaki kıyamettir. Dünyanın kıyameti ise (fiziksel yok oluşu ise) Allah isminin işaret ettiği varlığı anlamayan —**insansıların** zamanında gerçekleşecektir.

NUH KELİMESİNDEKİ SUBBÛHÎ HİKMETİN ÖZÜ

((... NÛH SÛRESİ SÛRE HAKKINDA ÖZET BİLGİ

Nuh Sûresi, Mekke-i Mükerreme'de 71. veya 74. sırada nazıl olmuştur... 28 ayettir...

Adını, Hz. Nuh'un risaletini bahsetmesi dolayısıyla almıştır...

Nuh Sûresinde: İnsanlığın 2. atası sayılan Hz. Nuh ve insanlık-toplum için ilk risalet-nübüvvet deneyimi. . . Risaletin alanı, yöntemi ve meseleleri. . . Kader-ecel meselesinde bir incelik; Allah'a kulluk ve Rasûlü'ne itaat ile ertelenilen (oluşturulan) ecel?. . . Seyr-i sülûk süreci ve insan'ın atvarı. . . Evrim ve insanın yaratılması. . . Adem

Oğlu'nun putları... Genetiğin önemi nereye kadar ve astrolojinin önemi,. . . gibi konular açıklanmaktadır. . .

AYETLERİN MÂNÂSİ BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHIYM

1-) **İnna erselna Nuhan ıla kavmihi en enzir kavmeke min kabli en ye"tiyehüm**

„azâbun eliyim; Muhakkak ki biz Nuh'u: —Kendilerine elim bir azab gelmeden önce kavmini uyar diye, kavmine irsal ettik.

2-) **Kale ya kavmi inniy leküm neziyrun mübiyn;** (Nuh) dedi ki: —Ey kavmim!. . .

Muhakkak ki ben, sizin için apaçık bir neziyr'im (uyarıcıyım).

3-) **Eni"budullahe vettekuhu ve etiy"un;** —Allah'a ibadet edin, O'ndan ittika edin ve bana itaat edin (ilahi hükümlere uyun).

4-) **Yağfir leküm min zünubiküm ve yuahhirküm ıla ecelin musemma* inne**

ecelellahi iza cae la yuahhar* lev küntüm ta"lemun; —Ki, (Allah) günahlarınızdan ba'zını (nefsani iş ve beşeri sıfatlarınızı) mağfiret etsin ve sizi bir ecel-i müsemma'ya (tayin edilmiş noktaya?) te'hir etsin. . . Muhakkak ki Allah'ın eceli (ölüm?), geldiğinde tehir olunmaz. . . Eğer bilseydiniz.

5-) **Kale Rabbi inniy de"avtu kavmiy leylen ve nehara;** (Nuh) dedi ki: —Rabbim!. . . Muhakkak ki ben kavmimi gece ve gündüz (vahdete) da'vet ettim.

6-) **Felem yezidhüm du"aiy illâ firara;** —Benim da'vetim onlara fırdan (hakikatlarından uzaklaşmaktan) başka bir şey artırmadı (misali-sözü gerçeğin kendisi kabul ettiler).

7-) **Ve inniy küllema de"avtühüm litağfire lehüm ce"alu esabi"ahüm fiy azânihim vestağşev siyabehüm ve esarru vestekberustikbara;** —Muhakkak ki ben onları, sen onları mağfiret edesin diye davet ettikçe, parmaklarını kulaklarının içine tıkadılar (anlayıp idrak etmediler), elbiselerine (bedenlerine) büründüler, (mevcud itikatlarında) ısrar ettiler ve büyüklendikçe büyüklendiler.

8- **Sümme inniy de"avtühüm cihara;** —Sonra, muhakkak ki ben onları cehren (açıkça, işitilip anlaşılır dille) de da'vet ettim.

9-) **Sümme inniy a"lentu lehüm ve esrertu lehüm israra;** —Sonra, muhakkak ki ben onlar için hem i'lan ettim (aleni da'vette bulundum) ve hem de kendilerine sırren/gizli gizli (işaret yollu sözlerle) söyledim.

10-) **Fekultüstağfiru Rabbeküm inneHU kâne Ğaffara;** Ve dedim ki: —Rabbinizden mağfiret dileyin. . . Muhakkak ki O, Ğaffar'dır.

11-) **YursilisSema'e „aleyküm midrara;** —Üzerinize Sema'yı (Esmâ mertebesini; ruhani yağmurları) yoğun olarak irsal eder (salıverir).

12-) **Ve yümdidküm Biemvalin ve beniyne ve yec"al leküm cennatin ve yec"al leküm enhara;** —Mallar ve oğullar ile (B sırrınca) size imdad eder, sizin için cennetler (Hakkani vasıflarla yaşam) oluşturur ve sizin için nehirler (Rabbani ilimler) meydana getirir.

13-) **Maleküm la tercune Lillahi vekara;** —Size ne oluyor ki Allah için bir vakar (varlığınızda Allah'ın açığa çıkışını yaşamayı) ummuyorsunuz?.

14-) **Ve kad halekaküm atvara;** —Halbuki (Allah) sizi atvar'en (tavır'dan tavıra, halden hale, nev'iden nev'ie geçirerek?) yarattı (AdemOğlu mükerrem değil mi?).

15-) **Elem terav keyfe halekAllahu seb"a Semavatin tıbaka;** —Görmediniz mi, Allah Semavat'ı yedi tabaka (halinde) nasıl yarattı?.

16-) **Ve ce"alelKamere fiyhinne nuren ve ce"aleşŞemse siraca;** —Onların içinde Ay'ı bir nur kıldı ve Güneş'i de bir sırac (kandil, ışık kaynağı) kıldı.

17-) **VAllahu enbeteküm minel"Ardı nebata;** —Ve Allah sizi bir nebat bitirir gibi Arz'dan bitirdi.

18) **Sümme yu"ıydüküm fiyha ve yuhricüküm ihraca;** —Sonra sizi oraya iade edecek ve sizi (ölümle?) bir çıkarışla çıkaracak.

19-) **VAllahu ce"ale lekümül"Arda bisata;** —Ve Allah, Arz'ı sizin için bir sergi kıldı,
20-) **Liteslukû minha sübülen ficaca;** —Ondan geniş yollar edinip süluk edesiniz
(yollanasınız; uruc edesiniz) diye.

21-) **Kale Nuhun Rabbi innehüm „asavniy vettebe"u men lem yezidhu maluhu ve veleduhu illâ hasara;** Nuh dedi ki: —Rabbim!. . . Muhakkak ki onlar bana asi oldular ve (mekr yollu olduğu için) malı ve çocuğu kendisine hüsrandan başka bir şey artırmayan kimseye tabi oldular.

22-) **Ve mekeru mekren kübbara;** —Ve çok büyük bir mekr ile mekr ettiler (Hz. Nuh ile ulaşan risaleti, ilim ni'metini nankörlükle karşıladılar; arınmak için olan ilmi, nefsaniliklerini daha da kuvvetlendirmek için kullandılar).

23-) **Ve kalu la tezerunne alihetekum ve la tezerunne vedden ve la suva"an ve la yeğuse ve ye"uka ve nesra;** Ve dediler ki: —İlahlarınızı sakın bırakmayın!. . . Vedd'i, Süva'i sakın bırakmayın. . . Yağûs'u, Yauk'u ve Nesr'i de (bırakmayın).

Not: Bazı rivayetlerde bu beş ilah/put isminin —Adem'in beş oğlunun isimleri olduğu ve insanların bunlara tapınarak —Allah'dan perdelendikleri şeklinde bahsedilmektedir ki her bir insan için geçerli mecazlarının anlamı olmalıdır?. . .

24-) **Ve kad edallu kesiya* ve la tezidizzalimiye illâ dalala;** —Halbuki (bunlar) pek çok kimseyi saptırdılar. . . O halde (ey Rabbim) sen de o zalimleri sapkınlıktan başka artırma.

25-) **Mimma hatiyatihim uğriku feudhılı naren felem yecidu lehüm min dunillahi ensara;** (Nihayet) onlar hataları (günahları) ndan dolayı su'da boğuldular da (hemen akabinden) ateşe dahil edildiler ve kendileri için Allah'dan (kurtaracak) ensar (yardımcılar) bulamadılar.

26-) **Ve kale Nuhun Rabbi la tezer „alel"Ardı minelkafiriye deyyara;** Nuh dedi ki: —Rabbim!. . . Kafirlerden Arz üzerinde bir deyyar (bir tek kimse) bırakma!.

27-) **İnneKE in tezerhüm yudillu „lbadeKE ve la yelidu illâ faciren keffara;** —Muhakkak ki sen, eğer onları bırakırsan, kullarını saptırırlar ve çok kafir (gerçeği reddeden, Rasûl'e itaat etmeyen, perdeli, kozalı) facirden (Hak'dan sapan, ilahi emirlerden çıkandan) başka doğurmazlar.

28-) **Rabbiğfirliy ve livalideyye ve limen dehale beytiye mu"minen ve lilmu"miniye velmu"minat* ve la tezidizzalimiye illâ tebara;** —Rabbim!. . . Beni, ana-babamı, mü'min olarak evime gireni, mü'min erkekleri ve mü'min kadınları mağfiret et!. . . Ve o zalimleri helaktan başka (bir şeylerini) artırma. (B Meal'den alınmıştır) . . .)) * * *

Âdem/Havvâ yaratılmış olan diğer insanların içinde ilk defa kendi hakikatlerinin ve —her şeyin hakikatinin Hak olduğunu fark edendir. Onların bu fark edişi özlerindeki —**hilâfet** güçlerini de kullanmalarına imkân sağlamıştır. Ulaşmış oldukları ya da diğer kullanımıyla almış oldukları vahiy bilgisini —**kendilerinin hakikatini fark edemeyen** ve özlerindeki —**halifelik** kuvvetlerini açığa çıkarıp da kullanamayan diğer insanlara anlatmak istemişlerdir. Bu anlatım gereğine —**risalet** görevi diyoruz.

Âdem/Havvâ, Hâbil, Şit ve İdris içinde bulundukları insan toplumlarına Allah'ı ve Allah'ın yaratma sistemini ve varlığın işletim sistemi olan İslâm'ı —**tevhid/teklik** kavramlarıyla anlatmışlardır (okumuşlardır/beyan etmişlerdir/vahyi tebliğ etmişlerdir).

Onları dinleyen insanların bir kısmı tevhid bilgisinden (Allah'dan başka varlık yoktur bilincinden); —**Ben tanrının bir parçasıyım, bu nedenle ben de tanrıyım** yanılgısına sürüklenmişlerdir. Yaşamlarında bu inançta olanları destekleyenler bazı lider kişilerin ölümlelerinden sonra —**taştan, ağaçtan, çamurdan** putlarını yapmışlardır. Ölünce serbest kalan ruhlarının o putlara girdiğine inanmışlardır. Bu inanç Kâbe'nin içindeki ve dışındaki putların kırılmasına kadar devam etmiştir.

Vedd, Süvâ, Yeğûs ve Yaûk isimli hakikat bilgisine sahip insanlar yaşamlarında tanrı olmadıklarını hatta tanrının olmadığını sadece Allah'ın var olduğunu anlatmış olmalarına

rağmen onları da ölümlerinden sonra tanrılaştırarak putlarını yapmışlardır. Zamanla o putlara Allah'ın tecellileri inancıyla tapmaya başlamışlardır. **Lat, Menat, Uzza ve Hubel** gibi tanrı tecellisi sayılan Kureyş putlarının da aslında çok eski dönemlerde yaşayan Velîler'i temsil ettiği bilinmektedir.

Hz. Nuh a. s. işte böyle bir düşünce ortamında dünyaya gelmiştir. Hem Resul, hem Nebî olup hem de hakikatindeki bilgiyi —**vahiy kitabı** olarak insanlara tebliğ eden dört Ulû'l-azm (en büyük) Resul/Nebî'nin ilkidir. (Diğerleri; Hz. Mûsâ, Hz. İsâ ve Hz. Muhammed'dir)

Hz. Nuh'a Tufan'dan sonra tevhid inançlı insanlar dünyasını devam ettirdiği için ikinci Âdem de denilmektedir. * * *

Risaletin en büyük özelliği insanları Hak'ın birliğine (Ahad olduğu bilincine) yine insanların en alt zihinsel kavrayış düzeyinin lisanı ile davet etmektir.

Bir Resul; —**Allah"ın varlığına ve birliğine başka tanrıları eş koşmadan iman edin** der. Bu davet cümlesinden halkın anladığı en basit anlam şudur:

—**İsmi Allah olan bir yaratıcı var. Ondan başka yaratıcı bir tanrı yok. Sizin inandığınız şu taşlardan ve odunlardan yaptıklarınız tanrı değildir. Tek bir tanrı vardır, ismi de Allah"dır. Sizi ismi Allah olan bir tanrıya inanmaya davet ediyorum.** Resulün davetini bu şekilde anlayan halkın ilk sorusu: —**İsmi Allah olan o tanrıyı bize göster. Biz de ona tapalım.**

En alt düzey insan zekâsının bu doğal sorusu karşısında Resul'lerin vereceği cevapların ilki: —**O gözle görünmez** olacaktır.

Bu cevap karşısında da halk gözü ile görüp de tapındığı bir tanrıyı ya da tanrılar topluluğunu terk etmeye yanaşmayacaktır. Resule itiraz edecek, sözlerine inanmayacak ve iş tartışmalara ve savaşımlara kadar gidecektir.

Resuller bu sefer halkın zekâ düzeyini biraz sarsacak açıklamalara başlayacaktır.

Allah'ın tekliğinin yukarıda görünmeyen —**bir tane tanrı** anlamına gelmediğini söyleyecektir. O'nun tekliğinin, ahadiyetinin Hak ve kesret âlemi olarak iki ayrı varlık olmadığını anlatacaktır. Görünen ve görünmeyen tüm varlığın Hak'ın değişik görünümlerdeki tecellileri olduğunu günlük basit kavramlarla tebliğ edecektir.

Halk bu sefer anlatılan kavramların işaret ettiği mânâlara yönelmek yerine daha kolay olan zahiri anlamlarına göre akıl yürütmeye başlayacaktır. Ve şu sonuca ulaşacaktır:

—**Mâdem ki her şey Hak"ın tecellileridir, bizim taptığımız şu putlar (tanrılar) da Hak"ın değişik güçler taşıyan görünümleridir. Biz bu putlara tapmakla sonuçta yine Hak"dan başkasına tapmamış oluyoruz.**

İşte, Hz. Nuh'un davetinden halkın anladığı sonuç budur. Hz. Nuh ahadiyet konusunda ne söyledi ise halk o söylenenleri toplumsal bilincin altında yatan —**ilkel tanrı** inancına çevirerek anladı.

Aslında Hz. Nuh onlara Allah'ın zâtının ve esmâsının iki ayrı varlık olmadığını söylemek istemişti. Halk ise, Allah'ın zâtına —**tek tanrı** olarak yöneldi. Zâtından ayrı olmayan, zâtın içinde-dışında da olmayan sadece zâtın —**varsaydığı sınırsız mânâlar topluluğu** olan esmânın (isimlerin) zahiri tecelliyatlarına da —madde âlemi olarak yöneldi. Böylece —**ahada** iki ayrı varlık (birbirine eklentili ikili varlık) olarak iman etti.

Nuh'un daveti halkının bir kısmı tarafından gözle görülmeyen yeni bir tek tanrıya çağrı gibi anlaşıldı. Bir kısım halkı tarafından da her şey tanrıdır biz de tanrının parçalarıyız gibi anlaşıldı. Bu iki düşüncenin de yanlış olduğunu izah etmek için Hz. Nuh bu sefer halkını —**subbuha** (Allah'ın zatına ilave olabilecek başka varlıklar olmadığı bilincini açığa çıkaracak ilme) çağırırdı.

Allah'ın ahad olan zatına ilave olabilecek başka varlık olmadığını anlamaya, yine zâtın içinde-dışında varlık olmadığını fark etme haline —**subbuh** kelimesinden türetilen —**tesbih etmek** denilir. Allah'ı tesbih etmek; Allah'ın varlığından başka varlık olduğu

düşüncesini kendi aklımızdan ve kalbimizden temizlemektir. Bu bilinç hali, temizlemek anlamındaki —**tenzih** kelimesi ile de isimlendirilebilir.

Allah'ı tesbih etmek ya da tenzih etmek... —**Yâ Rabbi senin çok temiz bir varlığın var, sen nuru yaratan nursun... Bir de madde diye pis bir varlık var, biz senin temiz ve pâk varlığını maddenin pis ve karanlık varlığından tenzih ediyoruz (ayırıyoruz)... Senin temiz isimlerini elimizdeki tesbih taneleriyle sayarak seni tesbih ediyoruz...** anlamında değildir.

Hiz. Nuh'un halkını —**tesbihe ve tenzihe** daveti ilim ile idi. Fakat halkın tesbihi ve tenzihi “**yukarıdaki temiz bir tanrıyı kutsamak** olarak anlaşılınca Nuh'un ter kibindeki —**celal** ismi ve etkisi kabardı.

Halkının cemâl isminin etkisindeki ilim ve irfan nuru ile ahadiyet bilincine ulaşamayacağına karar verdi. Halkın bireylerinin bilincindeki yanlış bilgileri celal isminin yok edici sistemiyle temizlemek için şu duâda bulundu:

((...26-) **Ve kale Nuhun Rabbi la tezer „alel“Ardı minelkafiriye deyyara;** Nuh dedi ki: —Rabbim!. . Kafirlerden Arz üzerinde bir deyyar {...devreden, gezen...} (bir tek kimse) bırakma!.

27-) **İnneKE in tezerhüm yudillu „ibadeKE ve la yelidu illâ faciren keffara;**

—Muhakkak ki sen, eğer onları bırakırsan, kullarını saptırırlar ve çok kafir (gerçeği reddeden, Rasûl'e itaat etmeyen, perdeli, kozalı) facirden (Hak'dan sapan, ilahi emirlerden çıkandan) başka doğurmazlar. (Nuh Sûresi B Meal'den alınmıştır)...))

Nuh'un kavminin (halkının) klasik tefsirlerde anlatılan tufan ile nasıl ve neden helak edildiği konusuna burada hiç girmeyeceğiz. Kur'an âyetlerinde anlatılan Nuh Kavmi sembolizmindeki —**hikmetlerin özünü** (Fusûsu'l-Hikem) anlatmaya gayret edeceğiz. *

* *

Hiz. Nuh; kavminin tevhidden, tenzihten ve tesbihten anladığı sonucu kabul etmez. Çünkü kendisinin anlatımları halkın o sonuçları çıkarmasına yönelik değildir.

Asırlarca Nuh'un duâsı ile tüm insanlığın mı yoksa belli bir bölgedeki insanların mı yok olduğu tartışılmıştır.

Aslı ve özü rahmet ve merhâmet olan Hiz. Nuh misâli hiçbir Resul/Nebî sırf —**düşünce suçu** nedeniyle yeryüzünde gezen (o dönemdeki milyonlarca şimdi milyarlarca) insanların ya da kavmindeki yüzlerce/binlerce insanın hepsinin yok olmasını nasıl isteyebilir?

Hatta tufan ile milyarlarca büyük hayvan, trilyonlarca böcek, neredeyse sayısız miktarda bakteri ve doğadaki bitkiler tamamen helak olacak... geriye sadece on-onbeş kadar insan, birer çift hayvan bir miktar bitki tohumu kalacak. Böyle bir duâ daha doğrusu —**bedduâ** (çirkin istek) tam bir doğa felâketi isteği değil midir?

Tufan doğa felâketi şeklinde olsaydı, bu felaketin anlatımından nasıl bir fayda doğardı? Fayda diye, hikmet diye anlatılan —**korkunç bir tanrı ve yeryüzündeki yardımcısı** hikayesi doğardı.

Siz de düşünce suçu işlerseniz içimizdeki bazı mübarekler beddua eder yukarıdaki tanrı da sizi boğar!. . sonucu hikmet olur muydu?

Kur'an'da bu kadar basit bir anlatım mı esas alınmıştır?

Yoksa eski kitaplardaki ve destanlardaki —**doğa felaketi** olarak anlatılan Nuh Kavmi olayındaki —**korkunç tanrı** düşüncesini düzeltici —**füsûs/özler** mi vardır?

Evet, elbette ki Kur'an'ın edebî mucizesinde (dil ile anlatımının harikalıklarında) yanlış efsaneleri insan zihninden temizlemek ve insanın özündeki —**tufanı** anlatmak amacı vardır.

Kur'an'ın Arap edebiyatı esâsına göre baştan sona mecâzi sanatlarla olan anlatımını Resulullah dönemindeki en câhil Arap dahi anlıyordu. Fakat zamanla Kur'an'ın anlatım sanatındaki incelikler yerine tamamen hikayeleri ve mecazları basit kelimelerle anlama

yöntemine dönüldü.

Fusûsu'l-Hikem'in bu bölümünde Kur'an'ın nasıl bir rahmet kitabı olduğu en güzel şekilde anlatılmaktadır.

* * *

Tufan kelimesi ile insanın iç âlemindeki tecelliler ve dış âlemindeki tecellilere dikkat çekilir. İnsanın varlığı hem kendi girdaplarındaki tehlikeli derinliklerde hem de dışındaki sosyal ve fiziksel tehlikeler ortamında bir gemi gibi yol almaktadır.

İçimizdeki mânevi acılar ve dışımızdaki açlık, kıtlık, ölümler, hastalıklar, ayrılıklar her an gökten yağan sağanak yağmur gibi üzerimize ve özümüze gelmektedir. Bizi tufan içinde tutmaktadır.

Bedensel ve ruhsal varlığımız belli bir boyuttan sonra tek bir hakikat olarak algılanır. Ruh ve beden aynı olur. Ruhun zahirine beden, bedenin batınına ruh denilir. Kısaca bu gerçeğe —**varlığımız** diyebiliriz.

Varlığımız acı ve tatlı olaylar içinde... ya da Allah'ın sınırsız cemel ve celal isimleri tufanında bir gemi gibi sonsuzluğa doğru seyahat etmektedir.

Varlığımızda her canlının dışı (itaatkar, uyumlu, merhametli) ve erkek (âsi, uyumsuz, acımasız) huylarının tamamı mevcuttur. Yani varlık gemimizde tüm canlıların pozitif ve negatif özellikleri (esmâ mânâları) ayrılmaz çift halinde mevcuttur. Onları belli standartlar altında tutup terbiye edersek —**yaşam enerjimiz** dengeli hale gelir.

Daha sonra da varlığımız (gemimiz) sonsuz huzur ve istikrar boyutuna (limanına) ulaşır... * * *

Hakikat ehline göre...

Allah'ın —**tenzihi** (varlığının diğer varlıklar olarak algılanan tecelliyattan ayrı bir tanrı gibi düşünülmesi), Allah'ın varlığına —**sınır** koymaktır.

Ya da...

Allah'ın varlığı; görünen ve görünmeyen şu âlemlerle sınırsızca devam etmektedir benzetimi (teşbihi) ile yine sınırlanmış olur.

Bu iki düşüncenin yanılığından ancak şöyle kurtulabiliriz...

Hak Uluhiyyet mertebesinde sınırsız esmânın (isimlerin/mânâlarının) sahibidir.

Esmâ; O'nun zatının özelliklerinin sonsuz tufanıdır (tecelliyatıdır, açığa çıkışıdır, bitmeyen yansımalarıdır).

Eşyâ (şeyler/kesret âlemi); sınırsız isimlerin mânâlarının görünüşleridir. * * *

Sınırsız olan ahad zât (tek öz); bir alt boyuta —**sınırsız mânâlar** (isimler) olarak tenezzül eder (iner). Bu boyutta yani sınırsız mânâlar boyutunun bir üstünde —**zât** boyutu kalmamıştır. Anlatıma çok dikkat edersek —zât sınırsız isimler doğurur ve hepsini de kucağına alır demiyoruz. Sınırsız zât varlığı yok olmadan, artmadan, eksilmeden —**kesret/çokluk/ isimler/mânâlar/özellikler** olarak algılanır. Bu boyuta —**esmâ mertebesi** denilir. Zata bir durgun bir bayrak der isek, bayrak rüzgarla dalgalandığı zaman üzerindeki oluşan şekillere de —**esmâ** âlemi diyebiliriz. Zat ve esmâ arasındaki bağlantı bu gibidir.

Esmâ mertebesindeki mânâlara da henüz üç boyuta ve zamanla birlikte dört boyuta inmemiş özler anlamında —ruhlar mertebesi denilir. Ruh bir madde bedene girecek enerji anlamında değildir. Henüz en, boy, derinlik ve zaman boyutunda algılanmayan öz demektir. Bayrak durgunken bayrağın üzerindeki dalgalanmanın hayali haline ruhlar mertebesi diyebiliriz.

Ruh (**öz**) mertebesi bir alt algılama boyutuna —**örnek öz** olarak tenezzül eder (iner).

Meselâ; tüm esmâdan oluşmuş, Hak'ın tüm özelliklerini açığa çıkarabilecek potansiyelde, düşünen, konuşan, üç boyut artı zaman boyutlu varlığın en ideal imajına —**insan** ismi verilir. Âdem ve Havvâ bu ideal imajın iki değişik yansımasıdır. Şu dönemde ideal insan imajının yeryüzünde birbirine şeklen benzemeyen milyarlarca

Âdem ve milyarlarca Havvâ yansıması vardır. Her canlı türü hakikatte tek bir ideal imajdır ve madde mertebesinde sınırsız yansımaları vardır. Bu boyuta hayal âlemi ve ya misal âlemi denilmektedir.

Misal âlemi bir alt boyutta —**şehâdet âlemi** ve ya diğer ismiyle madde evreni olarak açığa çıkar. Her boyutun algıladığı evreni kendi madde evrenidir. Her boyutun madde evreni diğer madde evrenine göre soyut evren değerindedir.

Buradaki boyutlar bir birinden ayrı tabakalar, katmanlar, kesitler değildir. Tek ve tümel olan ahad zâtın boyut inişlerinde aldığı görünümleridir.

İsimlerin, özlerin, misallerin ve kesretin (madde olarak algılanan çokluğun) zâttan ayrı varlığı asla yoktur. Her mertebede var olan sadece ve sadece zâttır. * * *

Zâtın bu nedenle ne tenzihi ne de teşbihi basit anlam içermez. * * *

Hak'ın tenezzülü (varlık mertebeleri olarak tecelliyatı) çeşitli kaynaklarda değişik isimlendirmelerle ve farklı sayılardaki tasniflerle karşımıza çıkmaktadır. Tasavvufi tasnifler öz olarak aynı anlamları taşırlar. Sadece zamana ve çevreye göre anlatım farkları vardır.

Yukarıda zât, esmâ, ruh ve şehadet (madde) boyutu olarak dörtlü bir tasnif örneği verdik.

((... Günümüzün tasavvufi bilinç seviyesine göre... ve Allah'ın ilim sıfatının yine günümüzdeki açılımı olan bilimlere göre... varlık boyutlarının tasnifi soyut akıl yürütmelerinden kurtularak... deneysel fizik ve teorik fizik formulleriyle daha somut örneklerle açıklanmaktadır.

Allah'ın ilim sıfatı nasıl ki sürekli olarak gelişen bilimlerle sürekli daha mükemmele doğru yenilenerek ilerliyorsa...

Allah'ın ahadiyetini her çağın insanına o çağın mantık yapısına göre açıklayan tasavvuf ilmi de yenilenen kavramlarla sürekli —**teklik** bilincinin sınırsız derinliklerine doğru inmektedir.

Çağdaş bilimleri (Allah'ın ilim sıfatının çağımızdaki son açılımlarını) ahadiyet (teklik) ilmi ile cem edip (kaynaştırıp) varlık boyutlarını açıklayan **Ahmed Hulusi**'den örnek bir alıntı yaparak konuya açıklık getirmek istiyoruz...

“ ... Bu kitapta ise, çok yönlü düşünen beyinlere, konuları, geniş bir perspektif ile ve çok boyutlu olarak açıklamaya çalıştım.

Çağdaş bilimin verilerinden mahrum beyinlerin, geçmişteki, tek hakikati görme yolu —**keşf** veya —**feth** denilen, içsel algılama yolları idi. Bu müşahedelerini de, ancak işaret yolu, mecazlarla, benzetmelerle dillendirebiliyorlardı.

Onların yaşadıklarını yaşamamışların ise, anlatılanları taklit yolu tekrardan başka şansları yoktu.

—**YENİLEN** hükmü açığa çıktı bundan yaklaşık 60 küsur yıl önce! . Atom (madde) parçalandı!

Maddenin, beyindeki, beş duyuya göre değerlendirmesi olduğu fark edilmeye başlandı... Ne var ki beynin tek değerlendirmesi değildi bu!

—Dalga (wave) **okyanusunda** yüzen, bilinç balıkları olduğumuz düşünüldü!.

Bilinç balıkları, okyanusun derinliklerine daldı; —**Holografik Gerçeklik** ile yüzyüze geldi!

Okyanusun ötesinde, beynin, —**holografik beyin** olduğu keşfedildi

Kuarksal katmandan geçilip, string teoremiyle, bölünmez parçalanmaz (ahad-samed)

TEK _e işaret edildi.

Ve son bir şey daha fark edildi ki; tüm bunların algılandığı katman, bir üst katmanın (semânın) içinde yalnızca bir alt boyut!.

Evren içre evrenlerin, gerçekte, —**çok boyutlu tek kare resim** algılamasıyla; —**ALLAH** ismiyle işaret edilenin çeşitli isimleriyle tanımlanan özelliklerinin, —**ANlık** görüntü algılamasından başka bir şey olmadığı —**NOKTA**sına ulaşıldı!

Ve dahi fark edildi ki, O —**NOKTA**, —**ALLAH** ismiyle işaret edilenin ilmindeki sayısız

—**Noktalardan** yalnızca bir —**NOKTA!**

Bunu da ifade eden tek bir tanımlama var...

ALLAHU EKBER!

—**Holografik Gerçeklikten** (ya da mecazla diyelim, hakikatinden) aldığı ilhamla yaşayan birileri, seslendirdi bu gerçeği!.

Bu çağın yenilenmesi de böylece gerçekleşmiş oldu, bize göre!. Bundan sonrası ise, katman içi yatay-detay bilgiden öteye geçebilir mi bilemem

Yeryüzünde yaşamış en muhteşem beyin, geleceğimizin en muhteşem Ruhu; cennet ismiyle tanımlanan boyutun en muhteşem Nuru Muhammed Mustafa (aleyhisselâm)'ın bahşetmiş olduğu bilgilerden yola çıkarak; —**Kurân-ı Kerîm** isimli bilgi kaynağının şifrelerini kapasitem kadarıyla deşifre ederek; günümüz anlayışının kaldıracabileceği ölçülerle yazmaya çalıştığım bu konular, umarım sizlere yepyeni ve bambaşka bir yaşam boyutunun anahtarı olur. . . . ” **YENİLEN!** -Yenilendik mi? . . .

((Ayrıca video sohbet serisinde **Üst Madde** isimli sohbette varlık skalası **__yokluk'** boyutundan **__sınırsızlık'** boyutuna kadar bilim ve irfan cepheleriyle günümüzün ve geleceğin mantığını kapsayan bir anlatımla izah edilmektedir. Uyanış - Üst Madde...)))

* * *

Taklit ehline önerilen —**tenzih** zatın esmâ mertebesi tecelliyatındaki incelikleri kavramak şeklindedir. Örneğin... Allah'a ve Allah'ın esmâsından oluşan varlığa iki ayrı vücûd (varlık) vermemek esmâ mertebesinin tenzih bilincidir.

Hakikat ehli için bu tür bir tenzih —**şirktir**. Çünkü, Hak'ı... Allah'ın zatî varlığı ve isim tecelliyatı olarak ikiye ayırıp da... sonra... bu ikili tek bir bütündür demek —**özünde ikilem taşıdığı için** gizli şirk hükmündedir.

Hakikat ehlinin tenzihinde zatın varlığı ve ya esmânın varlığı, tecelliyatı, görünümü... ve benzeri yumuşatılmış kavramlar yoktur. Önce zâtı var kabul etmek, sonra esmâ diye bir açılım kabul etmek en sonunda da madde diye bir boyuta kadar inip de —İşte Hak'ın varlığına en büyük kanıtlar zinciri demek —**yoka** göre bir şeye —var demek olur ki... fark edilmesi çok zor olan —**varlık-yokluk** yanılgısı doğar. Bundan dolayı hakikat ehlinin tenzihine —şirke düşmek denilir... taklit ehlinin tenzihine de —**tevhide** yükselmek denilir.

Taklit ehlinin tevhide, hakikat ehline göre şirktir...

Fakat her ikisi de kendi boyutunda haktır... * * *

Hak'ı varlıklardan ayrı zanneden (tenzih eden) ya da aynı zanneden (teşbih eden) zahiri ilimlerde âlim olabilir. Fakat ya basit tenzihte takılır kalır ya da basit teşbihte takılır kalır. Tenzih-teşbih konusunu —**müslüman** olan da bilebilir —**gayri Müslim** olan da bilebilir. Müslüman basit tenzih-teşbihte takılı kaldıysa Resullerin beyanının da sadece dış anlamlarında takılıp kalmıştır. Verilen örnekleri gerçek zanneder, örneklerin işaret ettiği anlamları idrak edemez, Tufan gibi hikayeleri sadece —**geçmişin bir anısı** olarak kabul eder.

Gayri Müslim olanlar ya da Müslümanlıktan çıkmış olanlar ve ya Müslüman olup da sadece varlığın zahirini bilimle yorumlayanlar... varlığın irfan boyutuna Muhammedî iman nuru ile inemezlerse Kitap'ın (varlık tecelliyatının) bir kısmını açıklamış bir kısmını da gizlemiş sayılırlar. * * *

Bir Resul Hak'dan vahyi harfsiz, kelimesiz, cümlesiz, sayfasız, bölümsüz olarak sadece mânâ halinde alır. Hak'ın huzurunda Arapça, İbranice (İsrâil lisanı) ya da başka bir lisan diye ayırım yoktur. Resuller vahyin hakikatini Hak lisan üzere alırlar ve hangi anadili konuşuyorlarsa aldıkları mânâları o dilin kelime kalıplarına sokarak umuma (her bilinç düzeyine) anlatırlar.

Resullerin hitap yöntemi en önce zahiri anlamları herkes tarafından hiç düşünülmeden anlaşılacak nitelikte okumaktır. Meselâ —**De ki o Allah ahad'**dır sözünün zahirini herkes

ilk duyduğunda hiç zorlanmadan hemen anlar. Fakat her kelimenin hakikati olan mânâsında sınırsız anlamlar yatar. O anlamları da ancak ilim irfan ehli zâtlar zahir ve bâtın çelişkisi oluşturmada anlayıp anlatabilirler. Ku'an'ın derin anlamları olduğunu bildiren hadisler kelimelerin sadece basit anlamlarında kalmamamızı hatırlatmaktadır. *
* *

Hak'ın ilmi sınırsız olduğu için ilmi ile meydana getirdiği mükevvenâtı (ilminde var kıldığı var oluşları) da sınırsızdır. İnsanın kâinatı (insanın algıladığı evreni) dahi O'nun sınırsız ilminin sınırsız tecellilerinden bir tecelli olduğu için evrenin ucu bucağı, başlangıç ve bitiş noktası yoktur.

Evrenlerin ve evrenlere ait nakışlarının, evrenlerdeki canlılarının, olaylarının da başlangıcı ve bitiş söz konusu değildir.

Şimdiye kadar var olmuş olan ilmindeki tecelliler, bundan sonra var olacak olanlara göre sonsuzda bir oranında dahi değildir. Ve var olacak tecelliyatının da sınırı ve sonu yoktur. Her an sınırsız sayıdaki —**var oluş** aynı an içinde —yok olur. Aynı anda daha mükemmeli olarak tekrar var olur. Hak'ın bu sistemine —**tekevvün** (meydana geliş) ve tefessüd (bozulma-yok olma) denilir.

Hak'ın ilminin sınırı ve tecelliyatının sınırını —**sınırsız** olduğu için bilmek, akıl ve kalb ile tümel olarak kavrayabilmek imkansızdır.

Bu gerçeği —**Allah hiçbir kayıt ile kayıt altına alınamaz** kuralıyla açıklayabiliriz. * * *
Hak'ı hiçbir şeye benzetmeden, teşbih etmeden —**tüm varoluşların ötesindedir** diye tenzih eden (ayıran) O'nu ötede olarak kayıt altına alır (sınırlamış olur).

Hak'ı hiçbir şeyden ayırmadan, —**her şey O"dur** diyerek teşbih eden (Hak'ı görünen her şey olarak varsayan) da O'nu sınırlamış olur. Hak'ın bir kısmı budur, bu kadardır, daha göremediğimiz çok kısımları vardır gibi bir mantık hatasıyla Hak'ı —**teşbih ile sınırlamak** yanılgısına düşer. * * *

Hakikat bilgisine sahip kişiler (ârifler/muhakkikler) ise Hak'ın zahirinin sınırsızlığını sınırsız evrenle, bâtının sınırsızlığını Hak'ın ilmindeki sınırsız ilimlerin var olduğu bilgisiyle bilirler. Bu bilgileri teferruata ve tafsilata (her şeyi ve her olayı) bilmeye dayalı olan bir bilgi değildir. Hak'ın teferruata ve tafsilata gelişini genel ve öz olan bilgi ile bilirler.

Her bir insan esmâ-i hüsnâdan (ilahî isimlerden) özel bir ismin görünümüdür, sûretidir. O isim onun ruhu ve özüdür. Tüm kemâlatı yani sınırsız tüm diğer isimlerin mânâları o ismin hazinesinde saklıdır. Özel ismine o birimin Rabb-i Hâssı denilir. Diğer isimler onun Rabb-i hassının gizli hazinesi gibi olup her an peyder pey (kesintisiz sürekli kısım kısım) zâhir olur, açığa çıkar.

İnsan bu nedenden dolayı kendisinden açığa çıkanı bilir, açığa çıkacak olan hazineleri sınırsız olduğu için kendisi hakkındaki bilgiyi sınırlayamaz. Kendini tam olarak hiçbir zaman tanıyamaz, ben buyum ve bu kadarım diyemez.

İnsan kendisini ancak öz ve özet olarak (mücmel/genel olarak) bilir.

* * * İnsan kendisinin bir çekirdek olduğunu ve kendisinden sınırsız sayıda meyve hükmünde —**insan/evlâd** oluşacağını genel bir bilgi ile bilir. Doğacak insanların sayısını, tipini, huylarını en ince detayı ile (tafsilen) bilemez.

İnsandan doğacak olan insanlar öz olarak aynı olmalarına rağmen zahir olarak ayrı görünürler. İlk insan ne ise şimdiki insanlar da odur ve gelecek tüm insanlar da ilk olanın aynısıdır. Fakat her insan aynı zamanda farklı özellikler arzettiği için ayrı ayrı olarak vardır. Buna vahdetteki kesret gerçeği yani teklikteki çokluk gerçeği denilir.

Hak; zâtının, isimlerinin ve fiillerinin tecelliyatı olarak ve kendi hakikatiyle kesrette (çoklukta/cisimler âleminde) görünüm verer. Bu silsile ile düşünürsek varlığın Hak olduğunu kabul etmemiz gerekir. Biraz daha kapsamı özelleştirerek düşünürsek insanın —**Hakın** Hak olarak sınırsız isim ve görünümle tecelliyatı olduğunu söyleriz.

İnsanın zihnindeki kavramların da niteliği ne olursa olsun kavramların da Hak olduğunu söyleriz. İnsanın dilinden çıkan kelimelerin de niteliği ne olursa olsun Hak kelamı olduğunu söyleriz.

Zahiri ve bâtını Hak olan insanın elbette ki zihninde oluşan kavramlar da dilinden kelime olarak dökülen anlamlar da Hak olmak zorundadır.

Hak olan kavramlar ve kelimeler bireylerin doğalarına göre sözcüklere dönüşüp dilden çıkış yaparlar. Doğasında temizlik (nezâhet) ve tamlık (mükemmeliyet) olan bireylerin zihnindeki Hak kavramlar —vahiy-ilham-irfan olarak açığa çıkar. Fakat doğalarında günlük bedensel yaşam bilgileri baskın olan bireylerin zihinlerindeki Hak kavramlar da dillerinden günlük laflar olarak çıkış yapar. Tüm sözler ideal yönüyle Hak iken bedensel yaşamın basitliğinde günlük konuşmaya, sınırsız irfanın anlatımında yüce mânâlara bürünerek işitilir.

Beyazıt Bistami bu anlama işaret etmek için; —**Ben otuz yıldan beri Allah ile konuşurum ama insanlar benim kendileriyle konuştuğumu zannediyorlar** demiştir.

* * *

Kendisini öz olarak bilen Rabbini de öz olarak bilir. Bunun için nefsinin bilen Rabbini bilir denilmiştir. İnsan Hak'ın tüm âyetlerini (sınırsız tecelliyatlarını) cem etmiş (toplamış) olan varlıktır.

Özündeki (enfüsündeki) âyetler şimdiye kadarki var oluşunu ifade eder. İnsanın var oluşu sınırsız geçmiştir. Şimdisi sınırsız geçmişin özetidir.

Dışındaki (âfâkındaki) âyetler ise sonsuza kadar var olacağı halleridir. Sonsuz gelecek insanın sonsuz var oluş sürecidir ve okuyacağı (var olacağı) âyetler de henüz okunmamış (var oluşa gelmemiş) sonsuz gelecekteki âyetlerdir.

İnsanın okuduğu âyetler (insanı var eden tecelliler) olarak enfüsî (içindeki/özündeki) âyetler denilir. Gelecekte oluşacak olan âyetler (var oluş tecellileri) okundukça (yaşandıkça) afâkîlikten çıkıp enfüsîliğe dönüşür.

İnsanın tüm âyetleri toplayıcı (câmi) olması bu anlama işaret eder. * * *

Hak'ın zâtı sınırsız isimleri, sıfatları ve fiilleri kapsadığı için ve zattan başka varlık olmadığı için... zatı düşünecek, zatın sınırsız özelliklerini tek tek sayabilecek varlık olmadığı için... Resulullah a. s. Allah'ın zatını düşünmeyiniz sözü ile bu bilinemezliği dile getirmiştir.

—**Allah'ın zatını düşünmeyiniz** demek ... —**sizin ötenizde bir zat var sakın onu düşünmeyin, onu düşünmek yasaktır** anlamında değildir. Bu düşünce boş bir meşguliyet olur anlamındadır. * * *

Zât mertebesinde Hak, ilah değildir. Çünkü bu mertebede ilahlık yapacağı bir gayrısı (kul,) yoktur. Hâlık (yaratıcı) denilemez. Çünkü, zatında mevcut bir gayrı yaratık (mahluk) mevcut değildir. Musavvir (görünüş oluşturan) denilemez. Çünkü, zatında gayrısı bir görünüm yoktur. Diğer tüm sıfatlarını da bu örneklerle göre düşünebiliriz. * * *

Ahadiyet (zat) mertebesinde hak'ın zatındaki bilkuvve (sanal) varlıklar birimsel tecelli talebini de özlerinde taşırlar. Örneğin bir ressamın zihnindeki resimler, tablolar —**çizime gelmek** zahir olmak gerçeğine sahiptir. Ressam da bu gerçekleri çizerek zahir eder. Zatda yok hükmündeki esmâ da zahir olmak diler. Hak bu dilekle ahadiyet (tümellik) mertebesinden vahdet (tekillik/ mana boyutu) mertebesine iner. Bu mertebede Hak tek tek birimleri açığa çıkaran —**ilah** (birimsellik veren) ismini alır. * * *

Zattaki esmâ birimler halinde evren olarak zahir olunca evrenin var oluşuna Hak'ı hamd etmesi (anlatması) diyoruz.

Fatiha'daki —**Hamd âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur** ayeti ile Allah'ın âlemleri nasıl tecelli ettirdiği anlatılır. Âlemlerin aslının ne olduğu fark ettirilmeye çalışılır.

Senâ eden âlemler, ancak esmâ tecellisidir. Senâ olunan Hak ise o esmânın sahibidir. Bu durumda senâ eden (öven) de senâ olunan da (övülen de) kendi hakikatidir. Övme

ve övölme karşılıklı iki varlık arasında oluşan bir alış veriş değildir. * * *

Hak'ın kelâmı (kelimeleri) zatındaki esmânın zahiri görünümleridir. Âlemlerdeki her tecelli, her birim O'nun kelâmıdır. Var oluş halindeki her mahâl (her tecelli) Hak'ın konuşan kelâmı hükmündedir. Mûsâ'ya seslenen ateş bu anlamda Hak'ın kelâmıdır. Mûsâ Hak'ın kelâmının, konuşmasının hangi anlamda olduğunu bildiği için —**işiticilik** özelliğine sahiptir ve Hak'ı sadece ateşten (nefsinden, özünden) değil sınırsız her cihetten (kendisinin her özelliğinden) algılayabilir.

Cansız cisimlerin kelâmı (konuşması) hal lisanı iledir. Meselâ arz buluta hali ile —**sen nesin** diye sorar. Bulut da hal lisanı ile —**ben yağmurum** der ve yağar. Arzın ve bulutun konuşması bu hal üzerinedir. Bitki ve hayvan gibi canlıların konuşması ise —**keşif ehli** zatlar tarafından lisan olarak algılanır. Canlıların mantığına göre kulakları ile işittiklerini çözümlerler. * * *

Tenzih ile teşbihin hakikatine inebilmekle ve ikisini de cem edebilmekle evrenin zahirinin ve bâtınının sınırsız olduğunu, Hak ile tecelliyatının başka şeyler olmadığını anlarsın. Hak'ı hiçbir şeyle sınırlama ya da sınırsızlama gibi hatalara düşmezsin. Bu konulardaki bilgin doğru bilgi olur. Hak ve evren hakkında yanlış, yetersiz bilgiye sahiplerin yanında kendi bildiklerinin farkını anlarsın. Onların akıllarına göre de doğru bilgileri anlatırsan, senin bilginin daha isabetli olduğuna karar verirler. * * *

İnsanın birimsel varlığı Hak'ın şimdiye kadar açığa çıkan isimler toplamı olduğu için Hak ben'im ve ben Hak ile aynıyım diyemezsin. Aynı zamanda ben Hak değilim de diyemezsin. Çünkü sen (insan) Hak'dan gayri bir varlık da değilsin.

Örneğin okyanusun bir damlası okyanusun tamamı olmadığı gibi okyanusdan gayri bir varlığı da yoktur. Bir gemiyi yüzdüren okyanusun tamamıdır. Fakat gemi sadece bir damla üzerinde yüzemez, bir damla bir gemiyi kaldıramaz.

Yine bir başka örnek... Başı ve sonu olmayan bir ipin üzerine atılan düğümün ayrıca bir varlığı olmadığı gibi zuhurat (görünüme gelmek) açısından ve özellikler açısından o düğüm ipten farklı imiş gibi izlenim verir.

İnsanın varlığı da bağımsız varlık değildir. Fakat özellikleri itibarıyla sınırsız özellikteki Hak'dan (kendi sonsuzluğundan) da aynı zamanda farklıdır.

İnsan sürekli olarak sonsuzluğu açığa çıkaran bir birim konumunu koruyacaktır.

Dünyada da birimseldir. Ahirette de birimseldir. Tümelik ve Hak olduğu bilgisi ise her âlemde sadece soyut bilgi olarak kalacaktır.

Bundan dolayı insan şimdi de içinde Hak'lığını fark etmiş bir kul'dur (cüzdür) sonra da (ahirette de) cüzlüğünde (külliliğin sadece bilgisini taşıyan) bir kul olarak kalacaktır.

Hak işitcidir, görücüdür dediğimiz zaman... ve insan da işiticilik ve görücülük itibarıyla Hak'a benzer dediğimiz zaman... insanı ayrı bir varlık olarak düşünmüş oluruz, Hak'ı da ayrı bir varlık olarak düşünmüş oluruz. Böylece iki ayrı varlık vehmedip, birisini kütesel ve yeteneksel olarak daha büyük ilan ederek ona tanrı özelliği vermiş oluruz. Daha küçük küteleli ve yetenekli olana da acizlik ve yeteneksizlik vererek tanrı kulu ilan ederiz. Halbuki Allah ve abd'i iki ayrı kütle ve yetenek değildir. Allah ve abd'i kütle de Değildir. Sadece ve sadece Allah kendi hakikatiyle kâim (var) olup, kendisini abd'lik halleriyle seyr etmektedir.

Bunun için İslâm'a girişin ilk kuralı...

Muhammed'in (tecelliyatın)... Allah'ın (tecelliyat hakikatinin) Resul'ü (bilgi boyutu)... ve abd'i (sınırsız özelliklerinin açığa çıktığı bilinç boyutu...) olduğunu fark etmektir.

Bu fark edişin ismi kelime-i şehadettir. Bu dil ile takliden başlar nasibi olanlar da kelime-i şehadet'in var oluş sitemi olduğunu anlar. * * *

Nuh, kavmini putlara taparken bulmuştu. Onları bulduğu halden kurtarmak için —**putlara tapmayın** emri ile uyardı.

Kavmi (insanların genel fikirleri) o dönemde Hak'ın kesretini madde zannetmekle

perdelenmişti. Nuh da onları çokluk yanılgısından teklik bilgisine davet etti. Halk kendilerini Hak'dan ayrı bir mahluk olarak bildikleri için ve Hak'ı —**bilmedikleri** için putlara tapmaktan vazgeçemediler.

Halkın mantık yapısı tamamen zahiri boyuta şartlandığı için Nuh da onları Hak'ın zahiri anlamı olan tek ilah inancına davet etti. Tek ilah sizin çok ilahlarınızdan daha üstün ve daha temizdir ve yardım istenilecek tek kudrettir dedi.

Nuh onalara yine dedi ki...

—**Hak'ın zahiri sizin bedenleriniz ve taptığınız putlar olarak tecelli ediyorsa Hak'ın bâtını da sizin bâtınınız ve putların bâtını olarak tecelli etmektedir. Kendi bâtınınızın Hak olduğunu bu şekilde anlayıp parçalara tapınmaktan vazgeçin...**

Halk Hak'ın batındaki vahdetinden de bir şey anlamadı. Zahiriyetteki çokluk yanılgısı batındaki çokluk yanılgısı olarak devam etti. * * *

Nuh; kavmini anlayışları doğrultusunda Hak'ın zâhirine ve bâtınına ayrı ayrı davet edince halk bu iki davet arasını cem edemedi. Elbette ki çok az sayıda insan cem etti. Fakat çoğunluğun ilgi ve zekâ yapısı tevhide uzak olduğu için bu daveti anlamsız ve saçma olarak algıladılar.

Nuh da Rabbine şikayetle —**Yâ Rabbi ben kavmimi geceleyin (bâtındaki ahadiyete, özlerindeki teklik hakikatine, vahdete) davet ettim (anlattım)... Gündüz de zâhire (Hak'ın kesret tecelliyatının aslında vahdet olduğu bilincine) davet ettim (anlattım)... fakat onlara bu davetim (anlattığım ilim, irfan, bilgi) onların kaçışından başka (cehaletini artırmaktan başka) bir sonuç doğurmadı** dedi. * * *

((... İbn Arabî'nin en orijinal ve İslâm tefsir tarihinde ilk defa yapılan yorumlarından biri de aşağıdaki bölümde anlatılanlardır. Bu orijinallik ve alışılmışın dışındaki ilk yorum olmasından dolayı İslam dünyasında çok büyük âlimler olarak bilinen meşhur zâtlar dahi İbn Arabî'yi ayetlere keyfî saçma anlamlar vermekle suçlamışlardır. Bu suçlamalarıyla kendi yetersizliklerini ve derinliksizliklerini de ortaya koymuşlardır...)))

7-) **Ve inniy küllema de"avtühüm litağfire lehüm ce"alu esabi"ahüm fiy azânihim vestağşev siyabehüm ve esarru vestekberustikbara;** —Muhakkak ki ben onları, sen onları mağfiret edesin diye davet ettikçe, parmaklarını kulaklarının içine tıkadılar (anlayıp idrak etmediler), elbiselerine (bedenlerine) büründüler, (mevcud itikatlarında) ısrar ettiler ve büyüklendikçe büyüklendiler.

Nuh, kavmini Hak'ın mağfiretine davet eder. Kavmi ise parmaklarıyla kulaklarını tıkar. Çünkü kavmi Hak'ın mağfiretine dil ile sığınmanın anlamsız olduğunu biliyordu. Bu dil ile yapılan davete kulaklarını tıkayarak icabet ettiler. Yani biz Hak'ın mağfiretine yüzeysel bir bilinçle sığınmayız. Biz O'ndan gayrı değiliz ki O'na sığınalım. Biz zâten O'nun mağfireti (affı) halindeki esmâsıyız diyerek elbiselerine büründüler yani esmâ terkiplerinin zahiri varlıklarının bilincine erdiler.

Kavmi akıl ve zekâ düzeyleri gereği kavrayabildikleri tecelliyatta sabit kaldılar. Onlar ancak tek'in ve çok'un Hak'ın iki vechi olduğunu bildiler. Buna —**Furkan** denilir. Furkan —**ayrım** demektir. Nuh'un kavmi de Hak'ın iki vechini birbirinden ayırarak —**Furkana** tabi oldu. Kur'an ise her vechi cem eden bilgi kaynağıdır. Hak'ın her vechini tevhid eden Kur'an bilincinde Muhammed ümmeti akıl ve zekâsındadır. Hak'ın vechlerine ayrı ayrı kulluk edenler de Nuh Ümmeti akıl ve zekâ düzeyindedir ve Nuh ümmeti olarak haşrolunur.

26-) **Ve kale Nuhun Rabbi la tezer „alel"Ardı minelkafiriye deyyara;** Nuh dedi ki: **"Rabbim!. . Kafirlerden Arz üzerinde bir deyyar (bir tek kimse) bırakma!**

Nuh ümmetinin anacak ayırmda kalabilecek akıl ve zekâ düzeyinde olduğunu anlayınca onların bu bilincinin tamamen yok olması ve cem (tevhid/Kur'an) bilincine ulaşmaları için bedduâ görünümündeki hayırlı duâyı etti. Kâfirlik (bilinci çokluk yanılgılarıyla örtülülük) ancak örtünün (küfrün) ne olduğunu anlamakla kalkar. Nuh da kavmine örtünün esmânın

zahiri görünümüleri olduğu bilgisini vermesiyle —**kâfirlikten/örtülülükten**) kurtulmuşlardır. * * *

Muhammedî velîlerin (ilim sahiplerinin) daveti halkı Hak'ın zâtına değildir. Çünkü zata davet olunanın zattan ayrı olması gerekir. Ayrılık olmayınca davet sadece esmâ mertebesinde olur. Birimi oluşturan bir ismin celâliliğinden başka bir ismin cemâliliğine sevk faaliyeti de bir nevi davettir.

Her bir birimi kendi özel ismi olan Rabb-i Hâs'ı alnından çekip götürmektedir (birimde açığa çıkan diğer isimler özel ismin renginde ve özelliklerinde tecelli olur. Bu hüküm değişmez. Fakat Rabb-i Hâs'ı olan isminin özellikleri bilgi, ilim, irfan ve esmâ zikri (isim tekrarı şeklindeki duâ) ile değişebilir. Böylece birimin sıratı (yolu) daha geniş ve daha güvenli hale gelir. * * *

Hak bu dünya boyutunda varlık âlemini —**cebbar** esmâsıyla kuşatmıştır. Cebbâr'ın özelliği ona ne verirsен aynısıyla geri almandır. Hak'dan korkmak... kuru bir ödleklık değil, Cebbar isminin adaletinden kaçamayacağını fark etmektir.

Bu gerçekten dolayı âyetler... iyilikleri Allah'dan bilerek kulun iyi fiilini Allah'a bağladı. İyilikler bu yüzden artarak çıktığı kulluk noktasına geri döner. Kötülüklerin, kötü fiillerin Allah'a değil de nefse bağlanması da yine bu sırra bağlanmıştır. Kötülükleri nefsimize bağladığımız zaman ancak yaptığımız kötülük kadar kötülük yansımına mâruz kalırız. Eğer kötülükleri Allah'a bağlarsak bir kötülük sınırsız artışla birlikte geri dönerek çıktığı yeri helâk eder. * * *

Enbiyâ, (Nebîler) bazen bazı özel kişilerin iman etmeyeceklerini bildiği halde onları niçin —**celal** mazharlığından (tecellisinden)—**cemal** mazharlığına (tecellisine) davet ederler? Eğer Nebi onu davet etmezse ondaki yani celali tecelli olan —**müşrikteki** özellikler açığa çıkmaz. O müşrikteki özellikler açığa çıkmayınca da cemâli tecelli olan —**muvaḥḥidlerin** özellikleri anlaşılamaz. Bu sırrı Ebû Cehil'in cehâletinin açığa çıkması ile Hz. Âli'nin ilminin fark edilmesi şeklinde anlayabiliriz.

Cehalet ve ilim birbiri ile çarpışarak birbirlerinin açığa çıkmasına ve sırat-ı müstakimlerini tamamlamalarına yardımcı olmuşlardır. * * *

Nebî tarafından davet olunan ve davete icabet eden zahiren iman eder. Fakat Rabb-i Hâs'ının örtülü isimlere yönelik olması nedeniyle... Namaz kılsa da, oruç tutsa da, hac yapsa da ve her ibadeti isteyerek icra etse de... Yalandan, gıybetten, dünya malı sevdasından, kibirden ve diğer menfiliklerden vazgeçemez.

Fakat bazıları da Ebû Talip gibi davet olunur ama icabet etmez... fiili ibadetleri ve lafzen İslâmı kabul ve tastik etmez.

Hiçbir ameli olmasa da... yalan söylemez, gıybet etmez, dünya sevdasına kapılmaz, mütevazi olur ve her türlü müsbet huyu açığa çıkarır. Çünkü onun Rabb-i Hâs'ı —**imana** yönelik esmâları açığa çıkarır.

Bireylerin son nefesleri tabi oldukları Rabb-i Hâs ismi üzere olur. * * *

Nebînin daveti hakikatteki özü değiştirmeye değil, özdeki hakikatleri açığa çıkarmaya yöneliktir. Bunun için Nebîler ve Velîler insanlara bıkip usanmadan ilim, irfan ve bilgi sunarlar, Allah'ı anlamaya davet ederler.

Hiçbir Nebî/Resul hiç kimseyi iman etmediği için katletmez.

Daveti esnasında oluşan nefsi müdafadan dolayı, kendini korumak için, yok etmeye geleni yok etmek için savaşıır. Yoksa durduğu yerde sen kafirsın ve hükmün ölümdür fermanını vermez.

Bu konular teferruatı ile Üzeyir ve Yâkub bölümlerinde izah edilecektir. * * *

Allah ve Rahmân isimleri tüm esmâyı kapsadığı için insanlar bu iki isme de davet olunabilir. Bu iki isim tam halifelik bilincini açığa çıkaracak tüm esmâya hâmindir (sahiptir/taşımaktadır). * * *

Kavmi Nuh'a taptıkları putları terk etmeyeceklerini söylediler ve —**Biz bu putlarda**

Hak'ın bir yüzünü buluyor ve O'na tapıyoruz diye iddia ettiler. Bu iddialarında Hak'ın her birimde tecelli ettiğinin farkında olduklarını itiraf etmektedirler. Fakat onlar Hak'ın bir kısım hakikatine tapıp tamamına tapmamakla Hak'ı bölüp parçalamış oldular. Nuh ise onlara Hak'ın sınırsız varlığına kulluk edin ya da kulluk halinde olduğunuzu fark edin dedi.

((... İbn Arabî'nin bu düşüncelerine Putperestliği savunuyor dediler. Halbuki Şeyh-i Ekber burada... Hak'ın esmâsı nasıl ki Kâbe olarak zahir oluyorsa sınırsız olan esmâ tecellisi putlar da esmâdan başka bir şey değildir diyor. Kâbe'ye yönelip de secde eden Kâbe'nin temsil ettiği Allah hakikatine secde etmiş sayılır. Nuh'un kavmi de aynı bu görüşü Nuh'un putlara secde etmeyin önerisine karşı cevap olarak vermişlerdir. Günümüzdeki bir Müslüman sırf Kâbe'ye secde etse ve onu putlaştırsa ve ... —**Kâbe Hak'ın tecellisidir, ben ona tapmakla Allah'a tapmış oluyorum** dese bu akıl yürütme mantıksal olarak doğrudur. Fakat bu mantığın içinde yatan gerçeğe göre ise tutarsızdır. Şöyle ki...

Hak kendi ahadiyetini üç'e ayırıp da Allah, Kâbe ve Kâbe'ye tapan çelişkisine düşmez. Hak'ın ilminde bu tür tanrılar uydurmaya yer yoktur.

Günümüzde Hz. **Muhammed** a. s. 'ın anlattığı Allah'ı —**bedenleşmiş bir put** olarak göremeyen bazı Müslüman gençler Nuh Nebî döneminin ilkel kavminden kalma —görünür tanrı inancına düşüyorlar. Akılları bu basitliği daha iyi kavlıyor. Ahadiyeti... tanrı baba, İsmâ'nın içine giren kutsal ruh, ve Oğul (parça tanrı) İsmâ olarak önce üçleyip sonra kendi varlıklarını dördüncüleyip onlara ilkel bir şekilde tapıyorlar. Din değiştirmelerindeki en önemli nedenlerden birisi de her hangi bir tanrıyı karşılıklı olarak görmek merakıdır. ...))) * * *

Nuh Yâ Rabbi diyerek Kâfirleri yâni hakikati örtenleri yeryüzünün ,içine batır diye beddua etti. Onların yere batması bir nevi Hak'ın zâtında gark olup —yokluk bilinci ile tekrar hayat bulmalarıdır.

Toprağa ya da Hak'ın zâtına dönen insan oradan başka bir bilinç boyutuna özündeki esmâları açarak geçecektir.

Nuh'un daveti umumi (genel) olduğu gibi bu davetin sonunda gelecek olan rahmet de umumidir. Davete herkes nasıl karşılık verdi ise o karşılığının kendisine fayda verecek olan azabına ve ya ikramına ulaşır. Azap dahi tedavi maksatlı olup rahmet tecellisidir. * *

*

Deyyar kavramı ile anlatılan, bir daire üzerinde devrederek dönmektir. Dairenin başlangıç ve bitiş noktası aynıdır. İnsanın başlangıç ve bitiş noktasının Hak'ın varlığı olması gibidir. Nuh'un duâsındaki devreden sözcüğünü varlığın Hak'dan Hak olarak gelip Hak olarak nihayet bulması olarak da izah edebiliriz. * * *

25-) Mimma hatiyatihim uğriku feudhılu naren felem yecidu lehüm min dunillahi ensara; (Nihayet) onlar hataları (günahları) ndan dolayı su'da boğuldular da (hemen akabinden) ateşe dahil edildiler ve kendileri için Allah'dan (kurtaracak) ensar (yardımcılar) bulamadılar.

Bu âyetin işaret ettiği bir mânâsı da Hz. Muhammed'in ümmetindeki kâmilleri kapsar. Bir kâmil'in en büyük günahı kendi bedenine Hak'dan gayrı varlık nisbet etmesidir ki bu his doğal olarak gelir. Ve kâmil bu hisden ilim deryasındaki ilme gömülerek kurtulur. Yani ilim suyunda bedensel kabul hissi boğulur ve yok olur. Daha sonra o his ebedi yok olmamak üzere tekrar gelir ve kâmil ilmi sayesinde ben bedenim hissinin verdiği yanılgıdan artık rahatsız olmaz.

Su hayatın kaynağı olduğu gibi ilim de ebediyetin ve ahadiyetin kaynağıdır. Kâmilleri suda boğulduktan sonra her şeyi yakıp —**yok** eden —**vahdet ateşine** atıldılar. Ateşin özelliği çokluk halindeki yığıntıları yakıp tek küle dönüştürmesidir. Bu nedenle vahdet ateşe benzetilmiştir. Kâmilleri —**yokluk bilinci ile** —**bekâ** (sonsuzluk) halinin yaşamına

ulaşırlar.

Kur'an'da —**denizler yandığı zaman** anlamındaki sözlerden suyun (ilmin) ateşe (vahdete) dönüşümü kastedilmiş olur.

Ateşte (vahdette) yanarak yok olan (fenâ bilincine ulaşan) Allah'dan gayrı varlık olmadığı irfanına ulaştı.

İnsan için Allah'dan başka kurtarıcı ve O'ndan başka var olmak imkanı yoktur. * * *

27-) **İnneKE in tezerhüm yudillu „ibadeKE ve la yelidu illâ faciren keffara;**

—Muhakkak ki sen, eğer onları bırakırsan, kullarını saptırırlar ve çok kafir (gerçeği reddeden, Rasûl'e itaat etmeyen, perdeli, kozalı) facirden (Hak'dan sapan, ilahi emirlerden çıkandan) başka doğurmazlar.

İnsan bilinci belli bir kıvama ve hazim kapasitesine ulaşmadan —**teklik** bilgisinin yüzeyselliğinde kalır. Yeryüzünde yani yüzeysellikte kalanlar teklik bilgisi ile Firavun gibi kendilerine tanrılık vererek bu ilginç bilgi türüyle diğer insanları da saptırırlar. Bu nedenle yerin içine batmak ilmin hakikatine ulaşmak ve perdeliliğin bir türünden daha kurtulmaktır. * * *

Zahir bilgisinde kalarak —**Ben Hak"ım ibadete gerek yoktur** demekle insan bâtınındaki kuvveleri açığa çıkarmaktan mahrum kalır. Mûsâ da Hak olduğunu biliyordu fakat ibadet ediyordu. Bu ibadetiyle denizi (batınındaki kuvvetleri) yarararak açığa çıkardı. Ve kendi bâtını olan denizde yol (hayat/sonsuzluk) buldu. Zahiri seviyede Ben Rabb'im (Hak'ım) diyen Firavun Hak'ın ahadiyetine abd olmadı kendi zahirini tanrı edinip kendine kul oldu ve kendi denizinde (batınındaki müntakîm/intikam alıcı esmâsında) boğuldu. * * *

Bir kişi kendisinin Hak'ın tecellisi olduğunu ilan ederek tanrılık dava etse ve bedenselliğinin yemesini içmesini dikkate almasa, davasını kendisi yalanlamış olur. Hak elbette ki Hak olarak yemez ve içmez, ibadet etmez... Fakat Hak, kul olarak tecelli edince bu sefer kulluğun gereğini yaşar ve kul olarak yer içer ve ibadet eder.

Resuller bu nedenle en güzel ibadeti yapmışlardır. * * *

28-) **Rabbîğfirliyye ve livalideyye ve limen dehale beytiye mu"minen ve lilmu"miniyye velmu"minat* ve la tezidizsalimiyye illâ tebara;**

—**Rabbim!. . Beni, ana-babamı, mü"min olarak evime gireni, mü"min erkekleri ve mü"min kadınları mağfiret et!. . Ve o zalimleri helaktan başka (bir şeylerini) artırma.**

İnsanın evi kendi hakikatı olan Hak'dır. Annesi onu oluşturan esmâ terkididir, babası aklının küllilik (evrensellik/ilahi akıl) yönüdür.

Bu bilince ulaşmış olan tüm insanların —zalim olan —**bilgisizlik** yönleridir. Ve bu yönlerinin helak olması ve ilmin açığa çıkması istenmektedir.

Helak ile anlatılan insanların yok olması değil, düşüncelerin değişerek gelişmesidir. * * *

Hız. Nuh'un kalbi saf ve temizdir. Vahiy kaynağından gelen ilmi (suyu) bulandırmaz.

Fakat Nuh o suyu diğer insanların kabına boşaltınca temiz olan kaynak suyu kaplarının rengini, kokusunu ve tortusunu alarak bulanıklaşır.

Nuh bu sefer duâsını genelleştirerek tüm erkek ve kadınları kendi kalbine (kendi ilmine) dahil edip arınmış halde hakikate dönmelerini talep etmektedir. * * *

Hız. Nuh'un bilgi seviyesine yükselmek isteyen, Güneş feleğine yani güneşin hakikati olan ziyâ (yakıp yok eden nur/ilim) boyutuna yükselmelidir. Fakat henüz Nuh'un ilim boyutunda —**Yokluk** hali anlatılıyorsa Muhammedî ilim boyutuna yükselen zâtların ilim, irfan halleri hiç tahmin edilemez... Ancak çeşitli mecazlarla —**dedi kodusu** hükmünde olan bilgi kırıntılarının lafı edilir.

İDRİS KELİMESİNDEKİ KUDDÛSÎ HİKMETİN ÖZÜ

Mukaddes; temiz, pak anlamında bir kelimedir. Kuddûs kelimesi de aynı kökten gelir ve —**Temizleme, daha temiz, daha pak, hiç eksiği olmayan** anlamlarını içerir. Kuddûs kelimesini sözlük anlamı dışına taşıyıp tasavvufî bir terim olarak açıklayalım: Hak'ın tüm eksiklik arz eden sıfatlardan temizlenmiş olmasıdır. Varlığının başka bir varlığa muhtaç olmaması ve hiçbir eksik özelliğinin olmamasıdır. Hatta zâtının akıl ve hayal ile ulaşılabilen kemâlattan (mükemmeliyetten) dahi daha yüksek ve üstün olmasıdır.

Hz. İdris a.s. çok zor riyazetlerle/bedenselliği ruhsallığa çevirici açlık çalışmaları ile nefsindeki —**hayvânî** sıfatlardan ve tabii ihtiyaçlarının peşinde koşturmaktan ve aklını meşgul eden her türlü kaygılardan-tasalardan temizlenmiştir, kuddûsî/temiz/pâk/arınmış hâle gelmiştir.

Böylece ruhsal güçleri bedeninin hayvansal isteklerine ve hayvansal yeteneklerine üstün gelerek —**doğa yasalarına** bağımlılıktan da kurtulmuştur. —Beş duyunun doğası üstü bir yaşam boyutuna/makamına sıçramış/makam atlamış her an —mi'râc/en üst bilinç halinde kalmıştır. Beşeri boyutun maddi varlıklarıyla konuşur görüşürken aynı anda melekî ve ruhsal boyutun bilinçleriyle de konuşur görüşür bir algı açılımına sahip olmuştur.

Rivâyetlere (ağızdan ağıza aktarılan fakat kesin olmayan bilgilere) göre on altı yıl hiç yiyip içmediği ve uyumadığı hikâye olunmaktadır.

Hz. İdris gibi çetin riyâzetler yapmadan onun sahip olduğu yeteneklere sahip olamayan insanlar için bu özellikler —kabul edilemez iddialar gibi algılanacaktır.

Bedenselliğine esir olmuş, aklını da tamamen günlük doğal ihtiyaçları karşılayan —iç güdüsel zekâyâ çevirmiş bir beşerin (avamdan insanın) Kuddûsî bilinç boyutunu algılaması elbette ki olanaksızdır ve algılayamaması da normaldir.

Hattâ —Niçin kabul etmiyor? dahi demeye hiç kimsenin hakkı yoktur. Ona bir üst bilincin gerçeklerini zorla kabul ettirmeye çalışmak da aynı zamanda o kişiye—zulüm olur.

Sayı saymayı boncuklarla yeni yeni öğrenen bir bebeğe yüksek matematik anlatmak ve niçin anlamıyor diye zulmetmek ne ise... bir insan-ı kâmilin bilinç hallerini bir avama anlatıp da kabule zorlamak aynı şeydir.

Bu nedenle —Hz. İdrisin ruhsallığını anlayıp da hazmedemeyen öz benliklerimizi ayıplamamak, aşağılamamak ve zorlamamak gerekir.

Çünkü, avam akli —doğa yasalarına hapis nitelikte yaratılmıştır ve yaratılış esaslarına göre çalışıp yargılamalarda bulunacaktır.

* * *

Nuh bahsinde tenzih (Hak'ı yaratılmışlardan ayrı tutarak anlamak) ve teşbih (Hak'ı yaratılmışlara benzeterek anlamak) üzerinde duruldu. Tenzihin ve teşbihin cem edilerek/birleştirilerek tatbiki tavsiye edildi.

Hak tenzih ve teşbihten de münezzehtir (tenzih ve teşbih etmeden algılanmalıdır) denildiği zaman —cem halinin de üstünde bir boyut/anlama tavsiye edilmiş olur.

Şöyle ki...

Tekkede acemi dervişin beyin/akıl ve kalb/bilinç kapasitesini artırmak için —Fenâ (yokluk) hikâyeleri anlatılır. Kendi varlığını yok ederek Allah'ın varlığına ulaşmasının yolları anlatılır. Akıl ve kalb/bilinç yeterli olgunluğa ulaşınca da dervişe; —Sen zâten

hiçbir zaman beden ve ruh olarak var olmadın ki... kendini yok kabul etmeye zorlama! denilir.

Hak, tenzih ve teşbihden de münezzehtir denildiği zaman; Hak'ı tenzih edecek, teşbih edecek ya da cem edecek ya da hiçbir şey etmeyecek bir varlığın (ilahi ben'den başka bir beşeri ben'in) var olmadığı kastedilmiş olur. Bu konuyu da yeterince bedensel ve ruhsal olgunluğa erişmiş olan bilinçler kavrayabilir.

Takdîs ve Tesbîh kelimeleri —temizlemek sözcüğünde birleştirilebilir. Fakat, İdris'in —Takdisi, Nuh'un —Tesbîhine göre daha genel anlam içermektedir. Bu genel anlam nedeniyle İdris, Nuh'dan daha önce yaşamasına rağmen Fusûsu'l-Hikem'de daha sonraki bölümde anlatılmıştır. Bir bakıma İbn Arabî Nuh'un tesbîh bilgileriyle İdris'in kuddûs bilgilerine zihinlerimizi hazırlamak istemiştir.

* * *

İdris'in eski Mısır, Mezopotamya, eski Yunan ve Roma öncesi İtalya medeniyetlerinin on beş bin yıl öncesine uzanan kalıntılarında ve beş-altı bin yıllık yazıtlarında Hermes ismi ile destanlaşmış tanrısallık betimlemeleri vardır.

Mısırlılar da onu dinsel bilimlerde düşünür, mimaride şehirler kurucusu ve kral olarak görüyoruz. Mısır rahipleri arasında —tek tanrı motifli gizemli bir inancın gizli şekilde yaşandığına dair izlere rastlanmıştır. Bu izlerin İdris'in öğretilerinden/risaletinden kaldığı zannedilmektedir. Firavun'un Mûsâ ile yaptığı —bilgi tartışmasında bu inancı taşıdığı ve —teklik/fenâ fillah konusunu bildiği için —Ben sizin en yüce Rabb'inizim iddiasını —amelsiz/gereğini yaşamadan ortaya attığı rivayet edilmiştir.

Eski Yunan ve Roma kültüründe on beş bin yıl önce yaşayan İdris'e Hermes denilmekte ve —Tanrı Merkür olarak bahsedilmektedir. Onlara göre Hermes (İdris) Baş tanrı Zeus ile tanrıça Atlas'ın torunudur. Gökte ikinci katta olan Ay'da oturan ayakları kanatlı, eli yılanlı, savaş miğferli genç bir erkek görüntüsünde bir tanrı olarak da tasvir edilmiştir. İdris, Tivratta Nuh'dan önce yaşamış Hanok ve Enoş isimleriyle geçmektedir. İdris, İsrâiliyata dayalı İslâmî kaynaklara göre Âdem'in altıncı göbekten torunudur. Kalemle yazan, iğne ile diken, ilk defa dokuma kumaş giyen, insanlara sınıflar halinde ilk defa ders veren bu nedenle de —ders kelimesine akraba İdris ismi ile anılan ve ölmeden evvel semâya kaldırılan bir Resuldür.

Bu efsanevi bilgilerde ve diğer kaynaklarda dikkat çeken ortak konular; İdris'in ilim sahibi olduğu, bilge kişiliği, el sanatlarında (terzilik, dokumacılık, giyim) öncülüğü, gök bilimde (astroloji, astronomi) sırlar sahibi ve velâyet-risalet gibi bilgi ip uçlarıdır.

Kur'an'ın âyetlerde verdiği bilgiler ile efsanevi bilgileri karşılaştırarak sonuç bulamaya çalışmak doğru değildir. Fakat tamamen bu yol kapatılmış da değildir. Âyetlere dayanarak elde edilen bilimsel ya da mistik (tasavvufi) yargılar Kur'an'a ve İslâm'a ait değildir ancak o fikirleri beyan eden şahısların özel düşünceleridir.

Kur'an'daki tüm tek harflerin, tüm kelimelerin, tüm cümlelerin, tüm âyetlerin ve tüm kitabın tek amacı sadece ve sadece —insanın kendisini tanımasına yardımcı olmaktır. Evrenselliğinin ve zaman üstülüğünün temel mantığı da budur.

Şimdi... bu ön bilgilerden sonra anlatılacakları Kur'an ve Risalet sırları olarak değil, insanın kendisindeki —kuddûs özelliklerini İdris'de sembolize edilerek anlatımı olarak okumaya devam edelim...

* * *

56- Vezkür fiyl Kitabı İdriys* innehu kâne siddikan Nebîyya;

Kitab'ta İdris'i de zikret... Hakikaten O Sıddık idi, Nebî idi.

57-) Ve refa'nahu mekanen aliyya;

Ve biz onu Aliy Mekan'a (Mele-i A'la, yakınlık makamı) ref'ettik. (Meryem Sûresi; B Meal'den alınmıştır)

Yücelik ve yükseklik iki türdür. Birisi mekân/yer yüksekliği, diğeri rütbe/makam

yüksekliğıdir. Bu âyette İdris'in bedeninin boyut değıştirerek güneşin (hayat kaynağını sembolize eder ve hay sıfatının bir nevi tecellisidir) merkezine kadar yükseldiğine ve bilincinin de kendi hakikati olan Hak'ın zatî ilmine dönüştüğüne dâir işâretler vardır.

* * *

((... İbn Arabî'nin çağında astroloji (ilm-i nücum/yıldızların insanlara etkisi) ve astronomi (ilm-i hey'et/gök ve yıldız bilimi) birbirinden ayırt edilemeyecek kadar karışım halinde idi. O dönemin dünyası güneş sistemini (yıldız olarak bildikleri) gezegenleriyle birlikte bir bütün olarak yeni yeni tanıyabiliyordu. Dünyadan ayın ve güneşin uzaklıkları henüz şimdiki değerlere göre bahsedilemeyecek kadar farklı biliniyordu. Ay, güneş ve diğer parlak yıldızlar (aslında şimdiki bilinen gezegenler) teorik olarak dünyanın mekânsal olarak yukarısında kabul ediliyordu. En altta dünya ve en üstte güneş ve arada diğer gök cisimlerinin olduğu varsayılarak bilim, felsefe, mistisizm ve İslâm sufizmi bu kabul üzerine bina ediliyordu. ...)))

Riyazat/nefsi terbiye ile vücudunu eğiten Resuller ve Velîlerin bedenlerinin ateşte yanmadıkları (Hz. İbrahim gibi) ve suda boğulmadıkları-batmadıkları bilinmektedir. Ayrıca vücutlarıyla havada uçabilme (levitasyon), aniden başka yerlerde bedensel olarak bulunabilme (tayyi mekan/teleportasyon) yeteneği geliştirdiklerini Hz.Süleyman'ın (rüzgâra binerek uçuşmasından) ve bazı velîlerin keramet rivayetlerinden bilmekteyiz. Katı bedenlerini bırakarak bir nevi manyetik bir bedenle diğer bir tabirle ruhlarıyla (astral seyahatla) boyutlar arasında ve gök cisimlerinde (zamanda ileri/geri ve zaman akışını durdurarak) yolculuk edebildikleri de başka bir gerçektir.

İdris de çok ağır riyazetlerle vücudunu (bedenselliğini ve bilincini) lâtifleştirerek (ışık üstü enerji boyutuyla özdeşleştirerek) hem mekânsal olarak hem de ruhsal olarak —yüceliklere ulaşmıştır.

((... Güneşten çıkan ışık (ışın) dünyamıza sekiz dakikada ulaşabilmektedir. Işık üstü bir enerji boyutuyla hareket eden —nötrinolar ise hiçbir engel tarafından durdurulamadan aynı mesafeyi neredeyse sıfır zamana yakın bir an içinde kat edebilmektedir. Sıfır kütleyle yakın ve sıfır zamana yakın / fakat tam sıfır olmayan özellikleri ile nötrinolar evreni neredeyse baştan-sona (?) geçebilmektedir. (Evrenin başlangıcı ve sonu Allah ilminin tecelligâhı olması nedeniyle yoktur.)

Nötrinoların bir üst boyutunda zamanın ve kütlenin/hacmin/uzayın tam sıfırlandığı bir parçacığın daha olduğu öngörülmektedir. Bu hayalî parçacığa henüz resmî bilim bir ad vermiş değildir. Konuyu tamamlaması için ona —sıfır zerresi diyelim.

Ve sıfır zerresinin de bir üstü olan ve sıfır değerine sahip kütle/enerji/uzay/zaman gibi değerlere de sahip olmayan son boyut —kudret boyutudur.

İdris ışık hızında (saniyede yaklaşık üç yüz bin km ile) güneşe ruhsal/astral plazmik beden ile gitseydi yaklaşık sekiz dakikada varırdı. Fakat o —nötrino boyutunda —nötrino özelliklerine ulaşmış ruhsal varlığıyla sıfır zamana yakın bir an içinde güneşe ulaşarak oranın bilinçli varlıklarıyla irtibat kurabilmiştir.

İsâ ise İdris'in daha üst bilinç boyutu olması nedeniyle —sıfır zerresi olarak düşünülebilir. İsâ hem —bedensel hem —ruhsal/astral plazmik beden hem de —bilinçsel olarak —sıfır anda semânın en son katına ve zât boyutuna yükselmiştir. İsâ'nın yükselişinde zaman ve mekân hesabı yoktur.

Son Nebî Hz. Muhammed a.s. ise —sıfır zerresinin ve sıfır özelliklerinin dahi olmadığı kudret gerçeğinde idi. O'nun varlığı ve bilinci her hangi bir merkeze sahip olmadığı için... tüm bedensel (isrâ) ve bilinçsel (mi'rac) seyahatleri iki nokta arasında ve sıfır zamanda

da değildi. Aynı anda her yerde ve her zamanda diye de düşünemeyiz. Çünkü her yerdelik ve her zamandalık bazı ölçüleri ve değerleri doğurur. Resulullah a.s. Mekke'den Kudüs'e olan hem bedensel hem de ruhsal olan —gece yolculuğunu/isrâ'yı bizlerin duyularına sığdırmak için zaman ve mekân kelime kalıplarına dökerek anlatmıştır. Hz. Muhammed a.s. İdris'in ve İsrâ'nın tüm mucizelerine sahiptir. Mekke'den Kudüs'e olan yolculuğu İdris'in sıfır zamana yakın yolculuğunun zamansız olan bir üst mucizesidir. Kudüs'den sonraki —kendi hakikatine bilinçteki yükselişi ise İsrâ'nın yükseliş mucizesinin yine bir üst mucizesidir. İsrâ yükselişten sonra tekrar —doğal hayata dönmemiş, ancak birkaç havariye görünerek tekrar kaybolmuştur. Resulullah a.s. ise kendi yaratılmışlığından (doğal yaşamdan/halktan) kendi hakikatine (hak'a) mi'rac etmiş sonra yine kendi yaratılmışlığına (doğal yaşama/halka) dönmüştür.

Bu dönüşü sufizmin temel ilkesi olan —kendi içinde ilim ile mi'rac ve doğal yaşama devamı oluşturmuştur. Bu esas bedensel —yolculuk mucizelerinden biz insanlar için daha değerli bir hazinedir.

Resulullah a.s.'ın Mi'rac'dan daha üst mucizesi ise —sâde bir beden olarak doğa üstü yetenek sergilemeden doğal bir yaşam sürmesi ve her sırrı bilgi boyutunda değerlendirmesidir. O'nun ümmetine bıraktığı en değerli miras —doğal kulluk ve bilgi tahsilidir.

Bu mucizeleri yarışma havasına sokup da hangi Resul'ün mucizesi daha üstün diye tartışmak doğru değildir. Çünkü mucizeler ve tüm fiiller tek bir zâta ait olduğu için değerlendirmeleri hangisi üstün şeklinde yapmak yerine —Bize hangi mesajlar var perspektifinden bakmak daha doğru olur.

Bu açıdan düşünüldüğünde bize gelmiş ve geçmiş tüm mucize ve kerametlerden daha fazla mesaj verecek olan —İnsanın kendi hakikatini tanıma ilmi olan ahad bilgisinin saklı olduğu Kur'an ve Hadis-i Şeriflerdir.

Aya, güneşe ve yıldızlara hangi yöntemle gidersek gidelim ahadiyet ilmimizde bir artış ve açılım sağlamaz. Fakat Kur'an'daki bir nokta'nın ve bir —B harfinin işaret ettiği mânâları —ehlinden dinlemek ve mesajları özümsemek Gerçek Muhammedî mucize olan —kendini tanımış doğal kul bilincini açığa çıkarır. ...)))

* * *

Güneşin en yüksek mekân olarak işâret edilmesi sadece güneş sistemi için geçerlidir. Âyetlerin zahiri tefsirlerinde (yorumlarında) amaç astronomik kanıtlar sunmak için değil güneşin her zaman en yüksek, en parlak mekânsal konumda olması ile insan bilincinin ulaşacağı en üst bilgi boyutu arasında ilgi kurarak bazı kavramları açıklamak içindir.

* * *

—35-) Fela tehinu ve ted'u ile Selmi, ve entümül a'levne, vAllahu meaküm ve len yetireküm a'maleküm;

Gevşemeyin ve sizler üstünler iken selm'e (barışa, anlaşmaya, Hak ile batılı uzlaştırmaya) çağırmayın... Allah sizinle beraberdir ve sizin amellerinizi asla eksiltmeyecektir. (Muhammed, 47/35)

Bu âyette Hz. Muhammed a.s.'ın ilim ve irfânına mirasçı olmuş Muhammedîler için —siz âlîlersiniz/siz mertebe olarak en üst bilinçtesiniz buyuruluyor. Bu derecelendirme —toplu/ümme olarak Müslümanları kapsamaz. Kişisel bir derecelendirmedir.

Müslümanlar içindeki —gerçek Muhammedîyi ve —Muhammedîleri kapsar.

Fakat şuna da dikkat edilmelidir. Buradaki ümmet kavramını —Müslümanlar içinde diğer Müslümanlara karşı üstünlük taslamak için hizip/çete oluşturmak şeklinde anlamamalıyız. Gerçek Muhammedî her türlü

hizipleşmeden/çeteleşmeden/partileşmeden uzaklaşarak —halk içinde Hak ile birlikteliği tercih eder. İki-üç... beş-on ve benzeri sayıda gerçek Muhammedî bir araya gelip de Allah ismi adına kendilerine bir grup ismi, bir parti rengi ve ya diğer insanlara tepeden

bakma tiplmesi vermezler. Fakat meslek olarak dileyen dilediği kurum ve kuruluşta her türlü dünya görüşünü sergileyebilir.

Bu bilinç gereğince —nüfus cüzdanında İslâm yazan ve Resulullah a.s.‘dan sonra doğan tüm Müslümanlar İdris’in, İsâ’nın, Mûsâ’nın —toplucu ümmetinden üstündür demek insana hiçbir değer kazandırmaz. Çünkü, insanlar bir tarağın dişi gibi bir birine eşit değerdedir, ancak ilim ve irfana ömür vererek kendi kişisel bilgi dağarcıklarını özelleştirirler. Bu özelleşme ile diğer insanlara yaratılış olarak yine bir üstünlük elde edemezler sadece kendi hesaplarına Hak’a yaklaşmış olurlar. Üstünlükleri kendi geğmişlerindeki kendi —bilinçsizlik hallerine göredir. Üstünlük hesabı bu şekilde anlaşılmalıdır.

Âyetteki —Allah sizinle beraberdir işareti; Hak’ın sınırsız esmâsı ile —var olmak gerçeğini anlatmaktadır. Allah sizleri ötenizden ya da içinizden gözetliyor ve sizi bir taraftar gibi destekliyor anlamını vermez.

Allah’ın yüceliği/üstünlüğü (ekberiyeti) kendisinden başka varlık olmadığı için —kendi şânındandır. Yâni, Allah başkasına göre mekânsal ve boyutsal olarak yüce/üstün (ekber) denilemeyecek kadar —ahad (tek)dir. Allah bir tâne çok âzam (çok şanlı) bir tanrı değer, Allah sayı ve ayırım belirten —bir sayısının ifade edemediği —ahaddır, (tek/som/tümel/sınırsız/parçalı olmayan bütün)dür.

* * *

Âyetteki üstünlük kavramını sadece —bedensel iyi ahlâka ve bedensel dini merasimlere bağlayanlar oldu. Üstünlük ve Allah’a yakınlığı daha çok kılık ve kıyafete bağlayıp uzun ve yorucu bedensel ibadetlere sarıldılar. Bilgi ve ilim merkezlerinden koparak —uzletten doğan şöhret âfetiyle toplumda —kutsal kişiler olarak kabul görmeye başladılar. Bedenin temizlik ve disiplin bilgisi olan —zahiri fıkıhdan koptular, ruhun/bilincin arınmasını ve disiplinini sağlayan —bâtınî fıkıhdan yani tasavvuf ilimlerinden de uzaklaşarak tamamen —cahil âbidler oldular.

Bâzıları da üstünlük kavramını; Allah’ın zâtını, sıfatlarını, isimlerini ve fiillerini çok teferruatlı kelimelerle tanımlama zannederek —iyi ahlaka ve bedensel ibadetlere değer vermediler. Zâhiri ve bâtınî ilimlerde derinleşmelerine rağmen bedenlerini disiplin altına alıp da sonsuz yaşamda kendilerini karşılayacak —bedensel ibadet verileri oluşturamadılar.

Halbuki kişinin kendi özünde a’leviyyete (âliliğe/yüceliğe) ulaşabilmesi için ilim ve amel bütünlüğüne ihtiyacı vardır.

Çünkü bizim bir gerçeğimiz maddî yönümüzdür. Diğer gerçeğimiz madde olmayan yönümüzdür. Maddî yönümüz zaman ve mekan algısı ile —kuşatılmıştır. Bedenimizin davranışları zaman ve mekan evreninde her an itibarıyla bir enstantane (donuk fotoğraf karesi misali) oluşturmaktadır.

Zamansızlık ve mekansızlık algısı ile —kuşatılmış olan esmâ hakikatimiz/sanal varlığımız/bilinç yapımız ise her an yeni bir düşünce/fikir üretir. Her türlü düşüncemiz de zamansız ve mekansız kudret boyutunda —donuklaşmayan düşünce frekansları oluşturur.

Her birim/birey sonsuz yaşamda kendi oluşturduğu —beden enstantanelerinin ve düşünce frekanslarının kayıtlarını —okuyacaktır. Bedensel kulluğunu ve düşünsel kulluğunun gereklerini daha iyi yapmış olanlar, daha iyi sonuçlara ulaşacaktır. Yâni herkes kendi elleriyle (bedenselliği ve düşünselliğiyle) işlediklerinin sonucuna ulaşacaktır.

* * *

Bedensel ve düşünsel eylemlerimiz Güneş Sistemi’nin son gezegenine kadar ulaşarak madde evreninin bir üst boyutuna geçiş yapar. O boyutta —iyi/sâlih amellerimiz (eylemlerimiz/davranışlarımız) güzel sûretlere, —kötü/şâkî amellerimiz çirkin sûretlere

dönüşür ve fiziksel ölümden sonraki sonsuz bedenimizi karşılarlar. Cennetin ve cehennemin her birimi kuşatmış bir gerçek olduğu ve hatta her birimin kendi sonsuz ortamını hazırladığı bu örneklemelerle anlatılmak istenmiştir.

İnsan en evvel bedenselliğiyle kendi —benliğini tanır. Bedenine göre —zevkler ve acılar tadar. Bedenselliğimizin olduğu uzay ortamımız —Güneş Sistemidir ve sistemdeki her cisim, çekim ve olay bizi olgunlaştırarak —ruhsal kimliğimize hazırlar.

Bedensel ölümden sonraki yaşamımız da yine —Güneş Sistemi ortamında bu şekilde hazırlanmaktadır. Cennet ortamındaki zevkler dünya ortamındaki —örnek zevklerin sonsuz açılımlarıdır.

Ruhsal zevklerin en üstünü olan —tevhid ilmini de yine —Güneş Sistemimizde oluşturuyoruz. Cennetteki en büyük ruhsal zevkimiz, dünyadaki —çekirdek tevhid bilgisinin sonsuz açılımı olacaktır.

Güneş Sistemi'nin son gezegeni Neptün —Sidre-i Müntehâ/Kenardaki Ağaç olarak isimlendirilmiştir. Plüton'un gezegenlik özelliğinde olmadığı anlaşılınca Neptün yine son gezegen konumunda kabul edilmiştir.

((... Bu sınır o dönemin evren modeline göre yapılan bir açıklamadır. Güneşe en uzak olan Neptün madde evrenin sınırı olarak kabul ediliyordu. Bu sınırın ötesinde boşluk vardı ve boşluğun içini de ağırlığı ve hacmi olmayan esir/görünmeyen duman kaplıyordu. Arş ise madde ve esir arasındaki sınır olarak kabul ediliyordu... İbn Arabî tüm tanımlamalarda kendi çağının evren modelini kullanmıştır fakat onun asıl anlatmak istediği varlığın zât mertebesinde ef'al (madde) âlemine kadar nasıl tecelli ettiği. Bu düşüncesini de aşağıdaki paragrafında özetlemiştir.)))

İnsan-ı Kâmil algılanan ve algılanamayan tüm esmânın anlamlarını varlığında cem etmiştir (kapsamıştır/tüm farklılıkları tek öz olarak algılamaktadır).

* * *

5-) ErRahmanu alel Arşisteva;

Rahman, Arş'a istiva etti.

Evrenin madde olarak yüksekliğinin/sınırının sonu var mıdır? Şu andaki bilime göre yoktur. Fakat yukarıdaki âyet —Arş diye bir şeyden bahsediyor ve sûfî müfessirlerin (Kur'an'ı ilimlerle yorumlayanların) çoğunluğu... Arş'ı madde evrenin en uç noktası (müntehâsı) olarak tanımlıyor. Arş kavramını günümüzün anlayışına göre kısaca şöyle tanımlayabiliriz:

Allah'ın sınırsız esmâsının beş duyumuz tarafından dört boyutlu (en-boy-derinlik + zaman) olarak algılanmasına madde evren diyoruz. Madde evren algılamasının bittiği sınıra da Arş diyoruz. Bu boyutun üstü çokluğun olmadığı sırf ilim/mânâ boyutudur.

((... İdris Fass'ı genellikle mekân ve boyut yüceliğine ayrılmıştır. Mekân ve boyut kavramlarının —sınırlarını ve —sınırsızlıklarını anlatan yazıyı Ahmed Hulusi'den alıntı olarak kalıcı bir bilgi yapılanması amacıyla veriyoruz...))

* * *

ARŞ

Soyut bir kavramdır!

—Arş dendiği zaman genelde göklerin ötesinde, gökleri ve dünyaları kapsamına alan bir kat düşünülür. Sanki ötelerde bir yerde bir yüce kat var, o bu dünyaları kuşatmış, Rab da onun üstüne oturmuş aşağıdakileri oradan gözlüyor ve yönetiyor!!!

—Kürsî ismiyle işaret edilen yapı, —galaksidir!

—Arş ise, melekût ile ceberût âlemi arasındaki muhayyel sınırdır!

Arş, soyut olan sırf mânâ ile çokluk arasındaki sınırdır.

İlimde vahdetin kesrete dönüştüğü sınırdır! Yâni ilmi ilâhi ile Esmâ ve Ef'al boyutu arasındaki sınır!

İlmin zuhûr mahallidir!

Milyarlarla galaksiyi ilminde barındıran yapının ilim boyutudur.

Milyarlarla galaksiyi ilminde barındıran, kapsamına alan yapının bilinç yâni dinî tâbirle ilim boyutu, tasavvufî deyimiyile Esmâ âlemi o günde —Arş kelimesi ile izah ediliyor!

400 MİLYAR GÜNEŞİN YER ALDIĞI SAMANYOLU GALAKSİSİ, ARŞ'IN İÇİNDE, ÇÖLE ATILMIŞ BİR YÜZÜK HALKASI GİBİDİR!

Güneş sistemi, içinde bulunduğumuz Galaksi`de bir hiç mesabesindedir!.

Son tespitlere, verilere göre; Samanyolu adını verdiğimiz Galaksi`de 400 milyar güneş var... —İNSAN ve SİRLARI isimli Kitabı yazdığım zamanki -1984-, verilere göre, Samanyolu`nda 100 milyar yıldızın tespiti yapılmıştı. Şu anda (sene 1994), aldığımız verilere göre Samanyolu`nda 400 milyar güneşin var olduğu tespit edilmiş.

Bir açıklamasında Rasûlu Ekrem şöyle diyor:

—Dünyanız ve yedi kat semâ, Kürsi`nin içinde çöle atılmış bir yüzük halkası kadardır.

Kürsi de Arş`ın içinde gene çöle atılmış bir yüzük halkası gibidir. diyor...

Burada bahsedilen, —Kürsî kelimesi ile ifade edilen saha, yapı, bizim Galaksi dediğimiz ve Samanyolu ismiyle tanımladığımız yapıdır; bizim tespitlerimize göre. Yani, 400 milyar güneşten, yani yıldızdan oluşan bir sistem...

Eğer gerçekten, şöyle bir hafsalamızı genişletip de biraz düşünersek, o 400 milyar güneşin içinde bizim güneş, çöldeki bir yüzük halkasından başka bir şey değildir.

Ayrıca bu 400 milyar güneş benzerinin meydana getirdiği Galaksi gibi; şu andaki tespitlere göre milyarlarla Galaksi var!. 400 milyar güneşten oluşan Samanyolu Galaksisi gibi... Milyarlarla galaksi var evrende!.

İş bu kadarla da bitmiyor!.

Bu yıldızların, galaksilerin her birinde bizim algılayamadığımız dalgalı boyutlarında ve onun da altındaki kuantsal boyutta sonsuz sayıda âlem ve canlı-bilinçli varlık türü mevcut!.

Ve eğer anlayabilirsek, o milyarlarla galaksinin içinde bizim Samanyolu dediğimiz 400 milyarlık galaksi, çöldeki bir yüzük halkası gibidir...

Nitekim bu konuda Hz. Rasûlullah Aleyhisselâm şöyle buyuruyor:

-Fesubhanallah! Semâ gıcırıyor! Secde edilmedik bir karış yer yok semâda!

Elbette bu —semâ tanımlamasıyla —göze hitâbeden yapıyı değil; —berzah denilen, —âhiret denilen evrendeki dalgalı boyutu anlayacağız..

İşte bu milyarlarla galaksiyi ilminde barındıran, kapsamına alan yapının bilinç yani dinî tâbirle —İlim Boyutu, tasavvufî deyimiyile —Esmâ Âlemi o günde —Arş kelimesi ile izah ediliyor!.

ARŞ, MEKÂNSAL DEĞİL; BOYUTSALDIR!

Arş, mekânsal değil boyutsaldır!

Yani belirli bir mekânda ve mesafede değil; her birimin, birimiyetinden özüne doğru gidişte yer alan bir boyuttadır —ARŞ! Yani boyutsal derinliktedir Arş, mekânsal değil! Arş ise evreni ihâta eden, ancak zaman ve mekân kavramı dışında olan boyutsal bir kavramdır.

DÜŞÜNCENİN, İLMİN, BİLİNCİN EYLEME DÖNÜŞ SINIRI!

ARŞ, mekânsal maddesel bir kavram değildir. Arş, bir sınırdır.

Eylemin-fiilin-oluşumların başladığı; düşüncenin, bilinci, ilmin veya başka bir ifadeyle somutun soyuta döndüğü mücerretin müşahhas a döndüğü sınır ARŞ'tır. Arş'la ifade edilebilmiştir..

Yani Arş mekânsal bir kavram değildir!

Evrenin başı veya sonu noktası gibi mekânsal bir kavramı anlatmaz.

İlmin, bilincin, fiile eyleme dönüş sınırıdır.

—Rahman Arş'ın üstündedir âyetiyle işaret edilen anlam, Rahman ismiyle Allah'ın Rahmaniyyet mertebesine işaret edilir.

Rahmaniyet mertebesi, Allah'ın bütün isimlerinin içine alındığı esmâ mertebesinin toplu adıdır. Yani varlığın aslı üzerinde Allah'ın ilmi ve kendisindeki esmâsının özellikleri hâkimdir ve tasarrufluk meydana getirir anlamındadır bu ifade..

İlmin, fiillere dönüş sınırı olarak konan —ARŞ isminin kapsamı altındaki herşey, Allah isimlerinden bir terkinin mânâsını ortaya koyan sonsuz-sınırsız varlıkları kapsamına alır.

SAYISIZ OLUŞUMLAR BOYUTUNUN TEKİL DÜŞÜNSEL BOYUTLA KESİŞME

NOKTASI

Evrenin orijininde de bir bilinç boyutu, bilinç safhası, mânâların oluştuğu bir ANA SAFHA vardır.. bir de bu mânâların eyleme dönüştüğü Kudret ya da enerji adını verdiğimiz noktadan başlayan oluşumlar safhası vardır.

Tasavvufta —ef'al boyutu —efal âlemi denen, bizim bugünkü dille —sayısız oluşumlar boyutu adını vereceğimiz algılanabilir veya algılanamayan çokluk kavramlarının geçerli olduğu safhanın tekil düşünsel boyutla kesişme noktası, Din'de ARŞ diye anlatılır.

ALLAH'IN ARŞ'I İSTIVASI

Kesret âleminin O'nun ilmiyle meydana gelmesi ve ezelden ebede bunun böylece devam etmesidir.

—ARŞ'IN ALTI

—Arş'ın Altı, ef'âl boyutunu kapsayan alandır!

Arş'ın boyutsal altı için bir diğer tanımlama ile —Kâinat ya da —Evrendiyebiliriz!

Ama mutlak mânâsıyla —Evren! Yoksa, bugün dünya üzerinde konuşulagelen —evren yâni —insanın evreni değil!

—ARŞ'IN ALTINA TENEZZÜLÜ

İlâhi isimlerin mânâlarının kuvveden fiile çıkması; mânâdan birimselliğe, çokluğa dönüşmesi —Arş'ın altına tenezzülü diye anlatılır.

—ARŞIN ÜSTÜ

—Arş'ın Üstü, —İlmi ilâhi"dir!

İsimler yâni ALLAH'ın ilminde bulunduğu özellikler âlemidir!

Tamamiyle mücerred (soyut) âlem olan CEBERÛT BOYUTUDUR!

ARŞ'A YÜKSELME

Arş'a yükselme, maddesel bir biçimde değil; "Mirâc"ın nihayetinde oluşmuş olan boyutsal bir sıçrama ile ulaşılan kavramdır

Arş'a âfaki yoldan-galaksileri aşmak suretiyle değil; enfüsi yoldan—kişinin kendi zât boyutuna yönelmesi şekliyle ulaşılan bir husustur!

Bizim üstümüzde altıncı kat yer, üstünde beşinci yer ve Ay'a kadar birinci kat yer vardır.

Esasen bu anlatım, bizim atmosfer tabakalarını tanımlamaktadır.

ARŞ'IN FEVKİ... LİLLÂHİL VÂHİD"İL KAHHAR!

ARŞ'IN ALTI da, efal âlemidir. Sidre-i Munteha'dan başlayıp alabildiğine giden ef'al âlemidir; —Hayâli Kebirdir!

Onun içine meleği de girer, insanı da girer cinni de girer, İnsanı Kâmilî de girer.

Tüm âsar hep bu hayâl içindedir.

Hayâlin dışı dersen, ARŞ'ın fevki, —Lillahil Vâhid'il Kahhar!

RAHMAN VE RABB"BIN "ARŞ" ÜZERİNDE YER ALMASI

—Rahman ve Rabb'ın —Arş üzerinde yer alması demek, o varlığın zâtî vasıflarla ve esmâ-i ilâhî'nin mânâlarıyla kâim ve mevcut olması, tasarrufunun her an ilmi ilâhî doğrultusunda Rabb'ın elinde olması demektir!

—Ef'âl âlemi diye bilinen fiiller âlemi yani kesret âlemi, tümüyle —melekût diye bahsedilen âlemidir. Bunun bir üst ya da alt boyutu olarak tanımlayacağımız, esmâ âlemi yani Allah'ın isimleri boyutu ise sırf mânâdan ibarettir ki

—Rab Arş'ın üzerindedir ya da —Rahman Arş'ın üstündedir gibi tanımlamalar ile hep, melekût âleminin içine giren her şeyin, ilâhî isimlerin tasarrufu ile mevcudiyet ve

devamlarına işaret olunur!

RAHMAN'IN ARŞ ÜZERİNE İSTİVA ETMESİ

ARŞ-I RAHMAN, —Rahman Arş'ın üzerine istiva etti —dendiği zaman; ARŞ'ın üstü esmâ mertebesidir; Rahmani vasıflardır; Esmâ'dır..

<http://www.allahvesistemi.org/ahmedhulusidekavramlar/kavramlar/ars/index.htm ...>))) * *

88. Ve la ted`u meAllahi ilahen ahar\* la ilahe illâ HU\* küllü şey`in halikün illâ vecheHU, leHUI hükmü ve ileyhi türceun;

Allah ile beraber diğer bir ilah (ikinci bir varlık) çağırma (isimlendirme) !.. O'ndan başka ilah (vücut) yoktur... Her şey haliktir (yoktur, ölüdür), ancak O'nun vechi müstesna... Hüküm O'nundur... O'na rücu' ettiriliyorsunuz. (Kasas, 28/88)

Bu ayet Hak için bir yücelik bildirmektedir.

—Her şey (hâliktir) yaratılmıştır ve yokluğa gidicidir ifadesi sıfat, esmâ ve ef'al boyutunu kapsamaktadır. Fakat buradaki —yaratılmıştır, yokluğa gidicidir hükmü; sıfat, esmâ ve ef'al boyutunun zât'a ait olduğunu, zâtın üç farklı gölgesi ve mânâları olduğunu belirtmektedir.

Hak'ın katında yaratılmışlık ancak şuna benzer. Bir insan üç ayrı ışık kaynağının önünde dursa üç ayrı gölgesi oluşur. Gölgeler insana göre sonradan olmuştur fakat kendilerine ait bir varlıkları yoktur, hatta gölge dahi değildir.

((... Âyetin nâzil olduğu dönemde çok tanrılı/ilahlı inanca sahip olan insanlar için sadece bir tane tanrı/ilah olduğunu kabul etmek çok zor idi. Akıllarına çok saçma geliyordu. Resulullah a.s.'ın tebliğiyle o insanların çoğunluğu tek tanrı/ilah inancını kabul etmiştir.

Bu kabulden sonra âyetin bir

boyut daha üst anlamını da kabul etmek gerekiyordu. Tek tanrının/ilahın aslında tanrı olmadığını... Allah'ın ahad olduğunu... Ahadiyetin ne demek olduğunu da anlamak gerekiyordu.

Bu aşama en zor olanıydı. Ve bu engeli aşabilecek insanların sayısını Resulullah a.s. binde bir, on binde bir, yüz binde bir gibi sembolik ifadelerle belirtmiştir.

Bu aşamadan sonra ilah/tanrı yerine —varlık kavramı kullanılmaktadır. Tek tanrı (tek Allah) inancına kadar yükselip de orada kalanlar —varlığı... —Allah'ın varlığı (+)

—Allah'dan başka varlıklar olarak ikiye, üçe, beşe ve daha fazlaya taksim ederler.

Resulullah a.s. bu bilinç seviyesini dışlamamış ve —cennetin en alt tabakası olarak onları da kendisine komşu seçmiştir.

Günümüz insanı için çok ilah/tanrı olması fikri artık çok basit gelmektedir. Üzerinde durulacak bir konu dahi değildir. Fakat —varlık problemi olarak insanlık hâlâ Nuh, İdris a.s. dönemini yaşamamaktadır. Değişen bir şey yoktur. Bu dönemde âyetin —varlık problemine yönelik derinliğini gündeme getirmek zorundayız. Fakat —her doğru her yerde söylenmez düsturunu da unutmadan...

Her doğruyu biraz mecâzî ifadelerle infial yaratmayacak (fikir kargaşası) şekilde söylemekle de doğrular aynı zamanda gizlenmemiş olur. Varlığın —zât/sıfat/esmâ/ef'al olarak anlatımı hem konuyu doğru olarak —söylemek içindir hem de —infial yaratmamak içindir. ...)))

Bu esaslara dikkat ederek tekrar konuya dönersek...

Hak'ın zâtı'na göre Esmâ, Sıfat ve Ef'al gölge hükmündedir... Yaratılmış olması, sonradan olması bu anlamdadır.

O'nun vechi olan zât'ının —yaratılmamış olması ve yok olmaması kendi gölgesi, kendi vehmi ve kendi sanal varlıkları olan Esmâ, Sıfat ve Ef'al —vechinin sınırsız oluş ve yok oluş özelliklerine göredir.

Bir bilinç (insan, cin, melek veya herhangi bir boyutun bireyi) kendi varlığının hakikatini sağlam bilgi ile anlar ve Hak'dan gayrı varlığa sahip olmadığı şuuruna ererse —O'na

dönmüşlerden olur. Yani —ben de ayrıca var'ım vehminden kurtulur. Bilgi/ilim/irfan olarak —zâtî boyuta yükselmiş olur.

İdris as'ın ... 57-) Ve refa`nahu mekanen aliyya; / Ve biz onu Aliy Mekan'a (Mele-i A'la, yakınlık makamı) ref'ettik. (Meryem 19/57) âyetiyle anlatılan—yükselişi de bu anlamdadır.

Resuller, Nebîler, Âlimler/bilgeler kendi yükselişlerini örneklerle anlatıyorlar. Onların kendi —hususî hallerini anlatmalarının amacı kendilerinin ne kadar üstün olduklarının reklam etmek için değildir. bizim onlara hayran olup, övgüler düzmemizi de istemiyorlar. Anlatımlarının tek amaçları, bizlerde de mevcut olan aynı potansiyeli fark etmemizdir. Onlarla aynı derecede —hakkal yakın ilme sahip olamasak da en azından —ilmel yakın/teorik olarak kendilerimizin de —potansiyel değerini anlamış oluruz.

* * *

23.Ve Lillahi ğaybûs Semavati vel Ardı ve ileyHî yurceul emru küllühu fa`budHU ve tevekkel aleyHî, ve ma Rabbûke Bi ğafilin amma ta`melun;

Semavat'ın ve Arz'ın gaybı (ilmi herşeyi kapsamış) Allah'a aittir... Emr bütününü O'na döndürülür... O halde O'na kulluk/ibadet et ve O'na tevekkül et... Rabbin, yapmakta olduklarınızdan (Bi-) gafil değildir (Hûd, 11/23)

Her varlık boyutu bir gölgedir. Ve güneş tam tepede iken nasıl ki gölge —yok olursa... Arz (ef'al âlemi/maddi boyut) ve semâvat (esmâ âlemi/varlığın Allah ilmindeki sanallığı) da gerçek bilgi doğunca Allah'a dönmüş olur. Varlık, —yoka eşit değeriyle zâten doğal olarak abdiyet ve teslimiyet halindedir. Varlık Allah'ın Rububiyetinden (isimlerinin gölgelerinden) oluştuğu için, varlığın fiili aslında Hak'ın fiilidir. Bu nedenle Hak kendi isimlerinin gölgelerinin yaptıklarını —kendi fiili olarak bilmektedir.

* * *

63. Emmen yehdiykûm fiy zulûmatil berri vel bahri ve men yursilürriyaha büşren beyne yedey rahmetiHî, eilahun meAllah teaellahu amma yüşrikûn;

Yoksa kara'nın ve deniz'in zulumatları içinde size hidayet eden (doğru yolu hep gösteren) ve Rahmetinin önünde müjdeciler olarak rüzgarları irsal eden mi (hayırlı) ?... Allah yanısıra bir ilah mı?... Allah, onların ortak koştuklarından yücedir-a'li'dir (Neml, 27/63)

Eğer ki Allah sisteminde kendi varlığını ayrı, kullarının varlığını ayrı tutsaydı...

Kendisi —gerçek ilah/varlık olur, kulları da —geçici ilah/varlık olurdu. Geçici varlıklar —gerçek varlığın varlığına, —geçici varlık olarak —ortak olmuş olurlardı.

Fakat Allah'ın sistemi böyle —parçalı/yamalıklı değildir... Ahad'dır, parçasız ve yamalıksızdır.

Dünya ve ahiret yaşamının sonsuz olasılıkları (karanlıkları) içinde en emin yol ikiliğin değil tekliğin yoludur. Allah Rahmeti gereği kullarına ayrı varlık vermemiştir. Bu bilgi/ilim tohumlarını da Risalet, Nübüvvet ve Velâyet rüzgârlarıyla savurarak zihinlerimize ekmekte ve aşılamaktadır.

Bu nimet karşısında Allah yanı sıra kendimize varlık/ilahlık vermek hayırlı bir düşünce değildir.

* * *

Her insanda potansiyel olarak, —gizli hazine olarak en yüce makam olan zâtî boyut vardır. Fakat, hazinenin mühürünün kırılıp da açığa çıkarılması ve değerlendirilmesi gerekmektedir.

Toprağa gömülü bir hazine mirasıyla doğan... kendi hazinesinden hiç haberi olmadan... kendi hazinesini aramadan-bulmadan-kullanmadan ölüp giden... —hazinesiz hükmü ile ölür ve —hazinesiz hükmü ile dirilir.

İnsan esmâlardan oluşmuş bir varlıktır ve —zât esmâ içinde gömülü bir —bilgi

hazinesidir. Bu bilginin bu dünya yaşamında fark edilmesi gerekmektedir. Bu dünyada kendi hazinesi olan —zât bilgi hakikatini fark edemeyen sonsuz yaşamda da —hazinesini ebedî fark edemeyen esmâ terkibi olarak kalacaktır.

Ve refa`nahu mekanen aliyya; / Ve biz onu Aliy Mekan'a (Mele-i A'la, yakınlık makamı) ref'ettik... (Meryem, 19/57) âyeti ile Hak her kuluna kendi yükselişini sağlaması için bir ip ucu vermektedir.

* * *

30-) Ve iz kale Rabbüke lilMelaiketi inniy ca'ılün fiyl' Ardı halifeten, kalu etec`alü fiyha men yüfsidü fiyha ve yesfiküddima'e, ve nahnü nüsebbihu BihamdiKE ve nükaddisü leKE, kale inniy a`lemü ma la ta`lemun;

Hatırla ki Rabbin melaik'e'ye: —Muhakkak ki BEN Arz'da bir HALİYFE meydana getireceğim, dediği vakit, onlar da —orada fesad eden ve kan döken kimseyi mi (halife) kılacaksın, BİZ (Bi-) hamdinle (B sırrıyla, senin Hamdin olarak) tesbih ve seni takdis edip dururken, dediler... (Allah da buyurdu): —BEN sizin bilemeyeceğiniz şeyleri bilirim. (Bakara, 2/30)

Hilâfet, bir mertebedir. Yükselinmesi gereken ve yükselinmesi için de özel şartları olan bir mertebedir.

Özde Hak'ın sadece bazı esmâlarını fark edip sınırlı olarak kalmanın ismi; —melekiyet, ya da —şeytâniyettir. Hak'ın sınırsız mertebe ve isimlerini özde toplayıp/fark edip bilgisini bilgi olarak, fiilini fiil olarak yaşamının ismi de —insaniyettir.

İnsanın toplayıcı (cem edici) özelliği onu —hilafet rütbesine yükseltmiştir.

Melekiyyet halindeki bilinçler kendilerini oluşturan kısmî esmâyı tümel zannetmekte ve tüm isimlerin hakkını vererek (Hamdi ile tesbih ederek) kulluk ettiklerini zannetmektedirler.

İnsan da kendini oluşturan tümel esmâyı her yönüyle yaşayarak zâtın tam tecellisi/gölgesi/halifesi sıfatını almıştır. Hilafet bu durumda aslî olarak Hak'ın sıfatıdır ve insan o sıfata yükselince —halife sayılır.

* * *

75. Kale ya ibliysü ma meneake en tescüde lima halaktü Bi yedeyye, estekberte em künte minel aliyn;

(Allah) buyurdu: —Ey İblis (benliği ile perdeli) !... (Bi-) İki Elim (Celal ve Cemal sıfatlarım) ile yarattığıma (zati tecellime mazhar kıldığıma, vahidiyyet zuhuruna) secde etmene ne mani oldu?... Büyüklendin mi, yoksa Alun'dan (Adem'e secdesi sözkonusu olmayan ondan yüceler'den) mı oldun?. (Sâd, 38/75)

Melekler iki kısım olarak mevcûttur. Bir kısmı Âdem'in yaratılışını (varlık boyutunu) algılayanlardır ve —secde emri bu kısmını kapsar. Diğer kısmı ise —melâike-i âlî/üstün-yüce meleklerdir ki Hak'ın zâtında kendi varlıklarının ve Âdem'in varlığının dahi farkında değillerdir. —Secde emri onları kapsamaz.

Secde emri bir tanrıya tapınır gibi yere kapaklanmak değil, bir şeyin daha faziletli olduğunu kabul etmektir.

Bu âyette İblis'in secde etmemesi yüce meleklerle benzetilmektedir.

Yüce meleklerin özelliği en anlaşılır hâliyle —Allah'a secde ettiğinde, secdesinin tapınma simgesi olmadığını bilen —İnsan-ı Kâmilde tecellî etmektedir.

Bu bilinçle —secdeye varmak hiçbir şeye secde etmemektir. Hattâ kendisinin gerçek olmayan esmâ terkibi olduğunu bilerek secdesinin —kendine secde eden zâtın gölge görüntüsü olduğunu fark etmektir.

Hak'ın zâtı —bölünmeyen, parçalanmayandır. İçinde ve dışında çokluk olmayandır. Hak kendi zâtını seyretmek dilediğinde sayı-sınır gibi özelliklerden münezzeh olan zâtı sayısız ve sınırsız —mânâlar/anlamlar olur. Ve bu boyuta —esmâ âlemi denir.

Hak'a —sayı-sınır izafe edilmediğinde (verilmediğinde) zât denir.

Zât; —sayısız-sınırsız isimler/mânâlar/anlamlar olduğunda —esmâ/isimler (sırf bilgi/sonsuz bilgi) denir.

Esmâ/isimler; birimler ve bireyler olarak —sûret yani en-boy-derinlik olarak zâhir olunca ef'al (zâhiri oluşlar/fenomenler) denir ki madde/cisim/enerji/zaman ismini alır.

Bu değişime, Hak'ın teklikten (vahdetten)... çokluğa (kesrete)... tenezzülü (boyut değiştirmesi) denir. Hak'ın bu dört mertebesi aynı anda —dört tane mertebe/boyut değildir. Her an var olan tek boyuttur ki o da zât mertebesidir.

Bu bilgiyi şu misalle anlatabiliriz:

Buhar; gözle görülmeyen, rengi, şekli olmayan lâtif (şeffaf/saydam) varlıktır. Bir alt ısı ortamında —bulut olur. Bulut bâtın/öz itibarıyla buhardır. Fakat —buhar öz olarak ayrıca bulutun içinde değildir artık. Buharlık yok olmuş bulutluk var olmuştur.

Bulut; bir alt ısı ortamında —su/yağmur olur. Su; bâtın/öz olarak hâlâ buhardır ve buluttur. Fakat su'yun varlığından başka buhar ve bulut diye bir şey de —yoktur artık.

Buharlık ve bulutluk yok olmuş su'luk var olmuştur.

Su; bir alt ısı ortamında —buz olur. Buz bâtın/öz olarak hâlâ buhar, bulut ve sudur. Fakat buzun varlığından başka hiçbir ortam ve boyutta —buhar-bulut-su yoktur.

Buz; sayısız ve sınırsız sûretlerle çokluk olarak görünmededir artık. Buhar kendi tekliğini buz çokluğu olarak deneyimlemektedir...

Buhar yok olmadan, artmadan, eksilmeden, çoğalmadan, kendi tekliğini bölüp parçalamadan —buzlar olarak tecellî etmiştir.

Buz şekil olarak buzdur... şekil buhar değildir... fakat buz şekli ile birlikte hakikat/öz olarak her zaman buhar hükmündedir.

Buhar hiçbir zaman buz ile ittihad etmemiştir (yan yana ya da iç içe ikili olmamıştır).

Buhar hiçbir zaman buza hulûl etmemiştir (buzun içine girmemiştir).

İnsan da şekil olarak insandır... insanın şekli zâtın şekli değildir... fakat insan şeklinin hakikati/özü her zaman zât hükmündedir.

Evren her zaman sınır-sayı-şekil veren bir boyuttur. Evren bu boyutuyla

—sonradandır/hâdistir/yaratılmıştır. Evren hakikati itibarıyla hiçbir zaman var olmamıştır, yaratılmamıştır, sonradan olmamıştır. Zâtın sınır-sayı-şekil olarak tecellî eden ilmi hükmündedir.

Ebû sâid-i Harrâz, — Hak'ı zıtları cem etmekle bildim diyerek buhar örneğini bir cümle ile anlatmıştır.

* * *

Zâhir (görünen)... Bâtın (görünmeyen)... Evvel (ilk)... Âhir (son)... bir birlerine zıt anlamlardır fakat aynı hakikatin farklı özellikleri olmak yönüyle de birbirinin —aynısıdır.

Hak zâhir olunca kendi bâtınına göre zâhir olur. Hak bâtın olunca kendi zâhirine göre bâtın olur. Kendisinden başka varlık yok ki ona göre zâhir ya da bâtın olsun!.. evvel ya da âhir olsun!..

Hak; Ebû sâid-i Harraz olarak zâhir olunca... Harraz'ın bâtınına Hak dersin. Ve her tecellîyi bu örneğe göre kıyaslayın...

Celîl-Cemîl ve Hâdî-Mudîl ve Dârr-Nâf' ve Muhyî-Mümîl ancak O'dur.

Esmâsı (isimleri) bir birine zıt olan ikili gruplar halindedir. Fakat sınırsız esmâsının tümünü Allah ismi ile ifade ediyoruz... Allah isminin sınırsız zıtlar halinde (ışık/karanlık), (hayat/ölüm), (güzel/çirkin), (doğrultucu/yanıltıcı) gibi ... gölgeleri/yansımaları/tecellileri vardır.

Bâtın'ı —ben dediği zaman Zâhir'i —hayır der.

Zâhir'i —ben dediği zaman Bâtın'ı —hayır der.

Yâni, buhar —var iken su —yoktur. Su —var iken —buhar yoktur.

Hem zâhir halde hem de bâtin halde iken —hayırı duyan/algılayan —sem’i olan yine tek hakikat —Odur...

* * *

İnsanın içinden harfsiz-sessiz bir hitap; —Karşındakine tokat at diye seslense... kendi içindeki hissi duyan yine aynıdır. İçindeki sese uyup da karşındakine tokat atana ceza lâzım gelir. Fakat sesini tokada çevirmez ve hareketsiz kalır o duygusunu bastırırsa... öyle bir şeyi düşünmekten dolayı cezâ almaz, günaha girmez...

* * *

Her zaman asıl ve öz olan —bir/vahiddir. İki; bir’i iki kez saymak ve iki kez var saymaktır. İki dediğimiz zaman —iki diye bir şey —var etmiş olmayız, sadece —biri —iki olarak tahayyül ederiz. Hak’ın —kesreti bu misalde olduğu gibi yaratır.

Allah ismi aynı —bir sayısı gibidir. Diğer isimler Allah isminin farklı özelliklerle düşünülmesidir. İnsanı oluşturan sayısız isimlerin hepsi de Allah isminde buluşup aynı değere döner.

* * *

Hâlık (yaratıcı) ve mahluk (yaratılmış) arasındaki anılık ve ayrılık şöyledir.

Hak —ahaddır, tek’dır. Hak kendi zâtında —esmâ âlemini var kabul ettiğinde... bu varsayımı olan —esmâya —mahluk yani yaratılmış deriz. Hak’ın —Yaratıcı sıfatı —esmâya göredir.

Esmâ âlemi her an —yaratılmış, Hak her an —yaratıcı hükmündedir. Esmâ’nın varsayımsal bir yaratık olduğu fark edilirse... Hâlık (yatan) ve mahluk (yaratılan) ayrılığı hakkındaki değer yargıları da değişecektir.

((...HEME OST: Hepsi/herşey O’dur.

HEME EZ OST: Herşey O’ndandır.

Bu iki deyim Farsça olarak şöhret bulmuştur.

Heme ost; var olarak algılanan her şey O’dur. Parça parça görünen varlık O’ndan birer cüzdür (parçadır)... anlamları yüklenerek —varlığın tümü O’nu oluşturur sonucuyla kabul edilmiştir.

Batı mistisizminde —Spinoza ekolünde; bir zamanlar bütün bir kütle olan tanrının sonsuz parçalara ayrılarak evreni oluşturduğuna inanılır. Evrendeki parçaları bir bütün olarak düşünmenin de tanrıyı

bulmak olduğuna inanılır. Tanrı her şeydir ve her şey tanrıdır düşüncesini —panteizm terimi ile ifade edebiliriz. Heme ost/her şey O’dur deyimini —panteizm ile eş anlamlı hale getirilerek —vahdet-i vücud felsefesi olarak İbn Arabî’ye maledilmeye çalışılmıştır. Fakat İbn Arabî’nin tasavvufi anlayışının temelini —tanrıyı reddetmek ve —Allahdan gayrı/başka varlık görmemek oluşturur. Bu düşüncüyü de —Lâ mevcûde illâ Hû/O’ndan başka yok...ancak O cümlesi özetlemektedir.

İbn Arabî; panteist değildir ve her şey tanrıdır diye bir bilgi de oluşturmamıştır.

Heme ez ost; Allah her şeyi yoktan var etmiştir. Zamanla da, madde Allah’ın gücüyle geçici olarak yaratılmıştır... düşüncesi tarzında genel geçer anlam kazanmıştır. Kur’an’a ve sünnete daha uygun olduğu da kabul edilmiştir.

Bu düşüncenin kabulü Resûlullah a.s.’ın —Allah atalarınızın inandığı gibi bir tanrı değildir mesajını örtmek olur. Ve tekrar —Allah ismi ile açıklanan hakikati eski Arap ilahına/tanrısına dönüştürür. Ve günümüze kadar da bu şekilde gelmiştir.

Heme ost/her şey O’dur tezini; Allah’ın esmâ âlemi olarak düşünürsek... Esmâ âlemine de Allah’ın ilminde/hayalinde mevcut mânâlar bütünü dersek —panteist felsefeye kapılmadan Hak’ı daha iyi anlamış oluruz.

Heme ez ost/her şey O’ndandır tezini; varlık Allah’ın isimlerinin gölgeleridir/tecellileridir

şeklinde yorumlarsak —tanrı ve tanrı yaratıkları ayırımına düşmeden Hak'ı daha iyi anlamış oluruz.

Nakşibendî büyüklerinden Ubeydullah Ahrar, tasavvufun başlangıç aşamasında —heme ez ost/her şey O'ndandır düşüncesini tavsiye etmiştir. Sûfînin ilimlerde derinleştikçe zâten —heme ost/her şey O'dur düşüncesindeki —ahadiyet hakikatini kendiliğinden idrak edeceğini de belirtmiştir. ...)))

* * *

İshâk bölümünde teferruatıyla bahsedeceğimiz —Hz. İbrâhim'in oğlunu kurban etmesi rüyasına bu bölümde kısaca değinerek geçeceğiz...

Yeryüzünde tek tek bireyler halinde algılanan bütün insanlar hakikatte —Allah isminde gizli sınırsız anlamların tecellilerinden başka bir şey değildir.

Her insan tecellisi farklı görünümlemlerle ve farklı isimlerle ve farklı huylarla birbirinden ayırt edilir.

Hz. İbrahim gibi bir —Kâmil tecellî rüyasında kendi oğlunu kurban ettiğini görür. Ve bu rüyasını da oğluna anlatır. Oğlu İshâk (bazı kaynaklarda İsmâil olarak geçer) da Allah'ın emrini yerine getir diyerek babasına teslim olur. Bu teslimiyet karşısında Allah semâdan bir koç indirerek oğul yerine onu kurban ettirir.

Baba hakikatte —nefs-i vahidedir yani erkek ve dişi tüm insanların tamamını ifade eden bir kavramdır.

Orta doğu İsrâil geleneğinde tümel kavramlar daha güçlü algılanan erkeksi (eril) kelimelerden oluşturulmuştur. Arap dilinde de benzer özellik vardır. İnsanların tamamını ifade eden baba kelimesi —tümel insanlığın cinsiyetiyle ilgili değildir.

Hz. İbrahim'in rüyasında gördüğü kendi bedeni insanlığın tümel gerçeğidir. Görmüş olduğu çocuğu ise tümel insan gerçeğinin nefsidir/ruhudur.

Rüya âleminde/esmâ boyutunda —kendisi ve çocuğu şeklindeki iki ayrı sembol ona bir yanılgıyı haber veren çeşitli uyarı niteliğindedir. Bunlardan bir kaç şöyledir;

Beden ve ruhun... Zâtın ve esmânın... Aklın ve imanının... Hak'ın ve tecellisinin... kısaca, varlığın iki ayrı varlık olmadığını öğretir.

Babanın oğlu kurban etmesi; tümel varlığın ikinci bir varlık zannını yok etmesidir.

Rüyanın sembolizmi ve dünya suretlerindeki izdüşümleri arasındaki ilgi bu şekilde kurulur. Allah bir insanı denemek amacıyla kendi oğlunu kesmesi emrini vermez. Tarihte ruhsal hastalıkları nedeniyle Tevrat ve Kur'an sembolizmini gerçek zannedenler kitap sayfalarındaki bu mecâzi anlatımı —kopyalamış ve arızalı beyin sayfalarına yapıştırmıştır... kopyala yapıştır işlemleri sonucunda aynı rüyayı görmüşler ve korkunç fiiller işlemeye kalkışmışlardır.

* * *

Âdem ve Havva tek hakikatin iki farklı özellikte tecellisidir.

1-) Ya eyyühen Nasutteku Rabbekümülleziy halekaküm min nefsin vahıdetin ve haleka minha zevceha ve besse minhüma ricalen kesiyrân ve nisaen, vettekullahelleziy tesaelune Bihi vel erham* innAllahe kâne aleyküm Rakıyba;

Ey insanlar!... Sizi nefs-i vahide'den (bir tek nefs'ten; tek bir öz'den; kozmik bilinçten) halkeden ve ondan da kendi eşini halkeden ve o ikisinden bir çok rical (erkekler) ve nisa (kadınlar) üretilip (böylece) yayan Rabbinizden ittika edin... Ve (ancak) O'nunla (B sırrı?) birbirinizden istemekte olduğunuz Allah'dan ve RAHMLer'den (yakınlardan) de ittika edin (haklarını dikkate alın; o tarafla alakanızı sıkı tutun)... Muhakkak ki Allah üzerinizde Rakıyb (kontrolünde tutan)'dir. (Nisâ, 4/1)

Önce Âdem'in yaratılması âdem'in kaburga kemiğinden de kadının (Havvâ'nın) yaratılması eski İsrâiliyat hikâyelerindendir ve gerçeğe uygun değildir.

Âdem ve Havvâ birbirinden çıkmış değildir, tek olan varlığın iki farklı tecellileridir.

* * *

Bu âlemdeki çeşitlilik, farklılık, zıtlık, artışlar (doğuşlar) ve yok oluşlar(ölümler) nedir ve nedendir?

Her insan kendi akli ile bunları çözmeye çalışır. Akıl, gözü ve muhakeme merkezini / beynin yargı gücünü yanıltan —vehimin etkisi altındadır.

Vehim; varı yok, yoku var, teki çok, çoku tek zannettiren bir kuvvedir/duygudur/histir. İnsan akıl ve vehim hisleriyle birlikte yaratıldığı için âlem hakkında yüzde yüz isabetli bilgiler elde edemez.

Resuller, Nebîler ve Velîler de akıl ve vehimle birlikte yaratılmıştır. Fakat onların vehmi akla hizmet eden, doğru bilgiler taşıyan bir elçi gibi çalışır. Bu nedenle hiç kimseden hiçbir eğitim almadan sadece varlığa bakarak, dinleyerek, hissederek doğru bilgiye kendi özlerinden gelen güçle ulaşırlar.

Her Resul/Nebî/Velî insanlara muallim/öğretmen/eğitmen olarak gönderilmişlerdir. Öğretmenlerini dinleyen ve anlayan akıllar vehimlerinin yanıltıcı etkisinden kurtularak doğru bilgilere ulaşabilirler.

* * *

Vehimin etkisi akla doğal oluşumları —hayret edilecek sırlar olarak gösterir. Vehimin etkisinden kurtulan akıl ise hiçbir şey karşısında hayrete düşmez. Sadece ahad varlığın hiçbir zaman —kesrete dönüşmemesine —hayret eder.

Varlık mutlak yokluktan gelmez ve mutlak yokluğa gitmez.

Varlık mutlak varlıktan gelmez ve mutlak varlığa gitmez.

Tüm gelişler ve gidişler varlığı ne çoğaltır nede azaltır. Bu oluşum ve bozulma (kevn ve fesad) Hak'ın sınırsız esmâsının —evren olarak yansıması ve sınırsız ihtimallerin yine Hak tarafından —seyridir.

İnsanın içinde bulunduğu boyutu onun her zaman maddi dünyasıdır. Beş duyusu dışında kalan göremediği dünyası ise onun her zaman ahiretidir.

* * *

İnsan evrene vehmin etkisi altındaki gözü ve akıyla bakar. Her şeyi ve her olayı günlük basit ihtiyaçları kadar görüp algılayabilir. Resul/Nebî/Velî ise evrene vehmini hizmetine almış akıl nazarıyla baktığı için hem günlük ihtiyaçlarını net olarak algılar hem de yarını, yüz yıl sonrayı, bin yıl sonrayı... kısaca sonsuz gelecekte kendisine lâzım olan bedensel ve ruhsal ihtiyaçları toptan algılar. Yaşamını sonsuz geleceğinin gereksinimlerine göre düzenler. Ve buna da âhirete hazırlık der. Diğer insanlara da tavsiye ederek hazırlanmaları uyarısında bulunur.

* * *

Gerçeğin açığa çıkışı, hakiki bilginin ayağa kalkışı olarak bahsedilen —büyük kıyametde ve —evrenin bir bölümünün/güneş sisteminin bozulma evresi olan —küçük kıyametde varlığın devamında bir kesinti ve kopukluk olmaz. Yâni varlığı meydana getiren esmâ tecelliyatındaki tüm isimler yine faaliyette olur. Fakat o anda... kıyamet anında Allah-Kahhar-Vâhid isimleri diğer esmâya göre baskın konuma yükselir.

16-) Yevme hüm barizun* la yahfa alellahi minhüm şey`* li menil Mülköl yevm* Lillahil Vahidil Kahhar;

O gün onlar barizlerdir (perdesiz, apayan)... Onlardan hiçbir şey Allah'a gizli kalmaz... —Bugün Mülk kimindir?... —Vahid, Kahhar olan (gayrı vücut olmayan) Allah'ındır!. (Mü'min, 40/16)

Bu gün yâni bu kıyamet anında varlığın hakiki vechi nedir? Diye sorulur. Bu soru Allah'ın her şeyi yok ettikten sonra —boşluğa yönelttiği bir sual şeklinde anlaşılmalıdır. O anda Allah ve Vâhid (tek) isimleri hariç diğer esmâ Kahhar (yok edici, ezici, bastırıcı) isminin baskınlığı altında silikleşmiştir. Varlıkta eserleri hissedilemeyecek kadar azdır. Bundan dolayı —Mülk/varlık kimindir? sualine diğer esmâ cevap veremez. Her dâim

etkin olan Vâhid ve Allah ismi —Varlık bu andan sonra Vâhid ve Allah isimlerinin tecelliyatını daha da ziyadeleştirecektir anlamında cevap verirler.

Sual ve cevap şeklinde verilen bu âyette Hak —kıyamet gerçeğinin iç yüzünü beyan buyurmaktadır.

Kıyamet kavramının bir de şöyle tarifleri vardır.

Küçük kıyamet; bir insanın —ölmeden evvel ölmesidir. Buna ihtiyârî ölüm denir.

Bedensel ve ruhsal riyazetle (perhizle/idmanla/çalışmayla) ilim ve irfan tahsiliyle boş iş ve düşüncelerden uzaklaşmakla gerçekleşen nefis eğitimidir. İztirârî/zorunlu/bedensel ölüm ise canlı bedeninin ölümü ve dağılmasıdır.

Büyük kıyamet; yukarıdaki tanımın aksine bu sefer —Güneş Sistemi'nin bozulup dağılması olarak kabul edilir. Güneş Sistemi bir insan vücudu gibi belli bir düzene sahiptir. Her düzen mutlaka bir gün dağılır ve yerine daha iyisi gelir. Güneş sistemi ve galaksimiz ve her sistem ve her galaksi düzeni bir an (milyarlarca yıl anlamındaki an) mutlak bozulacak-dağılacaktır. Yenileri daha mükemmeliyle doğacaktır.

* * *

Hak'ın isimleri zât'dan mutlaka zıtlarıyla birlikte tecellî eder. Bundan dolayı âlemlerde ve evrenimizde hoşumuza giden ve gitmeyen olayların sayısı bâtın boyutta aynı sayıdadır. Hak'ın ödüllendirici isimleri ödüle lâıyk olayları istediği gibi... cezalandırıcı isimleri de cezâyâ lâıyk olayları ister ve yaratır/tecellî ettirir.

Bu bağlamda —pis olan şeylerin tecellisine —hak diyebilir miyiz?

Meselâ —gübreye bu da Hak'ın bir tecelliyatıdır diyebilir miyiz?

—Hayır... Hak bu tür şeylerden münezzehtir! diyen isâbet eder. Hak'ı bir şeyle sınırlamaktan, sadece o şeye benzemekten tenzih ederek doğru söylemiş sayılır.

—Evet... Bu şey Hak'ın esmâsı haricinde değildir, Hak için sınır ve son yoktur! diyen de isâbet eder. Hak'ı bölünmekten, sınırlanmaktan tenzih etmiş olur.

Ve şu gerçek her iki cevabı da kapsar:

—Nezih ve hüsn temiz ve güzel kavramları her canlı türüne göre değişir. Gül kokusu gübre böceğine göre pis ve çirkindir. Gübre temiz ve güzeldir.

Bu sözlerin hakikatini pisi pis, temizi temiz olarak görmeyen her şeyi birbirine eşit olarak görebilen —ârifler anlar... ve ârifler insana göre olan manevi ve maddi pislikleri daha iyi algırlar ve uzaklaşırlar... Güzellikleri daha net görürler...

Her şeyi eşit görmek her şeye eşit muamele etmeyi gerektirmez. Her şeye hakkını vermek haktır, adalettir.

* * *

Birimler, bireyler ve türler arasındaki kemâlat farkları her şeyin kendi özündeki tamlığın ne kadarını açığa çıkarabildiğiyle ilgili bir konudur.

İnsan hayvana göre, hayvan bitkiye göre daha fazla esmâyı tecelli ettirmekle derece farkı yakalar. Üstünlük özde değil tamamen görüntüselliktedir ve bilgi boyutundadır.

Bir kişi; ressam, nakışçı ve hattat (güzel yazıcı) olsa... ve sadece bir tabloya resim yapsa... o kişi kabiliyetinin bir kısmını açığa çıkarmış olur. Diğer kabiliyetleri

bâtında/akılda gizli kalır. Fakat o kişiye bâtınını tam tecelli ettirmediği için özde eksiktir denemez. Ama aynı yeteneklere sahip bir başkası hem resim, hem nakış hem de güzel yazı (hat) eseri yapsa... görünüm olarak daha kâmil sayılır. Bâtında ise iki sanatkâr de birbirine eşittir.

Varlık türleri de Hak'ın zâtında Hak'ın tamlığı ile tam oldukları için birbirine özde eşittir.

Fakat evrende açığa çıkardıkları ilâhi tecelli boyutlarına göre derecelendirmeye tabi tutulur.

* * *

Hak'ın her ismi kendi eserini açığa çıkarabilmek için diğer tüm esmâyâ muhtaçtır.

Meselâ Rezzak ismi bir birimi rızıklandırmak için; Hayy, Alîm, Semî', Basîr, Hâlık, Rab,

Musavvir, Ganiyy ve diğer tüm esmâya muhtaçtır. Zâten diğer tüm esmâ da her ismin özünde yüklüdür. Bir işi hep beraber yaparlar. Fakat Rezzak'ın işini âlim, semî, basar vb. diğer esmâ yapamaz. Her isim kendine özgü değeri açığa çıkarır başka isimlerin tecelliyatını veremez...

Bu bölümde İdris isminde gizli —Kuddûsî hikmetin özü anlatılmış oldu. Mekân ve boyut yüceliklerinden bahsedildi.

Bunu anlatmaktan amacımız şudur ki:

Rütbe ve Boyut yüksekliği birbirine karıştırılmasın. Câhil bir kişi vezir rütbesiyle saraydaki vezir tahtına otursa âlimlere emreder. Zâhiren âlimlerden yüce görünür fakat hakikatte âlimler nerede ve hangi rütbede olurlarsa olsunlar —zâti boyutta —özde her an en yüce makamdadırlar.

Not: Bu bölümdeki tüm âyet ve mealleri —B MEALden alınmıştır...

İBRÂHİM KELİMESİNDEKİ MÜHEYYEM (ŞİDDETLİ AŞK) HİKMETİNİN ÖZÜ

Hak'a (varlığın ahad olmasını anlatan ilme) aşırı derecede âşık olmak (hakkel yakın ilme sahip olmak) —**müheyyem** kelimesiyle ifade olunur..

Hz. İbrâhim a.s.'da Hak'ın (ilminin) sevgisi —**müheyyem** derecesinde olduğu için; babasından (Hak'ın zâtının tanrı gibi düşünülmesinden) ve bâtil yoldaki kavminden (Hak'ın varlığından başka varlığa sahip olduğu zannedilen esmâ aleminin düşüncesinden) ve servetinden (ef'al âleminin madde olduğu düşüncesinden) uzaklaştı.. * * *

75-) Ve kezâlike nûriy İbrahiyme melekutes Semavati vel Ardı ve liyekûne minel mukiniyn;

Böylece İbrahim'e, ikan sahibi olsun diye, Semavat ve Arz'ın melekutunu gösteriyoruz (eşya ile perdelenmesin).

76-) Felemma cenne aleyhil leylü rea kevkeba* kale haza Rabbîy* felemma efele kale la uhıbbül afiliyn;

Gece onu bürüyüp örtünce bir Kevkeb (gezegen; bunlarla manüple edilen yapı) gördü... —**İşte bu Rabbim** dedi... (Kevkeb) batınca/sönünce de: —**Batanları/sönüp kaybolanları sevmem** dedi.

77-) Felemma rael Kamera baziğan kale haza Rabbîy* felemma efele kale lein lem yehdiniy Rabbîy le ekûnenne minel kavmid dalliyn;

Kamer'i (Ay'ı; nübüvvet mahallini) doğarken gördü... —**İşte bu Rabbim** dedi... (Kamer) batınca şöyle dedi: —**Yemin olsun ki eğer Rabbim bana hidayet etmemiş olsaydı, elbette sapmışlar topluluğundan olurum.**

78-) Felemma raeşŞemse baziğaten kale haza Rabbîy haza ekber* felemma efelet kale ya kavmi inniy beriyün mimma tüşrikûn;

Şems'i (Güneş; Can) doğarken gördü... —**İşte bu Rabbim, bu daha büyük** dedi...

(Güneş de) batınca şöyle dedi: —Ey kavmim, doğrusu ben sizin ortak koştuğunuz şeylerden beriyim.

79-) İnniy veccehtü vechiye lilleziy fetaresSemavati vel Arda Haniyfen ve ma ene minel müşrikiyn;

—**Muhakkak ki ben vechiymi (varlığımı), haniyf olarak, Semavat ve Arz'ın Fatırına tevcih ettim** (teslim oldum)... **Ve ben müşriklerden değilim** (varlık kalmadı bende).

(6/75-79; En'âm Sûresi; B Meal) * * *

Hz. İbrâhim Hak'ı (varlığın tek bir hakikat olduğu gerçeğini) her yönüyle sevmek için tanımak istedi. Çünkü bir şeyi gerçekten sevmek O'na âşık olmak için O'nu gerçek kesin bilgiyle tanımak gerekir. Hz. İbrâhim'deki ilâhi aşkın şiddeti —**varlığı gerçek yönüyle tanıma** tutkusuna dönüştü. Semâvat ve arzın melekûtunu yâni maddi ve mânevi

varlıkların hakikatini araştırmaya başladı.

Önce bir kevkeb (parlayan gezegen, yıldız) gördü. Sonra Ay'ı ve Güneş'i tefekkür etti. Hepsinin ortak özelliği görünüp kaybolmalarıydı. Güneş gündüz görünüyordu gece kayboluyordu. Ay ve yıldızlar gece görünüyordu gündüz kayboluyorlardı. Bu gözün aldatıcı bilgisi idi. Ve göz akla daha kesin bilgiye gitmesini söylüyordu.

Yıldızlar, Ay ve Güneş'in ef'al âlemindeki (madde boyutundaki) göreceli bilgisinin bir üstü esmâ âlemindeki varlık halleriydi. Cisimlerin hakikati Hak'ın isimleriydi. Ve esmâ mertebesindeki bilgi daha kesin ve daha kalıcıydı.

Hz. İbrahim varlığın esmâ mertebesindeki bilgiye yükselince o mertebenin bilinçli birimlerini de algıladı. Onlar Hak'ın esmâ mertebesine mahsus kıldığı nurani bilgi (varlık zannını yok eden bilgi) ile donanmışlardı. Kendi varlıkları, Hak'ın varlığı ve başkalarının varlığı gibi yargılara sahip değillerdi. İlâhi aşkın bu boyutundaki bilinçler kendi nefislerinden (sanal birimsel kimliklerinden) haberdar olmadıkları için o boyutta sadece Hak vardı. Buradaki Celâli tecellî varlık zannını tamamen yakıp yok etmişti ve birimler —**hayret** halinde âdeta donup kalmışlardı.

Bu mertebenin öteki adı Rububiyet hakikatidir. Hz. İbrâhim'in Yıldız, Ay ve Güneş'in dolayısıyla kendi varlığının Rububiyet hakikatindeki esmâ terkibi hâli bilgisinde yetinmek istemedi. Bundan dolayı; onlar benim Rabbim olamaz, ben bu bilgi seviyesini sevmedim (bu bilgi seviyesiyle yetinemem) dedi. Ve bir üst bilgi boyutunun iç yüzüne işaret etti. Biz burada, gök cisimlerinin tanrı (Rab) olamayacağı şeklindeki tefsire (yorumu) hiç girmiyoruz. Yıldızların, Ay'ın ve Güneş'in tanrı/rab/ilah olamayacağını söylemek zaten —**bilinen bir gerçeği tekrardan** öteye gitmez.

Ve Hz. İbrâhim Rububiyet mertebesinin (esmâ ve sıfat boyutunun) hakikati olan zâtî mertebenin ilmüne tâlip oldu. Bilgi, ilim, irfan ve tefekkür yolculuğunda her hangi bir mertebede takılıp kalmadı. Allah ismi ile anlatılan gerçeği hiçbir sınırlamaya sokmadan kabul etti ve;

—**Kamer'i** (Ay'ı; nübüvvet mahallini) doğarken gördü... —**İşte bu Rabbim** dedi...

(Kamer) batınca şöyle dedi: —**Yemin olsun ki eğer Rabbim bana hidayet etmemiş olsaydı, elbette sapmışlar topluluğundan olurum** diyerek ulaşmış olduğu hakikati diğer kulların da fark edip kendi nefislerine uygulamasını arzu etti.

Hz. İbrâhim'e Rabbi'nin hidayeti esmâ terkinin Nübüvvet kemâlâtıyla var edilmiş olmasıdır. Eğer Hz. İbrâhim'de Nübüvvet nûru (ilmi) olmasaydı —**Ben Hak"ım/Enel Hak** mertebesinde takılır ve —**mertebesizlik, sınırsızlık, sonsuzluk ve dâimi yükseliş** olan Muhammedî'likten sapmış olurdu. O tüm mertebeleri geçerek... —Muhakkak ki ben vechimi (varlığımı), haniyf olarak, Semavat ve Arz'ın Fatırına tevcih ettim (teslim oldum)... Ve ben müşriklerden değilim (varlık kalmadı bende) dedi. * * *

—**Halil** kelimesi —sevgili, dost demektir. Aynı zamanda bir şeye sızmak, özüne ulaşmak, nüfûz etmek anlamındaki —**hulûl** kelimesiyle de akrabadır.

Hz. İbrâhim'in Rahmân'a dostluğu, Hâlîlû'r-Rahmân olması ya da Halilullah olması; iki ayrı varlığın birbirini —**şiddetli muhabbet** ile sevmesi değildir. Hz. İbrâhim'in kendi bilincini ef'al âleminin (madde boyutunun) basit bilgisinden zat boyutunun ahadiyetine (varlığın tek bir hakikat olması ilmüne) mi'râc ettirmiş olmasıdır. Böylece Hz. İbrâhim kendi hakikatine ait ilimle —dost olmuştur.

Hz. İbrâhim'in tüm esmâyı (ilâhî isimleri/mânâları/bilgiyi) cem etmesi (tek bir isim halinde bilmesi) ile —**Rahmâniyet** sıfatına yükselmesi gerçekleşmiştir. Rahmân ismi Allah ismi gibi tüm sınırsız esmâyı ifâde eder. Allah ve ya Rahman demek aynı anlamdadır. Hz. İbrâhim hayret mertebesinde kendi birimsel bilincini ve cüz'î ilmini kaybetmeyince Rahmâniyet mertebesine ulaşmış oldu. ve Rahmân ismi de onu sınırsız (küllî) ilmi ve sınırsız varlığıyla (zatıyla) istivâ etti (kapsadı7istilâ etti). Böylece cüz'îlik ve küllîlik gibi iki ayrı varlık ve irade sanısı kalktı —**dostluk/hillet/Halillik** mertebesi gerçekleşti.

Abd'in (kulun) ve Hak'ın buluşmasında da aynı anlamlar gizlidir. Abd; kendi fiil, esmâ ve sıfatının gerçekte —**yok** hükmünde olduğunu fark edince Hak'a teslim (İslâm) olur. Zâhirî ve bâtinî haramlardan daha iyi korunur ve salat (namaz), savm (oruç), hac, zekat gibi ibadetleri hem zâhiren hem de bâtinen gerçekleştirme bilincine ulaşır. Bu ibadetler her iki cephesiyle —**İbrâhim'in dini Haniflik** adı altında Hz. **Muhammed** a.s. dönemine kadar ulaşmıştır. * * *

Hak'ın ve kulun buluşup dost olmasını bir başka örnek ile de açıklayabiliriz.

Örneğin bir demir ateşe tutulunca; ateşin yakıcılık sıfatı demirin soğukluk sıfatına nüfûz eder/hulûl eder/özüne işler. Fakat demir hâlâ demirdir, ateş hâlâ ateştir. İkisi birbirini yok etmeden kendi sıfatlarını da yok etmeden dost olmuşlardır. Ateş, demirde —**lisân-ı hal** ile —**ben ateşim ve yakarım** der. Demir de —**ben demirim yakmam** der. Demire dokunanın eli yanar. Eli demir değil ateş yakmıştır.

Demir ve ateş hakikatte —**Hak** olmak yönüyle ne soğuktur ne de sıcaktır. Fakat ef'al âleminde (madde boyutunda) Hak; hem yakıcılık hem de yakmayıcılık özellikleriyle tecelli eder.

Ateş ve demir (yakıcılık ve soğukluk) ef'al âleminde birbirine zıt/düşman iken esmâ ve sıfat âleminde sadece sanal olarak mevcuttur birbirlerine zıt değildir, aynı yerde ve dostturlar. Meselâ bir insanın zihnindeki ateş kavramı ve su kavramı aynı yerdedir. Ateş suyu kaynatmaz, su da ateşi söndürmez. Çünkü ikisi de o insanın hayalinde mevcut iki kavramdır.

Yukarıdaki örneğe göre tekrar düşünersek... Tüm sıfatlar Hak'a aittir. Hakikatte yanmak ve yanmamak da Hak'ın sıfatıdır. Fakat ef'al âleminde Hak —**yanan İbrâhim** olarak ve —**yakan ateş** olarak iki farklı halde tecelli etmiştir. İbrâhim; ef'aldeki kendi yanmak sıfatını yine kendi yanmamak sıfatı ile cem ederek/birleştirerek sıfatlar âleminde Hak ve Kul olarak buluşmuştur.

Hz. İbrâhim'in (Rahman tecellisinin/rahman sıfatının) Nemrut'un (celal sıfatının) ateşinde (yok ediciliğinde) yanmaması hakikat boyutunun bir gerçeğidir. Tüm fiil, isim ve sıfatların zata ait olduğunu anlatır.

Yanabilen varlık ile yakıcı varlık zat boyutunda birbirine etki etmez ve bu o boyutun —**normal** halidir. Bu gerçek madde boyutunda bir an görüntüsel olarak —**İbrâhim ve ateş** sûretinde tecelli ederse —**mucize** ismini alır. * * *

İbrâhim'in sınırlı birimsel tecellisine hiçbir zaman Hak denilmez. Tecellinin hakikatine Hak denilebilir. Bunu bir prizmadan yansıyan ışık örneğiyle anlatabiliriz. Beyaz ışık prizmadan önce —**tek / bütün / ahad**dır. Prizmadan geçtikten sonra çeşitli renkler olarak tecelli eder. Ve renkler birbirinden ayrı görünür.

Renklerin varlığı prizmanın arkasındaki beyaz ışığın varlığına bağlıdır. Beyaz ışık olmazsa renkler de olmaz. Fakat renkler yok iken beyaz ışık yine de vardır.

Hak'ın varlığına beyaz ışık gibi —**olmazsa olmaz** anlamında —zorunlu varlık/vâcib el-vücûd diyoruz. Renklerin varlığına —**olsa da olmasa da beyaz ışığa varlık ve yokluk etkisi etmez** anlamında —göreceli/zorunlu olmayan/mümkün el-vücûd diyoruz. (Vücûd; beden anlamında değil, varlık anlamındadır)

Hak'ın varlığının sınırsız mânâları cem etmiş ahad haline —**zorunlu/vâcib ve evvel/ilk** denir.

Hak'ın sınırsız mânâlar halinde tecelli etmiş (prizmadan geçmiş) haline —göreceli/mümkün ve âhir/son denir. Mümkünât, tecelliyat gibi terimlerle kısaltılarak kullanılır.

Hak'ın, Hz. İbrâhim mânâsı mümkünat âleminde Hz. İbrâhim sûreti olarak açığa çıkar. Hak'a göre Hz. İbrâhim tecellisi —mümkün ve âhir ve sonradan gibi —**yaratılmışlık** sıfatlarıyla tanımlanır.

Hz. İbrâhim tecellisine göre de Hak —**vâcib ve evvel ve kadîm** gibi —**yaratılmamışlık**

sıfatlarıyla tanımlanır.

Bu durumda Hz. İbrâhim'in (ve tüm tecelliyatın) sonradanlığı, yaratılmışlığı gerçek anlamda değil sanal anlamdadır.

Hastalık, açlık, susuzluk, alay edilme, eziyet görme, lânet edilme/uzaklaştırılma, azab edilme, ödüllendirme gibi özellikler Hak'ın katında sadece mânâ olarak mevcutken mümkünat âleminde birimlere etki eden —**kudret** olarak açığa çıkar.

Bu gerçek bir hadiste mecazi olarak anlatılır:

((... Resulullah (Allah'ın Selamı Üzerine Olsun) Efendimiz, Allahu Teala'dan naklen anlatıyor;

—Allahu Teala şöyle buyurdu: - **Ey Ademoğlu, hasta oldum; ziyaretime gelmedin.**

Ademoğlu sordu: - **Ya Rabbi sen alemlerin Rabbisin... Seni nasıl ziyaret edeyim?**

Allahu Teala buyurdu: - **Bilmiyor musun? Falan kulum hasta oldu... Ama, sen onu ziyaret etmedin. Eğer onu ziyaret etseydin, Beni yanında bulacaktın...** Allahu

Teala devamla buyurdu: - **Ey Ademoğlu, senden yemekle doyurulmamı istedim, ama sen Beni doyurmadın.** Ademoğlu sordu:

- **Ya Rabbi, seni nasıl doyurayım? Sen alemlerin Rabbisin.** Allahu Teala anlattı: -

Falan kulum senden yemek istedi. Ama, ona yedirmedin. Bilemedin mi? Ona

yedirseydin beni yanında bulacaktın. Allahu Teala devamla buyurdu: - **Ey**

Ademoğlu, senden su istedim, amma vermedin. Ademoğlu sordu: - **Ya Rabbi,**

sana nasıl su vereyim?. Sen alemlerin Rabbisin. Allahu Teala anlattı: - **Falan**

kulum, senden su istedi, vermedin. Ona su verseydin Beni yanında bulacaktın..

Bunu da mı anlayamadın?"

Bu da kudsi bir Hadisi Şeriftir. Mana kapısını, şu şekilde aralayabiliriz: "**Ey Ademoğlu..** şeklinde yapılan hitap ruhadır. Bu ruh ise kalptir. Bilhassa nefsani perde ile perdelenen kalb. Bu kalbe şöyle hitab edilmektedir:

—**Ben, belli bir zuhur yerine tecelli ettim. Orada zuhura geldim. Yine belli bir taayyünde de aynı şekilde tecelli ettim; zuhur eyledim. Fakat, bu has zuhurla perdelendim, gizlendim... Özellikle mutlak hakikatimi müşahede edilmeden yana sakladım. Belli bir şekle girmekten ve bir kayda sıgmaktan yana kendimi kapadım. Bütün bu işler bu belli taayyünün özünde oldu. Gel gör ki sen, bu taayyünü, bilmedin. Ki O, mutlak hakikatimin aynıdır.**

Burada, —**Ya Rabbi, sen alemlerin rabbisin seni nasıl ziyaret edeyim?** cümlesi, bir başka mana taşır. Onu da burada anlatmak icab eder. Şu demektir:

—**Belli bir surette seni nasıl müşahede edebilirim?. Bilhassa, keyfiyeti ve şekli olan bir şeyde... Halbuki sen, bu gözle görülen âlemlerin suretine inhisar etmekten ve belli bir şekil almaktan yana münezzehsin.**

—**Bilmiyor musun?... kelimeleri ile başlayan cümleye verilecek mana ise şu şekilde olur:**

—**Sen, şöyle bir marifete sahip olmadın mı ki, mutlak varlığım, her taayyünde, yani göze gelen her belli şeyde vardır. Sonra taayyün halini her mutlak olan mana taşır. Halbuki sen, anlatıldığı gibi, kendinde bir irfana sahip olmadın. Sonra bilmedin ki, o hasta kulun hakikati Hakikatimin aynıdır. Zira, onda zahir olan Benim.**

Bu zuhurun, belli bir mana şekli şöyle olabilir: İsmi, isim verilene nisbeti gibi ki, bu, o hasta kulun **‘Hakikatime’** nisbeti babında bir misaldir, benzetmedir.

Kaldı ki, isim, müsemmaye göre ayrı değil, aynıdır.

Yukarıdaki açıklama nazara alınarak, —**Bilmiyor musun?** şeklinde gelen cümlelerin devamı olan, —**Eğer onu ziyaret etseydin beni yanında bulacaktın...** cümlesine de, bir başka mana vermek icab eder:

—**Durum yukarıda anlatıldığı gibi olunca, anlayamadın ki Mutlak Varlığım, onun izafi varlığında, seyrini tamamlamaktadır. Onu zuhura getirmektedir.**

Yukarıda anlatılan manaların tümüne, şu Ayeti Kerime işaret etmektedir:

—**O küfredenlerin, amelleri ise çöldeki serap gibidir ki susuz onu su zanneder.**

(Nur Suresi, Ayet-39)

Mevzuumuz olan Hadisi Şerifin hepsini burada açıklayamadık. Ama kendisi ile bir kıyas yapılacak kadarını açıkladık. Kaldı ki bir kıyas usulü de vardır. Kalanı da buna göre kıyas eyle...)))

{Bu hadis-şerif <http://www.ahmetkayhan.com...> _dan alınmıştır.}

Şu âyetlerde de işaretler vardır:

64-) Kul ya ehlel Kitabi tealev ila kelimetin sevain beynena ve beyneküm ella na`büde illAllahe ve la nüşrike Bihi şey`en ve la yettehize ba`duna ba`dan erbaben min dunillahi, fein tevellev fekulüşhedu Bi enna müslimun;

De ki: —**Ey Ehl-i Kitab!..** (Hepiniz) **bizimle sizin aramızda seva"** (adil) **olan şu kelimeye gelin: Allah"dan başkasına ibadet/kulluk etmeyelim, O"na** (B gerçeğince) **hiç bir şeyi ortak koşmayalım ve Allah"ı bırakıp da/Allah"ın gayrından bazımız bazımızı rabler edinmesin"... Eğer yüz çevirirlerse o vakit deyin ki: "(B gerçeğince) Şahid olun biz Müslimleriz.**(Âl-i İmrân, 3/64 B Meal)

Hak kitabı (varlığın her boyutunu) okuyan insan akli Allah'ın varlığı yanında başka varlık olmadığı gerçeğini de okumalıdır/algılamalıdır.

111-) İnnAllaheştıra minel mu`miniyye enfüsehüm ve emvalehüm Bienne lehümül cennete, yukatilune fiy sebiylillâhi feyaktülune ve yuktelune va`den aleyhi hakkan fiyt Tevratı vel İnciyli vel Kur`an ve men evfa Bi ahdiHı minAllahi festebşiru Bi bey`ikümülleziy baya`tüm BiHı, ve zâlike hüvel fevzül azîym;

Muhakkak ki Allah mü'minlerden, karşılığında onlara cennet vermek üzere, nefislerini (benliklerini, zatlarını) ve mallarını (özelliklerini) (B sırrınca) satın almıştır... (Mü'minler) Allah yolunda mukatele (mücadele) ederler, öldürürler (tabiat, şatlanmalar, beşeri özellikleri) ve öldürülürler (fena fillah)... (Bu Allah'ın) Tevrat'ta (Zahiri hükümler), İncil'de (Batını hükümler) ve Kur'an'da (Zahir ve Batını cami İlahi Ahkam ve Ma'rifetler) kendi üzerine alıp üstlendiği hakk bir vaad'dir!... Kim Allah'dan daha çok (Bi-) ahdini yerine getirebilir?.. O halde O'nunla (B sırrınca) yaptığınız bu alış verişten dolayı sevinin!.. Aziym kurtuluş işte budur. (Tevbe, 9/111,B Meal)

İnsan akli kendisini parça varlık olarak algılama zannını düzeltirse, küllî hakikati idrak edebilir. Bâtın ve zâhir iki ayrı —**şey** değil tek hakikatin iki farklı özelliklerle anlatımıdır ki bu gerçek Kur'an'da (gerçek bilgide) mevcuttur.

26-) İnnAllahe la yestahiyı en yadribe meselen ma beudaten fema fevkaha, feemmelleziyne amenu feya`lemune ennehülHakku min Rabbihim, ve emmelleziyne keferu feyekulune maza eradAllahu Bihaza meselen, yudıllu Bihi kesiyran ve yehdiy Bihi kesiyra ve ma yudıllu Bihi illel fasıkıyn;

Muhakkak ki Allah bir sivrisineği ve (hatta) onun da fevkındaki bir şeyi misal vermekten haya etmez... Bilfiil iman edenler bunun Rabblerinden (kendi bünyelerinde müteşabihi olan) bir Hak/gerçek olduğunu bilirler... Kendi hakikatlerini örtücü olanlara/kafirlere gelince, onlar da (temsil ve teşbih yollu anlatımda) derler ki <Allah (Bi-) bunu misal vermekle aceba ne murad etti?>... (İşte Allah) bu misal yollu anlatımla (B gerçeğince) birçoklarını saptırır, birçoğunu ise (B sırrınca) gerçeğe hidayet eder... (Allah) bu misal yollu anlatımla (B sırrınca) fasıklardan (bilinci gerçeği algılama yeteneği körelmişlerden) başkasını saptırmaz. (Bakara, 2/26 B Meal).

Kur'an'da verilen her örneğin hakikati —**Haktır**. Örneklerin türüne, cinsine, göreceli temizliğine ve pisliğine göre ayırım yapmadan anlaşılmalıdır.

((... İbn Arabî'nin Kur'an kavramlarının tamamının hakikatini Hak olarak algılaması ve Hak'ın zıt esmâ terkib ve tecellileri olarak örneklemesi kısır akıllarca itirazlara neden olmuştur. Ve aynı dar görüşlülerce anlaşılammaya devam etmektedir. ...)))

18-) İnnel mussaddikiyne velmussaddikati ve akredullahe kardan hasenen yuda`afu lehüm ve lehüm ecrun keriyım;

Muhakkak ki tasadduk eden (sadaka veren) erkekler ve tasadduk eden kadınlar ve Allah'a karz-ı hasen (güzel bir ödünç) verenler var ya (işte) onlara (verdikleri) kat kat artırılır... Ve onlar için ecr-ü keriyım (şerefli-cömert bir ecir) de vardır. (Hadîd, 57/18 B Meal)

Kendi sanal varlıklarını Hak'a verenler karşılığında —**vâcib** varlık ilmi ile ödüllendirilir. Bu bilgi sadece —**esmâ ve sıfat** mertebesinin ilmidir. İnsan sonsuz olarak ef'al âlemindeki birimselliği, sûreti ve kulluğu ile kendini tanıyacaktır. Esmâ ve sıfat mertebesinin ilmi ile ef'al âleminin gerçeklerini aynı değerinde kabul etmek —**Risalet ve Nübüvvetin** ayırdığı Hak ve bâtili pratikte tekrar kaynaştırmak olur. Ki bu da —**yanlış bir düşünce yoludur/dalalettir**.

Her mertebeye hakkını vermek adalettir. Her mertebeye aynı değeri vermek zulümdür.

* * *

Tam olan sıfatlar; (meselâ ölümsüzlük, ihtiyaçsızlık, benzersizlik gibi) Hak'a verilir. Eksik olan sıfatlar ise mümkünâta/tecelliyata verilir. Bu ayırım hakiki değil

varsayımsaldır/itibâridir. Çünkü sıfatlanacak iki ayrı varlık yoktur, sınırsız ve sonsuz mertebeleriyle ahad/tek olan Hak mevcuttur ve tüm sıfatlar da sonuçta Hak'a aittir. * * *

—**Aziz ve Celil Allah Âdem'i kendi suretinde yarattı**... Hadisinde kastolunan; Hak'ın tüm esmâ ve sıfatlarının —**insan** tecelliyatıyla zahir olmasıdır. Esmâ ve sıfatların varlığı Hak'ın bir mertebesidir ve varlığı Hak'tır. Bu durumda Hak'dan başka sıfat ve esmâ olmayınca Âdem'in sûreti de yani görünen ve görünmeyen hakikati de Hak olur. * * *

2-) —**ElHamdu Lillahi Rabbil'Âlemiyn**;

Hamd (mutlak değerlendirme, kemâlâtlarını izhâr) Rabb'ül âlemiyn olan Allah'a mahsustur (bu nedenle her şey O'nu tesbih eder; zira herşey O'nun Esması'nın açığa çıkması içindir). (Fâtiha, 1/2; B meal)

Hamd'de üç anlam vardır.

Birincisi: Hak'tan halka (**yaratılana**) olan hamddir (takdir etme, övmedir) ki, bunun delîli :

56-) İnnAllahe ve MelaiketeHU yusallune alen Nebîyy ya eyyühelleziyne amenu sallu aleyhi ve sellimu tesliyma;

Muhakkak ki Allah ve O'nun melekleri, O Nebî'ye salat eder... Ey iman edenler, siz de O'na salat edin ve teslimiyet ile selam verin (namazınız salevattır?). (Ahzâb, 33/56; B Meal)

43-) HUvelleziy yusalliy aleyküm ve melaiketüHU li yuhriceküm minez zulümati ilenNur ve kâne Bil mu'miniyne Rahıyma;

O'dur ki, sizi (tabiat, nefis) zulumatlardan Nur'a çıkarmak için size salat (rahmet; tecelli) eder, ve O'nun melekleri de (salat ederler)... Mü'minlere (B sırrıyla, mü'minler olarak-mü'minlerden) Rahıym'dir. (Ahzâb, 33/43)

Bu iki âyetle ve benzeri âyetlerle Hak kendi tecelliyatı olan esmâ ve ef'al âlemine hamd eder yâni onları över, seyredir. Buradaki hamdin anlamı —**Hak'ın esmâ ve sıfatlarının** gerçeği hakkında değerlendirme yapmasıdır. Değerlendirme sonucu da onlarda kendinden başkalık görmemesidir.

İkincisi: Halktan (yaratılmıştan) Hakk'a olan hamddir (takdir etme, övmedir) ki, bunun da delîli:

44-) Tüsebbihu leHUs Semavatüs seb`u vel Ardu ve men fiyhinn ve in min şey'in illâ yüsebbihu Bi hamdiHİ ve lâkin la tefkahune tesbihahüm inneHU kâne Haliymen Ğafura; Yedi Sema, Arz ve onların içindekiler (hep) O'nu tesbih eder (başkaca varolamazlar)...

Hiç bir şey yok ki O'nun Hamdı ile (B sırrınca, O'nun Hamdı olarak) tesbih etmesin (O'nun Hamdı ile tesbih etmeyen mevcut değildir)... Fakat siz onların tesbihini fıkıh

etmiyorsunuz/anlamıyorsunuz... Muhakkak ki O, Haliym'dir, Ğafur'dur. (İsrâ, 17/44; B Meal)

75-) Ve teral Melaikete haffiye min havlil Arşı yüsebbihune Bi Hamdi Rabbihim* ve kudiye beynehüm Bil Hakkı, ve kıylel Hamdu Lillahi Rabbil alemiyn;

Melaïke'yi de Arş'ın (kalbin) havl (havale, muhit) inden kuşatmışlar (dönüyorlar), Rablerinin hamdî'ni (B sırrınca) tesbih (Rablerini tenzih) ediyorlar halinde görürsün... Aralarında Bil-Hakk (Hakk olarak) hükmolunmuş (gerçek açığa çıkmış) ve (dolayısıyla): —**Hamd, Rabb"ül Alemiyn olan Allah"a aittir** denilmiştir. (Zümer, 39/75; B Meal)

Bu iki âyette işaret olunan hamd; tecelliyatın Hak'ı hamd etmesidir. Tecelliyat/mümkünat dediğimiz, esmâ ve sıfatın ve ef'âlin hakiki varlığı olmadığına göre Hak'ı hamd eden yine Hak'dır. Hamd Hak'dan Hak'a oluşmaktadır.

((...—Hamd esas itibariyle —değerlendirmek anlamında kullanılmıştır burada. Hamd Allah içindir demek, —**değerlendirmek Allah"a aittir**, anlamındadır. Çünkü Allah adı ile işaret edilenin yarattıklarını hakkıyla değerlendirmek ancak ve ancak kendisine aittir!. Bir yaratılmışın böyle bir değerlendirme yapabilmesi muhaldir!. Bu yüzdendir ki bu cümle okunarak daha en başta insana çizgisi ve kapasitesi fark ettirilmekte, yaratılmış bu sistem hakkında haddini bilerek yaşaması ikazında bulunmaktadır!.

<http://www.ahmedhulusi.org/yazi/salat.htm> _dan alınmıştır..)))

Üçüncüsü: Halktan (teceliyattan) halka (teceliyata) olan hamd (övmek, takdir etmek) dir. Ef'al âlemindeki mümkünatın maddi ve manevi nimetleri mutlaka bir sebebe bağlanmıştır.

Yağmurun yağması bir grup yoğunlaşma kurallarına ve sonuçta buluta bağlanmıştır.

İnsanın buluta yağmurun nedeni olarak sempati duyması bulutta Hak'ın —**Rahmet** sıfatını görmesidir. Varlığın bu ve benzeri şekilde cema ve celal tecellilerini Hak'a bağlaması —**halkın halka Hamdidir**. Halkın hakikatının Hak olduğunu bilirse —**Hak Hak"a hamd eder** sonucuna ulaşırız.

Bu nedenle —**İnsanlara teşekkür etmeyen Allah"a şükretmemiş olur** denilmektedir. Bütün hamdler her halükarda Hak'dan gelmekte ve Hak'a rücû etmektedir/dönmektedir. Bu durumda iki ayrı varlık olmadığı için iki ayrı varlığın bir birine hamd etmesi de imkansız hale gelmiş olur. * * *

Zâti tecellinin bir bilinç tarafından hakkı ile kavranması —**kıyâmet-i Kübrâ/büyük Kıyamettir**. * * *

Hak zâhir ismi ile tecellî edip mümkünat olarak açığa çıkınca Bâtın ismi, zâtı ve sıfatı gizlenmiş olur. Bu durumda kul, Hakk'ın sem'i (işiten kulağı) ve basarı (gören gözü) ve sâir kuvâsı (diğer kuvveleri) olur.

17-) Felem taktülühüm ve lakinnAllahe kateleühüm ve ma rameyte iz rameyte ve lakinnAllahe rema* ve liyübliyel mu'miniyne minhü belaen hasena* innAllahe Semiy'un Aliym;

Siz öldürmediniz onları, fakat Allah onları öldürdü... Attığın zaman da sen atmadın, Allah attı (B harfi yazılmadan?)... Mü'minleri kendinden güzel bir bela ile denemek için...

Muhakkak ki Allah Semi'dir, Aliym'dir. (Enfâl, 8/17; B Meal)

Bu âyette açık olarak —**teklik** lisanı kullanılmıştır. Varlığın ve fiillerin hakikati çok açık ve net bir şekilde ilan edilmiştir. * * *

Allah'ın kula yakınlığı ve kulun Allah'a yakınlığı farklı anlamlar içerir.

Allah kulunu severse kulda Risalet ve Nübüvvet açığa çıkar. Hz. İbrâhim'de görülen Halil/dost özelliğinin sebebi budur.

Kul Allah'ı severse kulda velâyet açığa çıkar. Kul nafiye/faydalı ibadetlerle Allah'a yakınlaşmış ve Allah tarafından muhafaza altına yani velâyete/korunmaya alınmıştır.

Korunmanın içeriği maddi anlamdan çok ilme dönüktür. Velî şirk hatasından korunmaktadır. * * *

Allah'ın Ulûhiyyeti (ilahlığı), Rubûbiyyeti (Rabliğı), Halikiyyeti (yaratıcılığı) ve Musavviriyyeti (şekil ve sûret vermesi) gibi sıfatları olmasaydı kendi esmâ âlemine çeki düzen veremezdi. Esmâ âleminde düzen olmasaydı ef'âl âlemi (madde boyutu) tecellî etmezdi.

Allah'ın Ulûhiyyet'ini bizim kulluğumuz/yokluğumuz anlamlı hale getirmektedir. Buradaki ilahlık ve kulluk bir tanrı ve onun emrindeki bir başka varlık ilişkisi değildir. İlah; kendi mânâlarına yoka eşit sanal bir varlık atfeder. Kul sadece bir mânâ ve gölge olarak mevcuttur. Aynı hamd edenle hamd olunanın Hak olması gibi ilah ve kul ikiliğı de öyledir. Rabliğı ve esmâsının Rab'bın kulu olması da aynı içeriğe sahiptir. Ve diğerleri de aynıdır... Bu ikili ilişki sadece vahidiyyet (tekilik) mertebesinde anlaşılır. Vahidiyyette Hak'ın varlığı tek ve tümeldir. Esmâ ve sıfatları ve fiilleri sonsuz ve sınırsızdır. Zâtından zâtına tecellileri teklikte çokluğu oluşturur.

Mutlak zât (Allah) mertebesinde ise Hak ve esmâsı-sıfatları-fiilleri ayrımı yoktur. Mutlak zâtta ilahlık, rablik, yaratıcılık gibi özelliklerden de bahsedilemez. Tecelliyatı yoktur.

Zâtından zâtına

inerek kesreti meydana getirmek bu mertebede düşünülemez. Sadece Allah mevcuttur, Allah'ın isimleri ve gölgeleri dahi yoktur.

Her iki merite bir birini tarif için oluşturulmuş açıklama halleridir. Hakikatte var olan sadece Allah'tır. * * *

Kulun hakikati bilinmeyince kulu oluşturan Rububiyet mertebesi yâni Rab bilinmez.

Bunun için hadiste —**Nefsini bilen Rabbini bilir** denmiştir.

Aynı halde Allah'ın ahad olan varlığını bilmek için de âlemin/evrenin bilinmesine ihtiyaç vardır. Âlem/evren ne kadar bilinirse Allah da o kadar bilinir. Âlem olarak bilinen ise Allah'ın isimleri ve isimlerinin/mânâlarının zahirleri olan sûretlerdir. Evren olmadan Allah bilinemez, Allah'ı bilecek, tanımlayacak olan kendi mânâ sûretleri olan âlemlerdir.

53-) Senürihim ayatıNA fiyl afakı ve fiy enfüsihim hatta yetebeyyene lehüm enneHUI Hakk* evelem yekfi Bi Rabbike enneHU alâ külli şey'in şehiyd;

Afak (ufuklar)'da ve enfüsler (nefsler) inde ayetlerimizi onlara göstereceğiz (seyr-i afakı, seyr-i enfüsü), ta ki O'nun Hakk (yadsınamaz gerçek) olduğu kendilerine tebeyyün etsin (açıkça belli olsun; Hak zahir olsun)... (Bi-) Rabbinin herşey üzerine şehiyd (bir şahid) oluşu yetmez mi (demek ki Hak?) ?. Fussilet, 41/53; B Meal)

—**Ben mahfî (gizli) bir hazîne idim. Bilinmem muhabbet ettim** (bilinmemi istedim) ; **halkı (tecelliyatımı) bilinmem için yarattım.** (Kutsî Hadis)

Allah'ın kendi hakikatini bilmesi için kendisini kendi mânâları olan isimlerde, sıfatlarda ve fiillerde seyretmesi gerekmektedir.

Âyette ve hadiste işaret edilen anlam bilme ve bilinme için Allah'ın kendinde kendini seyridir.

Bu seyirin olmadığı mutlak zât mertebesinde Allah öncesiz, sonrasız, zâhirsiz ve bâtınsız halde özet olarak bilinir. Bu bilgiyi oluşturan da yine Allah'ın evvel, âhir, zâhir ve bâtın olarak tecelli etmesidir.

Allah hakkındaki bilgiler her mertebenin bir üst mertebeyi anlatması şeklinde sonsuz zincirleme oluşturur. Ve nihayeti/sonu yoktur. * * *

Zâtın (Allah'ın) ilminde mevcut olan sanal/vehimsel varlık âlemine âyan-ı sâbite denilir.

İlmî sûretler olarak da isimlendirilir. Zâtta ilmî sûretlerin oluşması —**ruh üfürülmesi**

kavramıyla anlatılmıştır. * * *

Zâtta beliren bu ilmî sûretler/ruhtar zât mertebesindeki şeffaflıktan/letâfetten Ef'al/madde âlemine inerek katılık/kesâfet (beden/sûret) kazanırlar. Ef'al âlemi ise yine zât tarafından zâtın varlığı ile oluştuğu için madde olarak isimlenen yine Hak'ın varlığıdır.

Âyan-ı Sâbite (ilmî sûretler) her mertebede Hak'ın varlığından başka varlığa

kavuşamadıkları için; —**Âyan-ı Sâbite başkalık ve varlık kokusu koklamamıştır**

denilmiştir. Yine “Allah sizi yaratmadan evvel yalnızdı... şimdi de öyledir meşhur sözleri de varlığın her an yok hükmünü belirtir. * * *

Âyan-ı sâbite'ye âlem denildi. Bizim her birimiz Hak'ın varsaydığı sûretleriz ve hepimizin toplam tecelliyatına âlem dendi. Bazı sûretler bâzı sûretlere zâtta boyutsal olarak yakın olunca madde âleminde de birbirine yakın oldular. Zâtta boyutsal olarak uzak olan ilmî sûretler madde âleminde birbirini göremediler ve mekânsal olarak uzak kaldılar ve ayrı zamanlarda belirdiler.

Zâttaki ilmî sûretlerin zamansız ve mekânsız tümel varlığına —**ruhlar âlemi** denildi. İlmi sûretlerin zaman ve mekân içindeki tecelliyatına da madde âlemi denildi. Her iki âlem de zâtta ve zât olarak mevcut olunca ruh ayrı beden ayrı varlık olamadı. Sadece zâttaki boyutları daha iyi tanımlamak için iki âlem tarifi yapıldı. Bu târif halk nazarında ruh ve beden diye iki ayrı varlık var yanılgısını oluşturdu. * * *

Zâttaki ilmî sûreti kendisini ve diğer sonsuz ilmî sûretleri zâttan ayrı bir birim olarak algılamaz ise madde âlemine ininceye kadar o bilgisini muhafaza eder. Ve dünya yaşamında kendisinin ve her şeyin hakikatini hatırlar, bilir, tanır.

Zâttaki ilmî sûret zâtta iken kendisini zâttan ayrı bir birim olarak algılar diğer sûretleri de ayrı kabul ederek madde âlemine ininceye kadar zâti hakikati unuttur ve gafillerden olur. Bu dünyada beliren her şeyi madde olarak kabul eder. Dünya kargaşasına kendilerini kaptırarak tamamen hakikatten uzaklaşırlar.

Allah'ı zikretmek, zikir ehli olmak hakikatini unutmamaktır. Zikrin anlamı da —**hatırlamaktır**.

Allah'ı zikretmemek, zikir ehli olmamak hakikati unutmuş olmaktır.

Âlimlerin gafletten, zikirsizlikten Allah'a sığınmaları hakikati unutmamak isteğidir.

37-) Ricalun la tülhiyim ticaretün ve la bey'un an zikrillahi ve ikamis Salati ve iytaiZekati, yehafune yevmen tetekallebu fiyhilkulubu vel ebsar;

(Onlar o) Ricaldır ki, kendilerini ne ticaret ne de veriş-alış Allah'ın Zikri'nden, namaz'ın ikamesinden ve zekat'ı vermekten meşgul etmez/alakoyamaz... Onlar, kendisinde kalblerin ve gözlerin takallub edeceği (döneceği; dönüşeceği; yer değiştireceği) günden korkarlar. (Nûr, 24/37; B Meal) * * *

Hak'da mevcut olan ilmî sûretlerimiz/âyan-ı sâbitemiz Hak'dan ayrı olmadığı için Hak'daki tüm mânâları seyretmek talebinde bulunur. Taleb (istek) tümel bir dileme olduğu için dilek kabul olur. Hak'da mevcûd mânâların sûretleri bizim aslımıza yansır. Mânâların aslımıza yansıma sıralaması zaman algısını, mânâların seyri de olay algısını oluşturur. Esmâ terkebimizin yapısına göre algılayabildiği mânâların seyrine

—**kaderimizi yaşamak** diyoruz. Kader bizim için önceden belirlenen değil bizim esmâ terkebimizin yapısına göre (fıtratına göre) algıladığı ilâhî mânâlar sıralamasıdır. Bu durumda kendi kaderimizi kendi yapımız seçmiş oluyor. Bu kaderi bana kim yazdı sorumuza —**kendi dileğin** cevabı geliyor.

23-) La yüs`elu amma yef`alu ve hüm yüs`elun;

(O) yaptığından sual edilmez... Onlar sual edilirler. (Enbiyâ, 21/23; B Meal)

Allah kaderi yazan bir tanrı değildir. Allah sınırsız sonsuz esmâ sıfat ve fiilleri var eden hakikattir, zâttır. İnsan bir esmâ terkididir ve terkindeki mânâları —**kader** olarak seyreder/yaşar. Bundan dolayı bu olayı bana Allah niçin yazdı diyemez. İtiraz ettiği şey kendi seyrettiği kendi mânâlarıdır. * * *

149-) Kul feLillahil hucetül baliğatü, felev şae lehedaküm ecmeyn;

De ki: —**Hüccetül"Balığa** (üstün, tam, doğrulayıcı, zıddı olmayan delil) **Allah"ındır**...

Eğer dileyseydi elbette sizin hepinizi hidayete erdirirdi. (En'âm, 6/149; B Meal)

Allah dileyseydi insanların hepsini tek bir inanç üzerine yaratırdı; şeklinde düşünülen bu âyetin yanlış ve yetersiz anlaşıldığı verilen anlamlardan ve yapılan tefsirlerden bellidir.

Allah'ın dilemesi —keyfine kalmış bir uygulama tarzında anlaşılmamalıdır. Her birimin ve

bireyin esmâ terkiibinin ve fıtratının farklı olması gerçeğine bağlı bir ilim ve iradedir. Âyan-ı sâbitenin/esmâ terkiplerinin özlerinde taşıdığı gerçek bilgi ne ise Hak'ın yaratması da o bilgiyi gerçekleştirme olarak tecelli eder. Yani —**bilin**endeki potansiyel olaylar âlim (bilen) tarafından (Allah tarafından) alınır ve alınan bilginin aynısı ef'al âleminde yaratılır. Bilinen varlıkların (birimlerin) potansiyel kabiliyetleri farklıdır. Hiçbir birimin kabiliyeti hiçbir birimle özdeş değildir. Kaderin yaşanması da her birim için farklı oluşur. Aslında Hak'ın yaratması tek bir anda olmaktadır. Her birim bu yaratılış kudretini kendi özündeki kader/potansiyel kabiliyet prizmasından geçirerek ayrı ayrı tecelliler olarak yansıtmaktadır.

50-) Ve ma emruna illâ vahıdetun kelemhın Bil basar;

Emrimiz ancak bir tek (kelime) dir, bir göz (Bil-Basar) kırpması gibidir. (Kamer, 54/50; B Meal).

Yaratma kudreti kimi birimden hayır, iman, ilim ve benzeri olumlu davranışlar olarak yansır kimi birimlerden de olumsuz davranışlar olarak yansır.

Böylece her birim Hak'dan gelen tek ışığı çeşitlendirerek Hak'a geri verir.

Birimdeki hidayeti ve dalaleti Hak'ın yaratması, dilemesi yine birimin fıtratına (potansiyel kabiliyetine) göredir.

İyiliklerin Allah'tan bilinmesi birimin bilincinin Allah hakikatini anlamış olarak hayırlı ameller açığa çıkarmasıdır. Kötülüklerin nefsdan (birimin kendisinden) bilinmesi ise o birimin henüz Allah hakikatini anlamamış olmasına işarettir. * * *

Kaderin ezelde belirlenmesi Allah ilminin ezeli olmasıdır. Birimler Allah ilminde ezeli ilmî sûretler olarak mevcut olduğu için birimlerin potansiyel kabiliyetleri (kaderleri) de ezeldir. Birimler ezeli mânâlarını art arda seyrederek zaman algısını oluştururlar. Allah ve zatının ilmî sûretleri ve ilmî sûretlerin sınırsız mânâları iki ayrı varlık olmadığı için kaderi yazan ve oynayan olarak ikiye bölüp de anlayamayız. Hak kendinde kendi mânâlarını o birimin hakikati olarak zamansız ve mekansız an içinde seyretmektedir. * * *

((... İbn Arabî'nin füsûsu'l- Hikem'de kullandığı yazı üslûbu —**özün özü** tarzındadır.

Tasavvuf ehlinde ancak Ârif olanların anlayacağı uzun ve hassas konuları birkaç cümle şeklinde yazar. Bunun için Füsûs bir ârifin şerhinden okumadığı müddetçe anlaşılamaz.

Anlayan da yanlış anlar. Şimdiye kadar kayda geçmiş kırk beş civarında şerh vardır.

Ancak bir kaç Türkçe'dir diğerleri Arapça ve Farsça'dır. Füsûs'un çağımıza bakan ve çağımızı çok çok aşan en mükemmel şerhi 19. Ve 20.yy son Mevlevî Âriflerinden Ahmed Avni Konuk tarafından —**Osmanlı Türkçesi**yle yazılmıştır. Bu açıklamayı vermemizin amacı İbn Arabî'nin birkaç cümlesini sadece çeviri olarak okuyunca düşeceğimiz hataları göstermek içindir. Aşağıda önce birkaç sade cümle çevirisini verip sonra A. Avni Konuk'un Ârifâne yorumunu vereceğiz. ...)))

—**Hak bana hamd eder; ben de Hak'a hamd ederim. Ve Hak bana ibâdet eder; ben de O'na ibâdet ederim.** (Sâde çeviri)

Ve şerhi/yorumu:

Hak tüm esmâ, sıfat ve fiilleriyle insanda tecellî etmiştir. Bu tam tecellîyi değer vermek, lutfetmek anlamı yüklenmiş —**hamd etmek** sözüyle anlıyoruz. Hak'ın bana/insana hamd etmesi insana tam tecelli etmesidir. Bu lutfuna karşılık ben de / insan da Hak'ın karşısında varlık iddiasına kalkışmadan O'na O'nun bende konuşan lisanıyla hamd ederim.

Hak'ın bana/insana ibâdet etmesi kulluk ve tapınma değildir. Potansiyel varlığımızın lisanı hal ile dilediği her mânâyı eksi iştirip kabul etmesi ve tam vaktinde eksiksiz ve fazlasız açığa çıkarmasıdır. İnsan ve varlık Hak'dan lisanı halleriyle her an dilekte bulunmasa idi Hak'ın ibadet kabul etmek sıfatı eksik kalırdı ve eksik olan da Hak olamazdı.

Hak kendisine her hangi bir eksiklik vermemek için tam kulluk edecek varlık diler ve tam

kulluk edecek liyakatta varlık olmayınca kendi zâtından ayrı var etmediği kendi mânâlarını abd/kul olarak tecellî ettirir. Böylece kendisine eksiksiz kulluk/ibâdet yapan yine kendisi olur.

((... Evet A. Avni Konuk gibi bir Ârif Füsûs'u şerh etmese idi İbn Arabî gibi bir ilim hazinesini doğru olarak ancak birkaç kişi anlardı. ...))) * * *

Ben O'nu bazı hallerimde, tevhid zevkimin zirvelerinde her isim ve resim altında tanır ve tastik ederim.

Bazı hallerimde de kesrete düşerim ve O'nu gördüğüm tek tek şeyler olmaktan tenzih ederek inkâr ederim. Varlıkta Hak olduğunu düşünemem.

Bu tasdik (kabul) ve inkâr beşeriyetin her an değişebilen bilgi halidir. * * *

Allah esmâsı ve sıfatları bakımından bizlerden ganî (zengin) değildir. Çünkü —**biz** kelimesiyle kastedilen sınırsız isimlerinin ve sıfatlarının ve fiillerinin tecelligâhı olan —**insandır**. Fakat zâtı bakımından bizden yani esmâ-sıfat ve ef'âlinden ganîdir. Çünkü, zatında açığa çıkardığı özellikler açığa çıkaracağı özelliklere göre her an hiç/yok hükmündedir. * * *

Hak beni/insanı kendi özelliği olarak seyrederek. Her an her ayrıntımı bilir. Ben/insan ise O'nu külliye (her özelliğini) sınırlı an içinde bilemeden seyrederek. Ayrıntıyı ise sonsuza kadar tecrübe ederek yaşıyorum. * * *

Hz. İbrâhim Hak'a gıdâ oldu/varlığını fedâ etti. Yâni Hak'ın zâtına, sıfatlarına, isimlerine ve fiillerine şiddetli aşk nedeniyle dost oldu. Hak da Hz. İbrâhim'e gıda oldu. Yâni Hz. İbrâhim'de tüm sınırsızlığı ve sonsuzluğuyla tecellî etti. Bu nedenle Hz. İbrâhim kendi hakikatının gıdası/gerçeği olan Hak'ı insanlara ikram etmek için —**ziyafet sünnetini** âdet edindi.

Zahirde yemek vermek; bâtında Hak'ın ilmini sebil olarak dağıtmaktır. Hz. İbrâhim'in; Halil İbrâhim sofrası —**ilim ve irfan** sofrasıdır. * * *

Fenâ fillah olmak dağılıp yok olmaktan ötede anlam taşır. Hak'ın varlığında erimek, bitmek insanın kendi hakikatının zâten Hak tecellisi olduğunu fark etmesidir. Hz. İbrâhim'in Halilullah'lığı iki varlığın yakın dostluğu değil, abd'in Hak'ın zâtından gayri varlığa sahip olmadığı bilincidir.

* * *

Hak doğruyu söyler. Nasıl söyler? Şöyle ki: **Birimler ilim ve ibadet ile Hak'ın özelliklerini kazandıkça ilim ve irfan nurları artar. Ve dilleri/akıl güçleri ve imanları/bilgileri Hakkel yakîn mertebesine yükselir. Ve o birimin dilinde/aklında hükmeden Hak olur.**

İSHAK KELİMESİNDEKİ HAK HİKMETİNİN ÖZÜ

İshâk bahsine ön bilgi oluşturması amacıyla bazı alıntılar aşağıda veriyoruz: Yaratılış 22. Bölüm/Tevrat

1-Daha sonra Tanrı İbrahim'i denedi. —**İbrahim!** diye seslendi. İbrahim, —**Buradayım!** dedi. **2-**Tanrı, —**İshak'ı, sevdiğin biricik oğlunu al, Moriya bölgesine git** dedi, —**Orada sana göstereceğim bir dağda oğlunu yakmalık sunu olarak sun.** **3-**İbrahim sabah erkenden kalktı, eşeğine palan vurdu. Yanına uşaklarından ikisini ve oğlu İshak'ı aldı. Yakmalık sunu için odun yadıktan sonra, Tanrı'nın kendisine belirttiği yere doğru yola çıktı..

4-Üçüncü gün gideceği yeri uzaktan gördü.

5-Uşaklarına, —**Siz burada, eşeğin yanında kalın** dedi, —**Tapınmak için oğlumla birlikte oraya gidip döneceğiz...**

6-7 Yakmalık sunu için yardığı odunları oğlu İshak'a yükledi. Ateşi ve bıçağı kendisi aldı. Birlikte giderlerken İshak İbrahim'e, —**Baba!** dedi. İbrahim, —**Evet, oğlum!** diye yanıtladı. İshak, —**Ateşle odun burada, ama yakmalık sunu kuzusu nerede?** diye

sordu.

8-İbrahim, —Oğlum, yakmalık sunu için kuzuyu Tanrı kendisi sağlayacak dedi. İkisi birlikte yürümeye devam ettiler.

9-Tanrı'nın kendisine belirttiği yere varınca İbrahim bir sunak yaptı, üzerine odun dizdi. Oğlu İshak'ı bağlayıp sunaktaki odunların üzerine yatırdı.

10-Onu boğazlamak için uzanıp bıçağı aldı.

11-Ama RAB'bin meleği göklerden, —İbrahim, İbrahim! diye seslendi. İbrahim, —İşte buradayım! diye karşılık verdi.

12-Melek, —Çocuğa dokunma dedi, —Ona hiçbir şey yapma. Şimdi Tanrı'dan korktuğunu anladım, biricik oğlunu benden esirgemedin.

13-İbrahim çevresine bakınca, boynuzları sık çalılara takılmış bir koç gördü. Gidip koçu getirdi. Oğlunun yerine onu yakmalık sunu olarak sundu.

14-Oraya —RAB sağılar adını verdi. —RAB"bin dağında sağlanacaktır sözü bu yüzden bugün de söyleniyor.

15-RAB'bin meleği göklerden İbrahim'e ikinci kez seslendi:

16-RAB diyor ki, kendi üzerime ant içiyorum. Bunu yaptığın için, biricik oğlunu esirgemediğin için

17-Seni fazlasıyla kutsayacağım; soyunu göklerin yıldızları, kıyıların kumu kadar çoğaltacağım. Soyun düşmanlarının kentlerini mülk edinecek.

<http://incil.info/kitap/Yaratilis/22>

100-) Rabbi hebliy mines salihıyn;

(İbrahim): —**Rabbim, bana salihlerden hibe et!** (dedi).

101-) Febeşşernahu Bi ğulamin Haliym;

Bunun üzerine O'nu Haliym bir oğlan ile (B sırrınca) müjdeledik.

102-) Felemma beleğa maahüs sa'ye kale ya būneyye inniy era fiyl menami enniy ezbehuke fenzur mazâ tera* kale ya ebetif'al ma tū'mer* setecidüniy inşaAllahu minas sabiriyn;

(Oğlu İsmail) O'nunla birlikte sa'ya (O'nunla beraber Allah yolunda yürüme çağına) ulaşınca, (İbrahiym) dedi ki: —**Ey oğulcuğum!... Muhakkak ki ben seni menam (uyku?)"da görüyorum ki ben seni zebh ediyorum (boğazlıyorum)... Bak bakalım sen ne görüyorsun?"... (Oğlu) dedi ki: "Ey babacığım!... Emrolunduğun şeyi yap (kuvveden fiile çıkar)... İnşaAllah beni sabredenlerden bulacaksın.**

103-) Felemma eslema ve tellehu lil cebiyn;

İkisi de teslim olup (baba, İbrahiym) O'nu (oğulu, İsmail'i) alnı/şakakı üzerine yıkınca,

104-) Ve nadeynahu en ya İbrahiym;

Biz O'na: —**Ya İbrahiym!** diye nida ettik (ışittirdik; yakiyn hasıl oldu).

105-) Kad saddakterrü'ya* inna kezâlike neczil muhsiniyn;

—

106-) İnne hazâ le hüvel belaul mübiyn;

Muhakkak ki bu apaçık bir bela (öğretici, idrak ettirici deneyim) dir.

107-) Ve fedeynahu Bi zibhın Aziym;

O'na (Sema'dan) (Bi-) zibh-i aziym (büyük kurbanlık) fidyе (bedel) verdik.

108) Ve terekna aleyhi fiyl ahiriyn;

Ahiriyn (sonrakiler; vahdet ehli) içinde, Onun üzerine (Ona alamet olan bir anış, hayırla yadediliş) bıraktık.

109-) Selâmun alâ İbrahiym;

Selam olsun İbrahiym'e.

110-) Kezâlike neczil muhsiniyn;

Muhsinleri böylece cezalandırırız.

111-) İnnehu min ibadiNEl mu'miniyn;

Muhakkak ki O, mü'min kullarımızdandır.

112-) Ve beşşernahu Bi İshaka Nebîyyen minas salihîyn;

O'na, salihlerden bir Nebî olarak (Bi-) İshak'ı müjdeledik.

113-) Ve barekna aleyhi ve alâ İshak* ve min zürriyyetihima muhsinun ve zalimun li nefsihi mübiyn;

O'nun üzerine de İshakın üzerine de bereket lutfettik (ikisini de mübarek kıldık)... O ikisinin zürriyyetinden muhsin de var, kendi nefesine apaçık zulmeden/zalim de var.

(Saffat Sûresi 100-113/ B Meal)

100. —**Ey Rabbim! Bana salihlerden olacak bir çocuk bağışla.**

101. Biz de ona uysal bir oğul müjdeledik.

102. Çocuk kendisiyle birlikte koşup yürüyecek yaşa gelince İbrahim ona, —**Yavrum, ben rüyamda seni boğazladığımı gördüm. Düşün bakalım, ne dersin?** dedi. O da, —**Babacığım, emrolunduğun şeyi yap. İnşaallah beni sabredenlerden bulacaksın** dedi.

103,104. Nihayet her ikisi de (Allah'ın emrine) boyun eğip, İbrahim de onu (boğazlamak için) yüz üstü yere yatırınca ona, şöyle seslendik: —**Ey İbrahim!**

105. —Gördüğün rüyanın hükmünü yerine getirdin. Şüphesiz biz iyilik yapanları böyle mükafatlandırırız.

106. —Şüphesiz bu apaçık bir imtihandır.

107. Biz, (İbrahim'e) büyük bir kurbanlık vererek onu (İsmail'i) kurtardık.

108. Sonradan gelenler arasında ona güzel bir ad bıraktık.

109. İbrahim'e selam olsun.

110. İyilik yapanları işte böyle mükafatlandırırız.

111. Çünkü o mü'min kullarımızdandı.

112. Biz onu salihlerden bir peygamber olarak İshak ile de müjdeledik.

113. Onu da İshak'ı da uğurlu kıldık. Her ikisinin nesillerinden iyilik yapanlar da vardı, kendine apaçık zulmedenler de.

(http://www.diyaret.gov.tr/kuran/meal.asp?page_id=449)

((... Kur'an ve hadislerde kurbanın İsmâil mi İshâk mı olduğuna dair isim olarak bir açıklama yoktur. Âyetlerin ve hadislerin işaretlerinden anlam çıkaran müfessirler (yorumcular) farklı görüşlerdedirler.

Sahabeden; Hz. Ömer, Hz. Âli, Hz. İbn Mes'ud ve İbn Abbâs ve İkrime ve Sâid İbn Cübeyr... Tâbiinden (Resulullah'ı göreni görenlerden); İmam Câfer Sâdık ve Ebû Hanîfe kurbanın İshâk olduğuna ihtimal vermişlerdir.

Abdullah İbn Ömer, Sâid İbn Müseyyeb, Şa'bi, Hasan Basrî, Mücâhid, Rebi İbn Enes, İmam Şâfiî ise kurbanın İsmâil olduğuna ihtimal vermişlerdir.

İslâm dünyasında kurbanın Hz. İsmâil olduğu fikri daha çok yayılmıştır. İbn Arabî İshâk görüşünü tercih ettiği için Fusûsu'l-Hikem'de alıştığımız İsmâil ismini göremiyoruz.

Tevrat'da kurbanın İshak olduğu —**sinama** şeklinde anlatılır. Kur'an ise —**rüya** ve rüya yorum ilmi ile birlikte anlatır.

Rüya ilminin batını (ilâhî hikmetleri) Risalet, Nübüvvet ve Velâyet bilincinin ilmidir, zâhiri olan bilimsel yönü (psikolojik, biyolojik, fizyolojik mekanizması) bilim insanlarının araştırma sahasına girer.

Rüyasında kendisine ilim ve gizli bilgiler verildiğini iddia edenlerin iddialarına tasavvuf ve bilim çevrelerinde hiçbir değer verilmez.)))

* * *

İnsan için çeşitli bilgi kaynakları vardır.

Görme, işitme, dokunma, tad alma ve koku alma duyularımızla topladığımız veriler beynimiz tarafından işlenerek —**bilgiye** dönüştürülür. Bunlara duysal bilgiler denilir.

Anlatım ve anlaşım kolaylığı için —**bedensel** bilgi terimini kullanacağız.

Beş duyu aracılığı olmadan beynimize ulaşarak bilgiye dönüşen veriler de vardır. Resul ve Nebîler'e —**vahiy**, velîlere —**ilham** ve diğer insanlara ulaşan —**duygulanımlar/kalbe doğan hisler** bu aracısız verilerdir. Rüya ise her bilinç mertebesindeki insana ulaşan bir —**bilgi** kaynağıdır. Bu tür bilgilere de —**kalbî** bilgi denilir. Anlatım ve anlaşım kolaylığı için —**ruhsal** bilgi terimini kullanacağız. Bedensel arınma ve ibadetler bedensel bilginin kalitesini belirler. Resullerin, Nebîlerin ve Velîlerin bedensel arınma kurallarına son derece dikkat etmeleri ve vücûdu evrensel ayna haline getiren ibâdetle düşkünlükleri bilinmektedir. Bu hassasiyet duyu organlarını en azami kapasite ile çalışır hâle getirir. Bu artışa —**nûrânîleşme** denir. Nur hâriçten gelen bir şey değil; bedensel disiplin ile özden çıkarılan —**ilim**dir. Kalbî bilgi ancak —**bedensel bilginin** zirvesinde olan bilinçlerde —**katkısız ve karışimsız** olarak doğar. Hz. İbrâhim ve Hz. İshâk —**bedensel bilginin** saflığına ulaşmış ve —**ruhsal bilgiyi** özlerinden bilinçlerine nâzil ettirmişlerdir.

* * *

((... Hz. İbrâhim'in —**kurban**rüyasının anlaşılabilmesi için bazı kavramların anlaşılması gerekmektedir.

Hız. İbrahım'in rüyası basit bir beyinsel görüntü değildir. Ümmü'l-Kitap'dan, Levh-i Mahfuz'a oradan da misal âlemine ve en son da şehadet âlemine inen bir bilgi türüdür. Ümmü'l-Kitap, Levh-i mahfuz, misal âlemi, şehâdet âlemi çok duyduğumuz fakat çok soyut anlatıldığı için hemen hemen hiç anlamadığımız kavramlardır. Kolay anlaşılması için beş duyu evrenimize yansıyan yönleriyle şöyle tanıyabiliriz:

Ümmül Kitap; —**ALLAH** ismiyle işaret edilenin ilminde yarattığı âlemleri oluşturan ana kitaptır. Tüm boyutları itibariyle Evren'dir.—**Okunması** gereken ana kitaptır...**Yakîn** nisbetinde —**Okunur.** ([A.Hulusi/Kavramlar](#))

Levh-i Mahfuz;

Levhi mahfûzun, bir minyatüriyle senin beynindir; külli mânâda da burçlar ve yıldızlardır! ([A.Hulusi/Kavramlar](#))

Misal (hayal) âlemi;

Birimlerin, bireylerin ve her şeyin değişmeyen hakiki varlıklarının olduğu boyuttur. Bir yönü esmâ âlemine bakar ve varlıkların aslını oluşturan mânâları kapsar. Bir yönüyle madde âlemine bakar. Madde âlemi misal âlemindeki isimlerin, mânâların dış görünüşleridir. (Tasavvuf Terimleri Sözlüğü/Anka yayınları)

Şehâdet âlemi (ef'al âlemi);

Ef'al âlemi, tüm varlıklarıyla, o varlıkların algılayabildiği âlemdir! (Bkz. E / Evren / Yaşadığımız Kâinata ait olarak bilinen her şey, Allah İlminde —**Hayâl** olan varlıklardır!) ([A.Hulusi/Kavramlar](#) ...)))

* * *

Hız. İbrahım'in —**kurban** rüyası Ümmü'l-Kitap'da; Allah'ın —**ahad** varlık olduğunun bilgisidir. Bu bilgi Levh-i Mahfûz'a; Allah'ın —**ahad** olduğunu anlamak için —**var zannettiğin** kendi varlığının yok olduğunu anla... emri olarak iner. Bu emir misal âleminde yâni Ümmü'l-Kitap'tan ve Levh-i Mahfuz'dan gelen mânâlara hayali sûretler giydiren ruhumuzun şekillendirme gücüdür. Burada —**kendini var zannetme** mânâsı —**evlât** suretinde, —**zannı düzeltme** emri de —**evladı kurban etme** olayının görüntüsü şeklindeki rüyâdır.

Ümmü'l-Kitap, Levh-i Mahfuz ve Misal âlemindeki bilgi ve hayalî görünüm/olaylar zaman ve mekan kapsamı dışındadır. Hız. İbrahım bu gerçeği zaman ve mekân kalıbına sokarak anlattığında madde âleminin (ef'al ve şehâdet âlemi de denir) lisanını kullanmak zorundadır. Hız. İshak da tüm boyutların ilmine ve teviline (sembollerin çeviri bilgisine) sahip bir Resul'dür. Ve Hız. İbrahım anlatır;

102-) Felemma beleğa maahüs sa'ye kale ya büneyye inniy era fiyl menami enniy

ezbehuke fenzur mazâ tera* kale ya ebetif'al ma tü'mer* setecidüniy inşaAllahu minas sabiriyn;

(Oğlu İsmail) O'nunla birlikte sa'ya (O'nunla beraber Allah yolunda yürüme çağına) ulaşınca, (İbrahiym) dedi ki: —**Ey oğulcuğum!... Muhakkak ki ben seni menam (uyku)"da görüyorum ki ben seni zebh ediyorum** (boğazlıyorum)... **Bak bakalım sen ne görüyorsun?**... (Oğlu) dedi ki: —**Ey babacığım!... Emrolunduğun şeyi yap** (kuvveden fiile çıkar)... **İnşaAllah beni sabredenlerden bulacaksın.** (Saffat Sûresi/B Meal)

* * *

Ve Hz. İshâk çocuk yaşta olmasına rağmen kelime kalıplarında gizli —**zâtî ilmi** idrak ederek;

...dedi ki: —**Ey babacığım!... Emrolunduğun şeyi yap** (kuvveden fiile çıkar)...

İnşaAllah beni sabredenlerden bulacaksın. (Saffat Sûresi/B Meal)

Hz. İbrahim'in emrolunduğu şey; Allah'dan başka varlık var kabulünü terk etmektir.

* * *

İnsan ruhunun bir yönü ulvî âlem ile (misal/levh-i mahfuz/ümmü'l-kitap ile) bir yönü süflî âlem ile (ef'al/madde âlemi ile) irtibatlıdır. Bedensel yaşamda iken ruh beyin aracılığıyla her iki âlemden bilgi alır. Yukarıda da bahsedildiği gibi bu bilgiler —**vahiy, ilham, rüyâ ve duyumlanma/kalbe doğan hislerdir.**

Ulvî âlemden gelen bilgiler, semboller halindeyse tâbire ve teville (yoruma ve çeviriye) ihtiyaç vardır. Bu ilim ise ancak kâmil bilince sâhip Resul ve velîlerde görülür.

((... Rüyanın yorum ve çevirisine güzel bir örnek olacak bir alıntıyı veriyoruz:

—Aziz Mahmud Hüdayi ile I. Sultan Ahmed'in dostluklarının ilginç bir başlangıcı vardır Sultan Ahmed tahta çıktıktan bir süre sonra bir rüyasında, Macaristan kralı ile mücadele ederken sırtüstü yere düştüğünü, kralın da üstüne çıktığını gördü. Padişahın bu rüyasını gerek sarayda gerekse saray dışında makul bir yoruma bağlayan çıkmadı. Bunun üzerine padişaha bu rüyasını Üsküdar'da oturan, ünü yeni yeni yayılan Aziz Mahmud Hüdayi'ye yorumlatması teklif edildi. Sultan Ahmed rüyasını bir kâğıda yazıp cevaplandırması isteğiyle Aziz Mahmud Hüdayi'ye gönderdi. Hüdayi hükümdarın adamını dergâhının kapısında karşıladı, elindeki mektubu aldı daha okumadan —**cevabı burada** deyip kendi mektubunu verdi ve geri çevirdi. Aziz Mahmud Hüdayi padişahın rüyasını şöyle

yorumlamıştı: İnsanın rüyasında rakip karşısında sırtüstü yere düşmesi, gerçek hayatta ona galip geleceğine işarettir. Sırt insanın en kuvvetli yeridir. Toprak da en kuvvetli dayanaktır. Bu ikisi birleşince kuvvet üstüne doğar. Kısaca bu rüya Osmanlı'nın Macarlara galebe edeceğini simgeler.

Sultan Ahmed, bu mantıklı ve müjdeli yorumu yapan şeyhe karşı içinden bir sevgi ve yakınlık duydu, işte bu sevgi ve yakınlık büyük bir dostluğun başlangıcı oldu.

(konakdersleri.com'dan alınmıştır) ...)))

* * *

((... Rüyâ olayının İslâm tasavvufundaki ve günümüz bilimsel verilerindeki yönlerini kapsayan açıklamayı Ahmed Hulusi'de Kavramlar bölümünden aşağıda tamamen veriyoruz. (Konuların daha net anlaşılmasını sağlayan alıntıları her zaman internete girme imkanı olmayan okuyucuların isteklerini dikkate alarak ve sayfa sayısındaki artışı göz ardı ederek bütün olarak veriyoruz.)

—**RÜYA**

Rüyalar, o ana kadar yaşanılanların beyinde semboller şeklinde açığa çıkmasıdır. Rüyalar, çeşitli mânâların, o mânâlara uygun sûretlere bürünerek bize görünmesi hâlidir.

RÜYALAR BEYİN VERİ TABANINDAKİ MÂNÂLARIN AÇIĞA ÇIKMASIDIR!

Rüyalar, kâh sizin o ana kadar mevcut veri tabanınızdaki mânâların açığa çıkmasıdır; yani bilgisayarınızın hard diskindeki bir takım verilerin ekrana yansması, görüntüsüdür; kâh da ekranınıza internet aracılığı ile gelen verilerin bilgisayarınızda işlenerek ekrana yansmasıdır!.

İşte internetten bilgisayara verilen, gelen veriler gibi, beynin radar dalgalarıyla algıladığı bazı dış olaylar, geçmişte ruhun bedenden ayrılıp bir yerlere gidip bir yerlerde görüşmesi veya o yerleri görmesi şeklinde değerlendirilmiştir.

Tabii bu geçmişte hiçbir şekilde izah edilmesi mümkün olmayan bir olaydır ki bunu, ancak bugünkü şartlarda böylece açıklama imkânını bulabiliyoruz.

Bilim ve teknoloji bu düzeye gelebildiği için, telepatinin varlığını kabul eden her insan, beynin radar dalgalarını da doğal olarak kabullenmek zorundadır!.

BİLİNCİN BAŞKA BOYUTLARA SEYAHATI...

1987`de fizikçi Alain Wolf, yakaza hâlindeki rüyaları, bilincin başka boyutlara seyahati olarak tanımlamıştır.

Türkçede —**Rüya** dediğimiz şey, Arapçada —**rüyet** den gelir. Rüyet, görüş; görülen şey demektir.

“RÜYA”, BEYİNDEKİ VERİ LEVHALARI; FREKANSLARDIR!

—**Rüya** beyindeki veri levhaları, frekanslardır. Beyne ulaşan frekansa en yakın frekans, beyinde hangi anlam olarak tasavvur edilmişse önceden, ona uygun sûret olarak, o dalgalar beyinde açığa çıkar ve böylece rüyalar, semboller şeklinde görülmüş olur! Meselâ, rüyada ağaç konuşur... —**ağaç konuşması** şeklinde algıladığın şey, esasında bir melek! Ağaç, meleğin beyindeki veri tabanına göre en yakın ya da uygun bir şekilde sembolize olarak deşifre edilip mânâlandırılmıştır! Bu mânâlandırılış, veri tabanındaki tarama esnasında, o frekansın en yakını olan frekanstır.

RÜYADA GÖRÜLEN SÜRETLER, DIŞARIDAN GELMEZ!

(Soru: Rüya âlemi, misâl âleminin bir parçasıdır. Rüya âleminde gelişen olaylar belirli rumuzlarla anlatıldığına göre, bu rumuzları değerlendirmedeki yöntem nasıl olmalıdır?..)

Rüyada görülen sûretler bize dışarıdan gelmez...

Aynı ilhamın bitişik yatakta yatan iki kişiye geldiğini düşünelim... Birisi beyin verilerine göre başka sembollerle görecektir o mesajı, diğeri başka...

Gün içinde, aynı astrolojik etkileri alan insanlar, nasıl farklı duygular hissediyorlarsa; bu da beyin açılımlarından ileri geliyorsa... Aynı şekilde rüyada görülen semboller de o kişinin veri tabanına göre sûretlenir!.

Bu sebeple rüya yorumu, sezgi yollu rüyayı gören kişiyi OKUMAKTAN geçer, kanaatindeyim...

RÜYADA ZAMANSIZLIĞI YAŞIYORSUN!

Düşünürken ve rüyada kendi özgün zamanını daha doğrusu zamansızlığı yaşıyorsun...

Bunu, ya zevkle ya da sıkıntıyla yaşıyorsun...

Zevkle veya mutsuzlukla olmasının sebebi, kabullerin!

RÜYALAR NİÇİN YORUMA MUHTAÇTIR?

Esas itibarıyla, her şey yani her görüntü, Allahû Teâlâ'nın çeşitli isimlerinin mânâlarının bir sûrete bürünmüş hâlidir.

Hattâ daha gerçeğiyle, biz o mânâları, beynimizdeki özel algılama sistemi ile görüntüler, sûretler şeklinde algılarız.

Beynin veri tabanının, gecenin içinde bulunan saatlerindeki meleki=astrolojik tesirler altında, o tesirlerle ilgili konularına göre irrite edilmesi...

Bunun sonucunda belli bir sentezin oluşması... Bu sentez sonuçlarının peyderpey, belli bir siklusla hayâl merkezine ulaştırılması... Bu dalgaların, konuyla ilgili veri suretleriyle birleşmesiyle de rüya yani görüntünün beyinde oluşması...

Rüyalar o ana kadar yaşanılanların beyinde semboller şeklinde açığa çıkmasıdır. Rüyarlar daima beyin sentezlerinin sonuçları ve rüyet merkezinde açığa çıkan beyin veri tabanına GÖRE görüntü sembolleri olduğu için, konunun ehli kişiler tarafından yorumlanmasını yani sembollerin deşifre edilmesini gerektirir.

YATAY VE DİKEY RÜYALAR

Rüyalar bir yatay bir de dikey olmak üzere 2 ye ayrılır. Bu yatay ve dikey dediğimiz rüyalardan dikey rüyalar yaşanılan zaman boyutundan geleceğe dönük zaman boyutuna sıçrama rüyalarıdır. Kişinin kendi özünde üst boyuta sıçramasıyla alâkalıdır.

İnsanın bildiğimiz madde boyutu; mikrodalga ruh boyutu var... bir de biinç boyutu var. Şimdi bilinç boyutunda öyle bir derinlik var ki, bu yaşadığından 10 sene 20 sene 50 sene sonrasına ulaştığı gibi Kâinatın ilk oluştuğu devreye ya da sana göre milyon veya milyarlarla sonra meydana gelecek zaman boyutuna kadar olabilen dikey sıçrama olayıdır. Çünkü bilinç boyutunda zaman kavramı biter. zaten saniyede 300.000 kilometreye ulaştığın anda zaten zaman sıfır oluyor; zaman duruyor. Onun üstünde boyutsal bir olay var. Şimdi büyük kısmınız boyutsal dediğim zaman anlayamayacak ama

benim de daha fazla anlatabilme imkânım yok... Maddeyi anlatmak kolay. Mikrodalga yapıyı da anlatmak kolay... Ama mikrodalga yapının ötesindeki enerji boyutunun değerlerine girmen çok güç.. Ki bu boyuttan zannederim Üst Madde kasetinde bir miktar bahsettim. O kasette enerji boyutu algılarından söz ettim...

İşte şuur boyutunda zaman kavramı kalkıyor. Zaman kavramı kalktığı içinde 50 sene sonra ile 1 milyon sene sonra aynı mekânda diyeyim veya boyutta diyeyim, ne dersem diyeyim, böyle bir yerde bir arada algılanabiliyor.

Çok kaba basit bir misal veriyim.

Bu odada sadece şu yaşadığımız zaman var. Bitişik odada yaşadığımız zamanla 50 sene sonrası birarada serpiştirilmiş her tarafa ama sonraki odaya gittiğimiz zaman orada 50 sene sonrasıyla 5 milyar sene sonrası bir odaya sıkıştırılmış.. Bunun gibi, bunu boyutsal olarak düşünün...

RÜYADA DİKEY YÜKSELME YAPMAK, SENİN ELİNDE DEĞİLDİR!

(Soru: Üstadım, rüyada dikey yükselme elde edebilmek için ne yapmamız gerekir?)

Rüyada dikey yükselme yapmak senin elinde değildir...

DİKEY VE YATAY YÜKSELMELERLE KİŞİ GEÇMİŞ VE GELECEĞE VUKUF KESBEDER!

İnsan uyku sırasında, beyninin hassasiyeti oranında bedenin duyuları kaydından kurtularak, yükselmeye (urûc) başlar... Bu yükselme ya dikey, ya da yatay bir şekilde olur.

İnsanın uykudaki yükselmesi eğer yatay şekilde olursa, beş duyunun kaydından kurtulabilme, bedenden uzaklaşabilme gücüne göre -ki çeşitli faktörler rol oynamaktadır bu durumda- dünya üzerinde gezinti yapabilir ve hiç görmediği yerlere gidebilir ve oraları bilebilir. Kezâ CİNlerle de karşılaşması bu seviyede olur.

Bir uyku sırasında bedenden uzaklaşan üst yapı, yâni —insan, yâni —dalga beden yatay bir geziye çıkmış; ve bu arada oraları da görmüştür.

Nitekim bundan başka, gerek geçmişe ve gerekse geleceğe ait görülen bir çok rüyalarımız, daha sonra bu şekilde gerçekleşmiştir.

İşte bu tip rüyalar (ki aslı —rüyet yâni —görüşten gelmektedir), hep uyku sırasında üst yapının yatay gezisinden ileri gelmektedir.

Dikey gezi veya yükselmeye (urûc) gelince...

Bunu açıklamak için bir örnek vererek konuya girelim;

Zaman ve mekân denilen şey, başta da bilimsel olarak açıkladığımız gibi izâfi bir şeydir... Yâni, bana veya sana veya bize, —göre olarak mevcuttur.

Meselâ sonsuz büyüklükteki bir çölde, başı ve sonu görülmeyecek kadar uzunluktaki bir kervanın ortasında yürüyorsunuz... Gördüğünüz bildiğiniz yerler sadece görüş sahanız kadar olan bir kaç metrelik sahadır.

Şimdi sizin için belirli bir zaman biriminde, yâni bir saat içinde gördüğünüz yer, o zaman geçtikten ve siz o kadar yürüdükten sonra; —geçmiş olacak yâni mâzi olacak ve o anda içine girdiği saha da —hâl olacaktır, az önce —gelecek iken sizin için...

Kezâ arkanızdan gelen için de, sizin bulunduğunuz yer —gelecek; kendi bulunduğu yer de —yaşanan an olacaktır ki, halbuki orası sizin için —geçmiştir...

İşte böyleyken hal, giden bir helikopter sizi alıp bulunduğunuz yerden ve dikey olarak yükselmeye başlasa ne olur?

Eskiden bir saatlik süre içinde gördüğünüz bir kaç yüz metrelik saha —yaşanan an iken, şimdi yükselmeniz oranında görebildiğiniz yer —yaşanan an sınırı içine girer; ve —geçmiş ile —gelecek küçülmeye başlar; —yaşanan an daimi olarak genişlerken...

Nihâyet sizin için çıkabilmek mümkün olsa, öyle bir noktaya erersiniz ki, sonsuz büyüklükteki çölde, sonsuz uzunluktaki kervanı tamamıyla görebilirsiniz...

Yâni kervan ehli için —mekân-zaman mevcut iken; artık siz bu kısıtlamadan kurtulursunuz! Yükselişiniz, sizi bu kayıttan kurtarmıştır.

İşte insan, madde kaydından kurtulabildiği oranda, dikey yükselme hâlinde -henüz bu dikey yükselmeyi rüyada gerçekleştirmeye sebep olan durumların neler olduğunu bilememekteyiz- geçmişe ve geleceğe vukûf kesbeder.

Çünkü, —Hiç bir şey yoktan var olmaz ve var olan hiç bir şey yok olmaz kanunu gereğince, geçmişte şu anki durumumuza göre =‘geçmiş‘ diyoruz, olmuş bütün olaylar uzayda belirli dalga boyları hâlinde mevcuttur.

Ve eğer ki bizim elimizde bu dalgaları kulağımıza adapte edecek güçte bir radyo veya gözümüze gösterebilecek yapıda bir televizyon cihazı olsa, biz bütün geçmişi aynen yaşıyormuşçasına görebiliriz.

Kezâ =‘gelecek‘ dahi, her an, çok daha üst semâdan (ki —semâ, İslâm terminolojisinde, çeşitli yüksekliklerdeki değişik özellikleri dolayısıyla —katlar diye anlatılmıştır) dalgalar hâlinde gökyüzüne inmektedir...

İşte insan belirli oranlarda yükselme (urûc) ile —geçmişe ve —geleceğe dönük görüş sahibi olmakta ve artık onun için bütün bunlar —yaşanan an boyutuna gelmektedir.

İşte bu nedenle de bazı insanlar uykularında belirli dikey çıkışları yaparak o devirlere gitmekte; sanki o zamanda o olayı yaşıyorcasına kendisini bulmakta; sonra da dünyaya indiği yâni beden boyutunda uyandığı zaman olup-biteni anlatmaktadır.

RÜYADA NİÇİN ACI DUYULUR?

Bu hologramik beden, aynen televizyon dalgaları gibidir... Nasıl ki taşıyıcı dalgalara yüklenmiş görüntü ve ses dalgalarıdır, televizyon dalgaları; işte —insan ruhu da böylece tüm zihinsel fonksiyonların sonucu olan verileri yüklenmiştir!.

Beynin ürettiği yüklenmiş dalgalardan oluşmuştur. Beyin tarafından üretilir; ve beyin, kendindeki tüm düşünsel verileri dalga olarak —RUHa yükler.

Rüyada duyduğun acı, beynin ruha yüklediğini gösterir... Kabir azâbı dahi bu yüklenmeden dolaydır.

NOT: Hologramik beden (Ruh)

RÜYADA YAŞ KAVRAMI YOKTUR!

Senin kafanda, düşünebildiğin, ulaşabildiğin en son noktada; —Ben bu beden değilim, ben bir ruh yapıyım düşüncesi var.. Kendini bir ruh yapı olarak kabul ediyorsun....

Nitekim, rüyada da kendini nasıl görüyorsun?.

Bu madde bedeninin ağırlığına sahip olmayan, zaman zaman en olmayacak işleri yapabilen lâtif bir beden olarak hissediyorsun kendini. Hattâ bazen, kendini dahi görmüyorsun.

Dikkat ederseniz, rüyada yaş kavramı da yoktur, hissedilmez!.

RÜYA ÂLEMİNDE LİSAN KAVRAMI YOKTUR

Dünya'dan yollanan dalgalar ölümötesi boyuta ulaşır ve ölümötesi boyutta, rüya âleminde olduğu gibi lisan kavramı yoktur. Okunan âyetler orada çeşitli yaşantı içinde olan insana sistemin bazı gerçeklerini hatırlatarak, onun içinde bulunduğu sıkıntıdan bir süre için kurtulmasını sağlar...

RÜYALARINIZDA ŞU ANKI İLMİNİZİN NE KADARINI YAŞIYORSUNUZ?

Rüyalarınızda, şu anki ilminizin ne kadarını yaşıyorsunuz? Ne kadar, ilminizi rüya boyutunda yaşamınıza geçirebiliyorsunuz?

Rüya , ölümün kardeşi olduğuna göre!.

[http://www.allahvesistemi.org/...ruya ...\)\)\)](http://www.allahvesistemi.org/...ruya ...))))

* * *

Süflî âlemden gelen rüyâ halindeki bilgilerin büyük bir çoğunluğu yoruma ve çeviriye gerek olmayan görüntülerdir. Yeterli bedensel ibadet ve disiplini olmayan bilinçler genellikle süflî âlemin rüyasını algılar.

* * *

Misal âleminden gelen rüya görüntüleri yoruma ve çeviriye gerek kalmadan aynıysa ef'al âleminde (madde âleminde, günlük yaşantıda) tecellî ederse buna —karışksız, saf keşif denilir. Resulullah a.s.'ın Nübüvvet'den önceki bir dönemde gördüğü rüyalar bu halde idi ve —ap açık meydana çıkardı.

Misal âleminden gelen rüyalar Hz. İbrâhim'in kurban rüyası gibi yoruma ve çeviriye ihtiyaç duyuyor ise buna hayalî keşif (keşf-i muhayyel) denilir. Tevrat ve Kur'an'da bu rüyanın önce yorumsuz şekli anlatılmaktadır. Sonra da; —107. Biz, (İbrahim'e) büyük bir kurbanlık (koç) vererek onu (İshâk'ı) kurtardık. Âyetle nasıl yorum ve çeviri yapılacağı örneklenmektedir.

* * *

Allah'a yakınlaşmada koçun yani insanın hayvanîlik yönünün kurban edilmesi şuna işaretir.

İnsanın —hayvânîlik özelliği hayvanlar kadar saf, temiz ve zararsız olan yönüdür. Bu yön ile yani saflık, temizlik ve zararsızlık üstün özellikleriyle Hak'a kurbiyet (yakınlık) sağlanır. Koçun kesilip yenilmesi bu anlamdadır. Yoksa bir canlı olan koçu kesmek, pişirmek, yemek insanın mânevî yükseltisine etki etmez. Kur'an bu konuya şu âyetle açıklık getirmektedir:

37. Onların etleri ve kanları asla Allah'a ulaşmaz. Fakat ona sizin takvanız (Allah'a karşı gelmekten sakınmanız) ulaşır. Böylece onları sizin hizmetinize verdi ki, size doğru yolu gösterdiğinden dolayı Allah'ı büyük tanıyasınız. İyilik edenleri müjdele. (Hac Sûresi/Diyanet Meali)

* * *

Kurbanlık hayvan olarak —koç küçük olmasına rağmen daha faziletlidir. Deve ve inek (dana) cüsse olarak büyük olmasına rağmen kurbanlıkta koçdan daha az değerdedir. (İbn Arabî'nin görüşüdür)

* * *

Hz. İshâk zâtıyla insan-ı kâmilidir. Bu daha küçük yaşta iken anlaşılmıştır. Hz. İshâk'ın kemâlatı —koç ile sembolize edilmiştir.

Değerli olana değerli hediyeler ve değerli —kurbanlar sunulur. Hz. İbrâhim ve Hz. İshâk için değerli olan Hak'a ulaştırılan mertebelerin tümü idi. Yâni emare nefisten Saliha nefse kadar tüm mertebeler Hak'a yükselten basamaklar olduğu için hepsi de aynı değerdedir. Sadece yaşantıları ve bilgileri farklıdır. Hz. İbrahim ve İshâk'ın kendi bedensel özelliklerini (koç ile tanımlanan saflık, temizlik ve zararsızlık özelliklerini) Hak'a yakınlaşmaya kurban etmelerine karşılık Allah da sembolik değeri deve ve sığırdan daha

yüksek olan koç hibe ederek mukabelede bulunmuştur.

* * *

—Koçun deve ve sığırdan (inek türünden) üstünlüğü insana uysallıkla teslimiyetidir. İshâk'ın da kendi hakikati olan Allah'a teslimiyeti tam ve mükemmel idi. Âyette onun bu teslimiyeti;

101. Biz de ona uysal bir oğul müjdeledik. (Saffât, 37/101) olarak anlatılır.

Hak'a teslimiyeti —iradeyi ve aklı tam terk etmişlik olarak değerlendirirsek varlık mertebelerini şöyle sıralamamız gerekir.

Cansızlar (taş ve mâdenler/cemâdat) en üst mertebede Hak'a tam teslim olmuşlardır. Hak'ın varlığından başka kendileri için varlık, akıl ve irade vermek ya da vermemek gibi bir fonksiyonları yoktur.

Kendiliğinden hiçbir hareketleri yoktur. Hareket etmemeleri (atom boyutunu dikkate almazsak) hayat ve bilinç sahibi olmadıkları anlamına gelmez. Cansızların da kendi yapılarına özgü bir bilinçleri vardır.

Şu üç âyet cansız zannedilen varlığın bilinç durumunu anlatır:

15-) Ve Lillahi yescüdü men fiys Semavati vel Ardı tav`an ve kerhen ve zılahum Bil ğudüvvi vel asal;

Semavat ve Arz'da kim varsa gölgeleri (kişilik ve bedenleri) de (dahil) tav`an ve kerhen (isteyerek yahut zorunlu olarak), (B sırrınca) sabah ve akşam Allah'a secde ederler (hakikatleri olan Allah'a mutlak teslimiyet halindedirler). (Ra'd, 13/15/B Meal)

1-) Yusebbihu Lillahi ma fiys Semavati ve ma fiyl` Ardıl Melikil Kuddûsil` Aziyzil Hakiym; Semavat'ta ne var ve Arz'da ne var (hepsi), Melik, Kuddus, Aziyz ve Hakiym olan (dilediği manaları açığa çıkarsın diye onları belli bir işlevle izhar eden, varlıkta gayrı olmayan) Allah'ı tesbih ediyor. (Cum'a, 62/1/B Meal)

44-) Tüsebbihu leHU Semavatüs seb`u vel Ardu ve men fiyhinn* ve in min şey'in illâ yüsebbihu Bi hamdiHİ ve lâkin la tefkahune tesbiyhahüm* inneHU kâne Haliymen Ğafura;

Yedi Sema, Arz ve onların içindekiler (hep) O'nu tesbih eder (başkaca varolamazlar)... Hiç bir şey yok ki O'nun Hamdı ile (B sırrınca, O'nun Hamdı olarak) tesbih etmesin (O'nun Hamdı ile tesbih etmeyen mevcut değildir)... Fakat siz onların tesbihini fıkı etmiyorsunuz/anlamıyorsunuz... Muhakkak ki O, Haliym'dir, Ğafur'dur. (İsrâ, 17/44/B Meal)

Bitkiler cansızların bir alt mertebesinde. İrade ve akıl ile —büyüme hareketi yapmazlar. Büyümeleri, çoğalmaları tamamen tabii kanunlara (doğa yasalarına) bağlıdır. Kendilerine kimlik, ilim, irade, akıl verme gibi özellikleri yoktur. Sahip oldukları bitkisel nefis (bitkisel bilinç) sadece yaşam sahibi olmayı hissetmek halindedir ve bu hislerinde Hak'dan ayrılık algısı yoktur.

Hayvanlar bitkilerin bir alt mertebesinde. Bitkilerden tek farkları yer değiştirme ve salt vehimleridir. Sahip oldukları hayvansal bilinç (salt vehim) ile kendilerinde Hak'dan ayrı varlık, ilim, irade, bilgi ve akıl varsayımları yoktur. Kendilerini algılamaları salt vehim gücüdür. Kendilerine varlık vermemeleri Hak'ı bilmelerine bağlı olmayan bir durumdur.

—...Bir Hak var bir de benim hayvansal olarak yok hükmünde sanal ve vehimsel varlığım var... idraki söz konusu değildir. Sadece —varım sezgisi mevcuttur. Bu sezgi belki de insanın en son mertebede ulaşabileceği en üst bilinç boyutudur.

Hareketleri ve çoğalmaları tamamen tabii kanunlara ve tabii sevklerle (iç güdülere/ilahi yönetime) bağlıdır.

Cansızların, bitkilerin ve hayvanların durumu baygın (bitkisel hayatta) olan bir insanın bilinç haline benzer. Canlıdır, hayattadır fakat kendi varlığının ve kimliğinin farkında değildirler. Vücutları (kütleleri) hayati fonksiyonlara sahiptir fakat hayat sahibi olduklarını bilmezler.

((... Bitkilerin ve hayvanların acı ve zevk gibi algıları vardır. Bilinçleri zamanı bir bütün (tek an) olarak algıladığı için acı ve zevk algıları da insanlara benzemez. Bitki ve hayvan acıyı hisseder. Fakat hissettiği acı... —zaman çok hızlı geleceğe aktığı için sürekli geçmişte kalır. Hafızası geçmiş zamanda kalan acıyı hatırlamaz. Gelecek zamana karşı da bilinci kapalıdır. Gelecek zamanda duyacağı acıyı ve endişeyi önceden algılayamaz. Tüm duyuları an içindedir. An ise geçmiş hafızasından yoksun gelecek endişesine de kapalıdır. Acıyı sadece bedensel tepkiler olarak gösterir. Maddi acıyı insan gibi hisseder fakat zaman uzantısız olarak hisseder. Kesilmek, yok olmak, ölmek gibi ilâve ruhsal acıları yoktur. (Bu paragraftaki ana fikir Risâle-i Nur külliyyatı Meyve Risalesi 3. Mesele'den alınmıştır). ...)))

Cansızlar, bitkiler ve hayvanlar kendilerini meydana getiren Rab'i (esmâ terkiblerini) küllî irade gereği algılayamazlar. Yani Rab'bim ve ben aynı mıyız ayrı mıyız gibi bir muhakeme (yargı) programları yoktur. Bundan dolayı Rab ve ben ayrımı yapmadan kendini tanımadan direk Rab'i tanımış hükmündedirler.

İnsan-ı Nâkıs (eksik insan, kendisini tamamlamamış insan). Hayvan bilincinin bir alt mertebesinde. Rab'bini yani kendisini oluşturan esmâ hakikatini tanıyacak akla, fikre, iradeye, ilme sahiptir. Tanıma programı yüklüdür. Fakat (şimdilik burada açıklanmayacak, ileride açıklanacak nedenlerden dolayı) kendini tanıyamaz ve kendini tanıyamayınca Rab'bini tanıyamamış hükmü ile hayvanların bilinç seviyesinin bir altına iner. Bu iniş bedensel ve ruhsal kalitesini etkilemez. Sadece bilgi olarak **İnsan-ı**

Kâmil'den farkını izah etmek için bu tabir kullanılır. İnsan-ı Nâkıs; bazı bilgileri henüz açığa çıkmamış anlamındadır. Bundan dolayı gerçek tasavvuf ehli olanlar hiçbir insanı kalite açısıyla yargılamaz. Hatta tüm varlık boyutları arasında kalite açısından farklılık görmez. Fark yine bilgi bazındadır. Sadece eksik olan bilgiyi fark eder.

İnsan-ı Nâkıs vehmi ile kendisine maddesel beden ve eterik (saydam) ruh varlığı verir. Kendi hakikati olan Rab'bini yani esmâ terkibinin hakikatini bilemez. Kendi varlığı haricinde bir tanrı tasavvur ederek ona yönelir ve ya tanrı diye bir varlık olmadığına inanır. Tanrı tasavvur etmek ya da tanrı reddetmek aynı bilinç seviyesidir. Tanrı tasavvur eden Allah'ı anlayamadığı için gizli şirk bilgisinde kalır. Tanrı reddeden de kendi varlığına —yaratılmamışlık etiketi vurarak gizli tanrılık iddiasında kalır.

İnsan-ı Kâmil ise Allah'ın varlığı yanında kendisine varlık vermeyerek, varlığın, yokluğun, yaratılmışlığın ve yaratılmamışlığın bilgilerinin hakikatine erer.

* * *

Yukarıdaki sıralamada meleklerden ve cinlerden bahsedilmemiştir. Sıralama insanın algıladığı evrenine göredir. Genel varlık sıralamasında melekler cansızların bir üst boyutu ve İnsan-ı Kâmil'in bir alt boyutudur. Cinler (beş duyumuzun algılayamadığı diğer boyutların bilinçli varlıkları) genel sıralamada insan gibi değişken bir yükseliş ve iniş arzeder.

* * *

Farklı bir sıralama da şu şekildedir.

En aşağıda cansızlar, sonra bitkiler, sonra hayvanlar, sonra cinler, sonra melekler, sonra insanlar ve en üst mertebede İnsan-ı Kâmil vardır.

Bu sıralamada birimsel varlığın kapsadığı ve açığa çıkardığı esmâ terkibiyetine göre yapılmıştır.

Önceki verdiğimiz sıralama ise bilgi seviyesine göre yapılmıştır.

* * *

İdeal insan ilmine ve bilincine en yakın olan ya da tam ideal insan olan beşere (insan türünün bireyine) İnsan-ı Kâmil denilir. İdeal insanın ilmine ve bilincine uzak olan beşere de —ilmi ve bilinci ideal insaninkine uzak ve —sûreti itibarıyla insan anlamında —insan-ı nâkıs, insansı terimleri kullanılmaktadır. Fakat daha önce de belirtildiği gibi bu terimler

varlık kalitesine bağlanarak kullanılamaz, sadece bilgi farkını açıklamak amacıyla kullanılır.

((... Eski tasavvufi eserlerde bilgi farkını açıklayan pek çok terimleri, kavramları, deyimleri günümüz hitabetine —kaba düşeceği için burada kullanmaktan kaçınıyoruz. Meselâ —insan-ı hayvânî terimi eski tasavvufi hitabette —hayvana benzeyen, hayvan gibi insan anlamlarında kullanılmamıştır. Bilgisi tam olmayan bilinç/birey anlamlarında kullanılmıştır. Fakat o terimi bu gün kullansak ve ne kadar da —amacımız kelime anlamı ile sınırlı değildir desek hakaret içermeye zannından kurtulamayız. ...)))

* * *

Sehl İbn Abdullâh et-Tüsterî ve biz (((... İbn Arabî kendisini kasdediyor...))) varlık sıralamasında kulluk makamının en üstüne cansızları (taş ve mâdenleri) ve onun da üstüne insan-ı kâmilî yerleştirmeyi tercih ediyoruz. Çünkü taşlarda Rububiyet bilgisinden dolayı meydana gelecek olan —üstünlük zannı meydana gelmez. Taşı ne kadar yükseğe atarsan at kulluğun en yüce makamı olan yere secdeyi tercih eder ve yere doğru düşer. 74-) Sümme kaset kulubüküm min ba`di zâlike fehiye kelhicareti ev eşeddü kasveten, ve inne minel hicareti lema yetefecceru minhül' enhar\* ve inne minha lema yeşşakkaku feyahrucü minhülma`* ve inne minha lema yehbitu min haşyetillah* ve mAllahu Biğafilin amma ta`melun;

Sonra, bunun ardından (bir müddet geçince) kalbleriniz yine katılaştı; taş gibidir o (kalbler), belki daha da katı... Muhakkak ki taşlardan bazıları var ki, ondan nehirler kaynar/fışkırır... Ve (o taşlardan) bazıları var ki, şakk diye yarılır da ondan su çıkar... Ve öylesi de vardır ki, haşyetullah dolayısıyla aşağılara düşer... Allah amellerinizden (Bi-) gafil değildir. (Bakara, 2/74/B Meal)

Taşın yere doğru düşmesi Hak'ın azameti karşısında haşyet duyarak tevazuya tabi olmasıdır. İnsan-ı kâmilin halini bu misalle anlamak daha kolaydır. Ve şu âyette de derin anlamlar içeren işaretler vardır:

28) Ve minenNasi veddevabbi vel' en`ami muhtelifün elvanühu kezâlik\* innema yahşAllahe min ıbadıHıl ulema` innAllahe Aziyzün Ğafur;

İnsanlardan, daabbelerden (hayvanlardan) ve en'am (kurban edilebilir hayvanlar)'dan da böylece renkleri muhtelif olanlar var... Allah'dan, kulları (için) den ancak alimler (Allah' ismiyle işaret

olunanı, Azamet-i İlahiyye'yi bilenler) haşyet duyar... Muhakkak ki Allah Aziyz'dir, Ğafur'dur. (Fâtır,28/B Meal)

* * *

Sufilerin ekseriyeti (çoğunluğu) cansızları (cemâdatı/taş-maden-toprak) en alt seviye kabul ederek Allah'a yükselişi oradan başlatırlar. Bitkilerden, hayvanlardan, cinlerden ve meleklerden daha üstün olmakla ilâhî sıfatlarla sıfatlanıp ulûhiyete (Allah'ın ulaşılamaz varlığı ile varlık kazanmaya) hak kazandıklarını zannederler. Halbuki bu sıfat değişimi —insâniyetten kurtulup —uluhiyete dönüşmek anlamına gelir ki bu da —başkalaşmak şikkını doğurur.

Taş hiçbir zaman —taş olduğunu bilmez ve taşlıktan çıkıp ulûhiyet kazanmak hesabı da yapmaz. Taş zâten —taş olarak ubudiyet halindedir ve öylece kalır, değişim kabul etmez. Ubudiyet ise Allah'ın varlığı dışında değildir. Dışta olmayan nasıl içe girer? İşte insan-ı kâmil de taş gibi en yüce makam olan ubudiyet makamındadır ve değişim kabul etmez. Taş ve İnsan-ı kâmil bizim nazarımızda en üst mertebede olmakta ortaklırlar. Asıllarından çıkmadıkları için gerçek âbidirler.

* * *

Gerçeği benim gibi görenler gerçek bilgiyi gizli anlamlar halinde ve ya açık anlamlar halinde her yerde söyler. Gerçeği olduğu gibi anlatmaktan sakınmaz. Görülen gerçek ise şudur:

Varlıklarda Hak âşikardır (açıktır). Varlığın Hak'ın zâtına işâreti sadece kendi varlığıdır. Hak'ın yaratıcılığına olan inancı ve bilgisi yine varlığın kendi varlığıdır.

* * *

Ve bizim sözümüze muhalefet edenin sözüne değer verme ve buğdayı çorak yere ekme. Yâni varlıkların varlığını Hak olarak görmeyip, varlığı Hak'dan ayrı bir mevcut olarak gören perdeli kişilerin sözlerine kulak verme. Her şey ap açıkken niçin kapalı ve şüpheli ve evhamlı bilgilere itibar edeceksin?

7-) HatemAllahu alâ kulubihim ve alâ sem`ihim ve alâ ebsarihim ğışaveh* ve lehüm azabün azîm;

Allah, kalblerini, kulaklarını/işitmelerini mühürlemiş ve gözlerinin üzerinde de bir perde vardır... Ve onların müstahakkı'dır aziym azab. (Bakara,7/B Meal)

Açık bilgileri; açık lisanla, âyette belirtilen kalbleri ayrılık zannı ile mühürlü, gözleri iki varlık ile perdeli, sadece gördükleri ile sınırlı, akli kıtlara (ukûl-i cüzîye ashabına) anlatma. Onların anlayacağı kapalı lisan ile anlat. Onlara açık anlatım onların çorak toprak gibi olan kalblerine —ilim ekmeye benzer. Bu da beyhûde (boş) bir uğraşı ve israf olur.

Varlığın Rububiyet hakikatine dair bilgiye, marifete fıtraten kabiliyeti olmayanlar sağır, dilsiz ve kör olarak sembolize edilmiştir.

171-) Ve meselülleziyne keferu kemeselilleziy yen`ıku Bi ma la yesmeu illâ duaen ve nidaen, summün bükmün umyün fehüm la ya`kılun;

O kafirlerin misali (yani o kafirleri Hakka, İslam'a da'vet edenin misali), sadece dua/çağırma ve nida/bağırmandan başka bir şey işitmeyene (hayvanlara, koyunlara) (Bi-) bağırmanın (çobanın) misali gibidir... Onlar sağırlar, dilsizler, körlerdir; (çünkü) onlar akletmezler. (Bakara,171/B Meal)

46-) Efelem yesiyru fiyl Ardı fetekûne lehüm kulubün ya`kılune Biha ev azânün yesmeune Biha\* feinnehâ la ta`mel ebsaru ve lâkin ta`mel kulubülletiy fiyyssudur; Arz'da hiç gezip seyretmediler (ibret almadılar; seyr-i sülûk yapmadılar) mi ki, onlarla (B sırrınca) akledecekleri kalbleri yahut kendileri ile (B sırrınca) işitecekleri kulakları olsun... Çünkü basarlar a'ma olmaz, sadrların içindeki kalbler a'ma olur. (Hacc, 46/B Meal)

179-) Ve lekad zere`na licehenneme kesiyran minel cinni vel ins\* lehüm kulubün la yefkahune Biha, ve lehüm a'yünün la yubsırune Biha, ve lehüm azânun la yesmeune Biha\* ülaike kel en`ami belhüm edall* ülaike hümül ğafilun;

Andolsun ki Cinn ve İns'den (o katmanlardan meydana gelen) çok'u cehennem (göresel evren) için yaratıp çoğalttık... Ki, onların kalbleri var, onlarla (kalbleri ile hakikatleri B sırrınca) anlamazlar; gözleri var bunların, onlarla (idrak edip B sırrınca) görmezler; kulakları var bunların, onlarla (algılayıp B sırrınca) işitmezler... İşte bunlar en'am (hayvanları, davarlar) gibidirler... Belki daha da sapkın... Onlar gafillerin ta kendileridir. (A'raf, 179/ B Meal)

Açık olan Hak'ı görememek, Hak'ı duymamak akıl körlüğü ve beyin idraksizliğidir.

* * *

Rüyada görülen hayali görüntülerden ilâhi muradın ne olduğunu bilmek için rüya tabiri ilmini bilmeye ihtiyaç vardır. Bu ilim esmânın bâtını ve zahiri arasındaki ilişkiyi keşfedebilmekle açığa çıkar.

* * *

Rüya tabiri ilmi ile ilgili Ebû Hureyre'den nakil olunan bir hadis şöyledir.

Bir adam Resulullah a.s.'a gelerek gördüğü bir rüyayı anlatır. Gökteki bir buluttan bal ile yağ yağmaktadır. Halkın bir kısmı az bir kısmı çok olarak nasiplenmektedir. Gökten yere bir ip inmektedir. O ipe Resulullah a.s. tutunup yukarı çıkar. Sonra bir adam tutunup çıkar. Sonra biri daha tutup çıkarken ip kopar. Adam ipi bağlar ve tekrar yukarı çıkar. Hz. Ebû Bekir izin isteyerek rüyayı yorumlar.

Buluttan murad İslâmdır. Yağan bal ile yağ alınan lezzet itibariyle Kur'an'dır. Kur'an'dan kimi az kimi çok şey anlar. Yere sarkan ip Hak'dır. Resulullah Hak üzeredir. Resulullah'dan sonra bir kişi daha o iple yükselir. Sonra bir kişi daha Hak'a tutunup yükselirken ip kopar fakat sonra tekrar yükselir.

Yorumdan sonra yorumlarında isabet edip edemediğini sorar. Resulullah a.s. bir kısmında isabet ettiğini bir kısmında isabet edemediğini söyler. Hata ettiği yerleri sorar fakat Resulullah cevap vermez.

Tarihi bilgilere göre; Resulullah a.s. Risalet görevini tamamlar yani ipe tutunarak yükselir. Sonra Ebû Bekir de Halifelik görevini normal ölüme kadar sürdürür. Sonra Hz. Ömer Halifelik görevini yaparken şehid edilir yani ip kopar.

* * *

Hz. İbrâhim gördüğü rüyayı yorumlamadan anlattı. Rüyanın yorumu ise vahiy olarak geldi ve Allah, İshâk'ı uysallık ve teslimiyet sembolü olan koç ile tabir ederek kurban olarak bir koç kesilmesi emrini verdi.

Hz. İbrahim ve İshak yorumu bilmesine rağmen rüyanın zahirini anlattılar. Allah'dan gelen vahiy bilgisi halindeki yorum ise aslında Hz. İbrâhim ve İshâk'ın tabir ilmidir.

* * *

Hz. Yûsuf'un tâbir ilmi:

43-) Ve kalel melîkû inniy era seb`a bekaratin simanin ye`külühünne seb`un ıcafün ve seb`a sünbûlatin hudrin ve uhara yabisat* ya eyyühel meleü eftuniy fiy ru`yaye in küntüm lirrûya ta`bürun;

Melik dedi ki: —Muhakkak ki ben (rüyada) yedi semiz bakara görüyorum ki, onları yedi zayıf bakara yiyor (fena)... Ve bir de yedi yeşil başak ile diğerleri kuru (yedi başak) görüyorum... Ey mele' (ileri gelenlerim) !.. Eğer rüya ta'birliyorsanız, rüyam hakkında bana fetva verin (hükmünü açıklayın). (Yûsuf Sûresi, 43/ B Meal)

Hz. Yusuf Mısır'da zindanda hapis iken Mısır azizi bir rüya gördü. Rüyada denizden yedi cılız ve yedi semiz inek çıkar. Cılız inekler semiz inekleri yutar. Birbirine bağlanmış yedi yeşil ve yedi kuru başak vardır ve kuru başaklar yeşil başaklara üstün gelir ve yeşil başaklar yok olur. Aziz rüya tabircilerini toplar ve yorumunu sorar. Tâbirciler rüyanın karışık olduğunu ve anlamını çözemediklerini söylerler. Zindandaki Yûsuf'a müracat edilir ve Hz. Yusuf buyurur: Yedi yıl bolluk olacaktır. Bu yıllar içinde ekinin bir kısmını saklamak lazımdır. Sonraki yedi yıl kıtlık olacaktır. Saklanan ürün o yıllarda kullanılmalıdır. Daha sonraki yıllarda ise saklanan başaklar tohum olarak kullanılarak yeniden bolluk sağlanacaktır.

Hz. Yusuf misal âlemindeki mânaları madde âlemindeki sûretlere ve olaylara Risalet bilgisi ile bağlar.

* * *

Rüyada (misal âleminde) görülen süt ilim ile tabir olunur.

Madde âleminde süt bebekleri besleyip büyüten gıdadır. Ruhun gıdası da ilimdir. İlim de ruhu besler ve geliştirir.

* * *

Rüyada Resulullah a.s.'ı gören O'nun hakikatini görür. Şeytan O'nun sûretine giremez. Çünkü Resulullah'ın hakiki sûreti —salt Rahmet/karışksız Rahmettir. Şeytaniyette ise rahmet yoktur.

Resulullah a.s.'ın aramızda yaşayan bedeni ;

185-) Küllü nefsin zaikatül mevt* ve innema tüveffevne ücureküm yevmel kıyameti, femen zuhziha anin nari ve udhilel cennete fekad faz* ve mel hayatüd dünya illâ metaul ğurur;

Her nefis ölümün tadıcısıdır/ölümü tadacaktır... Kiyamet günü ecirleriniz (size) eksiksiz verilecektir... (O vakit) kim Nar'dan uzaklaştırılır da Cennet'e dahil edilirse, gerçekten o

kurtulmuştur... Dünya hayatı aldatıcı bir meta (faydalanma) dan başka bir şey değildir. (Âl-i İmran, 3/ B Meal), âyeti hükmünce vefat etmiştir.

Hayatta iken O'nu görenler O'nun sonsuz hayattaki asıl olan sûretine en yakın olan dünyasal görünümünü algılamışlardır. Her insanın dünyadaki bedeni de aynıdır. Yani her insan sonsuz hayattaki en güzel sûretinin bu dünya şartlarındaki yansımasını algılar. Sonsuz hayattaki sûrette yaşlanma bozulma olmaz. Fakat bu dünyada bedenlerimiz dünyasal yansımaların etkisiyle yaşlanıyormuş, bozuluyormuş, eksikmiş, fazlaymış gibi aldatıcı görüntüler verir.

Her insanın sonsuz hayattaki bedeni en ideal güzellik ve tamlıktadır.

Resulullah a.s.'ın ve tüm insanların hakiki sonsuz varlıkları hiçbir zaman algılanamaz. Algılanan sûret hangi âlemde/boyutta olursa olsun hakiki varlığımızın sanal görüntüsü olacaktır.

Bundan dolayı rüyada görülen insan sûreti ile dünyada görülen insan sûreti hiçbir zaman hakiki varlığımızı tam olarak yansıtmaz.

* * *

Rüyada Resulullah a.s.'ı görmek ve O'ndan ilim ve ya maddi bir şey almak gören şahsın zamanına ve karakter yapısına göre yorum gerektirebilir.

Meselâ rüyada Resulullah a.s.'dan insanları irşad için yetki alan bir şahsın zahiri eğitimine bakılır. Eğitimi, dini ve tasavvufi ilmi Abdul Kadir Geylânî, Şah-ı Nakşibendî, Mevlâna Celaledin Rûmî gibi zâtların ve benzer âlim evliyanın zahiri ilmine denk ise o kişiye —mürşid gözüyle bakılabilir. Fakat o zâtlara zerre kadar benzemiyorsa, zahiri dini-tasavvufi eğitim ve bilgisi hikâye ve rüya fantezilerine dayanıyorsa gördüğü rüyanın gerçek yorumu yapılır.

Rüyasında Resulullah a.s.'dan insanları irşad görevi alan cahil şahsın bizzat kendisinin çok kuvvetli bir mürşide ihtiyacı olduğu anlaşılır ve ölünceye kadar sağlam dini bilgiler öğrenmeye ve Allah'a sağlam ibadet etmeye ihtiyacı vardır.

Yine rüya âleminde her hangi bir gerçek velîden —ilim almak da böyle yorumlanır. İlim aldığını gören şahsın dünyada gerçek bir âlim velîden acilen ilim almaya ihtiyacı olduğu anlaşılır.

Fakat tarihte ve günümüzde bu tür rüyaların tabiri hep yanlış yapılmıştır.

Rüyada Resulullah a.s.'dan İbn Arabî gibi zâtların ilim alması onda yeni açılımlar anlamına gelir.

Fakat bir câhilin ilim alma rüyası dünya ortamında cehaletini gidermesi için ona yapılan bir ikazdır.

Nice ikaz almış şahıslar uykuya yatmadan önce cahil olduklarını unuturlar, uyanınca rüyanın etkisiyle ilim aldık şeyh olduk, evliya olduk, mehdi olduk zannıyla halkı irşada kalkışırlar. Hem kendileri cehaletlerini koyulaştırır hem de çevresine topladıkları insanları gerçeklerden uzaklaştırırlar.

* * *

Tabir sadece misal âleminden rüyaya yansıyan tecellilerde yapılmaz. Dünyada görülen suretlerin de tabir ve yorumu yapılır.

Meselâ Resulullah a.s. buyurdu ki;

Hadis No : Kütüb-i Sitte/5058

Ravi: Ebu Hureyre

(Ashab, Resulullah'a): —Ey Allah'ın Resulü! Kıyamet günü Rabbimizi görecek miyiz?

diye sordular. Aleyhissalatu vesselam: —Bulutsuz bir günde, öğle vaktinde güneşi

görme hususunda bir itişip kakışmanız olur mu? diye sordu. Ashab: —Hayır! deyince:

—Bulutsuz (dolunaylı) gecede ayı görmekte itişip kakışmanız olur mu? diye tekrar sordu.

Ashab yine: —Hayır! deyince: —Nefsim yed-i kudretinde olan Zat-ı Zülcelal'e yemin

olsun, Rabbinizi görme hususunda da hiçbir itişip kakışmanız olmayacak. Tıpkı güneş ve

ayı görmede itişip kakışmanız olmadığı gibi. Böylece kul, Rabbiyle karşı karşıya gelecek.... (Hadis devam etmektedir...)

Hakikat ilminde yeteri kadar bilgisi olanlar Rab'bi dünyâda, kıyâmet ortamında ve ahirette görünen tecelliyatın haricinde bir sûrette düşünüp de aramazlar. Hadiste işaret edilen anlamları görüntü ile değil ilim ile tâbir ederler.

Meselâ Hak'dan ve Rab'den başka bir şey görmeyen her ortamda ve boyutta Rab ve Hak diye başka cemaller/görünümler aramaz. Fakat Hak'ı, Rab'bi şu anda görünmeyen ve gelecekte görünecek mânevi bir nur zannedenler ise cennet ortamında cennet semâsında kendi zanlarında oluşturdukları bir görüntüyü Rab, Hak cemâli olarak seyrederek. Fakat ârifler ay'ı ay, güneş'i güneş olarak görüp hakikatlerinin Hak olduğunu, Rab ve Hak olarak anlatılanın her an olduğu gibi sayısız sonsuz tecelliler olarak zaten algılandığını bilirler.

72-) Ve men kâne fiy hazihi a`ma fehuve fiyl ahireti a`ma ve edallu sebebiyle;

Kim bunda (şu dünyada) a`ma (doğru yolu-hedefi göremeyen; Hak'dan perdeli) ise o, Ahiret'te de a`madır... Yol itibarıyla daha da sapkındır. (İsrâ Sûresi/B Meal)

Âyet bu dünyada Hak'ı algılayamayanın hiçbir boyutta algılama şansı kalmadığını izah etmektedir.

* * *

Her mertebede o mertenenin algılama şartlarına göre görünen/tecellî eden Rahmân'ın varlığıdır. Misal âleminde görünen/var olan, madde âleminde görünen/var olan ve âhiret âleminde görünecek ve var olacak olan yine Rahmân'ın (Allah'ın) varlığıdır.

Şu anda madde âleminde var olan şahıslara göre âhiret âlemi misal, sanal ve hayal hükmündedir. Fakat âhiret âlemine intikal etmiş olan şahıslara göre de madde âlemi misal, sanal ve hayal hükmündedir.

Şahıs hangi âlem ve boyutta ise o âlem onun gerçek âlemi diğerleri ise gizli âlemidir.

* * *

Tüm mertebeler tek ve ahad olan Hak'ın yansımalarıdır. Tüm mertebeler ve yansımalar —yok hükmünde —halktır/yaratıktır.

Meselâ Zeyd'in çevresine dört ayna konulsa Zeyd'in sûreti aynaların yapısına göre çok farklı sûretlerde dört aynada birden görülür. Aynada görülen ayna değil Zeyd'in sûretidir. Sûrete Zeyd desen doğruyu söylemiş olursun. Çünkü sûret Zeyd'e aittir.

Sûrete Zeyd değildir desen yine doğruyu söylemiş olursun. Çünkü aynanın içinde ve üzerinde bir sûret hakikatte yoktur.

Zeyd ve aynalar misali ile Hak'ı aynı zannetme. Bu bir açıklamadır. Hak her hangi bir boyuta yansıyacak bir tanrı değildir. Yansıma için Hak'ın tanrı gibi ayrı bir yerde olması ve ayna hükmünde olan boyutların da ayrı bir yerde olması gerekir. Halbuki Hak'ın tecelliyatı/yansıması her an ve her boyutu kendi olarak var kılmasıdır. Hak bir perdenin ardında değildir, boyutlar ayna değildir.

* * *

Tenzih ehli Hak'ın kendi mertebelerindeki tecelliyatını madde kabul edip reddederler. Hak'ın madde olmadığına inanıp Hak'ı soyut bir şeye benzeterek Hak'ı kendi tecelliyatından —tenzih ederler.

Teşbih ehli ise Hak'ı kendi mertebelerinde tecelli eden ve kendi algılarına göre madde olan tecelliyata Hak derler. Teşbih ehli de Hak'ı kendi madde algılamalarıyla sınırlamış olurlar.

Tenzih ve teşbih aklın hakikatı perdelemesidir. Hak'ı her hangi bir şekil ve boyut ile sınırlamayan —sınırsız görüş sahipleri (erbâb-ı ıtlak/hür kişiler) tenzih ve teşbih ile perdelenmez. Hak'ı her tecelliyatta olduğu gibi bilirler.

88) Ve la ted`u meAllahi ilahen ahar* la ilahe illâ HU* küllü şey'in halikün illâ vecheHU, leHUI hükmü ve ileyhi türceun;

Allah ile beraber diğerk bir ilah (ikinci bir varlık) çağırma (isimlendirme) !.. O'ndan başka ilah (vücut) yoktur... Herşeh haliktir (yoktur, ölüdür), ancak O'nun vechi müstena...

Hüküm O'nundur... O'na rücu' ettiriliyorsunuz. (Kasas, 88/B Meal)

Hür kişiler (tenzih ve teşbihi cem ederek daha sonra cem'i de terk ederek Hak'ı olduğu gibi kabul edenler) âyetteki işâret gereği Allah'ın ahadiyetini hiç bir varlık tanımıyla bölüp parçalamazlar.

* * *

Ârifin kalbi üç hal üzerindedir.

Birincisi: Ma'rifet-i nefis (nefsini bilme) makâmında olan ârifin kalbidir. Hak bu kalbe bazı tecelliyatı ile sığar. Bu kalb cüzî teceliyatın devamının olduğunu bilir.

İkincisi: Veleh (şaşkınlık) ve heyemân (şiddetli aşk) sâhibi olan âşkın kalbidir. Bu kalbe Hak tam olarak tecelli etmiştir. Fakat bu kalb Hak ile birlikte Hak'ın sınırsız sırlarına da sahib olmayı ister.

Üçüncüsü: Kâmil-i muhakkıkın (eşyanın hakikâtleri kendisine açılmış (münkeşif) olan kâmil kişilerin) kalbidir. Bu kalbde kalb ve Hak ayrımı yoktur. Hak'ın tam varlığı ile mevcuttur. Ve Hadis-i Kutsî bu durumu izah etmektedir:

—Ben yerime ve göğüme sığmadım. Fakat mü'min olan kulumun kalbine sığdım

* * *

Yahyâ bin Muaz Bayezîd Bestâmî'ye bir mektup yazdı ve dedi ki:

—Ben Hak'ın şarâb-ı muhabbetinden içtiğim şeyin çokluğundan sarhoş oldum

Hiz. Bayezîd de ona cevap yazdı:

—Şarâb-ı muhabbeti kâse kâse içtim; şarâb bitmedi, ben de kanmadım.

Yahyâ bin Muaz'ın kalbi birinci ve ikinci hal üzeredir. Bayezîd'in kalbi ise üçüncü hal üzeredir.

* * *

Kâmil kalb sahibi Hak'ı olduğu gibi kalbine sığdırır. Fakat kalbde mevcut olan Hak'ın yarattığı varlıklardan haberdar olmaz. O sadece Hak'ı bilir. Hak'ın yarattığı her şey o kâmilin kalbinde mevcutsa da onun kalbine bir darlık ve sıkıntı vermez.

* * *

Hak'ın yaratma sıfatına ortak olacak ikinci bir varlık mevcut değildir.

Hak'ın yaratması ise yaratmak istediğı şeyi var sayması, ona sûret vehmetmesidir. Ârif olan ve ârif olmayanda Hak'ın bu yaratma sanatı kısmen tecellî eder.

Ârif olmayan ölmüş bir insanın canlanarak odasına geldiğini vehmetse (düşünse/varsaysa) bu vehimi ile kendi kendisini korkutur.

Ârif bir insan (Abdul Kâdir Geylânî gibi) bir ölünün canlandığını vehmetse o ölü cismen canlanarak şehâdet âlemine (madde buyutuna/bu dünyaya) gelir. Geylânî'nin ve Hiz. İsâ'nın ölüleri canlandırma sırrı budur.

Bu hak olan mucize ve keramettir. Son Nebî Hiz. Muhammed a.s.'ın mucizeleri ölü bedeni canlandırmaktan daha zor olan —ölü kalbi/ilimsiz kalbi hakikat ilmi ile —diriltmek şeklinde tecellî etmektedir.

Bir ölünün canlandığına şâhid olan insanın kalbinde —ilim oluşmaz. Sadece panik ve korku oluşur. Hak'a yakınlık da sağlamaz. Fakat kendi kalbinin (bilincinin) ilim ile dirildiğini hisseden kişi için tamamen —ölü/ceset hükmünde olan âlemlerin tamamı —canlanır ve —ölüm ebedî yok olarak ebedî —dirilik açığa çıkar.

* * *

Hiz. Nuh'un tufânı da bu vehimsel ilâhî yaratma sırrının bir mucizesi olarak tecelli etmiştir. Hak'dan başka yaratıcı olmadığı için ve Hak'ın yaratması da kendi ilminde olduğu için hiçbir şey yoktan var olmamakta ve var olan da yok olmamaktadır.

* * *

Mevlâna Celâleddin Rûmî'yi aynı gün pek çok yere iftar için davet ederler. O hepsine söz

verir. Herkes zanneder ki herkesin gönlünü hoş etmek için boş söz veriyor... İftardan sonra evine döner. Bir müddet sonra eline bir ayakkabı teki alan Mevlâna'nın hânesine koşarak gelir ve —Efendim ayakkabınızın bir tekini bizim evde unutmuşsunuz der. O gün aynı anda kırk ayrı yerden kırk ayakkabı teki getirilir Hak için tecelliyatta yer zaman ve sayı sınırı yoktur. Hak'a tam kul olmuş olanlar da Hak'ın bazı sırları âşikar olur.

* * *

Bazı ârifler hem bu mekanda hem de diğer boyutlarda bir şeyi var etmek ve ya orada var olmak gibi Hak kerametlerle tecelli ederler. Boyutlar arasında geçiş yapabilirler.

* * *

Âriflerin kışkırdığı ve zahiren reddettiği, örttüğü ve gizlediği —var kılma sırrını ben burada açıkça anlattım.

Bu meselenin anlaşılması için Hak'ın yarattığı ile ârifin (Nebînin, Resûlün, Velînin) mucize ve kerametiyle tecellî ettirdiği —oluşları sadece sözcüklerle ayırdık. Bundan önce bu konu hiç bir kitapta yazılmadı. Fusûsu'l-Hikem'de ilk olarak açığa çıkan bu yaratma ve mucize sırrı bu kitabı her devrin —incisi haline getirdi. (((... İbn Arabî'nin bu konudaki sözlerinin daha kapsamlı açıklamaları için Ahmed Avni Konuk'un Fusûsu'l-Hikem Tercüme ve Şerhi İshâk bölümüne bakınız. ...)))

* * *

Takvâ'nın (Hak'a sığınma ve günahlarda korunmanın) dört mertebesi vardır.

Birincisi: ârif olmayan avamın haramlardan kaçınmasıdır.

İkincisi: Seçkin âriflerin (havassın) takvasıdır. Ârifler kemâlatı kendi nefislerine vermekten noksanlığı Hak'a isnâd etmekten kaçınırlar.

Üçüncüsü: Seçkinlerin en seçkininin (Ehassu'l-havas) takvasıdır. Zâtı, sıfatları, fiilleri ve varlığı —Hak'a ait olan ve olmayan diye ikiye ayırmaktan kaçınırlar.

Dördüncüsü: üçüncü takvâ türüne vâsıl olduktan sonra birinci takvâ boyutuna dönerek haramları ve helalleri çok daha keskin hatlarla ayıran —Risâlet ve Nübüvvet ve Velâyet takvasıdır.

İlk üç takvâ cem mertebesinden öncedir. Allah'ta seyir (seyr-i fillah) aşamasında oluşur.

Dördüncüsü ise cem mertebesinden sonra Hak'dan Halk'a (yaratılmışlık âlemine)

dönüştedir. Fark hâli yâni Hak'ın varlığı ile Halk'ın (yaratılmışların) hakikatteki ahahdiyetini tekrar ilim kapsamında ayırmaktır.

Fark halindeki âriflerde halkiyet (yaratılmışlık) —fakr kelimesiyle ifade edilir. Hak'ın varlığına var demek ve yaratılmışların aslının —yok olduğunun sırrını yaşamaktır.

* * *

Abd (ârif kul) bazı bilinç hallerinde kendisinin abdlığının sanal dahi olmadığını

hissederek var olanın sadece —Hak olduğunu kendi nefesine ispat eder. Bu hal içinde

Hak'ın zâtının tüm tecelliyatı ile —Hâlife olarak yine kendisinin var olduğunu duyumlar.

Abd bir an gelir başka bir bilinç haline girer. Salt kul olduğunu hisseder. Hak olmasaydı

salt kulluk da olmayacağını anlar. Kulluğun varlığı ile Hak'ın varlığını birbirinden ayırarak kendisinin —sonradanlığını duyumlar ve Hak'a ibadet eder.

Ârif kendisinin sonradanlığını hissettiği zamanlarda gönlünde bir genişlik duyar ve —genişleme, gevşeme, rahatlama, sarhoşluk halinden lezzet alır.

Ârif bâzı anlarda ise —enel hak bilincinin salt idrakine düşer. Rububiyyet sırları açılır. Ve

gönlünde sıkışmalar, daralmalar, huzursuzluklar, varlığa acımlar oluşur. Çünkü varlık

var olabilmek için Hak'ın Rububiyyetine (rızıklandırmasına) her an ihtiyaç halindedir. Ârif

kendi sonradanlığını Hak'ın kıdemi ile aynı hissedince varlığın ihtiyaçlarını kendi sınırlı

varlığının karşılayacağını zanneder ve yetersiz kalacağını, varlığa varlık veremeyeceğini

anlayınca —sıkma hali oluşur.

Ârif tek zât idrakinde iken aynı zamanda kendi cüzî zâtının etkisinden de çıkamaz.

Varlığın tek zâta olan dâimi yakarışını duyar... yakarışların karşılıklarını verememek hissi ile bedenen ağlamaya ve göz yaşları dökmeye başlar.

Genişlik halinde ise ârif güler. Çünkü Hak'a yakaran ve hediyeler alan aciz bir kuldur ve hediye alan çocuk masumiyetiyle kahkahalara boğulur.

* * *

Halifelik bilincinde oluşan Rububiyet (varlığı rızıklandırma) ve Mâlikiyyet (varlığı idare etme) sırlarında ârif kendi yokluğunu bilir ve varlığa karşı Rablik ve Sultanlık taslamaz. Bu bilinç seviyesinin bir altında olan âriflerde ise tam yokluk bilinci oluşmaz. Rububiyyet ve insaniyet sıfatları birbirine karışık gibi görünür. Varlığın yakarışına cevap verecek olanın kendi cüzî varlığı olduğu zannına kapılır ve büyük bir sıkıntıya düşer. Aynı zamanda kendi aciziyetini de bilir. Fakat varlığın ihtiyaç yakarışlarını ahad varlığın tamamen karşılaması için kendisi de yakarmaya başlar. İhtiyaç ve karşılık sırlarına tam sahip olmadığı için varlığın hastalık, yokluk, yoksulluk tecellileri ile ruhsal ızdıraba düşer. Rububiyet sırrını sadece bilgi olarak öğrenmiş fakat tam ârif olmayan bilinçler Firavun'un Rablik idiasıyla örneklenir. Firavun varlığın yakarışına cevap ve karşılık veren Rububiyetin kendi varlığı

olduğu bilgisini gerçek olarak kabul eder ve Rablik iddiasında bulunur. Hz. Mûsâ ise tam bir âriftir ve rububiyyet bilgisi ile kulluk gerçeğini bir birine karıştırmamaktadır.

* * *

Bu bölümü mesnevîden alınan bir beyiti (A. A. Konuk) açıklamasıyla bitiriyoruz:

—Bu mazharda (görüntü yerinde) akıllar elden gitti; kalem buraya gelince kırıldı.

Abdlik ve Rablik, yokluk ve bekâ birbirine karıştı. Fakat ortada sadece Rab var ve Bâkî var. —Abd ve —fânî nerede?

Burada akıl sahiplerinin akli başından gitti, dem-beste oldu (sesi soluğu kesildi). Bu ilmi kalemle yazmak sözle anlatmak mümkün değildir. Bu ancak hâl işidir, tatmayan bilmez.

İSMÂİL KELİMESİNDEKİ ALİYY (YÜCE/EN YÜKSEK) HİKMETİN ÖZÜ

Hak Hz. İsmâil'de —**Aliyy** esmâsının özüyle tecelli etmiştir.

Hz. İsmâil'in varlığının, Hak'ın zâtındaki ezeli bilgisi Aliyy esmâsı üzere idi. Yani ruhunun hakikati olan çekirdek/öz ismi (Rabb-i has'ı) Aliyy esmâsıdır. İsmâil'in bedeni ve ruhu bu öz mânânın açılımı olarak tecelli etmiştir. Ef'al âlemindeki (dünyadaki) yaşamında ezelde verdiği söze uymuş, özündeki bilgileri en yüksek seviyede göstermiştir. Hak, Hz. İsmâil'in bu bağlılığını;

50-) Ve vehebna lehüm min rahmetiNA ve cealna lehüm lisane sıdkın aliyya;

Onlara rahmetimizden hibe ettik ve onlar için sıdk'ın a'li lisanını oluşturduk. (Meryem, 19/50, B Meal)

Âyeti ile beyân etmiştir. Zât boyutundaki ezeli ilim ile ef'al (dünyâ/madde) boyutundaki oluşum bire bir aynıdır. Bu aynılık —**Rabb'in kulundan râzı olması** olarak anlatılmıştır.

Rabb-i Has; bireyin terkiibini (bileşimini/mânâlarını) oluşturan —**öz mânâ** ve —**öz isim**dir. Her bireyin ve birimin Rabb-i Has'ı farklıdır.

Hz. İsmâil'in Rabb-i Has'ı **Aliyy** esmâsı ağırlıklı idi ve tecelliyatı da öyle olmuştur.

Her birey ve birim de Hz. İsmâil misali kendi ağırlıklı Rabb-i Has'ına bire bir uyumlu olarak tecelli eder. Bu gerçeğe göre her birim ve bireyden Rabb'i razıdır.

Yalnız burada anlatılan varlığın özüne ait yapısal gerçeklikleridir. Rabb'in her birim ve bireyden razı olması; Allah'ın şerden (kötülükten) razı olması anlamına gelmez.

* * *

Aliyy esmâsı Allah'ın zâtına ait isimlerdendir. Allah'ın zâtının Ahadiyyeti (bölünmez, parçalanmaz sonsuz teklifi) ve Allah'ın esmâ ve sıfatının çokluk gibi görünen bütünlüğü (külliyyeti/topluluğu) Aliyy ismi ile Hz. İsmâil'e ilişkilendirilerek anlatılmıştır. Bunun da sebebi Hz. İsmâil'in Hak'ın zâtındaki sonsuz boyutların ilmine tam mazhar olacak olan

Son Nebî'ye ait olan mânâları taşıyor olmasıdır.

* * *

—**Allah** kelimesiyle isimlendirilen varlığın zâtında (özünde/gerçeğinde) kesret (çokluk) yoktur. Yine —**Allah** kelimesiyle isimlendirilen varlığın zâtını (özünü/gerçeğini) —**bir tane, tek, bütün, tüm, tümel, küll vb.** kelimeler mecâzi olarak kullanılmaktadır. Sadece şunu söyleyebiliriz; o varlık Zât/Öz olarak Ahad'dır (bölünmez, parçalanmaz, sonsuz Tek'tir). Ve Allah'ın zâtının büyüklüğünü ve sonsuzluğunu en iyi —**ekber** kavramı ifade etmektedir.

Zât'ın Ahadiyyeti (tekliği) tecellî etmez.

Bu cümleyi daha kolay anlamak için Zât kelimesini Allah kelimesi olarak kullanalım ve yeniden açalım:

—**Allah** tecellî etmez, çünkü tecellî edebileceği kendinden başka bir yer ve bir şey yoktur. Kendine de tecellî etmez, çünkü kendi içi-özü gibi bir yer ve bir şeyler var olarak da düşünülemez.

Allah kendinden kendine de tecellî etmez, çünkü iki tane —kendi olmaz. Kendi olan zaten kendisidir. Kendisi ile arada uzaklık ve yakınlık yoktur. Kendinden kendine nasıl tecellî etsin?

Peki, ismini bildiğimiz ve bilemediğimiz tüm Resuller, Nebîler vahye dayalı kitaplarda ve konuşmalarında —Zâtı yani Allah ismi ile işaret edilen —varlığı niçin anlatmışlar? O —anlatılamayan

ve tecellî etmeyen ise tüm bu anlatımlar ve tecelliyat nedir, niçindir ve nasıldır? Âlimler, ârifler, âşıklar, velîler Allah'ın zâtından, esmâsından, sıfatlarından ve fiillerinden hakikat incilerini gerek medrese diliyle gerek tekke diliyle hep anlatmaktadırlar. Bu anlatımlar mutlaka boş değildir. Bir anlamı olmalıdır.

Tüm anlatımlar Allah'ı ve Kendi'ni arayan —insana aklını kullanması ve yol yöntem kazandırmak amacı taşımaktadır. Arayışına yöntem katkısında bulunmak içindir.

Resuller, Nebîler ve Velîler kendi ulaşmış oldukları ilmi —Allah, Zât/Öz, Esmâ, Sıfat, Ef'al gibi kavramlarla bizlere anlatmaya çalışmışlardır. Anlatılan Allah/Zât değil, ilim ve o ilmin yöntemidir. Allah'ın anlatmaya ve anlaşılmasına ihtiyacı yoktur fakat insanın vardır. Bu konudaki en açık ve en net bilginin bir kısmını aşağıda veriyoruz.

(((... BÜTÜN VASIFLARLA TÂRİF EDİLEN, HEP AYNI TEK “ZÂT”TIR!

Allah adıyla işaret edilenin —ZÂTından bahsediş semboliktir.. Çünkü —zât kavramından da münezzehtir ve bu kavram bize —GÖREDİR!.

—AHAD ile —HAYY; —ALİM ile —MÜRÎD; —HAYY ile —KADİR; ve tüm kompozisyonlarla anlatılanlar hep aynı tek —ALLAHTIR!

Yani, bütün bu anlatılanlar ile târif edilen aynı Tek —ZÂTtır! O Tek —ZÂTın değişik vasıflarıdır, özellikleridir bu isimlerle işaret edilenler..

Öyle bir, TEK —ZÂT ki, baş-son gibi kavramlardan beri; sınırsız-sonsuz; bölünmesi, cüzlerinin varolması muhal; sayısız mânâlara sahip; sonsuz - sınırsız, cüzleri olmayan irade; sonsuz-sınırsız cüzü olmayan kudrettir; varlığının dışında ikinci bir varlık düşünülemez; içi ve dışı yoktur, merkezi özü olmaktan münezzehtir!

Kısacası, —AHADtır.. TEK'tir!

Zât'ın sıfatları bilinir, eserleri de müşahede edilir.

ZÂT, SIFATLARA DAYALI HERHANGİ BİR ANLAMLA KAVRANILMaktan ÖTEDİR!

Biline ki, Zât, sıfatlara dayanan herhangi bir anlamla kavranılmaktan ötedir!

Kim ki Zât'tan, Zât'ın şuûnâtından bahsediyorsa, o bu konuda cahildir, taklit ehli olduğunu itiraf ediyordur farkında olmadan! Çünkü Zât'ın ancak sıfatlarından söz edilebileceğinin irfanına sahip olmamıştır henüz!

—Esmânın ulaşamadığı; tefekkürün durduğu, fikrin cereyan etmediği, yaşamın, hissiyatın, sözün edilemediği —HİÇLIK hakkında ne bir söz söylenebilir, ne düşünülebilir,

ne de yaşantıdan bahis açılabilir..

—Yerleri ve gökleri yaratmadan evvel O, a`mâ'da idi. El ân öyledir..

O, öyle bir mutlak karanlıktır ki..

Bilinen, düşünülen, hayâl edilen, tasavvur edilen, vehmedilen tüm mânâlar orada düşer!

Umarım, Kendi için seçtiklerinden olmuş olalım..

Umarım, Kendi için seçtikleriyle beraber bulundurulmuş olanlardan olalım..

Ama, her şey olmuş bitmiş! Bize düşen, kolaylaştırılmış olanı yaşamak!

HÛ!

ZÂTİ İTİBARIYLA NE SONSUZLUĞUNDAN NE DE SINIRSIZLIĞINDAN SÖZ EDİLEBİLİR!

Aslında, sonsuzluk derken, Esmâ âlemine işaret ediyoruz. Çünkü, —Zâtı itibariyle sonsuzluğundan söz edilmez!

Mânâları itibariyle sonsuzdur!. Sınırsızlığı, vasfı yönündendir! Sonsuzluğu mânâları, esmâsı yönünden!. Sınırsızlığı, Ben`liğinin vasıfları itibariyledir.

—Zât`ı hakkında tefekkür edilmez!.

Hükmünce, Zâtı yönünden, ne sonsuzluğundan, ne de sınırsızlığından söz etmek mümkündür! Hattâ, —Ahadiyet dahi, vasfıdır.. Zâtı`nın bir vasfıdır, yani, sıfatıdır!.

ESMÂLARIN OLUŞTURDUĞU, ESMALARDAN TEŞEKKÜL ETMİŞ BİR ZÂT DEĞİL!

Esmâların oluşturduğu, esmalardan teşekkül etmiş bir Zât değil! Zât`ın ilim sıfatının oluşturduğu mânâlar söz konusudur burada..

Dolayısıyla O, dilediği esmâları meydana getirmiştir!

—Dilediği esmâları meydana getirmiştir. sözünün neticesi olarak da O`nun bir —sûreti olmaz! Sûret derken, fizik sûreti değil, mânâ sûreti diyorum. Her hangi bir mânâ sûretini yaratma mecburiyeti altına kaydına da girmez!

Eğer ki, mâlûmu olan bir şeyi meydana getirmek mecburiyetinde olursa, o zaman onun bir mânâ sûreti de ortaya çıkar.

Halbuki..

İlminde, dilediği gibi hükmetmek sûreti ile dilediği mânâları icad etmiş ve bu mânâlardan oluşan âlemleri yaratmıştır.

Yani, âlem, ef`âl mertebesi itibariyle değil, esmâ mertebesi itibariyle yaratılmış; hakikatı itibariyle —yoktan var olmuş, —yok olan âlemlerdir!

Dolayısıyladır ki, her şey, O`nun Zât`ında, ilminde mevcuttur ve mevcûdat ilmin dışında vücut kokusu almamıştır!

SONSUZA DEK VAROLACAK ÂLEMLER, ZÂT-I BAHT"TA BİR "HİÇ" TİR!

—Allah âlemlerden Ganî`dir açıklaması —Zât-ı Baht dediğimiz, Zât`ın mutlakiyet sıfatına işaret eder!.

Esasen gerçekte Zât`ı için, mutlakiyet sözü dahi edilemez. Çünkü, aşağı mertebelere göre, Zât`a işaret sadedinde kullanılan bir ifadedir bu!

Gerçekte, Zât için, —Baht veya —Mutlakiyet veya —Vücut veya —Varlık gibi tâbirler dahi kullanılamaz!.

Sonsuza dek var olacak âlemler, Zât-ı Baht'ta bir —Hiçtir!.

ZÂT"IN TÜM VASIFLARIYLA KENDİNİ BİLMESİ

—OKU kelimesinin ardından —BismiRABBİK denilmesi, —OKUMAK işleminin

—RUBÛBİYET KEMÂLÂTI üzerinden yapılması icap ettiğine işaret etmektedir...

Yani, istenilen —OKUMAK, —ULÛHİYET veya —RAHMÂNİYET mertebesinden değil, —RUBÛBİYET mertebesinden olacaktır...

Şayet, —Bismillah denilseydi —İKRA dendikten sonra, muhatabın —ULÛHİYET kemâlâtı üzerinden —OKuması icap edecekti... Oysa, —ULÛHİYET kemâlâtı —ZÂTİ da kapsamına aldığı için, bu kemâlât üzerinden —OKumak muhaldir, yani olanaksızdır!..

Nitekim bu duruma Hazreti Resûl şu sözlerle işaret etmiştir:

-ALLAH ZÂTİ üzere tefekkür etmeyiniz !.

Yüce ZÂT'ın, tüm vasıflarıyla kendini bilmesi demek olan —RAHMÂNİYET mertebesi üzerinden de —OKUmak mümkün değildir, zira —Beşerin buna kapasitesi yetmez!.

HERŞEY, “ŞEY”İN VARLIĞI—İSTEĞİ—İRADESİ DIŞINDA; EVRENİ MEYDANA GETİREN ZÂT'IN İLMİ VE İRADESİ İSTİKAMETİNDE OLUŞUR

Varlık âleminde ne görüyorsak, ne algılıyorsak, ne düşünüp tahayyül ediyorsak, bütün bunların hepsi de —Allah ismi ile işaret ettiğimiz yüce Zât'ın ilmi ve kudreti ile, ilminde, esmâsındaki mânâların açığa çıkması sûretiyle meydana gelmede.. Yani, her şey, —şeyin varlığı—isteği-iradesi dışında; evreni meydana getiren Zât'ın, ilmi ve iradesi istikametinde oluşuyor.

Bütün algılanan zıtlar aynı Tek kaynaktan meydana geldiğine göre, O Tek kaynak, bütün bu zıtların fevkindedir!.

Esasen, kâinatta, mevcudatta —zıt yoktur!. Çünkü, Allah'ta zıt yoktur!. —zıt kavramı bize göredir!.. ...

ULÛHİYET

—ALLAHlık kemalatı!

—AHAD olan —ALLAH'ın, kendisinde bulunan sayısız özelliklerinin toplamıyla oluşan sonsuz kemâlâtı, O'nun —ULÛHİYET'ini teşkil etmektedir!

Ulûhiyet, O'nun SIFATIDIR!

Ulûhiyet, O'nun Zât'ını da anlatan SIFATIDIR!...

Bu sonsuz kemâlâtın ortaya çıktığı yer ise, orijinaliyle evrendir!

Hem ahadiyeti, hem de kesrete ait bütün kavramları içine alır. Bu yoldan da şuur, özüne döndüğünde, erebildiği noktaya ulaşır. Bu sebeple ulûhiyetin kişideki tecellisinden söz edilebilir, fakat ahadiyet tecellisinden söz edilemez! Edilse dahi bu, ancak anlatım sadedindedir. ...(Ahmed Hulusi/Kavramlar...))

* * *

Zâta dâir tüm anlatımlar sembolik olup bir gerçeği fark ettirmek amacı taşımaktadır.

Resullerin dâveti zâta değil zâtın Ulûhiyyet'inedir. İlahlık (tanrılık) ve abdlik (kulluk)

—Ulûhiyyet boyutunda anlatılır ve anlaşılır. Resullerin salât (namaz), savm (oruç), hac gibi ibadetleri yapmaları ve bizlere

de teklifleri İlah'ın (kendisine kulluk edilenin) ve me'luh'un (İlah'a kulluk edenin) hakkını vermek içindir.

İbâdet konusunda kaçışımızın olmaması Hak'ın Abdiyyet tecellisinin ef'al âleminde yok hükmünde açığa çıkmış olmasıdır. Biz mevcudat/tecelliyat olarak —abdlik yapmazsak bizden başka ne var ki O'na kulluk etsin? Bizim abdlüğümüz Hak'ın Hak olduğunu anlatan tek eylemdir.

Zât'da sınırsız esmâ ve ef'al mânâları olmasa ve âlemler olarak kendisini seyretmese de O'nun varlığında bir eksiklik meydana gelmezdi. O'nun âlemleri seyretmesi O'nun varlığında bir fazlalık meydana getirmez. Zât'ın esmâ, sıfat ve ef'ale ihtiyacı yoktur.

İhtiyacı olmadığı için de o boyutlara —varlık vermemiştir. Tüm boyutlar Zât'da zamansızlık içre ezelen ve ebeden —Hayal ve gölge hükmündedir.

Zât'ın aynası —yokluktur. Yok'lüğün da aynası —Zâttır. Yok'luk halindeki kullar; abdiyyette Resuller/Nebîler ve Velîler gibi ne kadar derinleşirse Zâtî ilim ve irfanda o kadar derinleşmiş olur.

* * *

Allah kelimesi ile işaret edilen sonsuz sınırsız varlık —Zâtın âlemlerden ganî olması —akıl metaforu ile de anlatılmıştır.

Meselâ: —Akıl dediğimiz şey bir mânâdır ve zâtında (gerçeğinde/varlığında) çokluk yoktur. Aklın var olabilmek için eylem ortaya koymasına gerek yoktur. Akıl eylemde bulunsa da bulunmasa da vardır. Aklın eylem ile kendi varlığını kanıtlamasına ihtiyacı

yoktur. Âdem devrinden bu zamana kadar ve sonsuza kadar da daha açığa çıkacak olan aklın eylemleri, eserleri tek bir eylemdir, bütündür.

* * *

Her birim —Ulûhiyyet mertebesinden (Allah'ın mânâlarından) bir ismin/mânânın hakikatini alır. Birimi oluşturan o isme Rabb-i Has (öz Rab) denir. Birimin Allah'a bağlantısı o isim iledir. O ismin bâtını (hakikati, ruhu) o birimin hakikatidir, ruhudur. O ismin zâhiri/madde boyutunda belirişi o birimin zâhridir/madde boyutunda belirişidir. Gerçi her bir varlık, âlemlerin Rabb'ı olan (tüm isimleri toplayan) Allah ismindeki mânâların tecellisidir, mazharıdır. Hiçbir isim yani hiçbir varlık sonsuz esmâyı yani Allah'ın sonsuz özelliklerini tümüyle tecelli etiremez.

Bu mazhariyet (sonsuz esmâyı tecelliye nâil olmak imkânı) ancak —İnsan-ı Kâmile aittir. Çünkü —İnsan-ı Kâmil bütün esmâyı kendisinde toplayan —Allah isminin tecellisidir...

Şöyle ki:

Kendisinde mimarlık, hattatlık (güzel yazıcılık), ressamlık ve marangozluk gibi özellikler olan bir sanatkâr bir tabloya resim yapmış olsun. O resim o sanatkarın sadece —Ressamlık özelliğine mazhar olur. Resimde hattatlık, mimarlık ve marangozluk mazhariyeti görülmez.

Sanatkâr bir câmi yaptığı zaman o camide —Mimarlık özelliği mazhar olur. Câmiye güzel yazılar yazsa, resimler çizse ve ahşap oymalar yapsa tüm özellikleri o camide açığa çıkmış olur. Câmi, resime göre sanatkârın tüm özelliklerine mazharıdır.

İnsan ve —İnsan-ı Kâmil arasındaki fark resim ve cami arasındaki fark gibidir.

* * *

Kavranılması daha zor olan bir konuyu anlatabilmek için birimleri bir birinden ayrı ayrı Rabb-i Has'ları olan varlıklar olarak anlattık.

Halbuki Ahad olan ilâhî Zât'da (tüm boyutlarıyla tek bir bütün olan varlıkta) bölünme ve parçalanma ve tecelli olmaz... Varlıkların esmâ boyutunda sadece —hayali, sanal, vehimsel özleri vardır ve madde (Ef'al) boyutu ise esmâ boyutundaki özlerin üç boyutlu tecellisidir... Dediğimiz zaman da ilk cümlemizle çelişmiş oluruz. Bu çelişkinin gerçekte olmadığını —çekirdek ve ağaç metaforuyla anlamaya çalışalım.

Bir çekirdekte bir ağaç en ince teferruatına kadar kodlanmıştır. Çekirdeği kırıp içine baktığımız zaman içinde ne ağaç görürüz ne de ağacın hayalini görürüz. Fakat çekirdek doğal ortamında açılıma uğradığı zaman ondan bir incir ağacı çıkar. Çıkan incir ağacının her bir çekirdeğinden yine bir ağaç çıkarak ormana dönüşür. Bu sonsuza kadar bu şekilde sürer.

Bir de şöyle düşünelim:

Çekirdek; hiçbir açılıma uğramadan kendinde gizli olan incir ağacını ve tafsîlâtını (ayrıntılarını) üç boyutlu olarak var sayıyor ve seyrediyor. İncirin meyveler verdiğini ve her meyvedeki çekirdeklerin tekrar ağaç olduğunu, ağaçların orman olduğunu var sayıyor ve seyrediyor. Çekirdek; boyut olmadığı halde boyutları, zaman olmadığı halde zamanı var sayımıyla oluşturuyor. Bu durumda çekirdek hiç değişmeden; tüm oluşları ve sonsuz değişimleri —hayalinde var saymış olur. Fakat hiçbir zaman ne ağaç ne de orman çekirdeğin içinde veya dışında —madde ve ruh olarak var olmaz. Ancak zamansız ve mekânsız ilim olarak kalır.

Zât'ın âlemleri ve âlemlerdeki birimleri açığa çıkarması aynı çekirdek, incir ağacı ve incir ormanı metaforu (benzetimi) gibidir.

Zât'da varlığın tüm mânâsı âlemsiz, boyutsuz, zâhirsiz, bâtınsız, başlangıçsız, sonsuz... olarak tek bir öz haldedir. Hâlâ aynıdır...

* * *

Şimdi tekrar en baştaki konuya dönerek her bir birimden Rabb'i niçin râzıdır sualine kısaca cevap verelim. Rabb-i Has konusu Hz. Hûd a.s. bölümünde ayrıntılı olarak

anlatılacaktır.

Her bir birim kendisini oluşturan Rabb-i Hass'ı (öz ismi) vasıtasıyla Rabb'ül âlemiyn olan Allah'a bağlıdır. Her birimden Rabb-i Hass'ı râzıdır ve her birim bu açıdan sâiddir, kurtulmuştur, kendi sıratı (doğru yolu) üzerindedir.

56-) İnniy tevekkeltü alellahi Rabbiy ve Rabbiküm* ma min dabbetin illâ HUve ahızün Binasıyetiha* inne Rabbiy alâ sıratın müstekiym;

—Muhakkak ki ben, benim de Rabbim sizin de Rabbiniz olan Allah'a tevekkül ettim (Rububiyet hakikatı)... Yürür hiç bir canlı yoktur ki O (Rabbimiz) onun (Bi-) nasiye'sinden (başının ön kısmından) tutmuş olmasın (terbiye gerçeği)... Muhakkak ki benim Rabbim (vahdet gerçeği dolayısıyla) sırat-ı mustakiym üzeredir. (Hûd Sûresi/B Meal)

* * *

50-) Kale Rabbunelleziy a`ta külle şey`in halkahu sümme heda;

(Musa) dedi ki: —Rabbimiz her şey'e halkıyyetini (varoluş işlevine göre varlığını ve özelliklerini) veren, sonra da hidayet edendir (hedefine ermesini kolaylaştırandır). (Tâhâ, 20/50)

Kendisinden râzı olunan kimse terbiyesi altında olduğu ilâhî ismin sevgilisidir. O kimse sevilen olunca ondan çıkan her türlü fiil ve düşünce Rabb-i Has'ına göre (öz ismine göre) sevimli olur. Fakat bu bilgi sadece Hakikat boyutunun maddesel olmayan varlık anlayışına göredir.

Hiçbir bireyin (ve birimin) kendine ait müstakil (bağımsız) varlığı ve fiilleri yoktur. Bireyin varlığı ve fiili onu meydana getiren Rabb-i Has'ının (ağırlıklı öz isminin) ve esmâ terkinin (isim bileşiminin)

varlığı ve fiilidir. Bu hakikat boyutu ile varlığın özüne bakış tarzıdır. Ve bu bakışa göre hiçbir bireyin fiillerini kendisine bağlanamak doğru değildir.

Fakat varlığa ve fiillerine şeriat(*) boyutundan bakıldığı zaman görürüz ki... Hâdi isminin (hidayete erdiren ismin) tecellisi olan bir bireyin fiilleri, Mudill isminin (delealete/yanlış yola düşüren ismin) tecellisi olan bireyin fiillerine karşı çıkar, ona itiraz eder.

Hâdi isminin bireyde açığa çıkan fiili ile Mudill isminin bireyde açığa çıkan fiili onları kendi —doğru yollarında sürükler. Hâdi'nin doğru yolu ve ölüm ötesi yaşamı cennet ortamına, Mudill'in doğru yolu ve ölüm ötesi yaşamı cehennem ortamına çıkar.

Hâdi isminin görünümü olan Bilâl Habeşi'nin doğru yolu cennet ortamına çıkar. Ebû Cehil ise o yol üzerinde aşılması gereken bir engeldir.

Mudill isminin görünümü olan Ebû Cehil'in doğru yolu cehennem ortamına çıkar. Bilal Habeşi de Ebû Cehil'in yolu üzerindeki bir engeldir aşılması ve kaldırılması gerekir ki yol açılsın.

Şeriat boyutunda varlığın özü madde olarak kabul edilir. Varlığın ruhunun algılayacağı cennet ve cehennem algıları da yine şeriata göre bedensel ve ruhsal algılama aracılığı ile olacaktır. Şeriate göre hayırlı fiiller varlığını cennete, şerli (kötü) fiiller de varlığını cehenneme götürür.

(*) Bu konuda ve tüm tasavvufî anlatımlarda geçen şeriat kavramı Arap örfünden kaynaklanan yönetim modeli anlamında kullanılmamaktadır. Ef'al boyutu (madde boyutunun doğal düzeni) anlamında kullanılmaktadır.

* * *

Zât boyutunda hiçbir isim ve sıfat ayrı mânâlar olarak mevcut olmadığı için falan bireyde Hak zâtı ile tecelli etmiştir denilemez.

* * *

Hak'ı ve kendini iki ayrı varlık olarak algılayıp buna göre düşündüğünde teklik (ahadiyyet) yok olur. Hak'a ait mânâlar var ve Hak'a ait olmayan mânâlar var gibi bir durum ortaya çıkar. Bu inanç hakikati ikiye böldüğü için —şirk olarak adlandırılır. Hakikatte olmayan şirk, birimin hayalinde yanlış bir bilgi türü olarak açığa çıkar.

Kendi varlığını Hak'ın tecellisi olarak kabul edip Hak'ı düşünürsen şirk kalkmaya başlar. Fakat tam Vahidiyyet bilinci (teklik bilinci) de oluşmaz. Çünkü Hak'ın başka bir varlığa dönüşeceği inancı tam olarak reddedilmemiştir, hâlâ Hak'ın nazarı ve abdin nazarı ayrı ayrı algılanmaktadır. Allah'a yakın olmak hali bir nebze anlaşılmıştır. Hak'ın varlığı ve Hak'a ait olan varlık bir birine perde olmaz. Bu hâli —Rabbimiz her gece dünya semâsına iner hadis-i şerifi anlatmaktadır.

Hak kendi nazarıyla (algılamasıyla) kendisine bakmaktadır (kendisini algılamaktadır) diye düşünüldüğünde; Hak'dan gayrı varlık kalmamıştır. Fakat Hak'ı bu sefer Hak ve Hak'ın tecelli etmiş sıfatları olarak —gölge varlık kabul edişi vardır. Sıfatlara ayrı varlık verilmiş Hak'a ayrı varlık verilmiş olur. Ahadiyyet bilinci bu bilgide de tam değildir.

* * *

Her bir varlık, varlığını Allah isminin bir alt boyutu olan ve Allah isminde bileşik olan isimlerin ayrı ayrı olduğu esmâ boyutundan alır. Varlığın esmâ boyutundaki Rabb-i Has'ı (öz ismi/ağırlıklı ismi ve terkihi) o varlıktan razı olmuştur. Bu razı oluş sadece Rabb-i Has'a aittir. Diğer isimlerin ve tüm isimleri toplamış olan Allah —ism-i câmisinin de razı olduğu sonucu asla çıkarılamaz.

* * *

Hakikatte her bir isim diğer tüm isimleri de özünde bulundurur. Meselâ Vedud (tümel sevgi) isminde diğer tüm isimler de vardır. Rabb-i Has'ı Vedud olan bir bireyde Vedud isminden tecelli eden tüm fiiller razı olunmuş fiillerdir. Fakat o bireyde Vedud ismine zıt olan isimlerin tecelli eden fiilleri Vedud Rabb-i Has ismi tarafından razı olunmaz. Bu örnek, bir bireyde hem razı olunan hem de razı olunmayan fiillerin sırrını açıklamaktadır.

* * *

Tüm fiillerinden râzı olunan ancak İnsan-ı Kâmil'dir. Çünkü, İnsan-ı Kâmil tüm isimleri kendisinde toplamış olan Allah isminin mânâlarının mazhârıdır (görünümüdür). Tüm isimler İnsan-ı Kâmil'de kendi mânâlarını tam olarak bulurlar.

İnsan-ı Kâmil'in Rabb'i; Rabb'i mutlak olan âlemlerin Rabb'i... Rabbü'l-erbâb (Rablerin Rabbi) olan tüm isimleri cem etmiş haldeki —Allahdır. Bu gerçek âyet-i kerîmede işaretlenmiştir:

39-) Ya sahibeyissicni e erbabün müteferrikune hayrun emillahul Vahidül Kahhar;
—(Yusuf dedi:) Ey zindan arkadaşlarım!.. Müteferrik (çeşitli/başka başka) rab'lar mı daha hayırlı, yoksa Vahid'ül Kahhar olan Allah mı?. (Yûsuf, 12/39, B Meal)

* * *

55-) Ve kâne ye`muruhlehu Bis Salati vez Zekati, ve kâne inde Rabbihi mardıyya; Ehlini (ailesini) namaz ve zekat ile (B sırrınca) emreder idi... Ve Rabbinin indinde mardıyye idi. (Meryem, 19/55, B Meal)

Hız. İsmâil İnsan-ı Kâmil olarak hem Allah isminin tüm mânâlarına hem de Âliyy ismine mazhardır. Hem Allah tarafından hem de Rabb-i Has'ı tarafından razı olunmuştur.

* * *

27-) Ya eyyetühen Nefsül Mutmainneh;

—Ey O Nefs-i Mutmainne!.

28- İrci`ıy ila Rabbiki radiyeten mardıyyeten;

—Radiye olarak, Mardıyye olarak Rabbine (hakikatına) rücu' et!.

29-) Fedhuliy fiy `ıbadıY;

—Kullarımın (Evliya zümresi'nin) içine dahil ol!.

30-) Vedhuliy cennetıY;

—Cennetim'e dahil ol! (Fecr Sûresi 27-30/B Meal)

Bu âyetlere göre mutmain olmuş her bir nefis İsmâil a.s. gibi beğenilen/razı olunandır. Çünkü emmâre nefis gibi iyilikleri ve güzellikleri kendi varlığına mâletmez. Bazı fiilleri

kendine mâlederek kendine kızan kendini ayıplayan levvâme nefis gibi de değildir. Mutmain nefis —ölmeden evvel ölmek sırrıyla kendinde fiillerin dayanacağı bir varlık bırakmamıştır. Zorunlu ölüm emri ile de Hak açığa çıkınca aşağıdaki âyetin hakikati tecelli eder. Hak yâni gerçek varlık bilinci gelince zanna dayalı olan ayrı benlik (bâtıl) gider.

81-) Ve kul cael Hakku ve zehekal batıl* innel batile kâne zehuka;

De ki: —Hakk geldi, batıl silindi/yok oldu/can çekişerek gitti... Muhakkak ki batıl yok olmaya çok mahkumdur. (İsrâ Sûresi/B Meal)

* * *

Hak mutmain nefse kendi Rabb-i Has'ına dönmesini (rücu etmesini) emreder. Mutmain nefis sahibi böylece hangi ismin rububiyyeti (terbiyesi) altında olduğuna ârif olur ve diğer isimleri kendi öz isminden ayırt eder. Ve kendi Rabb-i Has'ından varlık alan diğer mutmain kulların topluluğuna ulaşır.

* * *

Cennet, sözlükte ağaçların gölgeleriyle örttükleri yer olarak tanımlanır. Setr (örtme) mânâsındaki —cenn den alınmıştır. Zahir âlimlerine göre ferahlık ve rahatlık veren yer ve makamdır. Amellerle, fiillerle girilecek bir yerdir. Kısaca —amel cenneti olarak adlandırılır.

Âriflerin indinde (görüşlerine göre) daha başka ve daha üstün cennetler vardır. Onlar —sıfat cennetleri ve —Zât cennetleridir.

Sıfat cennetleri; olgun kişilerin Hak'ın sıfatlarıyla sıfatlanıp, Allah'ın ahlâkıyla ahlaklanması halidir. Sıfat cenneti kendi içinde mertebelere ayrılır.

Zât cennetleri; âriflerden Rabb'in tecelli etmesi, onlarla açığa çıkması ve âriflerin de Rabb'leriyle örtünmeleridir.

Hak en yüce cenneti kendi Zâtı olarak belirtir ve Fecr Sûresi 30. Âyette —Cennetime gir buyurur.

* * *

Hak'ın Zâtı ile tanımladığı cennetlerden en yücesi —âyan-ı sâbite (Allah ilmindeki mânâlar)dır. Hak o mânâlarla örtünür ve mânâ örtülerinin arkasından Zât'ını Zât'ı ile seyreder. Zâtı ile örttüğü cennet yine kendi Zâtıdır.

Nefsinin yanılgılarından kurtulmuş olan ârif (Hak'ı bilen) —Benim cennetime gir sözünden kendinde mevcut olan zâtımı idrak et ki kendinde beni bul mânâsını anlar.

Ârifin isteği kendi hakikatini idrak etmekte genişlemek ve cennetin kendinde gizli olduğunu bilip ona göre daha fazla amel ve tefekküre yönelmektir.

Ârif olmayan kimse ise bu hitaptan; yeme, içme ve zevk ile nefsin tatmin edileceği bir yere girme sonucunu çıkarır ve inandığı cennete ulaşır.

Ârif ise; —Benim cennetim senden başka bir yer değildir. Zâtınla, sıfatınla ve fiillerinle, varlığını örterek bana cennet olursun der.

* * *

Allah mutlak bilinmezdir. Ancak İnsan-ı Kâmil'de isimleriyle ve mânâlarıyla tecelli eder. Mutlak bilinmezin isimleri ve mânâları da —mutlak bilinmezdir. Böylece İnsan-ı Kâmil de —mutlak bilinmez olur.

* * *

Rabb'in cennetine girmek Rabb-i Has olan (terkibindeki güçlü isim olan) kendi hakikatini (nefsini/varlığını) bilmek ve kendi hakikatine dönmüş olmaktır. Nefsinin/varlığının hakikati olan esmâ terkibini ve öz ismi tanımak Rabb'ini tanımaktır. Bu tanımadan sonra o kişide ikinci bir ilim ve irfan boyutu açılır. Kendi varlığının —fakr yani —yok olduğunu var olanın sadece Allah olduğu bilincine yükselirsin. Bu aşamadaki biliş önceki bilgilerden daha tamdır. Ruh ve beden ayrılığının olmadığı bilgisi de bu aşamada açılır.

Resulullah a.s. —Eşyâyı (varlıkları) Allah ile bildim buyurmuştur. Bu hadis-i şerifde dikkat

eken beyan Allah'ın varlıklar vasıtasıyla bilinmediği, varlığın Allah ile bilindiğidir. Kişi kendisini Rabbi ile bilirse tam bilgi oluşur fakat Rabbini nefsi ile bilirse eksik bilgi oluşur.

* * *

172-) Ve iz ehaze Rabbüke min beniy Ademe min zuhurihim zürriyyetehüm ve eşhedeheüm alâ enfüsihim* elestü BiRabbiküm* kalu bela şehidna* en tekulu yevmel kıyameți inna künnâ an haza ğafiliyn;

Hani Rabbin AdemoğullARından, onların bellerinden (sülblerinden, genlerinden) kendi zürriyyetlerini ahzedip (alıp);onları kendi enfüslerine (nefslerine) işhad ederek (şahidlendirerek; ruhlarını kuvveden fiile çıkararak): —Elestu Bi-Rabbiküm= (Ben) değilmiyim Bi-Rabbiniz (olarak) ?, (onlar da) —KALU=dediler, BELA=evet, Şehidna=bilfiil şahidiz... Kıyamet Günü, —Biz bundan gafil idik demeyesiniz. (A'raf Sûresi/B Meal)

Rab ile kul arasındaki ahid (sözleşme), zannedildiği gibi bedensiz çıplak ruhlarla bir —tanrı(?) arasında yapılan karşılıklı konuşma değildir. Rab ile yâni varlığı meydana getiren Rabb-i Has'ın (öz ismin) bâtını ile zâhiri arasındaki —uyumu anlatılmaktadır. Her varlık varlığını aldığı Rabb'ine (öz ismine) bu —sözleşmede mecâzen anlatıldığı gibi tam anlamıyla mazhar olmuştur yani —kul olmuştur. Bir de yine her varlığın tüm isimleri toplamış olan Rabbu'l âlemînin —Allah isminden aldığı mânâlar ile —uyumu söz konusudur. Her isimde diğer tüm esmâ daha belirginsiz etkilerle mutlaka mevcuttur.

((... Bir isim diğer sonsuz isimlerin hepsini özünde bulundurmakla _zerre küllün aynısıdır' sözünü hatırlatır. Ve sonsuzluk sonsuzluğun her zerresinde aynısıyla mevcuttur olarak özetleyebileceğimiz holografik esas da bu gerçeği hatırlatmaktadır. ...)))

Her birim varlığını Allah'dan alan bir isme bağlı olmak yönünden Rabb'inin kuludur. Aynı zamanda tüm varlığın hakikati Allah olduğu için her varlık _Allah Kulu'dur.

* * *

Herkesin bir itikadı vardır. Başkasında kendi itikadının aynısını görmesi mümkün değildir. Çünkü her insanın öz ismi (Rabb-i Has'ı) ve esmâ terkibi kenine özeldir. Şimdiye kadar iki tane aynı birey ve birim var olmamıştır. Bundan dolayı da bir kimsenin düşüncesi başka birisinin düşüncesiyle karşılaştınca birbirlerine mutlaka ters düşen konular oluşur. Anlaştıkları konular ise Rabb-i Has'ları dışındaki ortak esmâ mânâlarından kaynaklanır.

* * *

Allah indinde Allah her kulundan razıdır. Çünkü her kul almış olduğu esmânın gereğini açığa çıkarmaktadır. Kimi etrafına Darr isminin hükmü olan —zarar vermek mânâsını kimisi de Nâfi isminin (yarar vermek) mânâsını yansıtır. Allah her ismi cem etmiş olduğu için her isimden ve o ismin tecelliyatından razı olmuştur. Bu razı olmak kötü fiillerden, şerden, zarardan memnun olmak anlamında değildir. Her varlığın varlığını aldığı isim ve isim bileşimlerinin mânâlarını olduğu gibi açığa çıkarması anlamındadır.

Bâzı kullar küfür (gerçeği örtücü) halindedir. Allah gerçeği örtenlerden de razı mıdır? Bunun cevabı şu âyette geçmektedir:

7-) İn tekfürü feinnaAllahe ğaniyyün anküm ve la yerda li ıbadıHİl küfr* ve in teşkürü yerdahu leküm* ve la teziru vaziretun vizre uhra* sümme ila Rabbiküm merciüküm feyünebbiüküm Bima küntüm ta`melun* inneHU Aliymun Bizatissudur;

Eğer küfr (nankörlük) ederseniz (insanlığınıza-halifeliğinizi değerlendirip şükretmezseniz; hakikatınızdan perdelenirseniz), muhakkak ki Allah sizden (yana) ğaniy'dir (size muhtaç değildir)... (Ama Allah) kulları için küfre (nankörlüğe; fitratlarını zayı etmelerine, kaybolmalarına) razı olmaz (gerçek kullarında küfür yoktur?)... Eğer şükrederseniz, sizin için ona razı olur... Hiçbir vazire (yük taşıyan, günahkar, nefis) bir başkasının

yükünü/günahını yüklenmez... Sonra merci'niz Rabbinizedir... (O), size (B sırrınca) yaptıklarınızı haber verecektir... Muhakkak ki O sadırların zatı olarak (B sırrınca) Aliym (sakladıklarınızı da, herşeyinizi de tam bilen)'dir.

Bazı kulların Zât'da ezeli ilim halindeki varlıkları (ayan-ı sabiteleri/değişmez hakikatleri) Hâdi ismine ve o isme uygun isim terkiplerine sahiptir. Bazıları da Mudill ismine ve o isme uygun isim terkiplerine sahiptir. Her kul ef'al âleminde (dünyada) değişmeyen hakikatini tecelli ettirecektir. Değişmez hakikatler(ayan-ı âbite) ile bu dünyadaki tecelliyatın birbirine uyumlu olmasına sembolik olarak Rabb'in kulundan razı olması diyoruz. Yoksa Hak imandan razıdır, gerçeği örtmek fiilinden ise razı değildir. Bu konu Yakub ve Üzeyir bölümünde tekrar ayrıntılarıyla işlenecektir.

* * *

Varlık mertebeleri (boyutları) bir birlerinin aynıları ve zıtları değildir. Tüm boyutlar bir bütünün (vâhidin) farklı özellikler halindeki görünüşleri ve mânâlarıdır. Zıtlık ve benzerlik için varlıkta iki ayrı hakikatin yani iki ayrı Hak'ın olması gerekir. Fakat Hak her an taktır. Benzerler ve zıtlar olmayıp varlık tek (ahad) olunca varlığa tek bir varlık —vahdet-i vücûd denilir. Fakat Hak ve âlemler olarak da iki ayrı varlık yoktur. Âlemler Hak'ın ilminde hayalen dahi var değildir, vehimsel olarak dahi her hangi bir varlığa sahip değildirler. Bu durumda varlığın birliği (vahdet-i vücud) çokluğun toplamını değil Hak'ın varlığından başka varlık olmamasını anlatır.

((... Vahdet-i Vücûd İbn Arabî tarafından kullanılan bir kavram değildir. Daha sonraki âlimler ve ârifler İbn Arabî'nin varlık hakkındaki ilmini, bilgisini ve görüşlerini yorumlamak için icâd etmişlerdir. Bu şerhde de yani Ahmed Avni Konuk şerhinde de vahdet-i vücud kavramı geçmektedir. Fakat varlığın hakikatini İbn Arabî gibi açık ve net görebilen ârifler (A. A. Konuk dâhil) vahdet-i vücudu Allah ve Allah'dan başka çokluğun birbiriyle yapışarak bütün hâle gelmesi şeklinde kullanmamışlardır. Varlığın tekliğini (Vahdet-i vücudu) Hak'ın Zât'ı ile tek (ahad) olması ve kâinatı ilminde mânâlar olarak tasavvur etmesi anlamında kullanmışlardır.

Bu konudaki yeterli bilgiye sahip olmayan, İbn Arabî'yi ve onun eserlerinin değerli şerhlerini yeterince incelemeyen yüzeysel akıllar Hak'ı ve varlığı çokluk olarak algılamaktadırlar. Kendi inandıkları —parçalardan oluşan madde evren modeline âriflerin ilim ve hayaldir ve gölgedir demelerine itiraz etmektedirler. Bu itirazları evreni ezelden ebede kadar madde olarak yorumlayan —materyalizm (özdekçilik/maddecilik) ideolojisine benzemektedir. Günümüzde materyalist filozof ve bilim adamı kalmamıştır. Madde denilen yapının ve enerji denilen gücün aynı öz olduğu anlaşılınca evrenin aslının —hayalden oluştuğunu bilimsel yöntemlerle hesaplamaya başlamışlardır. Fakat İslâm dünyasının büyük bir çoğunluğu evrenin —madde olduğunu hâlâ savunmaktadır. Allah ve madde ikileminden çıkmamakta ısrar etmektedirler. ...)))

* * *

Allah her zaman Allah'dır, kul da her zaman kuldur. Varlığın ahad olması Allah ve isimlerinin mânâları ve bu mânâların gölgeleri olan —âlemleri aynı yapmaz. Mânâlar her an Allah'ın —yok hükmündeki kullarıdır ve biz kullar —yok hükmümüzle Allah'a ibadet etmekteyiz.

* * *

Âlem-i şehâdette (dünya âleminde) hakikatleri tek... sûretleri farklı bir kargaşa ve kaynaşma vardır. Bu elifbedeki harflerin yan yana gelerek farklı anlamları oluşturmalarına benzer. Halbuki elifbenin aslı noktadır ve noktanın uzayıp harfler suretine bürünmesidir. 4-) Huvelleziy halekasSemavati vel'Arda fiy sitteti eyyamin sümmesteva `alel'Arş\* ya`lemu ma yelicu fiyl'Ardı ve ma yahrucu minha ve ma yenzilu minesSemai ve ma ya`rucu fiyha\* ve HUve me`akum eyne ma küntüm* vAllahu Bima ta`melune Basıyr; O, Semavat'ı ve Arz'ı altı gün içinde yaratan, sonra da (yedinci günde?) Arş'a istiva

edendir... Arz'a gireni ve ondan çıkan, Sema'dan ineni ve onun (Sema'nın) içinde uruc edeni bilir... Nerede olursanız (karada, denizde, hangi makamda olursanız), O sizinle beraberdir... Allah yaptıklarınızı (B sırrıyla) Basıy'dir. (Hadîd Sûresi/B Meal)

Bu âyette ârifler teklikte çokluğu ve çoklukta tekliği görürler. Yaratılmışlık sırrını da — nerede olursanız O sizinle beraberdir işaretiyle anlamaya çalışırlar. Bu beraberlik yan yana, içi içe, dış dışa değildir. Hak'ın varlığa varlık vermeden kendi ilmi ile ilminde var saymasıdır. Allah kulu ile her âlemde ikili birliktelikten uzak anlamda dâimâ tek olarak birlikte olacaktır.

—Hak'ın varlığını yaratılmışlığın varlığından ayrı tut, tenzih et. Varlığı Hak'ın ilmindeki mânâlar olarak kabul et, teşbih et. Sonra ikisini de cem et, birleştir. ... Bu kâmillerin âdetidir. Ona makam-ı cem derler ve onda asla kusur ve yalan yoktur.

—Ey ârif! Sen Hak'ın hakikatini idrak ettin. Varlığın ahad olduğunu bildin. Bundan sonra ister cem halinde ol ve Hak'da yok olan halkı/yaratılmışlığı gör. İster fark halinde ol ve âlemde yaratılmışlıktan başka bir şey görme Hak'ı da Hak olarak gör. Artık bu görüşler sana bir zarar vermez. Fakat cem ve ya fark halinden birini tastik edip de ötekini de inkar etme.

* * *

—İnsan hakikat yönüyle Hak'ın gölgesidir ve Hak yok olmayacağı için insan da asla yok olmayacaktır. İnsanın yaratılmışlık yönü de hiçbir zaman bâkî (sonsuz) aynı olarak kalmayacaktır. Bebeklikten yenilenip çocukluğa, çocukluktan yenilenip gençliğe, gençlikten yenilenip olgunluğa ve yaşlılığa tecelli edersin. Düşüncelerin ve bedenin hücreleri dahi her an yenilenmektedir. Dünya ahiretle yenilenecektir. Ahirette dahi yenilenmeler sonsuzca devam edecektir. Güneşin her doğuşunda buzlar erir ve suretini kaybeder. Sonra tekrar suret alır ve tekrar erir ve tekrar... işte hakikat her tecelli ettiğinde de insan her tecellide yenilenmektedir. Bu yenilenmenin amacı insanın üzerindeki varlık zannından biçilmiş elbiseyi soyarak ve uryan (çırıl çıplak) hale getirmektir ki varlık son bulsun ve Hak kalsın.

—Sana gelen ilham senin hakikatindendir. Senin hakikatin ve sen ayrı olmadığın için sana gelen senden gelmektedir. Her —sen ayrı bir ismin sûreti de olsa hepsi Allah isminin gölgeleridir. Ve sen sana gelen ilhamı öteki dediğin kullara fısıldadıkça yine kendine anlatmış olursun. Sakın başkalarına bir şeyler öğretiyorum zannetme.

Ey dil bu yeter iki cihanda sana iz'ân

Birdir, bir iki olmağa yok, bilmiş ol, imkân

Hak söyleyecek sende, senin ortada , nen var?

Âlemde senin —ben dediğindir sana noksan.

* * *

47-) Fela tahsebennAllahe muhlife va`diHî RusuleHU, innAllahe Aziyzün Züntikam; Sakın Allah'ı, Rasûllerine verdiği sözden cayıcı sanma... Muhakkak ki Allah Aziyz'dir, Züntikam'dır (intikam sahibidir). (İbrâhim, 14/47, B Meal)

16-) Ülaikelleziyne netekabbelü anhüm ahsene ma amilu ve netecavezü an seyyiatihim fiy ashabil cenneti, va`des sıdkilleziy kânu yuadun;

İşte bunlar, cennet ashabı içinde şol kimselerdir ki, yaptıklarının en güzelini onlardan kabul eder ve onların kötülüklerinden (vaz) geçeriz... (Bu) va'dedilmiş oldukları sıdk'ın va'di'dir (muhakkak gerçek bir vaaddir). (Ahkâf, 46/16, B Meal)

Buraya kadar —rıza sırları anlatıldı bundan sonra —senâ (övgü) sırları anlatılacaktır.

Senâ (taktir etme/beğenme/övme) ancak hayır filler için yapılır. Kötülükler karşılığında

senâ yapılmaz. Hayır vaadinde bulunup da yerine getirene senâ edilir. Şer vaadinde bulunup da şerri gerçekleştirene senâ olunmaz, af edip tehdidinden vazgeçer ise senâ olunur.

Cenâb-ı Hak (Hazret-i İlâhiyye) kullarını yoktan varlığa çıkarıp sevinçlerle donattığı için bizzat senâ ister.

Hayır ve şer Hak'a göre değil varlık türlerine göre olan göreceli bir kavramdır:

79-) Ma esabeke min hasenetin feminallahi, ve ma esabeke min seyyietin femin nefsike, ve erselnake lin Nasi Rasûla* ve kefa Billahi şehiyda;

Hasene'den (pozitif, Hakka ait şey) sana ne isabet ederse, Allah'dandır... Seyyie'den (negativ, terkibi yük) sana ne isabet ederse, nefsin'dendir... Seni insanlara Rasûl olarak irsal ettik... Şahid olarak Allah (B sırınca) kafidir. (Nisâ, 4/79, B Meal)

Nefse isabet eden nefsin tabiatına uygun geldiği zaman Allah'dan geldi olarak değerlendirilir. İsabet eden nefsin tabiatına uygun değil ise bu sefer insan Allah'ın kendi aleyhine bir şey yapacağını kabul etmez ve kendinde hata aramaya başlar. Kötü gibi olan şeyin hayır mı şer mi olduğunu bilemediğimiz için tüm değerlendirmelerimiz yüzeysel olacaktır.

Hak'a göre aslında hepsi hayırdır. Çünkü, zahirde varlığın aleyhine gibi görünen olaylar hakikatte ve sonuç itibarıyla hayıra dönüşmektedir. Dünyada ya da diğer boyutlarda Hak'dan başka bir güç ve kuvvet yoktur. Aşağıdaki âyet yukarıda verilen âyeti tekrar anlayışımıza sunarak yanlış bilgimizi düzeltmektedir.

78-) Eyne ma tekûnu yûdrikkûmül mevtü velew kûntüm fiy burucin müşşeyyedetin, ve in tusıbhüm hasenetün yekulu hazihi min indillahi, ve in tusıbhüm seyyietün yekulu hazihi min indike, kul küllün min indillahi* femali haülail kavmi la yekâdune yefkahune hadıysa;

Nerede olursanız (olun) ölüm size ulaşır... Buruc-i Müşşeyyede'de (sağlam/yüksek burçlarda) olsanız bile... Eğer onlara bir hasene isabet ederse: —Bu Allah indindendir derler... Şayet onlara bir seyyie isabet ederse: —Bu senin indindendir derler... **De ki: “Küllün min indillahi= hepsi Allah indindendir** (zira gayrı bir vücut ve müessir yoktur)... Şu kavme ne oluyor ki, nerede ise bir söz (bile) anlamıyorlar (akılsızlar) ?. (Nisâ, 4/78, B Meal)

* * *

Allah mükâfat sözünde durucudur, hiçbir yerde vaz geçeceğini beyan etmez. Fakat ceza vereceğini defalarca vaad eder fakat cezayı af edeceğini de vaad eder.

16-) Ülaikelleziyne netekabbelü anhüm ahsene ma amilu ve netecavezü an seyyiatihim fiy ashabil cenneti, va`des sıdkilleziy kânu yuadun;

İşte bunlar, cennet ashâbı içinde şol kimselerdir ki, yaptıklarının en güzelini onlardan kabul eder ve onların kötülüklerinden (vaz) geçeriz... (Bu) va`dedilmiş oldukları sıdk'ın va'di'dir (muhakkak gerçek bir vaaddir). (Ahkâf, 46/16, B Meal)

53-) Kul ya ibadiyelleziyne esrefu alâ enfüsihim la taknetu min rahmetillah* innAllahe yağfiruzzünube cemiy'a* inneHU HUvel ĞafururRahıym;

De ki: —Ey kendi nefsleri aleyhine israf eden kullarım!... Allah'ın Rahmetinden/Rahmetullah'tan ümit kesmeyin (Rahmeti, gadabını öne geçmiştir)...

Muhakkak ki Allah bütün zenbleri (günahları) mağfiret eder... Muhakkak ki O, Ğafur'dur, Rahıym'dir. (Zümer, 39/53, B Meal)

48-) İnnAllahe la yağfiru en yüşreke BiHİ ve yağfiru ma dune zâlike limen yeşa`* ve men yüşrik Billahi fekadiftera ismen azîyma;

Muhakkak ki Allah (B gerçeğince) kendisine şirk koşulmasını (şakılığı) mağfiret etmez... Ondan başkasını dilediği kimseler için mağfiret eder... Kim Allah'a (B gerçeğince) şirk koşarsa (yanısıra bir varlık kabul ederse; ortak tutarsa), gerçekten aziym bir günah olarak uydurmuş/ (Allah'a) iftira etmiş olur (çünkü la ilahe illAllah!?). (Nisâ, 4/48, B Meal) buyurdu;

Hak'ın bu âyetlerinde mükâfat verileceği için ve bu sözden dönülmeyeceği beyan buyurulduğundan dolayı: —Allah'a hamd ve senâ ederim diyebiliriz. Fakat cezaların bağışlanmasını senâya lâıyk bulduğu için ve cezalandırıcılığını övmediği için: —Allah'a cezalandırıcı olduğu için hamd ve senâ ederim demek câiz değildir.

Allah'ın mükafata karşılık sena ve hamd istemesini mükafatın mutlaklığına bağlıyoruz... Allah cezalandırıcılığına hamd ve senâ emretmiyor. Affediciliğine ısrarla duâ etmemizi istiyor. Affediciliğini senâ ediyor.

Bu işaretlerden yola çıkarak cezaların mutlak affına kanaat getirdik.

Her insan hak ettiği ve tabiatına uygun gelen mükafatı alacaktır. Cennet ehli gül bahçesine giren bülbül gibi zevk alırken cehennem ortamında kalanlar ise ateş semenderi gibi ateşten zevk alacaktır, çünkü, ateş ateşe su suya dönecektir.

(((... İbn Arabî'nin din dışı sayılma nedenlerinden birisi de bu tür tevillerde ve tefsirlerde (çeviri ve yorumlarda) bulunmasıdır. İbn Arabî çok derin sayılan zahir ulemâsının (âlimlerinin) şartlanmalarının çok üzerinde anlatım yapmaktadır. Anlatımı çok açık ve nettir. Anlaşıldığı için de şiddetli itirazlara mâruz kalmıştır. İbn Arabî'nin dilini ve öz konuşmalarını belki avam anlayamaz fakat medrese âlimlerinin anlamamasına imkan yoktur. Hatta medrese ve tekke eğitimini (şeriat ve tarikat eğitimini) birlikte yürüten pek çok sufiler dahi İbn Arabî'ye çok şiddetli sataşmalarda bulunmuşlardır. ...)))

* * *

59-) Ve ma meneana en nursile Bil'ayati illâ en kezzebe Bihel evvelun* ve ateyna Semuden nakate mubsireten fezailemu Biha* ve ma nursilu Bil ayati illâ tahviyfa;

Bize (Bi-) ayetleri irsal etmemize mani olan, öncekilerin onları (B sırrınca) yalanlamış olmasıdır (siz de yalanlar ve mes'ul olursunuz)... Semud'a da mubsire (aydınlatan, gören, idrak eden) olarak dişi deve'yi (mübarek nefis) verdik de ona (B sırrınca) zulmettiler... Biz (Bi-) ayetleri ancak korkutmak için irsal ederiz. (İsrâ, 17/59, B Meal)

Mükafatın icrasının mutlak olması ve cezanın affının da Hak'ın şânına daha çok yakışması bir gerçektir. Resullerin azabtan ve mükâfattan haber vermesi Allah ile kulları arasındaki perdeleri inceltmek ve kaldırmak içindir. Şerden korkutarak, hayırı sevdirek insanları en alt bilinçten en üst bilince kadar aynı dil ile yönlendirmek büyük bir Risâlet görevidir.

* * *

Azab kelimesi —azb kökünden türemiştir ve sözlükte —tatlı ve şirin anlamına gelir. Cehennem ehli için kullanılan azab kelimesi; hem maddi mânevî elemi hem de

cehennemden algılanacak olan tadı ifade eder.

Sinirli tabiat sahibi için şiddetli öfke ateş etkisi yapar. Fakat o kişi öfkenin ateşinden azab duyar yani tatlı ve şirin bir lezzet onun nefsinin okşar. Cehennem de cehennem ehline azab yâni yaratıldığı esmâ terkibiyetine uygun tad verecek bir ortam ve boyuttur. Cennet ehli Rahîm'in Rahmeti ile sonsuz lezzet içinde olacaktır. Cehennem ehli de Rahman'ın Rahmeti ile elem ve keder içinde olacaktır. Elem sonsuzdur fakat elemi hissetmek Rahmaniyyet gereği sonsuz değildir.

Dünya yaşamında Rahmaniyyet mü'min ve mü'min olmayanları birlikte terbiye etmektedir. Nasıl ki bir gün dünyanın elemelerinden acı duymak Rahmaniyyet gereği son bulursa cehennem ehlinin de elemelerden acı duyması yine Rahmaniyyet gereği son bulup, cehennemde ebedî elem içinde bırakacaktır.

* * *

Mesnevî'den bir özet:

Allah Teâlâ Resulullah a.s.'ın; içi başka dışı başka olanların kalbini konuşmalarından anladığını beyân buyurur.

Nasıl ki bir adam çömlek alacağı zaman çatlak mı değil mi diye ona tokat atarak kontrol eder. Çömlek eğer çatlak ise çıkardığı sadâ da (ses de) çatlak olacaktır. Sağlam ise çıkardığı ses içten ve derinden gelip ahenkli olacaktır. İç ve dış ahengi çömleğin kalitesini belirlediği gibi insanların konuşmaları da iç âlemlerinin nasıl olduğunu ilân eder.

YA"KÛB KELİMESİNDEKİ RUH"A AİT HİKMETİN ÖZÜ

((... Bu bölüm _ruhun hikmeti' olarak isimlendirilmesine rağmen İbn Arabî yaşadığı dönem gereği ruhun yapısal özellikleri konusuna hiç değinmemiştir. Ruhun güçlenmesi konusunu din gerçeğinin anlaşılmasına bağlamıştır. Ağırlıklı olarak da sâid ruh ve şâkî ruh bilgisini açmıştır. Bölüm ismini tamamlaması amacıyla ruh hakkında Kûr'an, Hadis, çağdaş bilimlere dayanılarak yapılan ilmî açıklamaları bölüm sonuna ekledik. ...))) * * *

Hiz. Ya'kûb a.s. dedi ki;

87-) Ya beniyyezhebu fe tehassesu min Yusufe ve ehıyhi ve la tey`esu min ravhıllah innehu lâ yey`esu min ravhıllahi illel kavmül kafirun;

"Ey oğullarım!... Gidin, Yusuf"dan ve kardeşinden tahassus edin (haber edinin, araştırın; arınma çalışmalarınızı gevşetmeyin)... **Ravhullah"dan** (Allah rahmetinden) **ye"se düşmeyin... Çünkü kafirler kavminden başkası Allah rahmetinden ümit kesmez".** (Yûsuf:12/87, B Meal)

Hiz. İbrâhim ve Hiz. Ya'kûb a.s. dedi ki;

132-) Ve vassa Biha İbrahîymu benihi ve Ya`kub ya beniyye innAllahestafa lekümüDiyne fela temutünne illâ ve entüm müslimun;

İbrahim bununla oğullarına (B sırrınca) **vasiyette bulundu, Ya" kub da** (vasiyette bulundu:) **Oğullarım, Allah sizin için bu Diyn"i** (Allah'a teslim olma sistemi'ni) **seçti; o halde müslim olmadan ölmeyin/ancak müslimler olarak ölün, dedi.** (Bakara: 2/132, B Meal)

Bu iki âyette Hiz. Ya'kûb a.s.'ın lisanı ile Allah'ın rahmetinden ve Allah'ın dininden bahsedilmektedir. Ruh kelimesi direk ya da dolaylı olarak kullanılmamasına rağmen bu bölüm Ya'kûb ismi ile şu nedenle ilişkilendirilmiştir.

Din; ruhun bu dünyadaki ve ahiret yaşamındaki özelliklerini, dünyadaki beden ve ahiretteki nur beden üzerindeki tasarruf (yönetim) sırlarını açıklar. Ruhun sırlarının anlaşılması dinin hükümlerinin ve özelliklerinin anlaşılmasına bağlıdır. Bu bölüm ruhun ve dinin hakikatinin anlaşılmasına ayrılmıştır. * * *

Ruhun iki tasarrufu (idare şekli/yönetim şekli) vardır.

Birisi akıl aracılığı ile gerçekleşir. Allah'ın ahlâkı ile ahlaklanmayı, ilâhî sıfatlar ile

sıfatlanmayı ve Rabbanî olgunluğa ulaşmayı akli kullanarak gerçekleştirir. Bu özelliklerle akıl ulviyet (yücelik) kazanır.

Diğeri beden aracılığı ile gerçekleşir. Bedenin işlerine yine beden aracılığı ile nazar eder. Bedenin daha iyi ve daha sağlıklı bir yaşam sürmesini sağlar.

Ruhun ahlakı, sıfatları, sağlığı söz konusu olmaz. Çünkü ruh değişmeyen, bozulmayan tüm isim, sıfat ve fiillerden münezzehe olan Hak'ın hakikatidir. Ruhun yönetimiyle akıl ve bedenin ortaya koyduğu —davranışlar, aklın ve bedenin özelliklerinin göstergesi olur. Genellikle bu ince ayırım dikkate alınmadan —**ruhun olgunlaşması/tekâmülü** deyimi kullanılır. Hâlbuki olgunluk ve ya hamlik ruhta değil, aklın ve bedenin davranışlarındadır.

* * *

Dinin tasarrufu da (yönetimi/idaresi de) iki şekildedir.

Bir yönü —**siyâset**tir ki dünya düzeni (nizâm-ı âlem) onunla korunur. Siyaset, bir atın bakımı, tımarı, iyi hâle getirilmesini anlatan kök harflerden türetilmiştir. At terbiyecisine de —**seyis** denilir. Dinin dünyayı insanın yararına fakat diğer canlıların zararına olmamak üzere daha iyi kullanılır hâle getirmesine —**siyaset** denilir. Din —**siyaseti** insanları din adına yönetmek için değil, dünyayı insan için değiştirmek üzere emreder. Dikkat edilirse —**Müslüman için** yazılmadı, —**insan için** yazıldı.

Dinin diğer yönü nefsi korumaktır. İnsanın beden ve akıl sağlığına zararlı etkilerden ve fiillerden korunması nefsin korunmasıdır. Demek ki din insanın akıl ve beden sağlığını korumaya yönelik ilâhî kanunların tümüdür. Tıp, eczacılık, müzik, ziraat, hayvancılık ve benzeri tüm sanatlar ve meslekler insanın nefsinin koruduğu müddetçe dinden bir cüzdür. Dinin nefsi korumadaki dünyasal amacı insanı sonsuz hayatın sıkıntılı ortamında daha kuvvetli kılmak içindir. Akıl ve bedenin ilim ve sağlıkla kuvvetlenmesi ruhun yani sonsuz yaşamadaki varlığımızın kuvvetlenmesi olacaktır.

Hız. Ya'kûb'un evlâtlarını (Kur'an'ın/Allah'ın tüm insanları) Allah'ın dinine teslim olmaya çağırması ruhun (gerçek varlığımızın) daha iyi tanınması içindir. * * *

87-) Ya beniyyezhebu fe tehassesu min Yusufe ve ehîyhi ve la tey'esu min ravhıllah* innehu lâ yey"esu min ravhıllahi illel kavmül kafirun;

"Ey oğullarım!... Gidin, Yusuf"dan ve kardeşinden tahassus edin (haber edinin, araştırın; arınma çalışmalarınızı gevşetmeyin)... Ravhullah"dan (Allah rahmetinden) ye"se düşmeyin... Çünkü kafirler kavminden başkası Allah rahmetinden ümit kesmez". (Yûsuf:12/87: B Meal)

Din Allah'ın sistemine (evrendeki ve sonsuz yaşam evrenindeki düzeninin gereklerine) teslim olmayı açıklar. Teslim olmak için araştırmak ve öğrenmek gerektir. Araştırıp öğrenenler ise meselâ —rahmet sıfatını şöyle açıklar.

Bu âyette Risalet ilmi Hız. Yusuf ve kardeşi Hız. Bünyamin ile sembolize

edilmiştir.İnsandan Allah'ın Rahmet sıfatının özelliklerini araştırması istenmektedir.

Rahmet sıfatının altında ise —**ümit** vardır. Allah'ın verdiği ümit ise kuru moral desteği değildir, gerçek vaddir. İnsanın varlığını Allah'ın rahmeti kaplamıştır. Bu insanın varlığının Allah'ın rahmeti var oldukça var olması demektir. Allah'ın rahmeti sonsuzdur ve insanın da varlığı ahiret ile birlikte sonsuzlaşır. Bu şekilde inanmak hak olan ümittir, ölüm sonrası yaşama inanmamak ise Allah'ın rahmetinden ümitsizliğe (ye'se) düşmektir. Ümitsizliğe düşenler dahi yine rahmet kapsamında kalıp varlıkları sonsuzlaşacaktır.

Çünkü Allah'ın rahmeti dışında hiçbir varlık kalmaz. * * *

54-) Ve enibu ila Rabbiküm ve eslimu lehu min kabli en yetiyekümül azâbü sümme la tunsarun;

Rabbimize yönelin (tevbe edin) ve size azab gelmeden önce O"na teslim olun...

Sonra yardım olunmazsınız. (Zümer, 39/54: B Meal)

Ravh'ın bir anlamı da —**kolaylık ve hoşnudluktur**. Ravh'ın zıttı ise azaptır yani elem ve acıdır. Azabın gelmesi ravh halini yani kolaylığı ve hoşnudluğu bozar. Azabın gelmesi

ise kişinin Rabb'i olan kendi hakikatini tanımadan ölmesidir. O halde ölmenden evvel mutlaka kişinin Rabb'ini tanıması ve Allah hakkında bilgi sahibi olması gerekir. * * *

19-) İnned Diyne indAllahil İslam ve mahtefelleziyne utülKitabe illâ min ba'di ma caehümül ılmü bağyen beynehüm ve men yekfur Bi ayatillahi fe innAllahe seriy'ul hisab; **Muhakkak ki Allah indinde ed-Diyn (geçerli tek diyn), İSLAM (teslim olma)"dır... Kendilerine Kitab verilenler (ehl-i kitab), onlara ilim geldikten sonra, aralarındaki hased/zulüm yüzünden ancak ihtilafa düştüler... Kim Allah ayetlerini (B gerçeğince) örterse, muhakkak ki Allah Seri"ül Hisab"dır.** (Âl-i İmrân, 3/19: B Meal)

Allah indindeki (Allah katındaki) din:

Bütün Nebîlere Hak'ın bildirdiği ve onların da kendi ümmetlerine bildirdikleri din İslâm'dır. Bu da Allah'ın sistemindeki tek dindir. Allah'dan başka bir sistem koyan ve Allah'ın olmayan bir sistem ise yoktur. Demek ki insanı teslim alan her sistem Allah'ın sistemidir. İslâm da bu teslimiyetin genel adıdır.

Kulun (abdin) zâhir ve bâtın olmak üzere iki yönü vardır.

((... Bu gerçek, Mesnevî'de şöyle dile gelir:

—Ey insan! Sen ancak bir düşüncesin. Bize bakan ise kemik ve ettir....)))

Kulun Hak'a teslim olması da yine iki yön ile olur.

Kulun bâtını ile (ruhu ile) teslimiyeti Hak'ın gönderdiği Resullerini ve Nebîlerini ve onların ortaya koydukları bilgileri (haberleri) şüphe etmeden tastik etmektir. Bu tastik —**iman** seviyesindedir, yâni çok genel bilgileri değerlendirerek akla uygun bulmaktır. Bilgilerin detayına dini ilimler yöntemiyle inildikçe iman daha kuvvetli inanç haline dönüşmeye başlar. Ve basamak basamak Hak'ı kendinde bulmaya ve delilsiz inanmaya kadar götürür.

Kulun zâhiri ile (bedeni ile) teslimiyeti Allah'ın Kitap'ında Resulü diliyle emrettiği şeyleri organlarıyla eylem (fiil) haline getirmesidir. Meselâ; kul Hak'ın emrettiği oruç, namaz, hac, zekat ve beden ile yapılacak diğer eylemleri yaparsa zâhiren iman etmiş ve teslim olmuş sayılır.

Kul zâhiren ve bâtinen teslim olmadıkça tam itaat etmiş (kâmil iman) olmaz. * * *

İnsanlar indindeki (insanların kabulüne göre) din:

İnsanlara göre olmasına rağmen Hak'ın da geçerli saydığı din iki türdür.

I. Hakîmlerin (hikmet sahibi kişilerin) öğretileridir. Fetret döneminde (Hz. Muhammed a.s.'dan evvelki tüm dönemler için kullanıldığında) yaşamış bazı insanlar Hak'ın varlığını akılları ile bulmuşlardır. Bu bilgileri de kendi kültürlerine göre insanlara belirli kurallar bütünü olarak açıklamışlardır. Bu kurallara —**beğenilen kanunlar** (kavânîn-i mahmûde) denilir. Sokrates, Platon (Arap diline Eflatun olarak geçmiştir), Buda, Konfüçyüs gibi hakîmlerin (filozofların/hikmet sahiplerinin) nefsi arıtma yolları —beğenilen kanunlardandır. (((...Buda ve Konfüçyüs adına sonradan çıkarılan tenasuh (ruh göçü) inancı bu beğenilen esaslardan değildir. ...)))

((... Sokrates eski Yunan uygarlığında zengin ve soylu sınıf demokrasisi tarafından ölüme mahkum edilmiş bir hakîmdir. Ölüm nedenlerinden birisi de çok tanrılı Yunan dinini ve tanrıları inkar etmesidir. Tanrılar yerine evrende tek düzeni sağlayan tek bir güç olduğu öğretisini yaymıştır.

Platon Sokrates'in öğrencisidir. Varlığı gölge ve gerçek olarak ikiye ayırmıştır. Bu öğretisini —**mağara örneği** ile şöyle açıklar:

Mağaranın girişinde bir ateş yanmaktadır. İnsanlar ve canlılar ve cansızlar ateşe sırtları dönük olarak zincirle sabitlenmişlerdir. Varlıkların gölgeleri mağara duvarlarına düşer. Ateş yanıp dalgalandıkça gölgeler de hareket etmektedir. Sabit varlıklar kendi varlıklarını bilemezler sadece gölgelerini seyrederek. Ve gölgeleri kendileri zannederler. Ne zamanki zincirlerinden kurtulup da ateşe dönerlerse kendi hakiki varlıklarını algılamış olurlar. Gölgeler evreninden gerçekler

(idealar) evrenine yükselirler.

İdea; varlığın değişmez gerçeği, ruhu, hakikati anlamındadır. Platon bu bilgileri kendinden önce yaşamış olan Resuller'in bilgilerinin dilden dile aktarılan efsaneleşmiş hikâyelerinden elde etmiştir. Kendi bilgileriyle yoğurarak —**idealar öğretisini** kurmuştur. Endülüs İslâm filozoflarından İbn Rüşd eski Yunan eserlerini çevirip batıya tanıtan ilim adamıdır. İbn Arabî İbn Rüşd'ün bilgilerinden yararlanmıştır. İdealar teorisi İbn Arabî'de —**ayan-ı sâbite/ —varlığın Hak"ın ilmindeki değişmez, yok olmaz mânâları** olarak tekrar yorumlanmıştır. Fakat İbn Arabî varlığı gerçek ve gölge olarak ikiye ayırmaz.

Varlığı —**asla var olmamış, hâlâ Hak"ın ilminde mevcut ve varlık kokusu koklamamış mânâlar** olarak kabul eder. İmam Rabbânî ise varlığı Hak"ın ilminde mevcut mânâların gölgeleri olarak anlatır. İmam Rabbanî halkın idraklerini sarsmadan varlığın hakikatini açıklarken İbn Arabî hiç kimsenin idrak seviyesini dikkate almadan en üst bilgi ile varlığı izah etmiştir.

... Resulullah a.s.'in; —**Yâ Rabbi eşyânın (varlığın) hakikatini bana göster** duâsı İslâm sufizminin çıkış noktalarından birisidir. ...)))

II. Sûfilerden İnsan-ı Kâmillerin Resullerin ve Nebîlerin getirdikleri kanunlara ters düşmeyen —**arınma kurallarıdır**. Bu kurallar dine yoktur fakat dinin kanunu olan şeriatın maksatlarına da uygundur. İslâm dünyasındaki tarikat adablarından olan sesli-sessiz zikirler, semâ (Mevlevîlikte görülür), inzivâ, çile, rabîta-hatme (Nakşibendilikte görülür),... gibi kurallar bunlardandır. Tarikat adabını kabul etmek ve uygulamak dine ilâve (bidat ve şirk) olmadığı gibi... —din dışıdır diyerek reddetmek de imandan çıkarmaz.

Hz. Muhammed a.s ve Hz. İsâ a.s. arasında geçen fetret (bozukluk/boşluk) dönemindeki Hristiyan keşişlerin resmi kilise öğretilerine ters fakat gerçek Hristiyanlığa uygun öğretileri de bu gruptandır.

Filozofların, hakîmlerin ve keşişlerin öğretilerinin Hak indindeki geçerliliği Hz. Muhammed a.s. ile sona ermiştir. İnsanlar indinde ise taktir ve yaratılış amacı gereği doğal bir düzen olarak sürmektedir.

Hz. İbrahim ve Hz. Ya'kûb tüm insanlığa bir Resul ve Nebî tarafından bildirilen dine zâhiren ve bâtinen tâbi olmayı tavsiye etmektedirler. Ne yazık ki Zamanla din sadece zahiri kurallar bütünü zannedilmiş ve Batını yönü araştırma dışı kalarak din tamamen bedenselliğe çekilmiştir.

Dine bâtinen tabiiyet evrendeki (büyük kitaptaki) âyetleri bilim ve irfan ile okumayı zorunlu kılar. * * *

19-) Ya eyyühelleziyne amenu la yahillu leküm en terisün nisae kerhen, ve la ta`duluhünne litezhebu Bi ba`dı ma ateytümuhünne illâ en ye`tine Bi fahişetin mübeyyinetin, ve aşiruhünne Bil ma`ruf fein kerihetümuhünne feasa en tekrahu şey'en ve yec`alellahu fiyhi hayren kesiyra;

Ey iman edenler!.. Kadınlara zorla mirasçı olmanız (miras yoluyla zorla almanız) size helal olmaz... Kendilerine vermiş olduklarınızın bir (Bi-) kısmını alıp götürmeniz için onları sıkıştırmayın... Açık (şahitlerle isbatlanmış) bir (Bi-) fuhuş yapmaları durumu müstesna... Onlarla (Bi-) ma"ruf ile muaşeret edin (sünnetullahı uygun beraber olun/iyi ve güzel geçinin)... Eğer kendilerinden hoşlanmadınız ise, olabilir ki siz bir şeyden hoşlanmasınız da Allah onda (o tiksindiğiniz şeyde) pek çok hayır kılmıştır/koymuştur. (Âl-i İmrân, 3/19: B Meal) * * *

Allah sistemine —**din**, dinin uyulması gereken kurallarına da —**rûkn** (esas) denilir. Dinin esasını fiilen kendi nefesine uygulayan kişi dini —**inşâ** etmiş olur. Meselâ, salat (namaz) dinin bir esasıdır. Namazı bedenîyle icrâ eden (kılan) dini inşâ etmiş olur. Kul dini inşâ edince (var edince, açığa çıkarınca) Hak da şeriat hükmünü (kuralı, esâsı) indirmiş olur. Kul bedeni ile namazı fiilen açığa çıkarınca dine teslim olmuş olur. Bu durumda fiil ile

teslimiyet aynıdır. Fiil yok ise teslimiyet de yoktur. Teslimiyet/İslâmiyet; her birimin kendi isteyerek, özgür iradesiyle oluşturduğu fiil ile aynıdır. Dıştan zorlama ile icra edilen din, İslâmiyet ve teslimiyet değildir.

Demek ki din senin fiilinden —**inendir**, gökten inen değildir. Böyle olunca sen ancak senden açığa çıkan din ile kurtulmuş (said/mutlu/mes'ud) olursun. Saadet senin sıfatındır ve saadet yine senin fiilinden çıkandır.

İsteyerek yapılan her fiil fâilin (yapanın) vücûdunda (varlığında) Hak'a teslimiyeti oluşturur. Hak da bu teslimiyete o fiili yaratarak teslim olmuş olur. Bu durumda sen Hak'a itaat etmiş olursun Hak da sana itaat etmiş olur. Ve sen kendindeki kemâli (tamamlanmışlığı/külliyeti/olgunluğu) kendinden kendine indirmiş olursun. Bu durumu şu hadis-i şerif anlatmaktadır:

—**Beni zikredenin arkadaşı, şükredenin dostu ve bana itaat edene mutî'im (itaat ederim).** * * *

Senin saadetini nasıl ki senin fiillerin meydana getirdi ise esmâyı da Allah'ın fiilleri meydana getirdi. Ve Allah'ın fiilleri sensin ve O'nun fiilleri —**sonradan yaratılandır** (muhtesâtır). Allah kendi fiili olan senin —**ilahıdır**. Allah kendi fiilleri olan —**sonradan yaratılmışlığın/âsârın**(eserlerinin) ilahıdır. Ve sen de, senden çıkıyor gibi kabul edilen eserlerin nedeniyle —**said** (saadetli, cennetlik) ismi ile isimlendirilmiştir. * * *

İnsanın bâtını (ruhu); zâhirine (bedenine) etki edendir. Ruhda bedeni etkileyecek sonsuz sayıda fiiller/sıfatlar (şuunât) vardır. Ruh bedeni etkileyerek kendinde mânâ halinde mevcut olan potansiyel fiilleri maddî boyutta beden ile açığa çıkarır. Açığa çıkan yani hareket ve görünüm olarak tecelli eden bu mânâlara hâdis fiiller (sonradan yaratılmışlar) denilir ve e'âl âlemi (dünya boyutu/madde boyutu) olarak isimlendirilir.

Meselâ; ruhunda —**cömertlik** potansiyel fiili ve sıfatı olan birisi, elindeki ve ya ilmindeki zenginliği bol bol insanlara dağıtmadıkça —**cömert** olamaz, ona cömert ismi de verilemez. Ne zaman ki dağıtım fiilini yaparsa ruhundaki —**kadîm/ezelî cömertlik** sıfatı bedeninde —**hâdis/başlangıçlı** fiil olarak —**yaratılmış** olur. O ruha da —**cömert** ismi verilir. Ali, Ayşe, cömerttir denilir.

Allah'ın zâtındaki —**sonsuz mânâlar** Allah'ın fiili olan —**kullarında** açığa çıkar. Kulda açığa çıkan sınırlı ve hâdis (sonradan, yaratılmış) fiillere bakarak o fiillerin sınırsız ve kadîm (ezelî, yaratılmamış) hakikati anlaşılır. Ve Allah o isim ile isimlenir. Yâni; kulda yaratılan cömertlik fiili Allah'ın —**cömert** ismi ile isimlenmesine neden olur.

Bu sır sebebiyle Hak'ı gerçekten idrak etmiş olanlar her fiilde fâili (yaratılmışta gerçek yaratıcıyı) görürler. Kendi fiillerini ve başkalarının fiillerini kendi abdiyetlik yönüne vermezler kendi Hak'kâniyet yönlerine bağlarlar.

Allah'ın —**cömert** ismi dağıtmak fiilinin Rabb'idir (oluşturan özüdür). Dağıtmak fiili de ismi cömert olan Rabb'in merbubudur (kuludur). Bu sıralamaya kısaca Rububiyyet sırrı denilir. Allah'ın Rablerin Rabb'i olarak isimlenmesi bu nedenledir.

Allah'ın —**yaratıcı** olması da yine aynı sıralama ile isimlendirilir. Hak'da mevcut mânâlar Hak'ın fiili olan kulunda fiil olarak yaratılınca, Allah, yaratıcı (hâlık) sıfatı ile sıfatlanmış ve isimlenmiştir olur.

Allah kulunu inşâ eder ve kul da Allah'ın sonsuz mânâlarını fiil olarak inşâ eder. Kul bu inşâsıyla kendi özündeki Hak'a inzâl olur (iner, döner, ulaşır). * * *

96-) VAllahu halekaküm ve ma ta`melun;

“**Halbuki sizi de yaptığınız şeyleri de Allah yaratmıştır?**”. (Saffât, 37/96: B Meal)

Dini yukarıda Allah'a mahsus olanı ve insana mahsus olanı olarak ikiye ayırmıştık. Bu ayırımın amacı Allah ve insan kavramları arasındaki bağları anlatmak içindi. Şimdi bu konu anlatıldı ve dinin her çeşidiyle birlikte sadece Allah'a ait olduğunu âyete dayanarak söylüyoruz.

Fakat bu âyetin hükmü birimin teslimiyet sıfatını oluşturan madde bedeni doğal ölüm ile

dağılıp yok olduktan sonra anlaşılır. Birim Hak'ın zâtında (ilminde) mânâ (ayan-ı sâbite) olarak mevcutken varlık dilemiştir. Hak'dan yâni kendi hakikatinden —**varlık hissini/zannını** alarak kendini belirli bir müddet madde beden zannetmiştir. Bu bedensellik döneminde her birim taktir olunan dine bedeniyle teslim olmuş ve kendi dinini Hak'ın fiiline vesile (aracı) olarak var etmiştir.

Doğal ölüm ile madde zannı sona erince birimin zâhiri, bedensel teslim olma özelliği kalkar. Bedensellikte teslim olarak açığa çıkardığı tüm fiiller ve mânâlar beden dağıldıktan sonra tekrar Allah'ın olmuş olur. Böylece tüm dinler, sistemler, öğretiler Allah'ın yaratmış olduğu tecelliyat hükmüne döner.

Fakat her birim madde beden zannında iken —**benim fiilim Hakk'ın fiilidir** demek ve inanmak hakkına sahip değildir. Çünkü sen var iken Hak yoktur sen yok iken Hak vardır. Resullerin açıkladığı İslâm Allah'ın sistemini açıklayan en üst bilgi türüdür. İslâm'ın üstünlüğü diğer dinleri inkar etmeyip sadece —**bâtıl** (hükümsüz) demesiyle ilgilidir. * * * 27-) Sümme kaffeyna `alâ asarihim BiRusuliNA ve kaffeyna Bi`lysebni Meryeme ve ateynahul`İnciyle ve ce`alna fiy kulubilleziynettebe`uhu re`feten ve rahmeten, ve rehbaniiyyetenibtede`uha ma ketebnaha `aleyhim illebtigae rıdvanillahi fema raavha hakka ri`ayetih* feateynelleziyne amenu minhüm ecrehüm* ve kesiyrun minhüm fasikun;

Sonra Rasûllerimizi (B sırrınca, Rasûllerimiz olarak) **onların eserleri (tevhid) üzere takviye ettik** (ard arda gönderdik)... **Meryem'in oğlu İsa'yı da** (İsa ile de; B sırrınca İsa olarak da) **takviye ettik** (onların arkasından gönderdik) **ve O'na İnciyl'i** (kudsi ma'rifetler, batini hükümler) **verdik... O'na (İsa a.s.a) tabi olanların kalblerinde re`fet** (şefkat, rikkat, sınırsız hoşgörü, kendi gibi sevmek) **ve rahmet** (merhamet, aktif sevgi) **oluşturduk... Ve Rehbaniiyyet** (i, yani dünyadan tam zühd ve riyazat ile sırf uhrevi-ruhani yaşamı da onların kalblerinde oluşturduk), **ki onu** (Rehbaniiyyeti, manastırlara kapanmayı) **onlar ibtida" ettiler** (ilk türettiler); **onu onlara biz yazmamıştık** (farz-mükellef kılmamıştık)... **Ancak Allah'ın Rıdvanını** (kudsi yaşamı, Semavat'ın melekutunu) **taleb etmek müstesna** (bunun için yaptılar... Ve bunun için maksat hasıl oluncaya kadar yapmak gerekir de... Fakat ömür boyu-daimi rehbaniiyyet, Arz'da halife olsun diye yaratılan insanın varoluş hikmetine aykırıdır; hiçbir nübüvvet ve risalet insanlığa böyle bir teklif getirmez; Tevbe: 122?) **!... (Ama) ona hakkıyla riayet etmediler** (rehbaniiyyetin gereğini gözetmediler, hakkını korumadılar bile)... **Onlardan (ruhbanlardan tahkiken) iman edenlere** (Hz.Rasûlullah'ı kabul edenlere) **ecirlerini verdik... (Ama) onlardan (ruhbanlardan) çoğu fasıklardır** (Hak'dan ve sistem'den gafil, bilinçleri asıl işlevini yitirmiş kimselerdir). (Hadîd, 57/27: B Meal) * * *

Hz. İsâ'dan sonra Hz. İsâ'nın getirdiği —**din** yâni —**Hak** olan —**bilgi** unutulmuş ve değişmiştir. Yine de bu değişim içinde onlardan bazıları Hak'ı idrak amacıyla ruhbanlığı (toplumdan soyutlanmayı) icad etmişlerdir. Akılları ile ulaşabildikleri tevhid gerçeğinin ücretini mükâfatını almışlardır. Ama ruhbanların çoğu tevhid bilgisine kendi akılları ile ulaşamadıkları için —**fâsık** (Hak'dan sapmış) hükmündedir ve mükafatı yoktur.

Hz. Muhammed a.s. ile birlikte ruhbanlığın da hükmü kalkmış ve Allah'ın indinde kabul olan kul kaynaklı din olma özelliği iptal olmuştur. * * *

Resuller Kâmil (tam) insandır ve getirdikleri bilgi (vahiy) de kâmilidir. Resul olmayan hakîmler (filozoflar, bilgeler) ise nâkıstır (eksiktir) ve açığa çıkardıkları bilgi (ilham) de eksiktir.

Sokrates ve Platon gibi filozofların öğretileri Risalet bilgisine çok uzak, risalet aklına yakındır.

Hristiyan keşişlerin inancı Risalet bilgisine kalb olarak yakındır fakat Risalet aklına çok uzaktır.

Bu iki öğreti ruhu Hak'a dönecek bir varlık olarak kabul etmişlerdir. Bu inançlarının

mükâfatını alacaklardır.

Buda ve Konfüçyüs gibi bilgelerin öğretileri ruh göçü esasına dayanır. Risalet bilgisinin sadece bedensel arınma (inziva, perhiz) yönüne yakındır. Tek yaratıcı ve yaratıcısına dönecek ruh esasına sahip olmadığı için Hak'a bir şey vermezler. Bir şey almayan Hak da onlara bir şey vermez. Çünkü Risalet bilgisi —**Hak'a** ne verirsen onu alırsın esasına dayanır. * * *

Resulullah a.s'ın vahiy bilgisine ters düşmeyen ruhsal ve bedensel arınma öğretileri dini değiştirmeye yönelik olmadığı için faydalı fiiller olarak kabul edilebilir. Bu fiiller kişiyi İslâm'ı ve din kavramının gerçeğini anlamaya teşvik ediyorsa faydalıdır, aksi ise zararlıdır. * * *

Kul Hak'ın emirlerine itaat ile teslim olursa Hak da kulunun tabiatına hoş gelecek karşılıkla muamele eder. Yani kulun bedensel ve ruhsal teslimiyetinin karşılığını cennet nimetleriyle verir. Daha doğrusu dine uygun fiiller sadece —**cennet nimetini** kendisine çeker. Cehennem elemiini çekmez.

Dinin emirlerine zâhiren ve bâtinen teslim olmayan kişi için ise iki seçenekli karşılık vardır. Onun hâli;

1. Çok mağfiret eden, günahları bağışlayıp affeden Gafûr isminin kendisinde açığa çıkması için ister. Ya da; 2. Kahhar ve Müntakîm isimlerinin mânâlarının zahir olmasını ister.

Teslimiyet ve ya âsi olmak birimin ezeli ilimdeki âyan-ı sâbitesinin (Hak'ın ilmindeki ezeli ilmî varlığının) gereğidir. Bu konu kader sırrına girer. Kader sırrı gayblerin gaybidir (görünmezliğin, bilinmezliğin en ileri boyutudur). Geniş açıklaması Üzeyir bölümünde yapılacaktır.

Din kulun kendi varlık hakikatının karşılığını almasıdır. Din kulun sevineceği veya sevinmeyeceği şeyle karşılık almasıdır. Hak'a teslim olanlar için şu ayet nazil olmuştur:

119-) KalAllahu haza yevmü yenfeus sadikiyne sıdkuhüm* lehüm cennatün tecriy min tahtihel enharu halidiyne fiyha ebada radiyAllahu anhüm ve radu anHU, zâlikel fevzül azîm;

Allah buyurdu: “Bu, sadıklara sıdklarının fayda verdiği gündür... İçinde ebedi kalıcılar olarak, altlarından nehirler akan cennetler var onlar için”... Allah onlardan razı olmuştur, onlar da O'ndan razı... İşte budur büyük kurtuluş. (Mâide, 5/119: B Meal)

Hak'a teslim olmayan kullar için de şu ayet nâzil olmuştur:

19-) Fekad kezzebuküm Bima tekulune fema testetiy`une sarfen ve la nasra* ve men yazlim minküm nüzıkhu azâben kebiyra;

(Allah'dan gayrına kulluk yapanlara da): **“İşte (ma'budlarınız,) söylemeniz (onları ilah edinmeniz itibarı) ile (bile) sizi (B sırrınca) gerçekten yalanladılar... Artık ne (azabı) sarf'a (kendinizden savmaya) ve ne de nasr'a (yardıma) güç yetiremezsiniz... Sizden kim zulmederse, ona büyük bir azab tattırırız”.** (Furkân, 25/19: B Meal)

Kula azab vermek kulun tabiatına hoş gelmez, büyük bir acı ve elem verir. Âsi kulun hali için iki seçenek söz konusu idi. Ya azab —cezası ya da af edilme —cezası. Cezâ —karşılık anlamında olup —hak ettiğini almaktır.

Âsılık için azab karşılığı olduğu gibi —af karşılığı da vardır. Âsi kulun fitratının (öz isminin ve esmâ terkinin) Hak'dan talebinde azab ile karşılık bulması —adalet gereğidir. Af ile karşılık bulması ise —merhametin gazabı aşmış olması gereğidir.

16-) Ülaikelleziyne netekabbelü anhüm ahsene ma amilu ve netecavezü an seyyiatihim fiy ashabil cenneti, va`des sıdkilleziy kânu yuadun;

İşte bunlar, cennet ashabı içinde şol kimselerdir ki, yaptıklarının en güzelini onlardan kabul eder ve onların kötülüklerinden (vaz) geçeriz... (Bu) va"dedilmiş oldukları sıdk"ın va"di"dir (muhakkak gerçek bir vaaddir). (Ahkaf, 46/16: B Meal)

Kulun sıdkı (verdiği sözde durması), esmâ teribinde ne varsa ef'al âleminde (dünyada) onunla tecelli etmesidir.

Kimi kul teslimiyet ile —cennet nimetleri esmâlarının tecelliyatını açığa çıkarmak için yaratılmıştır. Bu kulların sıddikiyeti bu yöndedir. Kimi kullar ise — Müntakîm/cehennem azabı ve acı verme esmâlarının tecelliyatını —Gafûr/Af edici, bağışlayıcı, örtücü esmâlarla birlikte açığa çıkarmak için yaratılmıştır.

Bir dörtlük (rubâi):

“Ey her neyi gizledim ise sana âşikâr olan Zât-i ecell ü a“lâ! Bütün isyânı, senin Gaffâr ism-i şerîfinden ümmîd-vâr olarak işledim. Farz edeyim ki, senin fermânına birçok muhâlefetlerde bulundum. Nihâyet, sen her neyi diledin ise, ben onu yapmadım mı?” * * *

Mutlak zât mertebesinde Hâdî (hidayet edici), Mudill (dalalet veren), Darr (Zarara uğratan) ile Nâfi (Yararlandırıcı) isimleri bir aradadırlar fakat farklı mânâlarını da korurlar. Allah'dan varlık isteyen isimler lâtif sûretlere bürünerek zât mertebesinde bir alt mertebeye —**esmâ mertebesine** inerler.

Bu inişin amacı isimlerin tam ve en mükemmel tecelliyatını göstermesi içindir. Esmâ mertebesinde tam tecelliyat amacı gerçekleşmediği için lâtif sûretli isimler biraz daha kesifleşerek (yoğunlaşarak, katılaşılarak) hayalî sûretlerle **melekut âlemine** inerler. Bu boyuta; **misal, hayal, berzah, tafsil âlemi** de denilir.

Bu boyutta da tam tecelli oluşmaz. En, boy ve derinlik vardır fakat —ağırlık henüz oluşmamıştır. İsimlerin vücudları saydamdır/şeffaftır. Katı madde özelliği kazanmamıştır. Aynı aynadaki sûretler gibidir.

İsimler en mükemmel tecelliyatı, Hak'ın sınırsız özelliklerinin tamamını özünde bulundurarak madde âlemine (ef'al âlemine) inerek tamamlar. Bu âlem algıladığımız —**madde boyutudur**. Her tecelli sınırlı ve geçicidir fakat bu sınırlılığın özünde sınırsızlık, geçiciliğin özünde bekâ (sonsuzluk) gizlidir. Tüm üst boyutlar bu en alt boyutta mevcuttur. Bu boyutun isimleri; **Şuhûd-ı mutlak, âlem-i şehâdet, âlem-i mülk, âlem-i nâsût, âlem-i halk, âlem-i hiss, âlem-i anâsır, âlem-i ecsâm, âlem-i mevâlîd** ve benzerleridir.

Ebu'l Hasen Gûrî der ki: —O yüce Zâtı tenzih ederim ki nefsin (özünü) ve Zâtını (hakikatini) lâtif kılıp Hak olarak isimlendirdi. Ve kesif kılıp (katılaştırıp) Halk (yaratılmış) olarak isimlendirdi.

Abdul Kerim Cilî İnsan-ı Kâmil isimli kitabında der ki: —Hak Teâlâ varlığın özüdür. (Semâvâtı ve arzı ve onların aralarında olan varlıkları ancak Hak ile yarattık... Hicr, 15/85) buyuruyor. Varlığın hakikatini kar örneği ile anlayabiliriz. En evvel göz ile görülmeyen su buharı vardır. Buhar yoğunlaşır ve bulut olur. Bulut şeffaftır, lâtiftir. Bulut yağmur olur. Yağmur da lâtif ve şeffaftır fakat buluta göre daha katı ve daha ağırdır (plazmadır). Yağmur katılaşılarak kar olur. Kardan sayısız ve sonsuz vücutlar yapılır. Kar her şekli kabul eder.

Hakikat indinde (hakikat bilincinde) suyun dört hali (buhar, bulut, su, kar) aynıdır. Kardan yapılan heykellerin şekilleri farklı gibi görünse de hepsi de aynı özür.

Fakat şariat indinde (insanların bilincine göre olan şeriatta) insanların isimleri, itikatları, fiilleri birbirine zıt olup tecelliyatlarına göre hüküm giyerler. Ne zaman ki tüm bedensel görünümmler sona erer hakikat açığa çıkar, tüm itikadlar Allah'da son bulur.

Varlığın Rahmân'ın nefesi olarak ateşten katı ve soğuk maddeye kadar iniş örneği İsâ bölümünde tekrar anlatılacaktır. * * *

Ayan-ı sâbite (varlığın/kulun Allah ilmindeki sanal varlığı, özü) Hak'ın aynasında görülür. Hak da ayan-ı sâbite aynasında görülür. Bu durumda Hak sanal varlıkların sanal varlıklar da Hak'ın aynası olmuş olur.

Hak'da tüm mânâlar bir bütün olarak mevcuttur. Fakat aynı zamanda her mânâyı

diğerlerine karıştırmadan ilminde muhafaza eder. Abd'in ayan-ı sâbitesi özde isimsiz, sıfatsız, fiilsizdir.

Abd Hak aynasında kendisini ilk gördüğü yerde hangi isim var ise o yerdeki isimle isimlenir, o ismin sıfatlarıyla sıfatlanır ve o ismin fiilleriyle fiillenir. Bu yansıma ile abd, Hak'dan aldığı özellikleri yine aynı anda Hak'a vererek yaratılmalarını dilemiş olur. Meselâ bir abdin özü Hak'ın —Deyyânismi (hesaba çeken hüküm veren) mânâsının olduğu yerde yansıdıysa o abd dünya yaşamında —dindar olarak tecelli eder. Bu kesinleşmiş hüküm ve kesinleşecek kader olur. Değişmesine imkân yoktur. Ancak o abd madde âleminin hangi ortamına inerse o ortamın dindarı olur.

Madde âleminde abdden (kuldan) açığa çıkan her oluş ve iş Hak'ın aynasından kendi aldığı mânâlardır. Abd'e bu mânâları Hak zorla vermemiştir, abd kendi almıştır.

Abd öz halde iken Hak'da gördüğü mânâlar onun kaderidir. Fakat o mânâlar abd'e ait kader değil Hak'ın kendine ait kaderidir. Ve abd o mânâ üzerinde yansıyınca Hak'ın ezeli ve ebedi kaderi abd'in de kaderi olur. Hak abd'in kaderini bu şekilde —önceden bilir.

Fakat —bilinen sonradan olacak olan değil kendi ezeli ilmidir. Abd o ezeli ilmi madde âleminde yansıtacağı için bu sefer de ezeli kader gelecekte yaratılacakmış gibi bir havaya bürünür. Abd'in iradesiyle oluşturacağı —mâlumat/bilinen hükmüne döner.

Halbuki abd'den açığa çıkacak olan her iş ve oluş Hak'a aittir ve sonunda Hak'a döner.

84-) Kul küllün ya'melu alâ şakileti feRabbüküm a'lemu Bi men huve ehda sebebiyla;

De ki: “Herkes kendi şakilesi (varoluş programı) üzere amel eder... Ve Rabbiniz yol itibarıyla kimin daha doğru gidişatta olduğunu (B sırrınca) en iyi bilendir”. (İsra, 17/84: B Meal) * * *

Kişinin —zamansızlık boyutundaki özelliklerini —zaman boyutunda açığa çıkarması kolaylaştırılmıştır. Dindar öze dindarlık kolaydır. Dindar olmamak ölümden beter gelir. Dindar olmayan öze de dindar olmamak kolay gelir, dindar olmayı düşünmek dahi ölümden beter bir şeydir. * * *

Zât mertebesinde bilen-bilinen ayrı ve iki ayrı öze sahip değildir. Esmâ ve sıfat mertebesinde bilen-bilinen iki ayrı öz (Rab ve abd) olarak farka gelir.

Ef'al âleminde (madde boyutunda) en, boy, derinlik, ağırlık, zaman gibi boyutlarla kıdem (ezelilik) ve hâdislik (sonradanlık) olarak ikili sûrete bürünerek görünür.

Tekliğin ve ikiliğin örnekleri insanın yapısında da örnekler olarak mevcuttur.

Yeni doğmuş bir bebekte ağlamak ve gülmek fiilleri mânâ olarak mevcuttur, zâtında —birdir. Fakat birbirine karışmamış halde bir'dir. Bebek hiç ağlamasa da hiç gülmese de —ağlamak ve gülmek fiilleri sıfat olarak zatında (özünde) bulunur. Ne zaman ki ağlar ve güler —ağlamak ve gülmek mânâları sıfat ve fiil olarak ikiye ayrılır. Sıfatı zâtında eksilmeden ve artmadan bâkî kalırken ağızdan çıkan her ağlama ve her gülme başlar ve biter. Her seferinde ayrı seslerde ve tonlarda tecelli eder. Zâtındaki mânâ ise ebediyen aynı kalır.

Hak'ın zâtına ait, sıfatlarını ve fiillerini de bu örnek misali çok daha farklı benzetimlerle düşünebiliriz. * * *

Ef'al âleminde (dünyada) görülen birimlerde bir birine benzerlik vardır. Meselâ Ali ile Veli insan sûreti olarak aynıdır fakat beden ve yüz görünümü olarak farklıdır. Allah'ın zâtında ise sadece tek bir —insanlık kavramı vardır. —İnsanlık kavramında Ali, Veli, Ayşe, Fatma gibi birimler ve bedenler tek mânâ olarak birbirinden ayrılmadan aynı öz halindedir. Fakat beş duyu evreninde insanlık kavramında ahad/tek/bütün olan birim mânâları ayrı bedenler halinde algılanır. * * *

Bir sonraki an (zaman dilimi) bir evvelki anın karşılığıdır, sonucudur. Bu karşılık ve sonucun dindeki adı —cezâdır. İnsanın Rabb-i Has'ı olan esmâda tüm iyi haller ve tüm kötü haller birlikte mevcuttur. Fakat bir an içinde bâzı özellikler oluşur. An biter açığa çıkan özellikler yok olur ve yeni özellikler açığa çıkar. Bu böylece sürer gider.

Her an bir önceki anın sonucudur. Bu sonuca hakikat dilinde —karşılık anlamına gelen —cezâ denilir. Bu cezâ yâni —karşılık nefsin hoşuna giden tadlar olduğu gibi hoş gitmeyen elemeler de olabilir. Meselâ tokluğun cezası açlıktır. Açlığın cezası tokluktur. Cezâ kavramı duruma göre hem haz hem de elem anlamında kullanılabilir. İnsan kendi hakikatindeki tüm acıların ve mutlulukların toplamıdır. Tüm acılar aynı anda yaşanmadığı gibi tüm mutluluklar da aynı anda yaşanmaz.

İnsanın an içindeki davranışlarının karşılığını (cezâsını) bir an sonra hemen alması kader sırrının bir özelliğidir. Bu sırrı anlayan âlimler anlatmamayı, halktan gizlemeyi tercih ettikleri halde, Fusus'ı'l-Hikem'de açıkça bölümler içinde yeri geldikçe anlatılmıştır. * * *

İnsanın Rabb-i Has'ında gizli olan mânâlar değişmeye uğramaksızın açığa çıkıyorsa, hiçbir şey değişmeyecekse, Resul gönderilmesinin anlamı nedir? Bunu bir örnekle açıklayalım.

Resullerin daveti ile doktorların hizmeti arasında benzerlik vardır.

Herkes hastalığından kurtulmak için doktora başvurur. Doktor da hastalığı yok etmek için bedeni kuvvetlendirmeye yarayacak ilaçları verir, tedâvi uygular. İyi olacak hastanın bedeni (mizâcı/tabiatı) kuvvetlendikçe hastalığı yok olur. Fakat iyi olmayacak hastalığa sahip hastanın bedenine uygulanan tedavi o hastalığı iyileştirmez. Sadece hastalığın tespitine yarar. Belki de verilen ilaçlar hastalığın artmasına neden olur.

Resuller ve gerçek velîlerin daveti insanların hakikatinde mevcut olan potansiyeli açığa çıkarmak ve birbirinden ayırmak içindir. Meselâ; Risâlet ile birlikte iki Ömer (Ebu Cehil ve Hz. Ömer) özlerindeki potansiyeli açığa çıkararak davetin gayesine hizmet etmişlerdir. Birisi özü gereği Resulullah'a itaat ile karşılık vermiş diğeri de özü gereği Resulullah'a isyan ile karşılık vermiştir.

Doktorlar hastanın iyi olup olmasını dikkate almadan tıp ahlâkı gereği, hasta istemese de tedâvi uygulamakla kendini görevli kabul eder. İyi olmayacak hastayı bir an önce öldürmek için uğraşmaz. Yaşatmak için uğraşır. Fakat hasta doktorun tedâvisine şiddetle karşılık verirse doktor da nefsi müdafa ile meşrû müdafaya yönelir. Resuller de insanların kalbindeki değişimsizlik esasını dikkate almadan Risâlet ilmi ile şâkîyi davete devam eder. Ancak davetine savaş ile karşılık alırsa tercihi olmamasına rağmen bu sefer nefsi müdafaa için savaşır.

Resuller'in savaşı davet amaçlı değildir. Savunma ve engelleri kaldırma amaçlıdır.

Savunma ve engelleri kaldırmak için savaşmak kararı Allah'dan direk vahiy alan Resuller ve Nebîlere mahsustur. Onların dışında hiç kimse Allah adına savaş kararı almak ilâhi yetkisine sahip değildir. Bu yetkiye sahip olduğunu söyleyen vahiy gerçeğini yalanlar. Savaşlar ancak vatan savunmasına bağlı olarak millet adına alınabilir, din ve Allah adına yapılamaz. Geçmişte yapılan bu tür din savaşları halkı galeyana getirmek için dinî bir görevmiş gibi gösterilmiştir. Hz. Muhammed a.s.'ın vefatıyla birlikte Allah adına ve Allah emriyle dönemi —ebediyen kapanmıştır. Adalet ve insanlık için meşru savunma ise her zaman geçerlidir. * * *

((... İbn Arabî Fusûsu'l-Hikem'inde Allah'ı sürekli övüp insanın ötesine iten klişe deyimleri kullanmaz. İnsanın gerçeğini cesaretle açıklar. Meselâ bizler hep Hak'a hizmet etmekle tam insan olacağımızı zannederiz. Hak'ın da insana hizmet eden bir hakikat olduğunu düşünmeyiz ve söylemeyiz. Kaderimizi Hak'ın önceden bildiğini düşünürken Hak'ı kâhine benzettiğimizi hesap edemeyiz. Halbuki İbn Arabî insanın Hak'a kendi kaderini sunduğunu ve fiil haline dönüştürmesini istediğini söylemektedir. Hak'ın da insanın bu isteğine itaat ettiğini ve aldığı bilgiyi olduğu gibi fiil âleminde yarattığını anlatmaktadır.

Hidâyeti ve dalaleti verenin Hak olduğunu izah ettikten sonra... Hak'ın verdiği hidayet ve dalaletin insanın kendisinin Hak'a verdiği bilgiye bağlı olduğunu açıklamaktadır.

Konuyu önce cebriye mantığıyla (Allah yazar kul oynar olarak) anlatır. Sonra kaderiye mantığıyla (Kul yazar Allah yaratır olarak) anlatır.

Neye nasıl inanacağımızda bocalamaya başladığımızda son anlatımı devreye girer.

Yazan ve oynayan ikileminden, cebriye ve kaderiye paradoksundan çıkarak sonucu Zât boyutunda teklik hükmüne bağlar. Ef'al âlemini (madde boyutunu), sıfatlar ve isimler âlemlerini de zâta çekerek her şeyin tek iradede başlayıp tek iradede bittiğini ispatlar. Ve bu bilgi anlaşıldığı anda kulun —Hak'ı suçlaması yargılaması son bulur. Hatta övgülemesi dahi usûlen devâm eder. Başına gelen kötü şeyler için isyân edecek, suçlayacak, bana neden bunu yapıyorsun diyecek bir muhatab bulamaz. Başına gelen iyi şeyler için öveceği, minnet duyacağı bir tanrısının olmadığını bilir. İlmi bu çok tehlikeli zirveye kadar yükseltir ve insanın idrakine sunar. Bu zirveden insan — Madem ki ben tanrının bir parçasıyım ya da O'nun aynısıyım benim yaptığım O'nun yaptığıdır uçurumuna atlayabilir ve Nefs-i Emmâre'nin Firavunluk batağına saplanır. Her şeyi kendisine câiz ve helâl kabul eder. Kendisine yapılan ve nefsinin hoşuna gitmeyen fiillere hücum eder. Yada zirvedeki o ilimle tekliğin gizemli huzurunu yaşar, tek irade olmanın sorumluluğu ile kendisine ve başkasına (!) hep hayırlı fiilleri tavsiye eder ve işler. Gerçek kulluğun iradeyi hayırda hep hayırda kullanmak olduğunu fark eder.

İbn Arabî'nin her konuda sunduğu seçenekler açıklığının ve netliğin en uç noktasıdır.

Fakat uçurumun ve huzurun da en uç noktasıdır. Bu nedenle İbn Arabî eserlerini şerh eden şariat ve tarikat ilmine sâhib gerçek âlimler dahi çok çekingen davranmışlardır.

Yine de gerçekleri saklamayıp, mecaz örtüleri altında ifade etmişlerdir. ...))) * * *

Hak'ın bâtındaki daveti kulların ayan-ı sâbitelerinin Hak'a verdiği iman ya da imansızlık özü üzere gerçekleşmiştir. Hak'ın zâhirdeki daveti Resullerinin diliyle olup bâtınlarındaki hükümler hiç dikkate alınmaz. Bu dâvetle saidin (cennet ehlinin) ve şâkînin (iman etmeyecek olanın) Hak'a özde verdiği bilgi açılır.

Dâvetle görevlendirilen Resul Hak'ın zahirde de dâvet et emrini alınca şâkî için bu davetin bir çelişki olduğunu görür. Hak'ın kendi değişmez emrine karşı niçin davetiye çıkardığına hayret eder fakat görevini de yapar.

Daha sonra anlaşılır ki davet saidin ve şâkînin birbirinden ayrılması içindir. Bu davet olmasaydı şimdi biz dâhi zahirimize bakarak said yada şâkî olduğumuzu anlayamayacaktık. Daha doğrusu iman ve imansızlık gibi bir kavram günlük yaşamımızda olmayacaktı.

Her bireyin zahirindeki iman alametleri kesin değildir. Bâtındaki hüküm ise tamamen ilme ve keşfe kapalıdır. İmanlı olup olmama bedensel ölüm anında açığa çıkar fakat diğer insanlar ölen kişinin hangi hüküm üzerine gittiğini yine de bilemezler. Bu konu o kadar kapalıdır ki sadece ve sadece Resul ve Nebîlerin iman ile öleceklerine ve öldüklerine hükmolunur. Diğer hiçbir şahıs için ne yaşarken ne de öldükten sonra haklarında hüküm ve yargılama yapılamaz. Ancak zahiri hallerine göre dini törenler geleneksel biçimlerde icra edilir. Mezarlardakiler için de dünyada iken çevreye verdikleri imaja göre değerlendirme yapılır. * * *

Risaletin ve Velâyetin davetindeki sırlardan birisi de çamurla kaplı elması ve çamurla kaplı kömürü birbirinden ayırmaktır. Nitekim tüm Resuller kendi zamanlarındaki kişilerden dışlarını temizlemişlerle ve özlerinden de emin olduklarıyla tanışıklık sağlamışlardır. Sonsuz yaşamda dünyada tanıştıklarıyla sonsuz dost ortamı çekirdeği oluşturmuşlardır. * * *

((... Bir Resul'ün direk davetine muhatab olmayan bizler bir nevi yine fetret ehliyiz. Tüm Resullerin ve Son Nebî'nin Kur'an'daki sâbit bilgilerine sahibiz. Bu bilgileri —özlerindeki risâlet ilmine göre açanların bilgileriyle değerlendirip kendi özümüzdeki —risalet boyutuna yükselmemiz yapılabilecek tek seçenektir. Sufizm bu yükselişi fenâ firresul kavramıyla tanımlamıştır. Fakat —özdeki risalet boyutunun bilincine ve yaşamına

yükselmeyi ifade eden bu kavram zamanla Hz. Muhammed a.s.'ın nurani bedeniyle —rüyalarda, tenhalarda buluşmak zannına dönüşmüştür. Hayalindeki bir sûretin Resulullah a.s. olduğunu zanneden, hayal mekanizması denetim özürölüler kendilerine yeteri kadar —hayranlık ücreti ödeyenlere —Resulullah a.s. ile randevu (??) — ayarlama işlerine bakmaktadırlar.

Resullerin davetine bizim tek ulaşma yolumuz; başımızdaki akıl ile gönlümüzdeki imanı cem edip kendi özümöze çapımız ölçüsünde —bilgi ile inmek ve —özdeki risalet nurunu idrak etmektir. ...))) * * *

Resullerin davet görevinde bizim aklımızla analiz edemeyeceğimiz nice derinlikler vardır. Bazı ayetler de bu derinliklere ve inceliklere dikkat çekmektedir. Resulullah a.s. —Hûd suresi ve benzeri ayetler beni ihtiyarlattı buyurmaktadır.

12-) Felealleke tarikün ba`da ma yuha ileyke ve daikun Bihi sadruke en yekulu levla ünzile aleyhi kenzün ev cae meahu melek* innema ente neziyr* vAllahu alâ külli şey"ın Vekiyl;

(Rasûlüm!) Belki de sen, “O`na bir hazine inzal edilseydi, yahut beraberinde bir melek gelseydi ya” demelerinden (vahiy mucizesini ihmal edip kevni mucize istemelerinden ötürü), sana vahyolunanın ba”zısını terke edecek ve sadrın (B sırrınca) onunla daralacak (mı?)... Sen ancak bir uyarıcısın... Allah herşeye Vekiyl”dir.(Hûd, 11/112: B Meal)

5-) Elyevme uhille lekümüt tayyibat* ve taamülleziyne utül Kitabe hıllun leküm* ve taamüküm hıllun lehüm* vel muhsanatü minel mu`minati vel muhsenatü minelleziyne utül Kitabe min kabliküm iza ateytümuhünne ücurehünne muhsınıyne ğayre müsafihıyne ve la müttehızıy ahdan* ve men yekfür Bil iymani fekad habita ameluhu, ve huve fiyl ahireti minel hasiriyn;

Bu gün size TAYYİBAT helal kılınmıştır... Kendilerine Kitab verilmiş (insan istidadı üzere/ yahudi ve nasara) olanların yemekleri size helaldır... Sizin yemekleriniz de onlara helaldır... Mü”min kadınların iffetli olanları ile sizden önce kendilerine Kitab verilenlerden iffetli olan kadınlar da, ecrlerini (mihirlerini) vermeniz, zinadan uzak durmaları ve (şunu bunu gizli) dost tutmamaları

şartıyla size helaldır... Kim el-İMAN”ı (şu malum tek İslam İmanı’nı) tanımayıp (B gerçeğince) gerçeği örterse/nankörlük ederse, elbette onun ameli boşa gider (İslam’a iman etmemek şıktır). (Mâide, 5/67: B Meal)

6-) Felealleke bahıun nefseke alâ asarihim in lem yu`minu Bi hazel hadıysi esefa; Şimdi sen, bu hadis”e (söze, Kur’an’a B sırrıyla) iman etmezlerse belki de arkalarından kendini harab edercesine (Allah sevgisi dolayısıyla Allah halkını sevmek ve şefkat) üzüleceksin (öyle mi?). (Kehf, 18/6: B Meal)

99-) Ma aler Rasûli illel belağ* vAllahu ya”lemü ma tübdune ve ma tektümün; Rasûl”e düşen ancak tebliğ etmektir... Allah, açığa vurduklarınızı da sakladıklarınızı da bilir. (Mâide, 5/99: B Meal) * * *

Zât mertebesindeki iman ve imansızlık ayrımının olmaması ile ef’al âlemindeki (dünyadaki) imana davet arasında bir bağlantı yoktur. Resuller sadece davetle görevlidir, kişilerin davete icâbeti Hak’ın ilmindeki bilinmeyen gerçeklerdir. Resullere bazen mucize olarak bazı kişilerin iman durumu açılabilmiştir. Veya Hz. İdris a.s.’dan gelen astroloji ve beden dilini okuma ilmi ile Resuller belli bir sınıra kadar iman belirtilerini okuma ve keşfetme yeteneğine de sahiptirler.

Eğer kişinin iman durumunu açıkça görselerdi, iman etmeyecek olanları davette bezginliğe uğrayabilirlerdi. Bir Resulün bezginliğe uğramayacağını iddia etmek o Resulün insani ve beşeri sıfatlarını eksiltmeye girer. Melekleştirilir. Melekleşen bir Resul ise insanlıktan uzaklaşacağı için daveti akla yatkınlıktan çıkar. Bu hataya Hristiyan ve Yahudi ilahiyatçıları düşmüşlerdir. Onlar Resulleri yükseltmek amacıyla meleklik

makamına oturturken İnsan-ı Kâmil olan Mûsâ ve İsâ a.s.ların zaten meleklerden yüksek olan seviyelerini gözden kaçırmışlardır. Bu hatayı sonradan düzeltmek isteyen Hristiyanlar bu sefer İsâ'yı tanrılık makamına öteleyerek aralarına ulaşılmaz bir boyut koymuşlardır.

Melekileştirilen ve ya tanrılaştırılan Resulün davetinde insan doğasına ters uygulamalar çıkacağı malumdur. İnsanların altından kalkamayacağı teklifler gelmeye başlar. Kur'an bu gerçeği şöyle vurgular:

286-) La yükellifullahu nefsen illâ vüs`aha\* leha ma kesebet ve aleyha mektesebet\* Rabbena la tühâızna in nesiyna ev ahta`na* Rabbena ve la tahmil aleyha ısrân kema hameltehu alelleziyne min kablina* Rabbena ve la tühammilna ma la takate lena Bih* va`fü anna, vağfir lena, verhamna, ente mevlana fensurna alel kavmil kafiriyn;

Allah, hiçbir nefse/kimseye teklif etmez (mükellef tutmaz), kapasitesi dışındakini...

Kişinin kulluk vazifesi olarak (Allah için) yaptığının kazancı lehine, nefsi için çabalayıp kazandığı aleyhinedir...Rabbimiz, eğer unutursak veya (kasdi olmaksızın) hataya düşersek, bununla bizi mes`ul tutma (affet?)... Rabbimiz, bizden evvelkilere yüklemiş olduğun ağır yükleri bize yükleme (mağfiret et?)... Rabbimiz, güç yetiremeyeceğimiz şeyleri (B sırrınca) bize yükleme (rahmet/merhamet et?)... Affeyle bizleri (sil günahlarımızı)... Mağfiret et bizleri (varlık günahımızı ört)... (Özel rahmetinle) rahmet buyur bizlere... SEN MEVLAmızsın; o halde kafirlere (hakikatı reddedenlere, gerçeği örtenlere) karşı bize zafer ihsan et... (Bakara, 2/286: B Meal) Resul ümmetine ağır teklifte bulunursa ümmetinin helâkına sebep olur. Âlemlere rahmet olandan ise ağır teklif çıkmaz. Ağır teklif getirmemek için ümmetin anladığı dilden ve kaldırabileceği kapasiteden davetine ise ilgi görmeyince bu sefer de üzölmeye başlar. Kendisinin görevini lâıykıyla yapamadığını kabul eder. Ve Allah'dan —üzölme uyarısını alır.

Resulullah a.s. amcası Ebû Tâlib'in zâhirine iman teklifinde çok ısrarlı davranmıştır. Çünkü onun özündeki taktir kapalı kalmış ve keşfedilememiştir. Bu ısrar üzerine şu âyet nâzil olmuştur:

56-) İneke la tehdiy men ahbebe ve lakinnAllahe yehdiy men yeşa`\* ve HUve a`lemu Bil mühtediyn;

Muhakkak ki sen sevdiğini hidayet edemezsin... Fakat Allah dilediğini hidayet eder... O, hidayet kabul edenleri (B sırrınca) daha iyi bilir. (Kasas, 28/56: B Meal) Ebû Tâlib'in zahiren iman etmeme sebebi kendisi öldükten sonra yeğenini üzerindeki —koruma otoritesinin devam etmesi amacını taşımaktadır. Çünkü Ebû Tâlib eşine hiç rastlanmayan bir şekilde yeğenini kendi evlatlarından daha çok sevmiştir. O dönemin Arap örfünde ölümden korktuğu için din değıştirdi imajını vermemek çok önemliydi. Eğer Ebû Tâlib ölüm döşeginde zahiren imanını dile getirseydi korkaklıkla suçlanıp alay edilecek ve otoritesi son bulacaktı. Onun Arap örfüne göre mertçe, cehennemi göze alarak ölmesi üzerine Ebû Tâlib'i Ebû Cehil ve diğer azgın müşriklere karşı koruyan mülâyim müşrikler Resulullah'ı uzaktan desteklemeye devam etmişlerdir ve çoğu da ileride iman etmişlerdir. Bu incelik Ebû Tâlib'in gözünden kaçmamıştır. Resulullah a.s.'ın ısrarındaki neden ise; —Bu dünyada birlikte olduğu gibi amcasıyla öbür dünyada da birlikte olmak şiddetli arzusudur. O amcasına karşı davetteki ısrarını cennet ve cehennem sırrına değil, birliktelik sırrına dayandırarak yapmıştır. * * *

9-) Kul ma küntü bid`an miner Rusuli ve ma edriy ma yüfalu Biy ve la Biküm* in ettebiu illâ ma yuha

ileyye ve ma ene illa neziyrun mübiyn;

De ki: “Rasûller'den bir bid'a değilim (Rasûllük yoktu da onu ilk idda eden,

Sünnetullah'da bulunmayan'ı bid'at eden değilim)... Bana ve size (B sırrınca, benim ve

sizin varlığınız olarak) ne yapılacağını (dirayeten, şahsen) bilmem (vahyen-ilmen bilirim)... Bana vahyolunandan başkasına tabi olmam ve ben apaçık bir neziyr (uyarıcı, Rasûl) dan başka da değilim". (Ahkaf, 46/9)

Geleceği ve kişilerin özlelerindeki hükümleri Resuller ve Büyük Velâyet ehli zâtlar her zaman bilmezler. Ancak Allah'ın bildirmesi ile bilirler ki o durum da çok nâdir olur. Özlerin ve geleceğin keşfi mucize ehli olan Resullerle ve keramet ehli olan Büyük Velâyet sahibleriyle sınırlıdır. Bu mertebelerden aşağıda olanlar küçük Velâyet sâhibleri de dâhil olmak üzere özlelerdeki ve gelecekteki hakikat tamamen perdelidir. Ancak âlimler, ârifler bâsîretleri ile bu güne bakarak yârın hakkında tutarlı ön görülerde bulunabilirler.

Resullerin mucizelerinin sınırlarını Sâdi şu manzumesinde anlatır:

—Biri o oğlunu gâib edenden, ya'nî Ya'kûb (a.s.)dan sordu ki: Mısır'dan Yûsuf (a.s.)'un gömleğinin kokusunu duyardın. Niçin Ken'ân'daki kuyunun içinde onu görmez idin? Cevâben buyurdu ki: Bizim halimiz şimşeğe benzer. Bir dem zâhir oluruz ve diğer dem bâtın oluruz. Ba'zan semâda otururuz; ba'zan da bastığımız yeri görmeyiz. Eğer dervîş bir hâl üzere kala idi, iki âlem elden giderdi, dünyâ ve ukbâ ahkâmına uymak mümkün olmaz idi. * * *

Bir gün Resulullah a.s.'ın devesi Kusvâ kaybolmuştu. Onun aranmasını istedi.

Münafıklar devesinin nerede olduğunu bilmeyen birisinden Resul mu olur diye dedi koduya başladılar. Bunun üzerine Cenâbı Hakk kuluna devesinin yerini haber verdi ve Resulullah a.s.'ın tarif ettiği yerden alıp getirdiler.

Özlerin ve geleceğin kapalı ve perdeli olup bazen mucizelerle bilinmesinin nedeni Resullerin gözlerinin perdeli olması değildir. Bilinecek özlere ve gelecek olaylar kesret âlemine aittir. Kesret âlemi ise Hak'ın sonsuz sınırsız mânâlarının tecelliyatıdır. Bu tecelliyatı beşer olan bir Resulün

gözünün kapsaması imkansızdır. Resuller ancak bu kesret içinde çok özel şeyleri ve olayları mucize eseri ile bilirler. Kesretin sonsuzluğu ancak sonsuz olan Allah tarafından ihata edilebilir.

255-) Allahu la ilahe illâ HUvel Hayy"ül Kayyum* la te`huzuHU sinetün vela nevm\* leHU ma fiys Semavati ve ma fiyl Ard\* men zelleziy yeşfeu indeHU illâ Bi iznih\* ya`lemu ma beyne eydiyhim ve ma halfehüm* ve la yuhiytune Bi şey"in min ılmihİ illâ Bi ma şa`* vesia Kürsiyyühüs Semavati vel Ard* ve la yeuduhu hıfzuhüma* ve HUvel Alıyy"ül Azıym;

ALLAH ki, tanrı yoktur ancak O vardır (O'ndan gayri vücut yoktur);Hayy (gerçek diri) ve Kayyum"dur (kendi kendine kaim; zira kıyambinefsihi)... Ne uyuklama (gaflet) ne de uyku Onu yakalayabilir (kayyumiyet sıfatı?)... Semalar"da ve Arz"da ne varsa Onundur... Onun katında kim şefa'at edebilir ki Bi-iznihİ (O'nun izni olarak) olmaksızın..? Bilir önlerinde ve arkalarında olanların hepsini... (B sırrıyla) dilemesi (izni) olmadan Onun ilminden bir (Bi-) şeyi kapsamak mümkün değildir... Kürsüsü (bilinç), Semalar"ı ve Arz"ı içine almıştır... Onların muhafazası O"na ağır/zor gelmez... O, Aliy (sınırsız yüce)"dir, Azıym"dir (azameti sonsuz). (Bakara, 2/255:B Meal)

12-) Allahulleziy haleka seb`a Semavatin ve minel`Ardı mislehunn*

yetenezzelül`emru beynehünne lita`lemu ennAllahe alâ külli şey"in Kadiyrun, ve ennAllahe kad ehata Bikülli şey'in `ılma;

Allah (O'dur) ki, yedi Semavat"ı ve Arz"dandaki onların mislini (yedi Arz) yarattı (hem zahir hem de batın itibarıyla düşünölmelidir)... Emr (iş, ilahi işler) onların arasında (Semavatından inen emirler, beynin hassaları ve azaları üzerinde gereklerini izhar etmek üzere) iner de iner (sürekli iner) ki, Allah"ın herşeye Kadiyr olduğunu ve Allah"ın herşeyi (B sırrınca) ilmen ihata ettiğini bilersiniz. (Talâk, 65/12) * * *

Kişilerin özlelerinin Resullere dahi kapalı olduğu anlatıldı. Ancak Resuller çok keskin

ferâset ve basîretleriyle kişilerin konuşmalarına bakıp hüküm verebilmektedirler. * * *

((... Bu konu ile ilgili bir hikâye Mevlâna'nın Mesnevî'sinden Fusûsu'l Hikem şârihi (yorumcusu) Avni Konuk tarafından buraya ilâve edilmiştir. ...)))

—Hz. İsmâ arkasına bakmadan son sürat hız ile dağa doğru koşmaktadır. Onu görenler sanki arkasından bir aslan kovaladığını zannettiler. Fakat arkasından onu kovalayan hiçbir tehlike yoktu. Meraklılar da İsmâ'nın arkasından koştular. O'na ne olursun dur da neden kaçtığını bize anlat dediler. İsmâ hızını düşürmeden hem koştu hem de Bir ahmaktan kaçıyorum' dedi.

((...Tasavvuftaki ahmak modeli dünyanın işlerinden beğenmediği ile ahiretin işlerini yargılamasıdır. Şöyle ki.

Bir kâmil bir kişiyi Allah'ı anlamaya dâvet eder. O kişi de şunu söyler; —Allah adaletli olsaydı köydeki bin tavuk içinde gözüyle sadece benim bir tavuğu görüp öldürmezdi. Kâmil için tavuk derdine düşmüş o zavallının ahmakça fikrinden kaçmaktan başka çâre kalmaz. Kâmil için o kişi ahmak değildir fakat o kişiden çıkan fikirler ahmakçadır. Kâmiller insanın hiçbir türünden kaçmaz sadece islah olunamaz olan fikirlerinden kaçarlar. Hz. İsmâ'nın da ardında ahmak bir adam görünmüyordu. Belli ki o ahmakça fikirlerden kaçıyordu. ...)))

Mesnevî'den bir başka hikâye:

—Birisi Hz. İsmâ'ya dedi ki:

Ey Mesîh! Sen ölüleri diriltirsin, körleri gördürürsün, sağrırları işitirsin, çamurdan kuş yapar ve içine üfleyip uçurursun. Bunların hepsini hangi sır ile yaparsın ve o sır nerede işe yaramaz?

Mesîh İsmâ cevap verdi:

Evet hepsini Allah'ın izni ile yaparım. Bu sır İsm-i Azam'dır. Ben o ismi bir leşe bir kez okudum dirildi fakat bir ahmak kalbe yüz bin kez okudum ve üfürdüm hiçbir etkisi olmadı!

* * *

Bu bölümle ilgili Ahmed Avni Konuk'dan ârifâne sualler ve ârifâne cevapları:

Ezelde şâkî (ahmak) yazılı birisine Resuller ve velîler tesir edemiyor, onu değiştiremiyor.

Ahmak ârifi değiştirebilir mi? Bu kaçmak niye?

Ahmak da ârifi değiştiremez. Fakat ahmağın sohbetine iştirak eden ârifin ağzından çıkacak olan boş sözler bir mânâya bürünür. O mânâlar da bir sûrete bürünür ve ârifin kalbinin yükseleceği ulvî makamın önüne geçer, onun yolunu tıkar.

Mevlâna buyuruyor:

—Bu senin yılan ve akrep gibi olan sözlerin, yılan ve akrep olup senin kuyruğunu tutar. Ya'kûb bölümünde her an hesab görülerek ahirete doğru bir gidişten bahsedildi. Bu işin şakası yoktur. Ağızdan çıkan her boş mânâ o anda ârif de olsa Resul de olsa sahibine o anda cezâ olur ve zarar verir. Gerçi Resullerden kesinlikle boş söz çıkmaz. Velîler de Allah'ın koruması altındadır;

62-) Ela inne evliyaAllahi la havfün aleyhim ve la hüüm yahzenun;

Açın gözünüzü!.. Allah Velîy"lerine korku yoktur (hiç bir şeyleri kalmamış) ve onlar mahzun da olmazlar (kemalatları halisdir). (Yunus, 10/62: B Meal)

Mevlâna Hz. İsmâ'nın hikâyesini anlatıyor ki ahmakça mânâlardan Resuller ve velîler dahi korkuyor, bizim için daha da zararlı olsa gerektir.

Velîlerin korku nedeni ise şudur: Birisi Resulullah'a vahiy kâtibi olur. Fakat bir müddet onra özündeki şâkî hükmü açığa çıkarak geçici olarak büründüğü cemel libaslarını soyar atar. Resulullah'ı gören bir kişi dahi nefsindeki hükme boyun eğiyorsa? * * *

RUH HAKKINDA İLMÎ AÇIKLAMALAR RUH NEDİR?

Bu kitabı yazdıktan sonra pek çok câhil kişi, kulaktan dolma ilkel bilgilere dayanarak bize sordu...

-Kur`ân`da Allah Rasûlü'ne dahi bu konuda bilgi verilmediği yazılı olduğu halde, siz nasıl

olur da RUH hakkında açıklamalarda bulunursunuz..

Evet, önce bu sualin cevabını vererek açıklamalarımıza başlayalım...

Üç yahudi bilgini kendi aralarında, Hz Muhammed'e üç soru sormak üzere karar alırlar ve derler ki;

-Şâyet gerçekten Allah Rasûlü ise, bu üç soruya birden cevap vermeyecektir; zîra daha evvel de hiç bir Rasûl bu konuda açıklama yapmamıştır.

Ama cevap verirse, biliriz ki şarlatandır...

İşte böyle düşünüp, anlaşarak huzuru Rasûlullah'a gelip birinci sorularını sorarlar:

-RUH nedir?..

Hazreti Rasûlullah, ilâhi inâyet ile onların niyetini bildiği için, suale cevap vermez ve cevabı erteleyerek, yahudi bilginlerine:

-Yarın gelin, inşaallah cevap veririm, der...

Ertesi gün geldiklerinde de onlara, 17'nci sûre olan İsrâ sûresinin 85'inci âyetini okur; der ki:

-Yes`eluneke anir RUH... Kul er RUH`u min emri Rabbiy ve ma utiytüm minel ilmi illa kaliyla...

Burada vurgulanan gerçeği dilimize şöyle çevirebiliriz:

—(Yahudiler) SORUYORLAR, RUH NEDİR?.. DE Kİ (o yahudilere) RUH RABBİN EMRİNDENDİR!.. VE BUNUN İLMİNDEN SİZE KÂLİL BİR ÖLÇÜ VERİLMİŞTİR...(17-85)

Şâyet biraz iz'an sahibi isek, görürüz ki, bu âyetin muhatabı, âlimler arifler, veliler, nebiler değil; maddeyi ve maddeciliği esas alan görüşün sahibi YAHUDİLERDİR!..

Yâni, Yahudilere denmektedir ki:

—Her şeyi maddeden ibaret sanıp, göremediğini inkâr eden; üstelik doğrusunu açıkladığı takdirde Rasûllüğünü reddetmeye karar verdiğiniz; tefekkürü, beş DUYUSUNDAN ileri geçemeyen siz Yahudilerin RUH hakkında ilmi yoktur!.. Siz ancak elinizdeki kadarıyla kalmaya mahkûmsunuz... Çünkü maddeötesini değerlendirmekten âcizsiniz...

Zaten bu yüzden, gerçek âlemin ölümötesi ruhlar âlemi olduğunu açıklayan Hazreti İSA'yı da inkâr ettiniz, kabullenemediniz... Öyle ise nasıl olur da RUH hakkında bilgi sahibi olabilirsiniz ki!

Nitekim, aynı görüşü paylaştığımız değerli İslam âlimi ve velisi İMAM GAZALÎ dahi

—İhya-u Ulumiddin isimli kitabının 1'inci cilt —Rub`ul ibâdat bölümünde şöyle demektedir:

-Yoksa sanma ki, Hz.Rasûlullah Efendimiz (salla`llahu aleyhi ve sellem) RUH'un hakikatını bilmiyordu!..

Zîra, RUHUNU bilmeyen kendini bilmemiş olur!.. Kendini bilmeyen ise nasıl Rabbini bilebilir?..

RUHUN hakikatını Nebi ve Rasûller bildiği gibi; bazı veliler ve âlimlerin bilmesi dahi uzak değildir!..

Evet söz İMAM GAZALÎ'den açılmışken O'nun RUH konusunda çok değerli açıklamalarının yer aldığı iki eserinden söz etmeden geçmeyelim...

Önce birinci eserinin sadece adını verelim, arzu edenler bu kitabı temin edip okuyabilirler...

—MÎŞKAT`UL ENVAR (Nurlar Feneri) isimli eseri Bedir yayınevi tarafından yayınlanmış küçük bir kitapçık olup; —RUH'un hakikati, ALLAH'ın teklifi ve varlıkta ALLAH dışında birşey olmadığı yolundaki İMAM GAZALÎ'nin görüşlerini ihtiva etmektedir... Konuyla ilgilenenlere bu eseri bulup okumalarını tavsiye ederim.

İmam Gazalî'nin —Kitab-ı maznun-bih alâ gayrı ehlihi isimli kitabından —ruh ile ilgili bazı görüşlerinden bahsetmeden önce; Gavsı Â`zâm Abdulkâdir Geylânî'nin —Kaside-i

Ayniyyesindeki şu açıklamasına dikkatlerimizi yöneltelim:

-O`na RUH üfledim buyurulması kinâyedir!.. Ey münakaşacı kişi, RUH O`nun aynı değil midir?..

Lâkin Hak`kı hulûlden tenzih et!..

Zira, O`nun gayrısı yoktur!.. Ve her şey O`nun tekliğine dönüktür!.. Ey çoklukta olan mevlâ!.. Ey eşyanın hâliki !. Zâtın herşeyi meydana getiren orijindir!.

Gavsı Â`zâm Abdulkâdir Geylânî`nin gerek —Kaside-i ayniyyesindeki bu satırlarında; ve gerekse de —Risâle-i GAVSİYYEsindeki açıklamalarında, (daha geniş olarak incelemek isteyenler aynı isimli kitabımızdan konuyu araştırıp bilgilenebilirler) görölmektedir ki, —RUH hakkında geçmişte çok önemli açıklamalar yapılmıştır.

şimdi burada sözü daha fazla uzatmadan önce GAZALÎ`nin bazı açıklamalarına geçelim, sonra da —RUH hakkındaki kişisel düşüncelerimizi açıklayalım...

Gazali rahmetullahu aleyh şöyle diyor...

-Kavli ilâhideki tesviye (15-29) ve RUHUN ne olduğunu bana sordular...

Cevap verdim ki, tesviye, RUH`u kabul eden mahalde fiilden ibarettir. Bu mahalde Adem hakkında evlâd ve ahfadı tasfiye ve tâdil şartıyla meniden ibarettir.

Nefh ise, nutfede ruhun nûrunu iştigaline bâ`s olan şeydir...

İşte bunun gibi nutfede de bu özellik hâsıl olursa, hâlik RUH`ta hiç bir değişme meydana gelmeyerek, O`ndan nutfede RUH ihdâs olunur...

Burada son derece hassas ve kesin bir şekilde dikkat etmemiz gereken konu şudur: Nutfede esas ve îtidal vukûu bulmazdan evvel, insan —RUHunun henüz yaratılmamış olmasıdır.

Gazali, —RUH hakkında şöyle devam etmektedir:

-RUH cisim dahi değildir... Suyun kaba girmesi gibi bedene dışarıdan girmiş değildir!

Cisim bölünebilir. RUH ise cisim olmadığı gibi bölünebilir bir şey de değildir. Eğer ruh bölünebilseydi, onun bir parçasının bir şeyi bilip diğerinin bilmemesi mümkündü... Tek yerde iki zıddın olması çelişik bir fikirdir.

Cüz kelimesi ruh için uygun değildir. Çünkü, cüz kül'e izâfet demek olup, bu hususta ise ne kül ne de cüz vardır. Ruh bölünmez bir yapıdır. Ve yer de tutmaz

—Ve kadim değil hadistir anlamına olarak RUH mahlûktur, denilir. İnsan RUHLARI nutfede zuhûruyla hadis olmuştur...

Gazali`nin bu ve daha başka bu konudaki izahlarından sonra ortaya çıkardığı sonuçları ise şöyle sıralamak mümkündür:

—A- Ruh aslında gayrı mahlûk, bâki, kendiliğinden kâim ve TEK`tir!..

B- Cesetlere taalluk olmadığı zaman RUH tek cevherdir... Yâni, O`nda çokluk, ayrılık yoktur!..

Diğer bir deyimle, falanın veya filanın ruhu değil, genel TEK RUH`tur!.

C- Cesetlere taalluku hâlinde bir takım çeşitli vasıflar kazanır ve bu vasıflarla cesetten ayrıldıktan sonra da bâki kalır.

Bu vasıfların aykırılığı sebebiyle ruh ta da bir hususiyet, bir özellik peyda olarak, falan veya filanın ruhu böylece taalluktan önce TEK iken, çoğalmış olur...

—RUH hakkındaki İmam-ı Gazali`nin bu görüşlerini daha detaylı olarak Çağrı yayınları arasında çıkmış olan Şehbenderzade Filibeli Ahmed Hilmi`nin yazmış olduğu —ALLAH`ı inkâr etmek mümkün mü isimli kitabında bulabilirsiniz!..

—RUH konusunda önemli açıklamalar yapmış olan bir diğer hakikat ehli, ehlullah da Abdülkerim Ceyli hazretleridir.

—İNSAN-I KÂMİL isimli kitabında, —Ruh adlı melek bölümünde tasavvuftaki adıyla

—Ruh-u Â`zâm olan bu tek orijin ve asıl —RUHtan sözeden Abdülkerim Ceyli, ayrıca

—Ruhülkuds bölümünde de çok detaylı bilgileri bize sunmaktadır. İsteyenler —RUH hakkında büyük çoğunluğu mecâzî olan bu bilgileri adı geçen eserlerde tetkik

edebilirler...

Şimdi biz gelelim günümüz anlayışı ile —RUHun ne olduğu hakkındaki bildiklerimizi sıralamaya...

—RUH ismiyle işaret edilen varlık, orijinal yapısı itibarıyla TEK`tir ve akla gelen her şeyin orijini ve aslıdır...

Bildiğiniz ve düşündüğünüz ve düşünemediğiniz her şey —RUH tan meydana gelmiştir.

Her şeyin —RUHtan meydana gelmesinin misâlini sanırım şöyle verebiliriz:

—Madde adını verdiğimiz her şey atomlardan meydana gelmiştir... Ne isimle, hangi özelliğiyle işaret edersek edelim, o şey gerçekte, atomlardan oluşmuştur.. Atomların özüne, derinliğine inerseniz, en alt boyutta karşımıza çıkan şey ENERJİ`dir..

Enerji, bu boyuttaki yapısı itibarıyla bölünmez, parçalanmaz, sonsuz-sınırsız güçtür; çünkü varlığını ALLAH`ın kudreti oluşturmaktadır!..

ALLAH`ın ZÂT`ına göre sonradan yaratılmış olabileceğinden sözedilen enerjinin geçtiğimiz asırlardaki adı —RUHtur!...

Ve bu —RUH, ALLAH`ın —KUDRET sıfatının zuhûru oluşunun yanısıra; —Aklı Evvel ismiyle işaret edilen —evrensel şuur; ya da bir başka tanımlama ile —kozmetik bilinçtir!..

Her nesnenin yapısındaki —bilinç, onun özünü oluşturan aslı ve orijini olan —RUHta mevcut olan —bilinçten ileri gelmektedir... Ancak onda ortaya çıkan bilinç, ortaya çıktığı mahallin kâbiliyet ve istidadı nisbetinde olmaktadır.

—RUH, boyut boyut yoğunlaşarak, kabul edilen bir biçimde, değişik varlıklar suretinde algılayıcılarca değerlendirilmekte; ve böylece de çokluk görüntüsü vermektedir!..

Esasen, Abdülkerim Ceyli`nin de bahsettiği gibi, —RUH bir —melektir.. Öyle bir —melek ki, varlık âleminde, hangi isimle anılan, hangi varlık olursa olsun, her şey, hep bu —melekten oluşmuştur!... Her şeyin aslı, orijindir!... Ve dahi bütün meleklerin ve varlıkların aslı O`dur!...

Buzdan meydana gelmiş sayısız nesneleri düşünün... Buzdan yapılmış insan, hayvan, eşya ve her şey!.. Bunlar her ne kadar ayrı ayrı varlıklar ise de, gerçekte hepsinin aslı aynı tek şeydir... —SUDur!... —GAZdır; (H₂O)!... Hepsinin orijini atomlardır; gibi... —RUHU İNŞÂNÎYE GELİNCE...

Sperm ile yumurtanın rahimde birleşmesinin 120. gününde, cenin, bazı kozmik ışınların etkisiyle, —meleğin ruhu nefhetmesi diye târif edilen bir biçimde, dalga üretimine başlar. Beynin çekirdeği durumunda olan bu yapı, genetik veri tabanını değerlendirmesine vesile olan ilk temel kozmik tesirleri alarak ön programa kavuşur ki; böylece onun —şâkilesi yâni —programının doğrultusu belirlenmiş olur..

İşte bu anda —kişisel ruh yani —insânî ruh meydana gelmiş, yaratılmış olur!... Bu andan evvel, —bireysel ruh mevcut değildir!.

Bu sebeptendir ki, eğer 120. günden sonra çocuk alınırsa cinayet hükmüne girer!..

Zira, 120. günde cenindeki beyin çekirdeği, —dalga bedeni yâni —kişilik ruhunu üretmeye başlamıştır ki, ceninin öldürülmesi hâlinde dahi, bu —ruh yaşamına sonsuza dek devam eder...

Kişiliğin temel özelliklerini ise, genlerindeki bilgiler meydana getirir..

Genetik veriler, tohum; tohumun gelişmesini ve özelliklerinin ortaya çıkış biçimini sağlayan toprak, gübre, su, nem gibi faktörler de —astrolojik programlama gibidir!.

Beyin, gelişimi ve yaşamı süresince, kendisindeki bütün bilgileri —RUH adı verilen, bir tür —dalgadan oluşan —hologramik bedene yükler!.. Bu hologramik beden, aynen televizyon dalgaları gibidir... Nasıl ki taşıyıcı dalgalara yüklenmiş görüntü ve ses dalgalarıdır televizyon dalgaları; işte —insan ruhu da böylece tüm zihinsel fonksiyonların sonucu olan verileri yüklenmiştir!..

—ÖLÜM denilen, beynin faaliyetinin durması ve vücudun manyetizmasının kesilişiyle beraber, kişi kendini bu —hologramik dalga beden olarak hissedip yaşamaya başlar...

—Ba`sü ba`del mevt denilen hâldir bu anlattığımız!...

Ancak, o kişi yaşamı boyunca neleri düşünmüş, neleri hissetmişse; ne tür endişe ve korkulara kapılmış, sevgiler duymuşsa, o —dalga beden yaşantısında da bunlardan gayrını bulmaz!..

Bu sebeple kişi, fizik-şimik bedende kendini ne ölçüde ve nasıl tanımış ve kabullenmişse; daha sonra kendini içinde bulacağı —âhiret âleminde yani —dalga boyutta, —hologramik dalga bedende de kendini o özellikleriyle bulur...

Nitekim Hazreti Rasûl bu gerçeğe şöyle işaret eder:

-Nasıl yaşarsanız o hâl üzere ölürsünüz; ve ne hâl üzere ölürseniz, o hâl üzere bâ`s olursunuz... Ve kıyâmette de o hâl üzere haşrolursunuz...

—Ölüp de dirilme denen olay, öldükten sonra kıyâmette olmayıp; bedenin kullanılmaz hâle gelmesinin hemen sonraki anında oluşmaktadır!.

Yâni yaşam, —biyolojik beden boyutundan, —ruh-dalga beden boyutuna geçiş şeklinde ve bilince göre kesintisiz bir şekilde devam etmektedir!..

Bu yüzden de demekteyiz ki, —ölümü tadan her kişi sonraki anda —ruh bedenle diri bir halde; akli-bilinci tamamiyle yerinde olarak mezara gömülür!..

Ve de kıyâmete kadar diri bir halde kabir âleminde yaşamını sürdürür!..

Nitekim, —âmentüde söylemekte olduğumuz —vel ba`sü ba`del MEVT kavramı bunun açık delilidir!...

Görüldüğü gibi —BA`S olayı kıyâmete bırakılmıyor; —ölümün hemen sonrasında olarak vurgulanıyor!. (1)

(1) —BA`S olayının kaynağı olan ALLAH`ın —BÂİS isminin manasını iyi anlamak için, İmam GAZALÎ'nin —Esmâ-ül Hüsnâ şerhi isimli kitabını tetkik edebilirsiniz...

Bu hususları geniş olarak incelemek isteyenler —Hazreti MUHAMMED`İN AÇIKLADIĞI ALLAH isimli kitabımızın —ÖLÜMÜN İÇYÜZÜ bölümünü okuyabilirler.

Evet, —insan ruhu, 120. günden itibaren, bütün yaşamı boyunca, tüm zihinsel hâsılasıyla yüklenir; ve beden kaydından kurtulduktan sonra da dünya yaşamındayken elde etmiş olduğu verilere ve enerjiye göre bir biçimde yaşamını sürdürür...

Dünya durdukça, dünyanın manyetik çekim alanı içinde kalan ve dünyanın ikizi durumunda olan dalga dünya yani —berzah âleminde yaşayan —ruhlar; kıyâmetle birlikte, ya yetersiz enerjileri dolayısıyla dünya ile birlikte güneşin dalga ikizi olan —cehennemin içinde yerlerini alırlar; veyahut da kaçabilen diğer —ruhlarla birlikte —cennet ismiyle bilinen galaksi içi yıldızların dalga ikizleri içinde yolculuğa çıkarlar...

Ancak dikkat edilmeli ki...

Ölümötesi yaşamın bir günü, Kur`ân-ı Kerim'in ifadesine göre, dünya senesi ile bin yıldır... Yine Hazreti Rasûl`ün açıklamasına göre, sadece —sıratı geçiş üçbin senelik yoldur...

Oranın bir günü, dünya senesiyle bin yıl olursa, üç bin yılı ne kadar eder, artı siz düşünün... Ve buna göre de diğer zaman ölçülerini düşünebilmeye çalışın...

İş böyle olunca, olayı ister istemez çok daha geniş boyutlu düşünmek gerekmektedir...

Evet —RUH konusunda bir iki hususu daha vurgulayalım...

—Ruha ait olarak bilinen hususların tamamı gerçekte beyne aittir!... Bu yüzdendir ki

—RUHun hastalığı olmaz!... —RUH hastalığı tâbiri tamamiyle yanlış bir ifadedir!...

Gerçekte beyin hastalıkları ve fonksiyon bozuklukları söz konusudur...

Her beyin, kendi özel şifresiyle kendi ruhunu ürettiği için, o beyin kullanım dışı kaldıktan sonra, ruhunun başka bir beyne geçmesi diye bir şey de asla söz konusu olmaz!.. Yâni, reenkarnasyon, yeniden bedenlenerek dünyaya geri gelme asla gerçek değildir; aldatmacadır!.. Bu tür olaylar kesinlikle CİN kandırmacasından başka bir şey değildir...

Ölmüş bir kişinin ruhuna siz beyin dalgalarınızla dua veya Kur`ân okuyup yollayabilirsiniz... Ve eğer o kişi dünyada iken o tür bilgiler almış ise, yolladıklarınızı

değerlendirebilir. Aksi halde göndermiş olduğunuz mesajdaki enerji belli bir süre ona ferahlık verir ve hemen eski hâline döner.

Belki de milyarlarca sene sürecek olan kabir âlemi yaşamında, kişi —RUH olarak diri ve şuurlu kaldığına göre azâb duymaz deniyor, öyle ise, kâbir azâbı nedir ve nasıl oluyor?...

Çokça sorulan sorulardan biri de budur... Cevabını verelim...

Kişi kabirde ve kabir âleminde şuurlu, aynen dünyada olduğu gibi aklı başında bir haldedir... Kendi bedenini, çevresini de görmektedir. Mezar içindeki çeşitli haşerat, fare, yılan, çıyan vs gelip kendi yüzünü, yanağını yemeye başladığı zaman, o bunu tamamıyla kendinin yendiği şeklinde algılayacaktır!... Zira, bütün yaşamı boyunca, o bedeni, o yüzü kendisi olarak kabullenmiş ve bu kabulleniş de olduğu gibi dalga bedenine, bilincine yüklenmiştir!.. Bu nedenle otomatik olarak olaya bu bilinçle bakacak; ve bunun sonucu olarak da, ister istemez büyük bir azâb duyacaktır!..

Bunun misâlini şöyle verebiliriz... Gün boyu bir takım şeylerden korkuyorsunuz ve derken uyuyorsunuz... Uykunuzda o sizi korkutan şeyler rüyanıza giriyor!.. Evet, fizikman bedeninize yapılan bir şey yok, ama gündüz bilincinize yerleşmiş olan o korkutucu şeyler, sizin o anki yaşantınızı kâbusa çevirmiştir!..

Kabir yaşamı esas olarak üç devredir;

a- Mezar içi yaşam;

b- Kabir âlemi yaşamı;

c- Berzah âlemi yaşamı.

—Kabir âlemi yaşamı ile —berzah yaşamı hakkında detaylı bilgiyi —ALLAH isimli kitabımızda bulabilirsiniz...

İşte mezar yaşamı da, eğer dünyada iken bu ortama karşı tedbir alınmamış ise, otomatik olarak kâbusa dönüşecektir... Uyanması mümkün olmayan bir kâbus!.. Bu durum da dini terminolojide —kabir azâbı diye anlatılmıştır...

Gündüzleriniz ve bilinç düzeyiniz nasıl rüyalarınıza yansiyorsa ve o rüyaları değiştirmek elinizde olmuyorsa; kabir yaşantısı da onun benzeri bir şekilde, artık değiştirmeniz mümkün olmayan bir tarzda kıyamete kadar sürüp gidecektir...

Ve kabirdeki bu bitmez tükenmez kabusa, azaba karşı, şu anda yaşarken tedbir almanız ve bu durumdan kendinizi korumanız da mümkündür ki bu yüzden —Din gelmiştir...

Yani —DİN, yukarıdaki hayâl edilen bir tanrıya tapınma gayesiyle değil, —İnsanın ölümötesi ebedi yaşamı öğrenip, şartlarına karşı kendini hazırlaması amacıyla; kendi hakikatını anlayıp, ALLAH'ı idrâka çalışması için gelmiştir...

Ki bu konuda çok daha geniş ve tafsilatlı bilgiyi —İSLÂM ve —İNSAN VE SİRLARI isimli kitabımızda bulabilirsiniz.

—RUH gücü denilen şey, beynin güçlü dalga yayımından başka bir şey değildir. Ayrıca, beynindeki bu özellik aynen —RUHa da yüklendiği için elbette ki —ruh da bu güce sahip olmaktadır...

—Evliyanın feyiz vermesi denilen olaya gelince...

Bu kişi, yapmış olduğu yoğun zikir ve riyazat sonucu, beyninde oldukça önemli bir kapasiteyi kullanabilir hâle gelmiştir. Bu sebeple, çok güçlü verici dalgalar yayabilmektedir.

Böyle birini bulduğunuz zaman, o kişi, güçlü verici beyin dalgalarını sizin beyninize yönlendirir... İşte o anda, sizin beyninizde, o güne kadar açılmamış ek bir kapasite devreye girer ve o ana kadar anlamadığınız, farketmediğiniz bir hususu kolaylıkla anlar hâle geliverirsiniz... Konuştuğu birkaç cümle, beraberinde böyle bir güç olduğu için, sizde önemli gelişmeler sağlar... Ve böylece denir ki —ben filanca zât'a gittim ve bana şöyle feyiz verdi... O anda çözüverdim bir çok meseleyi!.

Esasen beynin yaydığı dalgalar iki türlüdür;

1) Genel yaygın dalgalar...

2) Yönlendirilmiş dalgalar...

Bütün insanların beyinleri zaten genelde yaygın dalgaları yaymaktadırlar...

Dua ise yönlendirilen dalgalar türünde oluşur... (1)

(1) Bakınız —DUA ve ZİKİR

Meselâ yağmur duası, belli bir gurup insanın, tek bir amaca yönelik olarak beyin dalgası üretmesi; yağmur yağması için o bölgede bulutları toplayıcı belirli bir manyetik alan oluşturma çabasıdır!..

Bunun gibi, özellikle kadınların belli bir istek uğruna bir araya toplanıp şu kadar tesbih çekip, dua okuyup, o isteği talep etmeleri, hepsinin beyin güçlerini tek bir isteğe yönelik olarak odaklamalarıdır...

Hac da bunun çok çok büyük ve güçlü bir şeklidir... Bu konunun incelikleri ve sırlarını ise —TEMEL ESASLAR ile —İNSAN ve SİRLARI isimli kitabımızda bulabilirsiniz.

Eğer çok sayıda insan, ayrı ayrı topluluklar halinde bile olsa, aynı anda ve aynı isteğe yönelik şekilde belli bir konsantrasyondan sonra dua ederse, istekte bulunursa, büyük bir ihtimal ile o istek gerçekleşir.

Nitekim İstiklâl savaşı sırasında çeşitli toplulukların, mevlid veya sair isimler altında yaptığı toplantılarda ettikleri dualar; yâni beyin dalgalarını tek bir gaye uğruna yönlendirmeleri ve odaklamaları, toplum üzerinde büyük mânevi güç oluşturmıştır...

Mânevi yardım denilen şey, hep beyinlerin tek bir gayeye odaklanarak güç yaymalarından başka bir şey değildir...

Esasen, burada ayrıca belirli bir —melekî veya kendilerini —uzaylılarolarak tanıtan cinlerin güçlerinden faydalanmak için yapılan bağlantılar da söz konusu olabilirse de, burada o konuya girmek istemiyoruz...

RİCÂLİ GAYB denilen yüksek mânevi güç sahibi kişiler, —irşâd kutupları dahi çoğunlukla, yeryüzüne çeşitli ilimleri, güçlü beyin dalgaları ile yayarlar... Ve bu yayınları almaya istidatlı beyinler tarafından bu dalgalar alınarak değerlendirilir...

Belirli konuların dünya üzerinde, hem de birbirinden habersiz kişiler tarafından algılanarak yürürlüğe konulması; hep bu şekilde güçlü yönetici beyinlerin yaptıkları yayınlardan ileri gelmektedir...

Hattâ çeşitli modalar bile dünya üzerine hep bu şekilde yayılmaktadır, diyebiliriz... Bu hususlar, değerli âlim ve ârif Muhyiddin A`rabi tarafından —Fütuhâtı Mekkiye isimli eserinde benzetme yolu anlatımla kısmen açıklanmıştır... İsteyenler o esere bakabilirler...

—RUH kelimesi bize iki büyük özelliği ifade etmektedir:

1. Bilimin de son olarak eriştiği ve foton adını verdiği, şimdiki verilere göre maddenin özü mâhiyetinde olarak bildiğimiz, ışıklı enerji zerreciklerinin sahip olduğu enerjiyi meydana getiren bir —Özdür —RUH!.. Yani, Evrensel Kuantsal bütünlük!..

Bu açıklamadan da anlaşılacağı üzere, evrenin her zerresi —RUHla ve —RUHtan meydana gelmiştir...

—RUH olmadık hiç bir zerre mevcut değildir... Zîra, zerre, —kuant onunla mevcuttur!..

Her ışıklı zerrecik, hareketini sağlayan enerjiyi —RUHtan almaktadır...

Dolayısıyla evren, ilk varolduğu andan itibaren —RUHa sahip ve —RUHla kâim olmuştur; kâinatın yokoluşuna kadar, yani kıyâmete kadar da sahip olacaktır...

Dini tâbirle, —RUH ile kâinat yaratılmıştır... —RUH ile kâim ve var olan varlıkta gerçeği itibarıyla asla yok olma düşünelmez...

3.RUH adı verilen ve her kuantta yerini bulan —ÖZ aynı zamanda —ŞUUR kaynağıdır... Yani, evrende mevcut bulunan her nesnede birimsel ölçüde bilinç vardır... Ancak bilelim ki, bilinç bölünür ve cüzlere ayrılır bir şey değildir.

Dolayısıyla kainatta var olan her hareket asla tesadüfî olmayıp, taşıdığı —ŞUURun

sonucu olarak, bize bugün düzensizmiş gibi gözükse de, gerçekte düzenli hareketler göstermektedir...

—ŞUURsuz sanılan hayvanlar veya cisimler veya zerrecikler dahi, taşımakta oldukları birimsel bilinç dolayısıyla gerçekte, belirli bir düzen içinde hareket etmektedirler... Ancak, kendileri bu durumu idrâk edecekleri bir sistemden, yapıdan öte oldukları için; bu özelliklerini kendileri bilememekte; biz dahi beş duyumuzun kaydında kaldığımız sürece onların bu durumunu idrak edememekteyiz...

Nitekim dini yoldan da bir delil göstermek gerekirse, fikirlerimizi isbat eden işte bir âyet:

—HİÇ BİR ŞEY HARIÇ OLMAMAK ÜZERE, (HER ŞEY) O`NU TESBİH VE HAMD EDER!.. FAKAT, SİZ ONLARIN TESBİHİNİ İDRÂK EDEMEZSİNİZ... (17-44)

Evet, çünkü bilimin bugün —kuant diye adlandırdığı zerreciklerin ne mâhiyetini, ne —bilinçle ilişkisini, ve ne de nasıl bir düzenlilik içinde bulunarak bir vazife îfa ettiğini, beş duyuyla kısıtlanmış, bedenle kayıtlı insanın anlamasına imkân yoktur!.. Bu ancak bilinebilir, kavranabilir... Hepsi o kadar!..

Şimdi de Kur`ân-ı Kerim`den —RUH hakkında bilgi veren bir âyeti nakledeceğim:

—SÖYLE: RUH, RABBİNİN EMRİNDENDİR; SİZE İLMİNDEN KÂLİL BİR MİKTAR VERİLMİŞTİR...(17-85)

Son devirlerin ünlü İslam düşünür ve mutasavvıflarından İsmail Hakkı Bursevi bir eserinde bu âyeti açıklarken —kâlil kelimesinin —iklâl kelimesinden geldiğini; —iklalin mânâsının da —bir şeyi yerden kaldırmak olarak anlaşıldığını belirtmekte ve netice olarak burada, —herkesin kendi kapasitesince bu konuda bilgi sahibi olabileceği, mânâsının verilmek istendiğini söylemektedir...

Foton adını verdiğimiz ışıklı zerreciklerin belirli bir oranda ve düzende bileşimi, bu maddeötesi boyutta (âlemde), —İNSAN, —CİN dediğimiz varlıkların asıl yapısını meydana getirirken; bu bileşimin belirli ölçülerde —yoğunlaşması da, saydığımız yaratıkların katlarını veya başka bir tâbirle büründükleri nesneleri meydana getirmektedir, insanın ve cinnin perisperisi gibi; kezâ bu bileşimin, öyle bir özelliği daha mevcut bulunmaktadır ki, o da kısmi —bilinç sahibi olarak nitelendirdiğimiz fotonların, bu yapıdaki bileşiminin en bâriz şekilde —insanda gördüğümüz ve bildiğimiz mânâdaki —BİLİNCİ meydana getirmesidir.

Evrende, varolan herşey içinde, insanın değerlendirebileceği oranda —ŞUURa dolayısıyla —RUHa sahip yaratıklar —İNSAN ve —CİNlerdir.

Keza —insanın saydığımız diğer yaratıklardan ayrılması,

- 1.Sahip olduğu —ŞUURun gücü ve kapasitesi yönüyle;
- 2.Bileşimin ötekilerden daha fazla yoğunlaşması ve madde kaydına girmiş olması özellikleriyle meydana gelmektedir...

Sanıyoruz ki, —RUH kelimesinin ne mânâ taşımış olduğunu böylece bir oranda da olsa açıklamış olduk...

—RUH hakkında son devrin ünlü tefsirlerinden —Hak dini Kur`ân dili adındaki eserde, Elmalı`lı Hamdi Yazır da şu bilgiyi vermektedir ki, dikkat edilirse bizim yazdıklarımızla tam bir uyum hâli vardır:

—RUH denildiği zaman başlıca üç nokta-i nazar mülâhaza edilegelmiştir.

- Mabihi hareket, yani hareket başlangıcı;
- Mabihi hayat, yani hayat başlangıcı;
- Mabihi idrâk, yani idrâk başlangıcı...

Hareket başlangıcı mülâhazasıyla RUH maddenin tam mukâbili olarak kuvvet demek olur. Madde veya kuvvet, madde veya RUH denildiği zaman bu mülâhaza kastedilir. Bu mânâ RUH`un en umumi, geniş mânâsıdır. Meselâ elektrik bu mânâca bir ruh ve her kuvve-i muharrike bir ruh demektir.

Hayat başlangıcı mülâhazasıyla RUH ise bundan hususidir. Zira kuvve-i hayatiyye,

mutlak kuvveden ehadistir. Birisi genel mânâsıyla hayattır ki nebati hayata da yaygın olur. Bu mânâcadır ki, alelumum nebatta dahi ruh itlak edildiği vâkidir. Birisi de meşhur mânâsıyla hayat, yâni hayat-ı hayvaniyyedir ki, hayat-ı insaniyye münthehi olur. Bu mânâca RUH, ruh-i nebatiden ehass ve binâenaleyh, onu da mutazammındır. Sonra idrâk mebdeî, yâni ihsasa iktiran eden vicdanı basitten ma`rifet, taakkul, ilim, irade ve kelâm ve saire gibi en yüksek derecelere kadar alelumum şuur hâdisatının ve binâenaleyh bir hayat-i mâneviyyenin medârı olmak mülâhazasıyla RUH gelir ki, RUH`un en mümtaz haysiyyetini ifade eden bu mânânın en bâriz tezâhürü nefis-i insânîde tecelli ettiğinden, buna ruh-i insânî tesmiye edilmiştir.

Nefsi insânîyi, ruh-u hayvaniden ayırdettiren ve insanı ma`rifeti Hakk`a iysal ederek kendini ve gayrını bildiren bu ruh hakkındadır ki, —Ve nefahtu fihi min ruhiy buyurulmuştur.. Biz bunu kendisiyle duyar, vicdan, irade, teakul, kelâmı bâtini gibi eserleriyle tanırız.

Fakat ruhun hakikati, hakikati insaniyenin maverasında olmasaydı, insan â`yânı eşyadan hiç bir hakikati idrâk edemez, veya bütün hakikat insandan ibaret olmak lâzım gelirdi. Halbuki insanın meçhulatı pek çoktur.. Ne kadar olursa olsun bildiği de yok değildir.. Binâenaleyh idrâk başlangıcı olan ruh, insanın hayatı cismâniyesinde, bedenine nefholunan hava, ışık, ısı gibi hayatı mâneviyyesinde nefesine nefholunan bir başlangıçtır; ki nefsi insânînin şâkilesi hidâyet ve dalâletteki hissesi bunun derecei nefhi ile mütenasiptir (Hak Dini c:4 sa: 3198-3199) * * *

RUH

—İnsan ismiyle bilinen ölümsüz varlığın, ebedi yaşamını sürdürdüğü —dalga bedendir... Görüntüsü hologramiktir!.. Beynin ürettiği, Yüklenmiş dalgalardan oluşmuştur... Beyin tarafından üretilir ve ve beyin kendindeki tüm düşünsel verileri dalga olarak —RUHa yükler.

Beynin, sinir sistemi aracılığıyla bedende oluşturduğu bio-elektrik enerji kesildiği anda, bedenin mıknaatısıyeti de kesildiği için fizik bedenden bağımsız olarak yaşamına devam eder; ki bu durum —ÖLÜM denilen şeydir.

Enerjisini beyinden alan dalga beden (ruh), aynı zamanda beyinle karşılıklı alışveriş içindedir; ve beyni enerji yönünden takviye etmektedir... Aynı, bir otomobil motorunun aküden hem enerji temin etmesi, hem de aküyü şarj etmesi gibi...

Herhangi bir sebeple —ruh, fizik bedenden ayrılır ve uzunca bir süre geri dönmez ise, beyin bu enerjiden mahrum kaldığı için durur ve —ölüm dediğimiz olay meydana gelir...

—Hafıza-bellek esas olarak bu —dalga bedendeki bilgi yüküdür... Beyin, ihtiyaç duyduğu bilgileri buradan alır...

Eğer, beyinde herhangi bir fonksiyon yetersizliği olursa, dalga bedendeki bilgileri geri alamadığı için —unutma veya —hatırlayamama dediğimiz olay meydana gelir...

Ruhların birbirini çekişi veya itişisi denilen olay ise, ruhları üreten beyinlerin, astrolojik etkiler sonucu, eskilerin ateş-toprak-hava-su diye ayırdıkları dört farklı frekansta üretim yapmalarıdır...

—Ruh bedenin dışarıdan görünüşü aynen bir hologram gibidir...

Ruh, bedenden ilişkisinin kesildiği son anki görüntü üzeredir...

Otuz yaşında kolu kopmuş bir insan, elli yaşında ölse, ruhunun kolu hiç kopmamışçasına mevcuttur... Çünkü, ruhta meydana gelen özellikler ve görüntüler bir daha hiç kaybolmaz!..

—RUH bedende, yani —dalga bedende var olan bütün özellikler, beyin tarafından üretildiği için, beynimizi ne kadar geniş kapasiteli kullanabilirsek, ne kadar çok enerji üretebilirsek, o kadar güçlü bir —RUHA sahip oluruz... —Dünya âhiretin tarlasıdır, burada ne ekersen, orada onu biçersin demelerinin sebebi, işte budur.

—İbadet denilen çalışma şekillerinin sebebi hep beynin gelişip güçlenmesi ve dolayısıyla

bu özelliklerin ruha yüklenmesidir...

Beynin üretip —ruha yüklediği, —ruhun kendini dünyanın ve güneşin çekim alanından kurtarmasını sağlayacak olan antimanyetik enerjiye eski dilde, din terminolojisinde —NUR adı verilmiştir.

Kişinin —NURu ne kadar çoksa, cehennemden o kadar kolay kurtulabilecektir... Yani kişi ne kadar ruhuna enerji yükleyebilmişse, bu çekim alanlarından o kadar kolaylıkla kurtulabilecektir.

Eğer bu enerji yükleme işini ihmal etmiş ise, o takdirde de kendini güçlü çekim odaklarından kurtaramıyacak ve ebedi olarak o çekim alanında hapis kalacaktır.

Bu —ruh adı verilen bireysel bilinci taşıyan yapı, bir diğer ifade şekliyle —yüklenmiş dalga bedendir!... Yâni, görüntü ve ses yüklenmiş televizyon dalgalarında olduğu gibi... Seyyal bir yapıya sahiptir... Zaman ve mekân kaydının dışındadır... Aynı anda bir kaç yerde bulunabilme özelliğine sahip olabilir...

En büyük özelliği ise; karşı karşıya bırakıldığı her şeyin hakikatine yönelmesi, o şeyin aslını hakikatini araştırması... Bildiğimiz —bilinç bu ruhta yer aldığı için, gene —bilince ait tüm özellikler bu yapıdan algılanır..

Hücreleri birarada tutan, yani bedeni bir bütün hâlinde koruyan beynin yaydığı bioelektrik enerjidir ki buna tasavvufta —harareti griziye denilmiştir... (Ahmed HULÛSÎ/ RUH İNSAN CİN)

YÛSUF KELİMESİNDEKİ NÛRÎ (NURA ÂİT) HİKMETİN ÖZÜ

Bu bölümde nura ait hikmetler ve sırlar Hz. Yûsuf a.s.'ın ismine irtibatlandırılarak açıklanmaktadır.

İçinde bulunduğumuz âlem madde âlemdir. Madde âleminin bir üst boyutuna nûrânî âlem ve ya misal âlemi denilir...

Madde âleminde Hak'ın tecelliyatı ayrı ayrı ve katı cisimler halinde algılanır. Misal âleminde ise Hak'ın tecelliyatı yine ayrı ayrı birimler halindedir eni, boyu, derinliği vardır fakat ağırlığı yoktur, şeffaftır, değişkendir. Sûreti başka özü başka olabilir. Meselâ; misal âleminde görülen —ölü bir insan dünyâ âleminde kişinin Hakk'a ilim ile teslimiyeti şeklinde tâbir olunur.

Misal âlemindeki —ölüm sûretinin özünü anlamak ve madde dünyasındaki bir olaya bağlamak bir ilimdir. Sadece bir motifle örneklediğimiz iki âlem arasındaki bu anlam transferi yâni rüyâ tâbiri ilmi Hz. Yûsuf'da belirginleşmiştir.

Misal âleminin nûrânî olması varlıkların o boyutta şeffaf, değişken ve kendiliğinden görünme özelliğini ifade eder. Bu konu kapsamındaki Nûrânîlik, kutsallık, mübâreklik anlamında değildir.

Madde âlemindeki varlıkların görülmesi için hariçten gelen bir ışığa ihtiyaç vardır. Güneş, mum, lamba gibi ışık kaynakları olmasa varlıklar kendilerini gösteremez.

Misal âleminde ise harici ışık kaynağına ihtiyaç yoktur. Varlıklar kendiliğinden görülürler. Meselâ —rüyâ geçidi ile ya da Velâyet özelliğine ait —boyut atlama ile misal âlemine giriş yapanlar oradaki varlıkları harici ışık olmadan —algılar yâni görür. Bu özellikten dolayı misal âleminin varlıklarına —nûrânî yâni kendini kendi özü ile gösteren diyoruz.

Misal âlemine ait bilgiler tabir ilmi ile anlaşılabilir. Bu ilim ilk defa Hz. Yûsuf'da açığa çıktığı için Yûsuf'dan sonra bu ilmi bilen, O'nun mertebesinden ve rûhâniyetinden alır.

Hakikat nûru ile eşyâ dediğimiz yaratılmışlar ve varlıklar algılanır fakat kendisi algılanmaz. Hakikat; sıfatlardan ve sonradan olarak isimlendirilen tecelliyattan münezzehtir.

olan kendi Zât'ıdır. Resulullah a.s.'a —Rabb'ini gördün mü? diye sorulunca, —O bir nurdur ben O'nu nasıl görürüm? diye cevap vermiştir. Yâni, o saf ve çıplak bir nurdur (nûr-u mücerred) ki görmek mümkün değildir buyurmuşlardır.

Zât'ın aynı olan —gerçek nur isim sıfat ve fiil olarak varlığı oluşturur. Varlık bu yönüyle Allah'ın nurudur. Nuru varlık olarak idrak mümkündür fakat varlığı aradan kaldırdığın zaman hakikati olan Allah'ı idrak mümkün değildir.

Bir rubâî (dörtlük) çevirisi:

—Güneş felek (dünyâ) üzerine bayrağı diktiği vakit, onun parlaklığında göz onun nurundan dolayı kamaşır. Fakat araya bulut perdesi girince güneşe bakan güneşin nurunu kusursuz olarak tamamen görür.

Güneş örneğini biraz derinleştirelim. Gözümüz çıplak olarak güneşin kütlesini göremez. Sisli camla baktığımızda dahi görünen güneşin gerçek varlığı olan kütlesi değil o kütleden doğan ışıktır. Kütlesini göz kavrayamaz (idrak edemez, algılayamaz). Akıl güneşin bir kütlesi olduğunu gözden öte olarak idrak eder. Fakat aklın idrak ettiği güneşin yine hakikati değildir, hakikatinin zerrelere tecelli etmiş perdesidir. Göz ve akıl hiçbir zaman hakikati çıplak ve perdesiz olarak algılayamaz, ihata edemez. Akıl ve gözden öte olan duygumuz (kalbimiz) güneşin hakikatinin —Hak'ın kudreti olduğunu ve kudretin saf enerji olarak tecelli ettiğini idrak eder. Duygumuz dahi Hakk'ı algılamamış olur sadece Hak'ın perdelerini algılamış olur. Zât dahi bir hakikattir ne göz, ne akıl ne de duygu (kalb) O'nu idrak edemez. Her birey akıl ve kalb seviyesine göre Zât'ın tecelliyatının perdelerini teker teker kaldırır. Risâlet ve Velâyet akıllı ve kalbi seviyesinde yâni bilincin en son zirvesi olan —Muhammedî Bilinçde son perde olan —kudret sıfatı da kalkar. Geriye sâdece —çıplak hakikat olan Zât kalır. Fakat bu sefer de — idrak eden ve idrak edilen perdeleri de kalkar. Zât hem idrak eden hem de idrak olunan olarak sadece kendisi kalır. Kendisini kendi algılayarak, yine algılanamayan, idrak olunmayan olarak kalır.

—Nûrun zıddı —zulmettir. Nur, kendiliğinden görünen ise... —zulmet, kendiliğinden ve her hangi bir ışık ve akıl kaynağı vasıtasıyla dahi görünemeyendir.

Zât; görünemeyen ve algılanamayan Hakk'dır. Bâtıl; olmayan ve algılanamayan —zulmettir. Nur ise iki görünmez ve algılanmaz olan —Hakk ve —Bâtıl arasındaki algılanan ve görünendir. Nur ile —Hakikatin tecelliyatı olan varlık algılanır. Nur ile —bâtılın olmadığı ve olamayacağı idrak edilir.

81-) Ve kul cael Hakku ve zehekal batıl innel batîle kâne zehuka;

De ki: “Hakk geldi, batıl silindi/yok oldu/can çekişerek gitti... Muhakkak ki batıl yok olmaya çok mahkumdur”. (İsrâ/81; B Meal)

Bu âyet ile Hakk ve Bâtıl'ı çok farklı bir pencereden tefekkür edebiliriz. Bâtıl'ın en alt anlamı Hakk olmayan düşünceler ve anlamlardır. Bu düşüncelerin ve anlamların doğduğu beyin sahiplerine Bâtıl'ın temsilcisi gözüyle bakılır. Bu açıdan Hakk'ı ve Hakk'ı temsil eden düşünce ve anlamları örten her şey —bâtıl sayılır.

Hakk gelince de bâtıl yok olur. Fakat gelen Hakk nedir? Nereye ve nasıl gelir?

Hakk'ın gelmesi; bir bireyin bilincinin —hakikat bilincine yükselmesidir. Bilinci

—Muhammedîleşmiş olan birey kesret âleminde (dünyâda) var olan her şeyin Hakk'ın tecellisi olduğunu bilinci ile idrak etmeye başlar. Böylece bâtılın zaten olmadığını ve olmayanın da tecelliyatının olamayacağını anlar. Hakk ancak bu şekilde gelir. Kişisel bir olaydır. Toplumsal değildir. Hiç kimse kimseye Hakk'ı getirip de zorla dağıtamaz. Kişiler ancak kendi özlerinde Hakk'a ulaşır bâtılın —yok olduğunu —seyreder.

Bu gerçeğe göre bir birey ve ya bir kurum Hakk'ın temsilcisi ve şûbesi olamaz.

Gerçeği üç kategoride düşünebiliriz.

1. Hakikat nuru (aydınlık, hak, varlık), 2. Zulmet (karanlık, bâtil, yokluk) ve 3. Ziyâ (ışık, görüş, idrak).

Bu üç kategorinin kendine ait bir şerefi (değeri, özelliği) vardır.

Hakikat nurunun şerefi; diğer iki unsura göre ilk boyut olması ve aslının Hakk'ın başlangıçsız varlığı ile aynı olmasıdır. Sonradan olarak kabul edilen tecellilerin varlığı hakikat nuru ile algılanır. Yine Hakk'ın Zât'ında gizli ve örtülü olan mânâlar o nur ile açığa çıkarak —varlık kazanır.

Zulmetin (karanlığın) şerefi; hakikat nuru ile birlikte olmasına bağlıdır. Hakikat nuru zulmet ve karanlık ile çevrelenirse ve zulmet ve karanlık fonu üzerine oturursa idrak olunabilir. Çünkü nur zulmetin zıddıdır ve ancak zıddı ile açığa çıkarsa anlaşılır.

Ziyanın (aydınlığın) şerefi; nur ile zulmetin uyuşmasından ve kaynaşmasından doğmasına bağlıdır. Gözün görmesi hakiki nur ve mutlak yokluktan doğan ışık ile sağlanır. Aklın görmesi olan —algı ise varlık ve yokluk zıtlarından doğan —görecelilik ile sağlanır.

Gerçek varlık zıttı olan mutlak yokluk ile yani _adem' ile...(((... _a' harfi kısa sesle okunur...))) akledilebilir, anlaşılabilir. Varlık için _nûriyyet' yokluk için _zulmet' vardır. Hakk'ın varlığına _nur' demek doğru olduğu gibi ademe (mutlak yokluğa) da _zulmet' demek doğrudur. İşte bunun içindir ki âlem dediğimiz mümkünâta yâni Hakk'ın tecelliyatı olan evren _zulmet' ismi ile tarif olunmaktadır.

Allah'ın yaratılmamış ezeli ve ebedi nuru evreni (olsa da olmasa da Allah'ın varlığına eksiklik ve fazlalık getirmeyen sanal varlıklar boyutlarını) oluşturur. Yani zulmetin kaynağı nurdur. Nurun görünülebilirliği ve algılanılabilirliği de zulmete bağlıdır. (((... Merhum Filibeli Ahmed Hilmi A'mak-ı Hayal'in 3. Bölümü Ey Nûr'da aydınlığın ve karanlığın hakikatini Râci ve Aynalı Baba sembolizmi ile anlatmaktadır. ...)))

Resulullah a.s.'in; —Allah varlıkları karanlıkta yarattı. Sonra üzerine nuru serpti... anlamındaki sözlerinin baş tarafı bu gerçeğe işaret etmektedir.

Adem (mutlak yokluk), vücûd (mutlak varlık) ile anlaşılır. Mutlak varlığı ve mutlak yokluğu ayrı ayrı akıl ile idrak etmek mümkün değildir.

Nasıl ki... beyaz nokta beyaz fonda görünmez. Siyah nokta siyah fonda görünmez.

Noktanın görünmesi için... ya nokta siyah olacak fon beyaz olacak. Ya da nokta beyaz olacak fon siyah olacak. İşte noktayı görünür kılan siyahın ve beyazın aynı anda aynı yerde birbiri ile uyum halinde bulunmasıdır.

Mutlak varlık ve mutlak yokluk da ancak bu şekilde birbirini akla idrak ettirebilmektedir.

Hakk'ın Varlık mertebelerini beş oluş ile açıklayabiliriz.

1. Zât Mertebesi: Mutlak gayb denilir. Hiç kimse buradan bahsedecek bir ilim ve bilgi bulamaz. Orayı hiçbir isim ve görünüm temsil edemez.

2. Esmâ Mertebesi: Hakk bu boyutta ilâhî (tanrısal) isimlerle anılır, anlaşılır. İsimler mânâ olarak ayrı, öz olarak aynı ve toplu haldedir.

3. Ruhlar Mertebesi: İsimler ve mânâlar ayrı halde bulunur. Bu mertebeye isimlerin mânâları bir iş ve oluşa işaret etmesi bakımından bâzı kaynaklarda —ef'al mertebesi ismi de verilmiştir. Bu iş ve oluşların birimsel olarak bir varlıkta açığa çıktığı madde boyutuna da bu nedenle Ef'al âlemi de denilmektedir.

4. Misal Mertebesi: Hakk'ın çeşitli şeffaf sûretler ile belirginleştiği boyuttur.

5. His ve şehâdet Mertebesi: hissettiğimiz, gördüğümüz ve algıladığımız içinde bulunduğumuz boyuttur. Hakk'ın var oluş ve yok oluş (kevn ve fesad) âlemidir.

Misal ve hayal âlemine ışık/aydınlık/şeffaflık hükmü ile nur hâkimdir. Dünyâ dediğimiz ef'al âlemine karanlık/katılık hükmü ile zulmet hâkimdir. Misal âlemi ruhlar âlemine daha yakındır, his ve

şahâdet (dünya) âlemine daha uzaktır. Ziya, aydınlık ve ışık madde âleminin üst

boyutlarının sembolüdür. Zulmet, karanlık ve katılık dünya boyutunun sembolleridir.

Hayal (misal) âlemi iki kısımdır:

1. Bir kısmı yukarıda tarif edilen yönüdür, ayırım için —Mutlak Hayal denilir. Diğer kısmı...

2. İnsan vücûdundaki kısmıdır. İnsan vücudu misal âleminin bir uzantısıdır. İnsanın hayal âlemi de mutlak hayal âleminin uzantısıdır. İnsanın hayal âlemini ayırım için —göreceli hayal kavramını kullanabiliriz. (Âlem-i hayal-i mukayyed / kayıtlı hayal âlemi / bağlı hayal âlemi gibi orijinal kavramları vardır.)

Din ve inanç ayırımı olmadan her bireyde açığa çıkan beğenilen huylar‘ (ahlâk-ı hamîde) ve İslâm ahlâkı kaynaklı amel-i sâlihâ'nın mutlak hayal âlemindeki misalleri; bağlar, bostanlar, çiçekler, meyveler, nehirler, köşkler, huriler, gılmanlar ve benzeri tasvirlerdir.

Yine din ve inanç ayırımı olmadan... her bireyde açığa çıkan kötü işler‘ (amel-i seyyie) ve bir müslümandan açığa çıkan gayri İslami huylar misal âleminde; akrep, yılan, vahşi köpek, kurt, kaplan, zebani, ateş, zakkum (acı içecek/zehir), karanlıklar ve benzeri tasvirlerdir.

Bireylerin huyları bu iyi ve ya kötü misallerle sembolize edilerek anlatılır. Mesnevî ile örnek anlatım:

—... İnsanın gönlünde yer tutan her bir kötü huy mahşer gününde bir sûret olacaktır. Sende üstün olan kötü huy ile haşrolman zorunludur. Ne zaman ki dünyada senin elinden ve dilinden çıkan bir keskin zarar bir mazlumun gönlünde yara açtı ise o yara cehennemde bir zakkum ağacı olur ve o ağacın acı meyveleri cehennemde senin yiyeceğine dönüşür. Bu örnek, senin yılan ve akrep gibi olan işlerinin ve sözlerinin aynı yılan ve akrep olup senin kuyruğunu tutmasıdır...

Burada adı geçen ve geçmeyen kötü huylardan kurtulanlar... ancak tezkiye-i nefis (arınma) ile tasfiye-i kalb (kalbini temizlemiş, saflaştırmış) olan zevât-ı kiramdır (temiz kişilerdir).

İnsanda olan hayal âleminin (hayal-i mukayyed'in) bir tarafı mutlak hayal âlemine bir tarafı da insanın kendi bilincine (nefsine) ve bedenine bitişiktir.

Hastalık nedeniyle kişiler bazı hayaller görebilir. Uyku nedeniyle de bazı hayaller görülebilir. Bu iki nedenle insan hayalinde bâzı güzel ve ya çirkin, iyi ve ya kötü, sevimli veya sevimsiz sûretler görülebilir. Bu sûretler insan belleğinin ve doğanın ilişkisi ile oluşur. Hafızada canlanır, birleştirilir ve hayal gücü ile rüya veya bilinç bulanıklığı hallerinde görülür. Bu görünümeler yanlış ve bozuk rüya (hayâlât-ı fâside) ve tabire gerek olmayan karışık rüyâ (adğas'ü ahlâm) olarak adlandırılır.

Meselâ şiddetli ateş nedeniyle bir hastanın rüyasında gördüğü bir evliya‘ —Seni biz zamanın gavsı olarak atadık dese bu karışık ve tabire gerek görülmeyen basit bir vizyondur.

Kişi aynı vizyonu bedensel ve ruhsal olarak sağlıklı durumda da görebilir. Hüküm değişmez... yine anlatmaya, dinlemeye ve tabire gerek olmayan doğal bir oluşumdur. Ancak, gören anlattı ise... ona bu gerçek hatırlatılır. Israrla yorum isterse onu yanlış yollara sevk etmeyecek tarzda bilgiler verilir. Her şeye rağmen vizyon sahibi zayıf bir psikolojiye sahipse kendisini gavs olarak, evliya olarak görmesi önlenemez.

Bu tür vizyonlar daha çok mistik konularda yani din, tasavvuf gibi alanlarda olur. Bunun da nedeni psikolojisi zayıf olanlar mistik arenada çok rahat manevralar yapar. Toplumun bilgi eksikliği de bu

tür hastalıkların nedenini —dindarlığın akli bozması olarak değerlendirir. Halbuki neden din veya mistik konular değil kişinin psikolojisinin bozulmaya müsait tabiatı olmasıdır.

Nâdiren de olsa kendisini Napolyon, Süpermen, kral, kedi, köpek ve benzeri vizyonlarla bağdaştıranlar da olabilmektedir. Kendisini Napolyon zanneden birisinin hastalık nedeni Napolyon'dur denilemez. Kendisini evliya zannedenin hastalık nedeni de —Velâyet gerçeği değildir.

Bedensel istekler, arzular da bu tür vizyonlar, rüyalar oluşturur. Çok tuzlu yiyen rüyasında akar sular görür. Âşık sevdiğini görür. Aç tavuk buğday, kedi fare, fare peynir rüyası görür. Tüm bunlar düşünce ve iç güdülenmelerin oluşturduğu sûretlerdir. Mutlak misal âleminden gelmeyen, süflî âlem dediğimiz madde boyutunun enerjisiyle şekillenen görüngüler ve anlamlardır.

Kalb aynasını çeşitli nefis terbiyeleri ve mücahede (cihat) ile saflaştıran ârifler gönlünden dünyasal çıkarları da düşürerek mutlak misal (mutlak hayal) âlemini tüm nûranîliğiyle (açıklığı ile) keşfeder. Bu keşif ister rüyada olsun ister yarı uyku yarı uyanıklıkta (yakaza'da) olsun haktır, doğru ve gerçektir.

Çünkü... mutlak misal (mutlak hayal) mertebesi Hakk'ın ilim hazinesidir. Oradan —hata ve yanılı sâdır olmaz.

((... İbn Arabî'nin Fusûs'u, Geylânî'nin Gavsîye'sini, İmam Rabbanî'nin müceddidlik hırkasını _rüya' ve ya _yakaza/vecd/coşku/içkinlik' halinde misal âleminden alması bu gerçeğe sadece birkaç örnektir. Nice Allah dostları temeli bilgi, takvâ, sâlih amel ve zahiri ilimler olan gayretlerinin üzerine —nefs ile cihadı da ekleyerek Hakk'ın misal âlemi hazinesinden nice ilimler, kerâmetler almışlardır. Ve bizim anlayacağımız misallerle anlatmışlardır. ...)))

Âriflerin (Hakk'ı bilenlerin) rüyaları ikiye ayrılır:

1. Keşfi mücerred:

Misal âlemi ile dünyâ âlemindeki sûretler aynı şekilde görülür. Tabire ve teville (yorum ve çeviriye) ihtiyaç duymayacak kadar aynı ve açıktır.

Örnek... Resulullah s.a.v. hicretten altı sene önce bir rüyada kendisinin ve ashabının başını traş ettirmiş oldukları halde emin ve korkusuzca Mescid-i Haram'a girmiş gördüler. Hicretten altı sene sonra bu rüya aynısıyla gerçekleşti.

Bu tür rüyalar avamda da çok çok nadir olarak görülebilir. Fakat âriflerdeki gibi tekrar tekrar olmaz. Ömür boyunca bir veya birkaç kez olabilir. Yine de kaynağı misal âlemi değil, süflî âlemdir. Çünkü görenin özündeki —mukayyed hayal merkezi ile —mutlak hayal âlemi arasında —irtibat yoktur. Birkaç kez tekrarından sonra geri dönülemez hatalara ve zarara neden olabilir.

2. Keşf-i Muhayyel: Mutlak hayal/misal âlemi ile dünyâdaki sûretlerin birbirini tutmaması ve tabir ve teville (yorum ve çeviriye) ihtiyaç olmasıdır.

Örnek... Resulullah a.s.'a rüyasında süt ikram edilir. İçip kalanını Hz. Ömer r.a.'e verir. Yâ Resulullah bunu ne ile tevil buyurdunuz dediklerinde; —İlim ile tevil ettim buyurdular. Sütün ilim ile ilişkilendirilmesi şöyledir. Süt bedenın gıdası olduğu gibi ilim de ruhun gıdasıdır.

Tevile muhtaç avam rüyalarının teville gerek olmadığını yukarıda açıkladığımız için burada tekrar etmiyoruz.

Önemli bir hususu ise belirtmekte yarar var. Rüya tabirinde belli bir yöntem ve klişe bilgiler yoktur. Meselâ —ateş gören kişinin rüyası nefis mertebesine, yaşına, cinsiyetine, toplumsal statüsüne ve diğer etkenlere göre yorumlanır. Ateş birisi için kötü huya işaret ederken diğeri için iyi huya işaret edebilir. Bu nedenle ismi ve yazanın kimliği ne olursa olsun rüya tabiri kitapları referans olamaz. Genellikle bu tür kitaplar İmam Şiblî ismi kullanılarak yayınlanır. Her söz ârif ve âlim olan bu zâta âit olduğu kabul edilse bile kendisinin rüyayı gören kişiye özel hitabı gerekir. Biz bu ayrımı yapamayız. Dolayısı ile yine hatalı yorum oluşur.

Nur ismindeki hikmet Risalet ve Nübüvvet için yaratılmış olan zâtlarda açığa çıkar. Açığa çıkan bu nurun hikmeti mutlak misal âlemi üzerine yayılır. Oradaki mânâları kapsar. Risaletin gelmesinden önce oluşan bu durumla —sâdık rüyalar başlar. Bu dönem vahyin başlangıcıdır.

Hız. Ayşe sadık rüya ile vahyi birbirinden ayrı kabul etmiştir. Şehadet (dünyâ) âlemi ile misal (hayal) âlemini ayrı tutmuştur, buraya kadarki bilgisini açıklamış daha ileri bilgisini açmamıştır.

Resulullah s.a.v. —İnsanlar uykudadır ölünce uyanırlar sözü ile daha üst bilgiyi dile getirmiştir. Şehadet ve misal âlemlerini birbirine eklemiş ve iç içe katmıştır.

İnsanlar bedenlerindeki duyuları ile canlı ve hayatta iken uykudadır. Uyku ise misal/hayal âlemine aittir. İnsanlar öldükleri zaman bu uykudan uyanırlar, yani bedenleri ile dünyadan uyanırlar ruhları ile misal/hayal âleminden uyanırlar.

Dünyada görülen her şey misal/hayal âlemindeki bir şeyin benzeri ve yoğunlaşmış hayalidir. Fakat gaflet uykusunda olan insan dünyadaki bu sûretlerden misal âlemine, misalden ruh âlemine, ruhdan esmâ âlemine ve esmâdan da Zât'a dikey yükseliş yapamazlar.

Ancak ölmekten evvel ölmek ile dâima var olan sonsuz varlığın vechini seyirde yok olan kimse bu —fenâ (yokluk bilgisi) ile —bekâya (dâimilik bilgisine) ulaşır uyanır (gerçeği idrak eder).

Şiir:

Mahbûbumuzun hüsnüne âyîne bu âlem Her zerrede o vechini gösterdi demâdem...

115-) Ve Lillahil meşriku vel mağribü feeynema tüvellu fesemme VECHULLA innAllahe Vasi'un _Aliym;

Maşrik (doğu, doğma yeri) de mağrib (batı, batma yeri) de Allah"ındır (O'nun Esması'nın açığa çıkışıdır) (2:107)... O halde nereye dönerseniz Allah"ın vechi oradadır... Muhakkak ki Allah Vasi"dir, Aliym"dir.

Resulullah a.s. bütün mertebelerde ve her zerrede Hakk'ın vechini her an daima seyir halinde idi. Bir an dahi o seyri kesintiye uğramazdı.

Görene göre uykudaki rüyada görülen sûretler ile uyanırken görülen sûretler birbirinden farklı âlemlerde ve farklı boyutlardadır. Fakat Resûlullah a.s. için böyle bir ayırım söz konusu değildir. O misal âlemindeki ve dünyadaki sûretlere baktığı zaman sûretlerin en derin anlamlarını aynı anda kavıyordu. Bunun için O'nun uykusu ve uyanıklığı arasında algılama açısından fark yok idi.

Resulullah a.s. tek boyutta tüm boyutları aynı anda (cem'an) yaşadığı için uykusunda gördüğü sâdık rüyayı da uyanırken meleğin kalbine bıraktığı bilgiyi de Misal Âlemi'nden almıştır. Rüyadaki sûretler ve vahyi getiren melek de misal/hayal âleminden bir sûrettir.

O tüm dünya yaşamını bir uykuya ve uykuda yaşanan rüyaya eşit tuttuğu için...

Risaletinden evvelki altı aylık sadık rüya ile Risaletinden sonraki vahiy dönemi rüya içinde rüya olarak bütünleşmiştir.

İki âlemdeki sûretler aynı ve ya ayrı da olsa mânâları bakımından aynı olup birbirleri ile anlam kanalıyla irtibatlıdır. Misal âleminde görülen süt ve dünyadaki süt ilim mânâsı ile birleştirilir. Ekmek, et, meyve ve diğer gıdalar da sûrette ayrıdır ama —gıdâ mânâsında aynıdır. Duruma ve görene göre her gıdanın iki âlemdeki sûreti bir mânâ ile birleştirilebilir.

Resulullah a.s. vahiy anında aynı ortamdaki varlıklardan boyutsal örtülerle örtünür (başka boyutlara yükselir) idi. Uyku ve uyanıklık arası bir konuma girerdi. Vahiyden sonra üzerindeki gayb örtülerinden soyunur ve şehadet âlemine dönerdi. Bedeninin uyanıklığı dünyadan tamamen kopmadığı için O'nun uykusuna tam anlamıyla kendinden geçme denilemezdi.

Resulullah a.s. _a adam sûretinde görünen melek misal âlemindendir. Oradaki sûreti başkadır dünya boyutuna geçişinde aldığı sûret başkadır. Meleğin misal âleminde gerçek bir sûreti vardır. Fakat kanatlı uçan güzel bir bayan ya da kuvvetli bir erkek sûretinde değildir. Meleğin misal âlemindeki sûretini aklımız daha çok şekil olarak değil melekî bir güç, kuvvet ve görev türüne göre aldığı anlamlarla kavrar.

Resulullah a.s. gelen adamı sûreti ile değil özü ile kavradı. Sahabe ise zahire göre hüküm verip o adama engel olmak istediler. Bunun üzerine Resulullah a.s. o adamın dini öğretmek için gelen Cebrâil olduğunu beyan buyurunca sahabe bâtına riayet etti. Burada aklımıza bir soru geliyor. Sahabe içinde meleklerden daha üst makamda olan Hz. Âli, Ebû Bekir, Ömer, Osman gibi zâtlar da vardı. Onlar gelenin melek olduğunu niçin keşfedemediler?

Bu suali burada kısaca cevaplayalım. Sahabe —Mucizenin kaynağında olmasına rağmen —mucize görmeyi tercih etmemişlerdir. Onlar mucizeden daha kalıcı ve daha üstün olan Allah'ın ilim sıfatını Resulullah a.s.'ın dilinden çıkan zahiri sözlerle tahsil etmeyi tercih etmişlerdir. İnsan-ı Kâmil mertebesinde olan pek çok sahabe bu dünyada hiçbir keramet sergilemeden —ilim sıfatı ile sonsuz âleme göçmüşlerdir.

4-) İz kale Yusufu li ebihi ya ebeti inniy raeytü ehade aşere Kevkeben veşŞemse vel Kamere raeytühüm li sacidiyn;

Hani Yusuf babasına: “Babacığım!.. Muhakkak ki ben onbir kevkeb'i (gezegenler, kardeşleri), Güneş'i (Baba, Ruh) ve Kamer'i (Ay, ana, kalb) rü'yet ettim (gördüm)... Onları, bana secde ediyorlar gördüm (hilafet, nübüvvet)”, dedi. (Yûsuf, 12/4; B Meal) Hz. Yûsuf'un bu rüyasındaki gök cisimleri insanın olan hayal merkezinde görülen tâbire muhtaç sûretler idi.

Güneş, Nübüvvet boyutundaki babasına... ay, güneşten ışık alan teyzesine... semâdaki doğan ve yükselen yıldızlar da babasının varlığından gelen kardeşleri idi.

Yûsuf a.s.'ın rüyasındaki sûretleri kendi hayali yönünden görmüştür. Eğer onlar yönünden olsaydı bu sûretlerle görünmeyi kendilerince tasavvur edip Yûsuf a.s.'ın hayal merkezine girmeleri gerekirdi. Ve Yûsuf'un rüyasında aldıkları şekilleri ve sergiledikleri davranışları da bilmeleri gerekirdi.

Yûsuf a.s. babasına rüyasını anlattığında Babasının (Hz.Yakub'un) da haberi yoktu. Ve kardeşlerine anlatmamasını istedi. Fakat bu rüya Hz. Yûsuf'a has olarak gerçekleşmiştir. İnsan-ı Kâmil mertebesindeki bir mürşid-i kâmil müridinin rüyasına hayal/misal âlemi kanalıyla giriş yaparak onu terbiye edebilir. Mürşidlerin pek tercih etmediği bu yöntem nâdiren görülmüştür. Ve genellikle mürşidinin ilim seviyesini geçen bir halifenin daha üst mertebeli bir mürşidden rüyada terbiye ve ilim almasıyla gerçekleşir. Yani iki tarafın da bu —kerâmetin ağırlığını ve sorumluluğunu kaldırabilecek ilim mertebelerinde olmaları gerekir. Bir mürşide sadece bazı tarikat adablarını icra etmek ve kötülüklerden korunmak amacıyla bağlanan... şariat ve tarikat ilimleri tahsil etmeyen bağlıların rüyasına Kâmil mürşidler girmez... girseler dahi onu yetkilerle donatmazlar.

İleriki yaşamlarında Hz. Yusuf ve Hz. Yakub rüya ile birbirlerini görme imkanları (mucize yetkileri) olmasına rağmen bu yola tevessül etmemişler, zaman şartlarının haberleşme yöntemlerini tercih etmişlerdir.

5-) Kale ya bûneyye la taksus rû`yake alâ ihvetike feyekiydu leke keyda* inneş şeytane lil İnsani adüvvün mübiyn;

(Babası) dedi ki: “Oğulcuğum!.. Rüyanı kardeşlerine kıssa etme, sonra sana bir tuzak kurarlar... Muhakkak ki şeytan (vehim) insan için apaçık bir düşmandır”.

(Yûsuf,12/5; B Meal)

Hiz. Yâkub Yûsuf’a bu uyarıda bulundu. Kardeşlerinin kendisini kıskanıp tuzak kuracağı düşüncesi Yûsuf’un kalbinde yer ederse bir resulde olmaması gereken kin ve düşmanlık duygularının oluşmaması için Hiz. Yakub tuzak kurma planını şeytana atfetmiştir. Amacı hem Yûsuf’u uyarmak hem de Yûsuf’un kardeşlerine düşmanlık yerine merhamet ve muhabbet beslemesini sağlamaktı.

100-) Ve refea ebeveyhi alel Arşı ve harru lehu sücceda ve kale ya ebeti hazâ te`viylü ru`yaye min kabl kad cealeha Rabbiy Hakka ve kad ahsene Biy iz ahreceniy minessicni ve cae Biküm minel bedvi min ba`di en nezeğaşşeytanu beyniy ve beyne ihvetiy inne Rabbiy Latıyfün lima yeşâ` inneHU HUvel Aliymul Hakiym;

(Yusuf) ebeveyni”ni (baba-anası’nı) Arş üzerine ref”etti... O”nun (Yusuf) için (hepsi) secdeye kapandılar... (Yusuf) dedi ki: “Babacığım!.. İşte bu önceden (gördüğüm) rüyanın te’vilidir (hedefine varmasıdır)... Rabbim onu hakk kıldı (gerçekleştirdi)...

(Rabbim) bana hakikaten (B sırrınca) ihsanda bulundu... Şeytan benimle kardeşlerim arasına nezğ ettikten (fit soktuktan, ifsad ettikten) sonra, (Rabbim) beni zindandan çıkardı ve sizi de (B sırrınca) bedv’den (badiye, taşra, çöl) getirdi... Muhakkak ki Rabbim dilediğine Latıyf’tir... Çünkü O, Aliym’dır, Hakiym’dır”.

(Yûsuf,12/100; B Meal)

Hiz. Yûsuf rüyasının gerçekleştiğini gördü ve misal âlemindeki sûretlerle dünyadaki izdüşümleri olan akrabalarını iki ayrı âlem olarak niteledi. Rüyanı uykusunda görmüştü, akrabalarının hallerini ise uyanıklıkta gördü ve birbirine bağladı. Uyandığını kabul ederek rüyanın gerçekleştiğini söyledi.

Resulullah a.s. _in idrakine göre bu durum rüyasında uyandığını görüp de rüyasını tabir eden adamın haline benzer. Resulullah’a göre dünya yaşamı dahi uykuda görülen bir rüyadır. Gördüğümüz rüyalar ise bu durumda dünya rüyasındaki rüyalarlardır. Yani dünya rüyasını gören kişi uyumak rüyası görür... uyumak rüyasında tekrar rüya görür... rüyasında uyanmak rüyasını ve tabir etmek rüyasını görür.

Rüya içinde rüya, rüya içinde rüya gördüğünü bilmeyen bir şahıs hep rüyada olduğunu ve uyanamadan bu rüyanın ebedî süreceğini fark edince —ebedî uykudan ve ebedî rüyadan çıkmış sayılır... Fakat tüm sistemle birlikte aynı uykuya ve rüyaya devam ettiğini de bilir.

Bu bilinçteki bir şahıs bu ebedî uykuyu ve rüyayı bilirse ve İnsan-ı Kâmil yaşamıyla doğal yaşantısına devam ederse o Muhammedî miras’ın vârisi sayılır.

((... İbn Arabî’nin bu paragrafı tamamlayan sözlerini yorumlamadan veriyoruz. ...)))

İnsaf nazarıyla bak! Efendimizin s.a.v.’in ilim mirasçıları anlaşılması zor ve gizli sırları nasıl biliyorlar? Ne güzel miras bırakandır O, ne güzel mirastır O’nun ilmi, ne güzel mirasçıdır O’nun ilmini almış olanlar!

Fahr-i âlem Efendimiz, ilim ve irfanda varlığın en âlimi ve en ârifi olduğu gibi hikmetlerin beyânında dahi bütün insanların en açık ifade edeni, en güzel konuşanıdır. Çünkü O’nun öğreticisi Hak’tır.

Şiir çevirisi:

Bir kimsenin üstâdı Hâlık ola, nazar et ki irfândan onun lâiki ve nasibi ne olur? Eğer ona halkın en âlimi ve ehl-i irfânın en ârifi der isem bu söz yerinde ve münâsibtir.

O şerefli Nebî’nin ilim mirasçıları dahi tamamen bu hal ile vasıflanmıştır. Uzun uzun beyan buyurdıkları hakikatler ve bilgiler... vehimden, hayalden ve nefsin arzularından

değildir.

Tüm Resullerin ve Nebîlerin ve Velîlerin velâyetleri Muhammedî Velâyet'te öz olarak toplanmıştır. İşte bu Muhammedî Velâyet'e mirasçı olan velîler bütün Resullerin ve Nebîlerin lisanı ile konuşurlar, onlar gibi düşünürler.

Bir velî Hz.Yûsuf'un meşrebinde O'nun lisanıyla konuşunca misal âlemi ve şehâdet (dünya) âlemindeki sûretleri önce birbirinden ayırır, onları tâbir eder ve mânâlarını bulur. Sonra o mânâları ve sûretleri hem her iki âlemde hem de tüm âlemlerde ayırmadan bir bütün olarak algılar ki bu da Muhammedî lisan üzere konuşması olur. Her iki lisana göre konuştuğu için o velînin lisanına Yûsuf'-i Muhammedî denilir.

Buradan sonraki konular Alemlerin hayal ve gölge olduğunu ifade etmektedir...

Hakk'dan başka dediğimiz âlemlerin tamamı Hakk'a göre bir gölge hükmündedir.

Gölgenin ise kendine ait bir varlığı yoktur. Hareketi ve duruşu (sükûnu) kendinden değildir gölgenin sahibine aittir.

Bir adamın gölgesi adamın kendisi değilse... aynı zamanda da başka bir şey de değilse... İşte bu âlem de Hakk'ın kendisi değildir fakat Hakk'dan başka bir şey de değildir. Bu örnekten amaç âlemlerin ancak bir hayal ve gölge olduğunu anlamaktır. Gölgeyi üç esas oluşturur.

1. Gölgenin sahibi, 2. Gölgeyi oluşturacak ziyâ (ışık), 3. Gölgenin düşeceği yer.

Gölgenin sahibi mâlum oldu ki Hakk'dır. Ziyâ Hakk'ın zâhir isminin nûrudur ve gölgenin düşeceği yer de Hakk'ın mânâlarıdır.

Gölgenin düşeceği yerin olmadığını düşünürsek bu sefer gölge Hakk'ın hayal hazinesinde kalır, düşecek bir zemin ve yer bulamaz. Âlemler bu nedenle potansiyel (hayalî) bir varlığa sahiptir. Âlemlerin Hakk'dan başka tecelli edecek bir yeri yoktur.

Bilmek ve bilinmek bakımından Hakk ve gölgesi hükmünde olan âlemler ile arasındaki ilişki yine bir adam ve gölgesi arasındaki ilişki gibidir.

Bir adam kendi gölgesi hakkında ne kadar bilgiye sahiptir?

Cevabı... Gölge sadece vardır ve varlığı başka bir varlık olmayıp sadece yokluktur.

Yokluk halindeki gölgede bilinecek her şey teferruatıyla ve en ince detayı ile kendi nefsinde mevcuttur. Gölgeyi bilmek için gölgeyi incelemesine gerek yoktur. Kendi varlığını bilmesi gölgesini bilmesidir.

Gölge de sahibinin varlığından haberdar olacak kadar bir akla ve şuura sahip değildir.

Gölge sahibi olan adam hakkında ne kadar bilgiye sahipse kul da sahibi olan Hakk hakkında o kadar bilgiye sahiptir.

45-) Elem tera ila Rabbike keyfe meddezzill* velev şae lecealehu sakina* sümme cealneşŞemse aleyhi deliyla;

Görmedin mi Rabbini, (sabahleyin, zeval vaktinden önceki) gölgeyi (?) nasıl uzattı?...

Eğer dileseydi onu elbette sakın (hareketsiz, sabit) kılardı... Sonra, Güneş'i (üst bilinci) ona delil kıldık. (Furkan, 25/45 B Meal)

Hakk kendi varlığının gölgesi olan mânâlarını yine kendi varlığına ait olan esmâ sûretleri üzerine yaydı ve genişletti. Eğer dileseydi kendi gölgesi olan kendi tecelliyatını kendi esmâ sûretleri üzerinde zâhir kılmaz Zât'ında sakın ve sabit kılardı. Ve bu gölge ve sahibi bilgisine sadece İnsan-ı Kâmil bilinci ulaşabilir.

Hakk'ın gölgesini mümkünat (sanal varlık olan kulları) üzerine düşürmesi ile kullar mutlak yokluktan kurtulurlar. Hakk'ın yok hükmünde kulları olarak zâhir olurlar. Bu nasıl olmaktadır?

Hakk'ın Zât'ında kendinden başka hiçbir hüküm altında —varlık mevcut yoktur. Gölge benzetmesine muhatab olan yine kendi hakikatidir. Kendi hakikati ile zâhir olmakta ve

zâhir olduğu isim ve sûret altındaki kulunu her hâli ile kabul etmektedir. Hatta ismi ve sûreti öyle bir hakimiyet ile kuşatmaktadır ki kulluktan daha yüce bir merteye yaratmamaktadır... ve ebediyen kulluk bilincinde bâkî olmaktadır. Bu noktadan sonrası dile gelmez bir güzelliştir.

21-) Ve in min şey'in illâ indena hazainuh ve ma nünezziluhu illâ Bi kaderin ma'lum;
Hiçbir şey yoktur ki onun hazineleri (her mertebedeki karşılığı) bizim indimizde olmasın... Biz onu ancak ma'lum bir kader (belli bir mikdar) ile (B sırrınca) indiririz.
(Hicr, 15/21; B Meal)

Hakk kendi Zât'ında mutlak yok olan mânâlarını her âlemde tedricen (derece derece, zamanı geldikçe) açığa çıkarmaktadır. Dünyada akıl ve beden nimetlerindeki yavaş yavaş gelişme bu tecelliye bağlıdır.

Meselâ gül ağacı bu yıl gülleri açığa çıkarır. Gelecek yıl açığa çıkacak güller gül ağacında bilgi halinde mutlak yokluktur. Daha sonraki ve daha sonraki yılların gülleri de yine aynı halde mutlak yokluktur. Her yıl tam zamanında o yılın gülleri zâhir olmaktadır.

Hakk'ın Zât'ında mutlak yoklukta olan gölge hükmündeki varlıklar da an be an açığa çıkmaktadır. Henüz tecellî etmeyen kullar, sahibinde mevcut olup henüz yere düşmeyen gölge gibidir.

46-) Sümme kabadnahü ileyna kabdan yesiyrâ;

Sonra onu (o uzatılmış gölgeyi) kolay bir kabzediş ile kendimize kabzettik
(fena)(Furkân,25/46; B Meal)

Kul Hakk'ın zâhir isminin nuru ile tecellî eder ki buna doğum denir. Her doğan gelişir ve gelişimini tamamlayıp ölür. Bu gelişme Hakk'ın kulunu yavaş yavaş kendi zâtına çekmesidir. Zâhir isminin nuru kalkınca kulun gelişimi ve hareketi sona erer ki bu sırta ölüm denir.

Kısaca ölüm, gölgenin sâhibine çekilmesidir. Her iş ve oluş O'ndan gelir ve yine O'na döner.

Hakk'ın zâtındaki ayan-ı sâbite (ilmî varlıklar, sanal varlıklar) Hakk'ın aynadaki sûretleridir. Sûretler ve Hakk iki ayrı varlık olmayıp ahadır, tektir. Tevhid ehlinin ilmî zevki de bu ahadiyet sırlarını araştırmak, açmak ve gerektiğinde en uygun lisanla beyan etmektir, ifşâ etmektir.

Hakk'ın varlığı ahad haldedir. Kulları olan gölgeler farklı mânâlar halindeki çokluk tecellisidir ve hepsi de —gölge ismi ve hakikatiyle —yoktur ve Hakk'a aittir. Gölgelelerin bu çokluk gibi algılanan tekliğine —gölgelerin tekliği denir.

Meselâ bir kişinin beş ayrı fotoğraf makinasıyla resmi çekilse... resimler beştir fakat beş resim hakikatta tek bir kişidir. Hakk'ın da sayısız ve sonsuz gölgesi ve resmi olmasına rağmen Hakk her an tektir.

Hakk'ın varlığı açısından her şey dediğimiz şeylerin Hakk'ın gölge hükmünde kulları olduğu açıklandı... Ve gölgelerin âlem olduğunu ve âlemin de gölge hükmünde yine Hakk olduğu da açıklandı. Bu hakikatleri bilmekle zekânı ve kavrayışını daha da artır ve gerçeği araştır.

Âlemin gölge ve hayal olduğu açıklandıktan sonra âleme kendi nefsi ile kâimdir (kendiliğinden var olabilmektedir) denilemez. Hatta geçici olarak dahi vehimsel bir varlığa sahip değildir.

Tek olan şey birisi hakikat ve birisi de hakikatin gölgesi olarak iki şey hükmü ile kendisini vasıflamıştır. Hakikat ve gölge arasındaki —başkalık bu vasıflanma nedeniyledir. Yoksa gerçekte ikilik mevcut değildir.

İnsan kendi hakikatinin Hakk olduğunu fark eder. İlmî sûret ve gölge olmak bakımından da sûretinin sonradan olmuş bir kul olduğunu fark eder. Bu konuyu her âlim ayrı ayrı örneklerle ve ayrı ayrı delillerle açıklar. Tüm açıklamalar insanın hakikatini ve kulluğunu değiştirmez.

1. Çokluğu gören yaratılmışları görür.

2. Çokluktaki tekliği gören Hakk'ın varlığını görür, Hakk'ı görür.

3. Hem çokluğu hem tekliği görenler; hem yaratılmışı hem Hakk'ı görür.

4. Zâtın tekliği ile esmâların çokluğundaki tekliği gören ve hem Hakk'ı hem de esmâyı bir bütün olarak idrak eden Allah'ı hakkıyla tanıyan ehlullah zümresine dahildir.

5. Yaratılmışları görmeden Hakk'ı müşahade eden yokluk mertebesi olan —cem makamında hal sahibidir.

6. Hakk'ı yaratılmışlarda ve yaratılmışları Hakk'da müşahade eden kimse —cem makamından sonra ulaşılan —bekâ ve —fark makamında tam görüş sahibi kâmindir. Ve bu makam sahibi diğerlerinden daha âlimdir. (Kâşânî Şerhi'nden alınmıştır.)

Hakk'ın gölgesinin düştüğü yerin sûreti gölgenin yani kulun sûreti olur. Yere bazı ârifler —cam kadeh ile benzetmelerde de bulunmuşlardır. Camın rengi içindeki suya renk verir. Cam bulanık ise su da bulanık olur. Cam şeffaf ise su da şeffaf görünür. Yalnız camın rengi ve sûreti dahi Hakk'ın tecelliyatıdır. Bundan dolayı hiçbir sûreti ve akıl seviyesini Resuller ve Velîler aşağılamazlar, eğlenmezler, lakap takmazlar, gıybetini etmezler. Her şahsın farklı akıl ve sûretleri vardır. Her Resul ve Velînin de farklı özellikleri vardır. Bu farklar Hakk'ın gölgesinin düştüğü kadehden (bedenden ve bedensel kabiliyetlerden) kaynaklanır. Fakat her kadehin içindeki su aynı şeffaflıkta ve aynı renksizliktedir. Kadehin rengini ve görüntüsünü alan suyu her kadehin arkasında aynı öz ile görebilmek gerekir.

Hakk'ın gözüyle gören kullar vardır. Bu kullar kendi gözüyle gördüğünü varsayan kullardan Hakk'a daha yakındır.

Bir de Hakk'ın kulunun gözü ile görmesi vardır ki bu kulluk bilinci diğer ikisinden daha üstündür. Ve Risaletin ilim vârisleridir.

Her görmek ve her işitmek ve her bilmek ancak Hakk'ındır. Bu ayırım ve derecelendirme ise akli ve bilinci geliştirmek ve perdeleri oldukça inceltmek içindir.

Varlığa çok farklı benzetmeler yapılır. Tüm benzetmeler varlık zannını düzeltmeye yönelik mecazi anlatımlardır. Meselâ insana —sen hayalsin, gördüklerin hayaldir, sen gölgesin her şey gölgesin diye açıklamada bulunursun. Buradaki mecaz ile hakikati de karıştırmamak gerekir. Hayal olmak kendi varlığını inkar etmek ve her işlediğini Hakk işliyor demek değildir. Hayal ve gölge olmak Allah'ın varlığından başka varlık olmadığını ilim ve irfan ile anlamak ve Allah'ın düzeninde şakaya ve —ben tanrıyım demeye yer olmadığını anlamaktır.

Kişi kendisinin aslının ne olduğunu zannederse zannetsin Allah sistemindeki —gerçek adalet asla değişmez.

Gölge ve yokluk örnekleriyle çoklukta teklik ve teklikte çokluk nasıl meydana gelmektedir konusu anlatılır. Ve sonuç olarak tekliğin ve çokluğun dahi hakikati tanımlamak amacı ile kullanıldığı itiraf edilir. Allah'ın tekliğini ve varlığın yokluğunu en açık halde İhlâs Sûresi ifade etmektedir. Ve İhlâs Suresi Hz. Hud bölümünde ayrıntılı olarak açıklanacaktır.

Âlemlerin aslı üzerine günümüz verilerine göre hazırlanmış bir yazıyı konuyu tamamlaması için ekliyoruz.

—HALK —HALK EDİLMİŞLER

—HALK, bir mânâda halkolmuş, yaratılmış, eskiden yokken, sonradan varedilmiş mânâsınadır. Yani, ilâhî isimlerin terkihiyet hükmüyle âşikâre çıktığı andaki hâlin adı —Halk olur.

KÂİNATTA YARATILMIŞ NE VARSA HEPSİ DE, HEPİMİZ DE, HERŞEY DE ALLAH'IN ESMÂSIYLA VARLIK VE HAYAT BULURUZ. ARAMIZDAKİ FARK, OLUŞUM FORMÜLÜMÜZDEKİ İSİMLERİN GÜÇ FARKIDIR!

Kâinatta yaratılmış olan her birim her an var olduğu sürece Allah'a kulluk hâlinde dir. Bunun farkında olup olmama meselesidir olay, Allah'a kul olduğunun farkında olma ya da olmama meselesidir. Yoksa kulluk edip etmeme değil! Firavunda O'na kulluk ediyor, İblis de O na kulluk ediyor, Ebu Bekir de O' na kulluk ediyor...

Kısacası aklınıza gelen yaratılmış her varlık Allah'a kulluk halindedir!

Ne demek bu?...

Şu demek; Yaratılmış olan her varlık Allah'ın İsimlerinin işaret ettiği mânâları ortaya çıkartan mahallerdir

Var olan bütün varlıklar Allah'ın İsimlerinden meydana gelmiş birer terkip, birer formüldür! Biz bu terkiplere değişik isimler takarız...hayvanderiz, İnsan deriz,Cin — deriz,—Melek deriz, nebat deriz, vs... Ama bu isimler ardındaki varlık, Allah'ın Esmâ Terkipleridir ,

Allah'ın bize bildirilen 99 isminin değişik formüller şeklinde bir araya gelmiş hâlidir! Yani kâinatta yaratılmış ne varsa hepsi de-hepimiz de-her şey de Allah'ın esmâsıyla varlık ve hayat buluruz!

Birbirimiz arasındaki fark; bizim oluşum formülümüzdeki isimlerin güç farkıdır!

Bazı isimler birimizde daha fazla ağırlıktadır, bazı isimler diğerimizde daha fazla ağırlıktadır. Dolayısıyla de birbirinden farklı varlıklar meydana gelmiştir.

Esas itibarıyla bu esmâ bileşiminin değişik formülleri, sayısızdır! Onun içindir ki Allah'ın hiç bir yarattığı bir diğerine benzemez...Milyarlar kere milyarlar kere milyarlarca kar tanesi düşer yeryüzüne, bir tek kar tanesi bir diğeriyile benzer değildir, eş değildir. Bir yaprak bir diğeriyile eş değildir.

Bir insan bir diğeriyile eş değildir. Ama hepsinin de ham maddesi, o Allah'ın işaret ettiği, bize öğrettiği o belli isimlerdir. Nasıl ki insan bedenine baktığınız zaman çeşitli isimlerle andığımız çeşitli organları-yapıları-uzantıları var.. ama neticede —tek bir bedendir diyoruz... Veya atomlardan ibarettir diyoruz,110 atomdan ibaret bir kitledir diyoruz. İşte bu varlığın esası da 110 atom değil, 99 isimdir diyoruz.

KÂİNATIN HAMMADESİ OLAN 99 İSİM DAHİ ALLAH İNDİNDE YARATILMIŞTIR!

Esasında burada anlaşılması gereken çok önemli bir nokta var;

Bu 99 isim de bize bazı şeyleri anlamamız için verilmiş ana örneklerdir! Esas, bu 99 dan ibaret değildir! Konuyu anlayabilmemiz için bu 99 isim verilmiştir ve de daha önemli bir noktaya geliyorum, dikkatinizi çekerim;

Bu 99 isim dahi yaratılmıştır! 99 İsmi n mânâsı dahi Allah indinde yaratılmıştır! Allah o 99 ismin manâsı ile de kayda girmez!.

99 isim, bu kâinatın hammaddesidir! Bir anlık ilimde yaratışın neticesi bu kâinat, bu 99 isim diye işaret ettiğimiz özelliklerle meydana gelmiştir. Bir başka Allah indindeki —AN da varolmuş bir başka kâinat bizim hiçbir şekilde akledemeyeceğimiz-kavrayamayacağımız-hayâl edemeyeceğimiz bambaşka mânâlardan oluşmuştur! Onun içinde zaten böyle bir kâinata bizim muttâl olmamız mümkün değildir.

SINIRSIZ BİR PLATFORMDAKİ SONSUZ NOKTALARDAN YALNIZCA BİR NOKTADAN MEYDANA GELMİŞ BİR AÇININ İÇİNDE MEYDANA GELEN SONSUZ AÇILAR.... —HALK EDİLMİŞLERDİR!

Bir misal vermeğe çalışayım; K harfini düşünün...K harfi.. Bir uzun çizgi...Bu çizginin düşünün ki üstü sonsuz, altı sonsuz... Şimdi K harfinin şöyle bir açısı var... Bu aç, bu çizgi üzerinde bir noktadan çıkar.

Allah'ın sonsuz ve sınırsız varlığı ve ilmini bu çizgi gibi düşüsek, bunun bir an'ından meydana gelen bu aç (—üçgen demiyorum dikkat edin, aç!... Üçgen dersem bir yerde kapanacak, kâinatın sonu vardır anlamı çıkar, kâinatın sonu yoktur!) Allah'ın bir AN'lık ilminden varolmuş sonsuz halk edilmişlerdir, halk edilmişlerin sonu yoktur ve bu, bir an'dır.. Bunun gibi sayısız an' lardan oluşan sayısız da kâinatlar vardır!

Bu sayısız kâinatların her birisi, Allah'ın sonsuz yaratıcılık ilminin eseridir!

Haydi şimdi farz edelim ki, Allah'ı anlatıp konuşmaya başlayalım!!!.

Bizim bu konuda söyleyebileceğimizi Kur'ân açık-net bir şekilde söylüyor, meleklerin dilinden ;

—Allah'ım... bize izhar etmiş olduğun ilim kadarıyla biz seni bilebiliriz.

Bize izhar ettiğin ilim, şuur- anlayış ne kadarsa biz o kadarıyla Seni bilebiliriz, Seni bilmemiz asla mümkün değildir!

Allah ilminde bizim bu kâinat ve bu kâinatın bir yerinde şu algılanan, görünen hayâli sûretleriz ve bunun gibi sayısız sûretleri vardır!

Bu sûretlerden âşikâr olan her şey Allah'ın yaratması ile meydana gelir.

—Sizi de, yapageldiklerinizi de Allah yaratmıştır

âyeti bunu vurgular. Anlaması bunu zor değil!.

Biraz önce misâlini verdim.. Kafanızda yarattığınız o insanları birbiriyle karşılaştırın...

Şimdi o insanlar birbirleriyle karşılaşıp, birbirlerine çeşitli davranışlar ortaya koyduğu zaman onların müstakil - bağımsız varlığı var da onlar mı bunu koyuyorlar, yoksa sizin yaratışınıza göre onlarda meydana gelen o özelliklerin sonucu olan o davranışları mı ortaya koyuyorlar?

Elbette ki, ikincisi..

Öyleyse bizim her birimiz Allah'ın yarattığı varlıklar olmamız hasebiyle her an O'nun hükmünün âşikâre çıkmasına- O'nun dilediği özelliklerin âşikâre çıkmasına aracı olan varlıklarız.

Ve bu yaptığımız iş, Hakiki Kulluk un tâ kendisidir!

Ben seni, sen beni ne kadar bilebilirsin? Ben seni kendim kadar bilebilirim! Sen de beni kendindeki kadarıyla bilebilirsin. Bende, sende hiç olmayan bir özellik varsa Sen onu hiç bilemezsin... Sende, bende hiç olmayan bir özellik varsa, ben onu bilemem...

Bu kâinatın haritasında, aslında-orijininde olmayan özelliklerle var olmuş bir başka kâinat varsa, onu, bu kâinata ait hiç bir varlık bilemez.

İşte bu noktadan hareket eder, olayı düşünürsek ...

Allah'ın o sonsuz varlığı dediğimiz varlık dahi bizde izharla bu mânâlara göre sonsuz sınırsızlık kavramıdır. Yoksa hakikati itibariyle Allah sonsuz-sınırsız kavramından da münezzehdir.

Ben, anlatma sadedinde K diye verdim misali... Bunu tek bir çizgi diye de alma..Bunu sınırsız bir plâtfon olarak düşün, bu sınırsız platformun bir noktasından meydana gelen bir aç olarak alın.. Bir çizgi olarak alırsan, nihayet belli açılardır. Kolay anlaşılın diye ben böyle söyledim. Esasında bunu sınırsız bir plâtfon düşün, öyle bir geometrik şekil düşün ki sonsuz olsun! o sonsuzda meydana gelen bir aç diye düşün...

Şimdi, bunun biraz daha ilerisine gidelim...O noktadan meydana gelen açının içinde -o aç, sonsuz bir aç-açının içinde meydana gelen sonsuz açlar düşün..

O Tek açının içinden meydana gelen sonsuz açlar, —halk edilmişlerdir!.

TÜM —HALK EDİLMİŞLER, ALLAH İNDİNDE BİR —HİÇTİR!

Peki, bu kadar varlık nereden-nasıl meydana geldi!?

Varlık orijini itibariyle o sonsuz-sınırsız Tek'de çokluk nasıl meydana geldi?...

Bu —hayâl adını verdiğimiz —varsayımlar ortamı ve varsayılan varlıklar nasıl meydana geldi?...

Bunu son derece basite ve herkesin anlayabileceği bir hâle getirebilmek için misâl vereyim... Bu misâl Allah'a uygulanmaz elbette ama konuya yaklaşım sağlayabilmek için böyle bir misâl veriyorum...

Kafanızda düşünün, ister şimdi, ister yatağa girdiğinizde gece, düşünün...

Bir dünya düşünün, o dünyanın üzerinde bir tane zengin-tane fakir, bir tane güzel- bir tane çirkin, bir tane yakışıklı -bir tane yakışsız sanal insanlar yaratın kafanızda ve onlara kendi kapasitenize göre belli özellikler bahşedin... Sonra bunları birbiriyle kapıştırın...

Şimdi o kafanızda yarattığınız dünya ve üzerindeki insanlar, kendi başlarına müstakil bir varlığa sahip midir?..

Hayır!

Varlıklarını nereden alıyorlar?...

Sizden alıyorlar, siz kendiniz onları kafanızda yarattınız!...

Peki, onlardaki bu özellikler, görülen-algılanan bu özellikler kime aittir?..

Size aittir!

Siz onlarda o özellikleri meydana getirdiniz!

Peki, onlardaki bu özelliklere bakarak ben bu özelliklere bakarak —Onları meydana getiren sen bu özelliklerden ibaretsin! diyebilir miyim?...

Hayır!..

Sen onda bu özellikleri meydana getirdiğin gibi bir başkasında da başka özellikler meydana getirirsin... Hem onların varlığı sana aitti, senin varlığın dışında onların hiçbir varlığı yoktu, onlardaki bütün özellikler de sana aitti, o özellikleri de sen meydana getirmişindir... Onların kendi başlarına varlıkları olmadığı gibi özellikleri de yoktur! Ama onlara ve onların o özelliklerine bakarak seni de kayıtlayamam ve Sen bu özelliklerle varsında diyemem, sen bu özelliklerden ibaretsin de diyemem..

İşte, âlemin varoluşunu, kâinatın ve içindeki çokluğun eseri olan —çokların özelliklerini bu şekilde anlamağa çalışalım...

Allah, sonsuz-sınırsız ilim ve kudret sahibi olan mutlak varlık kendi ilminde -nasıl ben sana diyorum ki kendi şuurunda yarat!..

İşte Allah kendi ilminde yaratmış olduğu sayısız özelliklerle bu çokluk âleminin sayısız varlıklarını meydana getirmiştir!.

Bizler Allah'ın ilminde yaratılmış tek tek'leriz!

Bizim bütün varlığımız, bütün özelliklerimiz-herşeyimiz Allah'a aittir... Ama Allah bizim varlığımızdaki bu özelliklerle kayıtlanmaktan-târif ve tasnif edilmekten münezzehtir, beridir, ötedir!

Eğer bu misâli size anlatabildiysem şunu anlayacaksınız, şuraya geleceksiniz; Biz Allah indinde bir HİÇ'iz!

Resim, Ressamı ne kadar ihatâ eder? Ressam bir an düşünür, şöyle bir resim yapıcım der, oturup birkaç saat çalışır veya bir kaç gün çalışır bir resim ortaya çıkarır. Ortaya çıkan resim aslında ressamın bir anlık düşüncesinin eseridir. Ressamın çok kısa süreli bir tasavvurunun-şekillendirmesinin bir eseridir. O resim ressamı ne kadar anlatır yansıtır?

Bütün bu varolmuş olan kâinat, ilk insanlar değil, tüm insanların üzerinde yaşamakta olduğu dünya ve dünyada varolmuş canlılar değil, bütün güneş sistemi değil, güneş sisteminin içinde bir zerre olduğu 400 milyar yıldızdan oluşan galaksi değil, milyarlarla galaksiden varolduğunu hissettiğimiz- algıladığımız kâinat, ucu-bucağı-başı -sonu olmayan kâinat esas itibarıyla Allah'ın kendi indindeki bir AN' lık bir düşüncesinin hâsılasıdır!

Tasavvufta İnsan-ı Kâmil; veyahut da —Ruh-u A'zam; veyahut da —Akl-ı Evveldiye anlatılan, hakikat itibariyle anlatılan, bizim —KÂİNAT adını verdiğimiz sonsuz-sınırsız olarak bize gelen, tüm yaratılmışlardan oluşan kâinat, Allah indindeki —BİR AN'LIK YARATIŞDIR!

Bu bir anlık yaratışın sonucunda bu bize sonsuz gelen kâinat ve içindekilerin hepsi varolmuştur!

Oysa o bir anlık ilmin ve düşüncenin eseri olan sonsuz-sınırsız kâinat gibi sayısız kâinatlar dahi Allah indinde mevcuttur!

TAHKİKİ İMANA VARDIĞIMIZDA İTİRAF EDERİZ Kİ... —ALLAH VAR, GAYRI YOK! GAYRI BİR HAYÂLDEN İBARETTİR!

Galaksinin büyüklüğünü hiç bir yeryüzüne gelmiş insan aklı-hafsalası alamaz...

Dört yüz milyar yıldız!

Aralarındaki mesafe, her birinin arasındaki mesafe ışık yılları ile ölçülüyor. İnsan ömrü birinden diğerine gitmeğe müsait değil.

Hele ki bu galaksi gibi milyarlarca galaksi var, Evrende bilebildiğimiz...

Peki... Bu sonsuz, bize göre sonsuz olan bu büyüklüğü aklımız-hafsalamız almazken, mekânsal mânâdaki bu büyüklüğü hafsalamız almazken, insan vücuduna gelemim..

—Hücrelerden oluşmuş bir biyolojik beden diyoruz...

Halbuki bu hücrelerden oluşmuş biyolojik beden tamamen bir atomik kitle, biyolojik beden aynı zamanda da bir atomik bedendir.. Bütün hücreler, bedenimizin tamamı atomlardan meydana gelmiş bir kitledir!

Eğer insan vücudunu imkân olsa da bir elektron mikroskobuna koyup 60 milyar defa büyütülmüş olarak o vücudu görsek, vücut dediğimiz şey ortadan kaybolur, sadece atomik bir kitle kalır! Hidrojen, oksijen, helyum, azot vs... atomlardan ibaret , 110 çeşit atomdan ibaret bir kitle kalır. Mikroskobun üstünden baktığımızda... bugün biyolojik bedendir— de dediğimiz Ahmed, Mehmet, elektron mikroskobunun altında 110 atomdan ibaret bir kitledir!.

Ahmed, Mehmed atomdan ibaret de Hulûsi farklı bir şey mi?...

Hayır!

Bu da atomlardan ibaret bir kitle, bu da atomlardan ibaret bir kitle, bu da atomlardan ibaret bir kitle ..

Bunlar atomlardan ibaret birer kitle de şu —hava dediğimiz, boşluk dediğimiz şey atomlardan ibaret bir kitle değil mi?..

O da atomlardan ibaret bir kitle!.

O zaman bu bedeni değil de bütün burayı o mikroskobun lâmina yatırdığımız zaman ortada ne sen-ne ben-ne başkası var sadece 110 çeşit atomlardan ibaret bir kitle var.

Benim gözüme göre bu insanlar varken elektron mikroskobunun gözüne göre insanlar kavramı kalktı, atomlar dan ibaret bir kitle kaldı. Bu —göz bebeği dediğim nesne, geçirdiği ışık dalgaları dolayısıyla beyine nesnelerin var olduğu zannını-vehmini veriyor ve beyinde oluşan hayâlde böyle ayrı ayrı varlıkların varlığını var sandırıyor insana!

Elektron mikroskobunda ben-sen-o-biz-siz-onlar yok oldu; atomlardan ibaret bir dünya kaldı!. Elektron kere elektron mikroskobunun lâmina dünyayı koyarsak-güneşi koyarsak-galaksiyi koyarsak bunların tümü; sadece ışıklardan ibaret tekil bir yapı olarak kalır!.

Tekil yapı daha da üst alıcı düzeyiyle değerlendirilirse, sonsuz-sınırsız bir kudret hâlini alır! Bir başka bakış açısı ile; sonsuz-sınırsız kudret, kendinden gayrının olmadığını dile getirmektedir!

Nerede?...

Kitap'ta!.

—Limenil mülköl yevm? (Bu anda mülk kimindir?)

—lillâhil Vâhidil Kahhar... (Tek ve Kahhar olan Allah'ındır!)

Biz sanıyoruz ki Kıyâmetin belli bir aşamasında yukarıdaki megafonla seslenilecek de o megafon kendi kendisine duyurulacak.. !!!

Bu dediğim boyutlar itibariyle, HER AN kıyâmet kopmakta ve o kıyâmetin hakikatin de Allah tarafından kendi varlığı dışında başka bir varlığın olmadığı dile getirilmekte!

—Şehidallahû ennehû lâ ilâhe illâ hû

Şehâdet etmektedir ki Allah kendisinden gayrı varlık mevcut değildir Amma bizdeki tecelli gereği var sanmaktayız ki; bir O var, bir de bizler var! Ne zamanki bu gerçeği anlayıp-idrak edip- hissedip-fark edip-hissederiz, işte o zaman —tahkiki imana varırız ve itiraf ederiz ki; —Allah var, gayrı yok.. . Gayrı, bir hayâlden ibarettir...

İşte onun içindir ki Evliyaullahtan geçmiş pek çok zevat Bütün âlemlerin varlığı -aslı -hakikati hayâldir demişlerdir. (AHMED HULÛSÎ / KAVRAMLAR)

HÛD KELİMESİNDEKİ AHADİYET'E AİT HİKMETİN ÖZÜ

Her yaratılmış birim, Vâhid (tek) olan Hakk'ın bir esmasının görünümüdür. Yaratılmış birimler esmâ grubu bileşimidir ve esmâlardan birisi diğerlerine göre daha fazla baskındır. Baskın olan o esma birimin temel yapısını, karakterini oluşturur. Bu ağırlıklı ve baskın olan esmâya o birimin özel ismi (ism-i hâssı) denilir.

Hakk'ın esmâsı sayı ile sayılamayacak anlamda sınırsız sayıdadır. Her bir ismin ağırlığı altında açığa çıkan birimler de (yaratılmış şeyler de) sayılamayacak anlamda sınırsız sayıdadır...

Birimi oluşturan ağırlıklı isme dinî ilimlerde ve tasavvuf ilminde —**Rab** denilir. Rab kelimesi, terbiye edici anlamındadır. Her Rabb'in (öz ismin/ağırlıklı ismin) görünümü olan birime —merbûb denilir. Merbûb; ağırlıklı isme bağlı olan birey, ağırlıklı ismin kulu anlamında kullanılan özel bir kavramdır.

Günlük konuşma dilinde —**Allah** ismi ile —**Rab** ismi aynı anlamda kullanılır. Yani —**Rab** kelimesi —**Allah** kelimesi ile eş anlamda kullanılır. Halbuki iki isim de farklı anlamlar taşır. Allah ismi sayısız ve sonsuz esmâyı (isimleri) ifade eden, hepsinin anlamını kapsayan bir isimdir. Rab ise Allah isminde mevcut olan bir isme denilir. —**Kişinin Rabbi** denildiğinde, —**kişinin Allah'**ı anlamını çıkaramayız, —**kişiyi görünür hale getiren Allah'**ın bir ismi anlamını çıkarırız.

Meselâ ağırlıklı ismi (ism-i hâssı) —hâdi olan bir kişinin Rabbi, Allah'ın —hâdi esmâsıdır. Âlemlerdeki her bir —**mahluk** yani her bir yaratılmış birim/kul bir ismin görünümüdür. Esmâ sınırsız sayıda olduğu için esmâ tecellileri olan görünümde de sınırsız sayıdadır. Bu görünüm çokluğu —**kesret** kavramı ile ifade edilir.

İşte Hz. Hûd a.s. bu merbûbların (esmâ görümlerinin) çokluklarını bir tarafa bırakıp her birimi farklı özelliği olan bir esmâ olarak değil, Allah ismi olarak görmüştür. Birimlerin renklerini, şekillerini, karakterlerini dikkate almamış sadece —**özlerindeki ahadiyeti** (hakikatlerinin birliğini) algılamıştır. Bu nedenle —**Ahadiyet** ismindeki sır Hûd ismi ile ilişkilendirilmiştir.

Hûd a.s.'ın bu —**rububiyet hakikat** ilmini Kur'an şu âyet ile ifâde eder:

56-) İnniy tevekkeltü alellahi Rabbîy ve Rabbikûm ma min dabbetin illâ HUve ahîzün Binasıyetiha inne Rabbîy alâ sıratın müstakîym;

—*Muhakkak ki ben, benim de Rabbim sizin de Rabbiniz olan Allah'a tevekkül ettim*

(*Rububiyet hakikatı*)... **Yürür hiç bir canlı yoktur ki O (Rabbimiz) onun (Bi-)**

nasiye'sinden (başının ön kısmından) tutmuş olmasın (terbiye gerçeği)... Muhakkak ki benim Rabbim (vahdet gerçeği dolayısıyla) sırat-ı mustakîym üzeredir".

(Hûd, 11/56; B Meal)

*** Ahadiyetin (birliğin/tekliğin) üç mertebesi vardır:

Birincisi: Tevhid-i Zât'tır.

Zât'ın ahad oluşudur. Bu mertebede asla varsayımsal, sanal çokluk yoktur. İhlâs Sûresi'nin ilk âyeti bu gerçeği açıklar:

1-) Kul HUvAllahu Ehad;

De ki: —O (senin hakikatın olan) **Allah EHAD (mutlak tek bir vücut)'dır (varlığın gayrından değil)!**” (B Meal)

Bu mertebede; Zât ile birlikte isim, sıfat ve fiil gibi ayrımlar yoktur.

İkincisi: Tevhid-i esmâ ve sıfattır.

İsimler ve sıfatlar bu idrak mertebesinde tek bir anlam olarak bilinir. İsim ve ismin görünümü diye iki ayrı algı yoktur. Sadece bu iki ayrı algılama —**akıl**ın hayal gücü ile yapılır. Meselâ; —**kahredici** ile —**kahra uğrayan** ayrımı gerçekte yoktur sadece var kabul edilir. Kahhar (kahredici) bir isimdir ve o isim Allah'a aittir. Diğer isim ve sıfatları da bu örneğe göre düşünmeliyiz. Sonuç olarak tüm isimlerin sahibi ve hakikati olan Allah tek varlıktır. Bu anlamdaki teklik anlayışına isim ve sıfatların ahadiyeti diyoruz.

4-) Lev eradAllahu en yettehize veleden lastafa mimma yahlûku ma yeşau, subhaneHU, HUvAllahul Vahidül Kahhar;

Eğer Allah bir çocuk edinmek irade etseydi, elbette yarattıklarından dilediğini ıstıfa ederdi (süzüp seçerdi)... **Subhan"dır O!... O, Vahid, Kahhar olan Allah"dır!** (Zümer, 39/4; B Meal)

Allah'ın çocuk edinmesini bu konu kapsamında Allah'ın Zâtından başka isimlerinin ve sıfatlarının ayrıca varlığı olmaması... isim ve ismin görünümünün ayrı olmaması gibi anlayabiliriz. (((... Bazı din mensuplarının Allah'a mecazen de olsa çocuk edinmesi yakıştırmasının da yanlış olduğunu bu âyet beyan etmektedir. Fakat bu tür yorumlar tamamen konumuz dışında kaldığı için ayrıca değinilmeyecektir...)))

Üçüncüsü: Ahadiyet-i Ef'aldir: (Fiillerin/etkilerin tekliği)

Allah'ın isimlerinin varlığı oluşturduğu beyan edilmişti. Varlık dediğimiz en alt merteye yâni —görünümler kendilerini oluşturan Rabbin (ism-i hâssın) etkisi altındadır.

Görünümler, Rabbin etki ediciliğini (fâilliğini) kabul edendir (münfaildir).

Etkilenen görünümler sayısız sonsuz çokluk halinde olmasına rağmen her birisine etki eden tek kuvvet ve hakikat fâil-i hakiki olan Allah'dır.

Allah'ın bu etki edici tekliği Rububiyet yönüyledir (görünümlerin Rabbi olan esmânın teklik hakikati yönüyledir).

—Allah'a giden doğru bir yol vardır. Bu her yerde ap açık bellidir, hiçbir yerde gizli değildir.

Kozmik âlemde ve görünmeyen üst boyut âlemlerde her şeyin Allah'a ait gölgeler ve mânâlar olduğu kolay anlaşılır bir bilgi yoludur. Bu bilgi bazı ârifler tarafından açıkça anlatılmıştır.

Varlığın Hakk'ın varlığından başka olmaması gerçeği —doğru düşünce ve doğru yoldur.

Tarik-i vahdet de (tek yol) denilir. Her birimi Hakk'a ulaştıracak en kestirme bilgi ve ilim bu yoldur.

Ve bu yol her birimin kendi nefsindedir (özündedir).

Şöyle ki; her bir —isim için o ismin tecellisi olan bir —kulu vardır. Ve o isim o kulun Rabb-i Hâssıdır. Ve o kul o ismin hem kuludur ve hem de açığa çıktığı yerdir (mazharıdır).

Kul zâhirdir, cisimdir. Rab (öz esmâ) ise bâtındır, ruhdur.

Böyle olunca yaratılmışların nefesleri sayısınca Hakk'a yol vardır. Ve her yaratılmış emri altında olduğu —öz esmâsının gerekleri üzerine hareket edip o ismin yolunda yürür. O yol o ismin (Rabbin) sırat'ı-müstakimidir.

Meselâ mü'min —Hâdî isminin... Kâfir —Mudill isminin... zehir —Dârr/Zarara uğratan isminin... bal —Nâfi' isminin mazharıdır. Bu mazharların (görünümlerin) her birisi öz

isimlerinin yolunda yürürler.

Fakat bu isimlerin yolları diğerlerine göre doğru yol (müstakîm) değildir. Mü'min kâfiri, kâfir mü'mini eğri yolda görür.

İlâhî isimler ile isimlenen Ahad (tek) olandır. İsimlenenin bu ahadiyeti tüm isimlerin ve mazharlarının Allah ismi ile anlatılan ahad varlık olduğunu ifade eder. Bu sistemle bütün isimlerin yolları tüm isimleri kendinde toplayan Allah'a ait olur.

Allah isimlerinin tümel olarak anlamının açığa çıktığı varlığa —Mazhar-ı Uluhiyyet denilir. Bu varlık tüm yolların birleştiği yerdir. Bu birleşim noktasını da Hz. Muhammed a.s.'ın zâhiri ve bâtını temsil eder. Bütün Nebîler ve bütün Kâmil Velîler o yol üzerindedir. Ve diğer çeşitli yollar bu ana yoldan dal budak salmış yan yollardır.

—Büyükte ve küçükte, Hakk'ı bilende ve bilmeyende Allah tam ve eksiksiz olarak görünendir.

Varlığın her türünde, varlığın hakikatini bilende ve bilmeyende var olan tek gerçek Allah'ın zâtı ve kendisidir. Rahman olanın nefesi (ilmindeki Mânâlar ve mânâların sûretleri olan varlıklar) her birimde eşit olarak mevcuttur, birimler arasında öz farkı yoktur. Her zerre bir ismin görünümüdür ve her zerre o ismin doğru yolunda yürür.

Rahmet iki kısımdır. Birisi Zât'ının rahmetidir, diğeri sıfatlarının rahmetidir. Her rahmet genel ve özel rahmet olarak tekrar ikiye ayrılır. Böylece rahmet dört esas üzerine bina olur.

Burada Hakk'ın Zâtı'nın genel rahmetini açıklıyoruz.

Bu rahmete ulaşmak —var olmak, varlığa gelmektir. Var olmak için her hangi bir güzel amel işlenmiş olmak ve ya işleyecek olmak gibi şartlar aranmaz. Bu karşılıksız ulaşılan bir rahmettir. Allah'ın kendi esmâlarına ve fiillerine tenezzülü (inişi, tecelliyatı) ile açığa çıkar. Bu tecelliyat ile var olan varlıklar yine Hakk'ın kendisinden başka varlığa sahip değildir.

56-) İnniy tevekkeltü alellahi Rabbîy ve Rabbiküm ma min dabbetin illâ HUve ahîzün Binasıyetihî inne Rabbîy alâ sıratın müstekîym;

—*Muhakkak ki ben, benim de Rabbim sizin de Rabbiniz olan Allah'a tevekkül ettim (Rububiyet hakikatı)...*

Yürür hiç bir canlı yoktur ki O (Rabbimiz) onun (Bi-) nasiye'sinden (başının ön kısmından) tutmuş olmasın (terbiye gerçeği)... Muhakkak ki benim Rabbim (vahdet gerçeği dolayısıyla) sırat-ı mustakîym üzeredir".

(Hûd, 11/56; B Meal)

Hûd Sûresi'nin 56. Âyeti ile İsrâ Sûresi'nin 44. Âyetin arasında anlam ilişkisi vardır.

44-) Tüsebbihu leHUs Semavatüs seb`u vel Ardu ve men fiyhinn\* ve in min şey`in illâ yüsebbihu Bi hamdiHÎ ve lâkin la tefkahune tesbiyhahüm* inneHU kâne Haliymen Ğafura;

Yedi Sema, Arz ve onların içindekiler (hep) **O"nu tesbih eder** (başkaca varolamazlar)...

Hiç bir şey yok ki O'nun Hamdı ile (B sırrınca, O'nun Hamdi olarak) **tesbih etmesin** (O'nun Hamdı ile tesbih

etmeyen mevcut değildir)... **Fakat siz onların tesbihini fık**

etmiyorsunuz/anlamıyorsunuz... Muhakkak ki O, Haliym"dir, Ğafur"dur. (İsrâ, 17/44; B Meal)

Tesbih etmek ve hamd etmek hayata sahip olmak ile mümkündür. Bu durumda varlıkta

—cansız veya —hayat sahibi olmayan yoktur. Cansız cisimler dediklerimiz dahi

kendilerine özgü bir hayata ve bilince sahiptir. Mânevî zevk sahibi olanlar her şeyde

hayat ve ilim sıfatını müşahade ederler. Ve her şey öz ismi ile Allah'ın esmâsına bağlı

birer hakikattir.

*** Hûd/56. Âyette Rabb-i Hâss (öz isim, ağırlıklı isim) gibi bir kavram açıkça belirtilmemiştir. Fakat tüm isimlerin yolları İnsan-ı Kâmil olan zâtta birleşir. Hz. Hûd a.s.'da bir Nebî ve bir İnsan-ı Kâmil'dir ve Allah ismindeki diğer isimleri varlığında toplamıştır. Bu nedenle Hûd a.s. bu ilmin kaynağı sayılmaktadır.

Her bir varlık öz isminin doğru yolu üzerindeyse o varlıkları tekrar doğru yola davet etmek niçin yapılmaktadır?

5-) —İyyaKE na'budu VE iyyaKE nesta'iyen;

Yalnız sana kulluk ederiz VE yalnız senden yardım dileriz... Yani: Ancak dilediğin (izhar ettiğin) **kulluk halin olarak varız ve bunun devamı gene Sana, Senin Hamd işlevine bağlıdır; Müstean Baki Sensin!**. (Fâtîha/1; B Meal)

Davet öz ismi değiştirmeye değildir. Zaten hiçbir varlığın öz ismi ebediyen değişmez. Fakat her ismin bir gölgesi vardır. Meselâ Hâdî (doğru yolu gösteren) isminin gölgesi Mudill'dir (Dalaleti düşürendir). Öz ismi mudill olan varlığın yolu gölgenin aslı olana doğrudur. Yani Mudill isminin görünümü olan birimin zorunlu ve doğru yolu Hâdî ismine doğrudur. Bu yol alış bir nevi ilâhî davettir ve varlığın her fiili bu davete icabettir.

Bütün yolları kendinde toplamış olan Muhammedî yol (Tarikat-ı Muhammediyye) tüm eksik ve gölge yolların son varış noktasıdır. Fatiha'nın 5. Âyeti de bu gidişi ve gidiş için yine Hakk'ın fiiline ihtiyaç olduğunu açıkça beyan ediyor.

Kendi yolu üzerinde yürüyen Hakk'a mûtî'dir yani Hakk'a itaat halindedir. Mûtî olana da gazap hak değildir. Fakat kendi öz ismi yolunda olan başka öz isim yolunda olana göre diğeri sapmış yoldadır ve gazaba uğramış kabul edilir. —Gayril'mağdubi aleyhim...Ve laddaaalliyen İlâhî kelâmını bu işâretlere göre tekrar düşünmeliyiz.

Mudill ismi kulu olan birimden râzıdır, Hâdî isminin kulundan râzı değildir. Mudill'in kulu ve Hâdî'nin kulu ayrı görünüm tabakalarındandır, fakat Allah isim tecellileri olarak da aynı tabakadandır.

Yanlış yola sapmak geçici hükümdedir ve ilâhî gazab da geçicidir. Ezelde isimler ve sıfatlar ayrı değildi. Rahmânî nefes ile varlık tecelli etmiştir. Böylece isimler ve tecellileri birbirinden ayrı ayrı ve zıt görünüşler olarak açığa çıkmıştır. Ebedde (gelecekte) her bir ismin kulu kendi yolu ile Hakk'a ulaşınca yine tüm isimler ve sıfatlar aslına dönmüş olacaktır. Böylece genel rahmet gazabı aşarak hükmünü gerçekleştirecektir.

Hakk'dan başka dediğimiz tecelliyatın tamamı —dabbedir yani —canlı yürüyen ruhu olan varlıklardır. Ve her varlık kendi kendine yürümektedir, yürütülmektedir. Yürütüldüğü yer de onun yolu olmaktadır. Bir şey yürüyünce yol meydana gelir. Yürütülme yoksa yol meydana gelmez.

Yürütülen varlığın hareketi Hakk'dandır ve Hakk ile birlikte yürümektedir. Bu durumda o varlıkta yürüyen Hakk'ın kendisidir. Bu yürüyüşe (hakikate) seyr-billah (Allah'la seyr) ismi verilir.

İsimlerin zâhirlerinin görünümelerini madde olarak kabul edersek ve bu görünümeler senin öz ismine itaat ederse Hakk'ın bazı isimleri sana itaat etmiş sayılır.

Senin öz ismine itaat etmeyen görünümeler senin öz ismine ait olmayan isimlerin görünümeleridir. Tüm tecelliyatın sana boyun eğmeme sırrı budur. Her birim kendi öz isminin anlamlarının kesifleşmiş (maddeleşmiş) tecelliyatına söz geçirebilir.

Allah'ın Hâdî ismi bir birimde, Mudill ismi başka bir birimde açığa çıkar. Hakk iki ayrı birimde o birimden râzı olmuştur. Fakat iki birim birbirinin varlığından ve öz isminden razı olmamıştır, aralarında gazaplanma ve isyan oluşur.

Hâdî mazharının Mudill mazharını Hakk'a davet etmesi; Mudill mazharı olan

birimin/bireyin örtülerini iyice kalınlaştırır, dalaletini artırır.

Mudill mazharının Hâdî mazharı molan iman ehline olan kahrı ve şiddeti; Hâdî mazharının Hakk yolundaki hidayetini iyice kemâle yükseltir.

Hakk'ın nurları (tecelliyatı) ve varlıkların esrarı (göremediğin yönleri) hakkında söylediğimiz bu kelâmı (mânâları) hakikate susamış olanlar incelesin ve doğruluğunu araştırsın. İşin hakikatine uygun olduğunu kendisi idrak etsin. Çünkü —benim mazharımdan yani benim varlığımdan söyleyen Hakk'tır. Ve ya Hakk'ın keliması harf ve sese bürünüp benim kelimam sûretinde zâhir olmaktadır, açığa çıkmaktadır. Bu sözlerimiz İsrâ/44. Âyete göre ilhama dayanmaktadır. Resulullah a.s.'ın vahyi gibi anlaşılmalıdır.

Yedi Sema, Arz ve onların içindekiler (hep) **O'nu tesbih eder (başkaca varolamazlar)...**

Hiç bir şey yok ki O'nun Hamdı ile (B sırrınca, O'nun Hamdi olarak) tesbih etmesin (O'nun Hamdı ile tesbih etmeyen mevcut değildir)... Fakat siz onların tesbihini fıkıh etmiyorsunuz/anlamıyorsunuz... Muhakkak ki O, Haliym'dir, Ğafur'dur. (İsrâ, 17/44; B Meal)

((... İbn Arabî'nin sözleri Allah sistemini —Hâdî isminin penceresinden anlatmak bakımından Hakk'tır. Allah sisteminde —bir tanrı ve o tanrının ayrıca yarattıkları mantığı ile anlatım yapan sözler de —Mudill ismi penceresinden gelmek itibarıyla Hakk'tır. İlim ve hikmet ehlinin tercih ettiği kelâm Hâdî, Mûtfî, Adl gibi isimlerden açığa çıkanlardır. ...)))

21-) Ve kalu li cûludihim lime şehidtü aleyna* kalu entakanAllahulleziy entaka külle şey'in ve HUve halekaküm evvele merretin ve ileyHî turceun;

Cildlerine dediler ki: —*Niçin aleyhimize şahitlik ettiniz?...* (Cildleri) **dediler ki: “Herşeyi nutkettiren Allah bizleri konuştu... Sizi ilk defa (önceden, başlangıçta) O yarattı... Ve O'na rücu' ettiriliyorsunuz”.** (Fussilet 41/21; B Meal)

Bu âyet varlıkların kendi hal lisanı ile konuştuklarına işaret etmektedir. Her bilinç tabakasında o mertebenin varoluş amacını Hakk'ın lisanı olarak düşünebiliriz.

Fakat Hakk'ın lisanı da derece derecedir ve en son derecesi İnsan-ı Kâmil'in idrak ve sözleridir.

Varlık çeşitli kemâl (olgunluk/tamlık) mertebelerine sahiptir. İnsanlar da aynı şekilde farklı tamlıklardadır. İnsan-ı Kâmil her yönüyle tam olduğu için Hakk'ın isimleri ve sıfatları ve fiilleri onda eksiksiz açığa çıkar.

İnsan-ı nâkısda (tam olmayan insanlık özelliklerine sahip bilinçde) Hakk'ın özellikleri özünde tam olmasına rağmen zahirinde tam olarak tecelli etmez. Meselâ cansız olarak kabul edilen cisimler konuşamaz (nutk edemez). Fakat onlarda konuşma özelliği vardır ama özünde çekinik (potansiyel) haldedir. İşte cansız cisimler, konuşma özelliğine göre konuşan canlılardan (hayvandan) daha alt mertebededir, eksik sayılır. İnsan-ı nakıs da kelâm yönüyle (Hakk'ın ilmini idrak edip açığa çıkarmak yönüyle) İnsan-ı Kâmil'den daha alt boyuttadır.

Gözün gördüğü her bir mahlukun —hakikati (ayn'ı) ve —zâtı Hak'tır. Zîrâ (çünkü) Hak o mahlûk sûretinde zâhir olmuştur. Ancak perdelenmiş kişilerin zanları Hakk'ın o sûretini mahluk olarak isimlendirir. Ve görünen o sûrette Hakk kendisini perdelemiş olur, örtünür (tesettüre girer). Fakat ârifler Hakk'ı her türlü örtünmeden (tesettürden/perdeden) soyarlar ve örtüsüz, tesettürsüz görürler.

Bir şiir:

Başımdaki iki gözle Hakk'ı görmedikçe

O'nu bir an vazgeçmem talebden

Bu gözle Hakk görülmez derler ammâ

Diyenler öyle olsun, böyleyim ben ...(Abdullah Bayânî)

Velîlerin öz isimleri farklıdır, tecelliyatları farklıdır. Bu farklılardan dolayı ilâhi ilimlerden duydukları zevkler de farklıdır. İlimlerinin kapasitesi ve zevk halleri de birbirlerine hiç benzemez. Avamın da her hali, ilâhi ilim zevkleri ve kavrayış kapasiteleri de farklıdır. Tüm ilmi zevkler ve kapasiteler tek olan Hakk'ın zâtındandır ve orada yine tek zevk ve tek kapasite olarak hakikatine döner (rücu eder).

Ahad olan Hakk tek olan hakikatini kulunun iştme duyusu, görme duyusu eli, ayağı ve diğer uzuvlarıyla (organlarıyla) aynı kıldı. Kulunun organları oldu. Kendi hakikatinde ahad olan tek sıfatı kulunun her bir organında farklı sıfatlar olarak açığa çıktı. Birinden açığa çıkan ilim diğerinden açığa çıkan ilme benzemedi.

Hatta her bir kulunda tek olan ilim sıfatı farklı özelliklerle, farklı tatlarla zâhir oldu. Acı topraktan çıkan suyun acı, şifalı topraktan çıkan suyun şifalı, renksiz ve tatsız topraktan çıkan suyun yavan olması gibi... Hakk'ın ilmi de kimisinde zarar olarak kimisinde yarar olarak kimisinde de ne yarar ne zarar olarak açığa çıktı.

Ârif-i Billah'dan çıkan ilim tatlı ve şifalı su gibidir. Susuzluğu, huzursuzluğu giderir. Bilince bulanıklık vermez, hakiki letafete ve yaratılış gerçeğine uygundur.

Aklı ve gözü perdeli olanlardan doğan ilim acı su gibidir. Acı suyun bedenine letafetini ve çalışma düzenini bozması gibi... perdeli ilim de o ilmi alanlarda huzuru ve sükûneti bozar, fikirleri karıştırır, şüpheleri artırır, varlıkların hakikatini ahadiyetten ayrılığa doğru sürükler.

Mesnevî'den:

—Her kimin gönlünde şüphe ve dolaşıklık varsa, o kimse cihanda gizli bir filozoftur. Vakit vakit itikat gösterir; fakat felsefe damarı yüzünü karartır.

((... Filozof sadece kendi akıl kapasitesi ile hakikati değerlendirmeye çalışır. Risalet ilminin verileri ile kapasitesini genişletmez. Buradaki filozof kavramı —filozof olan kişilere yönelik bir suçlama değildir. Risalet ilminin sadece zahiri temizliğini anlayan akıl sahipleri de filozof gibi tek yönlü bilgi sahibi olarak tarif edilmektedir...)))

66-) Ve lev ennehüm ekamüt Tevrate vel İnciyle ve ma ünzile ileyhim min Rabbihim leekelu min fevkıhim ve min tahti erculihim* minhüm ümmetün muktesideh* ve kesiyrun minhüm sae ma ya`melun;

Şayet onlar Tevrat'ı, İncil'i ve Rablerinden onlara inzal olunanı ikame etselerdi, elbette fevklerinden ve ayaklarının altından yerlerdi... Onlardan ümmet-i mukteside (orta yolu tutan, hepsinin hükmünü koruyan zümre) vardır... Onların çoğunun yaptıkları ne kötüdür!. (Mâide, 5/66; B Meal)

İlmin iki kaynağından birisi üstten (fevkden) yani Rabbâni boyuttan gelen ilimdir diğeri de aşağıdan yani madde âleminde gelen ilimdir. Rabbani ilimlerden faydalanmak (yemek) için düşüncenin arıtılması, madde âleminin ilimlerinden istifade etmek (yemek) için beden tabiatının arıtılması ve iki arının da birleştirilmesi gerekmektedir. Bu arınmaları ve birleştirmeyi yapmayanlar İncil'i ve Tevrat'ı sadece zahirde anlayanlar gibidir.

Hakk'a giden yolda yürümek (tarikât seyri süluku) ayakta dengeli ve uyanık olarak yürümekle tanımlanır. İlim bazen —ercül/ayak kelimesi ile ifade edilir.

Her birimin alnından tutulması Rububiyetin ahadiyet özelliğini anlatır. Bu sırrı keşfetmek (anlamak, idrak etmek) ilm-i ercül ile (tasavvuf ilmi ile) mümkündür.

İlm-i ercülü bilen kişi tasavvufdaki yürüyüşün (ilerlemenin) esfel-i sâfilinden (aşağıların en aşağısı olan madde ve kişisel şartlanmalardan) başladığını ve yükseklere (rububiyet

ilmine) doğru gittiğini görür.

Esfel (alt,aşağı) boyuttan Hakk'ın müşahade edildiği esmâ (üst) boyutun bilincine ulaşan Hakk'da Hak ile yürümeye başlar. Ve doğru yola ulaşmış olur. Artık doğru yoldaki ilerleyişi alnından (öz isminden) çekip götüren Rablerin Rabbi olan Allah'tır... Kendinde görünen, yolda ilerleyen, gidilen , götüren ve yol hep Hakk'tır.

115-) Ve Lillahil meşriku vel mağribü feeynema tüvellu fesemme VECHULLAH *

innAllahe Vasi'un _Aliym;

Maşrik (doğu, doğma yeri) **de mağrib** (batı, batma yeri) **de Allah"ındır** (O'nun Esması'nın açığa çıkışıdır) (2:107)... **O halde nereye dönerseniz Allah"ın vechi oradadır... Muhakkak ki Allah Vasi"dir, Aliym"dir.** (Bakara; 2/115; B Meal)

4-) Huvelleziy halekasSemavati vel`Arda fiy sitteti eyyamin sümmeSema `alel`Arş\* ya`lemu ma yelicu fiyl`Ardı ve ma yahrucu minha ve ma yenzilu minesSemai ve ma ya`rucu fiyha* ve HUve me`akum eyne ma küntüm\* vAllahu Bima ta`melune Basıyr; O, Semavat'ı ve Arz'ı altı gün içinde yaratan, sonra da (yedinci günde?) **Arş"a istiva edendir... Arz"a gireni ve ondan çıkanı, Sema"dan ineni ve onun (Sema'nın) içinde uruc edeni bilir... Nerede olursanız (karada, denizde, hangi makamda olursanız), O sizinle beraberdir... Allah yaptıklarınızı (B sırrıyla) Basıyr"dir.** (Hadid, 57/4; B Meal) Resûlullah a.s. Buyuruyor: —İpinizi bıraksanız Allah'ın üzerine düşer idi ve —Arzda yere gömüldüğünüz vakitte de Allah sizinle beraberdir.

İnsan Hakk'dan başka kaçacak bir yer arasa asla bulamaz.

86-) Ve nesukul mücrimiye ile cehenneme virda;

Mücrimleri de vird (susamışlar, yaya) olarak Cehennem'e sevk ettiğimiz (gün) !.

(Meryem, 19/86; B Meal)19-) İnnâ erselna aleyhim rıyhan sarsaren fiy yevmi nahsin müstemirr; **Muhakkak ki biz onların üzerine,sürekli (meşakkati kesiksiz olan) uğursuz (gadabı ilahiye müstahak olan) bir gün içinde sarsar (uğultulu, dondurucu, helak edici) bir rüzgar irsal ettik. (Kamer/19; B Meal)7-) Sahhareha `aleyhim seb`a leyalin ve semaniyete eyyamin husumen feteralkavme fiyha sar`a keennehüm a`cazu nahlin haviyeh;**

Onu (o rüzgarı Allah) **onlara, yedi gece ve peşpeşe sekiz gün (düz) teshir etti (onlara güç yetirtti, musallat kıldı, hükmettirdi)... O kavmi (Hud kavmini) orada içi boş hurma kütükleri gibi yere yıkılmışlar olarak görürsün.** (Hakka/7; B Meal)

Öz isim sadece kulu olan birimi alnından doğru yola sevk ederken, esmânın hepsi de(Rububiyet-i Ahadiye de) bütün ruh sahiplerini topluca sırat-ı müstakimlerine sevk etmektedir.

Hud kavmini batıdan esen rüzgar helak etti. Nefs ve insan doğasının karanlık yönü batıdan esen rüzgara benzer. Bu rüzgar onları nefslерinden sürükleyerek Hakk'dan uzaklık cehennemine attı. Cehennem Hakk'ın varlığından başka bir boyut olarak algılandığı için azap yeri olarak tanımlanır. Fakat Hakk'ın varlığından başka bir mekan ve boyut değildir. Öz ismi ile cehenneme sürüklenen birimler kendilerini Hakk'dan gayrı varlık zannederler.

Cehennem —... **Muhakkak ki Cehennem, kafirleri (B sırrınca) muhiyt"tir.** (9.../49) sırrı ile şu an dahi kuşatmış durumdadır. Hakikatte ise hiçbir birim Hakk'dan uzak değildir. Sadece zannında bu uzaklığı vehmeder. Birimin ve ya bir toplumun helakı nefsindeki ayrılık zannının yok edilerek Hakk'a döndürölmesidir. Böylece helak olmak ve cehennem azabı sonuç olarak onlar hakkında göreceli bir cennete dönüşmüş olur. Alınlarından Rableri tarafından tutularak doğru yollarında sürüklenenlerin yolculuklarının sonu böylece yine Hakk'a çıkmaktadır.

Fakat onların göreceli cennete ve Hakk'ın hakikatine dönüşleri mutlak, tam ve sınırsız nimet değildir. Sadece yakınlık nimetine olan sınırlı yaklaşımdır. Alınlarında (öz

isimlerinde) cehennemlik yazan birimlerin ulaşacakları kemâlat cehennem hakikatidir. Yani Hakk'ın hakikatini cehennem boyutu olarak idrak ederler. Bu hüküm ebedi olarak değişmez. Hakk'a ulaşmaları da öz isimleri olan Rabb-i Hâsslarının hükümlerine ulaşmaları ile sınırlıdır.

Bu sınırlı nimeti ve yakınlığı şu misalle anlatabiliriz:

—Bir köle yüzünü göremediği bir prensese ve prenses de köleye âşık olur. Köle sevgilisinin olduğu saraya alınır, fakat ağır işlerden azat edilmez. Üzüntü ve zorluk oluşturan ağır işler onun için azap iken sevgilisinin sarayında olması da bir nimettir. Fakat sevgilisinin yüzünü bir perde arkasından görebilmektedir. Bu hüküm köle için sevgilinin cemaline sınırlı yakınlık olur, hem nimet hem azap olur. Prensesi perdesiz olarak görmek cennet nimeti ise, perdeli olarak görmek bir nevi cehennem azabıdır.

Şiir:

—Seninle nâr-ı cehennem bana ne ni'mettir Sen olmayınca naîm-i cinân ne nıkmettir:

—Seninle olduktan sonra cehennem ateşi benim için ne büyük bir nimettir. Seninle olmayınca nâim cennetleri benim için ne kadar nâhoş bir cezâdır.

85-) ve nahnu akrebü ileyhi minküm ve lâkin lâ tubsırun;

Biz ona sizden daha yakınızdır, fakat görmezsiniz. (Vâkıa, 56/85; B Meal)

Alnından Rabbinin tutup yürüttüğü birim, çekmiş olduğu azap ve düştüğü uzaklık ile kendisi hakkındaki hükmü gerçekleştirmiş bulur. Ölüm esnâsında da Hakk yine onunladır fakat ârif olmayanlar bu birlikteliği göremezler.

Ölünün gözünden tabiat perdeleri kalkar. Görüşü keskinleşir. Fakat yaşamda iken Hakk'ı perdesiz görmeye davet eden Resulullah a.s.'a tabi olmayan Ebû Cehil gibi birimlerin perdesi ancak alınlarından tutan Rabb-i Hassı görececek kadar kalkar. Mutlak Zât'ı perdesiz olarak göremez.

Onların bu sınırlı görüş açılması yaşamda iken kendilerini inandıkları tanrının bir parçası olarak görmekten doğar. Firavun da Rububiyet ilminin belli bir seviyesine kadar —bilgi elde edebilmişti ve kendisini mutlak Rab ilan etme hatasına düşmüştü.

((... İbn Arabî bazı konularda âyetler ve hadisler ile bağlantı kurmadan Hakk'ın kendisine ikram ettiği velâyet ilmine ve diline koyduğu Hakk lisana dayanarak açıklamalarda bulunmaktadır... (Ahmed Avni Konuk'un yorumundan alınmıştır) ...)))

72-) Ve men kâne fiy hazihi a`ma fehuve fiyl ahireti a`ma ve edallu sebebiyla;

Kim bunda (şu dünyada) a`ma (doğru yolu-hedefi göremeyen; Hak'dan perdeli) ise o, Ahiret'te de a`madır... Yol itibarıyla daha da sapkındır. (İsrâ, 17/72; B Meal)

Bu âyette Hakk'ı müşahede etmekte sâid (cennet için yaratılmış) ile şâkî (cehennem için yaratılmış) arasında ayırım yapılmamıştır.

—Biz insana şah damarından daha yakınız (Kâf, 50/16) âyetinde de ayırım yoktur, hüküm tüm insanlığı kapsamaktadır. Çünkü Hakk varlığı kendi Zât'ından inış mertebeleriyle meydana getirmiştir.

Bu bilinçteki bir kâmilin nazarında varlık vehimsel ve sanal olmaktan da öte Hakk'ın kendisi olarak müşahede edilir. Bu hakikati bilen —mü'minler ile keşf ehli zâtlar Hakk'ın mutlak tevhidini hissettiler ve gördüler. Bu iki sınıf dışında kalan; perdeliler, zâhir âlimleri ve halkın avamı Hakk'ı akıl ile anladılar ve varlığı da yaratılmış olarak kabul ettiler.

Onların indinde —Hakk'ın varlığı başka ve —halkın/yaratılmışın varlığı başkadır.

Bu grup perdelerinin kalınlığı nedeniyle ayrı ayrı iki varlık ispat ederler. Hakk'ı yaratılmışın varlığına; yaratılmışı da Hakk'ın varlığına ortak koşmuş olurlar.

Mutlak tevhid ehlinin ilmine dayanarak —iki varlık yok, tek varlık var sözleriyle bahsedenler —imansızlık ile suçlanırlar. Bu tâifenin (grubun) ilmi acı ve tuzlu su gibidir.

Onları dinleyenin susuzluğunu gidermez. Fakat mutlak tevhid ehlinin ilmi ise tatlı ve

lezzetli su gibidir. İçenleri mârifete ve hakikate doyurur.

İnsanlar iki kısımdır. Bazıları üzerinde yürüdükleri yolu ve sonunu bilir. O yol onun için sırat-ı müstakimdir. Bazısı da yürüdüğü yolu ve sonunun Hakk olduğu bilgisine karşı kapalıdır, bilemez ve anlayamaz.

Şiir:

—Perdeler kalkmadan evvel der idim Zikr edip şâkir olan ancak ben!.. Gece gitti, sabah oldu gördüm Zikr ü mezkûr ile zâkir hep Sen

—Perdeler kalkmadan evvel zikir ederek şükreden ben olduğumu zannedirdim. İkilik gecesi sona erdi. Teklik sabahı olunca anladım ki; zikreden, zikrolunan ve zikir sadece ‘sen’ imişsin.

Ârifler hem kendi yollarının hem de yollarını bilmeyenlerin yollarının Hakk’a vardığını bilirler. Fakat âriflerin bu bilgisi gâfillerin yoluna doğru yol hükmünü de getirmez. Yine de âriflerin yoluna göre —eğri yol olarak kalır.

Mesnevî’den;

—Getirdi evliyaı Hak zemîne Ki rahmet olsun onlar âlemîne Eğer kasvetle kalbin olsa mermer Sohbet-i ârifle cevhere dönüşür

Ve hakikate ulaşırsın.

Lâhzacık ârif-i Hak’la sohbet İyidir yüz senelik takvâdan

Ârif insanları Hakk’a davet ederken; davet ettiği Hakk’ı, varlığı, davet edilenlerin Rabb-i Hâssını (öz isimlerini), esmâ terkiblerindeki özellikleri, hükümlerin değişim şartlarını bilir. Ârif olmayanların daveti ise bu ilimlerden yoksundur. Sadece vehmettikleri Hakk’a yani Hakk’ın haricine (masivaya) çağırırlar.

24-) Felemma raevhü aridan müstakbile evdiyetihim kalu hazâ aridun mümtıruna* bel huve mesta`celtüm Bih* riyhun fiyha azâbün eliyim;

Vaktaki onu (tehdid olundukları azabı, bulutu) **vadilerine istikbal etmiş (yönelmiş) geniş bir bulut olarak gördüklerinde, dediler ki: “Bu bize yağmur indirecek bir buluttur”... Hayır, o kendisini (B sırınca) acele istediğinizdir... (O), içinde elim bir azab olan bir rüzgardır.** (Ahkaf/46; B Meal)

Hûd a.s.’a isyan eden kavim kendilerine azab edecek bulutu görünce yağmur getirecek bir rahmet zannettiler. Hakk onların bu zannını boşa çıkarmadı. Yağmurun yağması ve topraktan gıda çıkarması beden için fayda olacaktı fakat bu uzun zaman içinde kavmin isyanı iyice artacak ve Hakk’dan uzaklıkları daha ziyade olacaktı. Bulut yağmur yerine onlara rüzgarla bir azab getirdi. Bu azab onları nefislerinden arıtarak göreceli olarak Hakk’a ulaştırdı.

Bu göreceli rahmeti yine bir örnekle izah edelim:

Meyhâne ortamına alışmış bir sarhoşun üzerindeki mahzen rutubeti kokan kirli elbiselerini çıkarıp yeni bir elbise giydirmek ve bir saraya yerleştirmek onun için bir anda oluşan rahatlıktır. Fakat onun

alıştığı ortamdaki, arkadaşlarından, bağımlılığından kurtulması uzun müddet zor gelir, ruhsal eziyet çeker. Sonunda da yeni saray ortamına adapte olarak ödüle ulaşır.

Hûd kavmini yok eden rüzgar da onların bedenlerine geçici bir acı verdi ise de içlerinde bulundukları fakat kendilerinin alışkanlıklarından dolayı bilemedikleri azap ortamından kurtuldular. Azap görünen helaklarda örtülü bir lütuf vardır. Azab kelimesi —tatlılık ve şirinlik anlamından türetilmiştir. Helak olmak, yok olmak zahirde her ne kadar elem verici görünse de sıhate kavuşmayla sonuçlanır. Dünya yaşamındaki kısıtlı ruhsal özelliklerinden, bazı perdelerden kurtulup hakiki ve bir daha helak olmayacak olan bâkî özelliklere kavuştular.

Hakk kendi varlığını zahir ve bâtin olarak vasıflamadan önce zâtında mevcut olan ilmî sûretleri kendi nefsi olarak bildi. Sonra açığa çıkınca (tecelli edince) kendi zahirini... perdeli bilinçler nazarı ile —Hak'dan gayrı/başka ismi ile tarif etti. Zahirinin bâtin, bâtininin zâhir olduğu bilgisini yine perdeli bilinçlere algılama engeli koydu. Kendi hakikatının tecelli eden varlıklar ile aynı olduğu sırrının açığa çıkarılıp anlaşılmasını —kendi zahirine haram (yasak/engelli) kıldı. Böylece zahir batına batın da zahire ebedi olarak uzak düştü.

Bu sırrı keşif ehli ancak ilminde ve irfanında akıl ve iman hali ile idrak edebilir. Bu idrakin da açığa çıkacağı bilinçler çoğunluk yanında çok azdır, yok denecek kadar bir sayıdadır. Hak ahad olan hakikatını tecelliyatındaki çokluk ile perdeledi. Tek olan zâtını; ben, sen, biz, onlar, şunlar, bunlar gibi çeşitli görünüşler ile örttü. Meselâ suyu çeşitli değişik kaplara boşaltsak ve her birisine farklı isim ve lisan vererek konuştuysak zahirde ayrılık görünür. Her buz kalıbı ben suyum dese de doğru söylemiş olur. Buzun şekli suya perde olmuştur. İşin hakikatını bilenler ve idrak edenler ise perdelenmemiştir. Perdelenenler zahirde kaldılar, perdelenmeyenler bâtına dalarak ilim ve bilgide daha fâzıl (üstün) hale geldiler.

38-) Ve ma min dabbetin fiyl Ardı ve la tairin yetıyru Bicenahayhi illâ ümemün emsalüküm ma ferratna fiyl Kitabı min şey'in sümme ila Rabbihim yuhşerun; Arz'da debelenir hiçbir canlı ve (B sırrınca) **iki kanadıyla uçan hiç bir kuş yoktur ki, sizin emsaliniz ümmetler olmasınlar** (mesh'e uğrayan ümmetler?)... **Biz Kitab'ta hiç bir şeyi tefrid etmedik** (eksik bırakmadık; mustahaklarını buldular)... **Sonra (onlar) rablerine haşrolunurlar.** (En'âm 6/38; B Meal)

Her canlı türünün kendi cinsinden resul ve nebileri vardır.

Ve bazıları da —Ârifin düşüncesine göre her zâhir olan (görülen) şeyin kendi bâtinına nebî olduğunu söylemişlerdir. Onun için —Eğer nübüvvete iman varsa, her bir zihne gelen şeye saygı göstermekten başka karşılık verme diyen veliler vardır.

—Hak Teeâlâ, Âdem'den Muhammed a.s.'a kadar beşerîyetten olan bütün Resullerin ruhlarını hicrî 586 senesinde İspanya'nın Kurtuba şehrinde iken misal âleminde bana gösterdi. O misal âleminde bana ilâhi sırlar ile sadece Hûd a.s. hitab etti. Resullerin ve Nebîlerin misal âleminde toplanmaları İbn Arabî'nin zamanının —kutupların kutbu ve —Hâtem-i Evliyâ (Son Velilerden) olması nedeniyle onu kutlamak içindir.

((... İbn Arabî'nin bu beyanına kısa ve öz bir yorum getirmekle yetiniyoruz ...))

Farkında mısın ?. Rüyada (dünya hayatında) beni gören (Risalet işlevimle Sünnetullah hakikatini açan, yaşayan bir zata erişen) hakikaten beni görmüştür!. (Ondan yansıyan ilim-hal bendendir!) Çünkü şeytan benim suretime giremez!. (Beşeriyet; hakikate perde çekemez! O zatın beşeriyetine takılıp sakın mesajından perdelenmeyin! ... Ahmed HULÛSİ/Okyanusum.com"dan alıntı))((... Son Velî özelliğine de yine kısa bir yorum getirmekle yetiniyoruz...

İbn Arabî'nin en az anlaşılan ve en çok tartışılan beyanlarından birisi de Son Velî konusudur. Bizim için idraki imkansız olan bu alana hiç girmeden sadece Son Velî'nin anlayabildiğimiz bir işlevinden bahsedelim.

İbn Arabî'nin bir beyanına göre —Tüm Nebîler ve Resuller ışıklarını SON NEBÎ Hz. Muhammed a.s.'dan alırlar. Son Nebî de ışığını Son Velî'nin Hakk'a ait olan Velâyet mertebesinden alır. İbn Arabî kendisinin Son Velî olduğunu beyan edince döneminin ve sonrasının zahir ehli tarafından insafsız eleştirilere uğramış ve hâlâ uğramaktadır. Halbuki Son Nebî Hz. Muhammed a.s. Hz. Âdem'den kendisine kadar olan Resullerin

hakikatini Kur'an'da ve hadislerinde açıklamıştır. Bu açıklamalar bir nevi Son Nebî'nin deniz feneri gibi o resulleri tek tek ışıkla (bilgi) ile bize göstermesidir. Yani tüm Resullerin bizim tarafımızdan idrak edilmesini sağlayan ışık Son Nebî'nin ilim ışığıdır... Son Nebî'yi de her yönüyle tanıyıp bizlere tanıtan en derin bilgi, ilim ve irfan kaynağı; deniz feneri ve ya projektör gibi olan İbn Arabî'dir.

Hız. Muhammed a.s. ilmini (ışığını) ve nurunu Son Velî olan İbn Arabî'nin bilincinden alır demek, yanlıştır ve Son Velilik konusu genellikle bu yanlış şekilde anlaşılmaktadır. Günümüzde de İbn Arabî'yi her hangi bir hataya düşmeden anlamak neredeyse —imkânsızdır. Ancak dili Osmanlı Türkçesi ve tamamen tasavvufi terimlerle yazılmış Ahmed Avni Konuk'un Fusûsu'l-Hikem Şerhi dikkatli bir okuma ile İbn Arabî'yi bize her yönüyle tanıtmaktadır.

Yine tasavvufi konuları temel kavramları ile inceleyerek analiz etmek isteyenler için Üstâd Ahmed Hulûsî'nin —bilgi kaynakları... hem Ahmed Avni Konuk Fusûsu'l-Hikem Şerhi'ni hem de İbn Arabî ve diğer zâtların eserlerini kapasitemiz kadarıyla anlamamızı —kolaylaştırmaktadır...)))

Bu kapsamdaki —aydınlatma konularının makam mevki kavgası gibi anlaşılmasında kesinlikle hiçbir yarar yoktur. Fakat her bir insanda diğerlerine göre mutlaka daha üstün ya da daha alt düzeylerde bilgi açığa çıkmaktadır. Fakat yarış var imiş gibi sıralama yapmak, isim ve kişi desteklemek zaten tasavvuf ile uzaktan yakından samimi olarak ilgilenenlerin alanına girmez...

İbn Arabî'nin ilmî mizacı ile Hız. Hûd a.s.'ın Risalet ilmi benzeşim halinde olduğu için İbn Arabî'ye Hız. Hûd misal âleminde —ilmî zevklerden ve sırlardan bahsetmiştir.

Resulullah a.s.'ın —... o kulumun gören gözü, tutan eli ...olurum diye başlayan meşhur kutsi hadisi vardır. Burada Hakk'ın gücü kulumun duyu organlarının gücü olarak belirtilmiştir. Bu benzetmeyi ruhanî güçlerden olan akıl, ilim, hayat gibi sıfatlarda da görebiliriz. Resulullah a.s. ruha göre en alt mertebede bulunan organların güçlerinden örnek vermiştir. Hakk'a en yakın olan hatta ondan ayrı olmayan ruhanî güçleri kapsam dışı bırakması düşünülemez. Resulullah a.s.'ın bir örnekle benzer her örneği anlatma metodu vardır.

47-) Ve kezâlike enzelna ileykel Kitab* felleziyne ateynahümül Kitabe yu`minune Bih\* ve min haülai men yu`minu Bih ve ma yechadü Bi ayatiNA illel kafirun; Böylece sana Kitab'ı inzal ettik... Kendilerine Kitab verdiklerimiz (B sırrıyla) **O"na iman ederler... İşte bunlardan (Araplardan) O"na (B sırrıyla) iman eden kimse de vardır... (Bi-) ayetlerimizi ancak kafirler (gerçeği reddeden kilitlenmişler) bile bile inkar eder.**(Ankebut/47; B Meal)

Allah'ın sınırsız âyetlerini okuyan Resuller ve Nebiler ve Veliler gerçekleri örtmeden, zamanın idrakine göre açıklamaktadırlar. Ancak Allah'ın evren kitabındaki ve Resullere verilen kitaplardaki âyetlerin açık anlamlarını idrak edenlerden bazıları kıskançlık nedeniyle örtme ve inkar yoluna başvurabilmektedir.

3-) Huvel`Evvelu vel`Ahıru vezZahiru velBatın ve HUve Bi kulli şey`in Aliym; O'dur Evvel (O'ndan önce bir şey yok; herşey O'ndan sonradır, O'ndan başlar; herşeyi O'nda çözüp anlamaya çalışmak şarttır), **Ahir** (O'ndan sonra bir şey yok), **Zahir** (O'nun fevkinde bir şey yok; herşey sadece O'ndan zuhur eder), **Batın** (O'nun altında bir şey yok; tek bir vücut, sadece Allah?.. Ne isimle yönelinirse yönelinsin hep aynı vücut sözkonusudur; mahiyetinin ihata edilmesi de mümkün değildir)... **O Bi-küllü şeyin Aliym"dir.** (Hadîd, 57/3)

Meselâ bu ayette ap açık anlatılan dört temel özelliğin Hakk'ın ayrı ayrı değil bütün/ahad

özelliği olduğuna her gerçek velî ve âlim değinmiştir.

Bu tür anlamlar kapalıdır, anlaşılamaz ancak gerçeği sadece Allah bilir biz sadece zahiren okumakla görevliyiz... gibi ve benzeri açıklamalar, gerçeği gizleme kapsamına girebilmektedir.

Açıklamaları reddetmek, anlamları inkar etmek ve âlimleri ve ârifleri bu çalışmalardan men etmek gerçekleri kapatmakla, kıskanmakla aynı davranıştır.

İbn Arabî'nin kısaca değindiği —...Allah â'mâdadır... hadisinin açıklamasını bir alıntı ile veriyoruz.

((... Mutlak bilinçli kulluk, ancak —**FAKR**” ile tamam olur!.

(**FAKR**:Tam olarak —yokluğunu hissedip yaşama hâli!

Vehim fitnesinden kurtulup, kendini Hak'tan ayrı bir varlık zannetmekten arınmak, ÖZ'ünde var olan Allah'ı görüp,benlik belâsından kurtulmak! Emaneti sahibine teslim edip, izâfi(göresel)benliğin gerçekte hiçbir zaman varolmamış olduğunu idrak etmek.)

Hiz. **Rasûlullah** Aleyhisselâm'ın;

—FAKRımla iftihar ederim!.

diyerek işaret ettiği —**ALLAH** varlığı yanında —hiçliğine işaret de mevcuttur!...

VECH denilen bu vücut ancak bilinç gözüyle veya kalp gözüyle görünen bir vücuttur.

Kısacası, mevcûdat yoktur, TEK vücut vardır!..

Bunun da ötesine geçilince.

Bu müşahededen de ileriye geçilirse eğer, bu defa, **Ehadiyet**“i **ilâhî** de, mutlak

—BENlik kavramı dahi yok olur ve —**HİÇ**—lik oluşur!..

—**HİÇ**—lik yani —â“mâ—dan ne bir mertebe olarak sözedilebilir ne de hâl olarak.Allah â'mâdadır hükmü bu nokta ile alâkalıdır!..

Allah için, daha doğrusu “**ALLAH**” isminin işaret ettiği mânâ için, zaman bildiren geçmiş, hal, gelecek kavramları kullanılamaz!.. Allah, bu kavramlardan münezzehtir!.. Bu sebeple, Arapçada, —**Allah â“mâ“da idi** denilmişse dahi, bu muhataba olayı anlayışına göre izah etmek için kullanılmış bir ifadedir. Biz dahi kitaplarımızda bu ifadeyi böylece naklettik.

Ancak doğrusu ve gerçeği odur ki; Allah, zaman kavramı ile kayıtlanmaktan münezzehtir olduğu için, —.....idi veya —.....cek kavramlarından beri olarak, süreklilik mânâsı içinde anlaşılmalıdır!..

Bu yüzden de hadîs-i şerîfte geçen mânâyı ehlullah, —**Allah â“mâdadır** olarak müşahade eder. Ezelen ve ebeden!.. Ve hattâ ezel-ebed kavramından münezzehtir olarak!..

Â'MÂİYET

Vâhid'in zâtı —Ahadiyyet, kendini bilişi —Eniyyet, zâtında hiçlik hâli —Â'mâ _iyet...Evet bunların tümü birden de tekrar edelim —ULÛHİYETtir!.. ... Ahmed HULÛSÎ/KAVRAMLAR...)))

72-) Ve men kâne fiy hazihi a`ma fehuve fiyl ahireti a`ma ve edallu sebiyla;

Kim bunda (şu dünyada) **a“ma** (doğru yolu-hedefi göremeyen; Hak'dan perdeli) **ise o,**

Ahret”te de a“madır... Yol itibarıyla daha da sapkındır. (İsrâ, 17/72;B Meal)

Hakk bu âlemde idrak edilemezse, Resulün hitabı anlaşılamazsa ahirette de Hakk'ı anlamak imkânsızdır.

Bu ayetin genel hitabı iman etmemiş olanlara, İslam dini haricinde kalanlardır. Fakat Müslüman olup da Hakk'ın cemali ile kastedileni bu dünyada anlayamayan, göremeyenin de öbür dünyada göremeyeceği belirtilmektedir.

Müslümanlardan bir grup daha vardır ki durumu çok farklıdır. Dünyada iken dünya gözü ile Hakk'ın cemalinin görülemeyeceğine inananlar vardır. Ancak ahretteki göz ve o

gözün üstün kapasitesi ile Hakkın ahirette görüleceğine olan inançları da kesindir. Bu tür bir itikada sahip kişilerin Hakk'ı müşahedesi inandıkları gibi gerçekleşecektir. Fakat onlar yine de bu dünyada âriflere göre gaflet uykusunda sayılırlar.

Hakk'ı idrak ederek O'nun cemalini bu dünyada müşahade edenlere erbâb-ı şuhud denilir. Bunların haricinde kalanlar yetiştikleri şartlar gereğince Hakk'ı görülemeyecek bir ilah gibi düşünürler. Ve zihinlerinde toplumun ve kendilerinin inançlarına göre bir —ilah tasavvur ederler. Hayallerindeki tasavvur ettikleri ilaha ibadet ederler. Aslında düşündükleri tasvir ettikleri ilah kendi nefislerinin hayali olduğu için bir bakıma kendi nefislerine kulluk ederler.

Ârifler ise hayallerinde tasvir ettikleri ilaha kulluk etmezler. Onlar Hakk'a özel bir sınır getirmeden kendilerinin Hakk'dan gayrı olmadığını bilirler. Ve ibadetlerinde iki ayrı varlık esası yoktur.

İhlas suresinde Hakk'ın doğmadığı belirtilmesine rağmen gafiller Hakk'ı hayallerinden doğurmaktadırlar. O'nun dengi olmadığı halde, hayallerindeki ilahı denk olarak görürler. Bu inanç sahiplerine Hakk inançlarına göre tecelli edince O'nu kabul ederler. Fakat inançları dışında tecelli edince o tecelliden yine hayallerindeki ilaha sığınır.

Âriflere göre Hak için tecelli koşulu ve sınırı olmadığı için gafillerin hayallerinden doğan ilah görüntüsünü de Hakk olarak tastik ederler. Fakat belli bir sûret ile sınırlanmış olduğu için o görüntüye ve sınırlı, sınırsız hiçbir görüntüye yönelmezler.

Rü'yet (Hakk'ın görülmesi) kişilerin kalbinde meydana gelen Allah'ı bilme ilmi miktarınca gerçekleşir. Bu dünyada bu ilim ne kadar ise ahirette de o miktarda rü'yet olacaktır.

Âriflerin rü'yeti hem bu dünyada hem öbür dünyada aynıdır, bu günün işini yarına bırakmamışlardır.

115-) Ve Lillahil meşriku vel mağribü feeynema tüvellu fesemme VECHULLAH innAllahe Vasi'un _Aliym;

Maşrik (doğu, doğma yeri) de mağrib (batı, batma yeri) de Allah"ındır (O'nun Esması'nın açığa çıkışıdır) (2:107)... O halde nereye dönerseniz Allah"ın vechi oradadır... Muhakkak ki Allah Vasi"dir, Aliym"dir. (Bakara, 2/115; B Meal)

Ârif Hakk'ı hiçbir itikad ile sınırlamaz. Bu Hak'dır, bu Hak değildir, bunların toplamı ve daha fazlası Hak'dır gibi sınır ya da sınırsızlık belirten itikadlara dahil olmaz. Çünkü Hak mutlaktır, hiçbir tanımlama ve kısıtlamaya tabi değildir.

Hakk'ı kabulden başka kişinin Hakk'ı seyrini engelleyen —engeller vardır. Bunların başında nefsimize acı veren sıkıntılar, hastalıklar, kazalar, ölümler ve dünya meşguliyetleri gelmektedir. Nereye dönerseniz O'nun yüzünü görürsünüz ikazı ile acı olayların da Hakk'ın bir yüzü olduğunu kabul etmek gerekmektedir.

Nasıl yaşarsanız öyle ölürsünüz, nasıl ölürseniz öyle dirilirsiniz hadisi gereğince kişinin hangi anda öleceği belli değildir. Ârifler bu ikazla her olayda içlerinden gizlice ya da dışlarından açıkça Hakk'ı her an görmekten kopmak istemezler. Bir an gaflete düşüp Hakk'ı görmemek ve o anda ölmek Hakk'dan başkası ile birlikte iken ölmek olur. Ve Hakk'dan son anda ayrılmak ebedi ayrılığa neden olur.

Namaz kılarken Hakk'ın vechinin kâbe istikametinde de olduğu tefekkür edilir. Fakat sadece o istikametle sınırlanmaz. Namazda ise Resulullah a.s.'ın Kâbe'ye dönmesine uyulur ve edepten taviz verilmez.

Şiir:

Hacının matlabı Ka'be ve benimki dîdar ,
O evin tâlibi olmuş, ben ise sâhibinin.

Her itikada Hakk'ın bir vechi vardır. İnanmak için yönelen kalblerde inanmaktan başka

bir şey yoktur. Onların her birisi itikadlarında Hakk'ın vechinden bir vech buldukları için isabet etmiş olurlar. Her isabet eden bir sevab kazanır ve her sevab kazanan kendi Rabb-i hâssı yanında saiddir. Bununla beraber göreceli said olanların Rabb-i hâsları onları ebedi kalacakları cehenneme alnından çeker götürür. Ve yollarının sonu cehennem olur. Orada azabı tadarlar. Ebedi kalıcı olmakla birlikte Hakk'dan ebedi ayrılık bir müddet sonra onların ebedi azabı olarak cehennem dahi nimet olmaya başlar. Azab zaman ile sınırlıdır, fakat cehennem ortamında kalmak zaman ile sınırlı değildir, ebedidir.

SÂLİH KELİMESİNDEKİ FETİHLER'E AİT HİKMETİN ÖZÜ

Semud (halkına da) kardeşleri Salih'i (gönderdik). Dedi ki: —**Ey kavmim, Allah'a ibadet edin, sizin O'ndan başka ilahınız yoktur. O sizi yerden (topraktan) yarattı ve onda ömür geçirenler kıldı. Öyleyse O'ndan bağışlanma dileyin, sonra O'na tevbe edin. Şüphesiz benim Rabbim, yakın olandır, (duaları) kabul edendir.** (HUD SURESİ / 61)

Dediler ki: —**Ey Salih, bundan önce sen içimizde kendisinden (iyilikler ve yararlılıklar) umulan biriydin. Atalarımızın taptığı şeylere tapmaktan sen bizi engelleyecek misin? Doğrusu biz, senin bizi davet ettiğin şeyden kuşku verici bir tereddüt içindeyiz.** (HUD SURESİ / 62)

Dedi ki: —**Ey kavmim, görüşünüz nedir söyler misiniz? Eğer ben Rabbimden apaçık bir belge üzerindeysen ve bana tarafından bir rahmet vermişse, bu durumda O'na isyan edecek olursam Allah'a karşı bana kim yardım edecektir? Şu halde kaybımı arttırmaktan başka bana (hiç bir yarar) sağlamayacaksınız.** (HUD SURESİ / 63)

—**Ey kavmim, size işte bir ayet olarak Allah'ın devesi; onu serbest bırakın, Allah'ın arzında yesin. Ona kötülük (vermek niyeti)yle dokunmayın. Yoksa sizi yakın bir azab sarıverir.** (HUD SURESİ / 64)

Onu öldürdüler. (Salih) Dedi ki: —**Yurduzda üç gün daha yararlanın. Bu, yalanlanmayacak bir vaaddir.** (HUD SURESİ / 65)

Emrimiz geldiği zaman, tarafımızdan bir rahmetle Salih'i ve O'nunla birlikte iman edenleri o günün aşağılatıcı azabından kurtardık. Doğrusu senin Rabbin, güçlü olandır, aziz olandır. (HUD SURESİ / 66)

O zulmedenleri dayanılmaz bir ses sarıverdi de kendi yurtlarında dizüstü çökmüş olarak sabahladılar. (HUD SURESİ / 67)

Sanki orada hiç refah içinde yaşamamışlar gibi. Haberiniz olsun; Semud (halkı) gerçekten Rablerine (karşı) inkâr etmişlerdi. Haberiniz olsun; Semud (halkına Allah'ın rahmetinden) uzaklık (verildi.) (HUD SURESİ / 68) **(Kur'an Fihristi. Net'den..)** * * *

61-) Ve ila Semude ehahüm Saliha* kale ya kavmi`budullahe ma leküm min ilahin ğayruHU, HUve enşeeeküm minel Ardı vesta`mereküm fiyha festağfiruHU sümme tubu ileyHİ, inne Rabbiy Kariybun Muciyb;

Semud'a (Semud kavmi'ne) kardeşleri Salih'i (irsal) ettik... Dedi ki: "Ey kavmim!.. Allah'a kulluk edin... O'nun gayrından bir ilahınız yoktur... O, sizi Arz'dan inşa etti ve orada isti'mar etti (vefatınıza kadar, ömür boyu yaşattı)... O halde O'ndan mağfiret dileyin ve O'na tevbe edin... Muhakkak ki benim Rabbim, Kariyb (yakın)'dır, Muciyb (icabet eden)'dir".

62-) Kalu ya Salihu kad künthe fiyna mercüvven kable hazâ etenhana enna`büde ma ya`budu abaüna ve innena lefiy şekkin mimma ted`una ileyhi muriyb;

Dediler ki: "Ey Salih!... Bundan önce içimizde gerçekten mercüvven (ümit

beslenen) *idin... Babalarımızın tapıp ibadet ettiklerine ibadet etmemizden bizi nehy mi ediyorsun?.. Doğrusu biz, bizi kendisine davet ettiğinden muriyb* (evham veren, şüpheci) *bir şek içindeyiz*".

63-) Kale ya kavmi eraeytüm in küntü alâ beyyinetin min Rabbiy ve ataniy minHU rahmeten femin yansuruniy minAllahi in asaytühu fema teziyduneniyy ğayre tahsiyr;

Dedi ki: "Ey kavmim, gördünüz mü (bir düşünün) ?.. Ya Rabbimden bir beyyine üzerinde isem ve O kendinden bana bir rahmet vermiş ise?.. (Bu durumda) eğer O'na isyan eder isem beni

Allah'dan (korumak için) kim yardım eder?... Siz de tahsir (hüsrana götürme, zarar verme)'den gayrı bana bir ziyadeniz olmaz".

64-) Ve ya kavmi hazihi nakatullahi leküm ayeten fezeruha te`kül fiy Ardillahi ve la temessuha Bi suin feye`huzeküm azâbün kariyb;

"Ey kavmim!.. İşte size bir ayet (mucize, hakikatınıza ait özellikler için bir alamet) olarak Nakatullah (Allah'ın dışı devesi; nefsi insani)... Onu bırakın Allah Arz'ında (fıtrat noktasında) yesin... Ona (Bi-) kötülükle (maddecî bilinçle) dokunmayın... Yoksa azab-ı kariyb (yakın bir azab) sizi yakalar".

65-) Feakaruha fe kale temetteu fiy dariküm selasete eyyam* zâlike va`dün ğayru mekzub;

(Fakat) onu (o deveyi) ayaklarını keserek öldürdüler/kesip devirdiler... (Bunun üzerine Salih) dedi ki: "Yurduzda üç gün faydalanın... İşte bu yalanlanmayacak bir vaad'dir".

66-) Felemma cae emruna necceyna Salihan velleziyne amenu meahu Bi rahmetin minna ve min hızıy yevmeiz* inne Rabbeke HUvel Kaviyyul Aziyz;

Emrimiz geldiği vakit Salih'i ve O'nunla beraber iman etmişleri, bizden bir (Bi-) rahmet olarak kurtardık... O günün rüsvaylığından da (kurtardık)... Muhakkak ki senin Rabbin Kaviyy'dir, Aziyz'dir.

67-) Ve ehazelleziyne zalemus sayhatü feasbehu fiy diyarihimi casimiyn;

O zulmedenleri (dördüncü gün) o ma'lum sayha (şiddetli titreşimli korkunç ses; İsrail'in Sur'u) yakaladı da yurtlarında yapışıp-ağırlaşp-mihlanıp (kudretsiz) çökekaldılar.

68- Keen lem yağnev fiyha* ela inne Semude keferu Rabbehüm* ela bu`den li Semud;

Sanki orada hiç yaşam-şenlik ortaya koymamışlardı... Dikkat edin, kesinlikle Semud (kavmi) Rablerine kafir olmuşlardı... Dikkat edin, uzaklık (zahir ile, maddecilikle perdelenen) Semud (kavmi) içindir. (Hûd:61-68/B Meal) * * *

Sen yalnızca bizim benzerimiz olan bir beşerden başkası değilsin; eğer doğru sözlü isen, bu durumda bir ayet (mucize) getir-görelim. (ŞUARA SURESİ / 154)

Dedi ki: —İşte, bu bir dışı devedir; su içme hakkı (bir gün) onun, belli bir günün su içme hakkı da sizindir. (ŞUARA SURESİ / 155)

Ona bir kötülükle dokunmayın, sonra büyük bir günün azabı sizi yakalar. (ŞUARA SURESİ / 156)

Sonunda onu (yine de) kestiler, ancak pişman oldular. (ŞUARA SURESİ / 157)

Böylece azab onları yakaladı. Gerçekten, bunda bir ayet vardır, ama onların çoğu iman etmiş değildirler. (ŞUARA SURESİ / 158) **(Kur'an Fihristi. Net'den)**

154-) Ma ente illâ beşerun misluna* fe`ti Bi ayetin in kunte mines sadıkıyn;

"Sen bizim gibi bir beşerden başka değilsin... Eğer doğru söyleyenlerden isen hadi (B sırrınca) bir ayet (mucize, kanıtlayan alamet) getir!".

155-) Kale hazihi nakatün leha şirbün ve leküm şirbü yevmin ma'lum;

(Salih) dedi ki: "Şu bir dışı devedir (işte Allah'ın ayeti, mucize?)... Onun bir şirb'i (su içme nöbeti, su'dan hakkına düşen nasibi) var, size de ma'lum bir günün şirb'i var".

156-) Ve la temessuha Bi suin feye`huzeküm azâbü yevmin azıym;

“(Sakın) ona (Bi-) kötülük (nefsinizle) ile dokunmayın... (Yoksa) sizi aziym bir günün azabı yakalar”.

157-) Feakaruha feasbahu nadimiyn;

(Onlar ise) onu (dişi deveyi) vahşice boğazladılar; fakat nadim (pişman) oldular.

158- Feehazehümül azâb* inne fiy zâlike le ayeten, ve ma kâne ekseruhüm mu’miniyn;

Nihayet o azab onları yakaladı... Muhakkak ki bunda bir ayet (mucize, sıfat, işaret) elbette vardır... Onların ekseriyeti (Hakk’a, hakikatlerine) mü”min değillerdir.

(Şuara:154-158/**B Meal**) ***

Hz. Sâlih a.s.’ın kavmine gösterdiği deve mucizesinin ne olduğu hakkında tefsir bilginleri üç görüş belirtmişlerdir.

1. Görüş: Kavmi Hz. Sâlih’den bir mucize istemişler ve mucizenin içeriğini de kendileri belirlemişlerdir. Kayadan bir dişi deve çıkarmasını istemişler, Hz. Sâlih de onların gözü önünde cansız bir kayadan canlı bir deveyi çıkarmıştır.

Bu görüşe ait deliller Kur’an âyetlerinde ve muteber (güvenli) hadis kaynaklarında yoktur. Fakat diğer görüşlere göre daha fazla yaygınlık kazanmıştır.

—Devenin mucize olabilmesi için ne gibi özelliklere sahip olması gerekir sorusuna tefsir bilginleri; devenin normal yoldan doğmamış olması, dağdan ve ya kayadan yoktan açığa çıkması gerekir şeklinde cevaplar ve yorumlar getirmişlerdir.

2. Görüş: Bölge halkının en yakından tanıdığı hayvan devedir. Normal dişi bir devenin veremeyeceği kadar süt vermesi o dönem için bir mucize olmalıdır. Bu görüş de tamamen tahminlere dayanmaktadır.

3. Görüş: Âyetlerde devenin yemesinden ve su içmesinden bahsedilmektedir. Tefsir bilginleri bu kelimelere dayanarak bölge halkının alışık olmadığı bir halde devenin aşırı yemesinin ve içmesinin mucize olabileceğini tahmin etmektedirler. Su hakkının bir gün deveye ait olması, tüm kavme ve hayvanlarına yetecek miktardaki suyu bir günde içmesine işaret etmektedir. Bu da bir mucizedir.

Kavmin deveyi kesmeleri sınırlı olan otlakları ve yine sınırlı olan su kaynağını tüketmekten korkmalarına bağlı olabilir. Çünkü olay bir çöl toplumu içinde geçmektedir.

Hz. Sâlih a.s. Tevrat’da ismi geçmeyen ve İsrailoğulları’ndan olmayan bir Nebî’dir. Bu nedenle Hz. Salih ile ilgili rivayetlerde İsrâiliyat (hurafelerle karışmış Resuller tarihi) bilgileri yoktur.

Tefsir bilginlerinin belirttiği üç görüş de Kur’an _in deve üzerinden işaret ettiği mucizeye uygundur. ***

Gözlerin görme alışkanlığının ve doğa ile ilgili bilgilerin tamamen dışında dağın açılıp devenin çıkışı Sâlih a.s.’ın mucizesi idi.

—Fütuh, —fetih kelimesinin çoğuludur. Ve şu anlamlara sahiptir:

Fetihler.

Fütuhât, açılımlar, açılmak.

Yardım.

Lütf-u İlâhîye ulaşmak.

Zafer. Galibiyet.

Açıklık. Gönül ferahlıkları.

Hz. Sâlih a.s. Allah’ın —fettah/açan isminin mazharıdır (görüntüsüdür).

Dağın yarılması ve devenin meydana çıkması (zuhuru) mucizesiyle Hakk Tealâ Hz.

Sâlih’e gaybın kapısını —feth ettini (açtığını) bizlere beyan etti.

Ve bu fetih (açma) sebebiyle Hz. Sâlih’in kavmindeki bazılarının da imanı gözün görme alışkanlıklarını ve toplumun geleneksel inançlarını yarararak hakikat bilincine açılmış oldu. Bu değerli açılımdan sonra açılıma neden olan devenin yeme içme haklarına riayet ederek ona dokunmadılar.

Bazıları ise deve mucizesini kuvvetli ve görülmemiş bir sihir olarak yorumladı. Hz. Sâlih’i

de sihirbaz kabul ettiler ve O'nun yaratılış mucizesinden daha üstün olan ilim mucizesini dinlemeye ve anlamaya yanaşmadılar. Bu mucize de onlardaki imanı örtme gücünü —açmış oldu. Böylece Hz. Sâlih'den öğrenecekleri tevhid ilmine karşı inkarda ve örtüde (küfr halinde) kaldılar. * * *

Bütün ilâhi isimlerin hepsi gaybın anahtarlarıdır. Fettah (açan) ismindeki yaratma, meydana getirme, açığa çıkarma gibi sırlar Hz. Sâlih'in ismi ile ilişkilendirilerek bu bölümde anlatılmıştır. * * *

Bilinmelidir ki her bir Nebî zamanının İnsan-ı Kâmil'idir. Bu nedenle bütün isimleri toplamış olan —Allah isminin mazharlarıdır (Allah isminin tüm özelliklerini açığa çıkaranlardır). Fakat yine de her bir İnsan-ı Kâmil'in üzerinde gâlip (üstün) olan bir ism-i hâs (öz isim) vardır.

Her Nebî'nin akıl ve ilmin özüne yolculukları bir binit (binek, taşıt) ile sembolize edilmiştir. Geminin Nuh a.s.'a, Deve'nin Sâlih a.s.'a ve —Burakın Muhammed a.s.'a mucize binek olarak tahsis edilmesinde ilâhî işâretler ve anlamlar vardır.

Sâlih a.s.'ın öz ismi olan —fettah/açan (Sürekli aşama kapıları açan, tüm kapanıklıkları geçiren) devenin dağı yarıp görünmesiyle anlatıldı. Bineği ile (öz ismi) ile gaybın hazineleri olan diğer isimlerde gizli anlamları ve ilimlerde fütuhatta (fetihlerde/açılımlarda) bulundu.

Bu durum sadece İnsan-ı Kâmillere ve Nebîlere mahsus değildir, her bir Benî Adem (insan) için de bir binek (öz isim) vardır. O öz isminin görüntüsü olan madde bedeni vardır. Allah her insanı biniti olan öz ismi ile terbiye eder (aşamalar yaptırır).

Öz isimler Allah ilminde mânâ sûretleridir. Öz isimlerin mânâları dünyada madde bedenlerin görünüşleri ve huyları olarak tecelli eder. İnsan madde âleminin en alt boyutu olan cansızlar âlemine (toprak bedene) iner. Oradan bitki, hayvan, beşer, cin ve melek boyutlarından öz isim binitiyile geçer. Meleklerden daha üstün olan İnsan-ı Kâmil boyutuna ulaşır. Geçtiği tüm boyutları kendi öz isim penceresinden algılar ve kendi hakikati olan Allah'ı da yine kendi öz isim sınırlamasıyla bilebilir.

Tüm fetihler (fütuhatta/açılımlar) ruhta öz isme dayalı olarak gerçekleşir. Ruh, Mûsâ'nın âsasına dayanması gibi öz isme dayanır.

Öz isme dayalı gelişim aşamalarında kişinin bilincinin yönelimleri öz isimde hayvanların ve bitkilerin yansımasına neden olur. Bu yansımaları rüya ya da hayal olarak algılayan bir kişi; öz isim ve öz isimde yansıyan görüntüyü aynı zannedebilir. Daha çok mülhime nefis sahipleri bu tür yansımaları algılayınca karşısındaki insana; —Senin hakikatin aslında falanca hayvandır diyerek büyük bir yanılgıya düşerler. Hatta kendilerini kurtarıcı zannederek insanların ruhunu hayvan suretinden kurtarmak ve insan suretine çevirmek için uğraşırlar. Hem kendileri bu yanılgılık içinde kalırlar hem de çevrelerini boş yere meşgul ederler. Fakat öz isimde yansıyan sûretleri algılayan kâmil mürşid ise yanılgıya düşmeden sûfiye rehberlik edebilir.

Konu ile ilgili âyetler:

17-) Ve ma tilke Bi yemiynike ya Musa; **“O senin (Bi-) sağ elindeki nedir, ya Musa?”**.

18- Kale hiye asaye, etevekkeü aleyha ve ehüşşü Biha alâ ğanemiy ve liye fiyha mearibü uhra; (Musa) **dedi ki: “O, benim asa'mdır... Ona dayanırım, (B sırrınca) onunla koyunlarıma (ağaçtan) yaprak silkelerim ve onda başka ihtiyaçlarım da var”**.

19-) Kale elkiha ya Musa; **“Onu bırak, ya Musa!” dedi.**

20-) Feelkaha feiza hiye hayyetün tes'a; (Musa da) **onu attı... Bir de ne görsün o (asa; Musa'nın nefsi) koşan bir yılan!**

21-) Kale hûzha ve la tehaf* senuydüha siyretehel ula; **“Onu al ve korkma!.. Onu sana ilk siretinde iade edeceğiz!” dedi. *****

Her Nebî ve Resul ahad olan (bütün, tek olan) hakikati (İslâm'ı) kendi öz ismi ile

seyreder ve açıklar. Bunun için farklı şeriatlar ve mezhebler oluşur. Aslında şeriatlar ve mezhebler tek hakikatin algılayana göre değişik renkleridir. * * *

Öz ismin görüntüsü olan madde beden binitine binenler gerçekçi düşünce yollarında akıl ve iman ile ilerlerse çokluk görüntüsüne aldanmazlar. Çokluk labirentinin çıkmaz koridorlarında kısır döngüye kapılmazlar. Kendi öz isimlerinden Allah ismi hakikatine dönerler. Böylece kendilerinden fâni (yok) olup Hakk'la bâki (sonsuz) olurlar. Bu yolculuk Allah'ın seyri ismi ile isimlendirilmiştir.

Madde bedene binenlerden bazıları ise çokluğun ve çokluğun oluşturduğu olayların karanlık âlemlerinde şaşkın ve sersemlemiş olarak dolaşırlar. Bir türlü bu karanlık âlemin dışındaki teklik aydınlığına çıkamazlar.

Böylece bir kısım insan hakikate ulaşırken bir kısım insan da cehalet ve uzaklık karanlığında kalır. * * *

Madde beden binitlerinde Hakk'a giden yolda hakkıyla var olanlar müşahede ashabıdır (gören seyreden kimselerdir). Bunlar kâinat ağacının (şecere-i kevnin) meyvesidir. Hakk varlıkları bilinmesi (marifeti) için yarattı. Her varlığın hakikati aynı ve tektir bilgisi ile varlığı tanıyanlar karanlıklarda kalmazlar. Çeşitli fütuha (açılımlara) ulaşırlar. Bunlar akıl ve imanı cem etmiş sûfilerdir.

Fakat akıl yürütme yolu ile varlıklardaki olağan üstü özelliklerin hayretinde kalanlar hakikat bilgisinden perdelenir. Bunların fütuhu da (açılımları da) bir ağacın özü olan meyveyi değil ağacın köklerini, kabuğunu, dallarını ve yapraklarını incelemek olarak açığa çıkar. Bunlar sadece akıl ile yol almaya çalışan filozoflardır.

Her iki kısmın Allah ilmindeki öz isimleri hangi anlamları kapsıyorsa bu dünyadaki açılımları da aynı doğrultuda olacaktır ve öyle de olmaktadır. * * *

Yoktan var etmek işinin özü teklik sırrına dayanır. Teklik; sayının iki eşit parçaya ve daha fazlasına bölünememesi halidir.

Sayısal teklik; üç rakamında başlar. Üçten önceki tek rakam olan —bir bir sayı değildir, —tek mânâdır. Bütün sayıların kaynağıdır. İki adet —teke — bir çift, üç adet —teke —üç tek... denilir.

Aslında —tekde artma, yan yana gelerek anlam değiştirme ve çoğalma yoktur. Sadece —tek hayalen iki tane, üç tane, dört, beş, altı tane... gibi varsayılır. Bu bilinçle yapılan sayısal işlemlerde artma, eksilme, bölünme gibi olayların sanal olduğu bilinir.

—Bir bir sayı olmayınca —iki de çift sayıların başlangıcı olunca, —üç kavramı tek sayıların başlangıcı ve birincisidir.

Zât mertebesi sayı olmayan —tek/ahad/bütün/sınırsız bir tekliktir. Zâtın içi, özü ve dışı yoktur. Zât'da mevcut isim ve sıfat da yoktur. İsmi ve sıfatın Zâta ait olması; isim ve sıfatın Zât içinde olması değil, isim ve sıfatı icâd etmesi (yaratması) ile ilgili bir tanımlamadır.

Bu açıdan isim ve sıfat yaratılmış olur. Fakat Zât'dan başka bir varlığı olmayınca da aynı zamanda yaratılmamış olarak kalır.

Allah'ın yaratması; Zât, irade ve kelam/ilim ile gerçekleşir. (((...Kelam, Türkçe'de söz/konuşurken çıkan ses anlamındadır. Allah'ın kelâmı ise söz ve ses gibi anlamlarla işaret edilen —ilim mertebesidir. ...)))

Zât, irade, kelam; üç'ün yâni ilk tekliğin başladığı boyuttur ki —Uluiyyet (ilahlık/tanrısallık) kavramı ile tanımlanır. Allah ismi ile anlatılan ahad varlık tanımlanamadığı için —Allah isminden başka bir isimle anılmaz.

Allah ismi; Zât, irade ve kelam olarak tanımlanmaya başlayınca insanın zihninde, hayalinde bir —yaratıcı ilah mânâsı doğar. Allah ve ilah kavramları da böylece iki ayrı anlam arz eder.

Allah ve ilah kavramları arasındaki bu hassasiyet hem Kur'an'da hem Hadislerde ve hem de hakikat ehlinin eserlerinde özellikle ayrı ayrı kullanılmıştır. Allah kavramı;

tanımlanamayan, anlatılamayan, kendi yanında ikinci bir (sanal da olsa) varlık kabul etmeyen ahad'ı ifade ederken ilah kavramı tanımlanan, anlatılabilen sıfatlar ve isimler boyutunu ve tecellilerin oluşumunu ifade eder. Bazı yerlerde ilah ve tanrı kavramı eş anlamlı olarak kullanılmışsa da eş anlamı tam olarak ifade etmez.

İlah; Allah'ın sıfat ve isim mertebesinde aldığı isimdir. Tanrı ise insanların vehminden doğan her hangi bir yaratıcıdır. Bu nedenle ilah ve tanrı kavramını da eş anlamlı olarak kullanamayız.

İrade ve kelimadan evvelki mertebe olan Zât boyutunda hiçbir sıfat olmadığı gibi —yaratıcı sıfatı da mevcut değildir. Bu mertebeye geçen bölümde A'ma makamı olarak açıklama getirilmiştir.

İlâhî Zât (Allah'ın Zâtı) irade ve kelim/ilim ile —yaratıcı olur. İşte buna işaret olarak Hakk Tealâ;

40-) İnnema kavlûna lişey'in iza eradnahu en nekule lehu KÜN feyekûn;

Bir şeyi (n olmasını) irade ettiğimiz vakit yalnızca kavlimiz ona: "Ol!" dememizdir... (Artık) o olur (tekevvün eder, hikmetle kevn gelir).> (Nahl, 16/40; B Meal) buyurmaktadır.

Bir şeyin yaratılması için —zât, —irâde ve —kavl(emir) olmalıdır.

Şey dediğimiz —varlık Allah'ın emridir. Allah'ın emri ise Allah'ın ilminde mevcut olan ve ilim haricinde varlığı olmayan mânâlardır.

Allah'ın İrâdesi kendi ilminde ilmi ile var kıldığı mânâlarına zahiri görünüm (tecelli) vermek dilemesidir. Varlık ya da tecelliyat dediğimiz —şeyin açığa çıkması ancak —ilim ve irade ile gerçekleşmiş olur.

Kün —ol demektir.

Varlığın —kün denilerek açığa çıkarılması —Uluhiyet mertebesindeki ayan-ı sâbitenin (ezeli ilim sûretinin) ruhlar mertebesi ile birlikte şehadet âleminde (madde boyutunda) görünüşe gelmesidir. Bu hakikat Allah'ın yaratma sistemidir ki; zannedilen tanrısal yaratma düşüncesine hiç benzemez. Zannedilen tanrısal yaratma düşüncesinde ezelde ilmi olmayan bir şey tanrının varlığı ile birlikte ikinci bir varlık kazanır. Hâlbuki Allah'ın yaratmasında Allah ile birlikte ikinci bir varlık ortaya çıkmaz. Ezeli ilimdeki varlık sûretleri —varlık kokusu koklamadan olduğu gibi kalır.

—Tek kavramı tek olarak kaldıkça tek ve çift sayılar açığa çıkmaz. Zât da Zât mertebesinde —Ahad olarak kaldığı müddetçe isimlerin ve sıfatların çokluğu açığa çıkmaz.

Zât, irade ve kavlden (ilmindeki manaya yönelik ol emrinden) birlik (ferdiyyet) oluşmuştur.

—Ahad parça ve cüzlerden oluşmamış tek anlamındadır. Ferdiyyet ise ahad olanın üç ayrı anlam olarak düşünülmesidir. Ahad'ı; Zât, —irade ve —kelam özellikleriyle düşününce —üçlü aynılık kavramı oluşur. Buna da —ferdiyet denilir. Ferdiyette ayrı gibi algılanan özelliklerin —birliği/tekliği söz konusudur.

((...Burada teslis (üçleme) ehlinin (Hristiyan düşüncenin) Allah'ı hakkı ile tanıyamadıkları için düştükleri yanılgıya da işaret vardır. Teslis inancında tanrı bölünebilen, kendini üç ayrı varlığa ayırabilen bir varlık olarak algılanır. Bir parçası tanrı (baba/zat/öz/ruh) olarak kalırken bir parçası madde bedene dönüşerek İsa (oğul/sıfat/varlık) olmuş bir kısmı da Oğul'da ve Havarilerde —söz olarak varlığını korumuştur. Bu düşünce ve kabulü İslâm; İhlas Sûresi ile reddetmektedir. Teslisi (üçlemeyi) sadece din olarak belli bir alan ile sınırlamak da yanlıştır. Varlık ve yaratılış hakkında —ferdiyeti idrak edememenin genel ismine de teslis denilebilir...))) * * *

Zât'ın, Zât'a ait iradenin ve emrin (Ol emrinin) algılamasını yapacak olan şeyde de üç özellik vardır.

1. O şey Allah ilminde ezeli olarak mevcut bir ilmî mânâdır.

2. Hakk'ın iradesi ile verdiği —ol emrini algılar.

3. Ezeli ilmin ezeli emrine ezeli olarak itaat eder.

Allah'ın Zât, irade ve ilim ile verdiği varlığını kendisinin ilmî bir sûret olduğunu hatırlayıp işiterek ve itaat edip kendi zahirini tanıyarak kabul eder.

Varlığın ayrı ayrı tanımlanan üç özelliği de aslında tek olan hakikatini üç mânâ olarak algılamasıdır. Bu algılamaya varlığın ferdiyeti (birliği) denilir. * * *

Allah ilminde Allah ilmi olarak ezeli bilgi olan —ayan-ı sâbitemiz —yok hükmündedir.

Yok hükmünde olan âyan-ı sabitemizin zâtı da (hakikati de) yoktur. Bu yok olan zât'ımız, Allah'ın Zât'ındandır.

Ayan-ı sabitemizin işitmesi Allah'ın —iradesi ile dir. İşitmek sıfatı, gerçekte var olmayan kulun sıfatı olamayacağı için işitme yine Hakk'ın kendi işitmesi olur.

Ayan-ı sabite ise Allah'ın —kün/ol emridir, başka bir şey değildir.

40-) İnnema kavlûna lişey'in iza eradnahu en nekule lehu KÜN feyekûn;

Bir şeyi (n olmasını) irade ettiğimiz vakit yalnızca kavlimiz ona: “Ol!” dememizdir... (Artık) o olur (tekevvün eder, hikmetle kevn gelir). (Nahl, 16/40; B Meal)

* * *

Âyetin anlatımına göre —Ol emri Allah ilminde zâten mevcut olan bir şeydir. O şey Allah'ın zâtına göre Zât'dan sonraki bir boyutta mevcut olduğu için —sonradanlık özelliği görecelidir. Zâta göre sonradandır, ezeli ilim olmasına göre de —sonradan değildir.

Bu varoluş Hakk'ın zâtından zâtına tecellisidir. Hakk'ın —iki elinden birisi, emri veren aktif/etkenliktir diğer eli emri kabul eden pasif/edilgenliktir.

Fail (etken) olan bâtin isminin zâtıdır. Münfail (edilgen) olan zâhir isminin zâtıdır. Bâtin ve zâhir aynı zâtın iki anlamı olması nedeniyle yine tek hakikattir.

—Ol emri ile kendi varlığını bâtından zâhire kendisi olarak icâd etmektedir (yaratmaktadır). * * *

Allah ilminde ezelen mevcut olan ilmî suretin açığa çıkması Hakk'ın emri ile dir, açığa çıkanın varlığı ise Hakk'dan başka bir şey olmadığı için kendi varlığı ile dir.

Meselâ; kendisinden korkulan bir âmir (otorite) kölesine (abdine) —Kalk! diye bir emir verse, köle bu emre uyararak hemen kalkar. Kölenin kalkmasında âmirin emrinden başka bir etken yoktur. Ayağa kalkmak ise kölede potansiyel olarak bulunan fiildir. Ancak âmirin emri ayağa kalkmasına sebep olmuştur. Şu halde sebebiyet bakımından fiil âmire bağlanır. Kölenin fiiline âmirin —kalk emri denilir.

Kulun Hakk'ın ezeli ilminde —yok hükmündeki ilmî sûretinde tüm fiiller potansiyel olarak mevcuttur. Meselâ —zahir olmak fiili emir olarak Hakk'ın ilmidir ve ezeldir, ilmî sûrette (ayan-ı sâbitede) potansiyel olarak mevcuttur. Zâhir olmak fiili ilmî sûretimizin hakikati olan Hakk'a aittir. Zâhir olmaksızın Hakk'ın etkisi ancak ezeli ilim sahibi olarak yine kendi ezeli fiiline sadece emir vermesidir. Bu emir de kendinden kendine olan emridir. * * *

Doğru yoldan ayrılmış bir grup âlim sadece akıla dayanarak —kul kendi fiilinin yaratıcısıdır demişlerdir. Kulda açığa çıkan fiili, kula Hakk'dan başka varlık vererek kulun kendisine bağlamışlardır. Hâlbuki kulun gerçek varlığı olmadığı için fiil de kulun gerçek fiili değildir, Hakk'ın fiilidir.

Fiilin yaratılması için —kudret sıfatı gereklidir. Kulun ademiyyeti (*) sırrınca kulda —kudret yoktur. Kudretin olmadığı yerde de bir fiil yaratılamaz. Kulun fiilinin Hakk'a bağlanması da bu nedenledir.

(*) Ademiyyet —yokluk anlamındadır. (a' harfi kısa okunur) * * *

23-) La yüs`elu amma yef`alu ve hüm yüs`elun; (O) yaptığından sual edilmez... Onlar sual edilirler. (Enbiyâ, 21/23; B Meal).

Her bir kulun Allah ilmindeki bilgisinin ezeli olması, her birimden açığa çıkan mânâlarında ezeli bilgi kapsamında olmasını gerektirir. Birimlerin özleri Allah isimlerinden meydana geldiğine göre ve bir isim de öz isim olduğuna göre, her birimden

her an açığa çıkan mânâlar da Hakk'da mevcut manalardır. Öz ismi sâid (Allah'a hakkı ile iman etmiş, şirkten temizlenmiş) olandan açığa çıkan iman, sâlih amel (iyi işler), faydalı ilimler, yüce haller ve kemâlat (olgunluk, mükemmellik) gibi tecelliyat Hakk'ın ezeli bilgisinde ve birimin değişmeyen âyan-ı sabitesindedir. Bu örneğin tersi olan şâkî (Allah'a hakkı ile iman etmemiş, şirkten temizlenmemiş) olan için de hüküm aynıdır.

Birimlerin her türlü halleri ezeli olarak kendilerine ait olduğu için her türlü iyi ve kötü hallerin dünya boyutunda açığa çıkmasından o birimden başkası sorumlu değildir. Hakk o birimin ötesinde bir yaptırıcı ve ya engelleyici bir tanrı gibi olmadığı için birimin fiillerinden sorumlu tutulacak bir tanrı bulunamaz, mevcut olan ancak Allah'tır. Bu sistem Allah gerçeğindeki kul ve Hakk ayrımı olmamasından kaynaklanır. Kuldan açığa çıkan her fiilin sonucunu acı ve ya tatlı olarak yine kul yaşar ve bu sistem dünya ve sonsuz yaşam boyutunda da değişmez. * * *

Ahadiyyet mertebesi (teklik boyutu) hiçbir sıfat ve isim ile sıfatlanmaz ve isimlenmez. Meselâ, Ahadiyyet mertebesinde Allah Hayy'dır diyemezsin. Çünkü —hayy yaşam/hayat sıfatıdır. Ahadiyyette ise ne yaşam ne de ölüm sıfatı vardır. Yaşamak ve ölmek Allah'ın kendi mânâlarından var etmiş olduğu kullarına ait özelliklerdir. Kullar kendileri için geçerli olan sıfatlara bakarak Ahadiyyet mertebesinin hakikati olan Allah'ı da —hayy'dır (hayat sahibidir, diridir) ve ölümsüzdür diye tefekkür eder. Çünkü kul kendini ne kadar tanıyabilirse Allah'ı da o kadar tanıyabilir. Kul kendi hayatına bakar ve sınırlı olduğunu görür. Allah'ı kendisinden daha üstün bir vasıfla tanıyabilmek gayreti ile Allah sonsuz hayat sahibidir der. Kul yine kendisinin ölümlü olduğunu görür ve Allah'ı —ölümsüz olarak niteler. Kul kendisinde bulabildiği ve bulamadığı tüm özellikler ile Allah'ı tanımlar fakat Allah tüm bu tanımlamalardan münezzehtir.

İnsan-ı Kâmil ise kendi hakikatini, sıfatsızlığını ve isimsizliğini fark etmiş kişidir. İnsan-ı Kâmil de kendisinde bulduğu ve bulamadığı özelliklerle Allah'ı tanır ve anlatır. Kendisinin de hiç doğmamış ve hiç ölmeyeceğini, doğmanın ve ölmenin dünya boyutunda algılanan iki tecelliyat olduğunu idrak eden İnsan-ı Kâmil bu bilgi ile Allah'ı bilir.

Ahadiyyet mertebesini aklın, zekânın, idrakın ve vehimin gücü ile anlamaya çalışmak, tanımlamak ve oradan bahsetmek mutlak cahilliktir. Ahadiyyet mertebesinde tüm sıfat ve isimler tek halde, hiçbir özelliğe sahip olmadan potansiyel olarak (kuvve olarak) yok olmuşlardır.

Mutlak Zât sıfat ve esmâ mertebesine indikçe; ilim, işitme (sem), görme (basar), kudret gibi sıfatlarla tanınmaya başlanır. Bu sıfatlar gerçekte olmayan çokluk görüntülerini (kesreti) meydana getirir.

Her isim bir sıfatın özelliklerine bürünmüş olduğu için sıfat isimlerin köküdür, kaynağıdır. Esmâ sonsuz sayıda (sayılamayacak sonsuzlukta) olmakla beraber hepsi de tek Zâtın tecelliyatıdır. Bu çok gibi görünen aslında tektir. Âlemlerin çokluk görünümü Kâdir isminin sonsuz tecelliyatıdır.

İsim zâtdan başka ayrı bir şey değildir. Zâttan ayrı varlıkları olmadığı için yok hükmünde zâtta tek olarak mânâ halinde var kabul edilir. İsimler de âlemlerin ve birimlerin varsayımsal varlıklarını oluşturur. Zâtta mânâ olarak var kabul edilen hiçbir şey mutlak yok kabul edilerek —silinmez. Zâtın mânâları zât gibi yok olmayandır. Bunun için var olan hiçbir şey yok olmaz. Ancak daha gelişmiş ve daha güzel ve daha mükemmel olarak Hakk'ın zâtından —kesintisiz varlık almaya devam eder.

Aslı isim ve ismin aslı da zât olan birim ve bireyler bu kesintisiz tecelliyat ile kendilerini bir an dünyada sonraki an dünyadan daha mükemmel olan ahirette ve ahiretin de daha mükemmel üst boyutlarında her an yeni bir tecelli ile seyretmeye devam ederler. Kendisini said (Allah'ı hakkı ile tanıyan ve şirkten kurtulan) olarak bulan birim her boyutta said olmanın huzurunu tadar. Kendisini şâkî (Allah'ı hakkı ile tanımayan, şirkten

kurtulmamış) olarak bulan birey de her boyutta kendisini Hakk'dan uzaklaşmış bir parça olarak bilir ve kendi göreceli benliğinden doğan azabı her boyutta tatmaya devam eder. Ve bu azaba alışarak Allah'dan ayrı olmak zannının verdiği azaba karşı bağışıklık kazanır.

Latîfe (anamlı espri): Bir baba oğul, hâl ve vakitleri yerinde iken şiddetli yoksulluğa düşerler. Oğlu babasına: —Baba, bu çaresizlikle hâlimiz ne olacak? der. Babası da —Bir sene sabret! diye cevap verir. Oğlu: —Bir seneden sonra zengin mi olacağız? suâlini sorar. Babası: —Hayır; zengin olacak değiliz, fakat züğürtlükle ülfet (yoksulluğa alışkanlık) olacağından, artık âzab içinde olmayacağız cevâbını verir. ***

Mârifet sahipleri bilirler ki; her şeyin özü ve zâhiri Hakk'dır. Özde ne var ise zahirde de o vardır. Bütün varlığın özünün ezeli ilim olduğu için duran ve hareket eden her şeyin fiilinden etkilenmezler. Tüm fiilleri tek bir gerçeğe bağlarlar.

Mârifet sahibi olmayanlar ise kendi başlarına geleni hariçten isabet etti zannederler. Hâlbuki her birimin başına gelen kendi ezeli ilmî sûretinin (öz isminin) görünür hale gelmesidir.

Bir Arap atasözü vardır; —Ağzın üfledi, ellerin bağladı denilmiştir ve bir hikâye ile anlatılmıştır.

Bir adam denizin karşı kıyısına geçmek için kayık arar fakat bulamaz. Yanında bulunan tulumu ağzı ile üfürür ve elleri ile bağlar. Tulumun üzerine binerek karşı kıyıya doğru kulaç atmaya başlar. Tam denizin ortasına gelince ağzı zayıf bağlanmış olan tulum gevşeyip hava kaçırmaya başlar. Adam boğulmak üzereyken çok uzakta olan birisinden yardım ister. Yardıma yetişemeyeceğini anlayan adam boğulana seslenir; —Üzülme, ağzınla şişirdin ellerinle bağladın.

Bilinsin ki Allah ilmindeki hükümler ezelden ebede kadar görünümüne gelen her varlık üzerinde gerçekleşecektir.

Kader sırrı ezeli ilmî sûretlerdeki (ayan-ı sâbitedeki) her bir mânânın birimde açığa çıkmasıdır. Ezeli mânâların birimsel zâta, fiile, sığata bürünerek görünmesidir. İlmî sûretler Hakk'ın zâtından hariç gerçekler değildir ki Hakk'ın bilineni olsunlar, O'nun ilminde meydana çıkmış olsunlar. Onlar ancak ve ancak Hakk'ın sıfatları ve zâtının fiilleri, işleri ve tecellileridir. Bundan dolayı Hakk'ın zâtına ait tecelliyat, Hakk'ın haricinde bilmesi gereken şey değildir. Kendi mânâlarıdır.

Allah ahad olduğu için isimleri, fiilleri ve sıfatları da ahaddır. Tecellisi de ahadır. Ahad olan tecelliyi sonsuz birimlere ayırıp da ahadda olmayan cüz'ün kaderini araştırmak ve hükümler çıkarmak eksik bir ilimdir. Hiçbir zaman doğru bilgi vermez.

O'nun kendi mânâları artmaktan, değişmekten, iyi ve ya kötü olarak nitelendirilmekten münezzehtir. Ancak Hakk'ı ve Hakk'ın tecelliyatını ayrı görme boyutunda kader içinden çıkılmaz bir bilmeceye dönüşür.

* * *

3-) Ve ma yentıku anıl heva; **(O), hevasından (nefsinden, beşeriyetinden) nutketmez** (konuşmaz; Hakkani hitabtır; O'nun sünneti, sünnetullah'tır).

4-) İn huve illâ vahyun yuha; **O vahyolunan bir vahiyden başka değil.** (Necm, 53/3-4; **B Meal**)

Resulullah a.s.'ın sözleri bu âyetlerin şahitliği ile Hakk'ın sözleridir. Fusûsu'l-Hikem'de bahsi geçen her şey Resulullah a.s.'ın ilhamı ile vücuda gelmiştir. Bundan dolayı Fusûsu'l-Hikem'in amacı da Hakk'ı anlatmaktır.

47-) Fe`tiyahu fekula inna Rasûla Rabbike feersel meana beniy israiyle ve la tuazzibhüm\* kad ci`nake Bi ayetin min Rabbik* vesSelâmü alâ menittebeal hüda;

“Artık ona gelin ve deyin ki: Doğrusu biz senin Rabbinin Rasûlleriyiz!...

İsrailOğullarını (ruhani kuvveleri) bizimle beraber gönder, onlara azab etme!..

Gerçekten biz sana, senin Rabbin tarafından (B sırrınca) bir ayet olarak geldik... Selam, huda'ya (rehbere; yol göstericiye) tabi olan üzerine olsun". (Tâhâ, 20/47; B Meal)

* * *

Mesnevî'den alıntılar

"Mâdem ki renksizlik rengin esiri oldu, Mûsâ Mûsâ ile cenkte oldu."

Renksizlik mutlak tekliktir. Renk âlemin işleri ile meşgul olmaktır. İsimleri Mûsâ olan iki şahıs Hakk'ın ilminden zâhir olmuş iki tecellidir. İkisinin de öz isimleri ve esmâ terkipleri farklı ve zıt oldukları için bu dünya âleminde bir birleri ile kavgaya tutuşurlar.

"Ne zaman ki renksizliğe ulaştın, Mûsâ ile Firavun barış yapar."

Bilincin ile dünyâ boyutunun üstlerine seyahat edersen, dünyada zahir olan tüm zıtların Hakk'ın zâtında ayrı ve gayrı olmadığını görürsün. Her zıtlık orada yok olmuş sadece Hakk'ın boyası olan barış ile boyanmıştır.

"Bu acaib bir şeydir ki renk renksizden çıkar ve diğer renklerle kavgaya tutuşur. Nedendir?"

"Yahut bu cenk değildir, hikmet içindir. Har furûş (eşek alıp satan dellallar) sanatları gereği sûretâ kavga ederler. Eşek satılınca kavga biter barış başlar."

Gül ve diken bir asıldan çıkmıştır. Sâid ile şâkî de hakikatte bir tohumun iki dalıdır. Asılları Hakk ve zâhirleri mahluk olursa Hakk'ın adalet hükmü güle hoşluk ve dikene acılık verir. Biri güzel kokarken diğeri azap verir. Fakat gül ve diken zâhirleriyle değil de bâtınlarıyla görürsen tek gerçeğin iki yüzü olduğunu idrak edersin. Ve gül ve diken arasındaki kavganın kavga değil de kendi gerçeğini zikir olduğunu duyarsın.

30-) Evelem yeralleziyne keferu ennes Semavati vel Arda kânetâ retkan fefetaknahüma* ve cealna minelMai külle şey'in hayy* efela yu`minun;

O kafir olanlar görmediler mi ki (zigot'ta) Semavat ve Arz bitişik/birleşik idi de biz onları (kromozom verilerinin karşılıklılığı ile) yarıp ayırdık... Her diri şeyi sudan oluşturduk... Hala iman etmiyorlar mı?. (Enbiyâ 21/30; B Meal)

Hakk'da gizli mânâlar şahadet âleminde görünümüne geldikçe renklerin ve şekillerin farkları seyredilir. Daha doğrusu zât kendi renksizliğini renkler dünyasında seyredir. Bu seyrin Hakk'daki hükmü kavga ve cenk değil sonsuz mânâların hayranlıkla ve hayretle gösterimidir.

"Bu ben ve biz dediğimiz tecelliyatı kendin ile oynamak için dizdin. Ben ve sen gerçeğini kaldıranlar sevgilinin denizinde boğulsun."

Âlemlerde görünen her şey Hakk'ın aynasındaki esmâ güzellikleridir. Esmâların zıtlıklarını görmek hayreti artırırken esmâların aynılığını görmek vahdet denizinde tevhide ermektir. * * *

Allah'ın sınırsız ilim hazinelerinin FETHİNİ açık ve anlaşılır bir dil ile anlatan bir yazıyı ve FETİH SÜRESİ'ni aşağıda tamamlayıcı bilgi olarak veriyoruz.

FETİH

(İLÂHÎ SIFATLARLA TAHAKKUK ETME-ÖLMEDEN EVVEL ÖLME)

FETİH ise, fizik - biyolojik beden yaşamına devam ederken, ruh dediğimiz dalga bedeninin -ışınal bedeninin- bağımsızlığını kazanma hâlidir ki, bu durum tasavvufta, —ÖLMEDEN ÖLMEK diye tanımlanır.

FETH, İLÂHÎ SIFATLARLA TAHAKKUKTUR!

—Fethin birisi —zulmânî olmak üzere yedi basamağı vardır...Keşif basîrete aittir.

—Fetih ise tahakkukla alâkalıdır! İlâhî sıfatlarla tahakkukla, demek istedim...

FETİH, BERZAH ÂLEMİ'NİN FETHİDİR, Kİ BU FETİH ANCAK —YAŞARKEN ÖLMEK SURETİYLE GERÇEKLEŞİR!

—Sana öyle bir FETİH verdik ki, bu kesin ve apaçık FETHE eriştir!. Ki böylece Allah senin geçmiş ve gelecek tüm zenbini bağışlar; ve sana olan nimetini tamamlar; ve seni

gerçek yola erdirir. Ve sana öyle bir zafer verir ki, hiç kimse karşı koyamaz!.'

Nakletmiş olduğumuz bu üç âyet-i kerîmenin zâhir yâni ilk anda anlaşılan mânâsı bütün tefsir ve meâllerde mevcûd olduğu için burada bunun üzerinde durmayacağım. Allahü Teâlâ'nın bize ihsan buyurduğu açıklık ve irfan nisbetinde buradan anladığımız mânânın açıklayabileceğimiz kadarına gelince...

FETH, kapalı olan bir şeyin açılması, ya da kişinin elde edemediği bir şeyi elde etmesi anlamlarına gelir. Bu anlamlarladır ki, dünya hayatı içinde bir kişinin elde edebileceği en büyük FETH, âhîret âleminde bir bölüm olan berzah âleminin FETH'idir. Ki bu FETH'de ancak —yaşarken ölmek suretiyle gerçekleşir!.

FETİH İKİ TÜRLÜDÜR

FETH iki türdür;

Zâhir FETH.

Bâtın FETH.

1- ZÂHİR FETİH

FETİH Sûresi, zâhir anlamı itibariyle Hudeybiye anlaşması ve Mekke'nin fethi ile alâkalı bir çok hususu açıklar. Ancak ne var ki, asla bu kadarıyla da değildir kapsamındaki anlamlar.

Bu sûrenin derinliklerinde öyle önemli bâtinî yâni iç anlamlar söz konusudur ki, bunları ancak ehli kişiler bilir.

Biz bir iş'arî tefsir hazırlamadığımız için burada bu derinliğe girmeyeceğiz. Ancak, ilk üç âyetin bâtinî anlamından da söz etmeden geçmemiz mümkün değildir!. Zirâ, bu üç âyet tasavvuftaki çok önemli bir hususa işaret etmektedir.

2- BÂTİNİ FETİH

Bâtın FETH dahi iki türdür.

a- FETH.

b- FETH-İ MÜBİN

NURÂNİ FETİH SAHİPLERİNİN SAYISI YERYÜZÜNDE 40'I BİLE BULMAZ!

FETH esas itibariyle yedi derecedir. Bu yedi derecenin birinci dereceden olanının gerçekleşmesiyle birlikte kişi FETH sahibi olmuş olur.

FETH kesinlikle kişinin çalışmasına bağlı, yâni çalışmakla elde edilir bir şey değildir. FETH nedir?

Kişinin içinde bulunduğumuz şu boyutta, bu bedenle yaşarken; bir anda, beden bağımlılığından kurtularak, sanki ölmüş gibi, tamamıyla ruh beden yaşamına geçmesi ve ruhtaki özellikleriyle yaşamını bu dünyada sürdürmesi hâlidir.

—Ölmeden evvel ölmek denilen hâlin hakkel yakîn yaşanmasıdır. Bize öğretilene göre, böyle kişilerin yeryüzünde sayıları kırkı bile bulmazmış, nurânî FETH sahipleri olarak.

Evet, FETH bu yönüyle de ikiye ayrılır:

A. FETH-i zulmânî B. FETH-i nûrânî

A- FETHİ ZULMÂNİ

FETH-i Zulmânî, müslim ya da gayrimüslim tüm insanlarda meydana gelebilir. Özellikle, Hindularda, Budist felsefe mensuplarında görülen ve FETH eseri olan bazı haller hep bu FETH-i zulmânî neticesidir ki, din terminolojisinde bu hallere —istidraç adı verilir.

FETH-i Zulmânî'nin iki büyük işareti vardır. Birincisi bu tür FETH kendisinde meydana gelmiş kişi Hazreti Rasûlullah aleyhisselâm'ı kabul etmez. İkincisi de, birimsellikten, yâni kendini bir birim olarak görmek perdesinden kurtulamamıştır!.

FETH-i Zulmânî sahipleri, kişinin tüm geçmişini bilebildiği gibi, aynı anda birkaç yerde bulunabilme, kabir ahvalini anlatabilme, CİNlerle rahatlıkla iletişim kurabilme ve daha başka bazı akıl almaz davranışlar ortaya koyabilme özelliklerine sahiptirler.

İstidraç yollu oluşan —fetihte 7 mertebeden yalnızca iki mertebesi mevcuttur.

B- FETHİ NURÂNİ (FETHİ MÜBİN)

FETH-i Nûrânîde dahi benzer özellikler meydana gelir!. Ancak bir farkla ki, bu zevât kısa sürede bu yaşama adepte olduktan sonra gelişmelerine devam ederler, FETH'in üçüncü derecesinde Hazreti Rasûlullah ile ve sâir Nebi ve Evliyâ ile buluşurlar ve berzah âleminin çeşitli sırlarını âgâh olurlar. Bundan sonra da ricâli gayb arasında yerlerini alırlar.

FETH 7 AŞAMADIR!

Fetih de yine 7 kademedir, aşamadır. Evliyaullah arasındaki 7 mertebeye tekâbül eder. Fetih gelmiş olan yani ölmeden evvel ölmüş olan yani fiili ölümü tatmış olan kişi sanki şehidler gibi şehidler nasıl fizik bedeni terketmekle birlikte o anda ruh boyutunda serbest olarak yaşarlar dünya üzerinde her olayı görür bilir müdahale edebilirse işte fiili ölümü tatmış olanda ki ölmeden evvel ölmenin tahakkukudur bu, kişi fizik bedenden kendini kurtarmıştır ruh beden boyutunda yaşar, dilerse herhangi bir yerde bedenlenir, bedenlenerek orada tasarrufta bulunur, dilerse bulunduğu yerden dünya üzerinde olan bir olayı sanki orada yaşıyormuşçasına bilir görür yaşar dilerse müdahale eder veya etmez. Yani ruh beden olarak sanki fizik beden ölmüş gibi, fizik bedenden kurtulmuş bir yaşam içine girmiştir Fetih dediğimiz olaydır bu.

FETHİ MÜBİN ODUR Kİ, KİŞİ BU FETHİ KALDIRABİLİR!

FETH-İ MÜBÎN odur ki, gelen kişi bu FETHİ kaldırabilir. Bu ne demektir?.

Kişiyi FETH geldiği zaman, yâni fizik - biyolojik beden bağından kurtulduğu zaman, bu yaşam şeklini hazmedemeyip kendini içinde bulunduğu boyutun şartlarına kaptırabildiği gibi, buna güç yetiremeyip bedenden tümüyle de kopabilirler; ki bu da onun mutlak manâda ölümü tadışına yolaçabilir.

FETH geldikten sonra, mutlak manâda ölüm gelmediği takdirde, o kişi beyin aracılığıyla gücünü arttırmaya, ilmini çok daha üst seviyeye yükseltmeye devam eder yâni ilerleme devam eder. FETH'in arkasından ölümün gelişi ise onu bulunduğu yerde sınırlar.

FETHİ, ÇALIŞMAYA BAĞLI DEĞİLDİR!

Hakkal yakın çalışmaya bağlı değildir. Saidlik gibi —kişi varolurken nasip olmuşsa dır. yani feth dir!

DÜNYADA BİR KİŞİDE AÇIĞA ÇIKACAK EN BÜYÜK NİMET, FETHİ NURÂNİDİR!

—Ebrarın güzellikleri, mukarreblerin kusurlarıdır hükmünce, Allah'ın Vahdâniyetini seyirden, beşerî yaşam şartlarınca perdelenmekten ileri gelen kusurlarını bağışlar. Ve tam kemâliyle ihsan ettiği bu FETH ile dünyada oluşabilecek en mükemmel nimeti ihsan etmek suretiyle sana olan nimetini tamamlar. Zirâ, dünyada bir kişide açığa çıkacak en büyük nimet FETH-i Nûrânîdir. Adetâ, dünyada yaşarken cennete girmek gibi bir şeydir bu.

—Ve sana öyle bir zafer verir ki, hiç kimse karşı koyamaz!. Yâni bu FETHİ-i Mübîne nâil olarak yaptığın çalışmalar ile seni öyle bir zafere, başarıya ulaştırır ki Allah hiç bir aklı selîm sahibi sana, açıkladıklarına, bildirdiklerine karşı koyamaz.

İşte bu üç âyet-i kerîme FETH-İ MÜBÎN'e ermiş kişinin hâlini anlayabileceğimiz kadarıyla böyle izah eder.

FETHİ, HAKKEL YAKİN'İN SONUCUDUR!

—Ölmeden önce ölmek denen sırrın —hakk-el yakini ancak —mardiye nefis kemâlinde gerçekleşir!. —FETH hâli de bunun sonucudur!. Bunun ehli de dünya üzerinde ancak onlarla sayılır!.

—Fetih ehli olan görevliler dünya üzerinde tüm cereyan eden işlere vâkıftırlar. —Keşif ehli ise sadece görev alanı ile sınırlıdırlar.

—FETHİ EHLİ, FETHİ KENDİLERİNDE AÇIĞA ÇIKTIĞI SIRADA KABİR SORGULAMASINI YAŞADIĞI İÇİN ARTIK İKİNCİ BİR DEFA DAHA BU SORGULAMAYI YAŞAMAZ!

—Ölmeden önce ölmek denen hâlin üç mertebesi vardır.

a-İlm-el yakîn;
b-Ayn-el yakîn;
c-Hakk-el yakîn.

Birincisi -İLM-, konuyu yakîn derecesinde müşahade ederek olaya ikân kazanmış olmaktır. Bu yukarda bahsettiğimiz şartlara tâbidir. Ne var ki, o olayları çok farklı tepkimelerle geçiştirir.

İkincisi -AYN-, olayı kendindeki kuvvelerle âdetâ yaşamış gibi görür, algılar, hisseder ve hazırdır o şartlara... Ama gene de aynen birincide olduğu gibi aynı aşamalardan geçerek yaşar.

Üçüncüsü -Hakk-, ise —ki bu zevâtın sayısı fevkâlâde azdır— —Mardiyeye mertebesindeki evliyâullahta; veya bazı ender sıra dışı inançsız insanlarda istidraç denen bir biçimde gerçekleşir. Buna tasavvufta —fetih denilir. İstidraç yollu oluşan —fetihte 7 mertebeden yalnızca iki mertebesi mevcuttur.

Bunlar, dünyada, bildiğimiz biyolojik bedenle yaşarlarken; aynı anda, biyolojik bedenden tam bağımsızmışçasına da yaşama özelliğini elde etmişlerdir. Bunlar bahsi geçen sorgulama olayını —fetih kendilerinde açığa çıktığı sırada bir şekilde geçmişlerdir ki, artık onlar için ikinci bir defa kabîr âlemi sorgulaması söz konusu olmaz.

Nitekim, Hz. Rasulullah aleyhisselâmın boyut değiştirmesi sırasında —Allah sana ikinci bir ölümü tattırmaz denerek bu gerçeğe işaret edilmiştir. Yani, sen yaşarken —fetih yoluyla bu aşamayı geçtiğin için, normalde herkesin yaşadığı ölümü tatma olayı sırasında yaşanacakları yaşamazsın; anlamındadır. —FETİH Sûresinin başında da bu olaya işaret edilmiştir zaten. Ne var ki, olayın bu derinliği açılmamış olanlar konuyu Mekke'nin fethiyle ilgili olarak değerlendirmişlerdir. Bu gerçeği bilmeyenler, ikinci ölüm olayını gelecekte ilerde bir zamanda oluşacak başka bir ölüm olayına bağlamışlardır.

**FETİH GELMİŞ KİŞİLER DİLEDİKLERİ TAKDİRDE İŞİNSAL BEDENLERİNİ
YOĞUNLAŞTIRARAK ARAMIZDA BİYOLOJİK BEDENLE GÖRÜNEBİLİRLER!**

İşte bu fetih gelmiş, yani ölmeden ölmüş, ruhuyla, işinsal âlemde yaşama yeteneğini elde etmiş kişiler; diledikleri takdirde bu bedeni yoğunlaştırmak suretiyle aramızda biyolojik bedenle görünebilirler ve çeşitli işler başarabilirler.

Nitekim bunun bir örneği de HIZIR aleyhisselâmdır!. Dilediği anda biyolojik bedene geçip görünür, dilediği anda da dalga boyutta yaşamına devam eder.

Bu esastan olmak üzere gerek Abdülkâdir Geylânî hazretlerinin ve gerekse daha başka fetih ehli zevâtın aynı anda birkaç yerde görülüp yemek yemeleri, hep bu türden olaylardır.

Hazreti İSA da, şu anda yaşamakta olduğu RUH ya da bir tür hologramik işinsal bedenini tekrar yoğunlaştırmak suretiyle yeni baştan aramıza dönecektir ki, bu dönüş yaşı da, ayrıldığı andaki 33 yaşın sureti ve şekliyle gerçekleşecektir. Muhakkak gerçeği en mükemmel şekilde bilen Allah'tır.

Evet, Rabbimin bu konuda müşahade ettirdiği bu. Şükründen aczimi itiraf ederim, bana öğrettiklerine.

FETİH EHLİ —VECHULLAHI DAİMİ MÜŞAHEDE İÇİNDEDİR!

—Helâk olma ifadesi ile anlatılan mânâ, esasen içinde yaşadığımız şu anda ve her anda geçerlidir... Ve bu durum keşif ve fetih sahibi basîret ehli zâtlar tarafından daimi olarak müşahade edilebilmektedir.

—Başını ne yana döndürürsen ALLAH'ın VECH'ini görürsün (2/115)

Âyeti zâten bu durumu açık-seçik vurgulamaktadır.

FETİH EHLİNİN GEÇMİŞ VE GELECEK TÜM GÜNAHLARI BAĞIŞLANMIŞTIR!

—Sana öyle bir FETH verdik ki. Kişide bu FETH'in oluşması onun hiç bir çalışmasına bağlı olmaksızın tamamıyla Allah tarafındandır. Allah vergisidir ki, —bu kesin ve apaçık bir FETH'e eriştir. Böylece sen artık berzah âleminin bir ferdi olarak dünyada yaşarsın

her şeyin içyüzünü ve hikmetini bilirsin, dolayısıyla bundan sonra senden hiç bir —zenb meydana gelmez. O gerçekler içinde yaşayan bir Ferd olarak, —Allah senin geçmiş ve gelecek tüm zenbini bağışlar.

FETİH EHLİNDE GÜNAHIN HÂTIRASI DAHİ ÇIKMIŞTIR

Kendini var kabul ettiğin sürece, günah fiilî varolmasa dahi hâtıraları —benliğini meşgul edecektir! Bu meşguliyet ise —günah hâtırasıdır ki, benliğinin yaşamıyla bağlantılıdır. Ne zamandır ki, —benliğinin varolmadığını, hakikatını yaşarsın, işte o zaman, nefsinde günah da, hâtırası da çıkmış olur.

—SANA AÇIK-SEÇİK FETİH İHSÂN ETTİK: ALLAH GEÇMİŞ VE GELECEK TÜM GÜNAHLARINI BAĞIŞLADI.

Âyetlerinde işaret edilen mânâ da anladığımız kadarıyla bu hususa işaret eder.

—Fetih tasavvuftaki anlamıyla, kişinin benliğinin ve benliğinin oluşturduğu perdelerin ortadan kalkması ve Hakkânî sıfatlarla tahakkuk etmesi hâlidir ki, bir devirde ancak çok çok ender kişilerde oluşur! Bunlar, —Hakkın gözüyle görür, işitir, söyler, tutar, yürürler! —Fetih gelmiş kişiler, —benliklerinden kurtulmuş oldukları için, geçmiş ve gelecek günahlarından da bağışlanmışlardır.

Çünkü, onlardan günah ve hâtırası çıkmıştır... Çünkü benlikleri ortadan kalkmıştır!

Beden ve bedensel değerler onlar için hiçbir anlam taşımadığı gibi, ruhsal değerler dahi onlardan düşmüştür! Onlar mukarreblerdir, Ferdiyet sahipleridir.

Kişilik isimlerinin ardında, seyreden-seyredilen ve seyr hep aynı TEK olmuştur!

FETİH EHLİNDE YAŞANAN İLİM, —LEDÜN İLMİDİR

Ledün ilmi, Zâtın, esmâsına olan ilimdir...

Taalluku a'yân-ı sâbite'yedir! İkrâm yollu bir kula verilirse bu ilim -Hızır ve Zâtiyyûn- gibi bir insanın tüm geçmişini ve gelecekte cennet veya cehennemdeki hâlini ve bütün mertebelerde nereye ulaşacağını icmâlen bilir...

Bu ilim, kişide —FETİH denilen bir hâl sonunda yaşanır hâle gelir...

FETİH, FİİLİ ÖLÜMÜN NETİCESİNDE MEYDANA GELİR!

Senin şuur boyutunda varlıkta Hakk'ın varlığının dışında birşey görmez hale gelerek herşeyden her olandan razı bir halde ancak aksiyona reaksiyon verir bir halde yaşamandır. Hükmi ölümün neticesi, tasavvufta KEŞİF dediğimiz haldir. Keşfin 7 mertebesi vardır. Hükmi ölümün sonunda eğer o birimin mânâ boyutunda görev alması söz konusuysa, Ricali Gayb denilen Evliyaullah arasına girmesi söz konusuysa, bu görevi almasıyla birlikte onda fiili ölüm olur. Fiili ölümün sonunda da onda FETİH dediğimiz hâl meydana gelir.

FETİH ÖZELLİĞİ, IŞIK HIZINI AŞMAKTIR!

(Soru: Işık hızını aşmak Fetih özelliğine sahip olmak anlamına gelir mi?..)

Evet!.

BÂTIN KAPANIKLIKLARIN AÇILMASI, —FETTAH İSMİ İLE MÜMKÜNDÜR!

Aynı şey bıkınlık doğurur, tıkanıklığı getirir.

Peki, insanın kendini yenilemesi yeni şeyleri ortaya getirmesi, yeni şeyleri açması nasıl mümkündür?

Burada demek ki bu sorunla karşılaşıyoruz...

İşte o —yeniye ortaya çıkarabilmenin yolu, FETTAH'tan geçer.

Fettah isminin mânâsı sende açılır, hükmünü icra ederse, sende yeni yeni şeyler açılmaya başlar; yeni yeni şeyleri görür, hisseder, yaşar ve ortaya koyarsın.

—FETTAH isminin zikri, insanda açılımlar yapar!. Hem zahîri problemlerin çözümlenmesi yönünden, hem de —BÂTIN kapanıklıkların açılması fetholması cihetinden!

Konuşmamızın başında ne dedik?..

Sendekileri ortaya çıkarabilmen için ayna olarak karşına konmuştur ESMÂ'ÜL HÜSNÂ!

Yani —esmâ'ül hüsnâ, yani —Allah'ın isimleri, sendeki vasıflara ayna olarak karşına konmuştur!.

Ötedeki Allah'ın(!), ilâh'ın, Tanrı'nın isimleri değildir onlar! Sende mevcut olan mânâlardır onlar!.

Bu mânâlar sende açıldığı kadar, bu özellikler senden dışarı taşar!. Bunun yolu da zikirden geçer, bilgiden değil!. (**AHMED HULÛSÎ/FETİH/KAVRAMLAR**)

FETİH SÛRESİ (B MEAL'DEN)

Fetih Sûresi, hicretten sonra, yani **Medine-i Münevvere** döneminde (tüm sûreler itibarıyla 109. veya 113. sırada) nazıl olmuş bir sûre olmasına rağmen, Hicri 6. yılda, Hudeybiye dönüşünde, **Mekke'de** nazil oldu...

Rivayet edildiğine göre, **Hz. Rasûlullah** s.a.v. şöyle buyurdu: —**Dün gece öyle bir sûre inzal edildi ki dünya ve içinde bulunan her şeyden, bana daha sevgili... O sûre: İnna fetehna leke fethen mubiyna, li yağfirelekAllahu ma tekaddeme min zenbike ve ma teahher...**

Enes B.Malik r.a. ise Fetih:2, yani —**Ki böylece Allah senin geçmiş ve gelecek tüm zenbini mağfiret eder ve nimetini senin üzerine tamamlar; ve seni tam doğru/kestirme yola, sırat-ı mustakim'e hidayet eder** ayeti Hudeybiye dönüşünde Nebî s.a.v.e nazıl olduğunda şöyle buyurdu: —**Bu gece bana öyle bir ayet nazil oldu ki Arz'da bulunan herşeyden bana sevgilidir...** Sahabe —**Heniyen Merien** (bu nimet sana afiyet olsun, gönül huzuruyla) **ya Nebîyallah bu ayet sana ne yapılacağını beyan ediyor, sana ait; ya bizim durumumuz?** demeleri üzerine de —**Ve dahi imanlı erkek ve kadınları içinde ebedi kalacakları, altlarından ırmaklar akan cennetlere sokması, onlardan kötülüklerini silmesi içindir... İşte bu indallah'da aziym bir kurtuluştur** ayeti bildirildi...

Bu minval üzere seferi halde cereyan eden diğer olaylara bu sûre açıklık getirmiş oldu... **Abdullah İ. Abbas** r.a.ın rivayetine göre Ahkaf: 9'da, —**Bana ve size ne yapılacağını bilmem** ayeti nazıl olunca, inceliği anlamayan yahudiler ve müşrikler sevinerek —*Kendisine ne yapılacağını bilemeyen adama biz nasıl uyarız?* dediler... İşte Fetih: 1-2 ayeteleri ile anlatılan fetih ve in'am buna da bir cevaptı...

Fetih Sûresi, adını 1., 18. ve 27. ayetlerindeki —**Feth** kelimesinden ve **Hz. Rasûlullah**'ın fetihlerini bahis etmesinden, —**Fethi** tanımlamasından dolayı almıştır... Fetih Sûresi, 29 ayettir...

Bu Sûre'de, Hudeybiye seferi yanında bahsedilen diğer konuları özetlersek:

Özellikle **Hz. Rasûlullah**'a lutfedilen Fetihler, ilahi nimetler ve nitelikler ile **ümme-i muhammed**'in (Tevrat ve İncil'de de bahsedilen) özellikleri hakkındadır...

Şöyleki:

Hz. Rasûlullah s.a.v.e zahir-batın tüm fetihlerin verildiği; bunun bir gereği olarak da geçmiş ve gelecek tüm günahlarının mağfiret edildiği, ilahi ni'metin Onun üzerine Onda tamamlandığı, sıratı mustakıyme tam hidayet edildiği ve **Allah**'ın Aziyz ve Nasıyr olarak onu bu fetihlere muzaffer kıldığı

ilk ayetlerde açıklanıyor... **Hz. Rasûllah**'ın şahiyd, müjdeci ve uyarıcı olduğu; **Ona** biat edenin **Allah**'a biat etmiş sayıldığı; BiaturRıdvan sahibi mü'minlerden Allah'ın razı olduğu ve **feth-i karib** ile ganimetlere nail olunacağı; **Hz. Rasûlullah**'ın rüyasının aynen çıkması ve —**MUHAMMED** ismine nisbetle **RASÛLULLAH** olduğu ve **Onun** risaletindeki misyon ve hidayet gücü ile **İslam**'ın yeryüzündeki tüm din anlayışlarına galip geleceği haber veriliyor...

Sûrede vurgulanan önemli bir husus ta **SÛNNETULLAH**ın asla değişmeyeceğidir...

AYETLERİN MÂNÂSİ

BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHIYM

1-) İnna fetahna leke fethan mübiyn; **Doğrusu sana öyle bir fetih verdik ki, Feth-i**

Mubiyn (apaçık fetih)"dir.

2-) liyağfire lekellahu ma tekaddeme min zenbike ve ma teahhare ve yütimme nimeteHU aleyke ve yehdiyeke sıraten müstekiyma; **Ki böylece Allah senin geçmiş ve gelecek tüm zenbini (varlığını) mağfiret eder (örter?) ve nimetini (rahmetini, sıfatlarını) senin üzerine tamamlar; ve seni, sırat-ı mustakim"e (Zatına) hidayet eder.**

3-) ve yensûrekellahu nasren Aziyza; **Ve Allah sana öyle bir zafer nusret eder ki Aziyz"dir; hiç kimse karşı koyamaz.**

4-) HUvelleziy enzeles sekiynete fiy kulubil mu`miniye liyezdadu iymanen mea imanihim\* ve lillâhi cünudüs Semavati vel`Ard* ve kânAllahu Aliymen Hakiyma; **İmanlarının kat kat artması için, mü"minlerin kalblerine sekine (sükun, güven duygusu) inzal eden O"dur... Semavat ve Arz"ın orduları (tüm kalbler) Allah"ındır... Allah Aliym"dir, Hakiym"dir.**

Bu ayetlerle ilgili açıklama:

Kur'an'da —fethle ilgili üç tanım vardır:

Feth-i Kariyb (yakın feth), bu sûrenin 18. ve 27 ayetlerinde ve —**nasrun minAllahi ve fethun kariyb; ve beşşiril mü"miniyn**, diye Saff Sûresinde geçer... Bu feth'nden, **Hz. Rasûlullah**'ın yanısıra bazı mü'minler de pay sahibidir, ayetin de işaret ettiği üzere...

Cüz'iyetin-izafiliğin bilinç üzerindeki etkisinin kalkmasıdır...

Feth-i Mubiyn (apaçık/açan fetih)... Fetih:1-2'nin de tarif ettiği üzere **Hz. Rasûlullah'a** has bir fetih olup; **O'nun** geçmiş ve gelecek tüm günahlarının ismi —**Allah** olan tarafından mağfiret edilmesini sağladı... Buna —**ölmeden evvel öl** ile işaret edilmiştir ki, bu dünya yaşamında ruhsal özellikler ile yaşama halidir ki,zenb kavramı söz konusu olmaz... Nitekim **Hz. İsa a.s. —ölüm keffarettir, —günahın cezası ölmektir** ile bu hususa işaret etmiştir... Diğer bir ifade ile, İlâhi özelliklerle tahakkuk, Zati vasıflarla yaşama hali... Kişiliğin hakiki bedeni ruh olduğuna göre de hakikatimize ait ilâhi güçlerin beyin vasıtasıyla ruha kaydedilmesi dolayısıyla, bu özellikler ile bu dünyada yaşamak demek gene ruh gücü ile yaşamak demektir...

Nitekim **Hz. Rasûlullah s.a.v.** daha önce hiç bir **nebî'**ye verilmeyip yalnız kendisine verilen özelliklerle ilgili şöyle buyurmuştur: —**Benim geçmiş ve gelecek zenbim mağfiret edildi; Bana Kevser verildi; sizin sahibiniz (yani arkadaşınız ben) Kıyamet gününde HAMD Sancağının sahibidir ki Adem ve ondan beri herkes (her nebî) o sancağın altındadır...**

El-FETH (mutlak feth), nasr sûresinde açıklanır: "**Nasrullah (Allah nusreti) ve el-Feth (mutlak feth, ölüm) geldiğinde, fevc fevc Allah'ın Diyni'ne dahil oluyor oldukları halde insanları gördüğünde, Rabbinin Hamdi ile tesbih (tenzih) et ve O'ndan mağfiret dile... Muhakkak ki O, Tevvab'dır**".

Nasr Sûresi ile ifade edilen **Hz. Rasûlullah'a** verilen **el-FETH**; —**İSLAM** garib olarak zuhur etmiştir... **Benimle olan zuhuru gibi tekrar zuhur edecek; ne mutlu o gariplere** Hadis-i Şerifi'nin işareti üzere, insanlık için bir daha gerçekleşecektir ki buna da **Kur"an (batinen), —yevm"ül FETH= Mutlak FETH Günü**, demektedir... İşte bu **Hz. Mehdi Rasûl**'ün zuhur dönemidir ki **Büyük Kıyamet Günü** de denir (Secde: 28-29, Nahl: 1)...

5-) liyüdhîlel mu`miniye velmu`minati cennatin tecriy min tahtihel`enharü halidiyne fiyha ve yükeffire anhum seyyiatihim ve kâne zâlike indAllahi fevzen azıyma; **Ve dahi imanlı erkek ve kadınları, içinde ebedi kalacakları, altlarından ırmaklar (ilimler) akan cennetlere (Hakkani yaşama) sokması, onlardan kötülüklerini (beşeri kişilik özelliklerini) silmesi içindir... İşte bu indallah"da aziym bir kurtuluştur.**

6-) ve yuazzibel münafikiyne velmünafikati velmüşrikiyne velmüşrikatiz zanniye Billâhi zannessev"* aleyhim dairetüssev"* ve ğadıbAllahu aleyhim ve leanehum ve eadde lehüm cehennem* ve saet masıyra; **Bir de Allah hakkında (B sırrınca) su-i zann"da bulunan**

(tanrı yerine koyan) **münafık** (gayrı gören) **erkek ve kadınlara, müşrik** (şakıy) **erkek ve kadınlara azab etmesi içindir... Kötülük** (zan) **onların başlarına dönsün/patlasın... Allah onlara gadap etmiş** (yüzlerini Hak tarafından çevirmiş), **onları la"netlemiş** (yakınlıktan tard etmiş) **ve onlar için cehennem hazırlamıştır; orası ne kötü bir dönüş yeridir.**

7-) ve lillâhi cünudüs Semavati vel'Ard* ve kânAllahu Aziyzen Hakiyma; **Semavat ve Arz"ın orduları** (kuvveleri) **Allah"ındır... Allah Aziyz"dir, Hakiym"dir.**

8- inna erselnake şahiden ve mübeşşiran ve neziyra; (Ey enNebî!) **Muhakkak ki biz seni** (vahdet'e, Hakk'a) **şahiyd**, (risaletine, istidatları ile olumlu cevap verenleri, vuslat ile) **müjdeleyici ve** (gerçeği reddedenleri) **uyarıcı olarak irsal ettik.**

9-) litu'minu Billâhi ve RasûliHî ve tuazziruhu ve tüvekkiruh* ve tüsebbihuHU bükreten ve asiyla; **Ki; (B sırrıyla) Allah"a ve O"nun Rasûlü"ne iman edesiniz, O"na** (Rasûlullah'a) **yardımcı olasınız, O"nu yüce bilip saygı gösteresiniz ve sabah akşam O"nu tesbih edesiniz.**

10-) innelleziyne yûbayiuneke innema yûbayiunAllah* yedullahi fevka eydiyhim* femen nekese feinnema yenküsü alâ nefsih* ve men evfa Bima ahede aleyhullahe feseyu'tiyhi ecren azıyma; **Gerçektir ki** (Rasûlüm) **sana biat edenler** (el tutuşup bağlılık sözü verenler) **Allah"a biat etmişlerdir** (tam fanisin?) **ve Allah"ın EL"i onların elleri üzerindedir** (Rasûlullah, ALLAH ismi mazharı)... **Kim ahdi bozarsa ancak kendi aleyhine bozmuş olur; Allah"la olan ahbine** (B sırrınca) **kim vefa gösterirse, ona da** (Allah) **büyük ecir verir.**

11-) seyekulü lekel muhallefune minel'arabi şeğeletna emvalüna ve ehluna festağfir lena* yekulune Bielsinetihim ma leyse fiy kulubihim* kul femen yemlikü leküm minAllahi şey'en in erade Biküm darren ev erade Biküm nef'a* bel kânAllahu Bima tamelune Habiya; **Bedevilerden** (cihaddan?) **geri bırakılanlar: "Bizi mallarımız ve çoluk çocuğumuz meşgul etti/alakoydu; bizim için mağfiret dile" diyecekler... Onlar kalblerinde olmayanı** (Bi-) **dilleriyle söylüyorlar... De ki:"Eğer** (Bi-) **size bir zarar irade ederse ya da** (Bi-) **size bir fayda irade ederse sizin için Allah'dan** (onu önlemeye) **kim bir şeye malikdir?".. Hayır, Allah yaptıklarınızdan** (B sırrınca) **haberdardır.**

12-) bel zanentüm en len yenkaliber Rasûlü velmu'minune ila ehliyhim ebeden ve züyyine zâlike fiy kulubiküm ve zanentüm zannessev* ve küntüm kavmen bûra; **Aslında siz Rasûlullah ve mü"minlerin, ailelerine asla geri dönmeyeceklerini zannettiniz... Bu sizin kalblerinizde süslendi/güzel göründü de böylece kötü zanda bulundunuz ve helakı haketmiş bir kavim oldunuz.**

13-) ve men lem yu'min Billâhi ve RasûliHî feinna a'tedna zilkâfiriyye saiya; **Kim Allah"a ve Rasûlüne** (B sırrınca) **iman etmezse, bilsin ki kafirler için Saiyr"i** (alevli bir ateşi) **hazırlamışızdır.**

14-) ve lillâhi Mülküs Semavati vel'Ard* yağfiru limen yeşau ve yuazzibu men yeşa* ve kânAllahu Ğafuren Rahıyma; **Semavat ve Arz"ın mülkü Allah"ındır... Dilediğini mağfiret eder** (günahlı halini örter), **dilediğini azablandırır** (nefsine terkeder)... **Allah Ğafur"dur, Rahıym"dir.**

15-) seyekulül muhallefune izentalaktüm ilâ meğanime lite'huzuha zeruna nettebi'küm* yüriydune en yübeddilu kelamAllah* kul len tettebiuna kezâliküm kalellahu min kabl* feseyekulune bel tahsüdunena* bel kânu lâ yefkahune illâ kaliyla; **Bu** (savaştan?) **geri bırakılanlar, ganimetleri almak için gittiğinizde: "Bırakın bizi, size tabi olalım** (sizinle gelelim)", **derler... Onlar, Allah kelamını** (hükümünü) **değiştirmek istiyorlar... De ki: "Siz bize asla uyamazsınız; daha önce Allah böylece buyurdu** (hükmetti)"... **Bu kez şöyle derler: "Hayır, siz bizi kıskanıyorsunuz"...** **Bilakis onlar, anlayışı kıt kimselerdir.**

16-) kul lilmuhallefiyne minel'arabi setüdavne ilâ kavmin uliy be'sin şediydin tukatilunehüm ev yüslimun* fein tutıy'u yü'tikünullahu ecren hasena* ve in tetevellev kema tevelleytüm min kablü yuazzibküm azâben eliyma; **Bedevilerden o geri bırakılanlara de ki: "Siz son derece güçlü, cengaver bir kavimle savaşa davet olunacaksınız... Onlarla savaşırsınız yahut onlar İslam olurlar (Onlarla İslam'ı kabul edesiye çarpışacaksınız)... Eğer itaat ederseniz Allah size güzel bir ecir verir... Ama daha önce yüz çevirdiğiniz gibi gene döneklilik yaparsanız (Allah) sizi elim bir azab ile azablandırır"**.

17-) leyse alel'ama harecün ve lâ alel'areci harecün ve lâ alelmeriydi harec* ve men yutıllâhe ve RasûleHU yüdhlhü cennatin tecriy min tahtihel'enhar* ve men yetevelle yuazzibhü azâben eliyma; **Köre** (gerçeği göremeyen; şaki), **topala** (seyr-i süluka yeterli olmayan) **ve hasta** (şek ve nifak üzere olan, evham-vesvese sahibi) **olana** (tahkik için) **zorlama/mesuliyet yoktur... Kim Allah ve Rasûlüne itaat ederse (Allah) onu altından ırmaklar akan cennetlere sokar... Kim de yüz çevirirse (Allah) onu elim bir azabla azablandırır.**

18-) lekad radyAllahu anilmu'miniyne iz yubayiuneke tahteşşecereti fealime ma fiy kulubihim feenzelessekiynete aleyhim ve esabehüm fethan kariyba; **Andolsun ki Allah, mü'minlerden, o ağacın altında sana biat ettiklerinde razı/hoşnud oldu, onların kalblerinde olanı (bağlılığı, himmeti) bildi de üzerlerine sekine (itmi'nan) inzal etti ve kendilerine feth-i kariyb (i sevap olarak) verdi.**

19-) ve meğanime kesiyreten ye'huzuneha* ve kânAllahu Aziyzen Hakiyma; **Onları, alacakları bir çok ganimetlere (ilimlere) de nail etti... Allah Aziyz'dir, Hakiym'dir.**

20-) veadekümnullahu meğanime kesiyreten te'huzuneha feacce lekü m hazihi ve keffe eydiyenNasi anküm* ve litekûne ayeten lilmu'miniyne ve yehdiyeküm sıratan müstekıyma; **Allah, size elde edeceğiniz bir çok ganimetler va"d etmiştir (İndAllah'da sayısız ğanimetler var?)... Bunu da size aceleden/pek çabuk verdi ve insanların ellerini sizden vazgeçirdi ki, bu mü'minler için bir ayet/işaret olsun ve sizi sıratı mustakıme hidayet etsin.**

21-) ve uhra lem takdiru aleyha kad ehatAllahu Biha ve kânAllahu alâ külli şey'in Kadiyra; **Ve henüz onlara gücünüzün yetmediği daha başka şeyler de va"d etti ki, onları (ancak B sırrınca) Allah kuşatmıştır... Ve (Zaten) Allah her şeye Kadiyr'dir.**

22-) ve lev katelekümülleziyne keferu levellevül edbare sümme lâ yecidune Veliyyen ve lâ Nasıyra; **Eğer kafir olanlar sizinle savaşırsalardı, elbette arkalarına dönüp kaçacaklardı... Sonra da hiç bir veliy (koruyucu) ve nesıyr (yardımcı) bulamazlardı.**

23-) sünnetAllahilletiy kad halet min kabl* ve len tecide lisünnetillâhi tebdıyla; **Bu önceden beri işleyip duran Sünnetullah'dır; Sünnetullah'da değişiklik/Sünnetullah için tebdil (bedel) asla bulamazsın.**

24-) ve HUvelleziy keffe eydiyehüm anküm ve eydiyeküm anhüm Bibatni Mekketi min ba'di en azfereküm aleyhim* ve kânAllahu Bima ta'melune Basıyra; **Sizi onlara muzaffer kıldıktan sonra Mekke'nin (Bi-) batnında/göbeğinde, onların ellerini sizden sizin ellerinizi onlardan uzak tutan O"dur... Allah yaptıklarınızı (B sırrınca) Basıyr'dır.**

25-) hümülleziyne keferu ve saddüküm anilMescidil Harami velhedye makufen en yeblüğa mahilleh* velevlâ ricalun mu'minune ve nisaün mu'minatün lem ta'lemuhüm en tetauhüm fetusıybeküm minhüm mearretün Biğayri ilm* liyüdhlallahu fiy rahmetiHİ men yeşa* lev tezeyyelu leazzebnelleziyne keferu minhüm azâben eliyma; **Onlar o kimselerdir ki, kafir oldular, sizi Mescid-i Haram'dan (kalb makamından) alakoydular, bekletilen (Beytullah'a adanan) hediye kurbanlarının (nefslerinizin) yerlerine ulaşmasına mani oldular... Şayet orada (onların arasında) kendilerini henüz bilmediğiniz için çiğneyip ezeceğiniz ve bu bilgisizlik (Bi-gayri ilim,**

bilmeyerek yapılan iş) **yüzünden üzüleceğiniz mü"min rical/erkekler ve mü"mine kadınlar olmasaydı** (Allah savaşı önlemezdi)... **Dilediğini rahmetine sokmak için di bu... Eğer birbirlerinden ayrılmış olsalardı, onlardan küfre sapanları elbette elim bir azab ile azablandırırdık** (Said ve salihler zümresinin bulundukları yere gadabı ilahi inmez... Enfal: 33 ve Ankebut: 32?).

26-) iz cealelleziyne keferu fiy kulubihimül hamiiyyete hamiiyyetel cahiliyyeti feenzelellahu sekiynetehu alâ Rasûlihî ve alelmu'miniyne ve elzemehüm kelimetet takva ve kânû ehakka Biha ve ehleha* ve kânAllahu Biküllü şey'in Aliyma; **O zaman kafirler, kalblerine hamiiyyeti (gayret, izzeti nefis, kibirlilik, taassubu), cahiliyye taasubunu yerleştirmişlerdi... Allah da Rasûlü"nün ve mü"minlerin üzerine sekine inzal etti ve onları kelime-i takva (la ilahe illallah) üzere ilzam etti (sabitledi)... Onlar bu söze (B sırınca) ehakk ve ehil kimselerdi... Allah her şeyi (B sırınca) Aliym"dir.**

27-) lekad sadekAllahu RasûleHUrrü'ya BilHakk* letedhulünneMescidel Hame inşaAllahu aminiyne muhallikiyne ruuseküm ve mukassiriyne lâ tehâfun* fealime ma lem ta'lemu feceale min duni zâlike fethan kariyba; **Andolsun ki Allah, Rasûlüne rüyasını Bil-Hakk (Hak olarak) doğruladı** (rüyasının gerçek olduğunu tasdik etti; gerçektir)... **İnşallah, (kiminiz) kafalarınızı traş etmiş ve (kiminiz saçlarınızı) kısaltmış olarak, güven içinde Mescid-i Haram"a kesinlikle gireceksiniz (feth?)... (Allah) sizin bilmediğinizi bildi de size bundan önce feth-i karib müyesser kıldı.**

28- HUvelleziy ersele RasûleHU Bilhüda ve diynil Hakkı liyuzhirehu aleddiyyi küllih* ve kefa Billahi şehiyda; **O, Rasûlünü Bil-HUDA (hidayet gücü, rehber olarak) ve Hak Diyn (gerçek diyn; sistem ruhu) ile irsal etti ki, onu (yeryüzündeki) tüm din anlayışlarına üstün kılsın** (hidayet yollu gerçeği göstere); **Şehiyd olarak (B sırınca) Allah yeter.**

29-) Muhammedün Rasûlullah* velleziyne meahu eşiddau alelküffari ruhamau beynehüm terahüm rükkean sücceden yebteğune fadlen minAllahi ve rıdvana* siymahüm fiy vücuhihim min eserissücuti zâlike meselühüm fiytTevrati, ve meselühüm fiyl'İnciyli kezerın ahrece şat'ehu feazerehu festağleza festeva alâ sukıhi yu'cibüzürrea liyeğiyza Bihimülküffar* veadAllahulleziyne amenu ve amilussalihati minhüm mağfireten ve ecren aziyma; **MUHAMMED, Rasûlullah"dır!... Onunla beraber bulunanlar (in'am üzere olanlar), küffara (gerçeği reddedenlere) karşı sert (onların düşünce ve yaşamlarından hiç etkilenmezler), kendi aralarında çok merhametlidirler** (birbirlerinin açılım ve üretkenliğine katkıda bulunurlar, birbirlerini severler)... **Onları (Ümmet-i Muhammed'i) rüku eder (haşyet, ta'zim), secde eder (fena, teslim) ve Allah"tan fazl (ilmi üstünlük, tecelli) ve RIDVAN (ehl-i cennet için en üstün ni'met; Allah'ın ebediyyen gazab etmeme teminatı; sıfat cenneti) ister halde görürsün... Simalarına gelince, vechlerinde/yüzlerinde secde (fena) eseri vardır... Bu onların Tevrat"taki (nefse dönük hükümler) meselleri (misal yollu anlatımları) dır... İncil"deki (kalb ahvaline, batını hükümlere; teşbihi) mesellerine gelince: Bir ekin ki filizini yarıp çıkarmış, sonra onu kuvvetlendirmiş, kalınlaşmış da (tevhid; İslam, sünnetullah) gövdesi üzerine doğrulmuştur/dikilmiştir (insan'da, mutlak vücut tam zahirdir); ekincilerin (Ulul'Azm Rasûllerin, Enbiyanın) hoşuna gider (İslam Ümmetinin özellikleri... Ki, hadis-i şeriflere göre İslam'ın zahir ve batına göre tam zuhuru iki Zat'la gerçekleşmiştir, Hz. Muhammed.s.a.v. ve Hz. Mehdi Rasûl a.s... Buradaki teşbihi bu yönden de değerlendirmek lazım)... (Allah bunları artırmakla) böyle yapar ki, onlarla (B sırıyla, onlar olarak) küffarı (gerçeği reddedenleri) öfkelenirsin... Allah onlardan (hakikatine) iman edip bunun gereği salih amel edenlere mağfiret ve ecr-i aziym va"d etmiştir. **ŞUAYB KELİMESİNDEKİ KALB"E AİT HİKMETİN ÖZÜ****

Kalb ile ilgili hikmetin Hz. Şuayb a.s. ismi ile ilişkilendirilme nedeni şudur. —Kalb Adl (Her birimi ne için var ettiyse, ona hak ettiğini veren) isminin dış görünümüdür. Kalb bedeni dengeleyen, bilince güç veren, enerjisellik ve bedensellik arasındaki bütünlüğü

sağlayan bir organ ve güçtür. Vücudun bütün hücrelerine ulaşması ve onlara hayat ve enerji pompalaması yönüyle —Allah isminin tüm isimlere kendi özelliklerini vermesine ve hepsinin anlamını toplamasına benzer..

Hikmet ehlinen Hakîm Senâî bir dörtlüğünde mealen diyor ki;

—Yedi âlemin seyredildiği İran kralı Cem’in sihirli cam kadehi senin kalbindir. Sevincin ve üzüntünün karargâhı senin kalbindir. Eğer evrensel boyutları görmek dersen tüm varlıklar o kalbin içindedir. Baş gözü varlığın maddeleşmiş kesitini görür, madde ötesi sırları da ancak kalb gözü (küllî akıl ve imanın en üstü olan îkan) algılar. Öncelikle kalb gözünü aç (aklını bilgi ve ilim ile sonsuz akıla ulaştır, imandan îkana yüksel) ve daha sonra varlığın hakikatini seyret (akıl ve iman ile yorumla).

Şuayb a.s. isimlerin tüm mânâlarını kapsayan Allah isminin bütün sırlarına kalbi ile şahit idi. Allah isminden doğan isimlerin mânâlarını da tek tek bilir gereğini yaşar ve böylece Allah’ın ahlâkı ile ahlâklanmış olurdu. Bu özelliği nedeniyle onun üzerinde kalbi sıfatlar egemendi ve o bir İnsan-ı Kâmil idi.

Meyden halkına şöyle nasihatte bulundu:

85-) Ve ila Medyene ehahüm Şüayba* kale ya kavmı`budullahe ma leküm min ilahin ğayruHU, kad caetküm beyyinetün min Rabbiküm feevfül keyle vel miyzane ve la tebhasünNase eşyaehüm ve la tüfsidu fiyl Ardı ba`de ıslahıha* zâliküm hayrun leküm in küntüm mu`miniyn;

Medyen’e de kardeşleri Şuayb’ı (irsal ettik)... (O da): “Ey kavmim!.. Allah’a kulluk edin... O’nun gayrından bir ilahınız yoktur... Size Rabbinizden bir beyyine (vazih hüccet, apaçık kanıt) geldi... (Artık) ölçmeyi ve tartmayı tam yapın... İnsanların eşyalarını eksiltmeyin/hakkını vermezlik etmeyin... İslahından sonra Arz’da ifsad yapmayın... Eğer mü’minler iseniz böylesi sizin için daha hayırlıdır”. (A’raf Sûresi; B Meal)

İlâhî fetihler (açılımlar) kâmilin kalbinde açılır, fetih şubelerini (şuab)/kısımlarını idrak eder ve insanlara bu açılımların ilmini yansıtır. İlâhî fetihlerin Şuayb’in kalbinde de oluşması nedeniyle Sâlih kelimesindeki —fetih hikmetinden sonraki bölüm —kalbe ayrıldı.

—Kalb kelimesi ile kastedilen anlam Allah’ı bilen (ârif-i billah/Allah ile bilen) İnsan-ı Kâmil’in bilincidir/özüdür. Kalb (bilinç/öz) Allah’ın tam rahmet hazinesinden verilen ilâhî bir yansımadır. Ve —rahmet ilâhî sıfatlardan bir sıfattır fakat bütün isimler ve sıfatların hepsi ona sığmaz ama tüm isim ve sıfatlar —Allah isminde cem olur (toplanır). Yani Allah ismi; rahmet sıfatının doğduğu ve tüm isimleri kapsayan Rahman ismini de kapsar. İnsan-ı Kâmil Allah isminin mazharı (tecellisi) olduğu için insan-ı kâmil kalbi hem Rahman ismini ve hem de Rahman isminden tecelli eden her mânâyı içine alır. Hak, Allah’ı Allah ile bilen Ârif-i billah olan İnsan-ı Kâmil’in kalbine sığar. Hak, bâzı isimlerin tecellisi olan ve sadece kendi isimleri ile Allah’ı bilen kalblere sığmaz. Hak yine; gayr-ı ârifin (ârif olmayan bilgisizlerin), âsinin (tevhid ilmini bilerek reddedenin), câhilin (tevhid ilmine karşı kapalı olanın) ve şakînin (cennet hâlini yaşamayanın) kalblerine sığmaz.

Kutsî hadisde: —Ben arzıma (madde boyutuna) ve semâma (mânâ boyutuna) sığmadım fakat takî (Allah’ı eksik anlamaktan korunan) ve nakî (eksik anlamaktan temiz) olan mü’min (tüm mânâlara hakkı ile inanan) kulumun (Allah isminin tecellisinin) kalbine (bilincine, öz ismine) sığdım buyurulmaktadır.

Kalb, ancak İnsan-ı Kâmil’in ismidir, ârif olmayanların kalbine —kalb denilmesi sadece bâzı isimlerin sadece zahirini kavramasından dolayıdır.

Hak, zahir âlimlerinin görüşüne göre rahmeti yaratan —rahîmdir, rahmeti kabul eden

—merhûm değildir. (((...Buradaki Merhûm kavramı halkın dilindeki —ölmüş/ölü anlamında değildir. Rahmet sıfatının tecellî ettiği, görüldüğü birim anlamındadır. ...))) Bu durumda Rahîm sıfatlı yaratıcı Hak, yaratıcının rahîm sıfatından tecellî eden —rahmet ve rahmeti kabul eden —merhûm şeklinde Hak'dan başka bir varlık anlayışı ortaya çıkar.

Fakat havassın (seçkinlerin) ve hakikat ehlinin görüşüne göre Hak, hem —rahîmdir hem de rahmeti kabul eden —merhûmdur. Çünkü Hak'dan başka (gayr) yoktur ve âlem denilen görünüm Hakk'ın kendi hakikatinin yansımasıdır. Böyle olunca rahmet sıfatı üç ayrı unsura bölünmemiş olur. Hak; kendinden kendi sıfatları ile kendine rahmet etmiş olur.

Ârifin bilinci —teklik bilgi ve yaşam mertebesinde —rahîmdir. —Çokluk bilincinde (kesret bilgisi ve yaşamında) ârif —merhûmdur.

Bu gerçek sûfizm dilinde şöyle anlatılır:

Kozmik evren, Allah ilmindeki mânâların beş duyu ile algılanma hâlidir. Allah ilmindeki mânâlar Allah isimlerinin şeffaf (latif) sûretleridir.

Îlâhî isimler (esmâ) Allah'ın ahad zâtında (tek varlığında) yokluk (adem) sıkıntısı içinde idiler. Bu sıkıntı yokluk halinden varlık haline iniş isteğidir. Ahad zât (tek varlık, tek gerçek, tek öz) bu isteği —Rahmân Nefes ile yâni tecelliyat sırrı ile kendi isim mânâlarını —varlık boyutunda seyre başlandı.

3-) Ve ma yentıku anıl heva;

(O), **hevasından** (nefsinden, beşeriyetinden) **nutketmez** (konuşmaz; Hakkani hitabtır; O'nun sünneti, sünnetullah'tır).

4-) İn huve illâ vahyun yuha;

O vahyolunan bir vahiyden başka değil. (Necm, 53/3,4 B Meal)

Bu âyetlerin işâretine göre Resulullah a.s.'in konuşması Hakk'ın mânâlarının aynısı ile Hz. Muhammed a.s.'in lisanı olarak açığa çıkmasıdır.

Rahmân'ın nefesi Zât mertebesinde —yok hükmünde olan isimlerin mânâ sûretleri olarak esmâ âleminde açığa çıkmasıdır. Var olmak, zâhir olmak isteği isimlerin gerçeğidir ve Zât'ın rahmeti isimleri kapsar ve onları bu suretle —varlık tecellisine ulaştırır. Bu nedenle —rahmet Zât'ı kapsamaz, Zât rahmeti kapsar.

Esmâ (isimler) Zât'a (Allah'ın tek varlık olmak gerçeğine) işaret eder. Zât'ın ahadiyeti isimlenen birimin zâtı ile aynıdır. Ya da başka bir anlatımla birimin kendine has bir zâtı (varlığı) yoktur birim olarak var olanlar Zât'ın isimlerinin görünümleridir.

Âlemler denilen —varlık boyutları isimlerin ezeli mânâlarının zahirde tecelli etmesidir. Varlığın zahiri ismin bâtınında gizlidir. Bâtında gizli olan bu dış görünümün zahire çıkmamış potansiyel hakikati —varlık isteği olarak anlaşılır.

Ulûhiyyet (Allah özellikleri) kulluk özelliği ile var olur. Allah'ın gerçek kulu ise esmâsı ve sıfatlarıdır. Allah'ın Rabb'lık (Rububiyyet) özelliği de rablerin (isimlerin) birim olarak tecelliyatı ile var olur. Aksi halde Ulûhiyyet (teklik boyutu) ve Rubûbiyyet (esmâ boyutu) için varlık düşünülemez.

Hak Teâlâ Zât bakımından kendi isim ve sıfatlarının tecelliyatı olan âlemlerden ganîdir (zengindir/aşkındır). Yani var olmuş ve var olacak olan âlem tecellileri Hakk'ın ilmini tüketemez. Her zamanki tecelli, henüz tecelli olmamış ilim yanında yok'a eşit —hiçhükmündedir.

Fakat Rububiyyet (Rabb'lık) yönüyle Rabb âlemlerden ganî değildir. Çünkü âlemlerin varlığı ile isimlerin varlığı aynıdır. Rabb âlemlerden ganîdir diyemeyiz.

Rabb Zâtın sıfat ve isim boyutu olmak bakımından Zât'ın varlığından başka bir varlığa sahip değildir. Zât (Allah'ın sınırsız mânâsı/varlığı) esmâların özellikleri olarak açığa çıkar.

—Zenginlik/gınâ ve —fakirlik/iftikar birbirine zıt özelliklerdir. Zenginlik esmâların rahmet ile varlık haline gelmesidir. Hakk'ın rahmeti kendi esmasına olan rahmetidir.

Rahmânî nefes verme (isimlerin açığa çıkması) iki mertebede olur.

Kendisinde isim, sıfat ve sûret bulunmayan Ahad olan Zât mertebesinde esmâlar sadece varsayılır. İlim mertebesinde ise esmâlar ayı ayrı anlam kazanır. Buna —Zât'ından Zât'ına tecellî (feyz-i akdes) denir.

Esmâların dış görünüşlerinin âlemler olarak açığa çıkma mertebesine de —esmâ tecellileri (feyz-i mukaddes) denir.

Her iki tecelliye kalb içine alır.

İnsan-ı Kâmil'in —kıyamet gününde yani varlığın hakikati olan esmâ boyutunun ilmi açığa çıktığı süreçte Hak Teâlâ tecellî eder. Mahşerdeki halk yani madde boyutunun çokluk yanılgısından esmâ boyutunun tümellik boyutuna yolculuk eden birimler tecelli eden Hakk'ın Hakk olduğunu kabul etmez. Çünkü her birimin zannında Hakk farklı kavramlarla tasavvur edilir. Bunun üzerine Hakk her birimin zannına göre değişerek sonsuz tecelliler vermeye başlar. Her birim kendi zannındaki tasavvuru yakaladığında Hakk'ı gördüğünü kabul eder ve herkesin kendi gördüğü gibi gördüğünü zanneder. Halbuki her birim Hakk'ı farklı farklı sûretlerde algılamaktadır.

İnsan-ı Kâmil ise daha ilk tecellide, tecellî edenin Hakk olduğunu tasdik eder. Hakk'ın tecellisini kalbine alır. Hakk'ın tecellisi değişince Ârifin (İnsan-ı Kâmil'in) kalbi de yeni tecelliye almak için değişir. Hakk'ın sonsuz değişimine ârifin kalbi de sonsuz değişim ile uyum sağlar. Böylece şekilden şekle kalb olan (çevrilen) Hakk ile birlikte ârifin kalbi de şekilden şekle kalb olur. (((... Kalb kelimesi, bir halden diğer bir hale çevirme, değiştirme anlamındadır. Bedenimizdeki çam kozalağı şeklindeki kan pompası organımız sürekli açılıp kapanarak değiştiği için —kalb ismini almıştır. ...)))

Ârif Hakk'ın her tecellisini tanıdığı için Hakk tam olarak o kalbe sığar. Ârif olmayanların kalbi ise ancak tanıyabildiği kadarıyla Hakk'ı sığdırır. Tanıyamadığını —Hakk değil diyerek kalbinin dışına atar.

Ârif varlığın hakikatini bilince —kalb aynası parladı denilir. Ârif olmayanın mahlûkat olarak algıladığını ârif —Hak tecellisi daha doğrusu —Hak olarak algılar. Artık o kalbe bu anlamıyla —mahlûkatın sevgisi ve nefreti girememiş olur. Çocuktan, anadan, yardan maldan geçmek sadece Hakk'a âşık olmak bu anlamdadır. Gerçek tasavvufta doğal bağlarımız olan sevdiklerimizi terk etmek ve zannımızda kendi imajladığımız sanal ilaha âşık olmak diye bir şey yoktur.

Çok kuvvetli soğuk sabah rüzgarının estiği yerde sivrisineğin tutunamadığı gibi Ârifin irfan gücü karşısında da hiçbir varlık zannı kalbde tutunamaz.

Daha önce bir gerçeği fark ettirmek için Hakk kulun zannı üzere tecelli eder demiş idik. Şimdi de bu işin aslını beyan edeceğiz. Ve önceki örneğimizin tam tersini düşüneceğiz. Hakk nasıl tecelli ederse kulun kalbi ve zihni o tecelli üzere zanna ve irfana tabi olur. Yoksa Hakk kulun zannına ve irfanına tabi değildir.

Bu tecelli hakikati ârifin Zâtî tecelliyi yaşamasını anlatır. Zât'dan Zât'ına olan tecelli (feyz-i akdes)'de Hakk'ı var zannedecek esmâ terkiyyeti yoktur. Ârif kendine Hakk'dan ayrı varlık vermez. Hakk'ın kendinden kendi kalbine feyzi (inişi/tecellisi) söz konusudur. Bu tecellide seyir (idrak/ilim/irfan/yaşantı) hâlinde olan sadece Allah ismi ile anılan varlık vardır, başkası yoktur.

Önceki tecelli ifadesi esmâ terkibiyyetinin yâni kendini var sayan birimin, esmâ tecellisini (feyz-i mukaddes)'i algılamasına göredir. Ârif olmayan birimler kendilerine sanal varlık vererek gördüğü her şeye Hakk nazarıyla bakar, kabul eder. Bu türdeki bilinç seviyesini de çok yüce bir mertebe zanneder. Halbuki bu mertebede henüz —gizli şirk vardır.

Allah'ın iki tecellisi vardır. Gayb tecellisi ve şehadet tecellisi.

Gayb tecellisi yukarıda açıklanan Zâtî tecellidir. Zât'ının kendi manaları olan esmâ ve sıfatlara inşidir ve feyz-i akdes olarak bilinir. Ârifin kalbi tecellî olayının olmadığı Zât boyutu üzerinde sabittir. Aşağıdaki iki âyet bu tecelliyata işaret eder.

123-) Ve Lillahi ğaybûs Semavati vel Ardı ve ileyHî yurceul emru küllühu fa`budHU ve tevekkel aleyHî, ve ma Rabbûke Bi ğafilin amma ta`melun; <!--[if

!supportLineBreakNewLine]--> <!--[endif]-->

Semavat"ın ve Arz"ın gaybı (ilmi herşeyi kapsamış) Allah"a aittir... Emr bütünülle O"na döndürülür... O halde O"na kulluk/ibadet et ve O"na tevekkül et... Rabbin, yapmakta olduklarınızdan (Bi-) gafil değildir. (Hûd, 11/123; B Meal)

1-) Kul HUvAllahu Ehad;

De ki: "O (senin hakikatın olan) Allah EHAD (mutlak tek bir vücut)'dır (varlığın gayrından değil)!". (İhlâs, 112/ 1; B Meal)

Şehadet tecellisi esmâların evren elbisesi ile zahir olmasıdır. Bu da iki türdür.

Birisi Varlık (vücut) tecellisidir. Dünyanın ve ahiret âleminin varlığını esmâlardan almasıdır.

Diğeri ise Hakk'ın Ârif ve Ârif olmayan kişilerin kalblerine —nur ismi ile tecellisidir. Buna şuhud (keşif) tecellisi denilir.

Nur tecellisinde Hakk'ın kendinden kendisine olan tecellisi âriflerin idrakidir. Bu bir şeyin aynı kişinin bir elinden öteki eline geçmesine benzer. Bu idrakte teşbih ve tenzih yoktur Ârif olmayanların idrakinde ise Hakk ya her şeyden tenzih edilir ya da her şeye ve ya bazı şeylere teşbih edilir. Hıristiyanların Hakk'ı İsâ'ya teşbihi (benzetmesi) ve başka şeylerden tenzihi (ayırması) nur tecellisinin gizli şirk boyutunda kalmasına örnektir.

Ârif olmayan fakat Hakk'ın varlığına ve birliğine inananların baş gözü ile ahirette gördükleri Hakk, Hakk'ın onlara verdiği küllî ve ya cüzî ilhamdır. Onların kalbine o halde inşidir. Bu bilinç seviyesinde inançların ve itikatların reddi ve inkârı vardır. Herkes kendi zannına uyan ve benzeyen inançları kabul eder, benzemeyenleri de reddeder.

Ârifler ise Hakk'ı hiçbir sınır ve kayıt altına almadan bilir ve tanır. Dünya, berzah ve ahiret ayırımı yapmadan Hakk'ı her an idrak eder. Bu bilinç seviyesinde ise tüm inançların ve itikadların Hakk olduğu bilinir ve tasdik edilir. (((... Bu tanımlamaları yapan İbn Arabî'nin tüm dinleri, putperestliği ve tanrı tanımazlığı Müslümanlık ile aynı kabul ettiği iddia edilerek —dinden çıktığı söylenmiştir. Halbuki İbn Arabî itikadı ve yaşayışı ile tam bir Müslüman'dır. Dinleri ve inançları birleştirmek gibi bir iddiası yoktur. Onun tam anlaşılması için eserlerini bir bütün olarak okuyup değerlendirmek gerekir. Bu konudaki düşüncesine göre; Müslüman olanların İslâm gerçeğinin hakikatine ulaşınca varlığa bakış açısı değişir. Ve birimlerin üzerinde yürüdükleri yolların Hâdi isminin doğru yolu mu yoksa Mudil isminin Hakk'dan sapan yolu mu olduğu belirginleşir. Sadece birimleri oluşturan isimler Hakk'tır. Putperestlik ve şirk Hakk sistemi içinde tevhidin zıttıdır. ...)))

İnsan-ı Kâmil'in hâli her sûrette görünen Hakk'ın hakikatini idrak halindedir.

Bir gün Mevlâna yolda giderken bir râhib ile karşılaşır. Râhib Mevlâna'ya selam vermek için tevâzu ve hürmetle eğilir. Mevlâna da ondan daha çok yere eğilir ve bekler, râhib doğrulduktan sonra doğrulur. Niçin öyle yaptığını soranlara; râhibin Resulullah a.s.'a ait

olan alçak gönüllülük huyunu taklit ederek galebe çalmak (üstün gelmek) istediğini fakat kendisinin gerçekten alçak gönüllülük ile eğilerek râhibe üstün geldiğini ifade eder. Mevlâna'nın genel olarak ilmine bakıldığı zaman insan-ı kâmilin varlığı bütün olarak değerlendirdiği anlaşılır. Rahibe olan tevazusunu hem sünnete hem de Hakk'ın ahadiyet gerçeğine bağladığı görülür. Bunu da şöyle dile getirir:

—Keder ve üzüntünün ne gücü vardır ki bizim adımızı ansın?

El çırp ki biz gamdan ve kederlenmekten vazgeçmişiz.

Biz gerçeği söylüyoruz sen ise inkâr etmekle meşgulsün.

Biz sınırsızlık makamında olduğumuz için her iki âlemin kabulünden ve reddinden kurtulmuşuz.

Bir başka beyit.

—O'nun üzerinde ister cüppe ister gömlek olsun.

O'nu hangi sûrette görürsem göreyim benim canımdır.

Tecellilerin nihâyeti (sonu) olmadığı gibi, Hakk'ı bilmenin (mârifetin) de sonu yoktur. Hakk tarafından tecelli özelliğinde son yoktur, ârif tarafından marifet isteğinde de son yoktur.

Sa'dî'den bir beyit:

—Ne O'nun güzelliklerinin sonu vardır ne de Sa'dî'nin sözünün sonu.

Su içip kanmamak hastalığına tutulmuş ola kimse, su içinde susuz ölür.

Halbûki tatlı su deryası öylece bâkîdir.

114-) Feteallellahul Melikül Hakk* ve la ta`cel Bil Kur`âni min kabli en yukda ileyke vahyuHU, ve kul Rabbi zidniy ilma;

Melik ve Hakk olan Allah ne yücedir!... O'nun vahyi sana bitmeden önce Kur'an'ı (B sırrınca, Kur'an olarak) acele etme ve: “Rabbim ilmimi (arınmışlığımı, yakiynimi) artır” de.

Bu âyet Hakk'ı bilmenin sonu olmadığına işaret etmektedir ve ârifin duâsı da ancak

—Rabbim ilmimi artır şeklindedir.

Hakk zâtı ve hakikat yönü ile tektir. İsimleri ve isimlerinin tecellisi yönüyle de çokluktur (kesirdir). Hakk'ın bu vahdeti ve kesreti şaşılacak kadar derin bir sırdır. Akıl, fikir, idrak, zekâ ve irfan sonsuz denizin sahiline gelinceye kadar işe yarar. O deryaya daldıktan sonra hepsi yok olur. Artık suya dalan da deryadır.

Resulullah a.s. —Allah'ın zâtında tefekkür etmeyiniz buyurdular. Çünkü Zât konuşulacak ve tarif edilecek sınırlı bir şey değildir.

Kâmillerin bu mertebeye —mutlak varlık demeleri sadece sonsuzu tanımlamalarla anlatabilmek içindir.

37-) İnne fiy zâlike le zikra limen kâne lehu kalbun ev elkas sem`a ve huve şehiyd;

Muhakkak ki bunda, bir kalbi olan yahut şahid olarak kulak veren (Hakkı işiten) kimse için elbette zikra (öğüt, ibret) vardır. (Kâf,50/37; B Meal)

Allah'ın beyan ettiği hakikatlerde kalb sahibi için nasihat vardır. Çünkü hakikat dediğimiz şey Hakk'ın esmâsı ve sıfatlarıdır ki her an değişerek tecelli olmaktadır. Kalb de her an bu değişime tabi olup Hakk'ı her tecellide tanımakta ve kabul etmektedir.

Aklın delili ve nasihati ise daha başkadır. Akıl kelime kökü itibarı ile —bağlamakdan gelir.

İki zıttı ya da iki aynıyı birbiri ile karşılaştırarak aralarındaki benzerlikleri ve zıtlıkları bulur. Her şeyi ayrı ayrı özellikleriyle tanır ve tanımlar.

Ârifin nasihat alarak Hakk'ı tanımasına neden olan aklına —kalb denir Nasihat almadan, bir üstadın ilminden ve irfanından nasiblenmeden kendi karşılaştırma gücü ile Hakk'ı bilmeye çalışan akıla kısır akıl denilir. Kısır akıl ile Hakk'ın özellikleri sınırlı olarak bilinir

ve bilinemeyen diğer özellikleri ise inkar edilir. Ârifin aklı ile zahir âliminin aklı arasındaki fark, Hakk'a bakış açısıyla ilgilidir. Ârif

Hakk'ı sınırsız açıyla, ârif olmayan ise kendi sınırlarıyla algılar. Ârif isabet eder ârif olmayan ise isabet edemediği gibi isabetsiz olduğunu dahi fark edemez.

Sadece kendi aklı ile Hakk'ı bilmeye çalışan kendi aklında Hakk'ı sınırlar ve özel bir ilah olarak düşünür. Diğer kısır akıllının kendi aklı ile icad ettiği ilahın ilah olmadığını iddia eder. Böylece ayrı ayrı ilahları olan akıllar birbiri ile çatışmaya ve aralarına antipati tohumları ekmeye başlarlar.

Bu çatışmadan yara alan kişiye aklında icad ettiği ilahı yardım edemez. Ve kendi başına terk edilmiş bir halde kalır.

22-) La tec`al meAllahi ilahen ahare fetak`ude mezmumen mahzula;<!--[if !supportLineBreakNewLine]--> <!--[endif]-->

Allah ile beraber (kafanda) başka bir ilah oluşturma (O'nun gayrını vehmetme, O'nun gayrından bir şey umma) **!.. Yoksa** (bu şirk sebebiyle) **kınanmış/aşağılanmış ve kendi başına/yapayalnız terkedilmiş** (yardımsız) **olarak oturup kalırsın.** (İsrâ, 17/22; B Meal)

25-) Ve kale innemet tehaztüm min dunillahi evsanen meveddete beyniküm fiyl hayatid dünya* sümme yevmel kıyemeti yekfürü ba`duküm Bi ba`dın ve yel`anü ba`duküm ba`da\* ve me`vakümün naru ve ma leküm min nasırıyn;

(İbrahim) dedi ki: **“Siz ancak dünya hayatında (boş-izafi yerde, maddi hazlarda) aranızda bir mevedde (sevgi) için Allah'ın gayrından (şeyleri, birbirinizi) putlar edindiniz... Sonra kıyamet günü kiminiz kiminizi (birbirinizi B gerçeğince) küfr (inkar) edecek ve bazınız bazınıza (birbirinize) la'net edecektir (fani zevkler uğruna kendinizi tanımayı ihmal etmeyin?)... Barınağınız Nar'dır ve sizin bir yardım ediciniz de yoktur”.** (Ankebût, 29/25; B Meal)

Aklında oluşturduğu ilaha iman eden kimse ilahında bâzı vasıflar hayal eder. Hayalindeki vasıflara uymayan şeyleri de kendince deliller bulup o ilahdan def eder (uzaklaştırır). Ve inandığı ilaha bu şekilde yardım eder.

Hakbuki bu sanal ilah kendisini oluşturan yardım etmez, edemez. Çünkü o ilahda bir güç ve kuvvet yoktur. Yaratılmış bir şey kendi yaratıcısına elbette yardım edemez.

Bu konuya ârifler ise şöyle yaklaşırlar. Ahad olan Zât her birime farklı özellikleri olan ilahlar olarak yansır. Daha doğrusu yansıyan Zât tek bir ilahtır fakat yansıdığı yerdeki birimlerin renkleri, sûretleri, akılları, idrakleri, zekâları ve şartlanmaları farklı olduğu için kişilerin itikadına göre tecelli etmiş olur. Her birim kendinde tecelli edene ilah başkasında tecelli edene ise sahte ilah dediği için Hakk'ın ahadiyetini inkar etmiş olur. Özelleştirdiği ilahını bir nevi kendisi var ederek ahadiyetin, Ulûhiyetin gücünden yardım göremez. Ârif ise hem kendi birimsel varlığında tecelli edeni hem de her birimde tecelli edeni tek bir ilah olarak idrak eder. Böylece ârif Allah'ın yardımından mahrum kalmaz.

Muhakkak ki bunda, bir kalbi olan yahut şahid olarak kulak veren (Hakkı işiten) kimse için elbette zikra (öğüt, ibret) vardır. (Kâf,50/37; B Meal)

Hakk'ı tam ve eksiksiz bilen Ârif-i Kâmil bütün sûretlerde Hakk'ı Hakk olarak seyredince Hakk öyle bir bilinir ki ne sûrette zahir olursa olsun inkâr olunmaz.

Nefs basamakları ve ruh ile algılanılan ilim ruh ve nefsin sâbitliğine bağlı kalarak sınırlanmış olur. Fakat kalb sürekli değişim özelliği gösterdiği için Hakk'ı her değişim ve oluşumda bilir ve seyreder. Kalb değişen bütün mertebelere, sûretlere ve biçimlere dönüşen olur.

Hakk'ın Zât'ından başka bir Zât, varlığından başka bir varlık olsaydı birbirine zıt ve ya benzeyen iki ayrı mevcut olması gerekirdi. Hâlbuki Hakk'ın Zât'ından başka ona benzeyen ve ya ona benzemeyen ikinci bir mevcut yoktur.

Durum bu gerçekten ibaret olunca kendi varlığını perdesiz olarak tanıyan ve ya perdeli olarak kendi varlığını tanıyamayan ve inkâr eden yine Hakk'dan ibarettir. Bu ilim ârifin zevkidir, ârif olmayanda bu zevk yoktur. Ârif kabul ve red yaşamı dışındadır. Ârif olmayan ise kabul ve red sıkıntısındadır.

Bir rubâî :

—Komşu, arkadaş ve sohbet eden hep O'dur.

Dilencinin eski püskü elbisesinde

Pâdişâhın değerli elbisesi içinde olan hep O'dur.

Farkta ve cemde olan, vahdette bekleyen hep O'dur

Bir hadis-i şerîfde buyrulur: —Mü'minin kalbi, Rahmân'ın parmaklarından iki parmak arasındadır. Onu istediği vech ile (yöne) döndürür.

Kalbin mü'mine ait olması Allah'ı tam ve eksiksiz bilene (ârif-i kâmile) işaret etmektedir.

Vahyin tavsiye ettiği imana hemen tabi olanlar vardır. Onlar vahyi doğru mu değil mi incelemesine almazlar. Kalblerini ikna eden şey Resul a.s.'ın —emîn sıfatına sahip olmasıdır.

Vahiy ve iman konusunda araştırma yapacak kadar bilgisi ve şüphesi olmayan kişiler uzman bir hekimin tıp ilmine güvenenler gibidir. Bir hastanın kendi hastalığı hakkında araştırma yapacak kadar bilgisi olmaz, hekimi sorgulayacak kadar da tıp bilmez fakat hekimin uzman olduğuna güvenerek onun tedavisine teslim olur.

Resullerin ve âriflerin ilmine teslim olmak bir hastanın uzman hekime bedeninin ve canının güvenliğini teslim etmesine benzer.

Cahil birisinin ilmine teslim olan ise tıp konusunda cahil olan fakat kendisinin hekim olduğuna inanan kimseye teslim olan hastaya benzer. Cahile teslim olan teslim olduğundan daha da cahil kabul edilir.

Resulün bildirdiğine şahid olmak dört aşamalı bir idrak halidir.

Birincisi göz ile görmektir.

İkincisi misal/hayal âleminde basîret ile algılamaktır.

Üçüncüsü hem beden gözüyle görmek ve hem de basîret ile algılamaktır.

Dördüncüsü tüm algılama organlarından sıyrılarak gözden ve basiretten de ötede hakikatleri idrak halidir.

Burada açıklığa kavuşturulması gereken misal/hayal mertebesinin şahitliğidir. Bir resul kendi —görmüş ve hakikatini yaşamış olduğu bir bilgiyi haber verir. Meselâ Allah'ın varlığına iman

etmemizi ve şahid olmamızı ister. Biz de duymuş olduğumuz bu bilgiyi hayalimizde canlandırıp aklımızla görmeye çalışırız. Göz ile görerek şahitlik daha kolay olmasına rağmen insan doğası bunu atlayıp —hayali ile görmeyi tercih eder.

Resulullah a.s. bu ikinci mertebe şahitliği : —İhsan (güzellik), senin O'nu görür gibi Allah'a ibadet etmendir ve —Allah teâlâ musallinin (namaz kılanın) kiblesindedir sözleriyle açıklamıştır.

Musalli (namaz kılan kişi) kendi hayalinde tasvir ettiği Hakk'ı önünde ve kible istikametinde kabul ederek gönül rahatlığı ile Allah'a ibadet eder. Bu şekilde onun şahitliği hayalî olur.

Diğer üç şahitlik daha kesin bilgi halidir, Resullerin ve âriflerin şahitliğidir. Ve şu âyet ile bu kesin şahitliğe işaret olunur:

115-) Ve Lillahil meşriku vel mağribü feeynema tüvellu fesemme VECHULLAH innAllahe Vasi'un _Aliym;

Maşrik (doğu, doğma yeri) **de mağrib** (batı, batma yeri) **de Allah"ındır** (O'nun Esması'nın açığa çıkışıdır). **O halde nereye dönerseniz Allah"ın vechi oradadır...**

Muhakkak ki Allah Vasi"dir, Aliym"dir. (Bakara, 2/115; B Meal)

Salât (namaz) hakkındaki ayrıntılar Hz. Muhammed bölümünde anlatılacaktır.

Resul'ün ve ârifin külli aklından beslenmeyen akıl vehime bağlı olarak çalışır. Madde ötesi boyutlarda tahminen gezinirken madde dünyasında da ya inkâra ya da hayret sarhoşluğuna düşer. Bu gün hayretle Hakk'a isnad ettiği şeyi yarın inkar edebilir.

Böylece zanlar arasında kalır.

Doğruyu ve yanlış ayırmada mihenk taşı Kur'an ve Resullerin halleridir. Vehime bağlı akli dikkate almadan Resullere tabi olan ve onların bilgilerini takliden öğrenenler mahzun olmaz. Resuller onları terk etmezler biz sizden berîyiz demezler, onların ellerinden tutarak kendi şâhitlik mertebelerine yönelmelerini sağlarlar.

Fakat vehime bağlı akli ile kendisini hakikat ehli zanneden ve çevresine toplananlara vaadlerde bulunanlar Resuller gibi değildir. Bir an gelir kendileri de şaşkınlığa ve çıkmaza düşer. Peşlerinden gelenlere de yardım edemezler hatta —bana uymasaydınız, ben sizi bana tabi olmanız için zorlamadım derler.

Birimlerin inançları özlerinde (zâtlarında) değil, sadece belleklerinde depolanmış bilgi yığınları şeklindedir. Öz her zaman Hakk'ın tecellisi olarak kalır.

Belleğinde Hakk'a karşı âsîlik bilgilerini depolamış olan kendisini âsî ve günahkâr kabul eder. Tevbeyi gerçekleştirmeden ölünce de —kaderiye ekolünün inancı gibi mutlak ceza ile karşılaşacağını kabul eder. Halbuki Allah'ın bağışlama sıfatı da vardır ve bağışlayacak günahkar olmasını gerektirir. Kaderiyyecilerin kendi kaderini tamamen kendi tayin etme inancı bu açıdan tam doğru değildir.

Bunun için iki neden vardır.

1. Kişinin öz ismi —hâdi ise o kişi saîd (cennetlik) olarak yazılmıştır. Dünya yaşamında bazı doğal engeller ve belalar nedeniyle din ve ibadetle ilgili davranışlar göstermeyebilir. Günah ve isyan ortamında yetişmiş olabilir. Tevbesiz vefat etse, ezelde ayan-ı sabitesinin Hakk'a verdiği bilgi üzere said olarak cennete girer. Ya da Hakk'ın rahmeti, azameti ve saltanatı karşısında günahları eriyip yok olur.

Ömer Hayyam'dan bir rubâî:

—Ey yüce kudretinden zâhir olduğum zât-ı kerîm!

Ben senin nimetinde naz ile yetiştim

İmtihan kastıyla yüz yıl günah edeceğim

Bakalım benim günahım mı ziyâde yoksa senin rahmetin mi?

2. Hakk günahkârların affedilebileceğine dâir ümit vaad vermiştir. Bu vaadini gerçekleştirmesi için hiçbir engel yoktur.

Bir âyet:

16-) Ülaikelleziyne netekabbelü anhüm ahsene ma amilu ve netecavezü an seyyiatihim fiy ashabil cenneti, va`des sıdkilleziy kânu yuadun;

İşte bunlar, cennet ashâbı içinde şol kimselerdir ki, yaptıklarının en güzelini onlardan kabul eder ve onların kötülüklerinden (vaz) geçeriz... (Bu) va"dedilmiş oldukları sıdk"ın va"di"dir (muhakkak gerçek bir vaaddir). (Ahkaf, 46/16; B Meal)

Ömer Hayyam'dan bir rubâî:

—Cihanda günah etmemiş olan kimdir?

Söyle! Günah işlemeyen nasıl yaşanır?

Yâ İlâhî! Benimle senin arandaki fark nedir?

Benden hatâ Sen'den atâ (bağış, ihsan) zuhura gelir.

Bedensel ölümle ve ya ölmeden evvel ölmekle birimin aklından ve bilincinden perde kalkar. Her birim zannettiği Hakk'ı görür. Bu görüş ile görmediğine inanmak olan —iman

hali son bulur ve —müşahede hali başlar. Perde bir kez kalkınca tekrar perdelenme olmaz. Bu gerçek ruh göçü inancını reddeder. Ölüm ile birlikte yakîn hali (kesin bilgi) başlayınca tekrar dünyaya dönüp de perdelenmek imkânsız hale gelir.

Hakk'ın ahiretteki tecellisi aynı dünya tecellisinde olduğu gibi devamlı ve tekrar etmeyendir. Yani aynı tecelliye iki kez vermez. Her seferinde bir başka ve bir üst tecellidedir. Dünyadaki zan ve keşfinden başka tecellilere şâhid olan birimler için ahirette bu anlamda bilgi açılımı meydana gelir. Fakat bu bilgi açılımı dünyada iken perdesini kaldırmayanın ahirette perdesinin kalkması şeklinde olmaz. Dünyada Hakk'ı idrak eden ahirette de idrak etmeye devam eder. Dünyada Hakk'ı idrak edemeyen ahirette de idrak edemez sadece tecelli farklarını inkâra devam eder.

72-) Ve men kâne fiy hazihi a`ma fehuve fiyl ahireti a`ma ve edallu sebebiyla;

Kim bunda (şu dünyada) a`ma (doğru yolu-hedefi göremeyen; Hak'dan perdeli) ise o, Ahiret'te de a`madır... Yol itibarıyla daha da sapkındır. (İsrâ, 17/72; B Meal)

((... İbn Arabî bir eserinde Hallac, Cüneyd-i Bağdadi ve Sehl ve bâzı veliler ile berzah âleminde görüştüğünü onların bilgilerini yükselttiğini beyan etmektedir. Bu beyan yukarıdaki âyet ile çelişmez. Çünkü âyetin hükmü dünyada iken perdeli olanları kapsamaktadır. ...)))

Âriflerin ve âriflere tabi olanların dünyadaki tevhid ilimleri ahirette de terakkiye (yükselmeye) devam eder. Taklit ehlinin bazı idrak eksiklikleri de gider ve açılım meydana gelir.

Abdul Gafur Lârî isimli ârif vefat ettikten sonra bir fakir onu rüyasında görür ve sorar. Öldükten sonra terakki, ilerleme var mıdır? Lârî; İbn Arabî ile buluştuğunu ve terakki konusunu sorduğunu ve dünyada iken yazdığım gibi terakki ve ilerleme vardır cevabını aldığını belirtir.

((... Bu kısımda (ahirette bilgi açılımı) İbn Arabî'nin ve Ahmed Avni Konuk'un görüşleri yorumlanmadan özetlenmiştir. ...)))

25-) Ve beşşirilleziyne amenu ve amilussalihati enne lehüm cennatin terciy min tahtihel enhar* küllema ruziku minha min semeratin rızkan, kalu hazelleziy ruzıkna min kablu ve utu Bihi müteşabihen, ve lehüm fiyha ezvacün mutahheratun ve hüm fiyha halidun;

İman edip salih amel işleyenleri ise çokça müjdele, ki onlar için altlarından nehirler akan Cennetler vardır... Onlardaki herhangi bir semere"den bir rızık ile her rızıklandıkça onlar derler ki "işte bu daha önce de rızıklandırıldığımız şey-misali-idi"... Ve o (rızık) onlara/ya da onlar o rızka, (B sırrınca) müteşabih olarak sunulmuştur... Onlar için orada tertemiz eşler vardır ve onlar orada ebedi kalıcılardır. (Bakara, 2/25; B Meal)

İnsan ezeldaki ilmî sûretinden beri sürekli ilerlemededir. Hakk'ın zâtından esmâ mertebesine, ruh boyutuna, misal âlemine ve dünyaya inişi ilerlemenin bir kısmıdır. Dünyada iken çektiği bedensel hastalıklar, yoksulluklar ve eziyetler ruhsal sıkıntılar içlerinde zorunlu ve doğal bir —yükseliş programı taşır. Ayrıca farkında olarak ilim ve amel ile de yükselişe hız katabilir.

Hakk'ın zâtından dünyaya iniş ve Hakk'ın sınırsız ilim boyutlarına doğru tekrar yükseliş insan için durdurulamaz bir ilerlemedir. Her birim kendi potansiyeline göre ilerlemeye devam eder. Hiçbir zaman birimsel varlığı mutlak yok olmadan sonsuza kadar bu yolculuk devam edecektir. Tercih edilen bilerek ve idrak ederek gerçekleşen Muhammedî yolda ilerleme olmalıdır.

Dünyanın yok oluşu ile oluşacak büyük kıyamette yaratılmışlık özelliği örtülür ve Hak zâtı ile açığa çıkar.

16-) Yevme hüm barizun* la yahfa alellahi minhüm şey`* li menil Mülkül yevm* Lillahil

Vahidil Kahhar;

O gün onlar barizlerdir (perdesiz, apayan)... **Onlardan hiçbir şey Allah'a gizli kalmaz...** "**Bugün Mülk kimindir?**"... "**Vahid, Kahhar olan (gayri vücud olmayan) Allah'ındır!**". (Mü'min, 40/16; B Meal)

Bu gerçek açığa çıkınca teklik (ahadiyet) boyutundan başka varlık anlayışı kalmaz. Sonra yeniden esmâların çokluğu ile tecelliyat başlar, kesret boyutu algılanır. Bedenler dünyadaki bedenlerin daha mükemmeli olarak bas olunur (yeni varlığını idrak eder). Her birimde zahir olanın ve kendisi olarak da zahir olanın Hakk'ın zâtı olduğunu idrak eden kişi Hakk'ı bilmiş olur.

Âdem ismi ile anlatılardan murad (kastedilen) tüm esmâları ve sıfatları nefsinde toplamış olan insan-ı kâmilidir.

İnsanın özü ve zahiri Hakk'ın Zâtının aynıdır. Çünkü birbirine benzeyecek iki ayrı Hakk yoktur. Bu ilme zâhir âlimlerinden büyük bir kısmı ulaşamadan ölür. Bunu ancak Resullere ve âriflere tabi olan kalb sahipleri fark eder.

29-) Yes`eluhu men fiysSemavati vel`Ard* külle yevmin HUve fiy şe`n;

Semalar'da ve Arz'da kim varsa hepsi Ondan ister/talebeder; O her yewm (gün, an, tecelli) yeni-orijinal bir oluştur. (Rahmân, 55/29;B Meal)

Hakk'ın ahad olan varlığı ve Zât'ı tüm esmâ ve sıfatları ile birlikte her an yeni bir halde tecellî etmektedir. Hiçbir boyutta ve hiçbir esmâda ve hiçbir zerrede —durgunluk yoktur. Tüm boyutlarıyla birlikte varlık bir an içinde —yok olmakta ve sonraki an içinde yeniden yenilenmiş ve değişmiş olarak —var olmaktadır. Bu yok oluş ve var oluş arasında bir şey yok olmadan aynı kalsaydı o şey iki tane olurdu. Bu oluş Hakk'ın varlığına ilâve olmak bakımından yanlış ve imkânsız bir akıl yürütmedir. Ya da bir şey yok olsa ve tekrar var olmasa bu da Hakk'ın varlığında eksiklik oluşması anlamına gelir. Ve Hakk'ın eksilmesi, eksiklik kabul etmesi imkânsızdır. Artış ve eksiliş olmadığına göre Hakk'ın varlığı hep aynıdır fakat daha mükemmele doğru sonsuz bir değişim halindedir.

Kalb kavramı ile kastedilenin günümüzde nasıl anlaşılması gerekir? Bu sorunun cevabını günümüz insanının aklına göre veren bilgi kaynağından aktarıyoruz.

KALB

Tasavvufta ŞUUR anlamındadır.

İslâm terminolojisinde —şûur ya da bugünkü deyimiyle —bilinç, —kalp kelimesiyle, —gönül kelimesiyle tanımlanır.

—RUH'TAKİ ŞUUR, TASAVVUFTA MECAZ YOLLU-MİSAL YOLLU —KALB DİYE İFADE EDİLMİŞTİR

—Kalb ve —ruh kelimeleriyle işaret edilen mânâyı iyi bilmek gerektir evveliyetle.

—Ruh, şu anda bildiğimiz madde bedenine yerine, ebediyen kullanılacak olan ikinci bedenimizdir; ki yapısı —halogramik özelliklere sahip dalga türündendir. Bu bedendeki şuura da —kalb denilir.

(Soru: Kitaplarınızdan, —kalbin —bilinç olduğunu anladım. Fakat bazı âyetlerde, göğsün içindeki kalp diye anlatılan ifadeyi çözemedim?.)

Kalp, şûurdur!.

Mecaz yollu anlatıyor misal olarak!.

Efendimize gelmiş câhil Arab'ın biri; —Ben Allah'ı biliyorum demiş. Efendimiz de;

—nerede?. Diye sormuş. Arap; —Gökte demiş!. Efendimiz de; —tamam, sen iman etmişsin, güle güle demiş.

Kurân, bütün topluma, bütün insanlara hitap etmiyor mu?. Ve dolayısıyla bir kısım dar anlayışlılara da hitap etmesi için onların anlayışınca da bir şeyler yazması, ihtiva etmesi

lâzım!.

Yoksa onlar bir şey alamaz ki!.

Anlayış seviyesine göre çeşitli hitaplar vardır Kurân'da!.

KALBTEKİ KARA NOKTA

Abdülkâdir Geylânî, —kalpteki kara noktadan bahseder.

Tabii, —kalpteki kara nokta deyince, kalbin içinde kara nokta arıyoruz!!!.

Abdülkâdir Geylânî'nin bahsettiği —Sevde-i Âzâm dediği kara nokta, —kalptedir. Yani, şuurda!.

Haşyet duygusu sonunda oluşan —HİÇLİK noktasıdır.

KALBİN KARARMASI

Kişi, yaptığı yanlıştaki niyetine göre, 40 günden kırk yıla, ya da ömrünün sonuna kadar karşılığını alır ki, buna kalbin kararması denir...

İnsanların, günahları yüzünden, kalpleri kararır, Kurân'ın da işaret ettiği gibi!.

Hiç bir iyilik —cezasız kalmaz!.

Hiç bir yanlış da karşılıksız kalmaz!.

KALBİN MÜHÜRLENMESİ

Dünyadayken, yaptığının cezasını çekmeye başlama sisteminin adı Kur'ân dilinde —MEKRdir!.

Eğer o kişiye iman üzere gitmeme durumuna yol açarsa fiili, bu defa da kalbi mühürlenmiştir, (anlayışı körelmiştir) denir!.

—Anlayışın körelmesi, genel olarak, basiretin gerçekleri değerlendirememesinin adıdır!.

Unutulmamalıdır ki, düşünce de beynin bir fiilidir!. Ve kişi, fiilinden mesuldür, bunun sonucunu kaçınılmaz bir biçimde yaşayacaktır!.

—Kötü düşünce ilk aklına geldiği anda, kişi mes'ûl olmaz; ama onu devam ettirmeye başladığı andan itibaren sistem gereği, özünden gelen bir biçimde beyin kendisini o konuda körleştirmeye, kilitlemeye başlar!.

Birisini suçlamanın karşılığı, Allah takdir ve iradesini inkâr yolundan ilerleyerek, imansızlığa kadar uzanır; ve o kişi bu hâl üzere ölürse, âhirete imansız gider!.

—Yuhasibküm BİHİLLAH hükmünü icra etmiştir!.

Kalp kararmasının veya körelmesinin işareti odur ki; kişi bilgi ezberciliği ve taklitte yaşamını sürdürüp; —Allah adıyla işaret edilenin ahlâkıyla ahlâklanmaktan geri kalır!...

Gününü, maddi zevklerle tüketip, taklit fiillerle kendini tatmin eder!.

Düşüncenin yanlışlığı, o konuda iman esaslarına ters düşülmesi dolayısıyladır!.

İman esaslarına ters düşen her düşüncüyü devam ettirmenin sonucu, kalbin biraz daha kararması demek olarak, hakikatın gereğini yaşayamamayı getirir!. Bu da, kişinin kendisini cezalandırması demektir!.

Kim, ne zaman, ilminin gereğini yaşayamıyorsa, o kendi kendini perdelemeye başlamıştır... Çünkü, asla bulunulan noktada durmak mümkün değildir!.

İnsan daima bulunduğu yerden ilerler bir başka noktaya doğru, düşüncesi

istikametinde... Eğer düşüncesi isabetli ise, o yolda ilerler ve açılımları artar... Eğer düşüncesi yanlış ise, o takdirde de hakikatten uzaklaşarak, taklitte kendine karargah kurar!... Taklitte kalmak ise, en büyük cezalanmadır İslâm'ı kabul eden için...

KALB EHLİ

Allah'ın İLİM sıfatının zuhuru olarak varlığında bilinç ve şuur var.. Kalb ehlinin!

(Soru: Efendim, —Yere göğe sığmam müminin kalbine sığarım hitâbında —El Mümin ile işaret edilen bilinç galaksiyi mi kapsıyor?)

—Kalb kelimesi tasavvufta ŞUUR anlamındadır... —Kalb sahipleri denince, yüksek bilinç sahibi kişiler kastedilir... Allah'a iman etmiş kişinin bilinci tüm yaratılmışlara Allah bakışıyla bakar...

KALB GÖZÜ

—Kalb gözü denildiği zaman gaye —şuur gözüdür. Bedende nasıl bir —şuur mevcut ise, aynı şekilde ruh bedende de bir şuur mevcuttur ki; işte bu —şuurdan, bu şuurdaki idrâk özelliğinden —kalb gözü veya —basîret isimleriyle bahsedilmiştir

KALB GÖZÜ AÇIKLIĞI

Varlığın bir takım sırlarına vâkıf olma hali!.

Nefs-i Mutmainne`de ve Nefs-i Radiye`de keşif vardır. Onların ilimleri ilmi Bâtın`dır. Kalp gözü açıklığı vardır..

KALB GÖZÜ

—Kalb gözü denildiği zaman gaye —şuur gözüdür. Bedende nasıl bir —şuur mevcut ise, aynı şekilde ruh bedende de bir şuur mevcuttur ki; işte bu —şuurdan, bu şuurdaki idrâk özelliğinden —kalb gözü veya —basîret isimleriyle bahsedilmiştir!.

KALPLER, ANCAK —ALLAH ZİKİRİ İLE TATMİNE ULAŞIR!

—Kalpler ancak ALLAH ZİKİRİ İLE TATMİNE ULAŞIRLAR buyuruluyor... Niye? ..

Çünkü insan, sonsuzu düşünmeye yönelik bir kapasiteyle yaratılmıştır ve sonsuzluk-sınırsızlık ise ALLAH'ın vasfıdır!.

—Lâ uhsiy senâen aleyke ente kemâ esneyte alâ nefsik diyen Rasûlullâh aleyhisselâm;

—sana hakkıyla senâ (övgü) etmem mümkün değildir; ancak sen kendini hakkıyla bildiğin için, kendi kendine senâ edersin

itirâfında bulunurken sonsuz-sınırsız yüce Zât'ın kesinlikle kavranamayacağına işarette bulunmaktadır...

Bu durumda bize düşen ne oluyor.. ?

Bize kendini tanıttığı nisbette O'nu tanımak!.

O'nun aynasında, kendimizi seyredip tanımak!.

Kendimizdekilerden, O'nun sonsuz sınırsız kemâlâtına, yüce özelliklerine, hikmetlerine, hayran kalmak!.

—Allah'ım, hayretimi arttır

diye DUÂ eden Rasûl Aleyhi's-Selâm bu husus hakkında bizi uyarıyordu herhalde...

Allah'ı tanımanın yolu da, zikirden geçer!.

Zikir, ya Zât, Sıfat ve Esmâyı içine alan toplu isim —ALLAH ismi ile yapılır... Ya da, Allah'ı çeşitli özellikleriyle tanımaya yönelik diğer isimleri ile yapılır...

(Soru: Ra'd/28; İşte onlar, iman edenler ve kalpleri Allah'ı anmakla huzura kavuşanlardır. Dikkat edin, kalpler ancak Allah'ı anmakla huzura kavuşur.)

Üstadım , buradaki —Allah'ı anmadan ne anlamalıyız?..

—ALLAH isminin işaret ettiği mânâyı anlamak için yapılan tefekkür, burada zikir olarak anlatılmakta ve bu tefekkürün sonunda erilen gerçek ile iman ehlinin huzur bulacağına işaret edilmektedir..

—İnsanların, idrâka dayanan ilimden mahrum kalıp ezbere dayanan bilgi birikimiyle mukallit olarak yaşamaması demektir.

(Soru: Özür dileyerek; bunu sağken gerçekleştirme imkânı olabilir mi?.. Teşekkürler.)

Evet... Kişinin herhangi bir şeyi başarma konusundaki —şüphe ihtiva etmeyen azmi bunu gerçekleştirir...

Nasıl ki, bir kişi suda boğulacakken bulduğu bir dala o anda başka hiç bir şey düşünmeden sadece yakalamayı düşünerek uzanırsa, isteğe böyle uzanmak gerekir!.

KALB'İN ORUCU

Havasın orucu ise, —kalbin veya ruhun orucu olarak bilinen oruçtur!.

—Kalbin yâni —şuurun orucu nasıl olur?.

—Kalb yani —şuurun, beş duyu, şartlanmalar ve bunlara dayalı olarak vehmin kendisine var kabul ettirdiği varlıklardan bilincini arıtması, bu tür kabullerden kesilmesi, onun orucudur. (AHMED HULÛSÎ/KAVRAMLAR/KALB)

LÛT KELİMESİNDEKİ MELK'E AİT (ŞİDDET'Lİ KUVVET'E AİT) HİKMETİN ÖZÜ

Bu bölümde Lût kelimesinde gizli melk (şiddetli kuvvet) ile ilgili anlamlar açıklanacaktır. Melk; —**şiddet** demektir. Hz. Lût a.s. ile kavmi arasında karşılıklı şiddetli kuvvete dayanan bir mücadele yaşanmıştır. Lût kavmi bedensel yaşama dönük bir düşünce sistemi içinde idi. İnsan toplumunu düzenleyen kurallar —**haklı olanın hakkını korumak** ilkesine dayanmıyordu. Hayvan sürülerinde geçerli —**güçlü ve büyük olan her zaman her şeyi yapar** kuralı işliyordu..

Hız. Lût a.s. onları hayvansal bir dünyâ görüşünden insanî bilinç boyutuna ve yaşantısına davet etti. Kavmi oluşturan her birey sürü ruhu ile ortak hareket ederek Hız. Lût a.s.'a karşı çok şiddetli bir kuvvet ile cephe aldılar. Hız. Lût ise onlara karşı tek başına olduğu için bedensel kuvvet açısından çok zayıf kaldı.

80-) Kale lev enne liy Biküm kuvveten ev aviy ile rüknin şediyl;

(Lut) dedi ki: “**Ah keşke (Bi-) size yetecek bir kuvvetim olsaydı, yahut bir rükn-i şedid'e (sağlam bir direk'e/kale'ye) sığinsaydım**”. (Hûd, 11/80; B Meal)

Bir hadis-i şerifte Hız. Lût'un bu duasından sonra gelen her Resul'ü koruyan bir topluluk olduğu açıklanmıştır. Ebû Tâlib'in Hız. Muhammed a.s.'ı koruması ve sahabenin ilk günden itibaren sığınılacak kale haline gelmesi Hız. Lût'un bulamadığı bir imkândır.

Korunma imkânından mahrum olan Hız. Lût kavmin hepsine yetecek kadar —**şiddetli mucizevî bir güce** sahip olmayı arzû ediyor. Rükni-i şedid ile de kuvvetli olan bir sığınağı, kendisine destek verecek olan bir grup olmasını arzû ediyor.

Kendisine verilecek olan şiddetli bir güç ile kavim bireylerinin nefislerindeki (özlerindeki) hayvansal içgüdü düşünce özelliklerini insani düşünce özelliklerine çevirmek istiyor. Bu dönüşümün konuşma ve iknâ yöntemiyle gerçekleşmeyeceğine karar veriyor. Özü söz ile değiştirme imkânı kalmayınca özün dış görünümü olan bedenleri —**şiddetli bir azap** ile temizlemeden başka çâre kalmadığını görüyor.

Hız. Lût fetih sahibi bir insan-ı kâmilidir. Birimlerin özlere olan —**esmâ terkiplerini / isim bileşiklerini** birimlerin fiillerine ve bedensel şekillerine bakarak okuyabilmektedir. Kavim bireylerinin özlere olan söz ile değişmeyecek yapıya sahip olduğunu anlaması —**kader sırrının** ona açılmasına işarettir. Ve hayvansal şiddet özelliğine sahip özlere Hakk'ın şiddetli kudret ve kuvveti ile değiştirmeye karar vermiştir.

Aynı durum ile Hız. Muhammed a.s. da karşılaşmıştır. Sahabe, şiddet gösteren müşrik kavmin Hakk'ın şiddetli kuvveti ile helak edilmesini istediğinde, Resulullah a.s. kabul etmemiştir. Müşriklerin gerçeği bilmeye karşı kapalı (perdeli) olduklarını, gerçeğe karşı açık (perdesiz) olsalardı şiddetli direniş göstermeyeceklerini belirtmiştir. Hatta onların perdelerinin kalkması, gerçeği görmesi için duâ etmiştir. Fakat aynı zamanda dünyasal düzen gereği müşrikler hangi gücü uyguluyorsa onlara karşı aynı gücü uygulayarak mücadeleye de devam etmiştir.

Resulullah a.s.'ı diğer resullerden ayıran en büyük özelliklerden birisi —**toplu helâk imtiyazını** kullanmamasıdır. Her Resulde toplu helak etme mucizesi mevcuttur fakat Hız. Muhammed a.s. bu mucizesini kevnî (fiziksel) olarak kullanmamış ilmî olarak kullanmıştır. O'nun ilmî mucizesi bireyi ikilikten kurtarmak ve ikilikten kurtulan bireye sadece —ahadî yaşatmaktır.

Fiziksel mucizeleri gören bireylerde —ilmî açılım olmaz. Sadece korku meydana gelir. Kötülük işleyince göreceği cezadan korkar. Bu da bir şekilde şartlanmadır. İnsani bir eğitim ve öğrenme değildir.

İlmî mucize ise insanı tüm korkulardan, tüm perdelerden ve tüm şartlandırmalardan arındırır. Kötülükten değil kötü bir fiil işlemek düşüncesinden dahi korkar hale getirir.

80-) Kale lev enne liy Biküm kuvveten ev aviy ile rüknin şediyl;

(Lut) dedi ki: “**Ah keşke (Bi-) size yetecek bir kuvvetim olsaydı, yahut bir rükn-i şedid’e (sağlam bir direk’e/kale’ye) sığınsaydım**”. (Hûd, 11/80; B Meal)

Hiz. Lût’ûn lisanından ifâde olunan bu âyetin hakikat dilindeki mânâlarından birisi de şöyledir.

Ben henüz Allah’da yokluk (fenâ fillah) hâlindeyim. Allah’ın ilminde bir mânâdan başka hiçbir varlığım yok. Hiçbir varlığım olmayınca bir gücüm kuvvetim de yok. Bu bilinç hâlinde ruhu ve bedeni olmayan bir gölge misâli —sadece kulluk makamındayım.

Fenâfillah (Allah’da yokluk) bilgi ve bilincinden sonra... Allah ile var olmak (Bekâbillah) bilgi ve bilincine yükselmek gerçekleşir. Kişi bu bilinçte kendisinden zâhir olan (açığa çıkan) tüm fiillerin Allah’ın isim ve sıfatları olduğu gerçeğini unutmadan yaşar. Kişi (kişiden kasıt; insan-ı kâmil olan Resuller ve velîlerdir) bu bilinç ile Allah’ın îcâd (yaratma) ve i’dâm (öldürme/yok etme) kalesine sığınır (o güçler ile tasarruf eder). Karşıt güç ne kadar şiddetlenirse şiddetlensin onu yok edecek gücü mûcizeye bağlı —yaratma kudreti ile tecellî ettirir.

Hiz. Mûsâ’nın denizi yarması, Hiz. Nûh’un tûfanı, Hiz. Sâlih’in sayhası (yok eden şiddetli ses) —Bekâ billah/Allah ile var olmak bilincinde insan-ı kâmil’de açığa çıkan —îcad ve i’dam/yaratma ve yok etme mucizeleridir.

((...İnsan-ı Kâmil Fenâfillah ve Bekâbillah bilinci ile ulaştığı —kudret/kuvvet sıfatını uygulayacak Hakk’dan başka olan bir varlık veya varlıklar göremez. Bunun için İnsan-ı Kâmil’de kişisel intikam, toplumsal katliam gibi amaçlar oluşmaz. İbn Arabî, kavimlerin helâkinde —helâk olayını tarihsel olgu olarak tartışmaz. Sadece olayın esmâ, sıfat ve zât boyutundaki anlamları üzerinde bilgiler verir. Kur’an’ın da amacı bizi bu olayların zahirini taklidi bilgi ile tasdik ettirmek değil, bu hikâyeler ile işâret edilen nefsimize âit —gerçekleri idraktır. ...)))

((... Fenâfillah ve Bekâbillah kavramlarının iki ayrı varlık arasında oluşan bir aktivite olmadığını anlamak ve yanlış anlaşılmayı önlemek amacıyla konu ile ilgili bazı paragrafları —bilgi kaynağından aktarıyoruz. ...)))

FENÂFİLLAH:

“Allah’ın, kendi isimlerinin mânâlarını seyretmeyi dilemesiyle, kendisinin ve tüm mevcudât diye bildiğinin meydana geldiğini anladığı zaman, kişi otomatik olarak —FAKR haline düşer. Bu fakr hali ise tasavvufta fenâfillah diye bilinen haldir.

—Fenâ fillah

—Allah adının işaret ettiğinin, kendi kendineliliğinin adıdır!.. Hakikatı itibariyle...

—Gayrı , —Mâsiva kavramının —yok olduğunun yaşanmasıdır —Fenâfillâh!.

Yani; sen , fenâ fillah olamazsın!.

O yüzden de, bunu farketmek için, önce —fenânın fenâsı demişler; sonra o da yetmemiş, —fenânın fenâsının fenâsı demişler...

Gerçekte ise, kişi fenâfillah olmaz!..

—Fenâfillah, o isimle işaret olunanın, kendi kendineliliği içinde —Ulûhiyetini seyridir...

Bunun minyatürü diyebileceğimiz de, bir birimde, kendi seyrini seyredişidir...

Dolayısıyla, —fenâfillah, gerçeği itibariyle bizim anladığımız gibi; bir birimin, —ALLAH adıyla işâret edilende, fenâyâ ermesi gibi anlaşılamaz..”

...

“Allah`da kendini yok etmek, fenafillah, muhaldir!. Zira, ikinci bir varlık yoktur ki, o ikinci varlık kendini Allah`da yok etsin!.

Bir Allah, bir de sen(!) varsın!.. Sen, bu varlığını yok edecek bir şeyler yapacaksın da, O yukarıdaki Allah`a ulaşacaksın?... Yok öyle bir şey!.

Senin —nefs`ini tanıma olayın var!.

O yüzden de, Rasûlullah aleyhisselâm, hiç bir zaman, —fenâfillah diye bir şey den söz

etmemiştir; ve bu anlama gelecek bir kelime de kullanmamıştır'.

Ama, Rasûlullah aleyhisselâmın ağzından: —Nefs`ini tanıyan Rabbi`ni tanımış olur açıklaması ve hükmü çıkmıştır!.” (Daha fazla bilgi için: Ahmed Hulûsi”de

Kavramlar/fenâ)

BEKÂBİLLAH

—Yokluğa yâni —fakra erende eğer —Bâkî olanın yaşamı baş gösterir ise; —gören göz, işiten kulak... olarak açığa çıkarsa, yâni kısacası —Allah adıyla işaret edilen, Bâkî olduğunu ortaya koyarsa, o zaman bu hâle —Bakâbillah denilir. Evliyaullah’ın yüksek mertebelilerinde zâhir olan bir mertebedir bu.

...

Vahdet konusu, FENÂ kavramını iptal eder!.

Fânî’nin varlığını kabul edersen, Vahdet’i inkâr edersin!.

Vahdet esas ise, zâten fânî yoktur; fenâ bulacak nesne yoktur!

Allah Bâkidir! demek; —fânî ve fenâlık söz konusu değildir demektir.

—Bâki ile —fânî yanyana olur mu?

Bâki’nin varlığı, fânî’i kabul eder mi?

Şimdi biz —zaman kabulü içinde, fânî’nin varlığını kabul ediyor; daha sonra Bâki’nin ortaya çıkacağını düşünüyoruz...!

—Bâki esas olduğuna göre; Allah’ın —fânî ismi var olmadığına göre, kökende fânîlik ve fenâ olmadığına göre, varlıkta Bâki’nin dışında bir şey yoktur!” (Daha fazla bilgi için:

Ahmed Hulûsi”de Kavramlar/Bekâ)

Fenâfillah mertebesi için insan-ı kâmil kendisinde güç ve etki bulmaz. Bundan dolayı —Bu varlık Hakk’tır dese de —Ben Hakk’ım dese de ikisi de birdir. Gülşen-i Râz’da buyrulur:

Hudâ”dan gayrı varlık yoktur el-hak Dilersen Hakk de, istersen Ene”I-Hakk

Fenâfillah bilincinden sonra başlayan Bekâbillah ilim ve yaşantısının hükümleri başkadır. —Dövene elsiz gerek. Sövene dilsiz gerek (Yunus Emre) dizesi sadece Fenâfillah’a kadar olan tasavvufi yükselişi ifade eder. Bundan sonrası kişisellikten ve birimsellikten sıyrılmış olan insan-ı kâmilin Hakk’ı tebliğ etme sistemi başlar.

Bekâbillah sadece insan-ı kâmilin makamıdır.

Bu makamda Mutlak Zât (Allah gerçeği) kendisini en mükemmel olarak —insan-ı kâmilde açığa çıkarır.

İnsan-ı kâmil Mutlak Zât’ın (Allah gerçeğinin) tecellî etmemiş tüm hakikatlerinin ve tecellî etmiş tüm hakikatlerinin sırlarına sâhiptir.

İnsan-ı kâmil, Mutlak Zât’ın (Allah gerçeğinin) her an en son tecellisini yansıtır. En alt varlık seviyesi ile varlığın en son mertebesini kendi bilincinde toplar. Bir üst mertebeye yükselirken bir alt mertebe ondan düşmez.

((...Bunun için onlara bakan mülhime nefis sahipleri... kendi akıllarının ulaşabildiği mertebeleri görür. Onda mevcut olan en alt varlık mertebesini görür. Daha üstünü göremez. Onu ya kendisinden aşağı zanneder ya da onunla eşit zanneder. Bazen de insan-ı kâmilin üst mertebelerinin gölgelerini görür ve kendi özelliği zannederek, insan-ı kâmilden daha üstün olduğu zannına kapılır. Onun bazı hallerini beğenmez, eleştirir.

...)))

Tüm varlık mertebelerini toplayarak yükselme hâli en tam ve en mükemmeliyle Hz. Muhammed a.s.’da açığa çıkmıştır. O’nun Son Nebî (Hâtemü’n-nebiyyîn) olması tüm esmânın —en mükemmel ve —dengeli şekilde açığa çıkması nedeniyledir. O’nda bir esmâ diğer esmâya baskın ya da zayıf olmaz. Her esmânın tam hakkı yansır.

Diğer Nebîlerde ve büyük velîlerde de esmânın tümü açığa çıkar. Fakat onlarda bazı esmâ diğerlerine göre ya daha kuvvetlidir ya da daha zayıftır.

Ey sûret-i Hak, kemâl-i mutlak Sen nûr-ı vücûdsun muhakkak
Olsaydın eğer ademde pinhân Zulmette kalırdı hayyiz imkân
Zâhird eğerçi sen beşersin Bâtında fakat neler, nelersin
Cisminde okundu sırf-ı furkân Rûhunda sezildi remz-i Kur'ân
Cisminle Kureyşî ve Arabsın Rûhunla cihâniyâna isimsin
Efkâr seni anlamakta a'cez Ezvâk-ı şehi dilenci bilmez
Ancak seni, sen bilirsin ey şâh Mümkün mü o câha olmak âgâh
Menşûr-ı kemâlidir müebbed Sallû sallû alâ Muhammed
Hakk'ın en mükemmel tecellisinin Varlığın tüm mânâlarını kendinde toplamışsın
Eğer kendi nûrunu bize yansıtmısaydın, bildiklerini açıklamısaydın Zulmette kalırdı her
şey, ve her şey Hakk'a şirk olurdu
Zâhird görünüş olarak beşeriz ve aynıyız Fakat özde tüm âlemleri kapsamış tamsın
Hak ve bâtlı Furkan olarak beden dilinle söze döküp anlattın Ruhunda ise tüm zıtları
cem ettiğini Kur'an ile işaret ettin
Bedeninle Kureyş kabilesinden ve Arab'dansın Ruhun ise tüm insanların ruhunu ırsız
ve renksiz cem eden bir gerçektir
Fikirler seni anlamakta acizdir Dilenci Şâhlık zevkini tatmadığı için nereden bilsin
zevklerini
Ancak seni sen bilirsin ey Şâh Mümkün değildir Şâh'ın makamına ulaşmak
Muhammed a.s. sonsuzluğun fermânıdır.

((... Ahmed Avni Konuk'un şiiri kelimelere bağlı olmadan anlam olarak aktarılmıştır....))

Fenâfillah bilincinde olan kişide îcâd (var etme) ve i'dâm (yok etme) gücünü kullanabilme imkânı yoktur. İcâd var olan bir şeyi başka bir şeye değiştirmektir. Meselâ kuru bir sopayı canlı ve gerçek bir yılanı dönüştürmek bir çeşit —var etmedir. İcâdın (var etmenin) halk edişten (yoktan yaratarak var etmekten) farkı açıktır.

((... Allah'ın yoktan var etmesi —yaratması dahi kendi ilmini kulları olarak îcâd etmesidir. Çünkü Hakk kendi varlığından başka bir varlık ile eş olmaktan ve onun varlığı ile —lekelenmekten münezzehtir. Allah'ın yok etmesi de yine kendi ilmî sûretleri olan tecellilerini görünmez hale getirmesi, dünya boyutundan ahiret boyutuna atlatmasıdır. Yine Hakk kendi ilmini —mutlak olarak yok etmekten münezzehtir. Çünkü Allah'ın şânında —artmak olmadığı gibi —eksilmek de yoktur. ...)))

Bekâbillah bilincinde ise insan-ı kâmilin tüm esmânın hepsinin toplam kuvvetiyle îcâda (var etmeye) ve i'dâma (var olanın özelliklerini yok ederek başka bir özelliğe dönüştürmeye) mucize olarak imkânları vardır.

Hız. Mûsâ'nın âsâsı tüm bu anlatılanları Kur'an lisanı ile izah etmektedir. Kuru sopa olan âsâ —kuru sopalıktan yok olup canlı yılan olarak —var olmuştur. Bu sihir değildir.

Sihird eîcâd ve i'dâm yoktur, sadece hîle ile farklı göstermek vardır.

Hız. Sâlih'in —yokdan açığa çıkan devesi ise Hız. Mûsâ'nın âsâ ve yılan var etme mucizesinden farklı bir var etme mucizesidir. Madde perdesi ardında olan esmâ âlemindeki isimlerin bileşerek deve haline dönüşmesi ve madde âlemine inişidir.

Bu var oluş aslında tüm madde âleminde görünen birimlerin de var oluş sistemidir.

İnsan-ı Kâmil evrende tasarruf etmek için tam bir huzur haline girer. İç ve dış kuvvetlerinin hepsi ile o şeye yönelir. Ve o şey ya Hız. Sâlih'in devesi gibi —yoktan var olur ve ya Hız. Mûsâ'nın âsâsı gibi —bir anda başka olarak var olur. Yok olmaları da aynı sistem ile gerçekleşir. Firavun ve askerleri ve diğer kavimler gibi —bu dünya boyutuna yok olur, ahiret boyutuna var olur.

Hiçbir şey —yoktan var olmaz ve var olan da mutlak yok olmaz.

40-) İnnâ enzernaküm `azâben kariyba yevme yenzurulmer`u ma kaddemet yedahu ve yekulülkafiru ya leyteniy küntü turaba;

Doğrusu biz sizi yakın bir azab ile (bu gerçekten perdeli yaşamanız dolayısıyla şu an içinde bulunduğunuz azab hali için) **uyardık** (her an ölüm size yakın; arınma ve takva çalışmaları yapmadan ölürseniz ya?) **!... O gün kişi ellerinin (kendine) ne takdim ettiğine (ne hazırladığına) bakar ve kafir olan (gerçeği reddeden mahrum) şöyle der “keşke toprak olsaydım”!.** (Nebe Sûresi/40; B Meal)

Bu âyet bir bilincin —insan olarak yok olup, toprak olarak var olamayacağına işâret etmektedir. Toprak olmak burada mecaz olarak kullanılmıştır. Bilincin ve öz varlığın tamamen —yok olmayacağını ifâde etmektedir.

Hız. Lût duası ile —bekâbillah mertebesine yükselir ve ona iki şiddetli melek (kuvvet) verilir ve isyan eden kavim bu şekilde helâk edilir.

5-) Feizâ cae va`dü ulahüme beasna aleyküm ibaden leNA üliy be`sin şediydin fecasu hılaleddiyar ve kâne va`den mef`ula; <!--[if !supportLineBreakNewLine]--> <!--[endif]-->

O ikisinden ilkinin va`di (vakti) geldiğinde, şiddetli güç (meleki kuvveler) sahibi kullarımızı üzerinize ba`settik... (Onlar) yurtların aralarına girip araştırdılar... (Bu) mef`ul (yerine getirilmiş) bir va`d idi. (İsrâ,17/5; B Meal)

54-) Allahulleziy halekaküm min da`fin sümme ceale min ba`di da`fin kuvveten sümme ceale min badi kuvvetin da`fen ve şeybeten, yahlüku ma yeşa`* ve HUvel Aliymül Kadiyr;

Allah O`dur ki, sizi za`f (zaaf, zayıflık; kuvve olmayışı)`dan yarattı... Sonra, za`f`ın (zayıflığın) akabinden bir kuvvet oluşturdu... Sonra, kuvvet`in akabinden za`f (kuvvetsizlik, acziyet) ve şeybe (yaşlılık, ihtiyarlık) meydana getirdi... (Allah) dilediğini yaratır... O, Aliym`dir, Kadiyr`dir. (Rûm, 30/54; B Meal)

54. Allah o herşeye gücü yeten ki, sizi bir güçsüzden yaratmakta; sonra güçsüzlüğün arkasından kuvvet vermekte; sonra da kuvvetin arkasından güçsüz ve ihtiyar yapmaktadır. Dilediğini yaratıyor; O, öyle herşeyi bilen, herşeye gücü yetendir. (30/54; E. Hamdi Yazır Meali)

Hız. Lût —Fenâfillah hâlinin idraki içinde iken bu âyetin (gerçeğin) mânâsını Risalet nûru ile biliyordu. Bu âyet henüz nâzil olmamıştı, Hız. Muhammed a.s.`a nâzil olacaktı.

Bizlerin Allah`ın âyetlerini öğrenmesi —duyarak/ilmel yakîndir. Risâlet nûru ile yaratılmış olanlar ise ezeli ve ebedî Allah sistemini yâni Allah`ın âyetlerini bizim gibi duyarak idrak etmezler. Onlar Allah hakikatini her an —yaşayarak/hakkal yakîn idrak ederler.

Hız. Lût Risâlet akli (nûru) ile kendi varlığının Allah ilminde —yoktan ibaret bir gölge olduğunu bildi. Kuvveti kendine bağlamadı. Kuvvetin Allah`a ait olduğunu idrak edip kendisi —öz olarak (bir isim terkibi olarak) zahiri varlığını kabul etti.

Dünyâ boyutundaki birimlerin her türlü kuvvetleri (akıl, ruh, güç vb.) ve duyuları (görme, işitme vb.) Allah`ın sıfatları olup kulların esmâ terkibi olan bedensel varlıklarında tecellî eder. Kendi varlığının ve kuvvetlerinin içyüzünü idrak eden kul —emâneti sâhibine teslim etmiş olur. Bilmeyenler ise bu hakikate Risalet akli ile değil, cüzî akıl varsayımı ile bakarlardı. Varlığı ve kuvvetleri ya kendilerine geçici olarak —bölünmüş ve gelmiş kabul ederler. Bu düşüncenin adı şirkir. Ve ya bâzı filozoflar Allah`ın ahadiyetini inkâr ederek varlığın ve varlıkta oluşan kuvvetlerin sonsuzdan beri kendiliğinden var olduğunu kabul ederler. Bu düşüncenin adı da maddeciliktir (materyalizmdir).

((... 19 Mart 1938 yılında vefât eden Ahmed Avni Konuk bu şerhi (yorumu) yazdığı dönemde izâfiyet teorisi maddeciliği etkileyerek değiştirmişti. Eski materyalist felsefe bu

sefer enerjisinin varlığın ana unsuru olduğunu ve enerjinin ezeli ve ebedi güç olduğunu savunmaya başladı. Bilimleri ve bilim felsefelerini yakından takip eden Ahmed Avni Konuk bu değişimi dikkate alarak şerhine (yorumuna) şu sözlerle devam eder. ...)))

Bedensel varlığımız ve kuvvetlerimiz ayrı ayrı unsurlar (özler) değildir. Madde ve enerjinin aslı (özü) ahad (tek) olan Allah'ın varlığının yine ahad olan ilmi, ismi ve sıfatıdır. Onun ilmi algılama araçlarına göre madde ve enerji olarak var sayılır ve âlem dediğimiz evreni oluşturur. Evren ise kendiliğinden var olan Allah'dan bağımsız ezeli vücuda (varlığa) sahip değildir. Evren, ancak Allah ilminin iç ve dış duyulara göre algılanışı ve seyridir.

Varlığı ezeli madde ve enerji dönüşümü olarak değerlendiren bu materyalist görüş Ahadiyyet bilincine sahip olmadıkları için bizim nazarımda çok basit bir düşünce olarak kalmaktadır.

(((... 1930'lu yıllardan itibaren batıdaki izafiyet teorilerini ve yeni —enerji katkılı materyalizmi İslâm dini adına (???) takip eden insanlar da düşünce hayatına girmiştir ve... Ahmed Avni Konuk'un ve diğer tevhid ehlinin —varlık Allah'ın ezeli ve ebedî ilminin tecellîsidir yorumlarını çok yüzeysel olarak anlamışlardır.

Hatta onlar varlığı Allah'ın kendi hakikatının dışında bağımsız madde olarak yarattığını ve kıyametle mutlak yok edeceğini ve ahirette yeni tür bir bağımsız varlık yaratarak ruhları yeniden o varlığın içine sokup dirilteceğini İslâm adına (???) savunmuşlardır. Bunlar A. Avni Konuk gibi çağdaş —tevhid ehlinin varlık görüşünü —Allah enerjidir ve evren ezeli enerjiden oluşmuştur şeklinde yetersiz düzeyde anlayabilmişlerdir. Bu düşünce eski materyalizm felsefesini âdeta devralarak Allah adına (???) —maddenin bağımsız varlığını savunma hatasına devam etmektedir. Maddenin hakikatini Allah'ın isim ve sıfatları ile yorumlayan düşünce sistemini de —tasavvufi tevhid ilmi yetersizlikleri nedeniyle anlayamamaktadırlar.

Tevhid ehline —İslâm şeriatından sapmak ve Allah'a enerji demek iftirasını atmışlardır... Aynı düşünce 21. Yüzyılda da devam etmekte ve günümüzde bilim ve dini Allah'ın sonsuz sistemi olarak değerlendiren —tevhid ehli de aynı iftiralara maruz kalmaktadır. ...

halbuki gerçek tevhid düşüncesi varlığı şu şekilde yorumlamaya devam etmektedir...))) Meselâ buzun vücûdu (varlığı) ve buzun kuvveti (potansiyel enerjisi) suyun varlığına göre —sonradan oluşmuştur. Buz suya muhtaçtır fakat su buza muhtaç değildir. Asıl olan buza göre kadim (evvel)

olan sudur. Su buz olmakla yok olmamış, buza dönüşmemiş evveliyetini kaybetmemiştir. Suyun donma özelliği (sıfatı) zahir olunca suda o sıfatlar (donma özelliği) seyredilmiştir. Suyu göre —buz diye ikinci bağımsız bir varlık yoktur. Buz çözülünce mutlak yok olmuş olmaz çünkü buz hiçbir zaman var olmamıştır. Sadece, su kendinde her zaman potansiyel güç olarak var olan—donmak sıfatını seyretmiştir.

İşte bunun gibi evrenin ve insanın —varlığı Allah'ın isim ve sıfatlarının —görünümünden başka bir varlığa sahip değildir. (Misal olarak veriyoruz)... Allah'ın ilmi âdeta suyun yoğunlaşarak buz olması gibi yoğunlaşarak —varlık tecellisi dediğimiz evreni ve insanı ve birimleri oluşturur. Allah ilminin tecellisi olan birimler —tecellî olmak itibarı ile —sonradan sayılır. Hakikatte ise Allah'dan başka ne evvel, ne son ne zâhir ne de bâtın vardır. Tek var olan ezeli ve ebedi olan zâhir ve bâtın olan Hakk'tır. Hakk Ahad olan tek gerçektir. Bölünmez, parçalanmaz, içinde ve dışında ikinci varlık oluşmaz. Madde ve enerji Allah'ın ilmidir.

54-) Allahulleziy halekaküm min da`fin sümme ceale min ba`di da`fin kuvveten sümme ceale min badi kuvvetin da`fen ve şeybeten, yahlûku ma yeşa`* ve HUvel Aliymül Kadiyr;

Allah O"dur ki, sizi za"f (zaaf, zayıflık; kuvve olmayışı)"dan yarattı... Sonra, za"f"ın

(zayıflığın) akabinden bir kuvvet oluşturdu... Sonra, kuvvet'in akabinden za'f (kuvvetsizlik, acziyet) ve şeybe (yaşlılık, ihtiyarlık) meydana getirdi... (Allah) dilediğini yaratır... O, Aliym'dir, Kadiyr'dir. (Rûm, 30/54; B Meal)

54. Allah o herşeye gücü yeten ki, sizi bir güçsüzden yaratmakta; sonra güçsüzlüğün arkasından kuvvet vermekte; sonra da kuvvetin arkasından güçsüz ve ihtiyar yapmaktadır. Dilediğini yaratıyor; O, öyle herşeyi bilen, herşeye gücü yetendir. (30/54; E. Hamdi Yazır Meali)

İnsanın asıl hakikatı —aciz halidir. Yani insanda Allah'ın kuvvet ve gücünden başka bir kuvvet ve güç yoktur. Bundan dolayı insanın aciz hali olan —bebeklik ve çok yaşlılık insanın gerçeğini daha iyi ifade etmektedir. Gençlik döneminde görülen dinamizm ise insanın Allah ilmindeki aciz hakikatinden uzak düştüğü bilinç boyutuna benzetilir.

Bebek acizliğinden gençliğe geçen insan... gençlikteki göreceli kuvvetini zamanla kaybederek tekrar ihtiyarlık acizliğine düşerek —aslına dönmeye başlar.

Acizlik gerçeği asıldır —yoktan var edilmeyi temsil eder, dinamizm gerçeği gelip geçicidir —yokluğu geçici olarak unutmayı temsil eder.

23-) Ve kada Rabbüke elle ta'budu illâ iyyahu ve Bil valideyni ihsana* imma yeblüganne indekel kibere ehadühüma ev kilahüma fela tekullehüma üffin ve la tenherhüma ve kul lehüma kavlen keriyima;

Rabbin, ancak O'na/kendisine kulluk yapmanızı ve (Bi-) ana-baba"ya ihsan"ı hükmetti... Onlardan biri veya her ikisi senin yanında ihtiyarlarlığa ererse sakın onlara "üf" (bile) deme, onları azarlama ve onlara kerim (kerametli, şerefli, güzel) söz söyle. (İsrâ/23; B Meal)

Yaşlanmış insanlar tasavvufi anlamda —fenâfillahı temsil eder. Yaşlılara hizmet ve hürmet —aciz bilincinden uzak olan —gençlik haline bir hatırlatmadır.

5-) Ya eyyühenNasu in küntüm fiy raybin minel ba'si feinna haleknaküm min turabin sümme min nutfetin sümme min alekatin sümme min mudğatin muhallekatin ve ğayri muhallekatin linübeyyine leküm* ve nukirru fiyl'erhami ma neşau ila ecelin müsemmen sümme nuhrücüküm tıflen sümme liteblüğü eşüddeküm* ve minküm men yeteveffa ve minküm men yüreddü ila erzelil umüri likeyla

ya'leme min ba'di ilmin şey'a* ve teral'Arda hamideten feiza enzelna aleyhel maehtezzet ve rabet ve enbetet min külli zevcin behiyc;

Ey insanlar!.. Eğer ba"s'dan (ruhani dirilişten) şüphe içinde iseniz, (bilin ki) doğrusu biz sizi bir topraktan, sonra bir nutfе (su, sperm)"den, sonra bir alaka (donmuş kan, genetik yapı, embriyo)"dan, sonra muhalleka (şekli-yapısı-azaları belli, fiziksel hıkatı tam) ve gayri muhalleka (belirsiz) bir mudğa"dan (bir çiğnem et'ten) yarattık, ki (nefh-i ruh ile) size açık seçik beyan edelim... Dilediğimizi muayyen bir ecel'e kadar rahimlerde tutarız, sonra sizi bir tıfl (çocuk; seyr-i süluk geçirmemiş) olarak çıkarırız, sonra kemale erme çağınıza (bulûğ çağı ve sonrasına?) ulaşmanız için (gerekeni sağlarız)... Sizden kiminiz vefat ettirilir ve sizden bazınız da ilimden (bilmekten) sonra bir şey bilmesin (akletmesin) diye erzel-i ömür'e (ömrün en rezil, en aşağı, en aciz çağına) reddolunur... Arz'ı, hamide (hayat olmayan, hiç bir şey bitmeyen, ölü olarak) görürsün... Fakat biz onun üzerine o suyu (ilmi) inzal ettiğimizde, titrer/harekete geçer, kabarır ve her güzel çiftten nebat bitirir. (Hac, 22/5).

Yaşlılık ve çocukluk —hiçbir şey bilmeme halini yani ilmin hakikatının Allah'a ait olduğunu da temsil etmektedir.

Her Nebî ve Resul (Hz. İsa hâriç) kırk yaşına doğru davete başlamıştır. Kırk yaş ihtiyarlığın ve aczin başlayıp —Allah'ın güç ve kuvvetinin fark edilmeye başlandığı ve Bekâbillah'ı temsil eden dönemdir.

Ârif (Allah'ı kendi ilmine dayanarak bilen velî) varlık üzerinde daha çok tasarruf uygulamaya dönük yaşar. Ârif Allah'ın emrinde olduğunu bilir. Kendisini âmirin emrinde bir memur olarak kabul eder ve bu yetki ile olaylara daha çok müdahale eder.

Ârif-i Billah (Allah'ı Allah ile bilen velî) ise kendisine hiçbir varlık vermez, diğer varlıklara da varlık vermez. Allah'dan başka bir şey görmez ve algılamaz. Bunun için de olaylara ve varlığa hemen hemen hiç müdahale etmez.

Bâzı İnsan-ı Kâmillerde ise hem zâhiri hem de bâtınî kerametler açıkça görülür. Abdul Kadir Geylânî ve Ahmed Rûfâî gibi zâtlar kerametlerini gizlememek dercesine sahiptir. Resuller Nebîler ve Kâmil Velîler tüm mertebeleri kapsadıkları için her olaya ilgili mertebeden müdahale eder. Ârif-i Billah olan bu nedenle —pasivize olmuş değildir. Hatta Ârif-i Billah Âriflik mertbesini daha şiddetli kullanma kapasitesine sahiptir.

18-) Ve tahsebühüm eykazan ve hüm rukud* ve nukallibühüm zâtel yemiyni ve zâteş şimal* ve kelbühüm basitun ziraayhi Bil vesiyd* levittala`te aleyhim levelleyte minhüm firaren ve le muli`te minhüm ru`ba; Onlar (kabir'deki gibi) uykuda oldukları halde (demek ki olayda ruh beden şartları da geçerli) sen onları ayıktırlar/uyanıktırlar sanırsın (demek ki zahiri bedenleri faal, 5 duyu çalışıyor) ... Onları sağ tarafa da sol tarafada kalbederiz=çeviririz (artıyı da eksiye de taddırırız ki nôtürleşsinler) ... Köpekleri (nefsleri) de (mağaranın) (Bi-) önüne-avlusuna iki kolunu (tabiat ve ego'dan kaynaklanan vasıflar) bast etmiş=uzatıp yaymıştır (etkisiz, fena halinde) ... Eğer onlar üzerine muttali olaydın elbette onlardan yüz çevirir firar ederdin/kaçardın (onların himmetlerinin kendilerine yaşattığı hallerinin enteresanlığı dolayısıyla) ...Ve elbette onlardan korku-heyecan dolardın/doldurulurdun (açığa çıkan haller ve melekeler dolayısıyla). (Kehf/18; B Meal)

Bekâbillah halinde olan Ârif-i Billah'ın varlık üzerinde tasarrufunun olmaması bir yönüyle de şu anlamdadır.

Bekâbillah ve Ârif-i Billah olan zamanının ferîdidir (eşsiz en üstünüdür) ve İnsan-ı Kâmil'idir. İnsan-ı Kâmil kendi varlığını aynadaki yansıyan varlık ile aynı kabul eder. Aynadaki sûretin bir ağırlık kaldırması sadece görüntüdür, gerçek değildir. İnsan-ı Kâmil de... halk içinde yer, içer, gezer, alış veriş eder, evlenir, boşanır ve her fiili ondan görülür. Halbuki o tüm fiillerin Hakk'a ait olduğunu idrak etmiş ve yaşamına geçirmiştir. Ashâb-ı Kehf İnsan-ı Kâmil'i anlatmaktadır. Biz onları uyanık zannederiz halbuki onlar uykudadır ve onları Allah sağa sola döndürmektedir.

Niyazi-i Mısri diyor ki:

Özü yoktur ki özünden biline Dahi tozmaz ki tozundan biline Sen onu sanma sözünden biline Hakikat ehlinin olmaz nişânı

Reşâhat'da (Can Damlaları isimli menkîbe kitabı) yazar ki:

Timur'un torunlarından Mirza Bâbürl yüzbinlerce asker ile Semerkand şehrini kuşatır. Çok asker kaybeder fakar şehri alamaz. Nakşibendî Hz.lerinin halifelerinden Ubeydullah Ahrar Hz.leri de savaşa bil fiil iştirak etmiş ve kaleyi savunmakatadır. Babür tasavvuf ehli ile sohbeti olan bir hakandır. Kaleyi alamama nedenini Ubeydullah Ahrar'ın —himmeti ile oluşan kerâmete bağlar. Ve Ahrar Hz.lerini ince bir şekilde eleştirir. Der ki; —Ubeydullah Ahrar evliyadır fakat kerâmetini bâtıl yolda kullandığı için evliyalığı düşmüştür. Onun Ârif-i Billahlığı sahtedir...

Bu sözü duyan Ubeydullah Ahrar Hz.leri şöyle cevap gönderir;

—Bâbürl Şah duyduğu ile inanmakta, hakikatten ise habersiz yaşamaktadır. Ârif-i Billah'ın tüm fiilleri Hakk'a ait olduğu gibi biz diğer her fiilleri de Hakk'dan biliriz. O bilmiyor mu ki Allah buyuruyor;

“17-) Felem taktülühüm ve lakinnAllahe katelehüm ve ma rameyte iz rameyte ve

İnna lillahe rema ve liyübliley mu"miniye minhü belaen hasena innAllahe Semiy"un Aliym;

Siz öldürmediniz onları, fakat Allah onları öldürdü... Attığın zaman da sen atmadın, Allah attı (B harfi yazılmadan?)... Mü"minleri kendinden güzel bir bela ile denemek için... Muhakkak ki Allah Semi"dir, Aliym"dir. (Enfâl; 8/17 ; B Meal)

Ârif-i Billah —adem-i âbâda/yokluk ülkesine“ gitmiş onda hiç bir fiil ve sıfat kalmamıştır, tüm fiil ve sıfatları Resulullah a.s. gibi olmuştur. Resulullah a.s. kendi eli ile atmasına rağmen Hakk o fiili kendi üzerine aldı —Ben attım dedi. Fakat Nuh ve Hûd Resuller kavimlerini Allah'ın şiddetli gücüne havale ederek helâk ettiler, o kavimleri Allah yok etti. Biz ise Hz. Muhammed a.s.'a uyararak kendi elimizle savaşıyoruz. Sen de kendi elinle savaşıyorsun. Takdir Allah'a kalmıştır...

Ârif-i Billah Âriflik penceresinden tüm olayları şuhûd-i ahadiyyet (Tek'i seyir) olarak değerlendirir. Esmâ mazharları olan görünümüler arasındaki zıt olayların çatışmasını dahi bir dengelenme olarak görürler. Her birimin kendi doğru yolu üzerindeki fiillerini seyrederek. Ancak bu —seyir Teklik Bilinci üzerine kurulu kişisel bir ilimdir ve madde dünyasında —uygulama alanı yoktur.

Dünya (madde) boyutunda ikili sistem esâsı üzerine kurulu olan —şariat bilincinin yaşantısı yürürlüktedir. Tasavvufta esmâların zıt kavramları olarak seyredilen dengelenme mücadelesi şeriatla —savaş, kavga, kıtal olarak değerlendirilir. Ârif-i Billah olan İnsan-ı Kâmil aynı anda hem tasavvufi seyri yaşar hem de şariat yaşantısı olan —nefsi müdafa için silahla savaşır. İnsanın

bedenine ve ruhuna zarar veren haramları reddeder, İslâm gerçeğinin kapalı kalmasına râzı olmaz zamana ve zemine en uygun olan —tebliği yapar.

Bu konu Hz. Âli k.v. (Allah vechini nurlandırın) ile ilgili bir olay ile açıklanmaktadır. Bir savaş esnâsında Hz. Âli düşmanını öldürmek için kılıcı havaya kaldırır. Bu arada düşman yattığı yerden yüzüne doğru tükürür. Hz. Âli öldürmekten vaz geçer. Düşmanı Neden öldürmediğini sorunca, önce Allah için öldüreceğini fakat yüzüne karşı tükürülünce kızdığını ve niyetinin intikam almaya dönüştüğünü söyler. Bunun üzerine düşman o anda hakikati anlar ve Müslüman olur.

İnsan-ı Kâmil'in halleri bu inceliktedir. Her şeyi yerli yerinde görürler sistemde ne eksik ne fazla kabul ederler. Her zaman zâhirde ikili sistemin adaletini icrâ ederler bâtında ise tekliğin esaslarını tefekkür ederler.

İbn Kâid , Şiblî'ye der; —Ey Şiblî! Allah yeryüzünü ikiye böldü. Yarısını bana yarısını sana verdi. Sen de benim gibi mâneviyatta ve zâhiri hayatta niçin tasarruf etmiyorsun? Şiblî cevap verir; —Yâ İbn Kâid! Ben hissemi sana bağışladım. Biz tasarrufu Hakk'a bıraktık ki bizim için tasarruf etsin.

9-) Rabbulmeşriki velmağribi la ilahe illâ HUve fettehizHU Vekiyla;

(O, senin Rabbin) maşrik"ın ve mağrib"ın Rabbidir... O"ndan başka ilah (vücut) yoktur; o halde O"nu vekil edin!. (Müzzemmil, 73/9 ; B Meal)

7-) Aminu Billahi ve RasûliHî ve enfiku mimma ce`alekum mustahlefiyne fiyh* felleziyne amenu minküm ve enfeku lehüm ecrun kebiyr;

İman edin (B sırrıyla) Allah"a ve O"nun Rasûlüne... Hakkında sizi tasarruf sahibi/halife kıldığı şeylerden infak edin... Sizden iman eden ve infak eden kimseler var ya, onlar için ecr-u kebiyr vardır. (Hadîd, 57/7 ; B Meal)

İnsan-ı Kâmil kendi varlığını Hakk'ın varlığından ayrı kabul etmediği için zahirinden çıkan fiilleri kendi birimselliğine bağlamaz. Fakat insana ve topluma zararlı fiiller onlardan açığa çıkmaz.

Tasarrufta (varlığa manevi ve ya maddi olarak etki etmekte) kişisel istekler kerâmetin ve mucizenin açığa çıkmasına engel olur. İnsan-ı Kâmil olan Resullerin mucizelerinde ve

velîlerin kerâmetlerinde kişisel istekler söz konusu değildir. Hattâ varlıkta bir eksiklik, fazlalık, hata, yanlış gibi şeyler görmek ve doğaüstü güç kullanarak kısa yoldan düzeltmek amacı güdülse —şiddetli kuvvet/mucize ve kerâmet açığa çıkmaz. Şiddetli kuvvet olan kerâmet ve mucizenin içyüzünü anlamak bu sınırdan sonrası için bizlere kapalıdır. Bilginin sınırları buraya kadardır. Bundan sonrası İnsan-ı Kâmillerin (Resul ve velî) ve âriflerin ilimleri, irfanları ve yaşamlarıdır.

Yedilerden (abdaldan) bir zât Ebû Medyen el-Mağribî'ye (İbn Arabî'nin şeyhidir) gelir. — Efendim, biz sizin mertebenize ulaşmayı arzu ediyoruz. Fakat sizde bizim kadar tasarruf (varlığı maddi ve manevi olarak etkileme) göremiyoruz. Bunun sebebi nedir? Ebû Medyen Hz.leri nefsinde Üç Yüzlerin (ahyârın) ve Yedilerin (Abdâlin) bilinçlerini toplamış olmasına rağmen onlar kadar varlığa kerametle müdahale etmezdi. Çünkü, kerâmetler esmâ mertebesinde isimlerin hakikatlerini açığa çıkarmak ve kendi sıratı müstakimlerine oturtmak için açığa çıkar. Zât mertebesinde ise esmâlar tek tek mevcut değildir. Sonsuz esmâ ve mânâları ahad (tek) halde ve —yok hükmündedir. Mertebesi yüksek olan Ebû Medyen Zât hakikatine —kulluk etmekte olduğu için mertebesi düşük olan evliya esmâ boyutunda ondan açığa çıkan hiçbir şeyi göremez. Hakikatte ise esmâ ve sıfatlar Zât mertebesinde —inzâl olur/iner. Bu inişin hakikati yüksek dereceli velilerde gizlidir. Hattâ esmâlar İnsan-ı Kâmil olan Zât'dan topluca ve kesintisiz olarak yansır. İnsan-ı Kâmil bu nedenle varlığa şiddetli kuvvet ile müdahale etmiyor izlenimi verir. Acz; fiillerin Hakk'a ait olmasıdır.

Za'f/zayıflık; dünyasal isteklerin yok derecesine kadar gerilemesidir.

((... İbn Arabî ilim arttıkça İnsan-ı Kâmil'in acz ve zayıflık görüntüsünün de artacağını buyuruyor. Ve Ebû Medyen'in kendisine tüm ilmini verdiğini ve başka ilim kapılarını da açarak acz ve zayıflığını artırmasını sağladığını söylemektedir. Bu durumda İbn Arabî'nin aczi ve zayıflığı ilim ile artarak Hakk'a sığınmış olması daha ileri derecededir. Hiçbir velî kendisinin mürşidinden ileri derecede olduğunu kabul etmez ve iddia da etmez. Onlar âcizlikte ve zayıflıkta ileri olduklarını itiraf ederler. Acz ve zayıflık ilim ile arttıkça da tasavvuf bilimciler (mutasavvıflar) aczi ve zayıflığı ileri olanın daha üst derecede olduğunu yorumlarlar...)))

9-) Kul ma küntü bid`an miner Rusuli ve ma edriy ma yûfalu Biy ve la Biküm* in ettebiu illâ ma yuha ileyye ve ma ene illa neziyrun mübiyn;

De ki: “*Rasûller'den bir bid' değilim (Rasûllük yoktu da onu ilk idda eden, Sünnetullah'da bulunmayan'ı bid'at eden değilim)... Bana ve size (B sırrınca, benim ve sizin varlığınız olarak) ne yapılacağını (dirayeten, şahsen) bilmem (vahyen-ilmen bilirim)... Bana vahyolunandan başkasına tabi olmam ve ben apaçık bir neziyr (uyarıcı, Rasûl) dan başka da değilim*” (Ahkâf, 46/9 ; B Meal).

Resulullah a.s. Hakk'ı tam olarak vekîl tutup Allah indinde tam acz ve zayıflık halini yaşamıştır. Birimlerin zâhir perdelerini kaldırıp özlerini ve özlerdeki fitri programları deşifre etmek istememiştir. Halbuki her şey O'nun için açıktır. Fakat O açık olanları bizzat kapatmış bizlerden daha çok beşeriyetin şartlarına uymuştur. İlim ve irfan konusunda ise açılmadık kapı bırakmamıştır. Varlığın hakikatinin Allah'ın değişmeyen sistemi olduğunu ve sistemi tanımakla Allah'ın azabından korunulacağı uyarısını yapmıştır. Bu uyarıları ve insanlığa sunduğu —ilim ve irfan tam bir vahiy halidir. Bu hali âyeti kerime ile sâbittir:

3-) Ve ma yentiku anil heva;

(O), hevasından (nefsinden, beşeriyetinden) nutketmez (konuşmaz; Hakkani hitabtır;

O'nun sünneti, sünnetullah'tır). (Necm, 53/3 ; B Meal).

Allah'ın Zât'ına (isimsiz ve sıfatsız varlığına) acz ile kulluk etmek ezeli ve ebedi olmak ile ödüllenenek en üst bilinç mertebesine ulaştırır. Bu mertebede Resullerin mucizeleri ve Velîlerin kerâmetleri iç yüzünü asla bilemeyeceğimiz bir sistemle zâhir olur. Anlatımı nasıl olursa olsun hiçbir zaman —keramet ve mucize tanımlanmamış olarak kalır. Belki en yakın tanım şudur: Mucize ve keramet Allah'ın karar verdiği anda ve dilediği mekânda olur. Resulün ve velînin bu konuda hiçbir iradesi yoktur.

Allah'ın esmâ mertebesine kulluk ise Zât'ına kulluğa göre —sonradanlık özelliği taşır. Velayet mertebesi düşük olan zâtlarda kerâmetlerin daha fazla fark edilmesi bu nedenledir.

Bu tanımlar dahi insan mantığının —iki varlıklı algılama sistemine göredir. Tek hakikatte açığa çıkan mucize ve kerameti aslâ tam olarak ifade edemez.

Bir dörtlük çevirisi:

Aşk nedir diye sorarlarsa, dilemeyi terk diye cevapla Dilemekten kurtulmayan kimse seçkin değildir. Ârif şahlar şahıdır ki âlem onun üzerine saçılmıştır, Şahlar saçılan hediyelere hiç iltifat eder mi?

Şeyh Şiblî —Biz tasarrufu zerafet gereği (nezâketen) terk ettik demiştir. Bu tür sözlere —naz ehlinin kelâmı denilir. Ve derin anlamlar taşır.

Bir vezirin halk üzerindeki yaptırım gücü pâdişaha aittir. Vezir —ben gücümü pâdişaha devrediyorum ve gücümü üzerimden çıkarıyorum diyemez. Der ise soğuk ve çirkin bir davranış olur. Aynı zamanda yanlış bir mantık taşır. Zâten güç pâdişahındır. Vezirin hiçbir gücü yoktur. Olmayan bir şeyi devredemez ve üzerinden çıkaramaz, ona ikram edemez.

Fakat vezir nezaketen; —Benim gücüm pâdişaha aittir ve ben bu gücü sahiplenemem anlamında —gücümü veriyorum diyebilir.

Pâdişah vezire —halkıma şunu yap, bunu yapma diye emir verir. Fakat yine gücünü devretmiş olmaz. Vezirin yaptırım gücü —cebren ona yüklenmiştir. Vezirin fiilleri ve iradesi artık padişahındır. Vezire ait bir irade ve fiil yoktur.

Vezirin kendi aczini bilmesi ilminin tam olmasındandır (kemâl-i mârifetindendir). Yoksa pâdişahın malını pâdişaha hediye etmek değildir.

Ârif (hakikati bilen ve yaşayan kişi) her ne vakit evrende tasarruf ederse Allah'ın emri ve zoruydur, Allah'ın iradesi ve gücüyledir. Kendi hür iradesiyle değildir. Çünkü ârif —huzurdadır yâni —yokluk bilincindedir. —Allah'ın huzuru kişinin kendi acz ve yokluk halini yaşaması ile ilgili bir konudur.

Risalet makamının aslı ve şânı —tasarruf ister. Şu halde Resul Allah'dan aldığı Risaleti kavminin ve insanın kabul etmesi için —mucize göstermek zorundadır. Mucize —şiddetli ve taklit olunamaz kuvvet veya —taklit olunamaz ilim şeklinde olur. Allah'ın dini yani var ediş sistemi —taklit olunamaz şiddetli kuvvetler (mucize) ile anlatılmış olur.

Risalet makamı kavmine karşı mucize ile tasarrufu gerektirse de Velâyet makamında keramet ile tasarruf gerekmez.

Resul dinin bâtınını ilim ile zahirini mucize ile açıklamakla görevlidir. Fakat velîler dinin zahirini keramet ile açıklama görevlisi değildir. Hatta velâyetin gereği kerâmeti gizlemek ve Hakk'ı açığa çıkarmaktır.

Velînin kerameti açığa çıkarması gerekiyorsa o zaman velî mâzurdur, keramet açığa çıkar.

Resuller kavmini ve ya insanı hidayete erdirmek için mucize delilini açığa çıkarırsa

—iman zorunlu olur. Eğer mucizeyi isteyip de iman eden olmazsa —helak olmak zorunluluğu devreye girer ve Resuller de bu helakı önleyemez.

Bir hadis rivayetinde anlatılmaktadır. Birkaç önder müşrik, Resulullah a.s.'dan Mekke'deki bir tepeyi (küçük dağ) tamamen altına dönüştürmesini isterler. Gerçekten Resul isen bu mucizeyi yaparsın, değilsen yapamazsın derler. Resulullah a.s. onlara tepeyi altına çevirdiği takdirde —gerçek iman edip etmeyeceklerini sorar. Müşrikler biraz düşünür ve sen tepeyi altına dönüştürme ve bizden de iman isteme diyerek oradan ayrılırlar.

O müşrikler mucizeden sonra —iman etmemek seçeneğinin kalmadığını biliyorlardı. İman etmezlerse helak olmaları zorunlu oluyordu.

Bu nedenle Resuller —mucize seçeneğini tercihli olarak hiçbir zaman arzu etmemişlerdir. Mucizeden sonra iman etmedikleri takdirde kavimlerinin ve insanın helakını istemedikleri için mucize olayına yanaşmamışlardır. Sadece tebliği tercih etmişlerdir.

Mucizeleri gören her insanın mutlaka iman etmeyeceğini Resulullah a.s. biliyordu. Hatta ayet ile de bu bilgi vahyolmuştu:

2-) Ve in yerav ayeten yu`ridu ve yekulu sıhrun müstemirr; <!--[if !supportLineBreakNewLine]--> <!--[endif]-->

Eğer bir ayet (mucize) görseler (nasıl olduğunu anlamak yerine ondan) yüz çevirir ve: “Devam edip giden/güçlü bir sihirdir” derler (ilahî sıfatlardan, sistem realitesinden gafildirler). (Kamer, 54/2; B Meal)

Mucizenin her kalbi imana getirmeme nedeni Üzeyir bölümünde izah edilen her insanın özünü oluşturan ilâhî ismine bağlı bir olaydır. Öz ismi mudil (Dalaleti/imansızlığa düşüren) esmâsı olan birey mucize ve ya ilim ile iman etmez. O kendini oluşturan ismin yolunda gitmek zorundadır. Mucizeler ancak iman etmeleri takdir olunmuşların imanlarını açığa çıkarır.

Mucizeleri şimdiki zamanda bazı insanlar toplu hipnoza, ışık kırılma olaylarına bağlayanlar da mevcuttur. Hâlbuki mucize, hipnoz ve göz aldanması değildir. Resullerin şiddetli güç ve kuvvet ile alışılmamış doğa olayları meydana getirmeleridir.

Resullerin mucizelerinin tesiri herkese olmadığı için şu âyetler nâzil olmuştur:

56-) İnneke la tehdiy men ahbebe ve lakinnAllahe yehdiy men yeşa`\* ve HUve a`lemu Bil mühtediyn;

Muhakkak ki sen sevdiğini hidayet edemezsin... Fakat Allah dilediğini hidayet eder... O, hidayet kabul edenleri (B sırrınca) daha iyi bilir. (Kasas, 28/56 B Meal)

99-) Ma aler Rasûli illel belağ* vAllahu ya`lemü ma tübdune ve ma tektûmun; Rasûl`e düşen ancak tebliğ etmektir... Allah, açığa vurduklarınızı da sakladıklarınızı da bilir. (Mâide, 5/99; B Meal)

272-) Leyse aleyke hüdahüm ve lakinnAllahe yehdiy men yeşa`* ve ma tünfiku min hayrin felienfüsiküm* ve ma tünfikune illebtığae vechillah* ve ma tünfiku min hayrin yüveffe ileyküm ve entüm la tuzlemun;

(Rasûlüm) onların hidayeti senin üzerine (bir borç) değildir... Fakat Allah dilediğine hidayet eder... Hayırdan ne infak ederseniz, ancak kendi nefsiniz içindir/kendi lehinedir... (Nitekim) ancak vechullah`ı arzularak/vechullah için infak edersiniz... Hayırdan ne infak ederseniz, tamı tamına size ödenir; ve siz zulme uğratılmazsınız. (Bakara, 2/272; B Meal)

İnsan-ı Kâmil Hakk'ın beş mertebesini cem etmiştir. Beş mertebenin özü olarak İnsan-ı Kâmil'e altıncı mertebe ismi de verilir.

29-) Ma yubeddelul kavlu ledeyYE ve ma ene Bi zallamin lil abiyd;
“Benim katımda kavı (Hakkani söz, hüküm) değiştirilmez... Ve ben kullara (Bi-) zulmedici değilim”. (Kâf, 50/29 ; B Meal)

Allah'ın sonsuz ve sınırsız özellikleri birer isim ile anlatılır. Bu isimlerden doksan dokuz tanesi Resulullah a.s. tarafından sayılmıştır. Değişik rivayetlerle yüzün üzerinde isim vardır. Fakat doksan dokuz esmâ kavramı ile meşhur olmuştur.

Her bir isim bir birimin özünü oluşturur. Her birimde diğer isimler de vardır. Fakat esas karakter öz isim tarafından oluşturulur. Öz ismin ve diğer isimlerin oluşturduğu birime esmâ terkibi (isimler bileşiği) denilir. Bu isimlerin özellikleri dünya boyutunda kişisel fiiller olarak açığa çıkar.

Her birim Allah özelliklerinden oluşan isimlerin bileşiği olduğu için birimler Allah ilminde ezeli bilgi olarak mevcuttur. Varlıklarının ilmi ezeli olunca Allah o isimlerin özelliklerini dünya boyutunda zaman ve mekân açılımı ile tecelli ettirmektedir.

Birimlerin her özelliği ve her fiili kendilerine ait olup ezelde Allah bu bilgileri almıştır. Ve zamanı geldikçe de zahirde var etmektedir.

Bu açıdan ezelde kendimiz hakkındaki bilgimiz Allah tarafından asla değiştirilmez. Allah kendi isim bileşiği olan kullarının tercihini etkileyip değiştirmedikleri için —zulmetmez.

23-) La yüs`elu amma yef`alu ve hüm yüs`elun;

(O) yaptığından sual edilmez... Onlar sual edilirler. (Enbiyâ, 21/23 ; B Meal)

Allah sonsuz ve sınırsız olan tek varlıktır. Ona benzeyecek ya da benzemeyecek ve ya aynısı olabilecek ikinci bir varlık yoktur. Kendisinden başka ikinci bir varlık olmayınca da Hakk'ı takdir edecek ya da suçlayacak ya da bu neden böyle diyecek ikinci bir irade mevcut değildir.

Varlıkta ilim, akıl ve irade olarak mevcut olan yine kendi hakikatidir. Varlığın her türlü fiil ve düşüncesi, fiil ve düşüncüyü ifade eden sözleri de tek varlığa aittir. Varlığın sual edilmesi ise dünya boyutunun çokluk bilincinde bedensel ve ruhsal yapısına zıt diğer varlıklarla çevrelenmiş olmasıdır.

Zıt özellikler her birimde hoş gitmeyen durumlar oluşturur. Bu bir bakıma varlığın bir birini sorgulamasıdır. Ya da sonsuz isimlerin bir birini belirgin hale getirmesidir.

57-) Ve zallelna aleykümülğamame ve enzelna aleykümülmenne vesselva* külu min tayyibati ma rezaknaküm* ve ma zalemuna ve lâkin kanu enfüsehüm yazlimun;

Ve sizi bulutla gölgeledik/bulutı üstünüze gölge yaptık ve üzerinize Menn (kudret helvası) ve Selva (bildircin kuşu) inzal ettik... (Dedik) sizi rızıklandırdığımız tayyibattan yiyin... Onlar bize zulmetmediler, lakin nefslerine/kendilerine zulmetmekteydiler. (Bakara, 2/57 ; B Meal)

Birimlerin varlığı Allah ilminde sanal birimler halindedir. Birimlerin rızkı Hakk'dan başka varlık olamamak gerçeğidir. Bu gerçekleri bilmemekle birimler sadece kendi bilinçlerini bilgisizlik içinde (zulmette) bırakırlar.

Allah'ın zâtının özelliklerini bilmesi ayrı iki mertebe arasında gerçekleşen bilgi alış verişi gibi anlatılmaktadır. Gerçekte ise varlık iki ve ya beş veya daha çok boyutun iniş ve çıkış boyutlu değildir. Tek hakikat olan Hakk'ın katmansız, sınırsız, sonsuz ve merkezsiz hakikatidir.

Zâtın isim, sıfat ve fiilleri var etmesi ise kendi mânâlarını algılamakta olmasıdır.

Dünya hayatının oyun ve eğlence olması, birimsel varlığımızın işin ciddiyetini fark edemediğini ifade eder. Yoksa her şey çok ciddi bir varlığa sahiptir ve asla şaşmayan bir sistem vardır. Tesadüfe yer yoktur.

Mesnevî'den:

—Bu, —ben ve —biz varsayımlarını kendin ile hizmet oyunu oynamak için yaptın.

Sırları muhafaza etmekte kuvvetli olan Resuller ve Velîler —Ben Hakk'ım demezler. Demezler çünkü —ben ve Hakk isneyniyyeti (ikiliği) doğurur. Ya sadece —ben demek ya da sadece —Hakk demek —tevhiddir, tekliktir. Hakk'dan başka ben ve ya —ben den başka yoktur. Tek —ben olan Hakk'ın gerçek benliğidir.

Bu bölümde Resullerin dini beyan için tasarruf hakkı olduğu halde bu güçlerini kullanmadıkları sadece tebliğ ederek insanlara şefkat gösterdikleri açıklandı. Kendilerinde varlık görmeyen velîlerin de tasarruf iddiasında olmadıkları açıklandı. Lût kelimesindeki melkî (şiddetli kuvvete âit) hikmetler açıklanırken kader sırrı da bir açıdan izah edildi. Fiili oluşturanın ve fiili kabul edenin (etkileyenin ve etkilenenin) tek varlık olduğu, alanın da verenin de Hakk olduğu anlatıldı. Bunlar, bunlardan evvelkiler ve bunlardan sonrakiler Muhammedî ilim ve bilgilere aittir ve bu bilgiler âriflerin zevklerinden bir damladır.

Mucize ve Kerâmet kavramlarının yüksek mânâlarının kolaylaştırılarak anlayışımıza sunuluşu...

KERÂMET

Allah ikramı!

KERÂMET, ALLAH'TAN KAYNAKLANIR; KUVVETİNİ ULÛHİYETTEN ALIR, İLMİNCE!

Eğer şartlanmalar perdesini kaldırmakla birlikte kişi, tabiat perdesini iman nuru ile kaldırmışsa o zaman ondan gözüken olağanüstü hallere kerâmet— adı verilir. Yani kişi bu halde iman nûru ile hareket ediyor. Akıl, iman nuru ile hareket ediyor!

Sirius yıldızındaki tanrı yollamıyorsa özel ulakla Allah VELÎ'lerine ikramları, nasıl açığa çıkmakta ALLAH Velilerinde keramet?

Destekleyen bir TANRI yoksa Sirius yıldızından KÂFİRLERİ, nasıl açığa çıkıyor onlardan insanları âciz bırakan olağanüstü olaylar, kerâmet karşılığı olarak?

—Ben de sizin misliniz olan bir beşerim

diyen en muhteşem insan, Allah Rasûlü ve Hatemen Nebiyyin Muhammed Mustafa aleyhisselâm... Bizler gibi bir bedene sahip!.

Kerâmetleri hadsiz hesapsız Gavsı Âzam Abdülkadir Geylânî, Ahmed Rufai ve niceleri; bizler gibi bir bedene sahip!.

El-kol, bacak beyin aynı da....

Tıpkı kâfirlerde olan el-kol, bacak, beyin gibi...

Farklı olan tek bir yanları var bugünkü bilimsel verilere göre; BEYİN İŞLETİM SİSTEMLERİ!.

TANRI DEĞİL ALLAH ise...

Kaynak aynı kaynak...

Beşer aynı bedene sahip aynı beşer...

Ama birinden çıkana Rasûl ya da Nebi ise, diyoruz mucize...

Diğerinden çıkana Veli ise, diyoruz, —kerâmet...

Kâfirden çıkana ise diyoruz —istidrac!.

Aynı kaynaktan gelen aynı su, musluğun aldığı isim yüzünden değişik isimle tanımlanıyor!.

Musluk olayı Allah'a bağlıyor; mucize, —kerâmet diyoruz!.

Musluk olayı vehmettiği benliğine bağlıyor, —istidrac diyoruz!.

Oysa açığa çıkış SİSTEMİ hepsinde aynı!. Beynin eseri!.

Hattâ bazen istidrac olarak nitelenenler cin kökenli iken; Mucize ve kerâmet ise Allah'a ait!.

Mucize veya keramet daima istidractan güçlüdür!. Niçin?

Kerâmet ve mucize ise Allah'tan kaynaklanır, kuvvetini Ulûhiyetten alır ilmince...

Onun içindir ki, Allah'a iman etmiş olanın arzı geniştir... Ulûhiyet arzında ve semâsında seyreder!.

KEVNÎ (MADDE BOYUTUNA AİT) KERÂMETLER

Belli riyâzatlar ve tabiatla mücadeleler sonucunda, kişide belli mârifetler oluşur. Bu mârifetler belli kevnî -madde boyutuna ait- kerâmetleri de doğurur!. Bunlara —ârif denilir!. Bunlar daha —velî değildirler!.

İLMÎ KERÂMETLER

İlmî kerâmetler ise ikinci mârifet mertebesi olan —Mârifetullah sahibi —mardiye nefis bilincine erişmiş evliyaullah hazerâtına aittir... Bununla karıştırılmaya!

EN BÜYÜK KERÂMET, "EVRENSEL KOZMİK BİLİNÇ BOYUTU" NDA YAŞAMAKTIR!

—İnsan, bir bilinç varlığın adıdır ki; bugün et-kemik bedeni kullanır; yarın, ruh bedeni; cennete girebilenler ise —nur olarak yaşarlar!.

Dünya'da yaşarken, kendini bedensiz soyut bilinç varlık olarak hissedemeyenler, daha sonraki boyutlarda bunu hissedip yaşama olanağını elde edemeyeceklerdir.

Dünyada bedenle yaşamamanın hakkını vereyim diye yalnızca iş-eş-aş hakkıyla uğraşırken; bilinç varlık olmanın hakkını ihmal ederek bunu hissedemeyenler, ebeden kozmik evrensel bilinç boyutunda kendilerini tanıyamayacaklardır.

Dünyada mertebe ve kerâmet peşinde koşan bedensellikle kayıtlanmış birimler, en büyük kerâmetin —evrensel kozmik bilinç boyutunda yaşamak olduğunun farkında bile değiller!.

EVLİYANIN KERAMETİ, VEHİM KUVVETİNİN TASARRUFUYLADIR!

İnsan için eğer şer diye kabul edilebilecek bir şey varsa o da vehimdir. Vehimden daha şerli bir şey yoktur!

Eğer aklınla vehmi hükmün altına alırsan velâyetin en üst mertebesine çıkarsın!.

Eğer akıl, vehmin hükmü altına girerse, şekâvetin, sapmışlığın en berbat derecesine düşersin!.

Bütün evliyanın kerâmeti, vehim kuvvetinin tasarrufuydur. Kendindeki vehim kuvvetini tasarruf altına alarak o kerâmetleri izhar eder.

EVLİYAULLAH NAZARINDA İLİMSİZ KERÂMET...

Kendini tanımak, hakikatini bilmek ancak ilim sıfatının açığa çıkmasıyla mümkündür...

İlim sıfatının açığa çıkması da topluma dönük olarak; Muhammed aleyhisselâm ile gerçekleşmiştir.

Kudret sıfatı da en geniş şekliyle Deccal'da açığa çıkacaktır!.

İlim sıfatı, ancak Zâtına seçtiklerinde açığa çıkar. Kudret sıfatından daha faziletlidir!.

İlim sıfatı ise o devirde Mehdi'de de açığa çıkmaktadır!. Bu yüzden de Mehdi, Deccal'den değerli olmuştur!.

Daha önceki kavimlerde de kudret sıfatının açığa çıkmasıyla büyük gelişmeler yaşanmıştır o toplumlarda... Medeniyet ve teknoloji olarak bizden çok daha ileri toplumlar da olmuştur geçmişte... Ama ne var ki o toplumların hiç biri Muhammed Ümmetindeki İlim zuhuruna ulaşmamıştır!.

Bunun sonucunda da kudret zuhûru onların zehiri olmuş ve helâk olmuşlardır!.

ŞARTLANMALAR VE TABİAT PERDESİ KALKAN KİŞİ KERÂMET SAHİBİ OLUR; ÖZÜNDEN GELEN BİR BİÇİMDE!

Eğer bu kişi, tabiat perdesini iman nuru ile kaldırmışsa o zaman ondan gözüken olağanüstü hallere —kerâmet adı verilir... —ALLAH ikramı anlamında!. Yani kişi bu

halde iman nuru ile hareket ediyor... Akıl, iman nuru ile hareket ediyor!..
Birinci aşamada, şartlanmaları kaldırdı... Şartlanmaları kaldırarak, halka tâbi olmak durumundan kendini kurtardı!.

İkinci aşamada, tabiat perdesini kaldırdı...ilâhi ikram denen özünden gelen birtakım hallere nâil oldu!. Keramet sahibi oldu!.

KERÂMET, ALLAH DİLEMESİ VE TAKDİRİ SONUCU İZÂFİ (GÖRESEL) GAYB"IN BİLİNMESİDİR!

—GAYBI ANCAK ALLAH BİLİR, başkası bilmez denilen gayb, —mutlak gaybtır!...

—Mutlak Gaybın dışındaki —izâfî gayb ise, —ALLAH dilemesi ve takdiri sonucu olarak bilinebilir...

Ve bu biliş, —Allahın muradı doğrultusunda çok yönlü olabilir...

Gerek kerâmet adı verilen yoldan Evliyaullah'ın —keşif ve —fetih sonucu erdikleri; ve gerekse de istidrac yollu gerçekten sapmış kişilerin bildikleri —algılayamadıklarımız hep bu durum sonucudur.

DUA, KERAMETTİR!

Dua, olabildiğince özündekileri açığa çıkarmak amacına dönüktür.

Aklı olan, ilmi olsun veya olmasın duaya çok çok devam eder...

Bu yazdığımı çok iyi anlamaya çalışın...

Dua, yeni tecellilerin açığa çıkması mekanizmasına dönük olarak faaliyet gösterir.

Dua'da yaratış sırrı gizlidir!

Hangi mertebede olursa olsun, duadan geri kalan, çok fazla şeyden mahrum kalır!

Dua, insana verilmiş, yaratma sırrıdır... İnsan, dua ettikçe, Allah onunla yaratır!

Duadan mahrum kalan, yaratılış kemâlâtının sırlarını açığa çıkartmaktan mahrum kalmış olandır.

DUA, insana bahşedilmiş en mükemmel güç olarak tanımlanabilir.

Dua, diyebilirim ki, kerâmettir!

NEBİ VE RASÛLLERDE ÇOCUKLUKTA GÖRÜLEN OLAĞANÜSTÜ HALLER

(Soru: Nebî ve Rasûl'lerde buluş çağından önce görülen olağan üstü hâller nasıl açıklanabilir?)

Fitrî istidat gereği melekî kuvvetlerin açığa çıkışı...

KERÂMET, HAKİKAT YAŞAMINA AİT ÖZELLİKLERİN DIŞA VURUMUDUR!

—Hakikat, bu çalışmalarını yapmak suretiyle kişinin o çalışmaların neticesine ermesi; yani —Allah'a ermesi!.

Hakikatı yaşamaya başladığı zaman, o hakikati yaşamının neticesinde ondan belli özellikler sâdır olmaya başlar; ondan belli özellikler ortaya çıkmaya başlar.

İşte ondan bu belli özelliklerin ortaya çıkması hâli de —MÂRİFET diye anlatılmıştır.

Veya bir diğer ifadesiyle şöyle anlatayım;

Hakikate eren kişi görür ki; —ben dediği varlık mevcut değil, gerçekte ayrı ayrı birçok birimler yok; varolan, sadece Allah'tır!

Ve —sadece varolan Allah'tır! anlayışı içinde kendi birimselliği kavramı silinir gider!

Birimsellik kavramının kalkması neticesindeki oradaki yaşam, Allah'ın muradı üzere olan bir yaşamdır ki, o kişiden de Allah'a elde ettiği bu yakîn neticesinde bazı enteresan gelişmeler oluşur, alışılmadık oluşlar onda yaşanır.

Bu yaşam şekline dair özellikler eğer dışa vurursa, etraftakiler tarafından — Kerâmet diye isimlendirilir!

KERÂMET DENEN OLAYLAR; İNSAN BEYNİ İLE ALÂKALIDIR!

Beynin radar dalgalarını ve telepati dalgalarını kabul eden her insan, kapsamlı bir kapasiteye sahip beyinli kişilerin, geçmişin —kerâmet denen olaylarını yaşayabilmesinin de son derece doğal ve mâkul olduğunu rahatlıkla fark edebilir. Çünkü, —mucize ve —kerâmet denen olaylar da, insanın dünyasında, insan beyni ile alâkalı olan olaylardır.

Bilgisayarları inceleyenler, insan beyninin çalışma düzenini çok daha rahat fark edebilirler...

Dışarıdan gelen veriler nasıl bilgisayarın hard diskine geçiyorsa; ve daha sonra da hard diskten istenilenler ekrana yansıyor, görünür hâle geliyorsa; fakat bu bilgiler bilgisayarın içinde nasıl mevcut bilgi hâli ile değil de sadece 0-1 esasına dayalı iki tür kayıt ise, insan beyninde ve hücrelerinde de aynı şekilde pozitif ve negatif esasa dayalı belli frekanslarla programlanmış veri tabanları vardır!.

Siz bunlardan hangisine yönelirseniz onlar sizin ekranınızda yani üst yapı şuurda meydana çıkar!.

Önemli olan; insanın kendi kapasitesini olabildiğince geniş boyutlarda kullanabilmesini temin etmektir!. (**Ahmed Hulûsi/Kavramlar/Kerâmet**)

ÜZEYR KELİMESİNDEKİ KADER"E ÂİT HİKMETİN ÖZÜ

Üzeyr Kur'an'da ismi geçen büyük zâtlardandır. Resul olup olmadığı hakkında açık bilgi yoktur. Tevrat da ve Tevrat'ı kaynak olarak kabul eden tarihçiler Resul olduğunu kabul etmektedirler. İslâm dünyasında da genellikle Resul olduğu görüşü kabul edilmektedir..

Üzeyr a.s.'ın özelliği kader sırrını yaşayarak anlamak istemesidir. Fakat kader sırrı anlaşılması, kavranılması en zor konulardan birisidir. Zor olma nedeni ise akıl ve bilinç kapasitesi yeterli hale gelmeden bu sırrı istemektir. Üzeyr a.s. bir —Resul akıl ve bilincine sâhibtir ve akıl-bilinç kapasitesi çok yüksektir. Fakat kader sırrını tam olarak idrak etmek isteyince yine de —Allah sistemi gereği Allah'ın kudret sıfatını dünya gözü ile görmesi gerekmiştir.

259-) Ev kelleziy merra alâ karyetin ve hiye haviyetün alâ uruşihâ* kale enna yuhyiy hazihillahu ba`de mevtiha\* feematehullahu miete amin sümme beaseh\* kale kem lebist\* kale lebistü yevmen ev ba`da yevm* kale bel lebiste miete amin fenzur ila taamike ve şerabike lem yetesenneh* venzur ila hımarike ve li nec`aleke ayeten lin Nasi venzur ilel ızami keyfe nünşizüha sümme neksuha lahmen, felemma tebeyyene lehu kale a`lemü ennAllahe alâ külli şey`in Kadiyr;

Yahut şu kimse (Üzeyir) gibisini (görmedin mi) ki çatıları, damları/duvarları üstüne çökmüş/alt üst olmuş (ahalisi helak olmuş) bir karye"ye (kasaba'ya, kente) uğramıştı da: **"Allah şurayı ölümünden sonra nasıl diriltir?"**, demişti... (Bunun üzerine) Allah onu yüz sene (lik bir süre için) öldürmüş, sonra ba"setmişti... **"Ne kadar kaldın?"** dedi (Allah)... O da: **"Bir gün veya bir günün ba'zı/birazı"** dedi... (Allah) buyurdu: **"Hayır, yüz sene kaldın... İşte yiyeceğine ve içeceğine bir bak; hiç bozulmamış... Eşeğine bak... Seni insanlar için bir ayet (ibret) kılalım diye (bunu yaptık)...**

Kemiklere bak, nasıl onları çatıyor/iskeletini kuruyor sonra et giydiriyoruz onlara"... Kendisine iş açıkça belli olunca/durum netleşince şöyle dedi: **"(Şimdi) biliyorum, ki Allah herşeye Kadiyr'dir"**. (Bakara, 2/259; B Meal)

Üzeyr a.s. Allah'ın var etmesi, öldürerek yok etmesi ve öldükten sonra tekrar var etmesi hakkında şüphesi yok idi. Fakat bizim gibi bir bedensel yaşam sahibi insan olduğu için aklının iman ettiğini bedeninin de deneyimlemesi gerekiyordu. Böylece akli ile iman ettiğine bedeni ile de şâhit olarak imanının en üst derecesi olan —îkana ulaşacaktı.

Kur'an'da Hakk Teâlâ Hz.leri konuyu Üzeyr ismi üzerinden bizim gibi —dar kapasitelileri eğitmek için anlatıyor. Hitap Üzeyr'e değil her çağda yaşayan ve öğrenmek isteyen düşünce sahiplerinedir.

Âyetin tarihsel bilgisi içinde bâzı mânâlar da vardır.

Yıkılmış, terk edilmiş bir şehir harabesi insan bedenine benzemektedir. Bir şehir gibi olan bedenimiz de zamanla yıpranmaktadır. Gençlik, güzellik ve dinçlik an be an bizi terk etmektedir. Bedensel ölüm ile birlikte etler ve kemikler de bir bina gibi çökmekte ve toprak olmaktadır.

Allah'ın ölmüş, çürümüş, toprak olmuş bedenleri yeniden canlandıracağına (ihyâsına) her mü'min inanır. İnanmak sadece akıl ile. Ne zaman ki inandığımız şeyi bedensel olarak da yaşarsak akla dayalı iman daha da kesinleşerek —îkan haline gelir.

—İkan (kesin iman) için akıl ve deneyim gereklidir. Bize göre akıllı olmayan Üzeyr'in merkebi de ölmüş (bir rivayete göre)diriltilmiş fakat akıllı olmadığı için —ikan sahibi olmamıştır. Sadece bedensel deneyim yaşamıştır. Onun da farkında değildir.

Bu âyette çok açık olarak —ölmeden evvel ölmek bilinci anlatılmaktadır. Üzeyr önce diri idi. Sonra —ölümün ikiz kardeşi uyku ile yüz yıl boyunca —ölü ve gafil hükmü ile yaşadı. Sonra aklın ve bilincin dünya boyutuna kapalı olduğu —ölüm/uyku/gaflet/bilgisizlik yaşamından —uyandı. Böylece Resulullah a.s.'ın — İnsanlar uykudadır, ölünce uyanırlar hadisinin dünyasal gafletten —ilme ve ifana uyanış mânâsı gerçekleşmiş oldu.

Üzeyr a.s. ruh ve beden olarak —ben varım zannından yaşadığı bu deneyim ile —ben yokum, var olan sadece Allah bilincine yükselmiş oldu. Tasavvufi bilinç yolculuğunda bu aşamalar; yaratılmışlıktan Hakk'a ulaşmak, Hakk olduğunu idrak etmek ve tekrar aydınlanmış bilinç ile yaratılmışlık boyutuna inmek olarak özetlenebilir.

Bu bilinç açılımını yaşamış olan kişi kader sırrını kolayca anlayıp hazmedebilecek kıvama gelmiş kabul edilir.

Kaza; birimin özünde taşıdığı değere göre verilen „**hüküm**“ demektir. Meselâ, bir kişinin özü Allah'ın —hâdî isminden oluşmakta ise o kişinin hükmü —hidayet ehlidir.

—Hâdî ismi Allah'ın zaman ve mekândan bağımsız olarak kendisine verdiği ezeli bir —hükümdür yâni —ezeli kazadır.

Allah'ın kendine verdiği isimler(*) sonsuzdur ve bir birinin aynısı değildir. Her isim/mânâ başkadır, tekrar yoktur. Tüm isimler ve mânâlar zât mertebesinde — özü ve dışı yok hükmündedir. —Allah ismi altında toplanmışlardır.

Zât'da tek/toplu olan Allah isimleri bir alt boyutta yâni esmâ mertebesinde ayrı ayrı isim ve anlam olarak birbirinden ayrılır.

Nasıl ki içimizdeki sıcak nefes bir bütündür. Soğuk bir cama üflendiğinde zerre zerre buhar olarak cama yapışır ve zerre zerre tecelli eder. Tüm isimler ve anlamlar da Allah ismi içinde (Allah ism-i câmisinde) tek ve bütündür. Bir alt boyutta bağımsız isimler ve anlamlar olarak tecelli eder ve bu tecelliyat —Rahmâni nefes/Allah'ın ruh üfürmesi kavramı ile sembolize edilmiştir.

Üfürülen ruh; isim ve anlamların bir alt boyutta tecelli etmesidir. Ruh diye bir enerjinin ya da soyutun bir varlıktan çıkıp başka bir varlığa sızması, girmesi (hululü) değildir.

(*)Başkasına isim vermez çünkü kendisinden başka isimlenecek ve isim verilecek varlık yoktur.

İlâhî isimlerin anlamları (bâtınları) ve anlamlarının görünümleri/zâhirleri Zât boyutunda yok hükmünde ve bütündür denilmiştir.

Bu bütünlükten ayrılan her bir isim; diğer tüm sonsuz isimleri ve anlamları kendi özüne alarak (holografik bütünlük prensibiyle) bir birim olarak açığa çıkar. Meselâ; Allah'ın —Darr/ Zarara uğratan. Her şer kabul edilenin mutlak var edicisi ismi diğer tüm isimleri kendi penceresinden yansıtır. Fakat yansıyan isimler —Darr isminin rengiyle, tadıyla, kokusuyla yansır. Bu gerçek kırmızı camın beyaz ışığı kırmızı olarak yansıtmaya benzer.

Işık ve renklerin yansıma ilmini bilen her renkte —beyaz ışığı akıllı ile görür. Her isimde var olan tek mânâ ve tek fiil Hakk'tır.

Zât'daki —Hâdî anlamı dünyada —Allah'ın ahad varlık olduğunu bilen —bir birim olarak tecelli eder.

Hâdi anlamının tecellisi olan bir birimde diğer tüm anlamlar da vardır. Fakat diğer anlamlar salt olarak değil Hâdi isminden Hâdi anlamına uygun olarak açığa çıkar. Meselâ; ahadiyet ilminden yoksun olan bir câhil ahadiyet ilmine sahip olan bir âlime iftira atar. Âlim de câhile iftira atarsa —müntakim (*) ismini dönüştürmeden tecelli ettirmiş olur. Cahilin aklının ereceği şekilde —ilim ile cevap verip cahilin cehaletini giderir ise —müntakim ismini —hâdi isminden dönüştürerek yansıtmış olur. İlim ve iyilikle —intikam almış olur.

(*)—MUNTAKİM: Zarar vereni yaptığıının karşılığıyla ödeştiren/intikam alan

Zât'daki —Hâdi anlamı Allah'ın sonradan kendisine taktığı bir isim değildir. Zât'da önceden sonradan gibi —zaman dilimi olmadığı için her anlam ve isim —ezeli ve ebedidir. Zâtın/Hakk'ın/Allah'ın —Hâdi ismine verdiği hüküm de ezeli ve ebedidir. Bu hüküm zaman algılamasına ve ikili varlık/ikili konuşma mantığına göre çalışan insan aklına göre anlatılmıştır. Şöyle...

—Hâdi ismi Allah'dan kendisindeki anlamlara göre hüküm vermesini istemiştir. Kendisine varlık verilmesini istemiştir. Her anlam/isim de aynı şekilde kendisine varlık istemiştir. Her isim Hakk'a kendindeki ezeli bilgiyi vermiş ve Hakk'dan verdiği bilgiye uygun hüküm istemiştir. Ve Hakk her ismin ezeli olan anlamına göre hükmünü vererek sabitlemiştir. Bu hükmün tamamına tümel kader denilir.

Allah, şu isme şu kaderi yazayım da benim yazdığım onun ileride oynayacağı kaderi olsun diye hükmetmez. Çünkü Allah'ın kaderini yazacağı bir varlık mevcut değildir. Ancak Allah'ın zamansız, başlangıçsız ve bitimsiz sonsuz anlamları vardır. Her anlama bir isim verilir. Çok kısa bir söz ile —kader Allah'ın kendi değişmez isimleri, mânâlarıdır ve esmâ terkipleridir diyebiliriz.

Kader kalemi de böylece bir yazarın elindeymiş gibi anlaşılmaktan çıkar... Kader; Hakk'ın kendi ilmi ve mânâları olarak anlaşılabilir.

Bir birim: —Ben para fakiri olmayı istediğimi, böyle bir bilgiyi Hakk'a verdiğimi hatırlamıyorum. Kendi kaderimi kendim bu şekilde yazmış olamam diye sorabilir. Ki... genellikle sorulmaktadır.

Birimin kendi hükmünü hatırlaması mümkün değildir. Unutmuş da değildir. Hatırlamak için önceki bir zaman diliminde yazmak, sonra unutmak ve gelecekte oluşacak olan —şimdide hatırlamak gerekir.

Para fakiri olan birim —ezeli ve ebedi bir esmâ terkipleridir. Kendi yazdığı ya da kendine yazılan bir senaryoyu sahnelememektedir. Ne ise odur. Kendi özünde diğer tüm isimlerin anlamları da vardır. Gelecekte bir zaman diliminde mutlaka —parasal zenginlik esmâları onda açığa çıkacaktır. Fakat sadece dünyasal zaman algısı içinde —acele etmemelidir. Sonsuz zaman içinde her birim kendisinin en mükemmel geleceğine doğru akıp gitmektedir.

23-) La yüs`elu amma yef`alu ve hü m yüs`elun;

(O) yaptığından sual edilmez... Onlar sual edilirler. (Enbiya,23 ; B Meal)

Parasal fakir olan bir isim tecellisi gerçek varlığa sahip değildir. Var olmadığı için —ben varım zannı ile yine zannında tasarımladığı Allah'ı sorgulayamaz. Çünkü Allah o birimin ötesinde sorgulanacak olan —başka değildir.

Birimin sorgulanması ise yine ötedeki —başka varlık tarafından değildir. Birimin özü olan ismin sürekli değişen ve gelişen anlamlarla tecelli etmesidir.

Gerçekte —geçmiş ve gelecek olmadığı için kader eskiden yazılmaz. Bir güç de eskiden yazmaz. Akıl ve beden gerekli ilim açılımlarına ulaşabilirse önce zamansızlığı idrak eder sonra kader konusunu zamansızlık bilincine göre değerlendirir. Kur'an ve hadislerde

kaderin önceden olduğu beyan edilmektedir. Fakat bu öncedenlik zamansal açıdan değil boyutsal açıdandır. Hakk'ın zâtı, esmâ mertebesine göre önceki boyuttur. Kader sırrı da Hakk'ın zâtında tümel olarak mevcuttur. Bu tümellik esmâ âleminde ve dünyâ boyutunda açığa çıkan tecelliyata göre boyutsal (mertebe/makam) önceliktir.

Zamanın geçmişten geleceğe doğru akış zannı dünyâ boyutunda tecelli ile başlar ve hiçbir zaman kaybolmaz. Dünyada ve ahirette de bu zan ile var olacağız. Bu zaman zannı içinde —zamansızlık gerçeğini —ilim irfan olarak fark edeceğiz. —**Zaman zannı** ve —**zamansızlık gerçeği** bir birinin fonudur. Biri olmadan diğeri anlaşılmaz.

Birim; —**Ben zamansızım** der ve zamansızlık fonuna bilincini sabitler. Birbiri ardınca gerçekleşen olayları —**zaman akışı** olarak seyreder. Cadde kenarında sabit duran bir insanın akan araç trafiğini seyretmesi gibidir. Ya da...

Birim; —**Ben zamanın içindeyim** der ve zamansızlığı aklı ve bilinci ile anlamaya çalışır. Aynı hızda düz ve sarsıntısız rayda hareket eden iki trenin hareketi, trenin içindeki gözlemcilere göre anlaşılamaz. Sâbitmiş, gitmiyormuş gibi algılanır.

Zamanın ve olayların etkisi altında kalmadan varlığı seyredene —**Ebu'l-vakt/Ebül vakit** denilir, zamanın babası, zamanın kaynağı demektir.

Zamanın ve olayların etkisi ile varlığı seyredene ve düşünsel sıkıntıya düşene —**İbnu'l-vakt/İbnül vakit** denilir, zamanın çarkları altında ezilen, zamanın çocuğu demektir.

Kader konusunu —**Ebu'l-vakt** bilinci ile algılamak gerekir.

Allah'ın mânâları zamansızlıkta (Zât ve esmâ boyutunda) birbirlerine göre farklılıkları, zıtlıkları ve benzerlikleri ile sâbittir. Dünya boyutunda aklımız ve bedenimiz bu sâbitlikleri arka arkaya film şeridi hareketi gibi algılar ve —**geçen zaman sanısı** ile seyreder.

Film şeridini sinema makinesinden çıkardığımızda her karenin sâbit ve tek anlam taşıdığını görürüz.

Ahad ve gerçek olan Allah kendi mânâlarını İnsan-ı Kâmil'de kader sırları ile seyretmektedir.

Seyir yeri **İnsan-ı Kâmil** değil de **insan-ı nâkıs** (ham insan/olgunlaşmamış birim) ise kader konusu —**anlaşılmaz** hükmü ile hükümlenir ve ebedi fikir karmaşıklığına bulanır.

Zamansız boyuttaki hükümlerin (kaziyenin/taktir olunanın) bir sebebe bağlanarak ve bir zaman sanısı içinde detaylanmasına kader denilir.

Bedensel sınırlarımız nedeniyle Allah'ın —**tümel kader** mânâsının tümel tecellisini —kendimize göre birimselleştiriyoruz. Bedenimize âit, bedenimize göre planlanmış, bedenimize ve bilincimize göre biçilmiş ve dikilmiş bir —**birimsel kader** var zannına düşüyoruz.

Bu zan da bizi kader konusuna karşı perdeliyor.

Zât'daki tek mânâ âlemlerde —tek tecelli olarak yansımaktadır. Bu gerçek birimselleştirilerek anlatılırsa anlatım tarzına göre çeşitli —**kader ekolleri** oluşur.

Cebriye, kaderiye gibi ekollerin yanılgısı kader konusunu —tümel kaderin dışına birimsel olarak taşımalarından kaynaklanır.

Allah indinde —bir mânânın sonsuzca açılımı söz konusudur. Meselâ —ilim tek bir mânâdır. İlmin açılımı ise sonsuzdur. —Cahillik de bir mânâdır ve açılımı da sonsuzdur. Resulullah a.s.'ın —**ben günde en az yetmiş kez tevbe ederim** demesinin hikmeti ilmin sürekli artmasına işarettir. Tevbe dil ile yapılan tekrar değil, önceki bilinç seviyesinden bir üst bilince... bir üst bilince durmadan yükselmektir. Yetmiş sayısı da sembolik olarak —defalarca, hiç durmadan anlamında kullanılmıştır.

—**Allah her an yeni bir iş ve oluşadır** mealindeki âyet, bir mânânın sürekli üst

mânâlarına yükselmesini de anlatır. Bu da varlığın tümel olarak —bir anda yok edilip diğer anda yeniden var edilmesidir. İnsan bilinci bu an içinde yok oluş ve aynı an içinde daha üst açılımla var oluş halini —zaman olarak algılar.

Bu zaman algısı olayları birbirine bağlar ve kader çarkını döndürüyormuş zannı verir. Hâlbuki bir an önce yok olan (helâk olan) tamamen yokluğa dönüşmüştür. Defter kapanmış, hesap görülmüştür. Yeni an —yenidir. Yeni olan haller eskinin devamı değil, daha mükemmel bir üst boyut açılımıdır.

Her an yeni bir iş ve oluş gerçeğini fark edemeyen kader sırrını da fark edemez.

Bir şey nasıl olur da hem yok hem var olur?

Bir mânâ Allah'ın Zât'ında —yok hükmünde iken —esmâ boyutunda ve dünya boyutunda nasıl —var olmaktadır?

Allah'ın Zât'ındaki yokluğumuz —**mutlak yokluk** anlamında değildir. Çünkü mutlak yoktan hiçbir şey çıkmaz. Zât'daki yokluğumuz bedensel ve bilinçsel tecellimizden evvelki (bir üst boyuttaki) yokluğumuzdur. Zât'da —**beden ve bilinç olarak** yokuz fakat —**bilgi olarak varız**.

Meselâ bir erik çekirdeğinde erik ağacı yoktur. Ağaç çekirdekte yok hükmündedir. Aynı zamanda gövde, dal, meyve, tat, koku, renk ve görünüm çekirdek içinde potansiyel (tasarım) olarak mevcuttur.

Erik ağacı çekirdekten çıktıktan sonra; —Ben neden eriğim? Ben neden şeftali değilim? diye soramaz. Sorsa bile ona; —Sen potansiyel olarak erik idin. Erikden şeftali çıkmaz denilir.

Hakk'ın ilminde ezeli olarak —said/cennetlik olan cennetlik amellerle açığa çıkar. Aksi de aynıdır. Said olmak bir birime verilmiş anlam değil, said özelliğın kendisidir.

Kader sırrına sahip olmayı isteyen Resuller ve Nebîler kader hakkındaki bilginin en yükseklerine ulaşırlar. Fakat hidâyete (kurtuluşa) davet ettikleri kişilerin özlerinin —iman ehli mi yoksa —dalâlet ehli mi olduğu bilgisine ulaşamazlar. Eğer bir kişinin özünün ne olduğunu başta bilselerdi beşeriyetlerine boşuna davetten dolayı bir bıkkınlık gelirdi. Bir kişi ölünceye kadar özünün hangi hüküm üzere var olduğu bilinmez. Öldükten sonra son durumuna bakılır ve son durumuna göre mü'min ve ya mü'min değil hükmü verilir. Öldükten sonra da aynı yargıya devam edilir.

Bu yargı insana göredir. Bir de Hakk'a göre olan durum vardır. İnsanın iman ve imansızlık durumu son nefesi esnasında tam olarak açığa çıkar. İslâm dinini hiç duymamış birisinin özü ezelde —said/cennetlik ise o kişi son nefesinde —mü'min olarak ölür. Cennete girer. Bir kişi son nefesine kadar Müslümanlık amelleri işler fakat son nefesinde özü gereği —imansız olarak ölür ve cehenneme girer.

Cennet ehli ve ya cehennem ehli olmak amellerimizle ilgili değilse neden iyi amel işleyelim diye sorulmuştur. Hiçbir şey yapmayalım ve ya nefsimizin hoşuna gidecek şekilde yaşayalım diyenlere... insan ne için yaratılmışsa o amacın yolu ve işleri ona kolaylaştırılır diye cevap vermiştir.

Resulullah a.s. kendisinin dahi amelleriyle cennete giremeyeceğini fakat kendisinin özünün said olarak yazıldığı için cennete gireceğini belirtmiştir.

((... Bu konudaki detaylı bilgi için link ... <http://www.ahmedhulusi.org/kitap/akiliman.htm> ...)))

Zahirde ibadeti olan ile ibadeti olmayanın birbirlerinden üstünlüğü yoktur. Üstünlük sadece Allah'ın sistemini bilerek Allah'ın tavsiye etmediği şeylerden korunmaktadır. Bu korunmaya da —takvâ denilmiştir.

Bu konu tasavvuf hikâyelerinde bir menkıbe ile şöyle anlatılır.

Çok değerli bir mürşidin dergâhında bir müridin kalb gözü açılır. Mürid, şeyhinin özünün değişmeyen kader levhasında —şâki yani —cehennemlik yazıldığını keşfeder. O andan itibaren şeyhine karşı soğuk davranmaya başlar. Müridin durumundaki zahiri değişikliği fark eden şeyh sebebini sorar. Mürid durumu anlatır. Mürşid, kendisinin kırk yıldan beri aynı hükmü gördüğünü fakat iyi amelleri işlemekte bir an dahi gevşemediğini söyler. Geçek takvâ, cennet ve cehennem isteği olmadan yapılan ibâdet ve ilim çalışmasıdır. Hz. Muhammed a.s.'ın bizlere işaret ettiği kader anlayışı bu kapsamdadır.

Ümmetler ilimlerde (ulûm), bilgilerde (maârif), inançlarda (akâid) ve öğrenme kapasitesinde (isti'dât) birbirlerine göre farklı konumda gelmişlerdir. Hz. Muhammed a.s.'dan önce gelmiş olan ümmetlerin hakikat ilmini kavrama potansiyelleri düşüktür. Ümmetlerin üstünlüğünü aynı inanca sahip toplumlar olarak anladığımız gibi bir dönem içindeki tüm insanlık seviyesi olarak da anlayabiliriz.

Tercih edilen tüm insanlığın anlayış seviyesidir.

Hz. Âdem zaman diliminde yaşayan insanlığın akıl ve bilim birikimi Hz. İsâ zaman dilimindeki tüm insanlığa göre daha düşüktü.

Hz. Muhammed a.s.'ın zaman diliminde yaşayan ve O'ndan sonra yaşayacak olan toplumlar genel anlamıyla —Muhammed Ümmeti olarak isimlenir. Genel Muhammed Ümmeti içinde —Müslüman olan insanların toplamına ise —Müslüman topluluğu anlamında —Müslüman ümmet denilir.

Ümmetlerin üstünlüklerini genel insanlık anlayış seviyesi şeklinde anlamak daha isabetli olur. Aşağıdaki âyetleri bu kapsamda değerlendirebiliriz.

253-) Tilker Rusûlü faddelna ba`dahüm alâ ba`d* minhüm men kellemaAllahu ve refea ba`dahüm derecat\* ve ateyna lysebne Meryemel beyyinati ve eyyednahü Bi Ruh-ıl Kudüs\* ve lev şaAllahu maktetelelleziyne min ba`dihim min ba`di ma caethümül beyyinatu ve

lakinihtelefu feminhüm men amene ve minhüm men kefer* ve lev şaAllahu maktetelu ve lakinnAllahe yef`alu ma yüriyd;

İşte Rasûller (ki) onların bazısını bazısı üzerine üstün kıldık... Onlardan kimi ile Allah konuşmuş, kimini de dereceler olarak ref'etmiş/yükseltmiştir... Meryem Oğlu İsa"ya beyyineler verdik ve O"nu (B sırrınca) Ruh"ül Kudüs ile teyid ettik... Eğer Allah dileseydi onlardan sonra gelenlerden, kendilerine beyyineler geldikten sonra birbirlerini öldürmezlerdi... Fakat ihtilafa düştüler de onlardan kimi iman etti kimi de inkar etti... Eğer Allah dileseydi birbirlerini öldürmezlerdi... Lakin Allah dilediğini yapar. (Bakara, 2/253; B Meal)

55-) Ve Rabbüke a`lemu Bi men fiys Semavati vel Ardı ve lekad faddalna ba`danNebîyyiye alâ ba`din ve ateyna Davude Zebura; Rabbimiz Semavat"ta ve Arz"da bulunan bilinçleri (B sırrınca) daha iyi bilir... Andolsun ki biz Nebîlerin bazısını bazısı üzerine tafdil ettik (fazlalandırdık)... Ve Davud"a da Zebur (Nübüvvet kapsamındaki ahkam değil, tesbih-dua-zikir-şükür gibi hususlar ihtiva eden bir kitab) verdik. (İsrâ, 17/55; B Meal)

Resuller ve Nebîlerin birbirlerine üstünlükleri Allah'ı bilmek ve Allah'a yakın olmak anlamında değildir. Her Nebî ve Resul Allah'ı bilmede ve Allah'a yakınlıkta aynıdır.

285-) Amener Rasûlü Bi ma ünzile ileyhi min Rabbihi vel mu`minun\* küllün amene Billahi ve MelaiketiHİ ve KütübüHİ ve RusuliHİ, la nufferriku beyne ehadin min RusuliHİ, ve kalu semî`na ve eta`na ğufraneke Rabbena ve ileykel masıyr; Er-Rasûl (Rasûlullah), Rabbinden kendisine İNZAL olana (B sırrıyla) iman etti, mü`minler de (iman ettiler)... Hepsî, (B sırrıyla) Allah"a, meleklerine, kitaplarına ve Rasûllerine iman etmiştir... O'nun Rasûllerinden hiçbirini ayırt etmeyiz... "işittik ve itaat ettik, Ğufra'nın (mağfiretini isteriz) Rabbimiz, dönüşümüz sanadır", dediler.

(Bakara, 2/285; B Meal)

Resuller ve Nebîler zaman dilimine göre insanlığın anlayış kapasitesiyle konuşmuşlardır. Resuller ve Nebîler kendi zamanlarının bilgi birikim düzeyine göre diğerlerinden farklılık arzedebilir. Bu da özde üstünlük değil zahiri bilgilerde oluşan farklılıktır. Zâhiri bilimlerin ve bilgilerin getirdiği fark özü değiştirmez. Eğer değiştirseydi günümüzün zahiri bilginleri öz olarak geçmiş Resullerin özünden üstündür derdik. Fakat üstünlük günlük bilimlerde değil Allah'ı bilmek ilmi olan mârifettedir.

Hiz. Muhammed a.s.kendisinden sonraki insanlık tabakalarının Allah'ı bilme ilmine ihtiyaçlarının geçmiş ümmetlere göre daha fazla olduğunu gördü. Önceki Resullere göre daha fazla bilgi açığa çıkardı. Daha fazla bilgi açığa çıkarma yönü ile diğer Resullerden daha üstün sayıldı.

Kur'an âyetleri ve hadisler iç içe çok anlamlıdır. Resulullah a.s. içi içe anlamlı konuşmakta tüm Resullerin en üstünüdür. Kendisinden sonra Nebî görevi açığa çıkmayacağı için kendisindeki —Velîlik özelliğine ümmetinin âlimlerini vâris (mirasçı) olarak göstermiştir.

Velîler âyetlerdeki ve hadislerdeki iç içe sonsuz mânâları Muhammedî Nübüvvet nûru ile zamanın idrakine (anlayış mantığına göre) göre açığa çıkarmaya devam ederler.

Muhammedî ilmin gerçek mirasçıları bizlere Allah'ı hakkı ile anlatabilenlerdir.

71-) VAllahu faddale ba`daküm alâ ba`din fiyrrızık* femelleziyne fuddilu Bi raddiy rızıkıhim alâ ma meleket eymanühüm fehüm fiyhi seva`\* efe Bi nı`metillahi yechadun;

Allah rızık"ta bazınızı bazınıza tafdil etti (üstün tuttu, fazla verdi)... Üstün tutulan kimseler rızıklarını, sağ ellerinin malik olduklarına (ellerinin altındakilere) (B sırrınca) döndürücü değillerdir (vermezler)... (Oysa) onlar onda (rızıkta/ vahyin açıklanmasında, sistem realitesinde)

eşittirler... Allah nimetini (B sırrınca, Allah ni'meti olarak) bilerek inkar mı ediyorlar?. (Nahl, 16/71; B Meal)

50-) Kale Rabbunelleziy a`ta külle şey'in halkahu sümme heda;

(Musa) dedi ki: "Rabbimiz her şey'e halkıyyetini (varoluş işlevine göre varlığını ve özelliklerini) veren, sonra da hidayet edendir (hedefine ermesini kolaylaştırandır)". (Tâhâ, 20/50; B Meal)

Rızık; ruh ile ilgili ilâhî ilimler ve beden ile ilgili beslenme, giyinme ve barınma gibi iki özellik arzeder.

Hakk'ın Zâtı'ndaki her bir isim (esmâ) diğer esmâların mânâlarını kendisinde kendi öz yapısına dönüştürerek toplar. Dünyâ ve ahiret yaşamında her birim kendi özündeki bu mânâları —ilim rızık ve —bedensel rızık olarak sonsuzca açığa çıkarma periyoduna girer.

Zât boyutunda iken rızık bir seferde bir anda toplanmıştır. Bu tek seferde toplanan rızıkta ezelden bilinen kader (kader-i mâlûm) denilir. Bilinen kader, bir ismin (esmânın) özünün sahip olduğu anlamların tümüdür. Ezeli olan ve değişmeyen —hüküm/kaza budur. Bu hükümde miktar olarak artış ve eksiliş olmaz. Çünkü her birimin nimeti sonsuzdur.

Sonsuzun artması ve eksilmesi akıl ve mantık kurallarına göre imkânsızdır. Bu sonsuz nimet dünya boyutunda sürekli değişim ve gelişim tecellisiyle açığa çıkar.

Her esmânın özü ve özüne göre topladığı diğer anlamlar değişik olduğu için ruhsal ve bedensel rızıklar da farklı farklı açığa çıkar. Ezeli zaman boyutunda bir seferde sahip olunan rızık, dünya ve dünyanın kesintisiz devâmı olan âhiret zaman boyutunda azar azar ve aşama aşama hissedilir.

Allah'ın ilminin bilinene bağlı olması, bilinenin de (mâlumun da) Allah'ın ilminin sonsuz

mânâları (esmâları) olması nedeniyledir.

Meselâ yetmiş yıl ömrü olan bir birimin yetmiş yılda sahip olacağı ilim ve tüketeyeceği bedensel rızık bir mânâ olarak bütündür. Açığa çıkışı ise aşama aşamadır.

Aynı birimin yetmiş yılda işleyeceği —iyi amelleri ve —kötü amelleri de ezeli boyutta tümel haldedir. Dünyasal boyutta çeşitli zamanlarda çeşitli nedenlere bağlanarak açığa çıkar.

Kader mekanizmasını bilmek bazı insana huzur verir. Başına gelenlerin ve gelmeyenlerin hepsinin ezeldeki kendi özünün gereği olduğunu bilir. Sadece sebepleri gerçekleştirir, sonuç ne olursa olsun —Neden böyle oldu? Neden şöyle olmadı? diye kendisine azab etmez.

Meselâ bir meyve çekirdeğini toprağa diker. Çekirdeğin fidan olmasının zahiri şartlara bağlı olduğunu bilir. Toprağı sular, kabartır ve çekirdeğin filizlenmesini bekler. Fakat çekirdek çürüyebilir, çıkmayabilir. Zahiri şartları yerine getirdim fakat çıkmadı diyerek kendine zulmetmez. Çekirdek fidan ve ağaç olursa gerekli zahiri bakımlara devam eder. Kader mekanizmasını bilmeyen ise oluşturduğu şartların sonucunun mutlaka pozitif olmasını ister. Sonuç negatif olunca kendisi hâriç her birimi ve zannında oluşturduğu Allah imajını yargılamaya başlar. Kendisine bu şekilde azab eder.

Kader mekanizmasını bilen bazı insanlar ise kendindeki eksikliğin hiçbir zaman giderilmeyeceğini anlar. Eksikliğin çalışma ile tamamlanamayacağını bilmesine rağmen bıkmadan usanmadan çalışır. Her an mükemmelliğin ve İnsan-ı Kâmil olmanın hasretini çeker. Bu tip birimler câhillere göre daha üstündür.

Allah'ın gazabı ve rızası; Allah'ın birimlere, birimlerin dışından uyguladığı bir ceza ve ödül değildir. Ezeli mânâ olan bir birimin özünü meydana getiren esmâların durumu gazabı ve ya rızayı oluşturur.

İnsan-ı Kâmil'in özü olan esmâlar tüm anlamları tam olarak toplayıp tam olarak açığa çıkardıkları için Allah onlardan razı olmuştur denilir. Ya da onlar Allah'ın rızasına ulaşmışlardır denilir.

Kâmil olmayan özlerde ise tüm mânâları tam hakkı ile açığa çıkaramamak durumu vardır. Bu eksiklik o özün tecellisi olan birime cahillik özelliği verir. Cahillik hakikat ilmine karşı perdeli olmaktır. Hakk bu perdelilikten razı olmaz hakk'ın razı olmaması ise bir yönüyle gazaptır. İlâhî sistemi okuyamayan sistemde eksiklikler ve fazlalıklar görür. Bu görüşten de azap doğar. Bu azaba ilâhî gazap denilir.

Rızaya ermiş olanlar rızanın farkında olurlar.

Fakat gazab ehli kendilerinin azapta olduğunu fark edemeyebilir. Bedensel zevklerini en iyiye yükseltmek için tüm ömrünü üstün bir gayretle geçirir. Bedensel meşguliyetleri onun ilim eksikliğini hatırlamasına engel olur. Bedensel aşırı çalışmayı ilâhi bir ödül olarak algılar ve azabı hissetmez.

Bir öğretmen çabuk öğrenen öğrencilere iltifat ederek onların ilminden razı olduğunu belirtir. Öğretmenin iltifatı öğrencinin şahsına değil öğrendiği ilminedir.

Öğretmen çabuk öğrenemeyen, öğrenme engeli olan öğrencileri öğrenmeye teşvik için azarlar, gazap gösterir. Fakat gazaba rağmen bilinçte öğrenme engeli var ise öğretmen durumu olduğu kabul etmek zorunda kalır. Gazabı kalkar, onları azarlamaz. Ne kadar anlıyorlarsa o kadarını anlatır.

İnsanların özündeki potansiyel ilim ve iman durumu bu şekilde Allah'ın rızasını ve ya gazabını çeker. Rıza sürekli olur. Gazap ise geçici olur.

Birimlerin dünya ve âhiret boyutundaki rızaya ulaşması ve gazaba düşmesi de aynı örnekteki gibidir.

Her birim öz olarak Zât'da tüm eksikliklerden ve zıtlıklardan arınmışlık halindedir. Dünya

ve âhiret boyutunda ise eksiklikleri ve fazlalıkları arınmaya muhtaç huylar olarak belirir. Allah'ın Rububiyeti (terbiye ile arıtması) birimlerin arınma ortamı olan cehennemin bir boyutudur.

Hakikatte tek olan kader sırrı tek tek birimlerin hepsinde toplam olarak yine tümelliğini korur. Kader bu tümelliği sayesinde çok sağlam ve çok azametlidir. Tüm varlığı tümelliği ile kuşatmıştır.

Birimlerin birbirlerine geçen ve geçmeyen hükümleri vardır.

Öğretme ve öğrenme, muhabbet ve dostluk, çekişme ve düşmanlık gibi şeyler birimlerin etkilemeleri ve etkilenmeleri ile geçiş yapar.

Birimlerin özlerine âit özellikler başkasına geçiş yapmaz. Meselâ Nübüvvet ve Risâlet ve Velâyet özellikleri bir birimden diğerine bulaşmaz. Çalışmaya ve disiplinli nefis eğitimine bağlı olan güzel ahlâk da başkasına geçmez sadece örnek olup başkalarına yeni ufuklar açabilir.

Bunun nedeni her birimin Rabb-i hassının (varlığını oluşturan temel esmânın/öz ismin) değişmez anlamı olmasıdır. Birimlerin zaman içinde kendi değişimleri ise öz isim içinde olan diğer esmânın anlamlarının genişlemesi veya daralması ile gerçekleşir.

Nebîler ilimlerini özlerindeki ezeli potansiyel gereği direk olarak Hakk'dan alırlar. Vahiy almak için herhangi bir öğretmene ve ya kendi gayretleriyle vahiy alma hazırlığı yapmalarına gerek yoktur. Hakk'ı aracısız olarak tanıma, Hakk'ın sonsuz ilmini akıl ve bilinç yardımı olmadan direk okuma boyutunun adı —melekiyyettir. Meleklik Hakk'dan başka varlık algılamamak halidir. Bir Nebî melekiyyet boyutu ile vahiy alır, önce kendi aklına ve kendi bilincine tebliğ eder. Direk algıladığı ilme önce kendisi kayıtsız ve şartsız teslim olur. Sonra tümel aklını kullanarak insanların cüzî aklına göre vahiy âyetler olarak beyan eder.

9-) Kul ma küntü bid'an miner Rusuli ve ma edriy ma yüfalu Biy ve la Biküm* in ettebiu illâ ma yuha ileyye ve ma ene illa neziyrun mübiyn;

De ki: "Rasûller"den bir bid" değilim (Rasûllük yoktu da onu ilk idda eden, Sünnetullah'da bulunmayan'ı bid'at eden değilim)... Bana ve size (B sırrınca, benim ve sizin varlığınız olarak) ne yapılacağını (dirayeten, şahsen) bilmem (vahyen-ilmen bilirim)... Bana vahyolunandan başkasına tabi olmam ve ben apaçık bir neziyr (uyarıcı, Rasûl) dan başka da değilim". (Ahkâf, 46/9; B Meal)

Nebîler ve Resuller Hakk'ın ilmine Risâlet ne Nübüvvet özellikleriyle ulaşırlar. Hakk'ın ilmini ve kader ilmini tümel olarak alırlar. İlmin ve kaderin birimselliğine ise Nübüvvetin ve Risâletin ayrılmaz yönü olan —velâyet özellikleri ile ulaşırlar.

Hakk ruh gözünden ve beden gözünden perdeyi kaldırıncı iki görüş birleşerek —tam ilim (ilm-i kâmil) hali oluşur. Bu halde keşif (gerçeği algılamak) sahibi olan zât baş gözü ve akıl ile idrak ettiğini ruh/kalb gözü (algılaması) ile de idrak eder.

Abdul Kâdir Geylânî Hz.leri döneminde bir kişi baş gözü ile Hakk'ı algılıyorum iddiasıyla ortaya çıktı. Şeriat ulemâsı (din bilginleri) o kimseyi dinin zahiri bilgilerine saygılı olarak konuşmaya davet ettiler. Fakat o kişi iddiasına devam etti. Bu gibi durumlarda Hakk'ı görüyorum demenin cezası ya iddiadan geri çekilmek, ya hapis ya da ölüm idi. Yasaları uygulamadan önce Geylânî Hz.lerinin görüşüne başvurdular.

Hiz. Gavsı Geylânî buyurdu ki:

—Bu adam iddiasında doğrudur. Fakat mârifet ile ilgili bilgide noksanı vardır. Hakk Teâlâ hazretleri beden gözünden ve ruh gözünden perdeyi kaldırmış. Kalb gözünün nuru (nûr-ı basarireti) ile baş gözünün algılaması (nûr-ı basarı) birleşmiştir.

Hakk'ı idraki kalb gözü ile gerçekleşmiş iken o, bu hakikati bilmiyor. Hakk'ı beden (baş) gözü ile görüyorum zannediyor.

Din bilginleri bu açıklamadan tatmin olup Gavsı Geylânî'nin mârifet ilmine hayran oldular.

Üzeyr a.s. yıkılmış bir beldede yıkılmadan önce yaşayanların aynısının Hakk'ın kudreti ile tekrar oluşmasını zor bir ihtimal olarak gördü. Çünkü varlık dünyasında hiçbir şey bir an evvelki haline geri dönmüyordu. Geri dönmesi Allah'ın sistemine ters idi. Allah kendi koyduğu —geri dönmeme kanunu kendi bozar mıydı? Bozmaz mıydı? Bu tür bir soru Üzeyr a.s.'ın özündeki kader sırrını öğrenmek programından/fitratından doğmuştu. Yine de bu sorusunun cevabını alması ve ilmini tamamlaması gerekiyordu.

Yüz yıl uyudu ve uyandı. Yiyeceklerini hiç bozulmamış olarak buldu. Merkebinin ise kemikleri kalmıştı.

Hiç yoktan kemikler yaratıp, et ile donatmak ve hayat vermek çürümüş kemikleri eski haline döndürmekten daha zordur. Yüz yıl ölü hükmü ile kalmak ve yeniden hayat vermek de bir

mucizedir. Fakat Hakk'a göre zor ve kolay ayrımı yoktur. Her iş ve oluş aynı derecede kolaydır. Bu mucizelerle hem Allah'ın geri dönmeme sistemi bozulmamış oldu hem de geriye dönmekten daha zor görünen mucizeler Üzeyr'e gösterilerek ilmi tamamlanmış oldu.

260-) Ve iz kale İbrahîymu Rabbi eriniy keyfe tuhyil mevta* kale evelem tu`min\* kale belâ ve lâkin liyatmeinne kalbiy\* kale fe huz erbeaten minet tayri fesurhünne ileyke sümmeç`al alâ külli cebelin minhünne cüz`en sümmed`uhünne ye`tiyneke sa`ya* va`lem ennAllahe Aziyz"un Hakiym;

Hani İbrahim (de bir zaman): “Rabbim göster bana, ölüleri nasıl diriltirsin?”, demişti... (Rabbi) dedi: “İman etmedin mi ki?”.. (İbrahim) dedi: “Elbette (iman ettim; imnel yakın olarak bildim); ama kalbimin mutmain olması için”... (Allah) buyurdu: “O halde KUŞ'tan (kuş cinsinden) dört (çeşit) al/tut... Onları kendine çek/alıştır/zabdet, sonra onlardan birer cüz olarak her bir dağın üzerine koy... Sonra onları çağır, sa'yederek/koşarak sana gelirler (zira boşazlanmalarından sonra artık onları sen dirilttin)... Bil ki Allah Aziyz'dir, Hakiym'dir”. (Bakara, 2/260; B Meal)

Üzeyr a.s.'ın Hakk'dan isteği Hz. İbrâhim a.s.'ın isteği gibidir. Ölülerin nasıl dirildiğini görmek istemiştir. Görmek isteği Hakk'ın kudretini, yoktan var edişini, öldürüşünü ve yeniden canlandırışını denemek için değildir. Ya da şüphe duymaktan da değildir.

Kalb ve beden algısını birleştirmek ve —yaşayarak bilme/Hakkel yakîn ilim seviyesine yükselmek içindir. Bu istek soru gibi görünmesine rağmen bir duâdır ve hemen kabul olunmuştur. Fakat Üzeyr a.s. yeniden dirilmeyi kendi nefsinde yaşamıştır. Belde halkının dirilişini görmesine gerek kalmamıştır. Çünkü kendi nefsinde dirilişi yaşamak bir başkasının dirilişini dışından seyretmekten daha etkilidir.

59-) Ve indeHU mefatihul ğaybi la ya`lemuha illâ HU\* ve ya`lemü ma fiyl berri vel bahr* ve ma teskutu min verakatin illâ ya`lemüha ve la habbetin fiy zulümatil Ardi ve la ratbin ve la yabisin illâ fiy Kitabın mübiyn;

Gayb"ın anahtarları O"nun indindedir (o halde gayb'a değil, O'na yönelin)... (Hiç kimse) bilmez onları, ancak O (bilir)... O bilir, Kara"da ve Deniz"de ne var ise... O"nun bilmesi dışında bir yaprak düşmez... Ne Arz"ın karanlıklarında bir habbe (tane), ne de yaş ve kuru (bir şey) yoktur ki Kitab-ı Mubiyn"de (—İNSAN'da) bulunmasın. (En'âm, 6/59; B Meal)

Üzeyr a.s.'ın varlığın tümel kader sırlarını bilmesi ise âyet gereği imkânsızdır. Çünkü Resul, Nebî ve Velî'nin bilinci ve akli, içinde bulunduğu an gereği sınırlıdır. Hakk'ın ilmi ise her an sınırsızdır. Sınırlı olan aklın ve bilincin sınırsız olan tümel kader ilmini

kuşatması mümkün değildir.

Esmâ mertebesinde sonsuz isimlerin her birisi birer anahtardır. Anahtarlar sadece kendi özlerindeki sonsuz kader ilminin kapısını açabilir. Sonsuz isimlerin hepsini açan anahtar ise Allah ismidir. Allah ismi ise sonsuz ve sınırsız varlığa işaret eden bir isimdir. Allah isimli anahtarı ancak sonsuz ve sınırsız olan varlık kullanabilir. Her yaprağın düşmesini, karada ve denizde olan tüm zerrelere durumu sadece sınırsız olan Zât bilir. İnsan ise sınırsız olan Zât'ın ilminde bir zerredir. Zerrede sonsuz ilim olduğu gibi yansır fakat insan kendinde saklı olan diğer sonsuz birimlerin kaderinin ayrıntılarını bilmez.

26-) `Alimülğaybi fela yuzhiru `alâ ğaybihi ehada;

(O,) gayb"ın bilenidir (ilim sıfatı O'nundur)... Kendi gayb"ı üzere bir kimseyi izhar etmez/muttali kılmaz.

27-) İlla menirteda min Rasûlin feinnehu yeslûkü min beyni yedeyhi ve min halfihi rasada; İrtiza ettiĝi (seçtiĝi; arındırdıĝı) bir Rasûl müstesna... Muhakkak ki O (Allah), Onun (O Rasûl'ün) önünden ve arkasından rasad (gözeten, koruyan) koyar. (Cin, 72/26-27; B Meal)

İnsan-ı Kâmil mertebesindeki çok az zât kader sıranın bazı bilgilerini bilebilir. Meselâ tüm varlığı özünde toplamış olan İnsan-ı Kâmil her birimin zâhiri görünüşünü kendi nefsinde seyredebilir fakat her birimde gizli olan sonsuz tümel kader ilminin tamamını kuşatamaz. Her birimin zâtı bölünme olmadan birleşme ve sızma olmadan Hakk'ın zâtıdır. İnsan zât bakımından sonsuzdur fakat bedensellik ve birimsellik zannı ile kendisini sınırlamaktadır.

Allah'ın Zâtı'nda yok hükmünde olan esmâ mânâları Allah'ın kudreti ile varlık kazanır. Esmâlar Allah'ın kudret ve diğer sıfatlarına anahtar olur ve onları açar. Sıfatlar da esmâları zâhiri görünüme kavuşturarak anahtar olur ve açar. Böylece esmâlar sıfatların, sıfatlar da esmâların anahtarı olur. İnsan esmâ ve sıfatların tecellisi olmak itibarı ile aynı zamanda bir anahtardır.

İlim, hayat, işitme, görme gibi sıfatlar esmâlardan oluşan birimlerde yansır. Yaratma sıfatı ise yansımaz. Bunun nedeni; Allah'ın yaratması kendinde ezeli mevcut olan kendi ilmine bâtın ve zâhir anlamlar vererek var etmesidir. Allah kendi ilminden hâriç, kendi zâtından hâriç her hangi bir şeye varlık vermediği için —yaratma/halk sıfatı birimlerde tecelli etmez. Allah'ın yaratması mutlak yokluktan değil kendi ilmî varlığındandır.

49-) Ve Rasûlen ilâ beni israiyle enniy kad ci`tükm Bi ayetin min Rabbiküm, enniy ahlûku leküm minet tıyni kehey`etit tayri feenfühu fiyhi feyekûnu tayran Bi iznillah* ve übriül ekmehe vel ebrasa ve uhyil mevta Bi iznillah* ve ünebbiüküm Bi ma te`külune ve ma teddehırune fiy buyutikum\* inne fıy zâlike le ayeten leküm in küntüm mu`miniyn;

(Onu) İsrailOğullarına (şöyle diyecek olan) Rasûl yapacak: **“Hakikaten ben size Rabbinizden (B sırrınca) bir ayet/mucize olarak geldim/getirdim... Ben size çamurdan kuş şeklinde (bir şey) yaratırım; onda nefhederim (Can üflerim) de Bi-iznillah (Allah'ın izniyle o gerçek) bir kuş olur... (Anadan doğma) körü ve alacalıyı iyileştiririm... Bi-iznillah ölüleri diriltirim... Evlerinizde ne yiyip ne biriktirdiğinizi de (B sırrınca) size haber veririm... Eğer mü'minler iseniz bunda sizin için gerçekten bir ayet/ibret vardır”.** (Âl-i İmrân, 3/49; B Meal)

Üzeyr ölmüş olan belde halkının gözleri önünde ihyâsını (yeniden canlanışını) birimsel varlığı ile seyretmek amacıyla istemişti. Allah'ın yaratması, öldürmesi ve ölüyü yeniden ihyâsı (canlandırışı) Allah'dan başka bir varlık tarafından anlaşılamayacak, sırrına ulaşılamayacak durumlardandır. Hatta Allah'ın her türlü iş ve oluşunu Allah'dan başkası idrak edemez. Üzeyr İnsan-ı Kâmil idi. Kendisine Allah'dan başka varlık zannı

vermiyordu.

Allah'ın yeniden yaratmasını kendisine birimsel varlık zannı vererek, Allah'ın varlığını ayrı kendi varlığını ayrı olarak düşünerek seyretmek diledi. Bu bilinç ile seyr olmayacağını biliyordu. Ve bildiği gibi de oldu. Allah'ın yeniden yaratmasını hâriçte seyredermedi sadece kendi nefsinde yaşadı.

Hız. İsa'nın âyetteki hitâbı kendi birimselliğinden değildir. Çünkü birimsellikte yaratma kudreti tecelli etmez. Hız. İsa'nın buradaki hitâbı kendi birimselliğini kaldırıp Hakk'dan başka varlık olmadığını hissettiği boyuttandır.

Bu durumda çamurdan kuş şekli oluşturup canlandırıp uçurmak Hız. İsa'nın birimsel bilincinin fiili değil Hakk'ın İsa tecelliyatıyla açığa çıkardığı fiilidir.

Hız. İsa'nın bu mucizesi her an oluşan evrensel mucizeyi gözden kaçıranlar içindir.

Evrensel mucizeyi her an görenler ise ilâve bir mucize istemezler.

Toprağın bitkilere dönüşümü, bitkilerin kuşlar tarafından yenilmesi, kuşun yediklerini yumurta haline getirmesi, yumurtanın yavru olup uçuşması asıl ve gerçek olan mucizedir.

Evrende bu türde var

oluş mucizeleri her an gerçekleşmektedir. Hız. İsa evrensel mucizenin minyatürize edilmişini zamanı hızlandırarak göstermiştir.

Üzeyr ise ölüm haline girişini ve yeniden canlanışını yüz yıl süren bir zaman yavaşlaması diliminde yaşamıştır.

İki mucize görünüşte farklı olmasına rağmen özde aynı değerdedir.

Nebîlerin ve Resullerin ilâhî keşif ve açılımları —Velâyet özelliği ile olur. Her Nebî ve her Resul aynı zamanda —Velîdir. Nebîlik ve Resullük görevi dünya ile sınırlıdır. Velâyet ise âhiret yaşamında da devam eder.

Allah'ın emir ve yasaklarını halka bildirme görevi Nebîlik ve Risâlet gereğidir. Nebîlik ve Resullük görevi almamış olan İnsan-ı Kâmiller (Velîler) Allah'ın emir ve yasaklarını halka bildirmekle görevli değillerdir.

Velîler ancak özünde ilâhî sırlara kabiliyeti olanlara ulaşmak, onlardaki potansiyeli açığa çıkarmak için gayret ederler.

Hız. Muhammed a.s'dan sonra hiç kimse Allah'ın emir ve yasaklarını halka uygulamak ile görevlendirilmez. Bu görev Nübüvvetin gereğidir. O'ndan sonra hiç kimse Nebî olamayacağına göre Allah adına insanları yönetme, emir ve yasakları uygulamak dönemi de ebedî kapanmıştır. Bu görev padişahlara, şahlara, krallara, başkanlara, başbakanlara, cumhur reislerine de verilemez. Hatta sadece adı halife aslı saltanat olan hilafet makamına da verilmez. Dört halife dahi insanları Allah ve Resulullah adına onların yetkisiyle değil kendi devlet başkanlıkları sıfatıyla yönetmişlerdir.

Nebî ve Resul olmayan Velîlerin halk (yaratılmışlar) üzerindeki tasarrufu siyasi/yönetimsel değildir.

Hız. İsa'nın yeryüzüne inişini zâhiri anlamda kabul edenlere göre düşünersek... Hız. İsa dünya boyutunda tekrar bedensel olarak tecelli etsin. Hız. Muhammed a.s.'dan sonra Nebîlik ve şariat (sadece Nebînin uygulayabildiği sistem) olmayacağı için Hız. İsa —Velî sıfatı ile gelir. Nebîliği düşer. Ve insanlar üzerinde Allah adına ya da daha önceki bir Nebî adına —yönetim ve zorlama oluşturamaz. Din adına insanları toplayıp —velâyet sıfatı ile savaşılamaz.

Mehdî'nin de durumu zâhiren düşünülse...

Mehdî de —Nebî olmadığı için —Allah'dan emir ve yetki alamaz. Zâhirde ve başka boyutlarda —Nebî yetkisine benzer işler yapamaz. Çünkü Son Nebî'den sonra kevnî (fiziksel) mucizeler de kapanmıştır. İlmî mucize ise ancak Kur'an'a ait ve Muhammedî tevhid ilmine âit bilinç açılımları olmak üzere devam etmektedir

((... Hız. İsa'nın ve Mehdi'nin durumu daha önceki bölümlerin ekinde açık bilgi olarak

verildi. ...)))

257-) Allahu Veliyyülleziyne amenu yuhricühüm minez zulümati ilenNur* velleziyne keferu evliyaühümüt tağutu yuhricunehüm minen Nuri ilez zulümat* ülaike ashabün nar* hüm fiyha halidun;

Allah iman edenlerin Veliy"sidir... Onları karanlıkLARdan Nur"a çıkarır... Fiilen küfür (hakikatlerini örtme) halinde olanlara gelince, onların evliyası Tağut"tur (Allah dışındaki ilahları)... (O taptıkları ilahlar) onları Nur"dan karanlıkLARA çıkarırlar... İşte onlar Nar ashabıdır... Onlar onda (Nar'da) ebedi kalıcılardır. (Bakara, 2/257; B Meal)

28- Ve HUvelleziy yünezzilül ğayse min ba`di ma kanetu ve yenşuru rahmeteHU, ve HUvel Veliyyül Hamiyd;

O, onlar (kulları) ümit kestikten sonra ğays"ı (yağmuru, rahmeti) indiren ve rahmetini neşredendir (yayandır)... O, Veliy"dir, Hamiyd"dir. (Şûrâ, 42/28; B Meal)

Allah'ın —Resul ve Nebî ismi yoktur. Bu isimler —tam kulluk halini temsil eder. Resuller ve Nebîler —tam kuldur.

Allah'ın —Velî ismi vardır. Kullar esmâ mertebesinde —Velî ismine mazhar olurlar ve Allah'ın isimlerinin özellikleri ile donanmış olurlar.

Meselâ soğuk bir demir ateşe sokulduğu zaman kızarır. Ateşin yakıcı özelliği ile donanır. Kızarmış olan demir —Ben ateşim ve yakıcıyım dese doğru söylemiş olur. Demir ile ateş dönüşüm yaşamadan, aynı varlık olmadan, ayrı ayrı kaldıkları halde yakıcı özellik demirde tecelli eder.

Kul hiçbir zaman kulluktan başkaya dönüşmez. Hakk'ın durumu ve kulun durumu ateş ve demir gibi değildir. Gerçek olan Hakk'dır, kul ise Hakk'ın ilminde Hakk'ın esmâ terkididir. Kul kendisini yok edemez var da edemez çünkü kulun Hakk'dan ayrılığı ve birlikteliği söz konusu değildir. Dünyâ boyutunda kendi hakikatini tanır, esmâ boyutundaki —yok hükmündeki varlığını bilir ve esmâ mertebesine âit olan Allah'ın Velî isminin özelliklerine mazhar olur ve Velî tecelliyatına ulaşır.

Nübüvvet Hz. Muhammed a.s.'dan sonra kalkmıştır. Hiç kimse —melekiyet boyutu ile ve ya —meleksiz olarak Allah'dan —Nebîlik ile ilgili bilgi ve vahiy alamaz. Ancak Cenâb-ı Hakk kullarına lütfedip her kulunda Hz. Muhammed a.s.'dan yansıyan özündeki nübüvvet nurunu almadı. O nur ile Hakk'ın sıfatları, esmâsı ve fiilleriyle ilgili ilimler anlaşılabilir.

Gerçek âlimler yine o nur ile âyet ve hadisler ışığında her zamanın dertlerine çâreler bulur.

Âyet ve hadis ile çözüm sunulmamış olan konularda âlimler eldeki bilgilere dayanarak içtihat ederler. İchtihat, hüküm çıkarma usulüdür. Gerçek içtihat âlimleri zâhiri konularda Nebîlerin mirasçılarıdır.

Hakikati bilen âlimler (ulemâ-i ârifîn) ise ilâhî mârifetlerde velâyet nuru ile direk ilham aldıkları için bâtında Nebîlerin mirasçılarıdır.

—Nebîler aynı zamanda velîdir ve Nebî'nin Velîliği Nübüvvetinden üstündür sözü duyulduğu zaman İslâmî ilimleri bilmeyenler itiraz ederler. Bu konuda bilgileri yetersizdir. Ve bir evliyanın velîliği bir Nebînin nübüvvetinden üstün olamaz derler. Bu konuda ise isabetli düşünceler.

İşin hakikati ise şöyledir.

Nebî'nin dini emir ve yasakları bildirmesinin dışında vahdet ilminden kendi sözleriyle verdiği haberler de vardır. Vahdet ilmi Hakk'ın tek (ahad) varlık olduğu ile ilgilidir. Hakk'a yöneliktir.

Şeriat (Nebînin bildirdiği emir ve yasaklar) ise insanların günlük bedensel yaşamlarına

yöneliktir.

Halk (insanlar) ikili (isneyniyyet) konuşma mantığından anlar. Nübüvvetin dili de ikili anlatım mantığı üzerine kuruludur. Yâni Allah'ın varlığı ve insanın varlığı gibi ikili anlatım mantığını kullanır.

Fakat Kur'an'da (Resulullah'ın bize okuduğu bilgi kaynağında) teklik mantığının kullanıldığı âyetler de vardır.

17-) Felem taktülühüm ve lakinnAllahe katelehüm ve ma rameyte iz rameyte ve lakinnAllahe rema* ve liyübliyel mu"miniye minhü belaen hasena* innAllahe Semiy"un Aliym;

Siz öldürmediniz onları, fakat Allah onları öldürdü... Attığın zaman da sen atmadın, Allah attı (B harfi yazılmadan?)... Mü"minleri kendinden güzel bir bela ile denemek için... Muhakkak ki Allah Semi"dir, Aliym"dir. (Enf'âl, 8/17; B Meal)

Bu gibi âyetler ve teklige (ahadiyete) yönelik hadisler Muhammed Nebî a.s.'ın Veliyy-i Ârif (tam bilen velî) sıfatından gelir. Yâni Nebîler ve Resuller vahdet konularını —velilik sıfatları ile açıklarlar.

Vahdet (teklik), ikilikten daha tam ve eksiksizdir. Vahdet daha mükemmel olduğu için Nebînin —Velîlik makamı —Resullük makamından daha tam, eksiksiz ve daha mükemmeldir.

Nebî ve Resul olmayan evliyanın velayet makamı Nebî ve Resul olan Velîlerin velâyet makamlarından daha düşüktür. Velîlik Nebîlikten üstündür denildiği zaman kastedilen Hz. Muhammed a.s.'ın Velayet makamının Nübüvvet makamından üstünlüğüdür. Başka bir velînin Nebîden üstünlüğü söz konusu edilmez.

Çünkü Nebî olmayan velî Hz. Muhammed a.s.'ın Nebîliğine tabidir (bağlıdır). Birisine bağlı olanın hiçbir özelliği üstün olamaz. Burasının dikkatle anlaşılması gerekir.

3-) Hurrimet aleykümül meytetü veddemü ve lahmül hınziyri ve ma ühille li ğayrillahi Bihi velmünhanikatü velmekuzetü velmüteraddiyetü vennetiyyhatü ve ma ekeles sebüu illâ ma zekkeytüm ve ma zübiha alen nûsubi ve en testaksimü Bil ezlam* zâliküm fisk* elyevme yeiselleziyne keferu min diyniküm fela tahşevhüm vahşevni, elyevme ekmeltü leküm diyneküm ve etmemtû aleyküm nı`metiy ve radiytü lekümül İslame diyna* femenidture fiy mahmesatin ğayre mütecanifin liismin feinnAllahe Ğafurun Rahîym;

(Şunlar) size (İslam'ı Diyn edinen mü'minlere; Ümmet-i Muhammed'e) haram kılınmıştır:

MEYTE (İslami esasla zebh edilMEyerek kendi kendine ölmüş, kanı içinde kalmış tezkiyesiz hayvan; leş),

DEM (kan), **domuz Eti**, (B gerçeğince) **Allah"dan ğayrı adına (şirkle) boğazlananlar;** (henüz canlı iken) **yetişip tezkiye ettikleriniz müstesna**

MÜNHANİKA (boğularak öldürülmüş),

MEWKUZE (dış bir darbe ile vurularak öldürülmüş),

MÜTEREDDİYE (yuvarlanarak ölmüş),

NATİYHA (toslanarak/süsülerek ölmüş), **yırtıcı canavarlar tarafından yenmiş hayvanlar;**

NUSUB (dikili adak taşı, put) **üzerinde boğazlananlar ve fal oklarıyla (B sırrınca) kısmet aramanız... Bütün bunlar FISKtır** (Diyn'den çıkmaktır)...

İşte bu gün (bu haramların anlaşılıp, gereğinin yaşanması sonucu) **kafirler sizin dininizden ye"se düşmüşlerdir** (bu haramlara riayet edildiğinde hiç tesirleri kalmaz)...

Artık onlardan korkmayın, ben"den haşyet edin... (Bu ayetin anlattığı sistem dolayısıyla) **bu gün sizin için diyninizi ikmal ettim, üzerinizdeki ni"metimi tamamladım ve sizin için diyn olarak İSLAM"a (Allah'a tam teslimiyet'e) razı oldum...**

Her kim batnın boşluğu/açlık dolayısıyla muzdar kalırsa, günaha meyletmeksizin (bunlara) mecbur olursa, muhakkak ki Allah Ğafur, Rahıym"dir. (Mâide, 5/3; B Meal)

Her ümmetin istidâtı (kapasitesi/potansiyeli) ne kadarsa Risalet ve Nübüvvet ilimleri de o kadar nâzil olur. Eğer Hz. Muhammed a.s. zaman diliminde ve O'ndan sonraki dönemlerde yaşayacak olan insanların Risâlet ve Nübüvvet kanalıyla nâzil olacak bilgilere daha ihtiyacı olsaydı Nübüvvet Hz. Muhammed a.s. ile mühürlenmezdi (son bulmazdı). Dinin inzâli (Allah tarafından bildirilişi) son bulduysa insanlar için İslâm'ı anlamak yeterlidir. Hz. Muhammed a.s.'ın anlattığı İslâm ne eksiktir ne de fazladır. Sadece Resulullah'ın dil mucizesindeki mecazların işaret ettiği gerçeklerin ehil bilinçler tarafından zamanın ihtiyaçlarına göre açılması gerekmektedir.

Şeriat getiren Nübüvvet ve Risalet, Resulün ve Nebînin vefâtıyla birlikte son bulmak zorundadır. Bu mertebeler babadan oğula, anneden kıza geçmez.

Âyette —İlmimi artır denilmiştir, Risaletimi ve Nübüvvetimi artır denilmemiştir. Sıfatların ve isimlerin de artışı istenilmemiştir. Zâten sıfatlar ve isimler sonsuzdur. Hakk'ın tecellileri de sonsuzdur. Sonsuz olanı artır demek beyhûdedir. Ancak sonsuz olanı tanıtacak olan kişisel ilmimizde genişlenme ve artışı talep edebiliriz.

Ümmetin —bilinen kaderi Hakk'ın indinden parça parça sürekli indiğinden Nübüvvet ve Risâletin ilmi de ümmetin ihtiyaçlarına göre aşama aşama bildirilmiştir.

**101-) Rabbi kad ateyteniy minel mülki ve allemteniy min te`viylil ehadiys*
FatiresSemavati vel Ardi ente veliyyiy fiyd dünya vel ahireti, teveffeniy müslimen
ve elhıkniy Bissalihıyn;**

“Rabbim!... Gerçekten sen bana Mülk'den verdin ve bana hadiselerin te'vilinden öğrettin... Semavat ve Arz'ın Fatırı!.. Dünya'da ve Ahiret'te Sen'sin Veliym... Müslim olarak beni vefat ettir ve beni salıhlere kat!” (Yûsuf, 12/101; B Meal)

Şeriat dünya yaşamıyla ilgili emir ve yasaklardır. Hâlbuki insanın dünya yaşamı sona erince dünya işleri (amelleri) de sona erer. Nübüvvet ve Risalet de dünya yaşamı ile son bulur. Fakat Velâyet dünyada da ahirette de son bulmaz. Bu gerçek Hz. Yûsuf dilinden yukarıdaki âyet ile beyan olunmuştur.

Velî ismi asaleten Hakk'a aittir.

Kullar ise;

Allah'ın ahlâkı ile ahlâklanırsa... bu ahlâkı sıfatlarında ve isimlerinde tecellî ettirirse... kendi zâtının (varlığının) olmadığını var olan zâtın sadece Allah olduğunu kabul edebilirse... velî ismine vekâleten sâhib olur. Velî olan... Allah Bâkî olduğu için velâyet sıfatlarıyla sıfatlanan kul olarak bekâ bilincine ulaşır.

Hakk, kulları üzerine ezelen ve ebeden velîdir. Velî ismi ve velîlik sıfatı bâkidir. Nübüvvet ve Risalet —Velayet boyutunda özel bir mertebe ve rütbedir. Velâyet gücü olmadan Risalet ve Nübüvvet gerçekleşmez (tahakkuk etmez). Fakat Nebîlik ve Resullük özel rütbesi olmadan Velâyet gerçekleşir (tahakkuk eder). Lokman'ın ve Zülkarneyn'in ve Üzeyr'in Kur'an'da adı geçen fakat Resul ve Nebî rütbesi olmayan —Velîler olduğu kabul edilmektedir. Ayrıca ismi geçmeyen Hızır'ın da Velî olduğu kabul edilir.

Hakk Teâlâ Hazretleri kader sırrını tümel olarak Nebîlerine ve Resullerine açmaz. Eğer açar ise kimin iman edeceğini kimin iman etmeyeceğini keşfederler. Ve dâvetleri anlamsız olur. Kader sırrı açılınca davet son bulur. Davet görevinin son bulmasıyla Risalet ve Nübüvvet rütbesi düşer, geriye sadece Velâyet ilmi ve Velîlik kalır. Velâyetin ise davet görevi yoktur. Risalet ve Nübüvvet olmadan velâyet tahakkuk eder fakat velâyet olmadan Risâlet ve Nübüvvet tahakkuk etmez.

Üzeyr a.s.'in davet görevine devam etmesi için kader sırrı ona tümel olarak açılmamıştır. Tümel olarak açılmasının imkânsız olduğu daha önce izah edilmiştir. (Resul ve Nebî'nin beşeriyeti sınırlı olduğu için Allah'ın sınırsız varlığını ve ilmini birden kapsayamaz, ancak her an tecellî ettirerek sonsuza kadar sonsuzun aynası olabilir...)
(((... Kader sırrının neden açılmayacağı Hz. Mûsâ ve Bir Kul'un (Hızır'ın) yolculuk hikâyesi ile ileride anlatılacaktır. ...)))

7-) Ve kezâlike evhayna ileyke Kur"ânen Arabiyyen li tünzire Ümmel Kura ve men havleha ve tünzire yevmel cem`ı la raybe fiyh* feriykun fiyl cenneti ve feriykun fiys saıyr;

Hem Ümmü"l Kura"yı (karyelerin anası'nı, Mekke-i Mükerrerem'e halkını) **ve Onun havalesini uyarasın ve hem de kendisinde şüphe olmayan cem" günü** (için) **uyarasın diye sana böylece (Onu) Arapça bir Kur"an** (halinde) **vahyettik...** (Onlardan) **bir fırka cennet"tedir, bir fırka da sa"ıyr"** (alevli ateş) **dedir.** (Şûrâ, 42/7; B Meal)

105-) Ma yeveddülleziyne keferu min ehliKitabi ve lelmüşrikiyne en yünezzele aleyküm min hayrin min Rabbiküm* vAllahu yahtassu BirahmetiHı men yeşa`u, vAllahu zülfadlil azîym;

Ehl-i Kitab"tan kafir olanlar ile müşrikler, Rabbinizden size bir hayır indirilmesini istemezler... (Ancak) **Allah rahmetini** (B sırrınca) **dilediğine has kılar** (özel rahmeti vardır)... **Allah, Zül"Fadlil"Azıym"dir.** (Bakara, 2/105; B Meal)

Âhiret yaşamında Risâlet ve Nübüvvetin getirdiği şeriat kalkacağı için âhiret ibâdet yeri değil mükâfat ve ya azâb yeridir.

Fakat üç sınıf vardır ki bunlara dünyâ yaşamında bir Nebînin şeriatı ulaşmamıştır.

1. İki Nebînin arasında yaşayan insanlar önceki şeriatı duymamışlardır ve sonrakine de yetişememişlerdir. Bunlara —fetret ehli denilir.

2. Dünyâ yaşamını mecnunlukla (aklî melekelerini kullanamamakla, delilikle) geçirmiş olanlar.

3. Ergenlik çağına (dini ve toplumsal sorumluluk çağına) giremeden ölen çocuklar.

Bu üç sınıfın cennetlik ve cehennemlik amelleri yoktur. Ne ateştedirler ne de cennettedirler.

Sadece bu üç sınıfa özel olarak dünya ve âhiret yaşamı arasındaki geçiş zaman diliminde (berzah âleminde) —özel rahmet ile ibadet ortamı oluşur. Allah'ın Adl ve Hakem esmâsı tecellî ederek cennetlik olanlar cennete cehennemlik olanlar cehenneme sevk edilir.

(((... İbn Arâbî'nin velâyet nûru ile izah ettiği orjinal keşiflerinden birisi de bu konudur. ...)))

Kaza ve Kader konusunu günümüz insanının anlayacağı dil ve mantık ile hazırlayan Üstâd Ahmed Hulûsi'nin bu yazısının linklerini veriyoruz:

<http://www.allahvesistemi.org/ahmedhulusidekavramlar/kavramlar/kaza/..>

<http://www.allahvesistemi.org/ahmedhulusidekavramlar/K1.htm>

Ayrıca **Risalet, Nübüvvet** ve **Velâyet** kavramları için aşağıda linki verilen siteyi ziyaret etmenizi öneriyoruz.

<http://www.allahvesistemi.org/ahmedhulusidekavramlar/index.htm>

İSÂ KELİMESİNDEKİ YÜKSELTİLMEK HİKMETİNİN ÖZÜ (1)

Nebe'e kelimesinden Hz. İsâ için iki anlam çıkarılmıştır. Birisi —**haber vermek** tir. Diğeri —**yüceltmek, yukarı kaldırılmak, yükseltilmektir.**.. * * *

Nebî kelimesi —ihbâr anlamında olup Türkçeye; _haber vermek, haber almak, alınan

haber, anlatmak gibi sözcüklerle aktarılabilir. Hz. İsa'nın fıtratında (ilâhî isimler terkinde/bileşiminde) insanlara Allah'ı anlatmak taktiri (potansiyel programı) ön plandaydı. Bu taktirden dolayı henüz annesinin karnında iken Hakk şöyle vahyetti:

24-) Fenadaha min tahtiha ella tahzeniy kad ceale Rabbüki tahteki seriyya; Onun (Meryem'in) tahtından (altından): “Mahzun olma, Rabbin senin alt tarafında bir seriyye (nehir, su arki) oluşturdu” diye (Cebrail) nida etti. (Meryem, 19/24; B Meal)

Ve Hz. İsa beşikte iken şöyle konuştu:

30-) Kale inniy Abdullah ataniyel Kitabe ve cealeniy Nebîyya; (Çocuk, İsa) dedi ki: “Şüphesiz Ben Abdullahım; (bu nedenle) bana Kitab verdi ve beni Nebî kıldı”. (Meryem; 19/30; B Meal)

Hz. İsa'nın fıtratındaki Nebîlik (Nübüvvet, Allah'ı anlatmak) taktiri onun kırk yaşını beklemeyen hatta doğmadan evvel anne karnında vahiy almasını gerekli kıldı. Ve doğduğu ilk günlerde de konuşmaya başladı.

Bu mucizenin bizlere anlatılmasında bazı hikmetler vardır.

Hayat ve bilinç sahibi her birim Hakk'ın eşsiz ve benzersiz birer tecellisidir. Var oluş aşamalarının her boyutunda Hakk'ı yansıtmak yönü ile Hakk'ın —habercisidir. Bu gerçeği fark edip de dile getirenlere —kitabı okuyan yâni kendindeki hakikati bilinçli olarak fark eden denilir. Her birim, her insan —indirilmiş bir kitabdır. İnsan türünde fıtratlarında —okuma programı çalışır olanlara —kendisine kitab indirilmiş ve kitabı okumuş ve okuduğunu haber vermiş Nebî denilir. Kendilerini ve varlığı okuyamayan insanlar da o Nebîlerin ümmeti olur.

—Okumayı yaratılışı gereği hiç kimseden öğrenmeyenler —anne karnında ve bebeklikten itibaren diye tarif edilir. Bu özelliği taşıyanlara Nebî denilir. —Okumayı bir Nebî'den ve ya bir bilgi kaynağından sonradan öğrenenler de —okuyucu özelliğine ulaşır fakat onlara Nebî denilemez. Nebî'den Nebîlik özelliklerini öğrenmiş anlamında —Havari, Sahabi, Velî, Ârif, Tilmiz/Öğrenci gibi ünvanlar alırlar.

Aradaki bir fark da şudur:

Nebî doğumdan itibaren Allah'ın —Tek ve Gerçek Varlık olduğunu bilir. Hiçbir zaman bilinç bulanıklığına düşmez.

Nebî olmayan —okuyucu ise yaşamının belirli bir ânına kadar Allah'ın varlığını ve kendi varlığını ayırma tabi tutarak şirk içinde kalabilir. Ya da Allah'ın tek varlık olabileceğini inkâr ederek —ateist/tanrı tanımaz olarak yaşayabilir. Takdirindeki program çalışmaya başlayınca da Nebî kaynaklı bilgilere yönelerek —okuması gerekeni okumaya başlar. Ve özündeki bölünmez parçalanmaz Nübüvvet nûrunun hâkimiyetine girer.

* * *

—Nebî kelimesinin diğer anlamı _rif'at'dır. Yükseklik, yüksek ve büyük rütbe sahibi olmak, âlişan olmak anlamlarını taşır. Âyetle bu anlam şöyle beyan edilmiştir:

158-) Bel rafeahullahu ileyHî, ve kânAllahu Aziyzen Hakiyma; Bilakis, Allah O'nu kendine ref'etti (yükseletti)... Allah Aziyz'dir, Hakiym'dir. (Nisâ; 4/ 158; B Meal)

Hz. İsa kelimesinde tercih edeceğimiz anlam —yükseletmek olacaktır. —Haber vermek anlamı zâten tüm Nebîlerin ortak özelliğidir.

(İbn Arabî'nin —yükseletmek anlamını kastettiğini İbn Arabî'nin mânevi oğlu ve öğrencisi Sadrettin Konevî Hz.leri kulakları ile işitmiş ve —Fükûk adlı eserinde de açıklamıştır.)

* * *

((... İbn Arabî bu bölümün ilk paragraflarında Hz. İsa'nın babasız olarak yaratılışını birkaç öz cümle ile anlatmaktadır. Hz. Âdem'in annesiz ve babasız, Hz. Havvâ'nın da Âdem'in varlığından (aynı nefsdan/aynı özden yaratıldığını hatırlarır. Âdem ve Havvâ'nın yaratılışına itiraz etmeyen o dönem İsrâiloğullarının İsa'nın sadece babasız yaratılmasına itiraz etmelerini tutarsız bulur. Allah için hiçbir yaratışın zor ve imkânsız

olmadığını hatırlatır.

Şerhlerde (yorum kitaplarında) ise her dönemin tıp ve kimyâ bilgi düzeylerine göre yorumlar vardır. Günümüz bilimine en yakın yorum Ahmed Avni Konuk tarafından yapılmıştır. Çok değerli âlim ve Ahmed Avni Konuk 1938’de vefât etmiştir. Onun yorumları 1930’lu yılların biyoloji ve hücre bilgilerine dayanmaktadır. Yine de döneminin çok üstünde çok mükemmel yorumlar yapmıştır. Bâzı fikirlerini burada kısaca belirteceğiz. ...)))

[Hz. Âdem’in bedeninin —çamurdan yaratılmış olması —hücrelerden oluşturulmuştur anlamına gelir. Arapçada çamurun plazma/jel hâline —salsal denilir. Salsal (çamur) _mayalanmış ekşimiş yoğurtsu olmuş süt kelimesinden türetilmiştir. Salsal (çamur) _protoplazma olmalıdır. Protoplazma; canlı hücrenin vücudunu oluşturan, yarı sıvı, renksiz, saydam, stoplazma ve çekirdekten oluşan canlı hücre maddesidir. Cenini bu madde oluşturur. Darwin teorisini benimseyenlere göre Âdem’in bedeni de —protoplazmadan yaratılmış olması lâzım gelir. Böyle de olsa cism-i Âdem (âdem’in bedeni) yine de anasız ve babasız yaratılmıştır. Protoplazma yaratıcı bir bilinç değildir o da bir tecelliyattır... A.A. KONUK]

((... Ahmed Avni Konuk sadece protoplazmaya işaret etmiştir. Protoplazmanın nasıl oluştuğunu ise Darwin ekolüne göre açıklamamıştır. Açıklamama nedeni teorinin deneysel ve bilimsel yönünün olmamasıdır.

İlâve olarak, kısaca, ilk protoplazma oluşumunu Darwinist ekole göre açıklayalım:

Teoriye göre... Dünya soğuduktan sonra atmosfer oluştu. Henüz atmosfer ısı çok yüksek iken çakan şimşeklerin, yıldırımların enerjisi bataklıktaki serbest atomları birbirine bağlayarak ilk canlı molekülleri oluşturdu. Moleküller de birbirine bağlanarak aşama aşama hücreye kadar dönüştü. Hücreler birleşerek ilk ilkel organizmayı oluşturdu. Her canlı bu ilk ilkel organizmanın milyonlarca yıllık evriminin sonucudur. Hayat bu şekilde tamamen tesadüflerin (rastlantıların) eseri olarak başladı...

Darwinizm ekolünün bu —tesadüf temelli teorisi —planlı yaratılışa inanan bilim insanlarınınca kabul edilmemektedir. Karşıt teoriler üretilmektedir.

Varlığın sırrına ârif olan Ahmed Avni Konuk... —Farzedelim ki ilk insanın oluşumunu Darwin ekolüne göre kabul etsek bile yine de Hz. Âdem annesiz ve babasız olarak yaşamda açığa çıkmıştır diyerek düşüncesini belirtiyor. Fakat Darwinist teoriye asla inanmamakta ve katılmamaktadır.

Havvâ’nın yaratılışını ise şöyle yorumlamaktadır. ...)))

[Havvâ; kokmuş çamurda oluşan canlının dişil yönüdür. Yâni Âdem’in dişil türüdür. Her canlı kendisinin karşıt cinsi ile tecellî eder. Darwinizm ekolünün Havvâ’nın Âdem’in varlığı ile birlikte oluştuğunu açıklayan vahyi inkâr etmesi tutarsızlıktır. ... A. A. KONUK]

((... Havvâ’nın Âdem’in kaburga kemiğinden yaratıldığı sadece Tevrat’da geçen âyetlerde vardır. Kur’an’da ise böyle bir âyet yoktur. Kur’an şöyle der:

“ **Allah sizi tek nefisten yarattı. Burası gelip geçici yerdir** —(Enam Suresi: 98)

“**Sizi birtek nefisten yaratıp onunla huzura kavuşsun diye eşini aynı nefisten yaratan O’dur.**” (Araf Suresi: 189).

“**Sizi tek nefisten yarattı, sonra ondan eşinizi meydana getirdi.**” (Zümer Suresi :30) (Diyânet Mealinden alınmıştır)

Hadislerde geçen kadınların kaburga kemiği gibi esnek olması tanımı Havvâ’nın yaratılışı ile ilgili değildir. Erkeklere göre daha nâzik bedensel ve ruhsal yapıları olduğunu izah eder.

Havvâ’nın Âdem’in bedeninden kopup düşmesi eski çağların İsrâiloğulları hikâyelerindendir. Ki o çağlarda o şekilde düşünmek gayet normaldir. Bu şekildeki düşünenleri aşağılamamak gerekir. Ancak düşüncenin şimdiki zamana göre hatalı olabileceği uygun bir dil ile ifade edilebilir.

Kur'an'ın mesajı Âdem'in ve Havvâ'nın yâni erkeğin ve dişinin aynı özden yaratıldığı yönündedir.

“Allah sizi çamurdan yarattı” (Enam Suresi: 2)

“Allah insanı çamurdan yaratmaya başladı.” (Secde Suresi: 7)

“Biz insanı çamur”un süzülmüşünden yarattık.” (Müminun Suresi: 13)

“Ben çamurdan bir insan yaratacağım” (Sad Suresi: 71)

“Biz insanı pişmiş çamurdan, değişmiş cıvık balçıktan yarattık. (Hicr Suresi: 26).
...)))

* * *

((... 1930'lu yılların başında bilim dünyasında henüz —klonlama düşüncesi yoktur. İlk klonlama teorisi 1938'de açıklanmıştır.

Klonlama; bir canlıdan alınan hücreye aynı canlıdan alınan bir başka hücrenin bir bölümünün aşılması ile oluşturulan üreme modelidir. Yâni kısaca —babasız üremedir. (Klonlama bilgileri ve klonlama tarihi hakkında bilgi edinmek için bir adres:

<http://www.biyolojidunyasi.com/Genetik.asp>)

Günümüzde Hz. İsâ'nın —Babasız Yaratılışı klonlama bilimi, bilimsel düşünce ve sûfizm ortak platformunda —bilim insanlarıncâ daha güzel yorumlanabilir.

Bu konuda ancak şu kadarını araştırmalarımıza göre söyleyebiliriz:

Hz. Meryem vahiy alabilecek bir İnsan-ı Kâmile'dir. Çünkü Cebrâil'i zâhiren görüp işitmiştir. Vahiy mertebesindeki bir zât olan Hz. Meryem eşeysiz üremeyi iki bin yıl önce bedeninde —kendi mucizesi olarak açığa çıkarmıştır.

İnsan-ı Kâmil için evrenin sonsuzluğu sır olmadığı gibi canlının temel yapıtaşı olan hücre de sır değildir. Meryem gibi bir İnsan-ı Kâmile'nin bu mucize sırrını bilim belki tam olarak açıklayamaz ama mantıklı ve tutarlı yorumlarda bulunabilir. Geleceğin bilim düzeyi aynı olayı daha farklı teori ve deneylerle yorumlamaya devam edecektir.

Hangi çağda olursak olalım İnsan-ı Kâmil ve İnsan-ı Kâmile eliyle açığa çıkan Allah'ın mucizeleri için —kesin açıklama yapamayız. ...)))

* * *

Şeriat ve akıl; evrene ve insana —yaratılmış ismi ile bakar. Tasavvuf ise evrene ve insana —var oluş ve tecelliyat ismi ile bakar. Bu yorumlar tasavvufun bakışına göre hazırlandığı için —yaratılış kavramı yerine —var oluş ve ya tecelliyat kavramları tercih edilmektedir. Tasavvufun daha üst bilinç boyutlarında —var oluş ve tecelliyat kavramları da terk edilerek —hiç var olmamışlık ve tecellinin imkânsızlığı kavramları üzerinde durulur.

* * *

—Var oluşu yâni —tecelliyatı aşama aşama ele alarak incelemek, her aşamanın ayrıntısını öğretir. Her aşamayı gerekli akıl/iman ve bilim yolu ile anladıktan sonra ulaşılan genel bilgi şu şekilde ifade edilebilir:

Var oluşun dört aşaması vardır.

1. Evrenin sınırsız tecelliyatı:

Evren; sınırsız ilme sâhib Allah'ın sınırsız ilminin —görünümüdür. Allah için, ilminde ilmi ile var edişine ve var ediş yöntemine sınır yoktur.

2. Cansız birimlerin ve canlı birimlerin tecelliyatı:

Var oluşun özü aynı —ilim olmasına rağmen... ilim, Allah'ın irade ve kudreti ile birimlere ayrılmaya başlar. Zerrelerden (atom altı parçacıklardan) kürelere (gezegenlere, yıldızlara, galaksilere) kadar —cansız diyebileceğimiz birimler olarak görünüş alır. Fakat bizim —sınırlı algımıza göre —cansız olan her birimin kendine göre bir canlılığı ve bilinci olduğunu... —vahiy bilgisine ve —velîlerin keşiflerine dayanarak söyleyebiliriz.

Dünyamızda canlı birimler —hücre boyutu ile —ilk tecellisini verirler. —Hücre canlısının anne ve babası yoktur. Cansız (?) atomların Allah ilmindeki sonsuz —sayısal düzen ve

formüllere göre bir araya gelerek —hücre türlerini tecelli ettirmesi ilk —annesiz ve babasız var oluştı.

3. Türlerin tecelliyatı:

Allah ilminde —olabilirlik için sınır olmadığına göre dünyamızda da —olabilir canlı türüne de sınır yoktur. Yine de sınırsız açıklamak için —sınırlı veriler oluşturmak zorundayız.

Canlılık türünü bu nedenle;

bitkiler, yarı bitki yarı hayvan özelliği gösterenler (mantarlar, deniz süngerleri, virüsler vb.), **hayvanlar** ve en üst basamak olarak —**insanlar** şeklinde sınıflıyoruz.

Bu sınıflama insan boyutunun beş duyusuna ve üç boyutuna (zaman ile birlikte dört boyutuna) göre yapılanıdır. Biz insanlar Allah'ın sonsuz ilmindeki sonsuz var ediş kudretini bu şekilde sınırlayarak algılayabiliyoruz. İnsan-ı Kâmil için algılamada sınırlar kalkacaktır. Canlı türleri çok daha farklı olarak —seyredilecektir.

Sınırlı algılamaya göre... âdeta, —bir yapboz sanatı içindeyiz. Cansız (?) olan atom altı parçacıklar belli bir düzene göre diziliyor ve atomu oluşturuyor. Cansız (?) atomlar diziliyor canlı ve bilinçli (?) hücreyi oluşturuyor. Hücreler yan yana ve üst üste dizilerek Âdem'i ve Havvâ'yı —tecellî ettiriyor.

Buraya kadarki —yapboz sanatında eşeyli tecelliyat oluşturma aşaması yok. Buradan sonra —sonsuz var oluş formüllerinin eşeyli tecelliyat oluşturma aşaması başlıyor.

4. Türlerin çoğalma tecelliyatı:

Bu aşamada her canlı türünün benzer ve ya benzemez çoğalma formülleri (İlâhî yapboz sanatı) devreye girer.

Meselâ terliksi hayvan denilen bir deniz canlısı ve süngerler —bölünerek ürerler.

Yakından bildiğimiz söğüt ve kavak ağacının rüzgârdan kırılan dalları yağmurla çamurlaşan toprağa düşer yeşerir ve ağaç olur. Bu da bir tür bölünerek var oluş şeklidir. Bu tür üreme tecelliyatı daha çok tek hücreli canlılar, yarı bitki yarı hayvan ve bitkiler boyutunda görülür.

Eşeyli üreme tecelliyatı çiçekli bitkilerin ve hayvanların tamamına yakınında ve insan türünde —zorunlu yasa olarak görülür.

Hz. Meryem'in İsâ a.s.'ı —tecellî ettirmesi Allah ilmindeki var oluş formüllerinden —eşaysız üremeyi tercih edebilecek —yetkiye İnsan-ı Kâmile sıfatı ile sâhib olmasından kaynaklanır.

Ayrıca mâbetteki odasına girenler her an tâze olan yiyeceklerle karşılaşarlardı.

Yiyeceklerin nereden geldiğini soranlara —Rabbimin katından diye cevap verirdi. Bu mucize/kerâmet —yokluk mertebesi olan esmâlardan yiyecek tecellî ettirmedir.

Hz. Meryem Cebrâil'den —direk vahiy alması yönüyle bir açıdan Risâlet Nûru'na da sahiptir. Yâni —kadın Resule bir örnektir. Yiyecekleri —doğa yasaları haricinde esmâ mertebesinden direk tecelli ettirmesi, İsâ'yı yine esmâ mertebesinden —babasız fakat anneli olarak tecelli ettirmesi O'nun bu kerâmetlerine —mucize de diyebileceğimizi düşündürüyor.

Kur'an Hz. Meryem'i Resul sıfatını kullanmadan; Resullerin fiilini (mucizesini) gösteren bir insan olarak tanıtır. O dönemin Yahudi din adamları ise Meryem'i zinâ ile suçlamışlardır. Suçlamaları; —var oluş aşamalarını, Allah'ın tecelliyat sırlarını ve bir kadının İnsan-ı Kâmile olabileceğini kabul edememekten kaynaklanmaktadır.

Meryem'e —zinâ suçu isnâd eden Yahudi din adamlarını şimdi daha iyi anlıyoruz. İnsan için eşaysız üremeyi Allah'ın —klonlama ilminin bilimde keşfine kadar sadece taklidi bilgi bazında kabul ediyorduk.

Klonlama bilimini kesin delil olarak kabul edip de... —klonlama eşittir —İsâ inancı

hatasına da düşmemeliyiz. Allah'ın sonsuz ilmi açıldıkça —açıklamalarda değişebilir.

Bilimin açılımında değişimler olur. Ama —tecelliyat ve var oluş gerçeği öz olarak hiçbir zaman değişmez. İmanımızı —bilim ile ipotek altına almadan —tecelliyat ve var oluş

gerçeğini —sınırsız tahkik (ilâhî akıl nuru ile tefekkür) etmeliyiz. Bu tefekküre Habeş kralının davranışı bir örnektir.

Mekke'den Habeşistan'a —hicret eden Müslümanlar Habeş kralı önünde —Meryem ve İsa konusunu anlatırlar. Kral, Resulullah a.s.'in dilinden açığa çıkan —vahiy bilgisi ile tahkik ve tefekküre başlar ve —gerçeğe tahkiki olarak imaneder.

* * *

Hız. İsa'nın babasız (eşesiz) olarak doğmasını ve diğer mucizeleri; sâfîler —bir tecelliyat türü, zâhir ehli (şariat boyutu ile sınırlanmış bilinçler) ise —ötedeki Allah'ın kendi koyduğu yasayı çiğneyerek oluşturduğu —mucize olarak tanımlar.

Çoğunluk... Kur'an'daki mucize kavramını —ötedeki Allah'ın kendi koyduğu yasayı bir kez çiğnemesi olarak anladığı için bu görüş —İslâm'ın resmî iman yasası zannedilmektedir. Oysaki şariatın zahiri görüşü sınırsız Allah ilminin sınırsız —var ediş sisteminin sadece bir yorumudur. Sâfîlerin bâtını görüşleri de bir yorumdur.

Bir de akılcı İslâm filozoflarının görüşü vardır. Filozofların görüşü hem sâfîlerce hem de zâhir ehline hoş karşılanmaz.

Filozoflar derler ki: —Denizin yarılmaması nasıl normal ise bir kez yarıp kapanması da normal doğal bir olaydır. Mûsâ denizin yarılmasını önceden tahmin etmiş ve kendisi yarmış gibi göstermiştir. Her kadının eşli üretmesi nasıl ki normal bir şey ise bir kadının bir kez eşsiz üretmesi de normal bir olaydır. Ayın ikiye yarılmaması nasıl normal ise bir kez ikiye yarıp tekrar yapışması da normaldir. Biz gözümüzün görmeye alışık olduğu şeylere normal derken bir kez gördüğümüz şeye mucize diyoruz. Aslında mucize diye bir şey yoktur. Çeşitli olaylar vardır. Alıştığımız ve alışmadığımız olaylar vardır. Olayları normal ve mucize olarak ikiye ayırmak hatadır.

Filozofların bu görüşü Allah'ın tecelliyat sırrına ermiş, tevhid ilmi ile esmâ mertebesindeki mânâları mucize olarak tecellî ettiren Risâlet ve kerâmet olarak tecellî ettiren Velâyet yaşamına akıl erdirememekten doğmuştur. Kur'an Meryem'in mucizesini ve diğer mucizeleri reddedenlerden bahsederken sadece onlara sınır koymaz. Hitap her çağın her bireyini kapsar.

Mucize ve kerâmetler insanlardaki mevcut potansiyeli (özündeki var oluş amacını) açığa çıkarmaya neden olmaktadır. Bu gerçeğe Kur'an şöyle işâret etmiştir:

26-) İnnAllahe la yestahyiy en yadribe meselen ma beudaten fema fevkaha, feemmelleziyne amenu feya`lemune ennehülHakku min Rabbihim, ve emmelleziyne keferu feyekulune maza eradAllahu Bihaza meselen, yudillu Bihi kesiyan ve yehdiy Bihi kesiya* ve ma yudillu Bihi illel fasikıyn;

Muhakkak ki Allah bir sivrisineği ve (hatta) onun da fevkindeki bir şeyi misal vermekten haya etmez... Bilfiil iman edenler bunun Rabblerinden (kendi

bünyelerinde müteşabihi olan) bir Hak/gerçek olduğunu bilirler... Kendi hakikatlerini örtücü olanlara/kafirlere gelince, onlar da (temsil ve teşbih yollu anlatımda) derler ki <Allah (Bi-) bunu misal vermekle aceba ne murad etti?>... (İşte Allah) bu misal yollu anlatımla (B gerçeğince) bir çoklarını saptırır, bir çoğunu ise (B sırrınca) gerçeğe hidayet eder... (Allah) bu misal yollu anlatımla (B sırrınca) fasıklardan (bilinci gerçeği algılama yeteneği körelmişlerden) başkasını saptırmaz. (Bakara, 2/26; B Meal)

* * *

İnsanın bedensel yönü doğada —doğal süreç içinde var olur. İnsanın doğada var oluş süreci anne ve babanın hücrelerinin buluşması ile başlar ve en fazla yüz elli yıl içinde tekrar çözülür, dağılır, yok olur. Yâni doğum ve ölüm arasındaki insan ömrü en fazla ortalama yüz yıl, tamamen çürüme ve untulma elli yıldır.

Hız. İsa'nın bedensel var oluşu doğanın tam olarak tanıyamadığı bir şekilde tecellî etmiştir. Oluşumu ve gelişimi —mucize tarzında olunca bedensel ölümü de —mucize

tarzında olması için ömrü uzamıştır.

Füsûsu'l-Hikem yazıldığı tarihte Hz. İsa —bin iki yüz yaşında idi. Şimdi ise —iki bin yaşını geçmiş durumdadır. Ömrü —âhir zamanda zuhur edecek olan Hz. Mehdî zamanına kadar uzamaya devam edecektir.

Buradaki zahiri kavramları iç dünyamıza/bâtınımıza etki eden yönü ile de anlayabiliriz.

Âhir zaman; bilincimizin ulaşacağı olgunluk çağıdır. Bilinç bilgi, iman ve ilim ile olgunlaşınca Resulullah a.s.'ın tevhid ilmi bizim için —mehdî etkisi yapar. Ve bu etki bizi izli şirkten kuratarır. Bizi —kurtaran tevhid ilmi —Mehdîolarak düşünülebilir.

İsa; insanın —birimsel ruhunu sembolize eder. İsa'nın Mehdî ile buluşması birimsel ruhumuzun yâni bilincimizin Resulullah a.s.'ın ilmi ile buluşmasıdır. İsa'nın vefâtı; bilincimizin ölmeden evvel ölme sırrını tatmasıdır.

İsa'nın yeryüzüne inmesi... Muhammedî ilmin bedenimize ve bilincimize etkisidir ve hazmidir.

İsa'nın yeryüzüne indikten sonra yemesi-içmesi ve evlenmesi... nefsimizin halk içinde Hakk ile olmasıdır. Zâhirimizin halk ile bâtınımızın Hakk ile olmasıdır.

İsa'nın öldükten sonra Resulullah a.s.'ın kabrine defnedilmesi... bilincimizin —fenâ firresul hakikatini anlamasıdır. Varlığın tek bir özün tecellisi olduğuna kesin bilgi oluşturmaktır.

Mehdî ve İsa ile ilgili kavramları âfakta (nefsimizi çevreleyen dış olaylarda) değerlendirmek bizleri çok büyük yanılgılara sürükler.

Bâtın olarak değerlendirilmesi de —şizofren/kişilik bölünmesi hastalığına müsait olanlarda —İsa'lık ve ya Mehdîlik iddiası olarak açığa çıkar.

Hem zahiri anlam hem de bâtînî anlam yetersiz, semboller ve işâretler çözülememiş olursa getireceği yanılgılar çok büyük olur. Bu konuların zâhiri ve bâtını Allah'ın sınırsız ilmindedir. O ilmin zâhirini ve bâtınını ancak kendi nefsinde —büyük fetihi gerçekleştiren zâtlar idrak edebilir. O zâtların bizlere anlattıkları bilgiler ile de bizler kendimizi —yanlış anlam vermelerden muhafaza ederiz.

* * *

Hz. İsa'nın ömrü madde bedeni itibarı iledir. Anne karnında iken oluşan —ruhu ise ölümsüzdür. Ölümsüz olunca —ruh itibarı ile ömrü uzadı denilemez.

Anne karnında cenin halinde iken oluşan/tecilli eden —ruh, —âhiret bedeni (bedenin ışınsal/nûrî ikizi) anlamındadır. Her insanın ahiret bedenine mecâzen —ruh denilir.

Her insanın madde bedeni ve anne karnında cenin halinde iken beyninin oluşturduğu —ölmeyecek olan âhiret bedeni ne demektir? Kısa bir alıntı ile açıklayalım:

((... Sperm ile yumurtanın rahimde birleşmesinin 120. gününde, cenin, bazı kozmik ışınların etkisiyle, —**meleğin ruhu nefhetmesi** diye târif edilen bir biçimde, dalga üretimine başlar.

Beynin çekirdeği durumunda olan bu yapı, genetik veri tabanını değerlendirmesine vesile olan ilk temel kozmik tesirleri alarak ön programa kavuşur ki; böylece onun “**şâkilesi**” yâni —**programının doğrultusu** belirlenmiş olur..

İşte bu anda —**kişisel ruh** yani —**insânî ruh** meydana gelmiş, yaratılmış olur!... Bu andan evvel, —**bireysel ruh** mevcut değildir!.

Bu sebeptendir ki, eğer 120. günden sonra çocuk alınırsa cinayet hükmüne girer!.. Zira, 120. günde cenindeki beyin çekirdeği, “dalga bedeni” yâni “kişilik ruhunu” üretmeye başlamıştır ki, ceninin öldürülmesi hâlinde dahi, bu “ruh” yaşamına sonsuza dek devam eder... Ahmed Hulûsi/Ruh İnsan Cin ...)))

İnsanın ve tüm birimlerin Allah ilmindeki ezeli ve ebedî bilgisine —ilmî sûret ya da âyan-ı sâbite denilmektedir. Burada bahsettiğimiz —ruh Allah ilmindeki —ezeli bilgimiz değildir.

Dünyâ boyutunda oluşan ve bizi âhiret yaşamında —sonsuzca birimsel özelliklerimizle var kılacak olan —dâimi bedenimizdir.

Hız. İsa'nın —ölecek olan bedeni —dünyasal bedenidir. Ölümsüz olan ruhu ise her insan gibi anne karnında oluşan birimsel ruhudur.

İnsana nefh edilen (üfürülen) ruh ise insanın sonsuz isimlerin tecellisi olan hakikatine işaret etmektedir. Hız. İsa'nın —rûhullah/Allah'ın rûhu sıfatı Allah isminin tecellisi anlamındadır. Aşağıda ayrıntılı olarak açıklanacaktır.

((... Ruh ile ilgili ayrıntılı açıklamalar Ahmed Hulûsi'de Kavramlar'dan ve kitaplarından incelenirse Fûsûsu'l-Hikem'deki ruh kavramları daha kolay anlaşılır hale gelir. ...)))

* * *

Hız. İsa bedensel olarak yaşamdadır. Bu yargıyı —takliden onaylayabiliriz. Fakat düşünen insan mutlaka —nasıl? diye soracaktır. Sus sorma! Sadece kabul et ve taklit et... demek düşünen insan için yeterli cevap olmaz. Çağın bilimsel verilerine göre de bir açıklama ister.

Bu sorunun cevabını —zamanın göreceli olması ile anlayabiliriz. Hız. İsa şu anda —nur boyutunun ışığa yakın olan hızı ile yaşamaktadır. Bu boyuta bir gün içinde yükseldiğini kabul edersek madde boyutunda —bin yıl geçer. Bir gün nur boyutunda —bekler ise madde boyutunda bir —bin yıl daha geçer. O boyuttan bir günde de inerse madde boyutunda —bin yıl daha geçmesi gerekir.

Hız. İsa için bir gün olan zaman bizim için bin yıldır.

Hız. İsa'nın inmesine —bin yıl var diye bir hüküm verdiğimiz zannedilmesin. Bu varsayımlar... Sadece ışık hızındaki zaman sürecine göre yapılan basit bir yorumdur.

Aklın sorularına bir nebze —geçici cevaplar sunabilmektedir.

* * *

57-) Küllü nefsin zâikatül mevti sümme ileyNA turceun;

Her nefis ölümün tadıcısıdır/tadacaktır... Sonra bize rücu" ettirileceksiniz. (Ankebût, 29/57; B Meal)

Bu âyet hükmü gereğince Hız. İsa a.s. hangi durumda olursa olsun mutlaka bedensel olarak —ölmek fiilini gerçekleştirecektir. Çünkü bedensel ölüm varlık tecellisindeki tüm eksiklikleri gideren en büyük rahmettir. Hiç kimse bu rahmetten kendisini uzak tutamaz.

* * *

157-) Ve kavlihî inna katelnel Mesîyha İysebne Meryeme RasûlAllah* ve ma kateluhu ve ma salebuhu ve lâkin şübbihe lehüm* ve innelleziynahtelefu fiyhi lefiy şekkin minhu, ma lehüm Bihi min ilmin illettibaaz zann* ve ma kateluhu yakıyna; Ve "Biz Allah Rasûlü MeryemOğlu İsa Mesih'i öldürdük" sözleri yüzünden... (Aslında) O"nu (Hayat sıfatının mazharı, ruh'ül kuds) öldürmediler ve O"nu asmadılar; ancak (o) onlara benzer gösterildi (teşbih olundu)...Onun hakkında ihtilafa düşenler, O"ndan yana tam bir şek içindedirler... Zanna tabi olmaları müstesna, O"nunla ilgili ilimden bir şeye sahip değiller (gerçek bilgileri yok)... (Onlar) O"nu yakiynen öldürmediler.

158- Bel rafeahullahu ileyHî, ve kânAllahu Aziyzen Hakiyma;

Bilakis, Allah O"nu kendine ref"etti (yükseltti)... Allah Aziyz"dir, Hakiym"dir. (Nisâ, 4/157-158; B Meal)

Hız. İsa'nın ölüp ölmediği hakkında iki rivâyet vardır.

1. Hız. İsa a.s. hiçbir zaman tutuklanmamıştır. O"nu ihbar eden kişi O'na benzediği için tutuklanarak çarmıha gerilmiştir. Hız. İsa da başka bir yerde iken Hakk'ın huzuruna diri ve sağlam olarak —yükselmiştir.

2. Hız. İsa Romalılar tarafından tutuklanmıştır. Onunla birlikte iki tane suçlu (bir hırsız bir kâtil) çarmıha gerilmiştir. Roma kanunları gereği çarmıha gerilenler önce çivilenir sonra ayak kemikleri kırılarak acısı artırılır ve ölümü çabuklaştırılırdı. İki suçlunun kemikleri kırılırken Hız. İsa vefat etmiştir. Onun ölüp ölmediğini kontrol etmek için göğsüne bir mızrak sapladılar ve ölmüş olduğunu gördüler.

* * *

34-) Ve ma cealna li beşerin min kablikel huld efein mitte fehümül halidun; Senden önce hiç bir beşer için ebedilik kılmadık... Şayet sen ölürsen, onlar ebediler (ölümsüzler) midir?. (Enbiyâ, 21/34 B Meal)

Hristiyanlar arasında oluşan çeşitli görüş ayrılıkları zamanla İslâm ilim adamlarını da etkiledi. Hristiyan bir gurup... İlsâ'yı ispiyonlayan Yahuda'nın yüzünün aniden İlsâ'nın yüzüne dönüştüğünü kabul eder. Bu inanç neredeyse tüm Müslümanların da ortak yorumu haline gelmiştir.

Bu iddia yukarıdaki âyetin işâretine tamamen terstir. Resulullah a.s.'dan önce istisnâsız tüm insanların kesin olarak öldüğüne dâir hüküm âyette açık olarak okunmaktadır. Fakat Hz. İlsâ'nın bedensel var oluşu normal yoldan olmadığı için bu âyrtin hükmü onu kapsamamaktadır. (Aşağıda açıklaması gelecektir).

* * *

[Ruhullah İlsâ... Siccîn olarak isimlendirilen —tabîat cehenneminden temizlenmiş bir halde tecellî ettiği için bu —saf (arı-duru) beden görünümünde kalma süresi uzadı. ...İbn Arabî r.a.'e âit bir cümledir.]

Bu cümle ile İlsâ hakkında düşünülen —iki olasılık açıklanmıştır. Yine âyetlerin hakikatini anlamamıza da yardım etmektedir. Şöyle ki:

İlsâ a.s.'ın bedeni tabiat şartlanmalarından arınmıştır. Esmâ mertebesinin nuraniyetini tecelli ettirmektedir. Bu gibi —bedenler esmâ âleminin lâtif varlığı olmakla beraber madde boyutunda baş gözü ile görülür, beden eli ile dokunulabilir.

Bunun örneği misal âleminde oluşan rüyâlardır. Rüyaı gören, rüyasında gördüğü bir sûreti maddesel olarak algılar, madde duyusu ile dokunur ve ses ile konuşur. Çünkü misal âlemindeki varlığı o boyutun şartlarına göre de madde olarak algılanır. Bu nedenle... rüyada kendisine bir bıçak saplandığını görse —korku ve acı algılar. Fakat dünya boyutundaki bedenine bıçak saplanmamıştır, etkilenmemiştir. Uyanınca bıçağı ve izini göremez. Bedeni sağlamdır, acı da misal âleminde kalmıştır.

Hz. İlsâ a.s. için rüya örneğini tersine çevirerek anlamalıyız.

Hz. İlsâ'nın bedeni madde boyutuna ait değildir. Fakat madde boyutunda tecelli etmiştir.

Buradaki çivilenmesi, mızraklanması O'nun üst boyuttaki bedenini deforme etmemiştir.

Çünkü bizim boyutumuz İlsâ için —rüyâ âlemi hükmündedir. Bize göre Hz. İlsâ acı çekmiştir. Bize göre bedensel olarak ölümü tatmıştır ve ruhsal olarak Hakk'ın katına yükselmiştir. Fakat bunların hepsi onun için rüya hükmündedir. Ve Bedensel olarak ölmemiştir.

* * *

Yûsuf bölümünde gördüğümüz üzere dünyâ dahi misal âlemi gibi —hayâldir. Şimdilik bizler bu âlemin şartlarına bağımlıyız bu nedenle de her şeyi —madde olarak algılıyoruz. Lâtif hayal (şeffaf hayal) boyutunun şartlarını yaşayan İnsan-ı Kâmil kesif hayal (katı/madde tecellisindeki hayal yâni dünyasal beden) boyutuna inebilir. Bu boyutun şartlarına tabi olmaz, yine lâtif hayal gibi davranabilir. Fakat madde boyutunun şartlarına tabi olan bu dünyanın birimleri serbest hareket edemez.

Zaman ve mekân perdesini yırtmış olan velîlerin bu dünyadaki —kerâmetleri bu sır ile açığa çıkar. Hz. İlsâ'nın bedensel olarak dönüşü madde boyutunun algılamasına göre —bedensel olacaktır. Fakat İlsâ'ya göre ruhsal boyutun şartları geçerli olacaktır. İnsan-ı Kâmiller madde boyutunda dilerlerse madde boyutunun şartlarına uyarlar dilerlerse üst boyutların şartlarına uyarlar. İlsâ da İnsan-ı Kâmil olduğu için madde boyutunda dilediği boyutun şartlarını oluşturabilecektir.

Aslında rüyâ/hayal boyutu ile madde boyutu arasında lâtiflik ve kesiflik dışında bir fark yoktur. Hatta bazen duruma göre algılama oluşur. Uyuyan bir insan rüyâ gördüğü anda dünyâ onun için hayale, rüyâ âlemi de madde boyutu hükmüne dönüşür.

* * *

34-) Ve ma cealna li beşerin min kablikel huld efein mitte fehümül halidun; Senden önce hiç bir beşer için ebedilik kılmadık... Şayet sen ölürsen, onlar ebediler (ölümsüzler) midir?. (Enbiyâ, 21/34 B Meal)

Bu âyetin bir hükmü de —madde boyutu şartlarına göredir. Resulullah a.s. —dan önce madde boyutunda yaşamış fakat nurani-ruhani boyuta yükseltilmiş olan Hızır ve İlyas gibi zâtları kapsamaz. Çünkü onların bedenleri madde boyutunda iken katı/kesif hayal hâlinden şeffaf/lâtif hayal hâline yükseltilmiştir.

İşte İsâ, Romalılar ve Yahudiler arasındaki bağıntı da böyledir. İsâ bu âlemde nurâni (üst boyut) bedensel yaşamı ile, Yahudiler ise madde boyut bedensel yaşamı ile yaşamışlardır. Yahudiler İsâ'nın bedenini kendi bedenleri gibi zannedip tutuklattılar, çarmıha astırdılar ve öldürdük zannettiler. Çarmıhta ölen diğer iki suçlunun bedeni gibi İsâ'nın da bedenini çarmıhta ölü gibi buldular.

Halbuki İsâ'nın bedenini onların kendi algılamalarına göre ölü idi. İsâ'ya inananlar da onun bedenini ölmüş olarak algıladılar. O dönemin Yahudi cenâze geleneğine göre bir yere defnettiler. Sonra onu koydukları yerde bulamadılar. Çünkü İsâ kendi bedenini üst boyut şartlarına göre kullanmaya başladı ve kalktı gitti. Aynı bedenle havarilere birkaç kez daha göründü. Onlarla konuştu. Onlardan şüphe içinde olanlar ona dokundular. Ve hâlâ Hz. İsâ da Hz. Hızır ve Hz. İlyas gibi bedensel olarak üst boyutta ve hayattadır.

Ve “Biz Allah Rasûlü Meryem Oğlu İsa Mesih’i öldürdük” sözleri yüzünden...

(Aslında) O"nu (Hayat sıfatının mazharı, ruh'ül kuds) öldürmediler ve O"nu asmadılar; ancak (o) onlara benzer gösterildi (teşbih olundu)...Onun hakkında ihtilafa düşenler, O"ndan yana tam bir şek içindedirler... Zanna tabi olmaları müstesna, O"nunla ilgili ilimden bir şeye sahip değiller (gerçek bilgileri yok)... (Onlar) O"nu yakiyinen öldürmediler. (Nisâ, 4/157; B Meal).

155. Başlarına gelenler; ahitlerini bozmaları, Allah'ın ayetlerini inkâr etmeleri, haksız yere peygamberleri öldürmeleri ve “Kalplerimiz kılıflıdır” demeleri, daha doğrusu, küfürleri yüzünden Allah, kalpleri üzerine mühür basmıştır da pek azı müstesna, iman etmezler.

156. Küfürleri sebebiyle, Meryem aleyhinde büyük bir yalan söylemeleri yüzünden...

157. “Biz, Allah'ın resulü Meryem oğlu İsa Mesih'i öldürdük” demeleri yüzünden. Oysaki onu öldürmediler, onu asmadılar da; sadece o onlara benzer gösterildi.

Onun hakkında tartışmaya

girenler, onunla ilgili olarak tam bir kuşku içindedirler. Onların, ona ilişkin bir bilgileri yoktur; sadece sanıya uymaktalar. Onu kesinlikle öldürmediler.

158. Tam aksine, Allah onu kendisine yükseltti. Allah Azîz"dir, Hakîm"dir.

159. Ehlikitap"tan her biri ölümünden önce ona mutlaka inanacaktır. Kıyamet günü de o, onlar aleyhine bir tanık olacaktır. (Nisa, 4/155-159; Y. N. Öztürk Meali)

Hz. İsa'yı öldürdük sözleri yüzünden o dönemin madde beden bilincinin yanılgısı anlatılmaktadır. Bu cümle sonra tüm insanlara dönerek işin iç yüzünü açıklamaktadır. Her insanın bilincine hitap etmektedir.

İnsanlar bedensel olarak ölüm anına (sekerata) girince bir üst boyutun algılaması başlar. Bu dünya boyutunda iken İsâ hakkında düşünen, yanılgı içinde olan ehli kitab sekerata girince gözlerinden ve bilinçlerinden perde kalkarak Hz. İsâ'yı görürler. Onun ile ilgili hakikati anlarlar.

Kur'an bu hakikati sekerata girmeye gerek kalmadan anlamamızı sağlıyor. İsâ'nın hakikatini anlatmaktan amacı tarihi bir olay ve tarihi bir hikâyeye dönüşmüş olanı tartışmak değildir. Her insanın içinde yaşadığı boyutu, bir üst boyutu ve daha da üst boyutları akıl ve iman ile anlamasını sağlamaktır.

Bu anlayışın en alt düzeyi —**duyarak bilmektir (ilmel yakin)**. Bizler kendi madde bedenimizin aslında İsâ'nın bedeni gibi olduğunu bu âyetlerden duymuş olduk. Sekerat ile birlikte, ölüm esnâsında bu duymuş olduğumuz bilgi ile yeni ortama daha çabuk adapte olabiliriz. Daha az şaşırırız.

Bir üst bilgi —**görerek bilmektir (aynel yakin)**. Hz. İsâ'nın çarmıhta öldüğünü zan şeklinde gören havariler daha sonra onun hiçbir deformasyon izi olmadan eski haline dönmüş bedenini gördüler. Dokundular. Bu örnek —görerek oluşan bilgiyi anlatıyor.

En yüksek bilgi boyutu —**tadarak/yaşayarak bilmektir (Hakkel yakin)**. Madde ötesi üst boyutların yaşam şartlarına beden ve bilinç ile giriş ve çıkış yapabilmektir.

Resulullah a.s.'ın **İsrâsı** (zamanı ve mekânı madde beden ışıık hızı ile katetmesi)... ve **miracı** (ışık hızı üstünde zamanda bilinç beden ile ileri geri gitmesi)... ve Allah ile vuslatı /buluşması (kendi hakikatinin Hakk'dan başka olmadığını akıl, iman, ikan hâlinde idrak etmesi) tadarak yaşanan ve tadanda —şüphe bırakmayacak olan bilgi türüdür, Hakkel yakindir.

Hız. İsâ'nın kendine göre rüya boyutunda bize göre madde boyutunda bedensel olarak —öldürölmek deneyimini yaşaması, bedeninin tüm yaraları ve izleri bir anda kapatarak normal yaşama dönmesi, boyutlar arasında dilediğı gibi geçiş yapması —hakkel yakin bilgi türüdür.

Kur'an'ın amacı zaman dedektifi gibi geçmiş olayları —öyle olmadı... böyle olduya bağlamak değildir. Görmediğimiz, yaşamadığımız sadece duyduğumuz bir olaya —böyle inanmazsan kâfir olursun, cehenneme girersin gibi bir yargılama ile yaklaşmaz.

Anlatılan olayların gerçeğini Resulullah a.s. mutlaka biliyor. Hakkel yakin olarak biliyor.

Bizden şahidlik istiyor. Ama görmediğimiz, yaşamadığımız (meselâ) İsâ'nın —çarmıh olayında kendisinin anlattığına takliden —evet doğru dememizi beklemiyor.

Görmediğimiz, yaşamadığımız olaya —doğru desek... bizim bu şahitliğimiz bir değer taşımaz. Sadece duyduğumuza —doğru demiş oluruz.

Kur'an ve Resulullah bizden görmediğimiz olaya —doğru dememizi mi istiyor yoksa olayın iç yüzünü anlatarak kendi nefsimizde —ölüm gerçeğini keşfetmemizi mi istiyor? Elbette ki kendi nefsimizde yaşam ve ölüm, dünya ve âhiret bilgimizi derece derece yükseltmemizi istiyor. Ölmeden evvel en asgari (en az) düzeyde de olsa Allah'ın sistemindeki gerçekleri anlamamızı istiyor.

Hız. İsâ'nın durumunun nasıl olduğuna **Hakkel yakin** ve **aynel yakin** şahit olamayız ama Kur'an'ın örneğı üzerinde **ilmel yakin** olarak tefekkür edebiliriz. Hakkel yakin bilginin nasıl olduğunu —akıl ve iman ile tahmin edebiliriz.

* * *

Ruhullah... Allah'ın ruhu.

Hız. İsâ'ya niçin ruhullah denilmektedir?

Bu sorunun cevabını vermeden önce —Allah ve —tanrı isimleri arasındaki farkı anlamamız gerekiyor. Bu farkı kısaca belirtelim:

Tek (ehad) var olana, kendisinden başka —var kavramından —münezzeh olana —**mutlak varlık** diyoruz.

—**Mutlak varlık** başlangıcı ve sonu ve merkezi olmayandır. İçi ve dışı olmayandır. İçinde ve dışında —**başka varlık** ile **birlikte olmayandır**.

—**Mutlak varlığı** kısaca bir ses (söz) ile anlatmak için... dünya yüzeyinde yaşayan ilk Kâmil İnsan Hız. Âdem; —ben, sen, o şeklindeki öznelere üçüncü özneye işâret eden —**O** sözcüğünü kullanmıştır.

—**O** nun **uzakta olmayan, ötede olmayan, görünen ve bilinen** olduğunu ifade etmek için; **işte** belirteci ile desteklemiştir.

Bu anlatım mantığı Arapça dil yapısına —**el-hû** olarak girmiştir. —**El**... —**işte** anlamında bir belirteçtir. İngilizcedeki —**the** belirteci gibidir. —**Hû** üçüncü şahısı tanımlayan —**O**

sözcüğüdür.

—**El Hû** (işte görünen O) Arap dilinde zamanla —**Allah** sözcüğüne (kelimesine) dönüşmüştür.

İnsan-ı Kâmil'in dilinden ve beyninden çıkan —**Allah** kelimesi —**mutlak varlık** anlamındadır. —Mutlak varlığı anlatan bir —isimdir.

Meselâ Hz. Muhammed a.s. —**mutlak varlığı**... —**Allah** ismi ile anlatmıştır. Bu anlatımda geçen —Allah isminin ahad olan tek varlığın/mutlak varlığın ismi olduğu anlaşılmalıdır.

Diğer insanlar (müşrik Araplar) da **kafalarında tasarımıladıkları**... Görünmeyen, uzakta olan, ötelerde tek başına bir boyutta duran, diğer varlar gibi —var olan tanrıyı —işte o/Allah sözcükleriyle anlatmışlardır.

Sözcüklerin (ismin/kelimenin) aynı olması —anlatılanın aynı olmasını gerektirmez. —**Hz. Muhammed'in Anlattığı Allah** ile diğer insanların (müşrik Arapların) anlattığı Allah sözcüğü (ismi) arasındaki farkı kolayca ayırmak için pratik bir çözüm vardır.

Bu pratik çözümde:

Hz. Muhammed'in Anlattığı Allah'a —**Allah** isminden başka isim kullanılmıyor.

Diğer müşrik Arapların anlattığı —Allaha Türkçedeki —tanrı sözcüğü (kelimesi) kullanılıyor. (Diğer dillerin tanrı anlamına gelen sözcükleri de kullanılabilir.)

Allah —**mutlak varlıktır**. Kendisinden başka varlık ve güç yoktur hükmünü Hz. Âli k.v.

—**El an / hâlâ / şimdi de öyledir** sözü ile açıklamıştır.

Tanrı ise **görünmeyen özellikli, mega güçleri olan bir şeydir**. Kendisinden başka mini varlıkları ve minimum güçleri olan yaratılmışlarla birlikte.

Allah ve tanrı isimleri arasındaki bu farkı belirttikten sonra Hz. İsmâ'nın —Ruhullah olması ne demektir konusuna dönebiliriz.

* * *

Allah ismi mutlak varlığın zâtının (özünün) özel ismidir.

Bir de mutlak varlığın özelliklerinin isimleri vardır. Meselâ mutlak varlık olan Allah —Alîm/bilendir. —Rahman/sonsuz özellik sahibidir. —Muhyî/hayat verendir. Allah'ın özelliklerine dâir doksan dokuz civarında isim sayılmıştır, daha sonsuz özellikleri ve sonsuz isimleri vardır. Fakat doksan dokuzu tanımlama ve anlama için yeterlidir.

Hiz. İsmâ'nın öz ismi (Rabb-i hassı, yâni İsmâ olarak tecelli eden varlığı oluşturan esmâsı) tüm isimleri toplamış olan Allah ismidir. Hiz. İsmâ esmâ mertebesinden (özellikler mertebesinden) değil Zât mertebesinden (Allah ismi mertebesinden) tecellî etmiştir.

Allah ismi ile anlatılan mutlak varlık/mutlak zât'ın özüne —ruh sözcüğü ile de işaret edilir.

Rûhullah/Allah'ın ruhu demek; Allah'ın özü, zâtı, sonsuz varlığı ile eş anlamlıdır. Hiz.

İsmâ'nın öz ismi (Rabb-i hassı) Allah ism-i câmiî'dir (tüm isimlerin sâhibi/tüm isimleri toplamış olan Allah ismidir).

Allah isminin işâret ettiği mertebeye —Ulûhiyyet yâni... Allah'ın esmâları var etmeye, tecellî ettirmeye başladığı mertebe denilir. Allah isminden tecellî eden sonsuz isimler mertebesi Ulûhiyyete göre —ikinci mertebedir. İsmâ ikinci mertebedeki isimlerden değil —birinci mertebe Ulûhiyyetin ruhundan tecellî eden bir görünümdür. Bunun için —Ruhullah denilir.

Ölüyü diriltmesi, çamurdan kuşu canlandırıp (ihyâ edip) uçurması, anadan doğma körün gözünü açması Ulûhiyyet mertebesinin ismi olan Allah isminin tecelliyatı gereği açığa çıkan mucizelerdir.

* * *

Bütün Nebîler ve kâmil Velîler insan-ı Kâmil olmak yönü ile Allah isminin tecellisidir.

Hepsi de —Ulûhiyyet mertebesinin hükümleri ve özellikleriyle zâhir olmuşlardır. Fakat Hiz. İsmâ'nın diğer tüm İnsan-ı Kâmillerden farkı şudur:

Allah'ın sonsuz isimlerinin zahiirleri âlem dediğimiz evreni ve dünya doğasını oluşturur.

Anne ve babanın hücreleri de doğadan (isimlerin zahiri varlığından) oluşur. İsmâ'nın varlığı doğaya dönüşmüş esmâdan değil, direk Allah ismindendir. Diğer İnsan-ı Kâmilleri ise esmâ tecellisi olan doğadan anne ve baba vâsıtası ile zâhir olmuşlardır.

Bu nedenle Hz. İsmâ'nın doğumu ve ölümü doğa yasalarına bağımlı değildir.

Hz. İsmâ'nın doğa denilen en alt varlık boyutuna inmeden tecelli etmesi ilk anda üstün bir özellik gibi anlaşılmaktadır. Fakat öyle değildir. Allah ismi tüm isimlerin ruhudur. Tüm isimler Allah ismindeki mânâları —âlemler/evrenler ve doğa olarak tecellî ettirir. Allah ismi varlığın bâtınıdır. Doğâ Allah isminin zâhiridir.

Hz. Muhammed a.s. en alt mertebe olan doğadan açığa çıkarak Allah isminin hem bâtınına hem de zâhirine mazhar (görüntü) olmuştur.

Allah isminin bâtınının ve zâhirinin ismi —Muhammedî Hakîkattır. (Hakikat-ı Muhammediyye)dir.

Hz. İsmâ Hakîkat-ı Muhammediyye'nin sadece bâtını temsil eder. İsmi Muhammed zât ise Hakikat-ı Muhammediyye'nin hem bâtınıdır hem de zâhiridir. Allah isminin tam ve bütün mazharıdır.

* * *

Esmâ; küllî (geniş) anlamlılar ve cüz'î (dar) anlamlılar olmak üzere iki bölümdür. Geniş anlamlılar dar anlamlılara göre daha kapsayıcıdır, bilgi ve işlev bakımından daha etkindir.

Meselâ —Hayy (sonsuz dirilik, canlılık sahibi) ismi küllî (geniş) anlamlıdır. Ve;

Alîm (Manaların oluşturduğu tüm kompozisyonların her hâlini bilen),

Semî, (Yaratıklarının hitâplarını her hâli ile algılayan),

Basîr, (Yaratıklarının her hâlini değerlendiren),

Mütekellim, (Söyleyen,konuşan, mânâlar oluşturan)

Mükevvin (Yaratan, yapan, mânâlarına zahiri görünüm veren) isimlerine göre daha geniş kapsamlıdır.

Çünkü hayat sıfatı yukarıdaki özellikleri kuşatır. Hayat sıfatı olmazsa onlar açığa çıkmaz. İsimler arasında genişlik ve dar anlamlılık bakımından mertebe farkı vardır.

Allah ismi en geniş ve kuşatıcı olan isimdir. Bütün Nebîlerin ve kâmil Velîlerin Rabb-i hassıdır (öz ismi, öz rabbidir). Bu ismin mânâları büyük zâtlardan fiilen açığa çıkar.

Avam (Nebî ve kâmil Velî olmayan) insanlarda da Allah ismine mazhar olmak potansiyeli vardır. Fakat genellikle bedensel ihtiyaçlar, bedensel şân ve şöhret peşinde koşarlar. Özlerini disiplinli bir yaşam ile denetleyerek Allah'ı tanıma ilmine yöneltmezler, ilgisiz kalırlar. Nefsin sıfatlarını arıtmakta tembel ve gevşek davranırlar. Tüm bunların sonucunda da potansiyellerinde var olan Allah isminin tecelliyatı gerçekleşmez, fiilen açığa çıkmaz.

Avam öldükten sonra kendindeki bu potansiyel özelliği anlar. Fakat iş işten geçmiştir, tekrar dünyasal boyuta, bedensel yaşama dönmek olanaksızdır. Âhirette ise potansiyel güçlerin açılımı durur. Bu pişmanlık bir hadiste ve âyetlerde şöyle beyan edilmiştir:

—Ölen herkes pişman olacaktır. İyi kimse, daha çok iyilik yapamadığına pişman olacak, kötü kimse ise, kötülükleri terk etmediğine pişmanlık duyacaktır.” (Hadis) 99-) Hatta iza cae ehadehümül mevtü kale Rabbirciun;

Nihayet onlardan birine ölüm geldiğinde dedi ki: “*Rabbim beni geri döndürün*”.

100-) Lealliy a`melü salihan fiyma terektü kella\* inneha kelimetün huve kailuha\* ve min veraihim berzehun ila yevmi yüb`asun;

“*Ta ki terketmiş bulduğum şeylerde (ihmal ettiğim vahdet'e-sistem'e uygun amellerde, iman üzere yaşamda, kuvveden fiile çıkarmadıklarımda, onların yerine; geride bıraktığım dünyada, bedende) salih (sünnetullah'a uygun) amel yapayım*”...

Hayır (asla mümkün değil), **bir kelime ki onu kendisi söyler** (sistem'de yeri ve geçerliliği yoktur)... **Arkalarında** (eğer geri dönüş mümkün olsaydı önlerinde)

ba"solunacakları güne kadar bir berzah (engel, perde, aralık, boyutsal başkalık) vardır (geri dönemezler?; reenkarnasyon da mümkün değildir). (Mü'minun ; 99-100; B Meal)

* * *

Hiz. İsa ile ilgili çağdaş bilgiler:

(Soru:

Hiz. Meryem'in Hiz. İsa"ya hâmile kalışı ile ilgili soru: Hiz. Meryem"e gelen melek ne yapmıştır? Sperm görevi nasıl oluşmuştur izah eder misiniz?..)

Meleklerin yolladığı impulsların genetiği etkileme ve mutasyonlar oluşturma özelliği vardır... Bu boyuttaki bir gelişme ile Hiz. Meryem'in hâmile kaldığını düşünüyorum... Bir şekilde yaratan, başka bir şekilde de yaratabilir.

(Soru:

Hiz Meryem'in başına gelen bu mutasyon, yaşanan tek vaka mıdır? Değilse bu şerefe nâil olmuş başka yaşantılar da var mı?.. Varsa, habersiz olabilirler mi? Teşekkür ederim.)

Kurân'da yalnızca Hiz. Meryem'den bahsediliyor... Ama yalnızca ona mahsustur diye bir sınırlamanın farkında değilim... Allah'ın sınırlamadığı şeyi benim de sınırlama hakkım yoktur... Dolayısıyla bu konuda kesin bir şey diyemem...

—İSEVİ HAKİKAT NUZÛL ETTİĞİNDE —B SIRRİ AÇILARAK YAŞANMAYA BAŞLANIR Çeşitli âyetlerde geçen —B-il HAK=varlıkları Hak ile kâim ifadesi ise, bahis konusu edilen yapıların —Allah isimlerinin işâret ettiği anlamlar ile meydana geldiğini, varlıklarını Rubûbiyet mertebesinde aldıklarını anlatır!.

—Hakk isminin işâret ettiği manâlardan biri de, müşahedemize göre, —esmâül hüsnadaki tüm anlamların sahibi anlamıdır.

—Hakk olan Rububiyet sahibinin, varlığı bölünüp parçalanamayacağı, içi ve DIŞI OLAMAYACAĞI için de, her zerre adı altında tüm isimleriyle —esmâ mertebesinin özellikleriyle seyredilmektedir gene kendisi tarafından!

Eğer, kişi —ölmeden evvel ölmek diye bahsedilen hakikate erme sırrını yaşayacaksa, —küçük kıyamet denilen haller de yaşamında açığa çıkmaya başlar..

—Mehdîyet ile Rububiyet hakikati idrak edilir.

Arkasından, Deccaliyet kendini gösterir ve kişi Rubûbiyeti benliğine atfederek, hakikatinin —HAKK olduğu gerçeğinden hareketle,

—nefsaniyetini-egosunu-bedenselliğini Rab olarak kabullenme sebebiyle —mülhime nefis girdabına düşer... Hakikatinde Hakk'ı görmek derecesinden, bedenselliğinde Firavunluğu yaşama derecesine düşer.

Derken nasibinde varsa —İsevî hakikat nüzul eder ve —B sırrı açılarak yaşanmaya başlar.

İsa (aleyhisselâm), yeryüzüne indiği zaman; (birimselliğindeyken, bedensellik anlayışında iken) Deccal, suyu görmüş tuz gibi erir gider... Varlığın yalnızca, —Allah adıyla işaret edilenin —esmâ mertebesinden ibaret olduğunu hissetmesi sonucu, Deccaliyeti (tanrılık vehmeden benliği) eriyip yok olup gider. —El Mudil isminin ağırlığı geriler...

—VELÎ ismi seyrinde ağırlık kazanır...

Her yaptığı işin öncesinde —B-ismillah diyerek —Allah namına o fiili ortaya koyduğunun bilinciyle yaşayarak şirkten arınır; o fiil ile kayıtlamaz —Allah adıyla işâret edileni...

Araya, benliğini katarak şirke düşüp, şeytaniyete (vehmine) tâbi olmaktan korunanlardan olmuş olur!.

Bazılarında, bundan sonra, —Daire-i Museviyet ve —Daire-i İseviyet hakikatleri

ötesinde, —hakikat-i Muhammediye ve hattâ —hakikat-i Ahmediye sırları yaşanır,

—EKBERiyet müşahedesi içinde; ve —B sırrıyla —seyri meâllahı devam eder. Bazıları

da —Allah Rasûlü vârisleri olarak —seyri anillah ile halk arasında görev alır.

—Allah EKBERi yaşayarak —salâta (namaza-yönelişe) girip, —B-ismillah....la gerisini getirebilen ne mübarektir!.

İnsanlığın içinden sivrilen çok ender, beyinler dolayısıyla teknolojik bir sıçrama olmuş ve aya gidilmiş, Plüton'a uzanan uydular atılmış ise de; gerçekte, genel seviyesi itibariyle toplumlar hâlâ yüzyıllarca mâzide yaşamaktadırlar. İster Amerikan toplumu için olsun, ister Sovyet toplumu için olsun, ister Japon toplumu için olsun bu böyledir!.

Yiyen, içen, zevk aldığı şeyler peşinde koşan, seks yapan, daha fazlasına sahip olmak için elinden geleni ardına koymayan, korktuğundan kaçıp sevdiğine erişmek için didinen; toplumun şartlanma yollu güttüğü insan!. Asırlar ve asırlardır bu böyle süregeliyor!.

Bu süregelen gerçeklere insanın hakîkatı ve gideceği yer itibariyle işaret etmiş olan son derece yüce insan Hazreti İsa aleyhisselâm!. Allah bize değerini idrâk ettirsin. Ama ne çare ki 2000 senedir geçen milyonlar içinde hesaba ve kıyasa girmeyecek kadar az sayıda insan O'nu anlayabilmiş!. Sözlerine kulak vermiş! Milyarlık Hıristiyan kitlesinden söz ediliyor günümüzde, oysa Hıristiyanların hiç birisi Hazreti İsa'ya kulak vermiş değil!. O'nun ne dediğini anlamış değil!.

Hazreti Rasûlullah aleyhisselâmın bildirdiği üzere, kendisi hâlen yaşamakta olduğu âlemden geri dönecek, bir süre aramızda yaşayacak halkın yanlış anladığı gerçeklerin doğrusunu açıklayacaktır.

HZ. İSA'YI NASIL GÖREBİLECEĞİZ?

İSA ALEYHİSSELÂM BEYNİN DİREK OLARAK ALGILADIĞI DALGALAR İLE GÖRÜLÜR

İster —uzaylı deyin, ister —cin deyin, ister başka bir adla anın, sonuçta, normal gözle bakanların göremediği, ancak bir kısım insanların gördüklerini iddia ettikleri, bazı varlıklar vardır, farklı bir boyutta yaşamakta olan!. Bunlar, gözden beyine giden mesajlarla değil, beynin direkt olarak algıladığı bir kısım dalgalar ile o kişiye —görülür(?) olmaktadır.

Bir kısım beyinlerin algıladığı bu dalgalar, aynı zamanda bizim —ruh adıyla bildiğimiz, ölüm sonrası bedenimizi de meydana getiren dalga türüdür.

İnsan beyninin ürettiği bu dalgalardan oluşan bazı —**velî** —ruhları yani ölüm ötesi yaşam bedenleri de, diğer boyut canlıları gibi, ölüm ötesi yaşam boyutundan, bu dünyadaki bazı kişilere benzer türden dalgalar yollayarak, görünebilir.

Nitekim, ölümünden üç gün sonra inananlarına görünen Hz. İsa aleyhisselâm ile Hızır aleyhisselâm dahi bu yoldan görülmüşlerdir.

Ne var ki, normal gözün göremediği bu tür dalgaları algılayarak, —**gören**(?) insanlar, çoğu zaman yeterli veri altyapısı olmadığı için, —**gördüğü** —**cin** olmasına rağmen, oyuna gelerek —**veli** gördüğünü sanır.

İşte bu fetih gelmiş, yani ölmeden ölmüş, ruhuyla - mikrodalga âlemde yaşama yeteneğini elde etmiş kişiler; diledikleri takdirde bu bedeni yoğunlaştırmak suretiyle aramızda biyolojik bedenle görünebilirler ve çeşitli işler başarabilirler.

Nitekim bunun bir örneği de HIZIR aleyhi's-selâm'dır! Dilediği anda biyolojik bedene geçip görünür, dilediği anda da dalga boyutta yaşamına devam eder.

Bu esastan olmak üzere Gerek Abdülkâdir Geylânî hazretlerinin ve gerekse daha başka fetih ehli zevâtın aynı anda birkaç yerde görülüp yemek yemeleri, hep bu türden olaylardır.

Hazreti İSA'da, şu anda yaşamakta olduğu RUH ya da dalga bedenini tekrar yoğunlaştırmak suretiyle yeni baştan aramıza dönecektir ki, bu dönüş yaşı da, ayrıldığı andaki 33 yaşın sureti ve şekliyle gerçekleşecektir. Muhakkak gerçeği en mükemmel şekilde bilen Allah'tır.

Evet, Rabbimin bu konuda müşahade ettirdiği bu. Şükründen aczimi itiraf ederim, bana

öğrettiklerine. (Ahmed HULÛSÎ/KAVRAMLAR/ Hz. İsa ile ilgili bazı bölümler seçilerek kopyalanmıştır.)

İSÂ KELİMESİNDEKİ YÜKSELTİLMEK HİKMETİNİN ÖZÜ (2)

Hz. İsâ'nın bedensel varlığı bir annenin ve babanın hücrelerinden oluşarak doğan bir insan kadar normaldir. Eğer bedensel varlığı, içinde doğduğu toplumun bedensel varlığına benzemeseydi o toplumun kaygılarını, korkularını, beklentilerini, zevklerini, neşelerini, ihtiyaçlarını kısaca —insanı tanıyamaz ve —resullük sıfatında eksiklik olurdu. Bireysel ruh olarak da tam bir insandı. İnsanların bireysel ruhlarını tanıyabilmesi yine kendisinin de bireysel ruh sahibi bir insan olmasına bağlıydı. Ve ruhsal yönden de toplumundaki insanlardan hiçbir farkı yoktu.

Hz. İsâ'nın bedenine ve ruhuna madde boyutundan bakıldığında böyleydi. Yahudi toplumu Hz. Meryem, Hz. Yahyâ gibi birkaç şahsiyet dışında tamamen —madde bilinci ile yaşıyordu ve Hz. İsâ'yı da kendileri gibi —**madde boyutunun esiri** zannediyorlardı. Hakikatte Hz. İsâ'nın varlığı tamamen nurânî ve ruhânî bir öz idi. Madde üstü boyutta idi. Nûr ve ruh varlığı ile en alt boyuta inince kendisini —**madde** olarak algıladı fakat aynı zamanda madde olmadığını da biliyordu.

Romalılar ve Yahudiler Hz. İsâ'nın —**madde gibi** görünen bedenini esir alıp eziyet ettiler. O da eziyeti algıladı. Bedeni yaralandı. Fakat madde beden olmadığı için tüm yaraları ve ölmüş gibi olan bedeni bir üst boyutta hemen düzeldi. Tekrar alt boyuta inerek havarilerine sağlam madde beden olarak göründü.

Hz. İsâ'nın yaşadığı bu gerçeği bizler de rüya ve dünya boyutları arasında yaşıyoruz. Rüyamızda kendimizi madde beden olarak algılarız. Bize işkence ederler. Acı çekeriz. Ölürüz. Uyanınca da bedenimizi sağlıklı, canlı ve sağlam olarak buluruz. Tekrar uyusak kendimizi rüya boyutunda yeniden diri, sağlam ve madde beden olarak algılarız.

Hz. İsâ ile aramızdaki fark şudur. Bizim rüya boyutuna girişimiz ve çıkışımız —**irademiz dışıdır**. Hz. İsâ'nın ruh boyutundan madde boyutuna girişi ve çıkışı ise —**kendi iradesi** ile olur. Madde boyutundaki olayları bizim şartlarımıza göre yaşamıştır. Madde boyutundan kendi boyutuna dönünce tüm yaşadıkları —**rüyâ** hükmüne dönüşmüştür. İnsanlar da —**ölmeden evvel ölünce** üst boyutların bilgisini algılamaya başlarlar.

İbadetler ve ilim çalışmalarıyla ve fitratlarındaki takdir oranında hakikatlerin ya —**bilgisini** ya da —**hem bilgisini hem de yaşantısını** keşfederler.

Hakikatlerin bilgisine ulaşanlarda —**aciziyet** bilinci... hakikatlerin yaşantısına ulaşanlarda ise —**yokluk** bilinci başlar. Gerçek yokluk bilincine ulaşanlar Kâmil Velîlerdir.

Her Resul ve Nebî önce kendi kişisel ruhunda ve bedeninde kendi hakikatini tanır. Henüz Nübüvvet ve Risalet görevi almamış ise, kendisini Nebî ve ya Resul olarak algılamaz. Fakat varlıkta Allah'dan başka varlık olmadığını bilir. Bu bilgisini görevli bir Nebî ve Resul gibi açıklamaz. Meselâ Hz. Muhammed a.s. çocukluğunun, gençliğinin ve Vahiy almadan önceki olgunluğunun hiçbir döneminde kendisini Son Nebî ve Resul olarak algılamamıştır. Buna dâir hiçbir kayıt yoktur. Hatta yaşlı bir bilgenin bir pazar yerinde verdiği hutbeyi Hz. Ebû Bekir ile dinlemişlerdir. O hutbede Son Nebî'nin gölgesinin üzerlerine düştüğü, belki de O'nun aralarında olduğu açıklanmaktadır. Buna rağmen Hz. Muhammed a.s. bahsedilenin kendisi olduğunu zerre kadar düşünmemiştir. (((... **daha detaylı bilgi için...**

<http://www.ahmedbaki.com/turkce/kitaplar/mustafa/mustafa26.htm> ...)))

Kendi hakikatini —**doğru olarak** tanıması için insanlardan, kendisinden önce yazılan kitaplardan, cinlerden ve ya başka boyutların bilinçli birimlerinden bilgi, eğitim ve —mesaj almaması gerekir. Ancak —Cebrâil ismi ile anlatılan —melekî boyutundan ve

kendi hakikati olan Allah'dan —vahiy alarak görevine başlar.

Hayatının belirli bir dönemine kadar normal bir yaşam sürenler (önceleri tefecilikle geçinen Davud Tâî ve alkol bağımlısı Bîşr-i Hafî gibi) gerçek bir tevbeden sonra ibadetlerle ve devrin koşullarına göre olan ilim tahsili ile İnsan-ı Kâmil mertebesine yükselebilirler. Özlerindeki mevcut olan potansiyel Velâyet ve Risâlet nûru Hakikat-ı Muhammedî'den yansıma şeklinde açığa çıkar. Bu açığa çıkış —doğuştan aracısız olmadığı için o İnsan-ı Kâmillerin velâyet nuru ve risalet nuru zâtlarına âit değildir, ancak Hakikat-i Muhammedî'den onlara olan yansımadır. Bu nedenle Hz. Muhammed a.s.'dan sonra gelen İnsan-ı Kâmiller —Muhammedî Velâyetin ve Muhammedî Risalet nurunun gerçek —**vârisleri** olarak aramızda yaşarlar.

Uzaylı tanrımsı varlıklar var zanneden medyumlar aslında uzaylılardan (?) —**mesaj** almazlar. Kişisel bilinçleri bâzı beden ve beyin nöron (sinir) bağlantı hastalıkları nedeniyle —**bölünmüş kişilik** özellikleri gösterirler. Kendi bilinçlerinin bâzı boyutlarını başka varlıklar, uzaylılar olarak algılar ve algılarını içinde bulundukları toplumsal inançlara göre isimlendirirler. Sahte peygamberler, sahte evliyalar, sahte Mesihler bu nedenle ortaya çıkar. Bu tür hastalığın ismini —**cinlerin aldatması** olarak kabul edebiliriz. Bunlar içinde bulundukları toplumun —**bedensel ve ruhsal** yapılarını beyin rahatsızlıkları nedeniyle Resuller ve Nebîler gibi algılayamazlar. Ve iddiaları bu nedenle insan doğasının ve insan aklının yani Allah Sisteminin gerçeğine karşı —**tutarsızlıklar** gösterir.

Hz. İsmâ'nın (ve tüm Resullerin/Nebîlerin/Kâmil Evliyânın) bedensel ve ruhsal özellikleri mükemmel derecede sağlıklıdır. Her insan gibi ruhsal duyguları ve bedensel duyuları vardır. Fakat...

Bedeninde ve ruhunda (özünde) yansıyan her duyu ve her duygu avama göre en hassas ve en üst sınırdadır. Ayrıca Allah İsmâ'nın bedenini beşeriyete âit kaygı, tasa ve bulanıklıklardan temizlemiş ve esiri olmaktan korumuştur.

*** **Allah Teâlâ onu cismen tathîr ve rûhen tenzîh eyledi ve tekvîn sebebiyle onu misl kıldı.**

İbn Arabî'nin bu orijinal cümlesini önce günümüz diline aktaralım.

Allah Hz. İsmâ'nın cismaniyetini temiz ve ruhunu nezih kıldı ve yaratma (tekvin) işinde onu kendisine benzetti. (A.A. KONUK şerhindeki açılımı)

Şimdi de buradaki temel kavramları açalım.

Bedenin ve ruhun temiz olması:

Varlığın her boyutunu oluşturan Zât'ın (Allah'ın hakikatinin) mânâlarıdır. Mânâların daha kolay anlaşılması için âyet ve hadislerde —**isimler ve sıfatlar** ile isimlendirilmişlerdir. Varlığımızın en üst boyutuna... Allah'ın zâtındaki **bilgi halindeki varsayımsal** varlığına —**yokluk** diyoruz. İsimler ve sıfatlar boyutundaki soyut varlığına —**ruh** diyoruz. Ef'al/fiiler âlemindeki yâni dünyâ boyutundaki tecelliyatına da —cismâniyet/**bedensellik** diyoruz.

Hz. İsmâ kendisinin beden olarak tecellî eden görünümünün sadece —**madde** hantallığında olmadığını biliyordu. Madde gibi algıladığı bedeninin aslında —**ruh** ve —**yokluk** hâli ile aynı olduğunu da biliyordu. Onun bu bilgisine İbn Arabî —**bedeninin ve ruhunun temizliği** diyor.

Bizim bu bilgi eksikliğimiz ve bilgi eksikliğinden doğan yaşantı eksikliğimiz —**bedenimizi ve ruhumuzu** yanlış tanımamıza ikisini —**ayrı ayrı zannetmemize** neden oluyor.

Bedenimizi madde kabul ediyoruz, ruhumuzu soyut varlık kabul ediyoruz... böylece de madde hantallığına bürünüyoruz. Bizim bu yetersiz algılamamız nedeniyle bizim bedensel algımız —**kirli** sayılıyor.

Aslında —**temizlik ve kirlilik** beden yapısında değildir. Sadece tanımadadır. Bedenini hakikatiyle tanıyan bilincin bedenine —**temiz beden** denilmektedir.

Varlık, Allah ismindeki sonsuz mânâların tecelliyatı olması bakımından —**tümel ve**

birimsel olarak temizdir. Cansız kabul ettiğimiz cisimlerden başlayarak bitkiler, hayvanlar, cinler, insanlar ve meleklerle kadar her varlık boyutunun özü aynıdır ve —**tertemizdir**. Ancak varlıklar —**türler**” arasında bir birine göre temiz ve pis özelliği alır. Mesela, yılan için temiz olan beden ancak başka bir yılanın bedenidir. Yılana göre insan bedeni pistir. İnsana göre de temiz olan başka bir insanın bedenidir. İnsana göre yılanın bedeni pistir.

Öz olarak yılan ve insan aynı özden ve aynı derecede —**temizdir**.

Varlığın ve kendinin aynı öz olduğunu algılayan insanlara (İnsan-ı Kâmillere) bu ilimleri nedeniyle —**mukaddes/kutsal**, —**temiz**, —**nurlu** denilmiştir. Tevrat, Zebur, İncil ve Kur’an’da geçen —**mukaddes ruhlar**, **mukaddes bedenler** tanımı ilk etapta Resullerin, Nebîlerin ve Velîlerin bedenleri ve ruhları birinci kalite, diğer insanlarınki ikinci kalite gibi anlaşılmaktadır. Halbuki bu tanımlar bedendeki kutsallığı değil bilgideki yüceliği anlatmaktadır.

Hız. İsmâ’nın tebliğinden uzaklaşan Hristiyanlar zamanla —**vaftiz** olayını bedeni günahahtan arıtma ve birinci kaliteye yükseltmeye çevirmişlerdir. Vaftiz olmayan bedenleri ve ruhları ikinci kalite ve pis olarak kabul ederler. Bu tutum zamanla Hız. Muhammed a.s.’ın tebliğ hakikatinden uzaklaşan Müslümanlara da sirayet etmiştir. Kelime-i şahadet getirmeyen ve gusûl (boy abdesti) almayan insanların bedenlerinin ve ruhlarının pis/mundar olduğu zannedilmeye başlanmıştır.

Bu yanlış tanımlama diğer dinlerde ve inanç sistemlerinde de görülmektedir.

Hız. İsmâ gibi varlığı ve kendini hakikatiyle tanıyan her birim kendini —**bilgisizlik kirinden** temizlemiş olur ve bu temizlenişin adına da —**Allah’ın temiz ve nezih kılması** denilir.

Kul ve insan olarak Hız. İsmâ’nın TEKVİN/VAR ETME sıfatını yaşaması:

Tekvin kelimesinin geleneksel dini kavramlar bilimindeki (ilm-i kelamdaki) anlamı; var etmek, meydana getirmek ve yaratmaktır. Allah’ın zâtına âit bir sıfattır. Yâni sadece Allah’da oluşabilecek bir özelliktir.

Tekvin/yaratmak sıfatını daha iyi anlamak için şöyle bir karşılaştırma yapabiliriz.

Hayat Allah’ın sıfatıdır. Fakat kullarında **yaşam ve canlılık** formunda tecelli eder. Hayat sıfatına kullar yaşam ile sahip olabilir.

Tekvin/yaratmak sıfatı ise kullarda oluşmaz, tecelli etmez. Kullar —yaratma sıfatına sâhip olamaz. Kullar ancak var olan bir şeyi değiştirerek başka şekillere çevirebilirler.

Buna da icad, keşif, oluşturma denilebilir.

İşte tam bu noktada İbn Arabî geleneksel ilm-i kelamdan (dini kavramlar biliminden) ayrılır. Ve —yaratılış hakkındaki keşfe dayalı ilmini şöyle beyan eder.

İbn Arabî’ye göre —**yokluk** diye bir şey **yoktur**. Yokluk insanın kısıtlı algısına göredir.

Allah’a göre —**yokluk** yoktur. Allah —**yaratmak** istediği bir şeyi bizim anladığımız gibi mutlak yokluktan aniden var etme (halk) ile —**yaratmaz**. İlminde ezelden beri —**yok** hükmünde mevcut olan birimin bilgisini önce esmâ âlemine indirir, sonra ruhlar ve misal âlemine indirir en sonunda da ef’al âlemi dediğimiz madde ve enerji boyutuna indirir.

Allah’a göre kendi ilmindeki mânâlar, birimler, şeyler —**yok** hükmünde —**sanal varsayımlarıdır**. Bu sanal varsayımlar hangi mertebede olursa olsun, ister esmâ boyutunda, ister ruh boyutunda ister madde boyutunda Allah’a göre yine —**yok** hükmündedir, aslâ ayrı bir şey olarak yaratılmamış sayılır. Fakat bu ilâhi tecelli iniş basamakları, kullara göre —mutlak yokluktan yaratış/**halk** olarak algılanır. Aslında bu Halk/Mutlak Yokluktan Yaratış değil, ilminde mevcut olan mânâları mükevven kılmasıdır (tekvin etmesi/başka bir görünüş vermesidir).

Hız. İsmâ tekvin/yaratış sırrını — mutlak yoktan açığa çıkarmak olarak kabul etmediği için ve Allah’ın yaratma sıfatının sırrını bildiği için ve kendi varlığının Allah’ın varlığı hâricinde bir şey olmadığını da bildiği ve yaşadığı için:

Çamurdan kuş yapmış ve doğal bir kuşa dönüştürerek uçurmuştur.

Bir kuş var edip uçurması için çamur kullanmayabilirdi. Avucundan âniden bir kuş da uçurabilirdi. Fakat bu yaratılış modeli Allah'ın —**var edişi** gibi değildir. Onun için Hz. İsmâ yaratma modelini Allah'ın —tekvin/**yaratma** sistemine benzeterek açığa çıkarmıştır. Burada geleneksel —**yaratma** anlayışı sona ermekte... hakikat ve mârifet boyutunun —**yaratma** anlayışı dile getirilmeye başlamaktadır. Şeriat boyutuna göre bu anlayış ve anlatım —**küfür, dinden çıkma, şirk iddiası, Firavunluk** olarak kabul edilir. Fakat hakikat ve mârifet bilgisine göre Hz. İsmâ Allah'ın mânâlarının İsmâ isminde ve sûretinde tecelli etmesidir. Tecellide tecellî eden —**yaratma** sıfatı yine Allah'ın yaratmasıdır. Eğer Hz. İsmâ'nın varlığı Allah'ın varlığına yine Allah tarafından eklenmiş bir ek, ilâve, yaratık olmuş olsaydı İsmâ'nın fiili İsmâ'ya âit olacaktı. Ve İsmâ —**yaratma** fiilinde Allah'a ortak (müşrik) olmuş olacaktı. İsmâ Allah'ın bir mânâsı olması bakımından —**yoktur**, tecelli eden Allah'ın mânâsıdır. Bu açıdan hiçbir isminde, sıfatında ve fiilinde ortak olamaz. İsmâ tecelliyatındaki tüm isimler, sıfatlar ve fiiller Allah'a âittir.

Yaratmak sıfatı Hz. İsmâ misaliyle anlatıldı. Bu anlatımın amacı Hz. İsmâ'yı yüceltmek için değildir. O zâten bir İnsan-ı Kâmil Velî ve Nebî olmak bakımından —**yücedir**. Bu anlatımın amacı YARATMAK sıfatının hakikatinin açıklamasına yöneliktir.

Kulların yaratması ve Allah'ın yaratması diye bir ayrıma gitmek, ya da hem Allah yaratır hem de kulları da Allah'ın izni ile yaratır gibi bir inanca sürüklenmek hatalıdır. Allah tek (ahad) varlık olması nedeniyle varlıkta (tecelliyatta) oluşan her türlü yaratılış da —tek bir fiildir. Bu fiile ister Allah'ın fiili diyelim istersek Allah'ın tecelliyatında tecelli eden fiil diyelim hepsi de aynı kapıya çıkar.

İsmâ misali ile anlatılan —**yaratış** sırrı sadece " **İsmâ** ile sınırlanarak anlaşılmamalıdır.

Sınırlama yapmak Allah ismi ile anlatılan tek'i bir birim ile sınırlamak ve özdeşleştirmek olacağı için hatalıdır. İsmâ'da ve her birimde tecellî eden —**yaratış** görünümleri sınırlı beş duyumuzun sınırsız sınırlayarak algılamasıdır.

Buradaki konuya da işaret eden bir alıntı veriyoruz.

((... "Lâ" nın manası ancak "Allah'ın âlemlerdeki tasarrufu âlem sûretleriyle" başkaca değil... uyarısı anlaşıldıktan sonra fark edilir ve nasipte varsa yaşanır!. Sır "LÂ ilâhe" nin anlaşılmasında, ve "illallah"ın açılımı olan âlemlerdeki tasarruf" konusundadır. Bu çok iyi anlaşılmalıdır. Çokları anladım sanarak bunu hiç idrak etmeden kendini vahdet ehli diye avutarak geçer gider. ...Ahmed Hulûsi/Mesaj ...)))

Ancak şunu da belirtmekte yarar vardır.

Hiçbir birim kendinden açığa çıkan —**sınırlı fiili** Allah'ın fiili olarak kabul edemez.

Meselâ; yalan söyleyip de —**söyleyen ben değilim, Allah söyledi** ya da —**Allah söyletti** demek Allah'ın sınırsız fiilini bir birimde açığa çıkanla sınırlamak olur. Bu da sınırsızın yanına çevresi tel örgü ile çevrilmiş bir —**parça** ilâve etmeye benzer ki bu düşüncenin adı —**şirktir**. Firavun kendi zulmünü âlemlerin Rabbi olan Allah'ın fiili olarak savundu. Hz. Mûsâ da —kulluk hâlinde açığa çıkan —ibadet, ilim, iyilik gibi fiilleri Hakk'ın fiili olarak savundu. Bu tartışmanın sonunda Mûsâ'nın düşüncesine deniz (sonsuzluk) açıldı. Firavun'un düşüncesi Mûsâ'nın düşüncesinin ardından denize (sonsuzluğa) girdi fakat deniz (sonsuzluk) önce onu boğdu (düşünceyi reddetti) ve sonra ceset olarak (değersiz, yanlış bir düşünce olarak) değerlendirdi. Kur'an da bu misali bizim kendi nefsimizle kıyas etmesi için beyan etti.

Biz, İsrailoğullarını denizden geçirdik; Firavun ve askerleri azgınlıkla ve düşmanlıkla peşlerine düştü. Sular onu boğacak düzeye erişince (Firavun):

"İsrailoğullarının kendisine inandığı (ilahtan) başka ilah olmadığına inandım ve ben de müslümanlardanım" dedi. (YUNUS SURESİ / 90)

Şimdi, öyle mi? Oysa sen önceleri isyan etmiştin ve bozgunculuk çıkaranlardandın. (YUNUS SURESİ / 91)

Bugün ise, senden sonrakilere bir ayet (tarihi bir belge, ibret) olman için seni

yalnızca bedenle kurtaracağız (herkese cesedini göstereceğiz). **Gerçekten insanlardan çoğu, bizim ayetlerimizden habersizdirler.** (YUNUS SURESİ / 92) (<http://www.kuranfihristi.net/> Diyanet)

90-) Ve cavezna Bi beniy israiylelbahre feetbeahüm fir`avnü ve cünudühu bağyen ve adva* hatta iza edrekehül gareku kale amentü ennehu la ilahe illeleziy amenet Bihi benu israiyle ve ene minel müslimiyn; **İsrailOğullarını deniz"den (B sırrınca) geçirdik...** (Hemen) **fravun ve onun ordusu bağyen** (haddi aşarak, zalimce) **ve adven** (düşmanca) **onları izledi... Ta ki ğarak** (batış, suda boğulma) **ona erişince: “İman ettim ki ilah yoktur, ancak İsrailOğullarının kendisine (B sırrınca) iman ettiği vardır (İsrailOğullarının kendisine B sırrınca iman ettiğinden başka vücut yoktur)... Ben müslimlerdenim” dedi.**

91-) Al' ANe ve kad asayte kablü ve künte minel müfsidiyn; **“ŞİMDİ mi?.. Daha önce gerçekten (hakikatına, sistem'e) isyan etmiş ve ifsad edicilerden olmuşsun”** (denildi). 92-) Felyevme nünecciyke Bi bedenike li teküne limen halfeke ayeten, ve inne kesiyren minen Nasi an ayatına le ğafilun; (Ey fravun) **bu gün seni bedenle ile (B sırrınca bedensel olarak) tenciye edeceğiz** (kurtaracağız/ıssız ve uzak yere atacağız/seviyeni yükselteceğiz), **arkandan gelen kimseler için bir ayet olası diye... Çünkü insanlardan bir çoğu ayetlerimizden kesinlikle gafillerdir.** (Yunus Sûresi/B Meal)

Hiz. İsa'nın ölüyü diriltmesi, amayı (körü) gördürmesi, cüzzamlıyı iyileştirmesi, beş ekmeklik bir sepetten bir köyü doyuracak kadar ekmek çıkarması gibi yaratılış sırlarını da aynı çerçeve içinde Allah ilminde yok hükmünde bekleyen mânâları —var ediş olarak değerlendirmeliyiz. İnsan-ı Kâmil mertebesinin —**Nübüvvet, Risâlet ve Velâyet** sınıfından tecelli eden tüm mucizeleri ve kerâmetleri de bu idrak ile değerlendirmeliyiz. Bir yaprağın kıpırdaması, bir yaprak bitinin yaratılışı ve ya bir galaksinin oluşumu aynı değerde ve aynı muazzamlıktadır.

İsa a.s. ve tüm Nebîler, Resuller ve Kâmil Evliya insan-ı kâmilidir. İnsan-ı Kâmil Allah isimlerinin (sûret-i ilâhiye/sınırsız mânâlarının) tecellî ettiği bir varlıktır. Allah'ın sıfatları olarak açığa çıkınca —yaratılmış/kul ismi ile anılır. Aynı zamanda da Allah'ın zâtının (hakikatinin) tecellisidir (mazhar-ı ism-i zât'tır).

Allah ismindeki sınırsız mânâların (isimlerin) hükümleri ve eserleri tam anlamıyla İnsan-ı Kâmil yaşamında fark edilir.

Kur'an'da ve hadislerde bahsedilen **Âdem**'den murâd (cinsiyet ayrımı olmadan) **İnsan-ı Kâmil**'dir.

Kendi hakikatını tam tanıyamamış ve asla tanıyamamak takdiri ile var olmuş birimlere ve bireylere de —**insan-ı nâkıs** (bilgisini tamamlayamamış anlamında) **eksik insan** denilir.

İnsan-ı Kâmil sonsuz ve sınırsızın tecelliyatı olmasına rağmen Zât'a göre sınırlı, başlangıçlı ve sonlu bir zahiri görünümdür. Yâni zâtın sonsuz gölgelerinden bir gölgedir. Zâtın sınırsız, sonsuz ve tek (ahad) olan;

tekvîn (mânâları var etme), **halk** (zât'dan mânâların tecellisi,yaratma), **îcâd** (vücuda getirme, yeni form verme), **i'dâm** (boyut değiştirtmeyle yok etmek, başka boyuta transfer etmek) ve ihyâ (canlandırma) gibi ve benzerleri olan sıfatları bir gölgeden tecelli edince çıkış yerine göre —sınırlı/kayıtlı olarak kabul görür.

İnsan-ı Kâmillerde (Nebîlerde, Resullerde ve Kâmil Velîlerde) tecelli eden bu ve diğer ilâhî sıfatlar —**öğrenme** yolu ile —**bilim** haline de dönüşmektedir. Bir insan-ı nâkıs öğrenme yöntemiyle ilâhî fiillere benzer bir şey yapabilir ve bu fiili mucizeden ayırt etmek

için —**istidrac** kavramı kullanılır.

(Bu konu ayrıntılı olarak Hârun bölümünde anlatılacaktır. Burada özet olarak vermekte de yarar görülmektedir.)

Meselâ... Hayat Allah'ın zâtının sıfatıdır. Bu sıfat madde boyutunda cansız gibi görünen sûretlere etki edince onlarda —eseri olan sesi ve hareketi oluşturur.

Taştan, topraktan, metalden ve benzeri şeylerden yapılmış bir sûrete (heykele, puta) hayat sıfatı etki edince o sûretin özellikleri olarak algılanır. Sûret (heykel, put) insan şeklinde ise hayat onda —**konuşma, düşünme ve hareket** fiili olarak açığa çıkar.

Buzağı (inek yavrusu) şeklinde ise —**böğürme ve hareket** olarak açığa çıkar.

İnsan-ı Kâmil sûretlere hayat sıfatını etki ettirmek —**mucizesine/Hakk'ın fiiline** sahiptir.

Sûretlerin canlandırılmasına (ihyâsına) ruh üflenmesi denilir. Ruh üflenmesi sûrete dışarıdan giren bir şey değildir. O sûreti yâni madde boyutunu esmâ ve ruh boyutu ile algılaması yetersiz olanlara hissettirmektir.

((...**"RUHUMDAN nefhettim" in anlamı ise, "Zâtıma ait sıfat ve esmâm ile var kıldım" dır...** A.HULÛSÎ/KAVRAMLAR ...)))

Hız. Mûsâ ve Hız. Hârun ile Mısır'dan çıkış yapan Sâmiri isimli şahıs Mûsâ'dan —**öğrendiği** mârifet (hakikati idrak ilmi) ile İsrâil oğullarının önünden bir at üzerinde giderek yol gösterenin —**cebrâil** olduğunu anlar. Cebrâil Allah'ın ölü bilinçlere —**ilim** sıfatı ile ve ölü bedenlere —**hayat** sıfatı ile can veren **kudreti** ve **kuvvetidir** (meleğidir). Tüm bu özellikleri ve daha fazlasını ifade etmesi bakımından Cebrâiliyyet boyutuna —**ruh** da denilir. (((... **"Ruh" tanımı A. A. Konuk şerhinden yorum yapılmadan alınmıştır...**)))

Sâmiri, Rûh'un (Cebrâil'in) temas ettiği şeyde —hayat oluşacağını da —**öğrenmişti**. Cebrâil olarak bedenlenen kişinin atının (ruhun at olarak görünen boyutunun) ayaklarının bastığı topraklar —**ruh** yâni —**hayat ve can** boyutuna yükseliyordu. Sâmiri o topraktan bir avuç alır ve gizler. Deniz geçildikten sonraki durak yerinde Hız. Mûsâ Tûr dağına çıkınca altınları ve diğer metalleri toplar, eritir ve buzağı sûretinde bir put yapar. Buzağı heykelinin içine gizlediği hayat torağını atar. —**Hayat** sıfatı o sûretin özelliği olan sığır sesi (Arapçası **huvar**) olarak tecelli eder. Eğer o sûret (put) insan şeklinde olsaydı çıkan ses (hayat tecellisi) insânî özellikler gösterecekti. Tek olan ruh bulunduğu yerin özelliğini canlandırır.

Sâmiri'nin bu ilmi sonradan bir başkasından öğrenilmiştir ve o İnsan-ı Kâmil değildir. Onun bu fiiline bu nedenle mucize denilmez, istidrac denilir.

Buzağının sadece bağırması... Hız. Sâlih'in taştan çıkardığı yiyen içen devesi ve Hız. İsrâ'nın çamurdan yapıp uçurduğu kuşu gibi —tam canlılık gösterememe nedeni Sâmiri'nin —nâkıs (eksik bilinçli insan) olmasıdır.

((... Sâmiri'nin hikâyesinde geçen motifler, tasvirler sadece anlatım içindir...)))

148-) Vettehaze kavmü Musa min ba'dihi min huliyyihim iclen ceseden lehu huvar elem yerav ennehu la yükellimühüm ve la yehdiyhim sebiyla* itte hazuhu ve kânu zalimiyn; Musa'nın kavmi, ondan sonra (yani: Musa'nın Tur'a çıkışından sonra), kendilerinin (bedensel) süs eşyalarından meydana gelen, (buzağı gibi) böğürebilen İCLEN CESEDEN (buzağı cesedi) edindiler (yani bir buzağı edindiler ki ondan maksad böğürebilen bir CESEDdir; cesed kişi, hayvani bilinç)... Görmediler mi ki o (cesed) onlarla ne kelim edebiliyor ne de bir yola hidayet edebiliyor (bütün bunlar insani ruhun özellikleri) ?.. Onu (ilah) edindiler (bedensel bilincin hükmüne girdiler, sırf o oldular) ve zalimler oldular (nefslerine zulmettiler). (A'râf, 7/148; B Meal)

*** Hız. İsrâ a.s. Allah'ın zâtı (varlığı) ile kendi zâtı (varlığı) arasında ikilik (başkalık) olmadığını idrak halinde idi. Bu bilinçle **Lâhût (zât)** âleminin hakikatini yaşıyordu. Kendisine nefhedilen ruhu esmâ ve sıfat olarak idrak ediyordu. Bu bilinç nedeniyle de

Allah'ın sonsuz mânâlarını yaşantı olarak açığa çıkarıyordu. Bu yaşantısına —**ceberut** boyutunun bilinci diyebiliriz.

Bedensel beş duyu üstündeki duyuları da çalışmakta idi. Bu nedenle bedensellik ve maddesellik onun için daha farklı şeyler arz ediyordu. Bu bilinç haline de onun —**melekiyet/melekût** yönü denilmektedir.

Tüm bu bilinç hallerine sâhip olarak ve gereğini yaşayarak insanların esiri oldukları madde dünyasında İsâ sûretinde tecelli etti. İnsanlar onu ancak sınırlı beş duyuları ile algılayıp değerlendirebildiler. Onun bu yaşantısına da —**nâsut**(insanlık) boyutundaki görünüşü diyoruz.

Hiz. İsâ'yı yeniden tanımlamak gerekirse onun Lâhût, Ceberût ve Melekût yaşamına —**ruh** yönü... Nâsut yaşamına da —**beden** yönü diyebiliriz. Yaşamındaki ağırlık merkezi tamamen —ruh yönlü olduğu için ona **Ruhullah** yâni Allah'ın ruh hakikatinin tecellisi denilmiştir.

Hiz. İsâ için sıralamış olduğumuz bu boyutları tüm varlık için düşünmeliyiz. Kendi hakikatini bilen ve gereğini yaşayan için varlık tüm boyutları ile —**tekden** ibarettir. Bu gerçeği anlatan —**açık-anlaşılr** bir alıntıyı aşağıda veriyoruz.

((... **Nâsut** âlemi, bildiğimiz beş duyuya hitâb eden madde âlemidir.

Melekût âlemi ise beş duyu ile algılayamadığımız soyut varlıklar âlemidir. Meleklerin çeşitli türleri, cennetler ehli hep bu sınıftır.

Ceberût âlemi ise esmâ ve sıfat âlemidir. Yani isimlerin ve sıfatların mânâlarını teşkil eden âlemdir.

Lâhût ise Zât'ın âlemi'dir.

Bu hususta öncelikle bilmemiz gereken şey odur ki, bu anlatımlar hep mecâzîdir.

Gerçekte, mekân anlamında böyle ayrı ayrı âlemler mevcut değildir!.

"Nâsut âlemi" denen madde âlemi, bilindiği gibi, beş duyuya hitâb eden bir âlemdir. Bu âlemde yer alan insanı düşünelim;

İnsanın bir madde bedeni vardır. Madde bedeninin ötesinde bir düşünce, şuur dünyası vardır. Ve dahi bu düşünceleri kapsamına alan benliği vardır.

Şimdi düşünelim... düşünce dünyanız madde bedeninizden ayrı olarak kabul edilebilir mi, yani madde bedenden ayrı bir yerde midir?.

Elbette hayır!.

İşte aynı şekilde, madde âleminden tamamıyla ayrı bir yerde melekût ve ceberût âlemleri de düşünmemek gerekir.

Bu hususu daha iyi anlatabilmek için şöyle bir misâl verelim;

*İnsan **bedeni** itibariyle **nâsut** âlemi'nde yaşar...*

*İnsan **ruhu** itibariyle **melekût** âlemi'nde yaşar...*

*İnsan **vasıfları** itibariyle **ceberût** âlemi'nde yaşar...*

*İnsan "**zâtı**" itibariyle **lâhût** âlemi'nde yaşar...*

"Allah, Âdem'i kendi sûreti üzere yaratmıştır", hadîs-i şerîfi işte bu yaradılış sırrına işaret eder.

*Elbette ki bu hadîste geçen "**sûret**" kelimesi maddî şekil anlamında değildir. Çünkü Allah, şekilden ve kayıttan münezzehtir.*

Evet, burayı böylece anladıktan sonra şimdi yukarıdaki ifadeyi biraz daha açalım;

*Madde ile düşünce dünyası arasındaki saha, "**şeriat**"tır. Yani kurallar sahasıdır. Bu sahada belirli kurallara uyularak yapılan fiili çalışmalar, neticede kişiyi hakikate yönelmeye sevk eder. İşte bu merhalede kişi şeriat safhasından tarikat safhasına geçer.*

Tarikat safhası, kişinin şekilden öze, oluşların, fiillerin ardındaki sır ve sebepleri keşfetmeye geçiş safhasıdır. Tarikat düzeyindeki kişi, neyin neden nasıl ne şekilde oluştuğunu araştırmaya başlar...

Buradaki mânâsıyla tarikatı, meselâ; Nakşibendilik, Kâdirilik Rufâilik gibi anlamayalım.

Burada bahsedilen “Tarikat”, **fiilin veya şeklin ardını araştırma safhası** olarak anlatılmaktadır.

Nitekim **“Melekût”**, **“melekler âlemi”** olmanın ötesinde mânânın maddeye dönüştüğü âlem olarak da bilinir.

“Ceberût âlemi” ise **“mânâlar âlemi”**dir.

Ceberût yani salt mânâlar âlemine ait mânevi sûretler, melekût âlemi’nin soyut varlıkları ile madde âlemi’nde ortaya çıkarlar.

Bir diğer ifade ile, yani günümüz ilmiyle izah etmek gerekirse, kozmik altı bilinç âlemine ait mânâlar, kozmik ışınlar aracılığıyla madde âlemi’nin maddi sûretleri şeklinde dönüştürler. Bu evrensel mânâda da böyledir, bireysel yani insanî mânâda da böyledir. Biraz daha açalım...

Madde bedeninizle ortaya koyduğunuz fiilleriniz vardır ki, bu boyuta tasavvufta **“Ef’âl Âlemi”** ya da **“Nâsût”** veya **“Şehâdet Âlemi”** denilir.

Görme, duyma, hissetme, algılama gibi özelliklerinizin olduğu boyut ise **“Melekût Âlemi”** olarak anlatılır.

Cesaret, cömertlik, titizlik, merhamet, hükmedicilik gibi özelliklerin olduğu boyut ise benlik duygusu, ilim, irade, kudret gibi vasıflarla birlikte kişinin **“Ceberût Âlemi”**ni meydana getirir.

Her mânâ ve özellikten arı bir halde sadece **“ben varım bilinci”** kişinin **“Lâhût Boyutu”**nu teşkil eder. Aynı zamanda bu boyuta **“ZÂT Âlemi”** de denilir. ...

A.HULÛSİ/KAVRAMLAR...)))

*** 16-) **Kitab’ta Meryem’i de zikret... Hani o ehlerinden (ailesinden uzaklaşıp) şarkî bir mekan’a (doğu bir yere) çekilmişti.**

17-) **Onların (ehlinin) dunundan bir hicab edindi (aralarına perde edindi; onlardan kendini tecrid etti)... Ona ruhumuzu (ruh’ül kuds, cebrail) irsal ettik de Ona tam bir beşer olarak temessül etti.**

18-) (Meryem) dedi ki: **“Muhakkak ki ben, (B sırrıyla) Rahmana sığınırım senden... Eğer takıyy (çok korunan, tecerrüd eden) isen”.**

19-) (Ruh) dedi ki: **“Ben yalnızca senin Rabbinin Rasûlüyüm!... Sana zekiyy (temiz) bir oğlan hibe edeyim için”.**

20-) (Meryem) dedi ki: **“Bana bir beşer dokunmadığı ve ben de bir bağıy (iffetsiz kadın) olmadığım halde benim nasıl bir oğlum olur?”.**

21-) **“Orası öyle (dediğin gibidir)... (Ancak) Rabbin dedi ki: <O (nu yapmak), bana kolaydır... O’nu insanlar için bir ayet ve bizden bir rahmet kılalım diye... Hükmedilmiş bir emr (iş) idi” dedi (Ruh).**

22-) (Meryem) O’nu (ruh-ul kuds’ü, İsa’yı) yüklendi... O’nunla (B sırrınca) kasıyy (uzak) bir mekana (batı’ya) çekildi.

23-) **Doğum sancısı onu hurma ağacı dalına doğru getirdi... “Keşke ben bundan önce ölseydim ve büsbütün unutulup gitseydim” dedi.**

24-) **Onun (Meryem’in) tahtından (altından): “Mahzun olma, Rabbin senin alt tarafında bir seriyye (nehir, su arkı) oluşturdu” diye (Cebrail) nida etti.**

25-) **“O hurma ağacı dalını (B sırrınca) kendine doğru hazzet (salla, harekete geçir), üzerine olgun, taze hurma düşecektir”.**

26-) **“Artık ye, iç, gözün aydın olsun!... Eğer beşer”den birini görürsen: “Ben Rahman için bir oruç adadım; artık bugün insiy (insan cinsine ait biri) ile konuşmayacağım” de.**

27-) (Meryem) Onu (çocuğu) taşıyarak onunla (çocukla B sırrınca) kavmine geldi... **Dediler ki: “Ya Meryem!... Andolsun sen ferıyy (korkunç, tuhaf, görülmedik) bir şey ettin”.**

28-) **“Ey Harun’un kızkardeşi!... Senin baban kötü bir kişi değildi... Senin anan da**

bağry (iffetsiz kadın) değildi”.

29-) **Bu sebeple (Meryem) O’na (çocuğa) işaret etti (çocuğu gösterdi)... “Sabiyy (çocuk) olarak mehd (beşik; beden)’de olan kimse ile nasıl konuşuruz?” dediler.**

30-) (Çocuk, İsa) dedi ki: **“Şüphesiz Ben Abdullahım; (bu nedenle) bana Kitab verdi ve beni Nebî kıldı”.**

31-) **“Ve nerde olursam olayım beni mubarek kıldı... Hayy olduğum sürece salat’ı (namaz’ı) ve zekat’ı (B sırrınca) bana vasiyyet etti (hükmetti)”.**

32-) **“(Bi-) valide’me berr (kıldı; doğurulumun hakkına riayet ediyorum);cebbar, şakıy kılmadı”.**

33-) **“Doğduğum gün, öleceğim gün ve Hayy olarak ba’solacağım gün Selam bana”.**

34-) **İşte İsa, Meryem Oğlu (budur)... Hakkında şüpheyeye düştükleri hak söz (ü söylüyoruz).**

35-) **Ma kâne lillahi en yettehize min veledin subhanehu, İZA KADA EMREN FEİNNEMA YEKULÜ LEHU KÜN FEYEKÜN; Çocuk (doğurulacak nesne) edinmek (kendinden gayrı vücut olmayan) Allah için olacak şey değildir; O, Subhan’dır!... BİR İŞİN OLMASINI HÜKMEDERSE ONUN İÇİN YALNIZCA “OL” DER; O OLUR.**

(Meryem Sûresi; B Meal)

*** Allah’ın hayat, ilim, kudret ve diğer tüm sıfat ve isimlerinin mâneviyatı olan melekî güç Rûhu’l-emîn Cibrîl a.s. (Cebrâil) genç bir erkek sûretine bürünerek ırmakta Hz. Mûsâ’nın gerçek şeriatına uyarak gusleden (boy abdesti alan) Hz. Meryem’e göründü. Hz. Meryem gelen delikanlının kötü bir niyet taşıdığını doğal olarak düşünüp korktu. O şartlar içinde ırmakta tek başına çıplak (üryan) halde bulunan bir bayan, karşısına aniden çıkan bir erkeğin niyetine zorla cinsel birleşmekten başka hiçbir anlam veremezdi.

İffetli bir velî olan Meryem şer’î nikâh (toplumsal onay/yasal onay/evlilik kurumu) oluşmadan gerçekleşecek olan cinselliği iman, akıl ve Mûsâ’nın gerçek şeriatı adına kabul etmeyecek yapıda idi. Tüm iç ve dış güçlerini toplayarak o delikanlının elinden kurtarması için Allah’a sığınarak: —... **Muhakkak ki ben, (B sırrıyla) Rahmana sığınırım senden... Eğer takıyy (çok korunan, tecerrüd eden) isen**

dedi. Meryem’in —B sırrı ile Allah’a sığınması... Allah’ı kendisini bu zorluktan kurtaracak bir tanrı/ilah gibi düşünmesi değildir. Eğer böyle düşünseydi —B sırrı ile Allah’a sığınmış olmazdı.

51-) Ve la tec`alu meAllahi ilahen ahar* inniy leküm minhu neziyrun mübiyn; Allah ile beraber başka bir ilah (vücut, müessir) oluşturmayın... Muhakkak ki ben sizin için O’ndan apaçık bir uyarıcıyım. (Zâriyât, 51/50; B Meal)

Hz. Meryem bu âyetin sırrı (hükmü) ile kendisindeki Allah’ın sıfatlarını, isimlerini ve fiillerini tam olarak tecellî ettirmeye başladı. Yâni kendisini —**madde dünyasının** sınırlılığından üst boyutlarının güçlerine taşıdı. Böylece kendisine kötülük yapmayı düşünen delikanlı ile bulunduğu boyutları ayırdı. Delikanlının madde boyutunda kalması gerekiyordu ve kendisini algılamaması gerekiyordu. Fakat üst boyutlarda da delikanlıyı kendisine bakarken görünce onun bir —melek olduğunu idrak etti.

Hz. Meryem kendisindeki Allah mânâlarını tam tecelli ettiremeyecek zayıflıkta olsaydı —Allah’a tam sığınma gerçekleşmez ve delikanlının —melek olduğunu da çözemezdi. İçindeki korku ve şüphe gitmezdi. Kesret (madde) boyutunda kendisine yardım edecek bir tanrı/ilâh düşünür dururdu. Bu durumda —melekden etki eden yâni üflenen (nefh olunan) ruh, madde dünyasının endişe, korku ve şüpheleriyle karışarak —korkunç görünümlü bir çocuk (İsâ) olarak tecellî ederdi. O çocuk da Allah’ın Zât’ını, sıfatlarını, isimlerini ve fiillerini tam olarak açığa çıkaramazdı. Konuşması Hak üzere olmaz ve herkes ondan kaçardı.

Fakat Hz. Meryem İnsan-ı Kâmile olmak bakımından Allah'a —B sırrı ile tam sığınmıştır. Cebrâil'in fiziği düzgün ve güzel bir delikanlı olarak görünmesi ve Allah'ın emri ile —birleşme/sperm olmadan bir çocuk sahibi olacağını haber vermesini hemen anlamıştır. Cebrâil'in tecellisi Hz. Meryem'in iç dünyasındaki bir duâsının sonucudur. Meryem ulaşmış olduğu Allah hakikatini... Allah hakikatinin mânâsından uzaklaşmış olan Yahudi toplumuna beyan etmek istiyordu. Fakat bir kadını Rasul (Allah'ın hakikatini beyan eden bilinç) olarak kabul etmeleri mümkün değildi. Meryem de kendindeki hakikati tam olarak açığa çıkaracak erkek bir evlât arzu etti.

O dönem için Yahudilerde Meryem ile evlenebilecek erkeklerin hiç birisinde yeterli —hakikat ilmi mevcut değildi. Yetersiz birisi ile evlense doğacak çocuğun kapasitesinde daralma olacak ve Meryem'in ilmi tam olarak tecelli edemeyecekti.

Meryem Allah'ın —tekvin/yaratma sıfatının sırlarına sahip bir İnsan-ı Kâmil ve Kâmil Velî olduğu için babasız bir çocuk tecellî ettirmeyi düşündü. Bu düşüncesi kendi özündeki Allah isminin sonsuz mânâlarını açtı ve kendi duâsını karşısında —Cebrâil olarak buldu. İlk anda beşeriyeti gereği korktu fakat bu korku ve şaşkınlığı çabuk geçti. Çocuğun gelecekteki hâlini nasıl tasavvur ettiyse Cebrâil'i o sûrette gördü yâni genç bir delikanlı sûretinde gördü.

Meryem üst boyutların bu gerçeklerine göre babasız olarak bir çocuğun —tekvinini/yaratılışını mucize olarak başlattı ve sonucunu madde dünyasında madde dünyasının koşullarına göre yaşamaya başladı.

Kur'an İsâ'nın bu gerçeğini insanın daha iyi tefekkür edebilmesi için hem tarihi olay yönü ile hem de mânâ yönü ile misallendirerek beyan etmiştir.

*** 42-) **Hani melaïke dedi ki: “Ya Meryem (Aliye; Âli kadın) !.. Muhakkak ki Allah, seni ıstıfa etti/seçti, seni tertemiz kıldı ve alemlerin kadınlarına (ıstıfa yollu; çalışma gerekmeden) üstün kıldı”.**

43-) **“Ya Meryem, Rabbına kanit ol (Rabbine, onun ibadetleri ile itaat et), secde et ve rûku edenlerle beraber rûku et”.**

44-) **İşte bu (nlar) sana vahyetmekte olduğumuz ğayb haberlerindendir... (Yoksa ki) “Meryem'i, onların hangisi kefil olup himayesini üstlenecek” diye kalemlerini attıklarında, sen onların yanında değildin... (Bu konuda) tartışıp yarışırken de sen onların yanında değildin.**

45-) **Hani melaïke şöyle dedi: “Ya Meryem, Allah kendisinden bir Kelime'yi (B sırrınca) sana müjdeliyor... O'nun ismi, el-Mesih (ki ondan maksad) MeryemOğlu İsa'dır... (O Mesih) dünyada'da ahirette de Veciyh (şan ve şerefi ziyadesiyle yüce; her iki boyutta O'nu üstte-yüzde tutan kuvvelere-ruha sahip) ve mukarrebun (yaklaştırılmışlardan)'dandır”.**

46-) **“Beşikte ve kehl'de (30-50 arası yaşta) insanlara konuşacaktır... Ve (O) salihlerdendir”.**

47-) (Meryem) dedi ki: **“Rabbim nasıl benim bir çocuğum olur, bana bir beşer dokunmamış olduğu halde?”... (Allah) buyurdu: “İşte böyle, Allah dilediğini yaratır... (O) bir işin olmasını hükmederse ona yalnızca <Ol!> der; o da olur”.**

48-) **O'na Kitab'ı, Hikmet'i, Tevrat'ı ve İncil'i ta'lim edecek.**

49-) (Onu) **İsrailOğullarına (şöyle diyecek olan) Rasûl yapacak: “Hakikaten ben size Rabbinizden (B sırrınca) bir ayet/mucize olarak geldim/getirdim... Ben size çamurdan kuş şeklinde (bir şey) yaratırım; onda nefhederim (Can üflerim) de Bi-iznillah (Allah'ın izniyleo gerçek) bir kuş olur... (Anadan doğma) körü ve alacalıyı iyileştiririm... Bi-iznillah ölüleri diriltirim... Evlerinizde ne yiyip ne biriktirdiğinizi de (B sırrınca) size haber veririm... Eğer mü'minler iseniz bunda sizin için gerçekten bir ayet/ibret vardır”.**

50-) **“Tevrat'tan önümde (ellerimin arasında) bulunanı tasdik ediciyim... Size haram**

kılınanların bazısını sizin için helal edeyim diye (irsal olundum)... Rabbinizden (B sırrınca) bir ayet/mucize olarak size geldim... (O halde) Allah'dan ittika edin ve bana itaat edin".

51-) **"Muhakkak ki Allah benim de Rabbidir, sizin de Rabbinizdir... O halde O'na (Rabbiniz olan Allah'a) kulluk edin... İşte bu sırat-ı mustakiym'dir".**

52-) **Vaktaki İsa onlardan küfrü hissedince şöyle dedi: "Kimdir ensar'ım (yardım edicilerim) Allah'a (giden yolda) ?" .. Havariler dedi ki: "Biz'iz ensarullah/Allah yardımcıları... İman ettik (B sırrıyla) Allah'a... (B sırrınca) Şahid ol, doğrusu biz müslimleriz".**

53-) **"Rabbimiz (B sırrıyla) iman ettik inzal ettiğine ve Rasûlüne de tabi olduk; bizi şahidlerle beraber yaz".**

54-) **Bilfiil mekr işlediler (helak etmek içintuzak kurdular)... Allah da mekr yaptı (tuzaklarını iptal edecek kuvveleri galip getirdi)... Allah mekr yapanların en hayırlısıdır.**

55-) **Hani Allah şöyle buyurmuştu: "Ya İsa seni, BEN vefat ettireceğim (fiziki ölümünü gerçekleştireceğim), seni kendime ref'edeceğim (yükselteceğim), seni bilfiil kafir olanlardan (gerçeği reddeden perdelilerden) tertemiz edeceğim ve sana tabi olanları kıyamete kadar kafir olanların fevkinde kılacağım... Sonra merci'niz/dönüşünüz banadır; ihtilafa düştüğünüz hususlarda, aranızda Ben hüküm vereceğim". (Al-i İmrân/B Meal)**

Meryem'in korku ve endişe hali (kabz hali) geçince sadrı (göğsü, bilinci) genişledi (inbisat oldu), ferahladı (inşirah başladı).

Bu ferahlık ve genişlik ânında Cebrâil Allah'ın —İsâ mânâsını Meryem'in —yumurtasına nefh etti, yâni mânevî güç olarak etki ettirdi. Ve Meryem'in rahmindeki yumurta (öz) böylece spermsiz (eşesiz) olarak aşılانmış oldu.

Aşılانma olayı Meryem, Cebrâil, Allah ismi ile tarif olunan —**üç varlık** arasında geçmiş gibi anlatılmaktadır. Fakat tüm tecelli Meryem'in kendi özünde gerçekleşmiştir. Bu anlatım bir gerçeği fark ettirmek amacı ile mecaz yollu, misalî bir yöntemdir. Her şey Meryem'de başlamakta ve Meryem'de bitmektedir. Çünkü Hz. Meryem Allah ismi ile işaret olunan tek varlığın tüm mânâlarının tecelli ettiği bir İnsan-ı Kâmindir.

171-) **Ey Ehl-i Kitab (zahiri yahudi ve nasara) !.. Diyninizde ölçüyü kaçırıp haddi aşmayın... Allah üzerine Hakk olmayanı söylemeyin... Meryem Oğlu İsa Mesih yalnızca Allah Rasûlü ve O'nun (kudsi) Kelimesi"dir... O"nu (O Kelime'yi) Meryem'e ilka etmiştir ve kendinden (Allah'dan) bir ruh"dur (O)... O halde (B sırrıyla) Allah"a ve Rasûllerine iman edin... (Zat'tan sıfatları ayırıp) "**Üçtür**" (baba-oğul-kutsal ruh;Zat-Hayat-İlim) demeyin (itikat etmeyin)... Sizin hayrınıza olarak (buna) son verin... Allah ancak İlâh"un Vahid"dir (Tek Bir Vücut'dur)... Subhandır O (Zat) çocuğu (ortağı) olmaktan... Semavat ve Arz"da ne varsa O"nundur... Vekiyl olarak (B sırrınca) Allah kafidir.**

172-) **Ne Mesih (İsa) ve ne de Mukarreb Melaike Allah"a bir kul olmaktan asla çekinmezler (Allah ismiyle işaret edilenin dilemiş olduğu manaları açığa çıkartan bir mahaldirler, bundan da çekinmezler, zira kayıtlanma kaygısı yoktur)... Kim O"nun ibadetinden burun kıvrıp (benliği ile) uzak olur ve kibirlenmeyi dilerse (iyi bilinsin ki O) onların hepsini kendine haşr edecektir. (Nisâ, 4/171,172; B Meal)**

Cebrâil'in —kelimeyi yâni Allah'ın ilmini/vahyini Resullere aktardığı gibi Allah Kelâmı (Kelimetullah) olan İsâ'yı da Meryem'e aktarmıştır. Resuller de bu misale göre Allah'ın mânâlarına harf, kelime, cümle, sûre elbiseleri giydirecek ses ve ya yazı ile ümmetlerine aktarırlar.

İSÂ KELİMESİNDEKİ YÜKSELTİLMEK HİKMETİNİN ÖZÜ (3)

Hız. İsmâ a.s. Hız. Meryem'in gerçek yumurta hücrelerinden var olmakla tam olarak madde boyutuna aittir. Aynı zamanda yumurtayı aşıl原因 ve bebek oluşumunu başlatan "babasız oluşum mucizesi" ile de tam olarak esmâ boyutuna aittir.

Aslında esmâ boyutundan bakıldığında her insan bir yönüyle —annesiz ve babasızdır. Çünkü esmâ boyutunda madde boyutunun —yaratılış hükümleri geçerli değildir. Her esmâ Allah'ın bir mânâsı olmak bakımından —yaratılmışlık özelliği taşımaz.

Madde boyutunda —Meryem ismi ile tanıdığımız, özelliklerini anladığımız varlık —esmâ boyutunda Allah'ın sadece bir mânâsıdır. Tüm varlığını Hakk'ın zâtından alır.

Esmâullahdır yâni Allah'ın isimlerinden bir isimdir, bir mânâdır.

Esmâ boyutunda... madde boyutundaki; insanlık, doğmak, ölmek, bedensellik, İsrâillî olmak, dişilik, annelik, doğurmak gibi —göreceli özelliklerden münezzehtir.

Madde boyutunda —İsmâ ismi ile tanıdığımız, özelliklerini anladığımız varlık da —esmâ boyutunda Allah'ın sadece bir mânâsıdır. Tüm varlığını Hakk'ın zâtından alır.

Esmâullahdır yâni Allah'ın isimlerinden bir isimdir, bir mânâdır. Esmâ boyutunda...

madde boyutundaki; insanlık, doğmak, ölmek, bedensellik, İsrâillî olmak, erkeklik, babasız oluşmak, baba olmak gibi —göreceli özelliklerden münezzehtir.

Esmâ boyutunda sadece Meryem ve İsmâ değil madde boyutunda tecelli etmiş olan her varlık/birim/birey aynı haldedir. Kimse kimsenin varoluş nedeni değildir. Çünkü esmâ boyutunda —nedensellik yoktur. Her varlığın tek ve direk nedeni Allah'ın ezeli ve ebedî mânâlarından bir mânâ olmaktır.

Esmâ boyutundaki Meryem (ve her birey) madde boyutuna inince madde boyutunun —nedensellik yasalarına tabi olur.

Meryem, İsmâ (ve her birey için) —esmâ boyutundan —madde boyutuna indi demeyiz de falanca babadan oldu, filanca anneden doğdu deriz. Aslında Meryem, ismâ (ve her birey) doğmamıştır, sadece —esmâ boyutundan —madde boyutuna tecelli etmiştir/inmiştir/zâhir olmuştur.

Esmâ boyutundan madde boyutuna inışı için memeli canlıların —doğum yapmasına, kuşların yumurtadan —civciv çıkarmasına, bitkilerin tohumdan filizlenmesine, çiçeklerin tozlaşarak meyveye dönüşmesine, tek hücrelilerin bölünerek yeni canlılar oluşturmalarına —yaşamın başlangıcı diyoruz.

Akıl, iman ve ikan gözüyle madde boyutunun —yaşamın başlangıcı görüntüsüne Kâmil insanlar aldanmazlar. Nitekim Hız. Âdem ve Hız. Havva ismi ile andığımız annesiz ve babasız insanlar doğum gibi nedenlere bağımlı kalmadan —esmâ/cennet boyutundan —dünyâ boyutuna inerek insan yaşamını başlatmışlardır. Hız. İdris, Hız. İlyas ve Hız. Hızır gibi İnsan-ı Kâmilleri de —ölüm nedenini gerçekleştirilmeden —esmâ/cennet boyutuna yükselebilmişlerdir.

Hız. Meryem Kâmil bir insan olduğu için Esmâ boyutundaki —İsmâ isimli mânâyı —baba nedenini kullanmadan sadece —annelik ve doğal süreçler nedenini kullanarak dünya boyutuna indirmiştir.

Hız. Muhammed a.s.'ın bu tür mucizeler göstermeme sebebi bu kısmın sonunda izah edilecek olan —ilmî mucize bahsinde anlatılacaktır.

49-) Ve Rasûlen ilâ benî israili enniy kad ci`tükm Bi ayetin min Rabbiküm, enniy ahlûku leküm minet tıyni kehey`etit tayri feenfûhu fiyhi feyekûnu tayran Bi iznillah* ve übrîül ekmehe vel ebrasa

ve uhyil mevta Bi iznillah* ve ünebbiüküm Bi ma te`külune ve ma teddehırune fiy buyutikum\* inne fiy zâlike le ayeten leküm in küntüm mu`miniyn; (Onu) **İsrail Oğullarına** (şöyle diyecek olan) **Rasûl yapacak: "Hakikaten ben size Rabbinizden (B sırrınca) bir ayet/mucize olarak geldim/getirdim... Ben size çamurdan kuş şeklinde (bir şey) yaratırım; onda nefhederim (Can üflerim) de Bi-iznillah (Allah'ın izniyle gerçek) bir**

kuş olur... (Anadan doğma) körü ve alacalıyı iyileştiririm... Bi-iznillah ölüleri diriltirim... Evlerinizde ne yiyip ne biriktirdiğinizi de (B sırrınca) size haber veririm... Eğer mü'minler iseniz bunda sizin için gerçekten bir ayet/ibret vardır". (Âl-i İmran/49 ; B Meal)

Esmâ boyutunda —bir kuşun var olmasında tek neden —Allahın bir mânâsı olarak evvel ve âhir isimleri gereği ezeli ve ebedî bir ilim olarak —mevcud oluşudur. Hz. İsâ madde boyutunun nedenselliğindeki —yumurtadan civciv olarak çıkışı çamurdan kuş yapıp üfleme —nedeni ile mucizevi olarak değiştirmiştir. Esmâ boyutundaki kuş mânâsını madde boyutuna bu yöntemle indirmiştir. Bu iniş yâni tecelliyata da bir kuş yapmak ve canlandırmak denilmiştir.

Âyette kuşun canlanıp uçuşması için —kün fiili yâni —olmak fiili kullanılmıştır. Meallerde —kün fiili —yaratmak kavramı ile çevrilebilmektedir. Fakat bu örnekteki —kuşun yaratılışı yoktan yaratmak anlamındaki —halk ediş fiilinden ayrı bir anlam içermektedir.

Allah —Hâlık/yoktan yaratıcı sıfatı ile ilminde ezelde (başlangıçsız olarak) kuşun mânâsını —yoktan yaratmıştır/yoktan var etmiştir. Yoktan yaratılış sadece Allah'ın ilminde —var oluş anlamındadır.

Allah'ın ezeli ilmindeki bu mânâ (âyan-ı sâbite) zâtından bir alt boyuta yâni esmâ boyutuna —kün/ol emri ile iner. Ol emri —yoka verilmez, ezeli ilimde —yok hükmünde mânâ olan kuşun âyan-ı sâbitesine —ol emri verilir ve kuş zâti ilimden esmâ boyutuna iner. Bu inişe —tekvin/bir boyuttan başka bir boyuta var oluş denilir. Bir bakıma —esmâ boyutu için —yaratılıştır. Fakat —mutlak yokdan/ademden yaratılış değil, ezeli ilimdeki mânâdan başka bir boyuta var edıştır. Kabaca söylersek bir —transferdir.

Hız. İsâ'nın çamurdan kuş yapıp canlandırması (ihyâsı) mutlak yokluktan —yaratmak değildir, boyutlar arası bir indirgemedir, tecelli ettirmedir ve —kün/ol fiili ile anlatılmıştır. (((... İbn Arabî'yi klasik/sünnî İslâm kelamcıları ile karşı karşıya getiren konulardan birisi de budur. Kelamcılara göre Allah'ın —yaratışı mutlak yokluktan yaratmadır ve yaratılan şey Allah'ın varlığından sonra olduğu için —hâdis/ezeli olmayan özellikte kabul edilir. İbn Arabî'ye göre ise Allah'ın yaratışı mutlak yoktan yaratma değildir. Eğer —şeyler mutlak yoktan yaratılmış olursa Allah ile birlikte —var olacaklardır. Bu durumda Allah'ın —ahad / tek varlık olmak sıfatı bâtıl (geçersiz) olacaktır. Bu nedenle Allah'ın yaratışı.. sonradan oluşturma ve kendi ezeli ilminin haricinden yaratma tarzında değildir. Allah başlangıçsız (ezeli) ve bitişsiz (ebedî) ilminde her —mânâyâ ezeli ve ebedi olarak sahiptir. Bu ezeli ve ebedi mânâlara —âyan-ı sâbite denilir. Âyan-ı sâbite Allah'ın ilmi ve mânâları olmak bakımından —ezeli ve ebedidir, yaratılmamıştır, varlık kokusu koklamamıştır. Zâtından, esmâsına ve ef'aline inişi/tecellisi bakımından ise göreceli olarak —hadistir/sonradan yaratılmıştır. ...)))

Kur'an imanımızı iki bin yıl önceki bir insanın öldürölüp öldürölmediğine, çamurdan kuşun uçup uçmadığına —inanıp inanmadığımızı ölçmek için —nâzil olmamıştır. Bu örneklerdeki —hakikati anlayıp kendi hakikatimize iman etmemiz için —nâzil olmuştur. Görmediğimiz, duymadığımız olaylar hakkındaki —tanıklığımız insan yapısı (?) hukukta dahi geçerli değilken... iki bin yıl önceki olay hakkında —ilâhî hukuk bizden onay ya da ret kararı bekler mi? Görmediğimiz, bilmediğimiz —İsâ'nın ölümü hakkında doğru ya da yanlış demekle asla mükellef değiliz. Bizlerin mükellefiyeti o olaylarla anlatılan hakikati kavramaktır. Fakat âyetler asla yanılmayan kaynaktan geldiği için olayların zâhiren de anlatıldığı gibi olduğuna iman ederiz.

Kur'an âyetleri... Hız. Meryem'in, Hız. İsâ'nın ne kadar haklı olduklarını iki bin yıl sonraki bizlere anlatmak için beyan olmamıştır. Bu âyetlerle anlatılan —hakikati düşünmemiz ve kendi varlığımızı tanımamız için beyan olmuştur.

Ben size çamurdan kuş şeklinde (bir şey) yaratırım; onda nefhederim (Can üflerim) de Bi-iznillah (Allah'ın izniyle) gerçek bir kuş olur... (Anadan doğma) körü ve alacalıyı iyileştiririm... Bi-iznillah ölüleri diriltirim...

Hiz. İsa a.s.'ın dilinden verilen bu âyette geçen —Bi-iznillah/ Allah'ın izni ile yani —B sırrı ile kavramını da genelleştirerek düşünmeliyiz. —Bi-iznillahı kimi bilinçler —Allah yaptırttı olarak idrak edecektir, kimi bilinçler de —Allah'dan başka fâil yoktur olarak idrak edecektir. Her iki idrak de kendi bilinç boyutlarına göre doğrudur. Aradaki tek fark —Allah yaptırttı idraki... içinde —ikilik/gizli şirk perdesi barındırmaktadır.

İsa Allah yanında ne ise (bir mânâdır) her şey de öyledir. İsa'da (ve her birimde) tecelli eden —var etme ve hayat verme fiilleri —B sırrı ile Allah'ın fiilidir. Tasavvufta bu sırta —fiillerin tevhiidi denilir. Her boyuttaki (âlemlerdeki) —vahdet ve kesret halinde açığa çıkan fiil sadece Allah'ın fiilidir.

((... "Lâ" nın manası ancak "Allah'ın âlemlerdeki tasarrufu âlem sûretleriyle"dir"

başkaca değil, uyarısı anlaşıldıktan sonra fark edilir ve nasipte varsa yaşanır!. Sır "LÂ ilahe"nin anlaşılmasında ve "illallah"ın açılımı olan" "âlemlerdeki tasarruf"

konusundadır. Bu çok iyi anlaşılmalıdır. Çokları anladım sanarak bunu hiç idrak etmeden kendini "vahdet ehli" diye avutarak geçer gider! ... Ahmed Hulûsi/Tefekkür/okyanusum. com'dan alıntı ...)))

—Bir yanağınıza tokat atılınca diğerini çevirin, —Sezar'ın hakkını Sezar'a, Allah'ın hakkını Allah'a verin, — Romalılara verginizi, haracınızı kendi elinizle götürüp verin, yöneticilere itiraz etmeyin...

Hiz. İsa a.s. bu gibi sözlerle kendisine tabi olanlara —şariat oluşturdu. O dönemde yapabileceği başka bir şey de yoktu. Karşısında dünyanın süper imparatorluğu olan Roma ve kendisine tamamen cephe almış olan bir Yahudi toplumu vardı. İsa'nın tabiatında Meryem'in dişiliğinden kaynaklanan —itaat, şefkat, şiddet karşıtlığı gibi duygular baskındı. Babasız olması nedeniyle savaşçılık ruhu, şiddetle problem çözme, devlet kurma, kral olma gibi duyguları ön planda görünmüyordu.

Bu yumuşaklık ve itaat gibi görünen uygulamanın özünde ise Roma imparatorluğunu sarsacak, din değiştirecek ve batılları ebedi olarak Yahudilerle dost yapacak bir oluşumun başlangıcı vardı. Birkaç yüz yıl içinde gerçek Hristiyanlık olmasa da Hiz. İsa adına Roma yönetimi Hristiyanlaşmış ve dünyanın en büyük din devleti haline gelmiştir. Kur'anda beyan edilen Muhammedî şeriatta ise Müslümanların cizye vermemesi (haraç vermemesi) tavsiye edilmektedir. Zulme razı olmayıp, zulmü ortadan kaldırmak için mücadele emredilmektedir.

Hiz. İsa'nın yeryüzüne ikinci tecellisinde Mehdi ile buluşup Muhammedî şeriata tabi olacağı rivayet olunmaktadır. (((... Bu zahiri anlatımın nefis dünyamızda nelere işaret ettiği daha önceki bölümlerde yorumlarla ve Üstad Ahmed Hulusi'nin konu ile ilgili sayfalarına verilen linklerle izah edildi. ...)))

Hiz. İsa a.s.'ın tevâzusu (alçak gönüllülüğü, itaatkâr tutumu) yaratılıştan gelen fitrî bir özelliktir. Karşıdan her hangi bir menfaat ve çıkar elde etmek için yapılmaz. Doğal bir haldir. Tüm insanları, tüm varlığı ve tüm olayları Hakk'ın tecellisi olarak algılatır. Kendisine bu bilgi gurur vermez. Nefs tuzağına düşmez. İnsanları bilgi üstünlüğü baskısına sürükleyerek kendisine şan, şöhret ve makam gibi geçici şeyler sağlamaz. Bir de bu tevazunun tersi vardır. Gücünden korktuğu kişilerin önünde sahte duygularla eğilmek suretinde tezahür eder. Güçlülerden bu yöntemle dünyalık çıkar sağlar. Bu sahte tevazusunu nefsinin tatmin için kullanır ve kendisini akıllı ve üstün görerek yanılgılara sürüklenir.

Cebrâil a.s.'ın asıl sûreti nurani olup güç ve kuvvet halindedir. Bildiğimiz şekillerle ve ya büründüğü sûretlerle alakalı değildir. Hz. Meryem'e insan sûretinde görünmüştür.

Göründüğü sûret Hz. İsmâ'nın gençlikte ve olgunlukta alacağı suretin benzeridir ve ya aynısıdır. Bu suretle Hz. Meryem'e İsmâ tecelliyatına dönüşecek olan —hayat sıfatının gücünü dokunma ve temas olmadan, maddi bir şey olmaksızın —üflemiştir yâni mânevi olarak transfer etmiştir.

Hz. İsmâ da ölümlere —dünyasal hayat sıfatını iade ederken ve diğer mucizelerinde Cebrâil'in annesine görüldüğü insan sûreti üzerinde kalmıştır. Eğer Cebrâil Meryem'e hayat üflerken başka bir sûrette olsaydı İsmâ da o sûrete dönüşmedikçe mucize gösteremezdi.

Cebrâil a.s.'ın hakikati ile ilgili ek bilgiler:

((... —**Hanîf** kökenli **Muhammed** aleyhisselâm, tanrı ve tanrılık kavramının aslâ söz konusu olmadığını idrâk etmiş bir kişi olarak putperest kavmi içinde yaşarken, nihâyet 39 yaşında —**Tanrı ve tanrılık kavramı yoktur yalnızca ismi “Allah” olan vardır (La ilâhe illa-Allah)** gerçeğini çeşitli tanrılara tapınan putperest topluma ilân etti!. Burada en öncelikli konu, ismi —**ALLAH** olanın ne olduğunu fark etmektir. **İsmi “ALLAH” olan, bu konu eğer iyi irdelenirse, görülecektir ki idrâk edilesi ötelerdeki bir tanrı olmayıp, her birimin ve şeyin derûnundaki, özünde bir kuvvedir, kudrettir!. Her şey ve birim kendi dışına afâkına yönelerek değil, kendi özüne ve derûnuna yönelerek o kuvve ve kudrete ulaşır ve ulaşabilirse de O varlık indinde birimsel “yok”luğunu fark eder!. —Var olan yalnızca ALLAH imiş der bir muvahhid olarak!... Bu anlayışta, göklerden insana inen melekler değil, insanın özünden, derûnundan bilincine tenezzül eden kuvveler, ilim (cebrâiliyet) söz konusudur. Beyin daima kendi veri tabanına ulaşanları ve veri tabanından açığa çıkanları —**Musavvir** ismi sonucu— suretlendirerek bilinçte açığa çıkardığı için, beyinler melekleri sûretler şeklinde görür.**

<http://www.allahvesistemi.org/ahmedhulusidekavramlar/kavramlar/cebrail/cebrailiyet.htm>

ZÂTİ-Hak'kın varlığı; **MÂNÂSİ**-Esmâ terkibi; **YAPISI**—**Nur** yani —**enerji...**(**ALİM**", "**BASİR**", "**FETTAH**", "**HAKİM**" ve "**MUHYİ**" gibi —Allah İsimlerinin ağırlıklı anlamları) **GÖRÜNTÜSÜ** -"**NUR**" yapıları "**bilinç birim**" olması sebebiyle, iletişim kurduğu kişiye, erişirmek istediği anlamı taşıyan ışınsal impuls göndererek, onda dilediği görüntüyü oluşturur!. "Biri hariç hemen tüm "**görüntü**"ler, onun "**algılanmasını istediği görüntüler**"dir.. Çünkü orijini itibariyle, bize göre, görüntü kavramından soyut-mücerred varlık sınıfındandır. **BEYİNLERDEKİ MÜDAHALESİ** (—**Sıkma**)-Ek kapasiteler oluşturmak **GÖREVİ**-Seçilmiş kişileri "**SIKARAK**" açmak(beyinlerine bazı "**Allah isimleri**")nin(—Rabbani isimlerin) frekansından impulslar göndererek, bu yolda açılım oluşturmak); ve daha sonra da "Allah'ın evrensel düzeni ve değerleri hakkında bilgilendirerek" o topluma yol gösterilmesine vesile olmak... Rasûl-Nebi ve Velilerin beyinlerine "Alim", "Basir", "Hakim", "Fettah", "Muhyi" gibi bir kısım —isimlerin frekansından impulslar göndererek, bu yolda açılım oluşturmak; âlemlere dönük ilmi transfer etmek... **HZ.RASÛLULLAH"A TEBLİĞ ETTİĞİ**—"**LEVHİ MAHFUZ**dan bir defada —**OKU**duğu Kur'ân-ı Kerim...(daha sonra peyderpey Hazreti Muhammed Aleyhisselâma tebliğ etmiştir)

<http://www.allahvesistemi.org/ahmedhulusidekavramlar/kavramlar/cebrail/index.htm>

KESRET KAVRAMI KALKTIĞINDA CEBRÂİL DE KALMAZ!

CEBRÂİL A.S

—MÎ'RÂCIN 3.AŞAMASI OLAN

BÂTİNÎ(Enfûsî) SEYİRDE(Asıl Mi'râc aşamasında)

Sidret-i Munteha (bilinç boyutunda-şuurunda kesret kavramı kalkıp, Tekliği müşahede etme noktasında

-Ef'al(Çokluk) âleminin son bulduğu noktadan sonraki sıfat mertebesinde)

EŞLİK ETMEMİŞTİR —Ben buradan sonra yokum!

—Bir adım daha atarsam, yanarım!

Üçüncü bölüm ise, Sidret-i Munteha denilen; ef'al âleminin, çokluk âleminin son bulup; Cebrâil'in; —ben buradan sonra yokum dediği noktadan başlayıp, Hz. Rasûlullah'ın kendi hakikatine yönelmesi suretiyle Rabbini, bâtınında müşahede etmesi; —MİRÂC denen olaydır.

Bu üçüncü bölüm bâtînî - enfûsî bir seyirdir; âfâki bir seyir değil!.

Birinci bölüm, Tay-yi Mekân olayıdır. İsra olayıdır, Mekke'den Kudüs'e!.

İkinci bölüm, Semâları, Cennet ve Cehennemi gezmesidir, Cebrâil'in eşliğinde. Bu da Mirâc değildir.

Esas Mirâc denen üçüncü bölüm ki, bu enfûsîdir. İkinci bölüm de afâki idi. Semâları gezişi Cennet ve Cehennemi görüşü afâki idi. Afâki seyir idi. Üçüncüsü, enfûsî seyirdir, Rabbini bâtınında görmesidir.

—Kâb-ı gavseyin ev ednâ, yani —yayın iki ucunun yakınlığı hatta daha da yakın nisbetinde kendi hakikatinde, özünde Rabbini müşahede etmesi etmesi!. İşte bu Mirâc'dır...

Sidre-i Munteha, mânâ itibariyle kesret kavramının bittiği noktadır.... Yani bilinç boyutunda-şuurunda kesret kavramı kalkıp, Tekliği müşahede etme noktasını hissettiğin anda sen sidre-i munteha'dasın!

(Soru; Cibril'in son makamı oluyor değil mi?)

Kesret kalkarsa Cibril kalır mı geride???

Mirâc'a çıkarken ne oldu orada Cibril? Yok oldu! Çünkü kesret kavramı kalktı.

Kesret kavramı kalkınca Cibril kaldı mı?

Onun bir adım ötesinde ben yokum... Yanarım dedi.

İşte bu sebepten kesret kavramının bittiği yer, —Sidre-i muntehadır. ...

<http://www.allahvesistemi.org/ahmedhulusidekavramlar/kavramlar/cebrail/miracinucuncu-asamasi.htm>

Daha fazla bilgi için linklerin devamını inceleyebilirsiniz.

Hız. İsa a.s. Meryem'den gelen beşeriyet yönü ve Cebrâil'den gelen nuraniyet yönü ile Hız. Nuh'un oğlu Sam'ı diriltmiştir. Sam'ın yaşadığı tarih bilinmemekle birlikte on binlerce yıl evvel yaşadığı tahmin edilmektedir. Sam dirilip İsa'nın Nübüvvetini tasdik eder ve tekrar ahiret boyutuna döner. Akıl sahipleri bu diriliş karşısında hayrete düşerler.

Bir ölünün sadece söz ile dirilmesi Allah'ın özelliklerindendir. Mucize olarak bir kuldan açığa çıkmasını akıl kolay kolay kabul edemez. Hâlbuki Hız. İsa aynı özelliklerin tecellisi olarak çamurdan kuşa hayat verip uçurunca akıl bu mucizeyi daha kolay kabul ediyor.

Aslında tüm mucizeler aynı özelliktedir. Yine de mucize sahibi Kâmil İnsanlar akılları daha fazla zorlamamak ve akıl kabını çatlatmamak için tedbirli davranmışlardır. Hız. İsa ve ya bir başka mucize sahibi zât dileseydi çamurdan kuş yerine çamurdan insan sureti yapıp —ihyâ edebilirdi.

Risalet ve Nübüvvetin ispatı için mucize göstermek gerekmiştir. Fakat mucizeler insan aklını Allah'ın hakikatini idrake taşımaz. Eğer taşısaydı her Resul ve Nebinin zamanında yaşayan tüm insanlar —iman ederdi.

Mucize sadece Kâmil insandaki Risale ve ya Nübüvvet görevini fark ettirmek içindir.

Onların gerçek mucizesi insan aklına yol açan —ilmî mucizelerdir. Akıl ancak ilmî mucize olan Kur'an'ın işaret ettiği gerçekleri kavrayabilirse Allah hakkında —kesin bilgi

açığa çıkar. Yoksa akli aciz bırakan kevnî mucizeler (doğaüstü görünüm ve oluşumlar) sadece bir an korku ve panik meydana getirir, sonra unutulur gider. İlmî mucize ise devamlıdır, ahirette de devam eder.

Kâmil İnsanların Resul ve Nebî görevi olmayan sadece Velî olan sınıfından da —ihyâ/diriltme kerametleri görülmüştür.

Çöplükteki çürümüş ölü bir kedi Hz. A. Kadir Geylânî tarafından ismi ile çağrılmış ve canlanarak yanına gelmiştir.

Beyazid Bistâmî ezilerek ölmüş bir karınca üzerine nefesini üfleyince karınca canlanmıştır.

Abdurrahman Câmî Hz.lerini sınamak için bir padişah bir tavuğu haşlatmış ve diriltmesini istemiştir. Pişmiş tavuk hazretin emri ile canlanmıştır.

Evliyaullah'da bu tür olağan üstü hallerin örnekleri çoktur. Fakat bu örneklerle akıllar sadece hayret eder, hatta şüphe eder ve bazen de itiraz eder. İlme bu kevnî kerametlerden direk yol bulamayabilir

Mucize ve ya keramet insan canlandırma şeklinde de olsa akıl yine de Allah'a yol bulamayabilir.

Hz. Abdul Kadir Geylânî herkesin gözü önünde eski bir mezardaki ölüyü canlandırmış ve tekrar mezara döndürmüştür. Şâhitler üzerinde bu olay çok korkunç ve eşsiz görünmüştür. Fakat insanların toplu olarak din değiştirmesine ve ya tasavvufa yönelmesine, Geylânî'ye mürid olmasına neden olmamıştır.

Zaten Kâmillerin olağan üstü şeyler göstermesi din değiştirtme ya da insanları tolu olarak bir tarafa sürüklenme amacı taşımaz. Kendilerinde mevcut olan Muhammedî ilmî mucizeye dikkat çekme amacı taşır.

17-) Lekad keferalleziyne kalu innAllahe HUvel Mesiyhubnü Meryem* kul femen yemlikü minAllahi şey`en in erade en yühlikel Mesiyhabne Meryeme ve ümmehu ve men fiyl Ardı cemiy`a* ve Lillahi mülküs Semavati vel Ardı ve ma beynehüma* yahlüku ma yeşa` \* vAllahu alâ külli şey`in Kadiyr; Andolsun ki “Allah, MeryemOğlu Mesih’tir” diyenler kafir olmuşlardır... De ki: “Şayet MeryemOğlu Mesih’i, O’nun anasını ve Arz’da kim varsa cem’an helak etmek dilerse Allah’a karşı kim bir şeye maliktir?”... Semavat’ın, Arz’ın ve ikisi arasındakilerin mülkü (hakikatınız olan) Allah’ındır (herşey O’na ait özelliklerin bir tecellisidir; O’ndan gayri vücut yoktur)... Dilediğini halkeder... Allah her şey üzerine Kadiyr"dir. (Mâide, 5/17 B Meal)

Hz. İsmâ'nın ölüyü diriltmesini görenlerden bazılarının düşüncesi HULÛL inancına saptı. Hulûl, iki ayrı şeyin birbiri içine BİLEŞME olmadan girmesidir (asal gazların bileşik oluşturmada karışımı gibi). Hulûl'ü daha çok bilinen —reenkarnasyon kavramına benzeterek açıklayabiliriz. Reenkarnasyonda serbest kalmış bir ruh (?) başka bir bedenine içine sızarak girer (hulûl eder) ve o bedeni kullanır.

Hz. İsmâ'nın Allah'ın mucizesi ile ölüyü dirilttiğini, çamurdan kuşu canlandırdığını, körleri, cüzzamlıları ve delilleri iyileştirdiğini görenlerden bazıları —RUH olarak zannettikleri —TANRİ'nin İsmâ'nın bedenine sızarak girdiğine inandılar ve mucizeleri o ruha bağladılar. Tanrı'nın İsmâ'nın bedeninde —konuşlandığına (yerleştiğine) inandılar.

Bazıları bu inancı daha da ileri götürerek İsmâ Tanrıdır dediler. İsmâ'nın bedenini tanrının —minyatürize şekli kabul ettiler. Tanrı ruhunun İsmâ'nın bedeninde olduğunu ve tanrının bedeninin İsmâ'nın bedeni olduğunu vehmettiler (zannettiler).

Bu nedenle onlar gerçeğin üzerini yanlış inançla örttüler (küfr haline düştüler). Küfr; bir gerçeğin üzerini gerçekçi olmayan bir düşünce ile örtmektir. Küfr kelimesi Arapçada, toprağa ekilen tohumun üzerini örtmek fiilinden türetilmiştir. İsmâ'ya tanrı diyenler de

Allah'ın ve İsa'nın varlık gerçeğinin üzerini yanlış bilgi/inanç ile örterek örtücü yâni —kâfir olmuşlardır.

Onların örttükleri —gerçek Allah'ın sonsuz ve sınırsız Ahad (tek) varlık olması —gerçeğidir. Bu gerçeği önce şu bölümlere ayırdılar:

1. Tanrının ruhu. 2. Tanrıdan başka ruhlar. 3. Tanrının varlığı (bedeni). 4. Tanrıdan başka varlıklar (bedenler). 5. Tanrının sözü, tanrının fiili, tanrının özellikleri... 6. Tanrıdan başkalarının sözleri, tanrıdan başkalarının fiilleri, tanrıdan başkasının özellikleri...

Bu örnekleri daha fazla çoğaltabiliriz. Fakat bir fikir vermesi bakımından bu kadarını yeterli kabul ediyoruz.

Bu kadar varlık çeşidi içinde tanrı âdeta sıkışarak, yoğunlaşarak (minyatürize olarak) İsa şekline dönüşerek aramıza gelmiştir. İsa'yı görmek tanrıyı görmektir, İsa'ya dokunmak tanrıya dokunmaktır diye inanmışlardır.

Kur'an bu inancın yanlış olduğunu beyan eder. Resullerin ve Nebîlerin anlattığı, Allah inancı bu kadar sığ (yüzeysel ve basit) değildir.

Allah hakikat olarak bir ve ya birkaç şey şeklinde değildir. Allah her şey değildir. Allah âlemler değildir. Allah âlemlerde bir insan suretine sıkışarak aramıza inecek bir gökyüzü tanrısı değildir.

Kullardan birisine ve ya bir kaçına tanrısallık ve ya tanrılık vermek Allah gerçeğinin üzerini yanlış bilgi ve inanç ile örtmektir.

Allah sonsuz ve sınırsız olan Ahad (tek) varlıktır. Âlemler ve âlemlerde görünen —çokluk Allah'ın ilminin yansımaları, boyutları ve tecelliyatlarıdır. İsa da, İsa'nın annesi Meryem de Allah'ın ilminde mevcut olan bir mânâ boyutudur. Her insan ve her birim de onlarla aynıdır, her şey Allah'ın ilminde mevcut olan —kullardır/mânâlardır/gölgelerdir/tecellilerdir.

Bu gerçeği kavramakta zorlanan ve Allah'ı tanrı olarak kabule müsâit olan bilinçler Hristiyanlığın —somutlaşmış tanrı inancını çok çabuk kavramakta ve Hristiyanlığa geçmektedir.

Bazı bilinçler de Allah'ın —soyut/görünmeyen tanrı olduğu fikrini kolay anlaşılır bulmakta ve o inançta kalmaktadır.

İsa, Meryem ve —her birim Allah'ın mânâlarından bir mânâdır ve o mânânın bu haldeki bir tecelliyatıdır demek bir yere kadar hatalı değildir. Fakat —sadece İsa Allah'ın ilmidir, —sadece İsa Allah'ın mânâsıdır ve sıkışarak sadece onda tecelli etmiştir demek her yerde hatalı bir söz ve inançtır.

Hâlbuki Allah'ın varlığı birkaç parça değildir. Ve Allah'ın varlığından başka varlık da yoktur. Bu nedenle Allah'ın varlığı başka varlıklarla birleşmez, onların içine girmez. Veya başka varlıklar kendi varlıklarından kurtularak Allah'ın varlığına dönüşmezler. Allah'ın Ahadidiyeti işte bu kadar sağlamdır ve şirkin oluşmasına tamamen kapalıdır. Ancak bireyler kendi zanlarında sanal şirke düşerler. Hatta bu sanal şirk dahi Allah'ın onlarda o düşünceyi takdir edip yaratmasıyla oluştuğu için hakikat ehli —sanal şirkin de muhal (olanaksız) olduğunu bilir.

171-) Ya ehlel Kitabi la tağlu fiy diyuniküm ve la tekulu alellahi illel Hakk* innemel Mesiyhu lysebnü Meryeme Rasûlullahi ve KelimetuHU, elkaha ila Meryeme ve ruhun minHU, fe aminu Billahi ve RusuliHİ, ve la tekulu selasetün, intehu hayren leküm* innemAllahu ilahun vahid* subhaneHU en yekûne leHU veled* leHU ma fiys Semavati ve ma fiyl Ard* ve kefa Billahi vekiyala; Ey Ehl-i Kitab (zahiri yahudi ve nasara) !.. Diyninizde ölçüyü kaçırıp haddi aşmayın... Allah üzerine Hakk olmayanı söylemeyin... MeryemOğlu İsa Mesih yalnızca Allah Rasûlü ve O'nun (kudsi) Kelimesi"dir... O"nu (O Kelime'yi) Meryem"e ilka etmiştir ve kendinden (Allah'dan)

bir ruh"dur (O)... O halde (B sırrıyla) Allah"a ve Rasûllerine iman edin... (Zat'tan sıfatları ayırıp) **"Üçtür"** (baba-oğul-kutsal ruh;Zat-Hayat-İlim) **demeyin** (itikat etmeyin)... **Sizin hayrınıza olarak (buna) son verin... Allah ancak İlah'un Vahid'dir** (Tek Bir Vücut'dur)... **Subhandır O (Zat) çocuğu (ortağı) olmaktan... Semavat ve Arz'da ne varsa O'nundur... Vekiyl olarak (B sırrınca) Allah kafidir.** (Nisâ, 4/171; B Meal)
Hristiyanlardan bazıları Tanrının aynı anda üç görünüm verdiğiğine inandılar.

1. Tanrı tam bir beşer (insan) sûretine bürünüp —Baba görünümüne dönüştü ve üst boyutlara yerleşti. (Göklerdeki baba figürü)
2. Oğul sûretine bürünüp İsa'nın bedeni olarak aramıza indi. (Aramızdaki tanrı figürü)
3. Mukaddes ruh (Rûhul Kudüs/Kutsal ruh) olarak Cebrâil sûretinde dünya ve üst boyutlarda göründü. (İçe giren ruh figürü)

Tek olarak kabul ettikleri tanrıya bu üç özelliği verip (teslis/üçleme) sonra da —üç aslında —birdir dediler.

Baba özelliğine —varlık.

Oğul özelliğine —hayat.

Kutsal ruh özelliğine —ilim dediler.

Bu üç özelliğin Meryem oğlu İsa'ya girerek birleştiğine, İsa'nın —insanlığının çarmıha gerilerek yok edildiğine... kalan tanrılığının ve ilminin aslına döndüğüne inandılar.

Özetlediğimiz bu inanç ve benzeri Hristiyan mezhepleri (inanç ekolleri) günümüzde hâlâ devam etmektedir. Bilim ve fende ilerlemiş olan insanların hâlâ bu inancı neden devam ettirdiğini şu âyet izah etmektedir:

33-) ...ve men yudlilillahu fema lehu min had; ... Allah kimi saptırırsa, artık onun için hidayet edici yoktur. (Ra'd 13/...33; B Meal)

Hiz. İsa :

1. Cebrâil'in (sonsuz mânâların/sonsuz ilmin) Allah'ın ilminde mevcut olan İsa mânâsını Meryem'e üfürmesi (Meryem'de çocuk olarak tecelli ettirmesi) bakımından —Kelimetullahdır yâni —Allah'ın Kelimesidir.
2. Ölüyü diriltmesi bakımından —Ruhullahdır yâni Allah'ın Hayat, Kudret, İrade gibi sıfatlarının tam tecelligahıdır.
3. Tam bir biyolojik bedene ve birimsel bilince sâhip olması bakımından —Abdullahdır yâni Allah'ın İsa olarak tecelli etmiş bir mânâsıdır.

29-) Feiza sevveytühu ve nefahtü fiyhi min RuhîY fekau lehu sacidiyn; "Onu tesviye edip (o hücresel yapıyı düzenleyip, dengeleyip; o beyni nefhi ruhu kabil hale getirip), o yapının içinde RuhUM'dan nefhettiğim vakit, Ona secdeye kapanın". (Hicr 15/29 B Meal) Hiz. Âdem ve Hiz. İsa'nın yaratılışları arasındaki fark:

Hiz. Âdem'in bedeni sonsuz esmâ ile ifade olunan mânâları yâni küllî ruhu alabilecek kapasiteye gelene kadar olgunlaştırılmıştır. Sonra ruh (sonsuz esmâ/sonsuz mânâ/sonsuz ilim) nefhedilmiştir. Yâni Hiz. Âdem'in bedensel kapasitesi kalbi ve beyni sonsuz ilmi alabilecek kapasiteye gelinceye kadar aşama aşama gelişmiştir. Sonra Allah ismindeki sonsuz mânâların ilmini idrak etmiştir.

((... tasavvufta sûfinin zamanla olgunlaşarak hakikat ilmine yükselmesi ve bir anda ilmin onda açılması Âdem'e ruh nefh edilmesi ile benzeşmektedir...))

Hiz. İsa ise sonsuz mânâlar ilmine (ruha) bedensel olgunlaşmadan evvel sâhip olmuştur.

Hiz. Âdem hem babasız hem annesizdir ve bedeninin sûreti sonsuz esmâların zahiri suretlerinin bir özetidir.

Hiz. İsa sadece babasızdır, babadan alamadığı dış sûreti Ruh'dan yani Cebrâil'den almıştır.

Anneli ve babalı doğanlar ise dış sûretlerini anne ve babanın ve evvelki atalarının görünümülerinden alırlar.

Her birimin sureti aslında esmâların dış suretidir. Fakat Âdem'de ve Havvâ'da dolaysız yoldan tecelli etmiştir. İsâ'da yarı dolaysız bir tecelliyat vardır. Diğerlerinde ise dolaylı bir tecelliyat vardır.

122-) Evemen kâne meyten feahyeynahu ve cealna lehu nuren yemşiy Bihi fiynNasi kemen meselühu fiyz zulümati leyse Bi hâricin minha* kezâlike züyyine lilkaferiyye ma kânu ya`melun; Ölü iken kendisini (Hakikat İlmi ile) dirilttiğimiz, insanlar içinde onunla (B sırrınca) yürümesi için kendisine bir nur oluşturduğumuz kimse (nin durumu), karanlıklar içinde kalıp (birimselliği ile) ondan (B gerçeğince) çıkamayan kimseninki gibi olur mu?... Yapmakta oldukları kafirlere böylece süslendirildi. (En'âm, 6/122; B Meal)

Buraya kadar bedensel diriliş ve bedensel var oluş mucizeleri anlatıldı. Bu kısımdan sonra ve sonrasındaki bazı kısımlarda ilim ile diriliş olan —ihyâ-yı mânevî anlatılacaktır. İlim ile oluşan gerçek varlık ve gerçek yaşamda dört bilinç boyutu vardır.

1. Varlığın istisnâsız —ilâhî bir —esmâ boyutu olduğunu idrak etmek.
2. İlâhî boyutun Allah'ın zâtından başka varlığa sahip olmadığını idrak etmek.
3. İlim ile kendi hakikatini keşfetmek.
4. Dünyâ ve ahirete yönelik şahsî çıkar hırslarından arınıp nurâni (saf, temiz, ihlaslı) bir yaşam sürmek.

Hayat sıfatı her mânâda, her esmâda ve her birimde (kesrette) istisnâsız açığa çıkan en kapsamlı sıfattır. Her birim kendi özelliğine göre hayat sıfatını yansıtır. Allah'ın var ettiği sistemde cansız, hayatsız bir şeyin, bir zerrenin düşünülmesi imkânsızdır.

Tecellilerin ve hayat çeşitliliğinin sayıya gelen sınırı yoktur. Bu sınırsızlığı anlamak bu ilmin durulacak yeridir. Hayret ve haşyet aşamasının başlangıcıdır.

Hayret ve haşyet yapılabilecek hiçbir şeyin olmadığını anlamak ile içine düşülen bir —kalb sıkıntısı/kabz halidir. Hayrette ve haşyette kalan kişi bu nedenle ve sonsuzluğun verdiği aciziyet haliyle muzdaribdir (rahatsızdır). Bu rahatsızlığı onu fikirden fikire gezdiren bir harekete iter. Hareketin olduğu yerde —hayat vardır. Düşünce ve fikir hareketinin olduğu yerde ise —sonsuz hayat vardır. Sonsuz hayatın olduğu yerde ise —atalet yâni —tembellik, —ölüm ve —cehâlet asla barınmaz. Bu hakikate işareten Hadis-i şerifte; —**İlim ile diri olan kimse ebeden (asla) ölmez**" buyrulmuştur.

Hayret ve haşyet hâli yâni —hayat varlıktır. Varlık ise birdir, o da Allah'ın varlığıdır.

—Mânevî hayat kavramı ile kastedilen de bu bilinç ile yaşamaktır ve bir diğer adı —ilâhî yaşamdır.

—Hayy/hayat ve —ilim/âlim sıfatı Allah'ın zâtının isimlerindendir. Mutlak zât mertebesinde Zât'ın aynılarıdır.

Allah'ın zâtının ezeli ve ebedî ilminde —ilmî sûret olarak varsayılan birimlerin sanal varlıkları (âyan-ı sâbiteleri) —ilim sıfatı ile zâhir olur (görünüş ve oluş kazanır). Bu görünüş ve oluşa da —hayat denilir.

Kendiliğinden görünene ve başkasını gösterene —nur/ilim denilir. Nuru/ilmi görmek için nuru/ilmi gösterecek bir ışığa/bilgiye gerek yoktur.

Nurun kendisi zâten ilimdir ve her şeyi gösterendir. Âyan-ı sâbiteler ilim ile görününce ve görünene de hayat ismi verilince... hayat ilmin nuru olur. Nur hayattır. İlmin olmadığı yerde hayat yoktur, nur yoktur... zulmet, karanlık ve mutlak cehl/salt bilgisizlik vardır.

Kendi —birimsel varlığının sanal bir aldatmaca olduğunu fark edemeyen... varlığın tek olduğunu idrak edemeyen —karanlıklar içinde kalmıştır. Yok hükmünde, bitkisel bir varlık

bilinci sürmektedir. Ölüdür. Bir kişi o ölü ve karanlık olan bilince —ahadiyet ilmini yâni nûru ulaştırırsa onu diriltmiş olur. O dirilen kişi ölümler ve karanlıklar arasında yürüyen, hareket eden bir nur haline dönüşür.

Ölü, karanlık, bilgisiz nefisleri diriltlen —ma'rifet-i ilâhiyedir (ilâhî ilimdir). Ahadiyet ve tevhid (teklik ve birlik) bilgisidir.

(En'âm, 6/122) âyet hakkında daha teferruatlı bilgi Hz. Mûsâ bölümünde tekrar verilecektir.

Mânevî ihyâ (ilim ile diriliş) ceset ile dirilişten daha yüce ve daha şerefli. Çünkü —ilim ile diriliş önce ruhun hakikatinin Allah ilminde bir mânâ olduğunu hatırlatır. Böylece aklımızın —öldükten sonra tekrar dirilecek miyim? şüphelerinden kurtuluruz. Allah yanı sıra ikinci bir varlığa sahip olmadığımız için şu anda da —var olmadığımızı biliriz. Var olmayan bir şeyin —yok olmayacağı da mâlum ve zorunlu sonuçtur.

Ruhun bu hakikatini anlamaki cesedin —fânîliği sıkıntısını bertaraf eder. Böylece ceseden de —dirilmiş oluruz.

Cesetleri dünya boyutunda diriltebilmek özelliğine mazhar olmuş İnsan-ı Kâmillerde (Resul, Nebî ve Büyük Velî) —ceset diriltmek mucizesi çok az görülmüştür. —İlim ile diriliş mucizesi ise sürekli devam eder, daha çok görülür ve kıyamete kadar da görülmeye devam edecektir.

((... Bu kısmın sonuna Ahmed Avni Konuk'un birkaç cümlesini anlatımındaki muhteşem sanatı göstermek için yorumsuz olarak ilâve ediyoruz. ...)))

“Nitekim, emr-i âlî-i Risâlet-penâhî Hz. Muhammed a.s. ile Hz. Şeyh-i Ekber (şeyhlerin en büyüğü misk-i ezfer M.İbnü'l-Arabî r.a.) efendimizin, ümmet-i Muhammed'e (Müslümanlara) ithâf buyurduğu (armağan olarak gönderdiği) bu Fusûsu'l-Hikem sâyesinde, binlerce mürde-nefis olan (ölü nefisli) kimseler, hayât-ı ma'neviyyeye (manevi canlanmaya) nâil olmuşlar (ermişler) ve bundan sonra da kıyâmete kadar olacaklardır.”

İSÂ KELİMESİNDEKİ YÜKSELTİLMEK HİKMETİNİN ÖZÜ (4)

((... Bu bölümün bazı kısımlarında İbn Arabî'nin Ve Ahmed Avni Konuk'un bazı gerçekleri anlatım tarzına sadık kalarak özet ve yorumlarda bulunduk. Meselâ... “Ben”, “Biz”, “Ey Yolcu”, “Benim” gibi hitaplarla başlayan konuların anlatım akışını değiştirmeden verdik ...)))

—Eğer O olmasa idi ve eğer biz olmasa idik, olan olmaz idi.

Kendisinden başka varlık olmayan Allah olmasa idi ve boyutlarını oluşturan sıfatları olmasa idi ve sıfatlarının eserleri olan isimlerinin sûretleri âyan-ı sâbiteler olmaz idi.

Âyan-ı sâbiteler olmasa idi, âyan-ı sâbitelerin dünyada yoğunlaşarak görünüm kazanmış olan varlıkları (âyan-ı kevnîye) olmaz idi.

Madde, enerji, düşünce, hayal, ruh, kudret... her ne der isek diyelim, —var denilen her şey (kesret) ve ya —sonsuz varlık denilen tek şey (vahdet), Allah'ın sıfatlarından ve isimlerinden başka bir şey değildir.

Varlığa ister kesret (zerreler) hükmüyle bakalım istersek vahdet (sonsuz tek) hükmüyle bakalım —varlık Allah'dan başka bir varlığa sahip değildir. Hatta —varlık varlık değildir sadece ve sadece —tecelliyattır.

((... HER ZERRE, HAKK'IN VARLIĞI DIŞINDA HİÇBİRŞEYE SAHİP DEĞİLDİR!

“Hakk” ismi ile kastettiğimiz varlık, her zerrede, her “zerre” adı altında tümüyle; yani, zâtıyla, sıfatı dediğimiz benliği hüviyeti ile ve bu benliği hüviyetine ait sayısız mânâlar ve bu mânâların bir kısmının isimleri olan Esmâ-ül Hüsnâ ile ve bu mânâların ortaya çıkışı demek olan, Ef'al mertebesi hâli mevcuttur...

Bu böyle tahta, taş, hayvan, nebat, gaz, dünya, yıldız, galaksi, kara delik veya boşluk gibi hangi isimle neyi kastederseniz edelim, bu isimlerin müsemması olan varlık ancak ve ancak “Hakk” ın varlığıdır!.. İsimlerin müsemmasında, Hakk’tan gayrına ait hiçbir varlık kesinlikle mevcut değildir. Kısacası, her “zerre”, Hakk’ın varlığı dışında hiçbir şeye sahip değildir!... (Ahmed HULÛSî/Kavramlar/Hakk) ...)))

Bu durumda varlık önceden —yok idi diyemeyiz. Varlığın önceden —yok olması için Allah’ın isimlerinden oluşmaması, Allah’ın isimlerinin ayrı, varlığın ayrı olması gerekir. Hâlbuki Allah’ın isimleri Allah’a sonradan takılmış adlar değildir. Her isim Allah’ın ezeli ve ebedi bir ilmini (mânâsını) anlatmak için kullanılan bir kelimedir.

Her zerre Allah’ın sonsuz isimlerinden (esmâsından) bir ismin (mânânın) görünümüdür (tecellisidir).

Sonsuz boyutlarıyla tek bir tecelli olan —âlem (mükevvenât) sonsuz ve sınırsız tek varlık olan Allah isminin tecellisidir.

Her zerrenin ve ya sonsuz âlemin öncesi —mutlak yokluk değil, Allah’ın ilminde henüz zahiri görünüm kazanmamış —göreceli bir yokluktur. Varlığın özü, aslı, kaynağı Allah’ın ilmidir.

Her zerre ve ya sonsuz âlem Allah’ın ilminden zuhur eder (tecelliyata gelir)... bir müddet sonra tekrar geldiği ilim boyutuna döner. Bu nedenle hiçbir şey yoktan var olmaz ve var olan hiçbir şey de yok olmaz.

Resulullah a.s.’ın —fakr/yokluk hali olarak ifade ettiği mânâ; varlığın Allah’dan başka bir varlık olarak var olamayacağıdır. O’nun —Ben yokluğumla öğünürüm sözünü, benim varlığım Allah’ın ilminin zâhiri görünümüdür, ben Allah ilminden başka bir varlık değilim şeklinde anlayabiliriz.

Âlemin tecelliyatı Allah’ın şânıdır, her mânâsını tek tek açığa çıkarıp kendisi olarak seyridir ve tüm mânâsını tek tecelli olarak yansıtır ahadiyetini (tekliğini) yaşamasıdır. O’nun olmaması sıfatlarının ve isimlerinin ve fiillerinin de olmamasını gerektirir. O var ise sıfatları, isimleri ve fiilleri de vardır. Ya da sıfatlarının, isimlerinin ve fiillerinin var olması O’nun Zâtının da var olduğunu göstermektedir.

O’nun varlığı sıfatları, isimleri ve fiilleriyle —ahaddır, bütündür. O’ndan başka sıfatlanan, O’ndan başka isimlenen ve O’ndan başka fâil (eylemci) yoktur. O tam olarak anlatılamayan ve tanımlanamayandır.

O’nu en yakın anlatım ve en yakın tanımlama şöyledir. —Ahadiyetine —O (hüve/hû) diyoruz. Sıfatlarına, isimlerine ve fiillerine ise —âlem, —varlık, —tecelliyat ya da kısaca —biz diyoruz. Bundan dolayı... —**Eğer O olmasa idi ve eğer biz olmasa idik, olan olmaz idi** denilmiştir.

—...Biz, hakîkatte kullarız ve Allah Teâlâ muhakkak bizim Mevlâ’mızdır.

Her birimiz hakikatte tek tek O’nun kullarıyız ve bütün olarak varlık yine O’na bütün olarak kulluk etmektedir.

İnsanlar dünyâ üzerinde çok farklı görünümlemlerle, düşüncelerle ve fiillerle O’na tek tek kulluk etmektedirler. Her insan ve her canlı dünyâ üzerinde farklı bir yöne hareket etmektedir. Her birimin yaşam çizgisi özeldir ve diğer hiçbir şeye benzemez. Her birim kendi çizgisinde O’na kulluk etmekte ve O’na dönmektedir.

Dünyâ dahi bir kuldur. Ve kendi çevresinde ve kendi yörüngesinde dönerek O’na kulluk etmektedir. Dünyanın da bir bilinci ve yaşamı vardır. Dünyâ üzerindeki birimlerin ayrı ayrı olan kulluğu dünyâ boyutunda —tek kulluk haline gelir.

Tüm gezegenler üzerlerindeki her birimle birlikte güneş boyutunda —tek kul haline gelir. Güneş sistemi bir bütündür ve sistemin kulluğu tek bir kulluktur.

Galaksi boyutunda yüz milyarlarca güneş sistemi —Samanyolu ismi ile —tek kul haline gelir. Ve O'na kulluk eder.

Tüm galaksiler sınırsız evreni oluşturarak —evren ismi altında yine —tek kul haline gelir. Ve O'na kulluk eder.

Evrende insanî (beş duyu) algılamalarımızın dışında sınırsız boyutlar vardır. Sınırsız boyutların tümü de —tek kul haline gelir ve O'na kulluk eder.

İnsandan sınırsız makro evrene doğru olan açılımdan başka bir de insandan sınırsız mikro evrene doğru bir açılım vardır.

Her zerre (atomun sonsuz küçük parçası) kendi çevresinde ve yörüngesinde dönerek O'na ayrı ayrı zerreler olarak kulluk eder. Zerreler birleşerek her bir üst boyutta —tek kul haline gelerek —atom

boyutuna kadar yükselir. Zerreler atom olarak kulluğuna başka bir boyutta da devam eder. Atomlar birleşerek insan bedenini oluşturur ve yine —tek kul haline gelir. Ve O'na bu sefer insan boyutunda kulluk eder. Bu sıralama sınırsız evren ve boyutlarına kadar yükselir, ve sınırsız sonsuz tek bir kul olarak O'na kulluk eder.

Hiçbir boyutta O'na kulluk etmemek mümkün değildir. Çünkü —kul dediğimiz mânâlar topluluğu O'nun sıfatı, ismi ve fiilidir. Her boyut tek bir boyut olarak sonsuz sonda —tek bir kul olur.

Allah hükümlerini ve fiillerini ve eserlerini bizde açığa çıkan mânâları ile oluşturur.

Çünkü, Allah kendi mânâları olan bizlerin yâni sıfatlarının, isimlerinin ve fiillerinin mutlak velîsidir (sorumlusudur). Mutlak idare edenidir (mutasarrıfıdır). İsimleri (kulları, mânâları) zâtî tarafından idare olunandır. İdare olunmak kulluğun gereğidir.

Bizim maddî varlığımız O'nun mânâlarının (isimlerinin) belirmelerinden, açığa çıkmalarından ibarettir. Bundan dolayı bizler mutlak kuluz (mutlak tecelliyatız) ve Allah teâlâ da mutlak velâyeti nedeniyle bizim Mevlâ'mızdır.

—Allah Âdem'i (insanı) kendi sûreti üzerine halk etti hadis-i şerifindeki —sûret Allah'ın sıfatları anlamındadır.

Halk etti (yarattı) kavramından murad —tecellî ettirmektir.

—Âdemden (insandan) murad Allah'ın bütün sıfatlarına, isimlerine ve fiillerine mazhariyettir (görüntü yeri olmaktır).

Fakat Allah'ın tüm sıfatlarına, isimlerine ve fiillerine tam (kâmil) mazhariyet her insan sûretinde açığa çıkmaz. Sadece İnsan-ı Kâmil Allah'ın tüm mânâlarına —boy aynası olur. Allah sadece İnsan-ı Kâmil boy aynasında tam olarak kendisini seyredir.

Şiir:

Gerçek sevgili kendi sûretini göstermek diledi Âdem'in su ve çamur varlığında çadır kurdu Kendi cemâlini seyretmek için Âdem'i toraktan ayna eyledi Ve onda kendi aksini görüp her şeyini onda buldu.

Bilindiği üzere her insan Allah isimlerinden bir ismin mazharıdır (görünümüdür). Ve o isim o insanı oluşturan isimlerin içinde en etkin olanıdır (Rabb-i hassıdır, terkibindeki güçlü isimdir). Etkin isim (Rabb-i hass) o insanı alnından tutup (bilincini kontrol altına alıp) kendi mânâsının en olgun hâline doğru sevk eder.

O insandan açığa çıkan her düşünce ve her eylem o ismin etkisi ileler. Ve o isim ya —cemâlî ya da —celâlîdir.

Enbiyâ (Nebîler) ayrı ayrı isimlerin (ayrı ayrı Rabların) etkisi altında olan kişileri, bütün isimleri kendinde toplamış olan Allah isminin (Rabların Rabbi'nin) terbiyesi altına sokmaya gayret ederler.

39-) Ya sahibeyissicni e erbabün müteferrikune hayrun emillahul Vahidül Kahhar;

“(Yusuf dedi:) Ey zindan arkadaşlarım!.. Müteferrik (çeşitli/başka başka) rab'lar mı

daha hayırlı, yoksa Vahid'ül Kahhar olan Allah mı?". (Yûsuf; 12/39; B Meal)

Sadece bir ismin (bir Rabbin) etkisi altında kalanlar insan-ı nâkıstır (eksik insandır). Fakat her insan-ı nâkısta (eksik insanda) Allah isminin tüm mânâlarına ayna olabilecek potansiyel güç ve yetenek vardır. Kendisini idare eden güçlü ismin sınırlı etkisinden Allah isminin sınırsız kulluğuna yükselme şansı vardır. Bu şansın olduğunu anlatan Nebîlerin ve Velîlerin davetine uyarak kendi potansiyelini açığa çıkarması için gayret etmesi gerekir. Ne kadar gayret ederse o kadar Allah isminin tecellisi olmaya yaklaşır.

39-) Ve en leyse lil İnsani illâ ma sea; İnsan için ancak sa"yettiği (yaptığı, amel olarak işlediği; kuvveden fiile çıkardığı, gerçekleştirdiği) **vardır.** (Necm; 53/39; B Meal) Ama ne yazık ki insanların çoğu tam insanlığa (İnsan-ı Kamillîğe) daveti duyar, takip edeceği yolu anlar fakat bu gerçeğe tabi olarak ameller ortaya koymaz. Olduğu gibi kalmayı, durgunluğu, ataleti, yerinde saymayı tercih eder. Nebî'nin ve Velî'nin ilmi ile dinamizme gelmeyi tercih etmez. Nebî'nin ve Velî'nin kendisini sırtına bindirip İnsan-ı Kâmillîğe taşımasını umar. Bu umudu boştur. Allah'ın sisteminde sadece; **İnsan için ancak sa"yettiği** (yaptığı, amel olarak işlediği; kuvveden fiile çıkardığı, gerçekleştirdiği) **vardır.** (Necm; 53/39; B Meal)

İnsan-ı Kâmil olanlar Nebîlerin davetine kulak vererek, ilimlerine tabi olarak, çeşitli yollarla nefislerini terbiye ederek terkiplerindeki güçlü ismin dar çemberinden çıktılar. Allah isminin geniş dâiresine girdiler ve Hakk'ın zâtının görüldüğü ayna oldular. Ve kendilerinden tüm isimlerin (Allah mânâlarının) eserleri, hükümleri ve fiilleri açığa çıktı.

Meselâ ölüye nefh ettiler (nefeslerini üfürdüler) ölü dirildi.

Taştan, topraktan hayvan heykelleri yaptılar ve canlandırdılar. (Diğer mucizeleri, kerametleri ve basit oluşumları da bunlara kıyas ediniz)

Bunları... Allah'ın Muhyî (can verici), Tekvîn (ilmindeki mânâyı zâhire yansıtıcı), Halk (zahirde bir an evvel görünmeyeni bir an sonra görünür kılıcı, yaratıcı) ve diğer tüm sıfatlarına tam ayna oldukları için yapabildiler. Hattâ o fiiller sadece Hakk'ın oldu.

Soru: Her bir İnsan-ı Kâmilin bütün isimleri kendisinde toplayan —Allah isminin tecelliyatı olduğunu öğrendik. Allah ismi İnsan-ı Kâmilin güçlü ismi (Rabb-ı hassı, öz ismi, etkin ismi) olmuştur ve bu duruma sonradan ulaşmıştır. Hâlbuki önceden onların da ayrı ayrı isimlerden oluşan bir terkibiyetleri (bileşimleri) vardı. O terkibiyette bir isim etkin idi. Onlar da o etkin ismin kulluğunu yapıyorlardı. Bir âyette de Allah'ın sisteminde değişme olmayacağı şöyle beyan ediliyor:

30-) Feekim vecheke liddiyni haniyfa* fıtratAllahilletiy fetaren Nase aleyha* LA TEBDİYLE Lİ HALKILLAH* zâliked diynül kayyimü, ve lâkinne ekseranNasi la ya`lemun; Vechini Haniyf olarak (bir tanrıya tapınmaksızın, Allah'a şirk koşmaksızın) o Tek Diyn"e doğrult... O Allah Fıtratı"na ki, insanları onun üzerine yaratmıştır... Allah yaratışına tebdil (bedel) yoktur... İşte bu, Diyn-i Kayyim"dır (hep payidar, daim geçerli Sistem'dir)... Fakat insanların ekseriyeti bilmezler. (Rûm, 30/30; B Meal) Bu durumda bir hakikati başka bir hakikate çevirmek mümkün görünmüyor. Nasıl oluyor da İnsan-ı Kâmil (Nebî olmayan) kendi öz ismini (Rabb-ı Hassını) terk ediyor, o ismin sırat-ı müstakiminden (zorunlu yörüngesinden) çıkıyor?

Cevap: Hayır İnsan-ı Kâmil öz isminin sırat-ı müstakimi üzerinde yürümekten çıkmıyor. Sadece bir ismin dar çerçevesi ile sınırlanmaktan çıkıyor. Ve aynı anda diğer tüm isimlerin hükümleri ve eserlerini açığa çıkarmaya başlıyor.

Bu nedenle Nebî/Resul olmayan İnsan-ı Kâmilde öz ismin her zaman etkin kalması nedeniyle tüm isimlerin açığa çıkışı bir Nebîde ve bir Resulde olduğu gibi hiçbir zaman aynı ölçü ve aynı denge üzerinde olmaz.

Yine de tüm isimlerin açığa çıkmış olması Allah ismindeki tüm mânâların açığa çıkması

anlamına gelir. Nebî ve Resullerle aynı ölçü ve aynı dengede olmasa da İnsan-ı Kâmilde tüm isimler Allah isminin etkisi ile açığa çıkmıştır. Kemâlatı ancak bu anlamdadır. Şu halde İnsan-ı Kâmil bütün isimleri kendinde toplayan HÛ (Allah) isminin özel bir tecelliyatıdır.

Bütün isimlerin hükümleri ve eserleri tam ölçü ve tam denge ile açığa çıkmış olan tek İnsan-ı Kâmil Hâtem-i Enbiyâ (Son Nebî) Hz. Muhammed a.s.'dır.

Nebî doğuştan tam denge ve tam ölçü üzerinde doğar. Allah isminin tüm mânâlarını açığa çıkarmış olarak dünyamıza gelir. Doğumundan bedensel vefatına kadar da tam ölçü ve tam dengeyi muhafaza etmek için en gerekli ibadetini hiç aksatmadan yapar. Bu nedenle çok zahmet çeker, çok çile çeker. Nebî'nin ameli doğal hâli olan en yüce mertebede kalmak ve o mertebenin sonsuz mânâlarını her an seyretmek içindir.

Nebî özülle doğmamış olan ve öz isminin sınırlı etkisini aşarak —Allah isminin sınırsız etkisine ulaşan İnsan-ı Kâmillerin ameli ise Hz. Muhammed a.s.'ın ulaştığı İnsan-ı Kâmil kıvamına ulaşmak içindir.

İnsan-ı Kâmil mertebesine aşağıdan yükselerek ulaşan Velî dış görünüm olarak dâima kendi öz ismini temsil eder. Fakat iç görünüm olarak öz ismin dar etkisinden çıkmış Allah ismi ona öz isim olmuştur. Her büyük Velî —fenâ firresul ve —fenâ fillah ve —bekâ billah kavramlarıyla kendi varlığını sona erdirmiş olarak tanımlanır.

Muhammedî mertebe tek bir mertebedir. Ve o mertebeye ulaşan her bilinç —tek kul olarak Allah'a kulluk eder.

Fıtratı gereği Nebî ve Resul olarak var olmuş İnsan-ı Kâmiller ile yaşamının belli bir aşamasından sonra çalışarak İnsan-ı Kâmil olan velîler arasında hiçbir zaman eşitlenmeyecek bir mesafe vardır. Velî İnsan-ı Kâmiller hiçbir zaman Velâyetin bir sınıfı olan —Resul ve —Nebî mertebesine —çalışarak ulaşamaz. Ancak fenâ firresul sırrı ile kendi özlerinde de mevcut olan ve Hz. Muhammed a.s.'dan yansıyan Risalet nurunu fark ederler. Bu fark edişleri onları —resul mertebesine yükseltmez. Ancak risalet nuru ile zahire ve bâtına bakan veliler haline gelirler.

Sen bizim dış görüntümüze bakıp da, —Sen de bizim gibi bir insansın dersin. Fakat biz sınırlı olan bu dış görünümün yanında Hakk'ın sınırsız olan varlığına tam ayna olmuş bir iç görünüme sahibizdir.

Senin —insan tanımın sadece bedensel ve ruhsal bir varlığı anlatır. Bizim —insan tanımımız ise sınırsız ve sonsuz tek (ahad) varlığa ayna olan bir gönlü (kalbi, bilinci) anlatır. Ancak —insan sadece —İnsan-ı Kâmidir. Diğerleri İnsan-ı Kâmil olmak için gayret gösteren insanlardır.

İnsan-ı Kâmilde Hakk'ın tecellisi zâtının sonsuzluğu iledir. İnsan-ı nâkısdaki Hakk'ın tecellisi zâtının bâzı isimlerle sınırlanmış halidir.

Ve Hakk insan-ı nâkıs sınırsız zâtı ile tecellî etmez çünkü onlarda bu tecelliyi kaldırabilecek potansiyel güç yoktur.

Her eksik (nâkıs) birimde açığa çıkan zât, sınırsız zâtın aynıdır. Fakat o birim kendisindeki sınırsızlığı idrak edemez. Buna da Allah'ın o birimde sınırlı olarak tecelli etmesi denilir.

Her tam birimde (İnsan-ı Kâmilde) açığa çıkan zât sınırsız zâtın kendisidir. Ve o İnsan kendi zâtının sınırsızlığını bilir.

İnsan-ı Kâmil tek varlık olan Hakk'ın nurunun (ilminin) âdeta yoğunlaşarak maddîleşmiş bir tecellisidir. İnsan-ı Kâmil'in madde görünümüne bakarak onun lâtîf (basit akılla idrak edilemeyen) hakikatinden perdelenmemek gerekir.

En lâtîf olan en kesif (en katı) olmadıkça tam tecelli etmiş sayılmaz.

19-) Allahu Latıfün Bi ıbadiHî yertzüku men yeşa`* ve HUvel Kaviyyül Aziyz; Allah

kullarına (B sırrıyla?) Latîf"dir, dilediğini rızıklandırır... O Kaviyy"dir, Aziyy"dir.

(Şûrâ, 42/19; B Meal)

Buradaki —B ayrı ayrı olmamayı, varlığın tek bir hakikat olmasını ifâde eden bir harftir. Allah'ın zâtının ahad (bölünmeyen, tek, tümel) olan nûru (ilmi) lâtif (görünmeyen) halden görünür (kesif/yoğun) hâle gelerek varlığı oluşturmuştur. Varlığın yoğunlaşmış zahiri görüntüsü, lâtif aslın perdesidir. Sadece perdeyi görmek ve perdeye madde varlık demek... lâtif olan tek gerçeği mânâ ve madde olarak ikiye ayırmaya neden olur. Bu ikiye ayırmak da tek hakikatten perdelenmektir.

Varlıkta ayrı ayrı ve tek tek görünen her şey aslında Hakk'ın lâtif varlığıdır. Lâtif varlık her birimde farklı zahir olur. Farklı zahir oluş her birimi diğerinden öz olarak farklı yapmaz. Fark sadece dış görünümüdür.

Dış görünüş perdesine aldanmayan, Hakk'ı her hal ve her şartta lâtif olarak idrak eden ancak İnsan-ı Kâmil'dir. Bu gerçeği Hz. Mevlâna Celâleddin-i Rûmî (r.a.) şöyle dile getirir: —Âdem'in/Havvâ'nın madde bedeni ve görünüşe gelmesi Hakk'ın kendisini Âdem/Havvâ zahiri ile örtmesi ve perdelemesidir. Âdem/Havvâ Hakk'ın zâtının görüntüsüdür.

Kâbe Hakk'ın zâtına işaret eden bir belirteçtir. Secde Kâbe'nin taşına ve arazisine değil temsil ettiği hakikatedir. Secde Kâbe'ye değildir. Kâbe'nin taş görüntüsü secde olunacak istikameti belirten bir nişangahtır. Kâbe'nin taş yapısı tamamen oradan kaldırılrsa secdeler yine o yöne olur. Kâbe'nin oturduğu alan dahi secde olunacak kutsal bir —yer değildir.

İnsan-ı Kâmil de Kâbe gibi bir belirteçtir. Çünkü İnsan-ı Kâmil Hakk'ın zâtını işaret eden bir ilim ve irfan tecellisidir.

Ancak Nebîler dahil hiçbir Resule, velîye ve hiçbir İnsan-ı Kâmil'e secde edilmez. Eğer bir insana secde edilmiş olsaydı Hakk, secde olunan insan kadar bir hacme sahip tanrı olmuş olurdu. Her secde edilen de bir tanrı olurdu. Böylece Allah'dan başka tanrılar edinilirdi. Halbuki Allah hakikatte tanrı değildir ki başka tanrılar olsun... Allah kendi varlığından başka varlık var etmediği için tanrılığı redetmektedir. Bu sır nedeniyle tanrı ve tanrılık kavramı ebediyen bâtıldır.

Meleklerin ve cinlerin Âdem'e secdesi dahi Âdem'in bedenine değildir. Âdem'in ruhuna değildir. Âdem ile temsil olunan hakikatedir. Secde ile işaret olunan hakikat başı yere koyup bir tanrıya tapınmak kadar kuru ve baist değildir. Secde, Allah'ın hakikati ile kulun hakikatinin tek hakikat olduğunu idrak halidir.

Bâzı İnsan-ı Kâmiller (Hallac-ı Mansur gibi) secde hakikatini taşkın duygularla ifade ederken İblis'in Âdem'e secdeyi red edişindeki sırrı da ifşâ etmişlerdir. Bu yüzden suçlanmışlar ve yargılanmışlardır.

Hallac'a göre... secde eden melekler Âdem'in zahiri ve bâtını varlığının ve kendilerinin tek hakikat oluşunu tastik anlamında secde etmişlerdir. Secde etmeyen İblis ise Hakk'ı Âdem'in sadece zahiri varlığı ile sınırlamamak için secde etmemiştir.

Hakk'ın mertebe mertebe taayyünâtı (açığa çıkışı, tecelliyatı, boyutlar oluşturması) şuna benzer:

Elimize bir çekirdek alsak bunun ismine —çekirdek deriz.

Toprağa gömdükten sonra kabuğunu çatlatarak yeşerince çıkan filize —fidan deriz.

Fidan ismi çekirdeğin bir boyutta aldığı başka bir isimdir.

Çekirdek yarılmadan önce kendisinin —fidan boyutuna —çekirdek olarak —perde idi.

Yarılp fidan olunca da —fidan ismi ile kendisinin —çekirdek boyutuna —perde oldu.

Çekirdek, fidan, gövde, dal, yaprak, meyve, çekirdekler ve çekirdeklerden oluşacak olan ormanlar —tek bir hakikat olup çok çeşitli mertebelerde açığa çıkar. Ve her mertebe (boyut) diğer mertebelerin (boyutların) perdesi olur.

Şimdi sen de insana ve ya başka bir birime bakıp Allah'dan perdelenme.

İnsan... bahr-i vücûb (varlığı zorunlu olan Allah'ın zâtı) ile bahr-i imkân (varlığı Allah'ın gölgesi olan tecelliyatlar) arasındaki berzâh-ı kübrâdır (en büyük geçittir). Böylece Hakk'ın lâtif olan sonsuz varlığı ile yine Hakk'ın sonsuz tecellileri olan maddi görünümlerin tek bir hakikat olduğu insan ile bilinmektedir.

19-) Meracelbahreyi yeltekiyan; Salmıştır (biri tuzlu, biri tatlı) iki denizi (Sema ve Arz denizleri, yani Ruh ve beden denizleri);kavuşup kucaklaşıyorlar (insanda).

20-) Beynehüma berzahun la yebğiyan; Aralarında bir berzah var, birbirinin sınırını aşamıyorlar (böylece kendi orijinalliklerini ve iki deniz halini muhafaza ediyorlar).
(Rahmân, 55/19,20; B Meal)

Ey Allah yolunun yolcusu!

Tüm zıtları tek hakikat olarak idrak ettiğin zaman.

İdrak edilen ve idrak eden arasındaki zıtlığı da kaldırıp idrak halinden kurtulduğun zaman.

Ve henüz tecellî etmemişlik (yansımamışlık), henüz taayyün etmemişlik (zahir olmamışlık) boyutuna yükseldiğin zaman.

Fark edeceksin ki, senden sonsuz mânâlar, sonsuz hükümler ve sonsuz fiiller yansımaktadır. Âlemler senin gölgelerin olmaktadır. Ve sen kendini seyretmektesindir. Bu hal içinde iken —benlik duygunu iptal et. Geriye sadece —gerçek ben kalsın.

—Gerçek ben Hakk'tır ve âlemler de Hakk'ın gölgeleridir.

Bu durumda —sen âlemlere —Rahman sıfatı olursun. Zirâ (çünkü) İnsan-ı Kâmil zahiri ve bâtını ile varlığa —rahmettir. Hz. Resulullah s.a.v. hakkında şöyle beyan edildi:

107-) Ve ma erselnake illâ rahmeten lil alemiyn; Biz seni ancak âlemler için bir rahmet olarak irsal ettik (zahiri şirk, toptan helak dönemi bitti; istidadı müsayit olanlar da veliy olacak). (Enbiyâ 21/107; B Meal)

Ey Allah yolunun yolcusu!

Sen insan-ı Kâmil olunca Hakk'ın değişmez varlığı ile Hakk'ın her an değişen tecelliyatı hükmündeki geçici varlıkları arasında —irtibat ve geçiş boyutu olursun. Bu özelliğin nedeniyle de Hakk'dan aldığını halka (tecelliyata) ulaştırırsın. Hakk'ın sonsuz ilminden aldığın mânâları hakikat imine susamış olanlara içebilecekleri damlalar kadar dağıtırsın.

Ömer Hayyam'dan bir dörtlüğün açıklanması:

—İlâhî aşk meyhânesinde aşk şarabını zikretmek Allah'ın Celâl ismini anmaktır. Dünyâ işlerini hoş ve boş gören rindlik ve aşk şarabını taparcasına sevmek benim amelimdir. Ben bu dünyada âlemlerin canıyım. Âlemlerin her boyutu benim teklîğimden doğmuştur.

Hakk'ın gölgeleri olan bizler Allah'ın ezelf ve ebedî ilminde —ezelf ve ebedî mânâlar olarak hep var idik. Âyan-ı sâbiteler idik. İlâhî isimler idik.

Hakk zamansız ve mekânsız anda kendi hakikatinden kendi hakikatine tecellî etti.

Böylece bizlerin mânâ halindeki varlığımız zâhiri görünümler de kazanmış oldu.

Zatından zatına olan bu tecelliye —feyz-i akdes denildi.

Hakk'ın bizim zahirimize bürünüp kendi varlığı ile biz olarak tecelliyatına (oluşuna) da —feyz-i mukaddes denildi.

Hep denildi ki... —İnsan Hakk'a aynadır. Bir de bunun tersini düşünün. Belki de aynı zamanda Hakk insana aynadır.

Ezelf ve ebedî mânâlardaki yâni bizlerdeki özellikler Hakk aynasına yansıdı. Biz Hakk'a kendimizdeki ezelf ve ebedî mânâları verdik. Ayna da bizim verdiğimizizi yine bize yansıttı.

Biz aynaya ne verdi isek ayna bize onu verdi. Bu durumda Hakk hiç kimseye zulmetmemiş oldu. Başımıza gelen her şey kendi ellerimizle ezelde Hakk'a

verdiklerimizin aynısı ile bize iadesi oldu.

Ayna kendisine verilenden başka bir şeyi göstermez.

Mesnevî'den iki alıntı:

—Bu cihan (varlık âlemi) bir dağdır ve bizim fiilimiz bir bağırma, bir sestir. Kulağımıza gelen, cihan dağına çarpan kendi bağırışlarımızın yankılarıdır.

—Bu cihan bir dağdır. Ve senin ağzından çıkan dedi kodu dağa çarparak yankılanır ve yine sana geri döner.

Benim kalbim ve ruhum; Rabb-ı hassım (beni oluşturan güçlü esma) olan hakikatim ve Allah ilmindeki ezeli-ebedi mânâ sûretimdir.

İnsan-ı Kâmil olmak bakımından benim Rabb-ı hassım (beni oluşturan, bende tasarruf eden güçlü isim) bütün isimleri kendinde toplamış olan —Allah ism-i camisidir. Allah zatından zatına olan

tecellisinde (tecellî-i Akdes'de) benim hakikatimin potansiyel mânâlarını bilir. Ve kendisindeki tüm mânâları bende seyreder.

Sonsuz ve sınırsız mânâlarıyla mekâna ve zamana sığmayan Allah benim Rabb-i Hassım olan kalbime (hakikatime) sığar.

Benim yok hükmündeki varlığımı bir öz ve bir dış olarak var sayar. Kendisindeki tüm mânâları bana yüklemek için kalbimi ve beynimi ruhu (sıfatları) kabul edecek kıvama gelinceye kadar olgunlaştırır. Son şekli verir ve kendisindeki tüm mânâları yükler (nefih eder). Böylece tüm mânâlar (melekler ve cinler/canlar) benim hakikatime secde etmiş (toplanmış) olur. Ve yok ve ölü hükmündeki mânâ varlığım böylece ihyâ olunur (diriltilir).

29-) Feiza seveytühü ve nefahtü fihi min RuhîY fekau lehu sacidiyn; “Onu tesviye edip (o hücreli yapıyı düzenleyip, dengeleyip; o beyni nefhi ruhu kabil hale getirip), o yapının içinde RuhUM”dan nefhettiğim vakit, Ona secdeye kapanın”. (Hicr, 15/29; B Meal)

İnsan-ı Kâmil Hakk'ı kendi zatı olarak, kendi hakikati olarak tanır ve bilir. İnsan-ı Kâmil'in kendisini bilmesi Rabbı olan Allah'ı bilmesidir. İnsan-ı nâkıs da Allah'ın varlık sırlarını İnsan-ı Kâmil'in açığa çıkardığı ilim ile bilir. ***

Biz Ahad olan mutlak varlığın (Allah'ın) kendisinden kendisine tecellisinden evvel O'nun varlığında âlemler, mânâlar ve anlar/zamanlar idik.

Çünkü bizim ve bütün varlıkların mânâ sûretleri O'nun Zâtının iş ve oluşlarıdır. O'nun iş ve oluşları O'nun ezeli zâtında ezeli varlık mânâlarıdır. Bu nedenle cümlemiz (tüm mevcûdat) O'nun varlığından başka bir şey değil idik ve hâlen de değiliz. Çünkü O —tek varlık içinde ve dışında ikinci bir varlık/varlıklar var etmeyendir.

Ahadiyet (ZÂT/BİR'lik) boyutu... Sıfat/İsim/Fiil boyutunu sanal olarak oluşturur. Aslında Zât boyutunda sıfat, isim ve fiil diye sonradan oluşma mânâlar bulunmaz. Sıfat, isim ve fiiller Zâtın var saydığı —vehimsel mânâlardır.

Varlığı açıklamak ve anlamak için Zât boyutunun sıfat, isim ve fiiller boyutunu oluşturduğunu kabul ediyoruz. Bu kabul edişin de amacı zâhiren çokluk görüntüsünün bâtinen teklik (kesret ve vahdet aynılığı) olduğunu anlamamız içindir.

Biz ezelde yok idik dediğimiz zaman Allah'ın Zât boyutunun şu anda dahi kendisinden başka varlık/varlıklar ile birlikte olmadığını anlatmış oluyoruz. —Ezelde şeklindeki zaman belirteci eski zaman, geçmiş zaman anlamında değildir. Geçmiş, şimdi ve gelecek zaman diye üç hâl aslında yoktur. Anlatım ve anlama kolaylığı için bu zaman belirteçleri kullanılır. İster ezeli diyelim, ister ebedi diyelim istersek —an diyelim... kastedilen hâlen tek an olan —andır. Ve şu an dahi o andır.

Bu zaman hakkındaki bilgilerden sonra... "Allah Teâlâ var idi ve onunla berâber bir şey mevcûd değil idi" rivayetini yeniden düşünelim. Ve şu anda dahi Allah'ın hâlen

—tek/ahad olduğunu kavramaya çalışalım.

Ne zamanki insan bu gerçeği unuttu, bu unutmadan dolayı Hakk'ın varlığı Zât, sıfat, esmâ ve ef'al gibi farklı mertebeler olarak algılanmaya başladı.
Ne zamanki insan her mertebenin ayrı olmadığını ilim ve bilgi ile öğrendi, tüm boyutlar ortadan kalktı ve sadece Allah ismi ile tecellî eden —tek varlık kaldı.

Soru: Şu anda dahi Allah ile birlikte Allah'dan başka varlık ve varlıklar mevcut değilse; **"Benim Allah ile bir vaktim vardır ki, o vakte ve hâle Allâh'ın gayri (başkası) sığmaz."** Hadisini nasıl anlamalıyız?

Cevap: İnsan-ı Kâmil'in —her an Allah var, Allah'dan başkası yok şeklindeki —Mahviyyet/yokluk hâli bazen kesintiye uğrar. Eğer ki —Mahviyyet/yokluk yâni teklik bilinci İnsan-ı Kâmil'de kesintisiz olarak devam etse çevre ile doğal bağlantısı tamamen kesilir. Varlığı Hakk ve beşer olarak iki kategoriye ayırmaz. Ulaşmış olduğu ilmi ve irfânı beşer boyutunda bocalayan insanlara anlatmaz. Tebliği ve irşadı terk eder. İnsan-ı Kâmil —Mahviyyet/yoklukhâline —sahv/uyanıklık/varlık hâline yâni sıfatlar, isimler ve filler boyutuna kesinti nedeniyle düşünce varlık ile doğal irtibata geçer. Varlığın anladığı dilden ve seviyeden konuşur. Varlığa hakikatini öğretmeye çalışır. Mahviyyet/yokluk hâline —İstihlâk/bitmişlik-tükenmişlik hâli de denilir. İnsan-ı Kâmiller —Mahviyyet ve istihlâk hallerinde coşarak bazı —bilinçli sözler sarfederler. (((... Bu sözlere bilinçsizce sarfedilmiş cümleler diyemeyiz. Çünkü İnsan-ı Kâmillerin coşku hâli üzüm şarabından gelen sarhoşluk gibi değildir. Üzüm şarabı sarhoşunun başından bilinç gider ve anlamsız —saçma sözler sarfeder. Hakk'ın ilmi ve irfânı ile mest olan İnsan-ı Kâmil ise üst bilinç hallerine yükselir. O halin hakikatini anlatan sözleri alt bilinçlere göre ağır gelir. Bu nedenle —derin anlamlar taşıyan sözlere mecâzen —şatahat/coşku sözleri denilmiştir. ...)))

İnsan-ı Kâmillerin coşkulu sözlerine örnekler:

—Men reânî fekad rea'l-Hakka (beni gören Hakk'ı görmüştür)... (Hz. Muhammed a.s.)

—Ene'l-Hak (ben Hakk'ım)... —Leyse fî cübbetî sivallah (cübbemin içinde Allah'ın gayri yoktur)... —Sübânî mâ a'zame şânî (ben kendimi tesbih ederim, benim şanıma ne yücedir)...

(((... —BENİ GÖREN HAKK'I GÖRMÜŞTÜR! (Soru: Rasûlullah Efendimiz aleyhisselâmın "Beni gören hakkı görmüştür" açıklaması ışığında düşünerek Rasûlullah aleyhisselâmın Ruh-u Âzâm'ın mânâlarından sadece bir mânânın yeryüzünde açığa çıktığı mahal olmasını nasıl düşünelim açabilir misiniz?...) Hz. Muhammed aleyhisselâm, —BENİ derken, aslında beden boyutunu kastetmiyor... Kendisinde açığa çıkan Esmâ boyutuna işaret ediyor!... (Ahmed HULÛSÎ/Kavramlar/Hakk) ...)))

İnsan-ı Kâmiller coşku hâline doğal beşeri duygulara dönünce de...

—Ene'l-abdü'z-zelîl (ben zelil (hor, hakir bir kulum) derler.

6-) Kul innema ene beşerun mislûküm yuha ileyye ennema ilahuküm ilahun vahıdun festekıymu ileyHı vestağfiruHU, ve veylün lil müşrikiyn; (Rasûlüm) de ki: "Ben sizin misliniz beşerim, ancak; (öyle ki) ilahınızın (SİZ'i yaratanınızın?) İlah'un Vahid (Bir Tek Vücut) olduğu bana vahyolunuyor (dıştan bilgi gibi, değil?)... O halde O'na istikamet edin ve O'ndan mağfiret dileyin... Veyl olsun müşriklere!"

(Fussilet, 41/6;B Meal)

*** Bu bölümde geçen konulara çağdaş anlam ışığı yansıtacak Üstad Ahmed HULÛSÎ'den (Kavramlar/Hakk'dan) alıntılar.

"HAKK", İSİMLERİN MÂNÂLARININ TÜMÜNÜN YEGÂNE SAHİBİ OLAN VARLIKTIR!

İşte bu terkihiyet hâli "halk" ismiyle kastedilmiştir. "Hak ve Halk" diyoruz ya....

İşte, terkihiyet hâlinin adı "Halk"tır. Hâlik isminden Halk meydana gelmiştir. "Halk olmuş" dediğimiz şey bu terkiplerdir.

Halketmek, var olmayan bir şeyi var kılmaktır. "Halk" diye bir şey yok!.. İşte yok olan bir şeyi, var kılıyor!.. Ama neyle var kılıyor, gene kendi mânâlarıyla!.. Mânâları değişik terkipler şeklinde meydana getirerek, her bir terkipte değişik oranlarda âşikâre çıkartmak suretiyle, halk ismi müsemması meydana geliyor. "Halk" ismi ile işaret ediliyor. Ama "halk" isminin müsemması Hakk'ın mahiyeti itibariyle Hakk'ın kendisidir!.. Ancak biz "Hak" kelimesiyle bu Esmâ-ül Hüsnâ'yı, bu Esmâ-ül Hüsnâ'ya sahip olan varlığı kastederiz. Yani, bu isimlerin manâlarının tümünün sahibini!..

Eğer bir terkiib durumuyla bu isimlerin manâları bir mahâlde toplanmışsa, o zaman ona "hakk" değil "halk" adını veririz!..

Dolayısıyla, terkibiyetten doğan tâbirler, "halk" adına bağlanır, "Hak" adına bağlanmaz! "Hakk" dediğimiz zaman, bu isimlerin mânâlarının sahibi olan varlığı kastederiz. Halk veya mahlûk dediğimiz zamanda bu terkibi kastederiz!

Mahlûkta ve halkta dediğimiz haller, halk olarak müşahede edilmesi dolayısıyla, geçerli olan tâbirlerdir. Eğer aynı hallerde o isim terkibinin mânâsının aslı olan Hakkaniyetini müşahade edersen; terkibiyet yönünü değil de, o ismin aslını; mânâdaki asliyetini müşahade edersen, o zaman "Hakk" adını verirsin!

Bu neye benzer; akvaryuma bakıyorsun akvaryumda suyu görüyorsun. Ama, balıkları gösterip akvaryumda yaşıyorlar, diyoruz. Akvaryumda yaşıyorlar, derken akvaryumdaki, "suda" demek istiyoruz. Ama konuşmada, akvaryumdaki "suda" demeden, sadece kısaca akvaryumda diyoruz. Halbuki balık akvaryumda değil suyun içinde yaşıyor!.. Akvaryumdaki suyun içinde yaşıyor!..

Eğer burada sen, akvaryumdaki suyun denizdeki su olduğunu veya göldeki su olduğunu, göldeki sudan farklı bir şey olmadığını müşahade ediyorsan, o suyun göldeki su olduğunu müşahade ettiğin gibi; herhangi bir terkipde ortaya çıkan manânın sahibi olan, o manâya sahip olan ana varlığın müşahade ederek "Hakk" diyebilirsin!..

Fakat o mahâlde, bir isimler terkibi olduğunu ve bu isimlerin değişik oranlarda bir araya gelmiş olduğunu müşahade ettiğin zaman, ona "Hak" değil "halk" dersin; ve o noksan olarak nitelendirilen hali ona bağlayabilirsin.

Zaten noksanlık denilen hallerin oluşması zaruridir ve elzemdir!.. Çünkü o noksan denilen haller olmasa, "kemâl" denilen mânâ anlaşılmaz, müşahade edilemez!.. Her bir noksanlık, bir kemâlin ortaya çıkmasına vesiledir. ilâhî isimlerin, bu terkiplerle, çeşitli noksanlıklar şeklinde müşahade edilmesi gereklidir ki, o isimlerin kemâl yönleri de neticede müşahade edilebilsin, seyredilebilsin!..

HAKK'ı BİLMENE RAĞMEN HÂLÂ TERKİBİ KAYITLARLA TABİATIN HÜKMÜYLE ALIŞKANLIKLARINLA YAŞIYORSAN, BU YAŞAMININ NETİCESİNDE SENİN İÇİN AZAB SÖZKONUSUDUR! Beşerden meydana gelen fiiller, eğer terkiib hükmünün neticesiyse, tabiatı, duyguları, şartlanmaları ve neticesi alışkanlıkları ortaya koyar!..

Alışkanlıklar, şartlanmalar, tabiat, duygular dediğimiz şey ise, tabîi hükmüyle ortaya çıkması halinde, ilâhi emirlere ters düşer!.. İlâhi emirlere ters düşmesinin sebebi de , beşeriyet kayıtları içinde, yâni Hakk'ın belli isim terkibi, mânâları içinde kalması dolayısıyladır.. Ki bu da kişinin neticede âkibette cehennemini meydana getirir.

HAKKANI KONUŞMA Zâten bizim genel olarak din hakkındaki bütün konuşmalarımız ya ef'âl mertebesindendir, Rabbani bir konuşmadır; veyahut esmâ

mertebesinden olur, "Hak" kânî bir konuşma olur!.. Bunun ötesindeki konuşmalarımız zaten çok çok enderdir!

Esmâ mertebesinden olan konuşma nasıl olur, ilâhî isimlerin mânâları hakkında olan konuşmalar, "Hak" a ait Hakkanî konuşmalardır!..ilâhî isimlerin mânâları konuşulduğu zaman Hak'tan sözedilmiş olur.

ESMÂ MERTEBESİ İTİBARIYLA ALLAH'A "HAKK" DİYE HİTAP EDİLİR! "Hak" nedir?..

İlâhî isimlerin bütünü olan mertebenin adıdır! Yani bütün isimlerin kül halinde bulunması hâsebiyle, yani esmâ mertebesi itibariyle Allah'a "Hakk" ismiyle de hitap edilir.

ZÂHİR GÖZÜYLE GÖRDÜĞÜNE "HAKK" DİYEMEZSİN! Sınırlı müşahedede, müşahade edilecek mahalde verilecek isim, "halk" ismi olur!.. Sınırsız müşahade söz konusu ise, bu defa müşahade edilene verilecek isim "Hakk" olur. Zâhir gözüyle, "Hakk" ı görmek muhaldir! Çünkü zâhir gözü, mutlak olarak sınırlı görür! Zâhir gözü mutlak olarak sınırlı gördüğü için, zâhir gözüyle gördüğüne "Hakk" diyemezsin, "halk" demek mecburiyetindesin!.. Çünkü, sınırlı olarak müşahade ettiğin her şey terk iptir ve "halk" ismine bağlanır!.. ***

İSÂ KELİMESİNDEKİ YÜKSELTİLMEK HİKMETİNİN ÖZÜ (5)

Kur'an-ı Kerîm varlık sırrını (sırdan amaç, varlık hakikatidir) Cebrâil'in Meryem'e Hakk'ın kelimesini (mânâsını/ruhunu) üflemesi ve İsâ'nın babasız olarak doğması (tecellîsi) misali ile de anlatır. Ya da bu âyetlerden varlığın hakikatine dâir bilgiler çıkarabiliriz. Şöyle ki;

Allah; sonsuz sınırsız olarak var olandır. Allah'ın sonsuzluğunda ve sınırsızlığında varsaydığı sonsuz mânâlara sonsuz sayıda esmâ (isimler/mânâlar) diyoruz. İsimlerin (esmânın) bânî olan mânâların ve zâhiri olan sûretlerin oluşturduğu mertebe —**Cenâb-ı Hakk** kavramı ile anlatılır. (Cenâb; —**büyük/büyüklik/yücelik** demektir).

Nasıl ki —**Allah** ve —**Rab** kelimeleri ayrı ayrı anlam içeriyorsa —**Allah** ve **Hakk** kelimeleri de aynı değil **ayrı ayrı** anlamlardadır. Meselâ —**Zeyd Hakk"tır** diyebiliriz fakat —**Zeyd Allah"tır** diyemeyiz. Zeyd Hakk'dır deyimimizle Zeyd'in varlığının —**Cenâb-ı Hakk"ın varlığı** olduğunu anlatırız, —**Cenâb-ı Allah"ın varlığı** olduğunu söyleyemeyiz.

Hallac-ı Mansur'un —**Enel Hakk** sözü de aynı anlamdadır. Hallac bu söz ile varlığın hakikatinin Allah'ın Hakk olarak tecellî eden mânâsı olduğuna işaret etmiştir. —**Ben Allah"ım** ya da —**Allah"ın parçasıyım** gibi akıl ve iman dışına taşacak anlamda bir söz sarfetmemiştir.

—**Ben Hakk"ım** (Enel Hakk) demek başkadır, —**Ben Allah"ım** demek başkadır.

—**Ben Hakk"ım** demek... benim cüzî varlığım aslında bir hayalden ve varsayımdan ibaret olup aslîm ve hakikatim Allah'ın sonsuz ilminden oluşmaktadır anlamındadır.

Allah'ın varlığı oluşturan ilim boyutuna —**Hakk** kavramı işaret etmektedir.

Brisinin —**Ben Allah"ım** demesi... ben kulları olan bir tanrıyım ve kulların varlığı ayrıdır benim varlığım ayrıdır anlamına gelir ki bu söz yanlıştır. Yanlıştır çünkü, Allah dahi kendisinden ayrı olan varlıkların tanrısı değildir.

Allah; ilmi ve ilmi ile kendi hayalinde varsaydığı sanal kullarından (**âyan-ı sâbite**'den) ayrı bir tanrı değildir. Allah; kendi içinde ve dışında (iç ve dış yoktur) varlıklar yaratıp da onlara tanrılık yapacak bir sistemi kabul etmemektedir. Allah kendi hakikatini tanrıya ve tanrılığa dönüştürmemektedir.

Bu kuralı bilen —**âlim velîler** hiçbir zaman —**Ben Allah"ım** demez... —**Ben Hakk"ım** yâni —**Benim varlığım Allah"ın ilminden var olmuş bir yokluktur** derler.

—**Kendisinin Allah olduğunu** ya da —**Allah'ın bir parçası (cüz"ü) olduğunu** iddia eden ve ya inanan her kim olursa olsun bu iddası ve ya inancı ile cehâletini ortaya koymaktadır. Allah'ın tanrı olması için kendinden ayrı varlık yaratması ya da kendisinden küçük parçalar oluşturması ve onlara tanrılık yapması gerekir.

Hz. İbrâhim'in balta ile küçük tanrıları kırması ve baltayı büyük tanrının boynuna asarak... —**Küçük tanrıları kıskanan büyük tanrı kırmıştır** demesi de Allah'ın tanrı ve tanrılıktan —**münezzeh** olduğunu göstermektedir.

İsâ'nın var oluşunu anlatan âyetlerde geçen her kelime ve kavram da bizi Allah'ın her şeyi ilminde ve hayalinde var ediş hakikatine götürür.

((... TASAVVUF, BÜTÜNÜYLE GİZLİ ŞİRKİN KALKMASI ÇALIŞMALARIDIR!

İslamın düşünce sistemi ve yaşamı olan —**Tasavvuf**'un belli başlı prensipleri vardır.

Tasavvuf, akli başında - şuurlu - yüksek tefekkür gücü olan üstün istidat ve kabiliyetli insanların konusudur!

Ağızından çıkan kulağı duymayan mecnunların, psikiyatrik vakaların tasavvufla, hele hele Allah'a erme gibi fevkalade muazzam kesinlikle bir ilgisi olamaz!..

—**Nefsi** bilme; —**Rabbî** bilme; —**Meliki** bilme; —**Allahî** bilme; —**marifetullahî** bilme; Allah'ın tüm varlıkta yürürlükte olan sistemini müşahade etme gibi sayısız ilimleri kapsamak, —**akl-ı kül** işidir en azından!..

Bütün bunlar, deli divanelike, meczuplukla olmaz; şuurla olur!. Hem de çok üst düzeyde bilinçle..

Bir takım adamlar görüyoruz ortalıkta, başıbozuk dolaşıyorlar!.. Bir takım düzensiz, şuursuz, saçma laflar ediyorlar!.. Biz de bunlara, Vahdet'i yaşıyorlar meczuplar, hakikatı yaşıyorlar, bilmem neyi yaşıyorlar diye nazar ediyoruz... Hiç alâkası yok!.

Mantıksal bütünlükten yoksun konuşmalar yapan Hakikat ehli yoktur!.

Zira Vahdet olayı, tamamıyla bir basiret, bir şuur olayı!... Nerede bir basiret- bir şuur olayı, nerede bir deli saçması!...

Düşünün ki bir —**Ben Hakk'ım** diyor, sonra ondan vazgeçiyor, dönüyor, —**Ben basit, aciz bir kulum, ben bilmem neyim** diyor... Bunlar şuurlu ifadeler değil!..

Şuurunu, bütünüyle, aşırı şekilde bu konuya, teksif etmekten dolayı, bu kişiye halkın —**deli** demesi; delicesine bir çalışma içinde olduğu mânâsındadır!.. Yoksa; systemsiz -saçma sapan şeyler söylemek değildir, —**delilikten** murad...

Bir kişi bu işin böyle olduğuna inanır, iman ederse; bunu böylesine yaşayabilmek için, bedenselliğinden - huylarından- şartlanmalarından kopabilmek amacıyla yoğun bir takım çalışmalara girerse; herkesin genel anlayışına ters düşen bu çalışmalara girmesi dolayısıyla de millet ona —**deli** der.

—Yahu bu adam deli. Bunu terketti, şunu terketti vesaire derler.. Ama, halkın ona deli demeleri, deli olduğu anlamına gelmez!. Nitekim, Rasûlullah aleyhisselâma dahi deli demişlerdir, mecnun demişlerdir..

Esasen, Tasavvuf bütünüyle —**gizli şirkin** ortadan kalkması; gizli şirki doğuran, zannındaki —**Ben varım** şartlanmasının kalkması çalışmalarından başka bir şey değildir. ...)))

<http://www.allahvesistemi.org/ahmedhulusidekavramlar/kavramlar/tasavvuf/index.htm>
= den alınmıştır.

*** Allah'ın hakikatini ve Allah'ın var ediş sistemini Hz. Musa'nın ve Hz. İsâ'nın anlattığı tarzda anlamaktan uzaklaşmış olanlara —**ehl-i kitap** denilmiştir.

—**Hz. Muhammed a.s."ın anlattığı Allah ve Allah sistemini** anlamaktan uzaklaşmış olmanın adı da —**ehl-i kitaptan** olmaktır.

Ehl-i Kitap'dan olmanın tasavvufi anlamı başka bir dinden olmak değildir. Allah'ın kitabı olan varlık sistemini okumamak, yalan yanlış bilgileri tekrar etmektir.

((... "İKRA" nın yazılı bir metni okumak değil, basîret ile "Sistem realitesini "OKUMak" olduğunu yıllar önce açıklamıştık...

Bu "İKRA" kelimesi kadar yanlış anlaşılan bir diğer çok önemli kelime de "KUL" yani dilimize "DE Kİ..." diye çevrilen kelimedir.

"KUL" hitabından murad "*şimdi bildirdiğimi hissedip yaşa*" demektir!. Denileni tekrar etmek teyp veya ipod işidir... ya da papağan işi! İnsana, "KUL" hitabıyla başlayan konularda, "anlattığımız bu realiteyi idrak et, hisset ve yaşa" denmesi hasebiyle, işaret edilen mananın tefekkürü önerilmektedir! Yani kısacası, "KUL" euzü veya "KUL huwallahu.... gibi hitaplar, söyleneni şuursuzca tekrar et anlamında değil, "bunun anlamını hisset yaşa" anlamındadır!. İşte bu mana ile, "KUL" hitabıyla başlayan âyetler yeniden okunmalı ve nelerin hissedilerek yaşanmasının önerildiği fark edilmelidir." ...))) (Özel bir sohbetten/Ahmed Hulûsi/ Okyanusum.com'dan alınmıştır)

Ehl-i kitap... önlerinde okuyabileceği (tefekkür edebileceği) insan ve evren adlı açık bir kitap olduğu halde okuyamayan (tefekkür edemeyen), atalarının öğrettiği ezberini tekrar edendir.

Fakat —**Ey ehl-i kitap** şeklindeki ikaz hitabı Allah'ın sistemini (insan ve evrenin varoluşunu) okuyabilme eğitime sahip olanlar içindir. İmkânsızlıklar içinde doğmuş, ailesi sadece kalıpsal dini bilgileri öğretebilmiş, Hakikat ilmini tanıtan ve ya yaşatan kaynaklara ulaşamamış olan sâde vatandaşlar OKUMAK'dan sorumlu değildir. Yaşlı annemizi, babamızı, büyüklerimizi ya da yeteri kadar alt yapısı olmayan insanımızı tasavvufî gerçekleri bilmiyor, anlamıyor diye suçlayamayız, hor ve hakir göremeyiz. Her kul yaratılış amacını tecelli ettirmektedir hem de eksiksiz ve fazlasız tecelli ettirmektedir. Nisâ/171. Âyetin hitâbı hem Rasulullah a.s. zamanında yaşayan hem de her dönemde yaşayan ve önlerinde sürekli açık duran —**insan ve evren** kitabına bakan fakat —**OKUMAK İSTEMEYEN** eğitilmiş insanlardır. Hangi dinden ve ya inançtan olursa olsun —**okunması gereken insan ve evren kitabını** —okuyamayan ya da —**okumak istemeyen** bireyler —**ehl-i kitap** kapsamındadır. Ehl-i Kitap mânâsını Yahudilik ve Hristiyanlıkla sınırlayamayız... müslüman olup da —**okuyacağı kitap** açık iken —**okumak** yerine —**ezber tekrarı** yapıyorsa o kişi de —**ehl-i kitap** bilinç boyutu gibi düşünmektedir.

171-) Ya ehlel Kitabi la tağlu fiy diyuniküm ve la tekulu alellahi illel Hakk* innemel Mesiyhu lysebnü Meryeme Rasûlullahi ve KelimetuHU, elkaha ila Meryeme ve ruhun minHU, fe aminu Billahi ve RusuliHİ, ve la tekulu selasetün, intehu hayren leküm* innemAllahu ilahun vahid* subhaneHU en yekûne leHU veled* leHU ma fiys Semavati ve ma fiyl Ard* ve kefa Billahi vekiyla;

Ey Ehl-i Kitab (zahiri yahudi ve nasara) !.. Diyninizde ölçüyü kaçırıp haddi aşmayın... Allah üzerine Hakk olmayanı söylemeyin... MeryemOğlu İsa Mesih yalnızca Allah Rasûlü ve O'nun (kudsi) Kelimesi"dir... O"nu (O Kelime'yi) Meryem'e ilka etmiştir ve kendinden (Allah'dan) bir ruh"dur (O)... O halde (B sırrıyla) Allah"a ve Rasûllerine iman edin... (Zat'tan sıfatları ayırıp) "Üçtür" (baba-oğul-kutsal ruh; Zat-Hayat-İlim) demeyin (itikat etmeyin)... Sizin hayrınıza olarak (buna) son verin... Allah ancak İlah'un Vahid"dir (Tek Bir Vücut'dur)... Subhandır O (Zat) çocuğu (ortağı) olmaktan... Semavat ve Arz"da ne varsa O'nundur... Vekiyl olarak (B sırrınca) Allah kafidir. (Nisâ/171; B Meal)

Ey Ehl-i Kitab (zahiri yahudi ve nasara (((...ve onlar gibi düşünen müslümanlar...)))) !.. Diyninizde ölçüyü kaçırıp haddi aşmayın... Allah üzerine Hakk olmayanı söylemeyin...

Din, Allah'ın var ediş sistemi ve sistem gerçekleridir. İnsan Allah'ı, kendisini, diğer insanları, canlıları, evreni ve âhireti Allah Sisteminin gerçeklerine göre tanımalı ve tanıtmalıdır. Allah Sisteminde olmayan, gerçeklere uymayan şeyleri var saymak ölçüyü kaçırmak ve haddi aşmaktır.

Meselâ;

Allah'ı —**göklerde oturan baba**(İncil'de geçer)... —**bir insanla** (Yâkub ile) **güreş tutan pehlivan** (Tevrat'da geçer) gibi sembollerle tanımlamak Allah'ın sonsuzluğuna ve sınırsızlığına aykırıdır, Allah'ı basit bir gök tanrısı seviyesine indirgemektir.

—**Gökte oturan baba** sembolünü Hz. İsa Allah'ın zâtı anlamında kullanmıştır.

—**Allah'ın Yâkûb ile güreşmesi ve yenilmesi** sembolizmi Yahudilik tasavvufu olan **KABBALA** kaynaklarında Hz. Yâkub'un görünüşlerin aldaticılığından varlığın (Allah'ın) hakikat ilmine ulaşması olarak yorumlanır. İncil'in ve Tevrat'ın bu aşırı —**teşbihi** (Allah'ın birimlere benzetilerek anlatımı) Kur'an'da birleştirilerek —**TEVHİD** ile —**denge** haline getirilmiştir. Tevhid'in buradaki anlamı; Allah'ı her zerrede hissetmek fakat hiçbir şey ile sınırlamamaktır.

Hiz. İsa kendi toplumunda tanrı için kullanılan —**baba** (İbranicesi abba'dır) kelimesinin harflerini değıştirmeden kullanmıştır. **BABA**nın içeriğini Allah mânâsına çekmiş ve Allah'ın özel bir Yahudi tanrısı olmadığını tanımlamıştır. Bunun üzerine katı Yahudi din sınıfı tarafından Romalılara teslim edilerek cezalandırılmıştır.

Arap toplumu da Rasulullah'dan önce... gökte oturan ve Arapları destekleyen ve özellikle —**Kureyş kabilesi sempatzanı** olan özel bir tanrıya inanıyorlardı ve ismine de Allah diyorlardı. Rasulullah a.s. aynı Hiz. İsa gibi Allah ismindeki harfleri değıştirmeden içeriğini —**TEK VE AHAD VARLIK** anlamına çekmiştir. Böylece Hiz.

Muhammed a.s.'ın inandığı, tanıdığı ve anlattığı —**Allah**, —**bir tanrı** olmaktan çıkmış —**gerçek, hakiki, tek ve ahad olan varlık** mânâsını kazanmıştır.

Oyuncağı elinden alınan çocukların agresifleşmesi gibi... Arapların da inandığı tanrısı ve tanrısının özel ismi ellerinden alınınca çılgına dönmüşler Hiz. Muhammed a.s.'ın anlattığı Allah'ın tanrı olmadığını anlamışlar ve —**eski tanrı**larını geri almak için saldırıya geçmişlerdir.

Tarih tekerrürden (aynı olayların oyuncularını değışerek tekrarından) ibarettir denilmiş.

Tanrısı elinden alınan eski Yahudi ve Arap toplumu gibi her çağın bir tanrısı vardır. Her çağın —**yenileyici bilinci ve ilmi** de vardır. Yenileyici bilinçler eskiye dönerek tanrıya dönüşen —**Allah** ismine yeniden —**Muhammedî mânâ** yüklerler ve ortam yeniden gerilir. Bu böylece devam eder gider.

Melekleri havada uçan, kanatlı, erkek, dişi ve ya cinsiyetsiz yarı insan yarı kuş imajı ile tanımlamak da haddi aşmaktır.

Rasuller —**meleklerin kanatları** tanımını —**meleklerin kuvvetleri ve görevleri** anlamında kullanmışlardır... Bu gibi açıklamalar dahi dinin dokunulamaz, düşünülemez, anlaşılamaz dogmaları (değışmezleri/kör inançları) haline getirilmişlere saldırı kabul edilir.

Halbuki din bizden —**anlamamızı** ve —**anlayarak iman** etmemizi istiyor.

MeryemOğlu İsa Mesih yalnızca Allah Rasûlü ve O'nun (kudsi) Kelimesi"dir...

—**Meryem** ismi İbranicede —**hizmetçi** demektir. Hiz. İsa'nın annesi doğunca tapınağa hizmetçi olarak adanmış ve isim verilmeden tapınağa bırakılmıştır. Büyüyünce de tapınakta hizmete başlamış ve —**Meryem" (tapınağa adanmış hizmetçi kız)** olarak çağrılmaya devam etmiştir.

Tapınak (mâbet) Allah'a nasıl ibadet (tefekkür ve secde) edileceğinin öğretildiği yerdir.

Allah sisteminde (İslâm'da) sınırları belirli bir —**tapınak** yoktur. Tüm yeryüzü ve tüm

evren Allah'ı ve sistemi olan İslâm'ın öğrenileceği sınırsız —**tefekkür ve secde** yeridir. Hz. Meryem, başlangıçta Yahudilik inancıyla sınırlanmış olan bir tapınağa âdeta hapsedilmişti. Orada düşünce sınırlarını kaldırıncı tapınak sınırlarını da kaldırmış bir bilinç haline geldi. Allah'ın —**ilim ve varediş** sistemi olan —**Cebrâiliyet** boyutu ile sıfatlandı. Cebrâiliyet sırrı ile İsâ'yı babasız olarak dünyaya getirdi (var etti). Meryem'in bu fiilini Hristiyanların bir bölümü onun da tanrı(ça) olduğuna bağladılar. Halbuki Meryem özündeki Kün sırrını açığa çıkarmış bir kul idi.

—**Tanrı'nın oğlu İsâ** düşüncesini Hz. Muhammed a.s. vahiy ile; —**Meryem'in oğlu Mesih** (yanlış bilgidен kurtarıcı)... ve İsâ (Allah'ın kurtarıcı gücü) olarak düzeltmiştir. Ayrıca —**Meryem** ismi Allah'ın Zât'ına —**hizmet/kulluk** eden —**esmâ boyutuna**... —**oğul** ismi (sıfatı) ile de —**esmâ terkibiyeti** olarak tecellî eden —**madde boyutuna** ve —**kesret/çokluk** algısına işaret edilmektedir.

Rasul (haberci) sıfatı Allah'ın zâtına (sınırsız varlığına) yönlendiren —**işaret levhası** ve —**bilgi kaynağıdır**. Genel anlamda —**varlık/evren** tümel olarak bir —**işaret levhası ve bilgi kaynağı** anlamında —**Rasuldür**. —**Rasulün** Kur'andaki anlamlarından birisi; —**varlığı okuyan akıldır**. Her insanda —**varlığı okuma** potansiyeline sahip akıl mevcuttur. Aklını işleten, aklına varlığı okutarak Hakk'ı tanıyan her birim özündeki RİSALET gücünü açığa çıkarmış olur.

Risalet gücünü en mükemmel açığa çıkaran Hz. Muhammed a.s. olmuştur. Hz. Muhammed a.s. RİSALET GÜCÜ ile Allah'ın —**gafil bilinçlerden koruduğu** —**korunan kitabı** yâni —**açık olan sistemi** OKUMUŞTUR. Okuma tekniğini de yaşamı ve sözleri ile açıklamıştır... ki insanlar da özlerindeki —**okumagücünü** fark etsinler ve OKUSUNLAR.

İsâ'nın Allah Rasulü olması; —**varlığın/evrenin** İsâ bedeni ve bilinci ile tecelli ederek konuşmasıdır. Burada Rasul İsâ görüntüsüne bürünen Allah değil, Allah'ın ilmi olan —**evrendir**. —**Ete kemiğe bürünmek ve (YUNUS) İsâ diye görünmek** söylemini Allah'a değil, Allah'ın sınırsız ilmine (sınırsız evrene) benzetmek daha doğru olacaktır. —**Ete kemiğe büründüm Yunus diye göründüm** sözünü sınırsız olan Allah; —**Allah ete kemiğe büründü Yunus diye göründü** formunda anlamak, Allah mânâsını parçalanan ve her parçası bir insana dönüşen bir eski çağ tanrısına benzetmek olur.

Fakat —**Allah'ın sınırsız ilmi (evren/varlık) ete kemiğe büründü Yunus diye göründü** formunda düşünülürse Yunus Emre'nin mesajı daha doğru anlaşılacaktır. Allah'ın (sınırsız zâtın/sınırsız hakikatin) İsâ'ya ve ya birimlere, bireylere dönüşmesi yanlış inançtır. Kilisenin —**tanrı aramıza İsâ bedeni ve ruhuyla inmiştir** tezi bu açıdan hatalıdır.

İsâ'nın Allah'ın kelimesi olması Allah isimlerinden yâni Allah'ın mânâlarından sadece bir mânâ olmasına işaret eder. Bu işareti her birim ve her birey için genişletirsek; her birim ve her birey Allah'ın bir kelimesidir sonucuna ulaşırız.

Kur'an'ın öğretti yöntemi... bir ve ya birkaç örnek vermek ve bu örnekleri de bize genelleştirmek tarzındadır. Sadece İsâ'yı Allah kelimesi sıfatı ile sınırlarsak diğer birim ve bireylerin de İsâ gibi birer kelime (mânâ) olduğunu görmezden gelirse Kur'an'ın mesajına da sınır getirmiş oluruz.

... **O"nu (O Kelime'yi) Meryem'e ilka etmiştir ve kendinden (Allah'dan) bir ruh"dur (O)...**

Allah'ın sisteminde var oluş gerçeği... önce ilim boyutunda birimlerin/bilinçlerin mânâ (ruh) olarak tecelli etmesidir.

Allah birimleri/bilinçleri kendi ilminden var eder. Bu sistem gereği hiçbir birim/bilinç Allah'ın varlığından başka bir varlığa sahip değildir.

O halde (B sırrıyla) Allah"a ve Rasûllerine iman edin... (Zat'tan sıfatları ayırıp) "Üçtür" (baba-oğul-kutsal ruh; Zat-Hayat-İlim) demeyin (itikat etmeyin)... Sizin hayrınıza olarak (buna) son verin...

Allah'ın var ediş sistemini; —**fe aminu Billahi ve RusuliHî/ O halde (B sırrıyla) Allah"a ve Rasûllerine iman edin...** gereğince;

1. Allah,
2. Allah'ın emri/ruhu,
3. **Varlığı Allah'ın varlığından, ruhu Allah'ın ruhundan olan** “yaratıklar olarak üç ayrı kategoriye ayıramayız.

Allah'ın varlığına —**kendisinden başka varlık olmayan** özet düşüncesiyle iman edebiliriz.

Rasullerine —**Allah'ın ilminin tüm varlık olarak tecellisi** özet düşüncesiyle iman edebiliriz.

Allah'ın emrini / Allah'ın ruhunu da (Ruhu"ı Kudüs)... tümel varlık boyutu ya da —Allah'ın var kabul etme gücü olarak düşünebiliriz. Böylece varlığı üç ayrı bölüme ayırmaktan (teslis'den) bilincimizi arındırırız.

Varlığın üç ayrı öz olduğu düşüncesinden kurtulmanın tasavvuftaki sembolik söylemleri şunlardır:

Zünnarı (Papazın belinde ucunda haç takılı kalın ipi) **kesmek...**

Haçı kırmak... (kilisedeki haçı değil, bilinçteki üçlemeyi kırmak)...

Sizin hayrınıza olarak (buna) son verin...

Bilincinde —**üçleme** taşıyan her birey —**Allah, ruh ve varlık** hakkındaki bilgisini ve inancını düzeltmelidir.

Düzeltilsek ne olur? Düzeltilmezsek ne olur? Diye sormak en doğal hakkımızdır.

Rasulullah a.s.'ın vahiyle gelen teklifindeki hikmet ne olabilir? Boş bir teklif olmadığı gerçektir ama teklifi kabul ne kazandırır?

Bu soruların tek bir cevabı yoktur. Örnek olması bakımından birkaç açıklama getirelim.

—**Varlığı üçe ayıran...** —**ehl-i sâlib** gibi düşünenlere yâni haçın temsil ettiği **Allah, Allah'ın Ruhu, Allah'dan başkası...** mantığına dahil olur.

Kendi varlığındaki Allah'ın hakikatini çıkarıp atar, Allah'ı bir tanrı olarak ötesine oturtur.

Böylece Allah ismi ile işaret edilen —**kuvvetleri, sıfatları, isimleri, fiilleri** kendisinde pasivize eder. Rasuller ve Kâmil Evliya kendilerini Allah hakikatinden ayırmadıkları için bu dünya boyutunda —**mucize/keramet** diye tanımlanan Allah gücü ile yaşamışlardır.

Bu inanç ve güç ile Hz. Nuh —**zahiri tufan**, Hz. Musa —**zahiren denizi yarmak**, Hz. İsâ —**zahiren ölüyü diriltmek** ve Hz. Muhammed a.s. —**zahiri söz ile Kur'an'ı açığa çıkarmak** mucizelerini göstermişlerdir. Bu mucizelerin bâtını yönü ise zâhirinden çok

daha kuvvetli, azametli ve üstün olan —**ilim mucizesidir**.

Bu dünyada Allah'ın varlığına kendisini ikinci bir varlık olarak ilâve etmeyenler (gizli şirk'e düşmeyenler) ahiret boyutunda Allah'ın —**yaratma/halk** sıfatını kendi özlerinden direk olarak açığa çıkaracaklardır. Ahirette bir şeyin olmasını istedikleri zaman;

meselâ...—**Yâ Rabbi, bana şunu yarat ve gönder** demeyeceklerdir. Allah'ı sipariş kabul ederek bir şeyler yaratan tanrı konumuna sokmayacaklardır. Olmasını istedikleri şey ne ise sadece —**ol/kün** diyecekler (ol diye düşünecekler) ve istedikleri şey o anda —**olacaktır**. Bu sırrın (gerçeğin) tasavvuftaki sembolik söylemi —**kün/olsırrıdır**.

Kur'an'daki;
—**İnnema emruhû iza erade şey"en en yekule lehu KÜN FEYEKÛN;**
Bir şeyi irade ettiğinde O'nun emri ancak ona "Kün= Ol!" demesidir (zaman söz konusu değildir)... (Artık o) **olur** (tekevvün eder; hikmetle kevne gelir)." (YÂSÎN/82; B Meal)

âyeti insanın —**halife** yönü ile —**var ediş** potansiyeline işâret etmektedir. Varlığın özüne... yâni kendi özüne akıl ve kalb ile mirac etmeyenler için bu türlü konuların hiçbir değeri olmayabilir. Fakat Rasuller ve Velîler için bu tür konuları insana öğretmenin, açıklamanın ve sonsuz gelecek için yol açmanın ismi —**Risâlet Görevi**dir.

Allah ancak İlah"un Vahid"dir (Tek Bir Vücut'dur)... Subhandır O (Zat) çocuğu (ortağı) olmaktan... Semavat ve Arz"da ne varsa O"nundur... Vekiyl olarak (B sırrınca) Allah kafidir.

Allah'ın tek ilah olması genellikle —**tek kanun koyucu** olarak yorumlanır. Kanun koyan bir ilah tasavvuru... kanun çıkaran ve aşağıdaki varlıklara gönderen bir tanrı modeli basit düşüncesine götürmektedir.

Allah'ın zâtında, sıfatlarında ve fiillerinde bölünme, parçalanma olmaz.

Allah'ın hâkimiyetine (Melikiyyetine); sonradan ilave olma, sonradan hükmü düşme, yardımcı varlıklar edinme ve başkasıyla ortak iş yapma gibi kirler bulaşmaz.

Allah'ın —**tek ilah** olması akledebilenlere O'nun tek varlık tek güç ve tek fâil olduğuna dâir bir işarettir.

İlahlık (uluhiyyet) boyutu esmâ terkiibinden oluşan birimsel varlık boyutunun evrensel yasalarıdır. Günümüz bilimi Allah'ın ilahlık özelliği ile düzenlediği evrensel yasalara —**doğa kanunları** demektedir.

Allah'ın yasama, yürütme ve yargı gücünde —**ayrılıklar prensibi**yoktur,

—**ayniyyet/aynılık** prensibi vardır. Çünkü Allah'ın varlığından başka varlık yoktur. Bu durumda —**ayrılık prensibi** zahiren varmış gibi görünür fakat hakikatte semalarda (varlık boyutlarında) ve arzda (madde boyutunda) tüm maddi ve mânevî olarak ne varsa O'nundur.

Allah kendisine yardımcıları, araçları, sebepler ve vekiller var etmeyen tek varlıktır.

*** Allah'ın var ediş sisteminde bir zerre ile... bir Âdem'i, bir İsâ'yı ve ya sınırsız âlemleri topyekun olarak varetmek arasında hiç bir fark yoktur. Biz beşeri yönümüzle görmeye alışık olmadığımız —**annesiz-babasız Âdem** ve —**anneli- babasız İsâ** gibi var oluş modellerine —**mucize** diyoruz. —**Anneli babalı** var oluşlara da —**normal var oluş** diyoruz.

Bir başka boyutun şartlarına göre bir canlının aniden veya yavaş bir süreçle ortaya çıktığını kabul edelim. Âdem ve Havvâ'nın —**yoktan** belli bir süreçle tekâmül ve ya âniden varoluşu gibi düşünelim. O boyutta her şey kendiliğinden olurken... Bir birim, bir erkek ve bir dişinin birleşmesi ile uzun bir hamilelik ve sancılı bir doğum olayı ile bir defaya özgü olmak üzere tecelli etse... O boyutun bilinçleri bu —**eşeyli üremeye** algıları ve şartlanmaları alışık olmadığı için —**mucize** diyeceklerdir. Halbuki —**eşeyli üreme** biz beş duyulu ve üç (artı zaman) boyutlu varlıklar için —**normal varoluştur**. O boyuta göre ise —**eşeyli üreme mucize varoluştur**.

Allah'a göre ise —**normal var ediş** ve ya —**mucize var ediş** diye bir ayrım yoktur.

İsâ'nın —**anneli-babasız varoluş mucizesi** ile Âdem'in —**annesiz babasız var oluş mucizesi** tecellisi belki de bu tür varoluş modellerinin başka boyutlar için —**mucize** olmadığı mesajını vermektedir.

Topyekun âlemlerin varoluşu, tecellisi, yaratılması... her ne dersek diyelim ve her türlü varoluş modeli —**tek"den çok"a bakış"a göre** eşit değerdedir. Fakat —**çok"dan tek"e bakış"a göre** her canlı kendi boyutunda bazı şeyleri mucize bazı şeyleri de normal görür.

Mucize —**âciz bırakmak** anlamında bir kavramdır. Mucizenin ilk etaptaki amacı; insan aklının bir olay ile —**âciz bırakılmasıdır**. Rasuller aklı âciz bırakma gösterisi ile kendisinin üstün bir gücün (Allah'ın) emrinde olduğunu insanlara kabul ettirir. Mucizenin ilk etabı böylece gerçekleşir.

İlk etaptaki amaç ile kilitli kalırsak mucizenin ikinci etabındaki amacına ulaşamayız.

Âciz kalmış bir akıl ile —**yarı korku yarı hayret** içeriğindeki bir iman Allah'ın ve Rasul'ünün istediği iman mıdır? Yoksa... —**Aklı olmayanın imanı yoktur** hadisi gereğince bizden âcizlikte bloke olmamış bir akıl ile dinamik bir iman mı isteniyor? Normal varoluşu görüyoruz. Mucize var oluşları da görmüşler (biz de imanla kabul ediyoruz). Mucize ve normal var oluşları tefekkürle aklımızı —**kalkındırmamız** ötesine geçmemiz ve Allah'ın var ediş sistemini —**kalkınmış/üst/küllî/ilâhî akıl** ile kavramamız belki de —**ikinci etap**tır.

İkinci etapta —**iman** —**ikan** ismini alır. Üçüncü etap ise —**iman** ve —**ikan**ın da ötesidir. Oraya yalnızca —**Rasul Aklına** —**Fenâ firrasul** geçidi ile kontakt kurmuş olan çok yüksek mertebeli Velîler ulaşabilir.

Madde boyutunda fizik, kimyâ, biyoloji kanunlarına üstün gibi gelen mucizeler; mucizeye gerek duymadan iman ve ikan ve daha da ötesine bizi götürecek olan yolculuğun ilk adımıdır.